

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Hungarológiai Értesítő

1983. V. évfolyam 1—2. szám

Hungarológiai Értesítő

**A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Folyóirata
1983. V. évfolyam 1—2. szám**

Főszerkesztő: Béládi Miklós

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Folyóirata
1983. V. évfolyam 1–2. szám

Szerkesztőbizottság

Béládi Miklós

Kósa László
Szépe György

Főszerkesztő: Béládi Miklós

Felelős szerkesztő: Jankovics József

A szerkesztésben részt vesznek:

Csóra Karola, A. Molnár Ildikó, Nyerges Judit, M. Róna Judit

Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014

Telefon: 160–160, 126-os mellék

Postacím: Budapest, Pf. 34. 1250

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

Tartalom

Béládi Miklós (1928–1983)	7
Az V. évfolyam elé	9

Bibliográfiák

A bibliográfiákban felhasznált források jegyzéke	11
A magyar irodalomtudomány bibliográfiája, 1981	23
A magyar nyelvtudomány bibliográfiája, 1981	135
A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1981	195

Könyvismertetések

Magyar néprajz, 1981	265
--------------------------------	-----

A hungarológia hírei

Nekrológok

Björn Collinder	325
Illyés Gyula	327
Carlo Tagliavini	328

A Társaság szervezeti élete

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségi ülése	330
--	-----

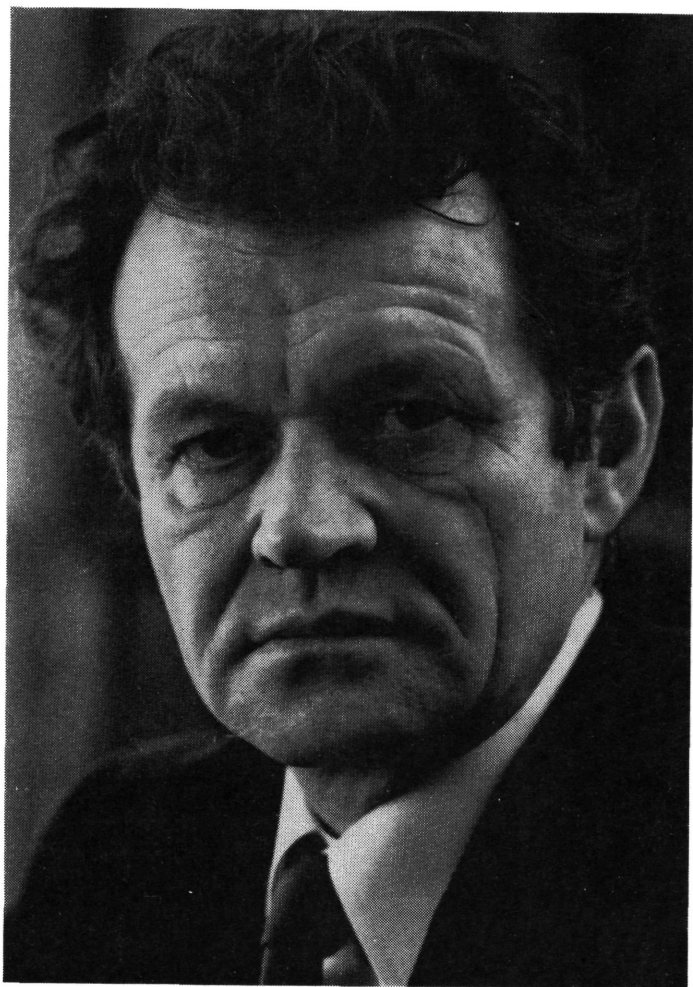
Tudományos ülésszakok, konferenciák

Tudományos tanácskozás Illyés Gyula nyolcvanadik születésnapja alkalmából	335
A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat országos előadói konferenciája a szomszédos országokban folyó magyar néprajzi kutatásokról	336
A Magyar Nyelvészek IV. Nemzetközi Kongresszusa	337

Külföldi irodalmi hangfelvételek

Romániai magyar hanglemezek	339
Nyugati magyar költők – magnetofonkazettán	342

Névmutató	347
---------------------	-----

BÉLÁDI MIKLÓS

1928–1983

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság elvesztette főtítkárhelyettesét, a Hungarológiai Értesítő pedig alapítóját és főszerkesztőjét. Az éppen csak megizmosodni kezdő nemzetközi társaságnak és folyóiratának egyik legfontosabb embere, legodaadóbb munkása hullott ki a sorból. Azok sorából, akik életüket, tudományos munkásságukat, közéleti tevékenységüket a magyarságtudomány ügyére tették fel, akik számára szaktudományuk művelése nemcsak foglalkozás és hivatás, hanem egyúttal a nemzeti civilizáció ügyével való teljes elkötelezettség is.

Béládi Miklós egyike volt azoknak, akik – alig húszan – 1956 januárjában a Magyar Tudományos Akadémia akkor megalakult Irodalomtudományi Intézetének első munkatársi gárdáját alkották. Azóta, epizódyszerű megszakításokat nem számítva, ennek az alkotó műhelynek egyik legkiválóbb tagja, s jó ideje egyik vezető személyisége volt. Ebben a közösségben vetődött fel a 60-as évek elején, itt érlelődött meg – a különböző országokban dolgozó hungarológusoktól is egyre ösztönöztetve – egy nemzetközi tudományos társaságnak a gondolata a magyar nyelv, irodalom és rokon tudományai művelésére, illetve az e szakterületen munkálkodók nemzetközi összefogására. Amikorra megérték a feltételek egy ilyen társaság megalakítására, amikor annak hasznosságát és szükségességét már elismerte és vallotta mind a magyarországi, mind pedig a magyar stúdiumokban érdekelt nemzetközi tudományos közvélemény, s a Magyar Tudományos Akadémia elérkezettnek látta az időt a kezdeményezés megtételére, keresve sem találhatott volna megfelelőbb személyt, alkalmasabb szakembert az előkészületek, a szervezés munkájára, mint Béládi Miklóst. Az 1977. augusztus 25-i nyíregyházi alakuló közgyűlés előkészítése, lebonyolítása az ő munkája volt, neki köszönhető, hogy ez a fontos találkozó, a hungarológia mintegy száz prominens képviselőjének első nemzetközi összejövetele zavartalanul, kitűnő kollegiális légkörben bonyolódott le. Érthető, hogy az újonnan létrejött nemzetközi társaság alapító tagsága teljes egyetértéssel őt választotta meg a társaság egyik legfontosabb vezető tisztségére.

Béládi Miklós azóta társaságunk főtítkárhelyettese volt alkotó és munkás élete oly fájdalmas és tragikus megszakadásáig. Ebben a minőségben az ő feladata volt az alakuló közgyűlés elhatározásai nyomán a társaság életének, tevékenységének megszervezése. Alapszabályaink szerint a főtítkárhelyettes a társaság budapesti titkárságának a vezetője, s így őrá hárult a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság ügymenetének, adminisztrációjának a talpraállítása: az alakuló közgyűlés mintegy száz résztvevőjének elhatározásából működő, s a magyarságtudományban irányító szerepet betöltő egyesület, szervezet létrehozása. Mindezt megállapítva nem csökkentjük a Társaság elnökségének és végrehajtó bizottságának szerepét és érdemeit. A jelentős elvi, iránymutató döntések kollektíven születtek, de mindenki, akinek van némi tapasztalata a tudományszervezésben, jól tudja, hogy a még oly helyes elhatározások is csak akkor érnek valamit, ha van aki – sokszor láthatatlan – aprómunkával tettekké, tényekké alakítja

azokat. S ezt elsősorban Béládi Miklósnak köszönhetjük. Hogy Társaságunknak ma több mint nyolcszáz tagja van, hogy 1981-ben sikeresen megrendezte első nemzetközi kongresszusát, hogy ma már az UNESCO szervezetei által elismert teljes jogú nemzetközi szervezetként működik, hogy már negyedik évfolyamán túl van első folyóirata s születőben van a második – hogy csak a legfontosabbakat említsem –, mindez elképzelhetetlen lett volna az ő hozzájárulása, kitartó munkája nélkül.

Béládi Miklós azonban nemcsak Társaságunk szervezeti munkájának volt az irányítója, hanem a Társaság érdemi, tudományos munkájának is egyik legfőbb alakítója. Hiszen személyében a XX. századi magyar irodalom egyik legkiválóbb szakértőjét vallhatta főtítkárhelyettesének a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság. A XX. század magyar irodalmát a szó legtágabb értelmében, a ma már országhatárokat nem ismerő egyetemes magyar irodalomét. Hogy a magyar irodalmat ma már nem azonosítjuk Magyarország irodalmával, hogy külön sajtóságokat mutató, de egy nagy egységben mégis összetartozó, több helyen művelt magyar irodalomról beszélünk, hogy a magyar nyelven írt irodalmat nemcsak nemzeti, de nemzetközi jelenségnek is tekintjük, abban Béládi Miklós munkáinak, írásainak meghatározó része van. A magyar irodalomtudománynak az ő irányítása alatt és szerkesztésében készült monumentális alkotása, az 1945–1975 közötti, vagyis a jelenkori magyar irodalom történetének összefoglalása már ezeknek a felismeréseknek a jegyében született meg. Így Béládi Miklós – szakterülete, az irodalomtörténet területén – nemcsak követte társaságunk célkitűzését, a magyar filológia, a hungarológia nemzetközi szempontú művelését, de kezdeményező és alakító szerepet is játszott ennek megvalósításában.

S a folyóirat, ahol most búcsúzunk tőle, szintén az ő munkájának az eredménye. Már az alakuló közgyűlésen elhatározta társaságunk, hogy törekedni fog egy, a hungarológia eredményeiről szóló tájékoztató folyóirat létrehozására. Két évvel később, 1979-ben már meg is indult Béládi Miklós irányításával a Hungarológiai Értesítő, mely azóta a magyar irodalomtörténet, nyelvészet és néprajz legfőbb információs fóruma lett. Egy új folyóirat arculatának, szellemének kialakítása rendszerint hosszú évek munkájának az eredménye, a felelős vagy főszerkesztő munkájának gyümölcse lassan érik be. Folyóiratunk ötödik évfolyamának címlapján az alapítónak és elindítónak a neve már gyászkeretben szerepel, de Béládi Miklósnak és munkatársainak négy-öt év is elég volt arra, hogy létrehozzák, kialakítsák a folyóirat jellegét, stílusát, s megbecsülést szerezzenek számára a hungarológia művelői körében, szerte a világon.

Búcsúzunk Béládi Miklóstól, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság első főtítkárhelyettesétől, a Hungarológiai Értesítő első felelős szerkesztőjétől, s a feledhetetlen baráttól és munkatárstól. Mert nemcsak a Társaság egyik vezető tisztségviselőjét veszítettük el, hanem egy pótolhatatlan embert, aki a magyar irodalomtörténészek, s tágabban a hungarológusok közösségében mindenki által tisztelt, becsült és szeretett egyéniség volt. Munkáját folytatni fogjuk, folytatnunk kell, de azt az irodalomértést, az egyetemes és nemzetközi magyar szellemi életnek azt a sajátos színét, melyet ő képviselt, örökre nélkülöznünk kell ezután.

Klaniczay Tibor

Az V. évfolyam elé

E számával ötödik évfolyamába lépett a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata, a Hungarológiai Értesítő. Ezen időszak alatt – a Társaság célkitűzéseivel összhangban – kialakult és véglegessé vált az a szerkesztői koncepció, amelyen az egyes évfolyamok tartalmi-szerkezeti felépítése nyugszik. A kezdeti bizonytalanságok után, a tagság igényeit figyelembe véve megtörtént a szükséges korrekció: a bibliográfiák összehangolása és egységesítése, a recenziós rovatok belső arányainak finomítása. Törekedtünk az ismertetések tartalmi-stiláris jellemzőinek meghatározására, s fejlesztettük a hungarológia híreit közlétező rovatunkat. Ma már névmutató is szolgálja a gyorsabb és könnyebb tájékozódást.

Úgy véljük, a *lustrum* egy folyóirat történetében van akkora időszak, amelynek már megvonható a mérlege. Azt reméltük, amint a Végrehajtó Bizottság 1983. évi ülése is erről győzött meg bennünket, hogy a Hungarológiai Értesítőnek sikerült nélkülözhetetlen információs bázissá tennie magát a hungarológia nemzetközi művelői körében.

Sikerült ezt elérni egyrészt az irodalomtörténeti, néprajzi és magyar nyelvészeti bibliográfiák *együttes* közlésével, mellyel nem csupán hiányzó szakági bibliográfiát pótol vagy juttat el a lap a világ bármely táján élő kutatóhoz, hanem a tudománysszakok közti közvetítésre is vállalkozik: az *interdiszciplinaritás* jelenkori igényének és feladatának megfelelően. Másrészt hozzájárult ehhez az I–IV. évfolyamban ismertetett közel ezerháromszáz (917 hazai és 356 külföldi kiadású) hungarológiai érdekű könyv bemutatása, ráirányítva a figyelmet – s ezzel bekapcsolva azokat a tudományos információkeringésbe – olyan művekre is, amelyekről egyébként nehezen szerezhett volna tudomást az érdeklődő szakember.

A Végrehajtó Bizottság határozatával egybehangzóan a jövőben is szeretnénk megőrizni a folyóirat jellegét és felépítését. Technikai és terjedelmi okok azonban – anyagi következményeikkel együtt – bizonyos változtatásokra kényszerítik a szerkesztőséget.

Ezután évente két alkalommal jelenik meg a Hungarológiai Értesítő. Kisebb terjedelemben ugyan, de a teljesség igényét változatlanul legtöbb vezérelvnek tartva.

Az V. évfolyam 1–2. számában ezúttal a három tudományág bibliográfiája mellett a néprajzi művek bemutatására s a hungarológia időszerű híreinek közlésére kerül sor. A 3–4. szám a magyar irodalomtörténeti, nyelvészeti és zenetörténeti munkák is-

mertetésén kívül ugyancsak közli a hungarológia aktuális híreit, valamint a Társaság vezetésének és tagjainak névsorát — most már a pontos lakcímüket is megadva.

Számunk nyomdába adásakor váratlanul ért bennünket a folyóirat főszerkesztőjének, Béládi Miklósnak lesújtó halálhíre. Az 1983-as évfolyamot még közösen szerkeszthettük.

Béládi Miklós neve immár örökre összeforrt a Hungarológiai Értesítőével. Nemcsak lapalapítóként, a pályára állítás gondjain győzedelmeskedve, hanem felelős- majd pedig főszerkesztőként és szerzőként is meghatározója volt a lap szellemi arculatának. 1983 augusztusában még kifejtette a Hungarológiai Értesítő szerkesztésének alapelveit, s megnyugvással vehettük tudomásul, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Végrehajtó Bizottsága elfogadta s egyetértőleg jóváhagyta a szerkesztői programot.

A Hungarológiai Értesítő szerkesztése változatlanul ezen alapelvek jegyében folyik tovább ...

A bibliográfiákban felhasznált források jegyzéke

AAAnth	Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
AANy-INy	Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyháziensis (A Nyíregyházi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, Irodalom és Nyelvtudomány) (Nyíregyháza)
AAPA	Acta Academiae Paedagogicae Agriensis (Az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei) (Eger)
AAPNy-Russz	Acta Academiae Paedagogicae Nyiregyháziensis (A Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, Russisztika) (Nyíregyháza)
AAPSz	Acta Academiae Paedagogicae Szegediensis (A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei) (Szeged)
AArch	Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
Acta Hargitensia	Acta Hargitensia (Miercurea Ciuc – Csíkszereda)
AÉrt	Archaeológiai Értesítő (Budapest)
AEthn	Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
AF	Anuarul de Folclor (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
AFT	Angol Filológiai Tanulmányok (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen)
AgrártörtSz	Agrártörténeti Szemle (Budapest)
Agriculta	Agriculta. Zbornik Slovenského Pol'nohospodárskeho Muzea v Nitre (Nitre – Nyitra)
A Hét	A Hét (București – Bukarest)
AHist	Acta Historica (Budapest)
AHistLittHung	Acta Historiae Litterarum Hungaricarum (József Attila Tudományegyetem, Szeged)
Alba Regia	Alba Regia (Székesfehérvár)
Alf	Alföld (Debrecen)
ALH	Acta Linguistica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
ALing	Analecta Linguistica (Budapest–Amsterdam)

ALitt	Acta Litteraria Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
Állateü.takarm.Közl.	Állategészségügyi és takarmányozási Közlemények (Budapest)
Áll.ig	Állam és igazgatás (Budapest)
Aluta	Aluta (Sf. Gheorghe – Sepsiszentgyörgy)
AMA	Acta Musaeorum Agriculturae (Praha – Prága)
AMET	Anuarul Muzeului Etnografia al Transilvaniei (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Annali Sezione Slava	Annali Sezione Slava (Napoli – Nápoly)
Anthr	Anthropos (Freiburg)
ÁNyT	Általános Nyelvészeti Tanulmányok (Budapest)
APhH	Acta Pharmaceutica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
AOH	Acta Orientalia Academicae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
Archívum	Archívum. A Heves Megyei Levéltár Közleményei (Eger)
Arrabona	Arrabona. (A Győri Múzeum Évkönyve) (Győr)
ArsHung	Ars Hungarica (Budapest)
ArtesPop	Artes Populares (Budapest)
AT	Antik Tanulmányok (Studia Antiqua) (Budapest)
AUB-PhilMod	Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Philologica Moderna (Budapest)
AU-Bud-L	Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Linguistica (Budapest)
AUSz-DissSlav	Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Dissertationes Slavicae (Szeged)
AUSz-SEL	Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Ethnographica et Linguistica (Szeged)
AV	Arheoloski Veštnik (Ljubljana)
BALM	Bolletino dell'Atlante Linguistico Mediterraneo (Firenze)
Bányász.kohászL	Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat (Budapest)
BarMűv	Baranyai Művelődés (Pécs)
BE	Balkansko ezikoznanie (Lingvistique balkanique) (Szófia)
BékésiÉ	Békési Élet (Békéscsaba)
BF	Bölgarszki Folklor (Szófia)
Biharea	Biharea (Oradea – Nagyvárad)
BMÉ	A Bihari Múzeum Évkönyve (Berettyóújfalu)
BMMK	A Békés Megyei Múzeumok Közleményei (Békéscsaba)
BNF	Beiträge zur Namenforschung. Neue Folge (Heidelberg)
BorsSz	Borsodi Szemle (Miskolc)
Bölcsész	Bölcsész (Szeged)
BSL	Bulletin de la Société de Linguistique de Paris (Paris – Párizs)

Budapest	Budapest (Budapest)
BurgHbl	Burgenländische Heimatblätter (Eisenstadt – Kismarton)
BurgLm	Burgenländisches Landesmuseum (Eisenstadt – Kismarton)
CA	Current Anthropology (Chicago, Ill.)
Cahiers Roumains d'Études Littéraires	Cahiers Roumains d'Études Littéraires (București – Bukarest)
CanSS	Canadian–American Slavic Studies (Pittsburgh, Pa)
CARHS	Canadian–American Review of Hungarian Studies (Kingston)
Ceramic Review	Ceramic Review (London)
Český Lid	Český Lid (Praha – Prága)
Ceskoslovensky Casopis Historicky	Ceskoslovensky Casopis Historicky (Praha – Prága)
Cibinium	Cibinium (Sibiu – Nagyszeben)
CLing	Cercetări de Lingvistică (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
ČLit	Česka literatura (Praha – Prága)
CLO	Cahiers de Littérature Orale (Paris – Párizs)
Confessio	Confessio (Budapest)
Crisia	Crisia (Oradea – Nagyváradi)
Cumania	Cumania. Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei (Kecskemét)
Curare	Curare (Heidelberg)
CSMMH	Csallóközi Múzeum. Múzeumi Híradó (Dunajské Streda – Dunaszerdahely)
Csongr.m.Sz.	Csongrád megyei Szemle (Szeged)
DaF	Deutsch als Fremdsprache (Leipzig – Lipcse)
Demos	Demos (Berlin)
Deutsche Literatur- zeitung	Deutsche Literaturzeitung (Berlin)
Diakonia	Diakonia (Budapest)
DissEthn	Dissertationes Ethnographicae (Budapest)
DL	Dolgozók Lapja (Bratislava – Pozsony)
DMÉ	A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve (Debrecen)
DN	Dunántúli Napló (Pécs)
DocEthn	Documentatio Ethnographica (Szolnok)
Dunatáj	Dunatáj (Szekszárd)
E	Az Erdő (Budapest)
ÉA	Édes Anyanyelvünk (Budapest)
EAW	English Around the World (h.n.)
ÉI	Élet és Irodalom (Budapest)
ÉFOu	Études Finno-Ougriennes (Paris–Budapest)
EL	Ezik i Literatura (Szófia)
Életünk	Életünk (Szombathely)
EMÉ	Az Egeri Múzeum Évkönyve (Eger)
Ének-Zene Tan	Az Ének-Zene Tanítása (Budapest)

Ép.-építészettud.	Építés – építészettudomány (Budapest)
ÉT	Élet és Tudomány (Budapest)
ÉTKalendáriuma	Élet és Tudomány Kalendáriuma (Budapest)
Ethn	Ethnographia (Budapest)
EthnEuropaea	Ethnographia Europaea (Göttingen)
Ethnm	Ethnomedizin. Zeitschrift für interdisziplinäre Forschung (Hamburg)
Ethnology	Ethnology. An International Journal of Cultural and Social Anthropology (Pittsburgh, Pa)
Europe	Europe (Paris – Párizs)
FA	Folklór Archívum (Budapest)
Fabula	Fabula (Berlin–New York)
Fenno Ugrica	Fenno Ugrica (Uppsala)
FFC	Folklore Fellows Communications (Helsinki)
FH	Fejér megyei Hírlap (Székesfehérvár)
FilKözl	Filológiai Közlöny (Budapest)
Filmkult	Filmkultúra (Budapest)
Filmv	Filmvilág (Budapest)
FMSz	Fejér megyei Szemle (Székesfehérvár)
FMTÉ	Fejér megyei Történeti Évkönyv (Székesfehérvár)
Fo	Forrás (Kecskemét)
FoktSz	Felsőoktatási Szemle (Budapest)
Fol-P-L	Folia practico-linguistica (Műszaki Egyetem, Budapest)
FoliaHist	Folia Historica (Budapest)
FolkB	Folklorismus Bulletin (Budapest)
Folklore	Folklore (London)
Fotóm	Fotóművészet (Budapest)
FöldK	Földrajzi Közlemények (Budapest)
FSp	Fremdsprachen (Halle)
FU	Fenno Ugristica (Trudy po finno-ugrovedeniju) (Tartu)
FUF	Finnisch-ugrische Forschungen (Helsinki)
FUM	Finnisch-ugrische Mitteilungen (Hamburg)
FUS	Fenno-Ugrica Suecana (Uppsala)
FVL	Forschungen zur Volks- und Landeskunde (București – Bukarest)
Gabonaipar	Gabonaipar (Budapest)
Germania	Germania. Archeologisches Institut des Deutschen Reiche (Frankfurt am Main–/West/Berlin)
Glossa	Glossa. A Journal of Linguistics (Burnaby B.C.)
Gyógyszerészet	Gyógyszerészet (Budapest)
Hajdú-BihariN	Hajdú-Bihari Napló (Debrecen)
Halászat	Halászat (Budapest)
Ház és ember SZNMK	Ház és ember. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Közleményei (Szentendre)
H-BMLE	Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve (Debrecen)

Hel	Helikon (Budapest)
HelSn	Helikon Sondernummer (Budapest)
HerbaHung	Herba Hungarica (Budapest)
Hét	Hét (Bratislava – Pozsony)
7 Nap	7 Nap (Subotica – Szabadka)
HevM	Hevesi Művelődés (Eger)
HevSz	Hevesi Szemle (Eger)
Híd	Híd (Novi Sad – Újvidék)
História	História (Budapest)
HK	Hadtörténelmi Közlemények (Budapest)
HL	Historiographia Linguistica (Amsterdam)
HME	A Hajdúsági Múzeum Évkönyve (Hajdúböszörmény)
HOMÉ	Herman Ottó Múzeum Évkönyve (Miskolc)
Honism	Honismeret (Budapest)
HSN	Hungarian Studies Newsletter (New Brunswick, N.Y.)
HungÉrt	Hungarológiai Értesítő (Budapest)
HungKözl	Hungarológiai Közlemények (Novi Sad – Újvidék)
HungPEN	The Hungarian P.E.N. (Budapest)
IgSzó	Igaz Szó (Tîrgu-Mureş – Marosvásárhely)
Inosztrannaja Literatura	Inosztrannaja Literatura (Moszkva)
Inyt	Idegen nyelvek tanítása (Budapest)
IrodÚjs	Irodalmi Újság (Paris – Párizs)
ISz	Irodalmi Szemle (Bratislava – Pozsony)
It	Irodalomtörténet (Budapest)
ItK	Irodalomtörténeti Közlemények (Budapest)
JAF	Journal of American Folklore (Washington, D.C.)
JászK	Jászkunság (Szolnok)
Jb.f.OV	Jahrbuch für Ostdeutsche Volkskunde (Marburg)
JbMVL	Jahrbuch des Museums für Völkerkunde zu Leipzig (Berlin)
JČ	Jazykovedny časopis (Bratislava – Pozsony)
Je	Jelenkor (Pécs)
JfVuk	Jahrbuch für Volkskunde und Kulturgeschichte (Berlin)
JL	Journal of Linguistics (London)
JogtudKözl	Jogtudományi Közlöny (Budapest)
JP	Jezyk Polski (Kraków – Krakkó)
JPMÉ	A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve (Pécs)
JPrag	Journal of Pragmatics (Amsterdam)
JPsyR	Journal of Psycholinguistic Research (New York, N.Y.)
JVLVB	Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior (New York, N.Y.)
Karikázó	Karikázó (Bogota, N.J.)
Katolikus Magyarok Vasárnapja	Katolikus Magyarok Vasárnapja (Youngstown, Ohio)
KatSz	Katolikus Szemle (Roma – Róma)
KerMagv	Keresztény Magvető (Cluj-Napoca – Kolozsvár)

KHKÉ**KHKM****KistL****KjK****Kor****KorunkÉvk****Kort****Kotiseutu****Könyv és Nev****Könyvt****Könyvvilág****Köznevelés****Kr****KS****Ktáros****KultKöz****Lares****Látóh****Létünk****LevéltSz****Lg****L'Homme****LIn****Linggen****Linguistics****LiS****Lit****LitM****Literatur und Kritik****LK****LR****LSci****LStil****Lud****MAG****Marisia****Materiafy Muzeum****Budownictwa Ludowego w Sanoku****Matyóföld****Medvetánc****MÉpítőműv****MFF****Kecskeméti Honismereti Kör Évkönyve (Kecskemét)****Kwartalnik Historii Kultury Materialnej (Warszawa – Var-só)****Kistenyésztők Lapja (Budapest)****Keel ja Kirjandus (Tallinn)****Korunk (Cluj-Napoca – Kolozsvár)****Korunk Évkönyve (Cluj-Napoca – Kolozsvár)****Kortárs (Budapest)****Kotiseutu (Helsinki)****Könyv és nevelés (Budapest)****Könyvtár (A Művelődés melléklete) (București – Bukarest)****Könyvvilág (Budapest)****Köznevelés (Budapest)****Kritika (Budapest)****Kultúra Slova (Bratislava – Pozsony)****Könyvtáros (Budapest)****Kultúra és Közösség (Budapest)****Lares (Firenze)****Látóhatár (Budapest)****Létünk (Subotica – Szabadka)****Levéltári Szemle (Budapest)****Language (Baltimore)****L'Homme (Paris – Párizs)****Linguistic Inquiry (Cambridge, Mass.)****Linguistica generalia (Praha – Prága)****Linguistics (The Hague – Hága)****Language in Society (Cambridge)****Literatura (Budapest)****Literaturna Miszöl (Szófia)****Literatur und Kritik (Salzburg)****Levéltári Közlemények (Budapest)****Limba română (București – Bukarest)****Language Sciences (Bloomington, Ind.)****Lingua e Stile (Bologna)****Lud (Wrocław–Poznań)****Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien (Horn–Wien)****Marisia. Studii și Materiale (Tîrgu-Mureș – Marosvásárhely)****Materiafy Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku (Sanok)****Matyóföld (Mezőkövesd)****Medvetánc (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest)****Magyar Építőművészet (Budapest)****Magyar Fonetikai Füzetek 1. (Budapest)**

MFME	A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve (Szeged)
MFilSz	Magyar Filozófiai Szemle (Budapest)
MH	Múzeumi Híradó (Békéscsaba)
MHírek	Magyar Hírek (Budapest)
MHírl	Magyar Hírlap (Budapest)
MHOMK	A miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei (Miskolc)
MIfj	Magyar Ifjúság (Budapest)
Milliyet Sanat Dergisi	Milliyet Sanat Dergisi (Istanbul – Isztambul)
MÍrószövTájé	A Magyar Írók Szövetségének Tájékoztatója (Budapest)
MK	Múzeumi Kurír (Debrecen)
MképesÚjs	Magyar Képes Újság (Osijek – Eszék)
MKsz	Magyar Könyvszemle (Budapest)
MMMK	A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei (Budapest)
MMunkásmozgMK	Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Közleményei (Budapest)
MMűhely	Magyar Műhely (Paris – Párizs)
MN	Magyar Nemzet (Budapest)
MNy	Magyar Nyelv (Budapest)
MNyj	Magyar Nyelvjárások (Debrecen)
Mo	Magyarország (Budapest)
ModNyokt	Modern Nyelvoktatás (A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Országos Központjának kiadványa) (Budapest)
MPed	Magyar Pedagógia (Budapest)
MPSz	Magyar Pszichológiai Szemle (Budapest)
MS	Magyar Sajtó (Budapest)
MSzó	Magyar Szó (Novi Sad – Újvidék)
MTA I. OK	Magyar Tudományos Akadémia I. (Nyelv- és Irodalomtudományok) Osztályának Közleményei (Budapest)
MTA II. OK	Magyar Tudományos Akadémia II. (Társadalmi-történeti tudományok) Osztályának Közleményei (Budapest)
Mtan	Magyartanítás (Budapest)
MTud	Magyar Tudomány (Budapest)
MúzK	Múzeumi Közlemények (Budapest)
MúzMűtv	Múzeumi Műtárgyvédelem (Budapest)
Muzs	Muzsika (Budapest)
Múzsák	Múzsák. Múzeumi Magazin (Budapest)
Műev	Műemlékvédelem (Budapest)
Műhely	Műhely (Győr)
Műv	Művészet (Budapest)
Művelődés	Művelődés (București – Bukarest)
MűvH	Műveltség és Hagyomány (Debrecen)
MűvtÉrt	Művészettörténeti Értesítő (Budapest)
Művtört	Művelődéstörténeti tanulmányok (București – Bukarest)
MV	Mozgó Világ (Budapest)
Mvízgazdálk	Magyar vízgazdálkodás (Budapest)
MZene	Magyar Zene (Budapest)

Nagyv	Nagyvilág (Budapest)
NAJMK	Nagykőrösi Arany János Múzeum Közleményei (Nagykőrös)
Names	Names (Potsdam, N.Y.)
Napj	Napjaink (Miskolc)
NárAkt	Národopisné Aktuality (Stražnici)
Narodna Umjetnost	Narodna Umjetnost (Zagreb – Zágráb)
Narodni Kalendar	Narodni Kalendar (Budapest)
NÉ	Névtani Értesítő (Budapest)
Népi kult-népi társ	Népi kultúra – népi társadalom (Budapest)
Neohel	Neohelicon (Budapest)
NépismDolg	Népismereti Dolgozatok (București – Bukarest)
Népműv	Népművelés (Budapest)
Népműv-háziip	Népművészet, háziipar (Budapest)
NéprÉrt	Néprajzi Értesítő (Budapest)
Népr. és Nyelvtud	Néprajz és Nyelvtudomány (Szeged)
Néprk	Néprajzi Közlemények (Budapest)
Népszabadság	Népszabadság (Budapest)
Népszava	Népszava (Budapest)
NÉtHongr	Nouvelles Études Hongroises (Budapest)
NeueM	Neue Museumskunde (Halle/Saale/ – Berlin)
Nevo Nieuws	Nevo Nieuws (Rotterdam)
Newsletter	Newsletter (Turku)
NFT	Német Filológiai Tanulmányok, KLTE (Debrecen)
NH	Néprajzi Hírek (Budapest)
NHQu	The New Hungarian Quarterly (Budapest)
NMMÉ	Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve (Salgótarján)
NMMK	Nógrád Megyei Múzeumi Közlemények (Salgótarján)
NógrSz	Nógrádi Szemle (Salgótarján)
NR	Naše Řeč (Praha – Prága)
NyelvKult	Nyelvünk és Kultúránk (Budapest)
NyIrK	Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
NyK	Nyelvtudományi Közlemények (Budapest)
Nym	Nyelvművelő (Novi Sad – Újvidék)
NyPI	Nyelvpedagógiai Írások, MKKE (Budapest)
Nyr	Magyar Nyelvőr (Budapest)
OLZ	Orientalische Literaturzeitung (Berlin)
Onoma	Onoma (Leuven)
Onomastica	Onomastica (Wrocław)
Orbis	Orbis (Louvain)
OrvH	Orvosi Hetilap (Budapest)
OSZKÉvk	Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve (Budapest)
OtK	Orvostörténeti Közlemények (Budapest)

OtK Supplementum	Orvostörténeti Közlemények. Supplementum (Budapest)
ÖNF	Österreichische Namenforschung (Wien – Bécs)
ÖOH	Österreichische Osthefte (Wien – Bécs)
ÖZfV	Österreichische Zeitschrift für Volkskunde (Wien – Bécs)
Pal	Palócföld (Balassagyarmat)
Pamiętnik Literacki	Pamiętnik Literacki (Warszawa–Wrocław)
Pannonia	Pannonia (Eisenstadt – Kismarton)
Parlando	Parlando (Budapest)
Pártélet	Pártélet (Budapest)
PárttK	Párttörténeti Közlemények (Budapest)
Pedképz	Pedagógusképzés (Budapest)
Pedműh	Pedagógiai műhely (Budapest)
PedSz	Pedagógiai Szemle (Budapest)
PIMÉ	Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve (Budapest)
PMHírl	Pest Megyei Hírlap (Budapest)
Rádió tv.Sz	Rádió és televízió szemle (Budapest)
Rajztanítás	Rajztanítás (Budapest)
REF	Revista de Etnografie și Folclor (București – Bukarest)
RefSz	Református Szemle (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Revue Roumaine	Revue Roumaine (București – Bukarest)
RID	Rivista Italiana di Dialettologia (Bologna)
Rig	Rig (Stockholm)
RRLing	Revue Roumaine de Linguistique (București – Bukarest)
SAaA	Soviet Anthropology and Archeology (New York, N.Y.)
Sananjalka	Sananjalka (Turku)
Savaria	Savaria. A Vas megyei Múzeumok Értesítője (Szombathely)
SchAfV	Schweizerisches Archiv für Volkskunde (Zürich–Basel)
SCL	Studii și cercetări lingvistice (București – Bukarest)
SEER	The Slavonic and East European Review (London)
Slavica	Slavica (Debrecen)
SlavSl	Slavica Slovaca (Bratislava – Pozsony)
SLit	Slovenská Literatúra (Bratislava – Pozsony)
SlovEtn	Slovenski Etnograf (Ljubljana)
SlovNár	Slovensky Národopis (Bratislava – Pozsony)
SM	Südosteuropa Mitteilungen (München)
SMK	Somogyi Múzeumok Közleményei (Kaposvár)
SMM	Somogy Megye Múltjából (Kaposvár)
SNPh	Studia Neophilologica (Stockholm)
SOF	Südost-Forschungen (R. Oldenbourg/München)
Som	Somogy (Kaposvár)
SomHonHír	Somogyi Honismereti Híradó (Kaposvár)
Somogyi KönyvtMűhely	Somogyi Könyvtári Műhely (Szeged)
SoprSz	Soproni Szemle (Sopron)

SovFu	Sovjetskoje finnougrovedenije (Soviet Fenno-Ugric Studies) (Tallinn)
Sprache	Die Sprache (Wien – Bécs)
Sprachpflege	Sprachpflege (Berlin)
SR	Slovenska Reč (Bratislava – Pozsony)
SRuss	Studia Russica (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest)
SS	Slovo a Slovesnost (Praha – Prága)
SSlav	Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
StUBB	Studia Universitatis Babeş-Bolyai Series Philologica (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
StudCom	Studia Comitatus. Tanulmányok Pest Megye Múzeumai-ból (Szentendre)
StudF	Studia Fennica (Helsinki)
StudLittDebr	Studia Litteraria (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen)
StudMus	Studia Musicologica (Budapest)
Suomen Museo	Suomen Museo (Helsinki)
Suomi	Suomi. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (Helsinki)
SUSA (JSFOu)	Suomalais-ugrilaisen seuran aikakaukirja (Journal de la Société Finno-ougrienne) (Helsinki)
SüdOA	Südostdeutsches Archiv (München)
Südosteuropa Jahrbuch	Südosteuropa Jahrbuch (München)
Sütőipar	Sütőipar (Budapest)
Szabolcs-szatmári múzeumi füzetek	Szabolcs-szatmári múzeumi füzetek (Nyíregyháza)
Szabolcs-SzatmáriSz	Szabolcs-Szatmári Szemle (Nyíregyháza)
Száz	Századok (Budapest)
SzB-A-Z	Szülőföldünk Borsod-Abaúj-Zemplén (Miskolc)
SzBBÁMÉ	A Szekszárdi Béni Balogh Ádám Múzeum Évkönyve (Szekszárd)
SZI	Szovjet Irodalom (Budapest)
Szính	Színház (Budapest)
SZMMÉ	Szolnok Megyei Múzeumi Évkönyv (Szolnok)
Szociológia	Szociológia (Budapest)
SzocNev	Szocialista Nevelés (Bratislava – Pozsony)
SzTKözl	A Szombathelyi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei (Szombathely)
Táncműv	Táncművészet (Budapest)
TánctudD	Tánctudományi Dolgozatok (Budapest)
TánctudT	Tánctudományi Tanulmányok (Budapest)
TanFTudKözlPécs	A Pécsi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei (Pécs)
Tanújs	Tanügyi Újság (Bucureşti – Bukarest)

Tanulmányok	Tanulmányok. A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete (Novi Sad – Újvidék)
TanulmBpM	Tanulmányok Budapest Múltjából (Budapest)
Tap chi van hoc	Tap chi van hoc (Hanoi)
TársSz	Társadalmi Szemle (Budapest)
TechnikatörtSz	Technikatörténeti Szemle (Budapest)
TermVil	Természet Világa (Budapest)
TETT	Természet, ember, tudomány, technika (București – Bukarest)
TheolSz	Theológiai Szemle (Budapest)
TMÉ	A Textilipari Múzeum Évkönyve (Budapest)
TmN	Tolna megyei Népűjság (Szekszárd)
TörtMúzK	Történeti Múzeumi Közlemények (Budapest)
TörtSz	Történelmi Szemle (Budapest)
Ttáj	Tiszatáj (Szeged)
UAJb	Ural-Altaische Jahrbücher (Wiesbaden)
UH	Unsere Heimat. Zeitschrift Vereines für Landeshunde von Niederösterreich (Wien – Bécs)
Úf	Új Írás (Budapest)
ÚjAur	Új Auróra (Békéscsaba)
UJb	Ungarn-Jahrbuch (Mainz)
ÚjFo	Új Forrás (Tatabánya)
ÚjLátóh	Új Látóhatár (München)
ÚjSymp	Új Szimpozium (Novi Sad – Újvidék)
ÚjSzó	Új Szó (Bratislava – Pozsony)
ÚjT	Új Tükör (Budapest)
Utunk	Utunk (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
UtunkÉvk	Utunk Évkönyv (Cluj-Napoca – Kolozsvár)
Üzenet	Üzenet (Subotica – Szabadka)
Városép	Városépítés (Budapest)
VasiSz	Vasi Szemle (Szombathely)
VEABÉrt	A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottságának Értesítője (Veszprém)
VHK	Vasi Honismereti Közlemények (Szombathely)
Vig	Vigilia (Budapest)
Vil	Világosság (Budapest)
Vir	Virittájja (Helsinki)
VJa	Voprosy jazykoznanija (Moszkva)
VmHT	Veszprém megyei Honismereti Tanulmányok (Veszprém)
VMMK	Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei (Veszprém)
VNy	Világ és Nyelv. A Magyar Eszperanto Szövetség folyóirata (Budapest)
VolksBull	Volkskundig Bulletin (Amsterdam – Amszterdam)
Volksk	Volkskunst. Zeitschrift für volkstümliche Sachkultur (München)

Vság	Valóság (Budapest)
VÚjSzó	Vasárnapi Új Szó (Bratislava – Pozsony)
Weimarer Beiträge	Weimarer Beiträge (Weimar–Berlin)
Wolfenbütteler	Wolfenbütteler Renaissance Mitteilungen (Wolfenbüttel)
Renaissance Mitteilungen	
World Literature Today	World Literature Today (Oklahoma, Okla.)
WSlav	Die Welt der Slaven (Wiesbaden)
ZAA	Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik (Berlin)
Zalai gyűjt	Zalai gyűjtemény (Zalaegerszeg)
ZbSovNárMuzEthn	Zbornik Slovenského Národného Muzea. Etnografia (Martin – Turócszentmárton)
ZDL	Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik (Wiesbaden)
ZenetudD	Zenetudományi Dolgozatok (Budapest)
ZenetudT	Zenetudományi Tanulmányok (Budapest)
Zentralblatt für Bibliothekswesen	Zentralblatt für Bibliothekswesen (Leipzig – Lipcse)
ZftBalkanologie	Zeitschrift für Balkanologie (Wiesbaden)
ZfV	Zeitschrift für Volkskunde (Stuttgart)
ZH	Zalai Hírek (Zalaegerszeg)
ZHVfS	Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark (Graz)
ZPh	Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung (Berlin)
ZPrMK	Zpravodaj Mistopisné Komise Československé Akademie Ved (Praha – Prága)
ZRPh	Zeitschrift für romanische Philologie (Tübingen)
ZsDolg	Zselici Dolgozatok (Kaposvár)
ZSL	Zeitschrift für Slawistik (Berlin)
ZSLK	Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde (Köln)

A magyar irodalomtudomány bibliográfiája, 1981

Összeállította: Németh S. Katalin

TARTALOM

Irodalomtudomány — általános rész	27
Összehasonlító irodalomtörténet, irodalmi kapcsolatok	29
Irodalomelmélet, nyelv, stílus, fordítás	31
Régi magyar irodalom	33
Felvilágosodás, reformkor	36
XIX. század II. fele (1849—1899)	37
XX. század	38
Egyes szerzők	42
Magyar irodalom külföldön	103
Csehszlovákia — általános rész	103
— egyes szerzők	104
Jugoszlávia — általános rész	106
— egyes szerzők	106
Románia — általános rész	108
— egyes szerzők	109
Szovjetunió	117
Egyéb országok — általános rész	117
— egyes szerzők	118
1981-ben ismertetett irodalomtörténeti művek	120

IRODALOMTUDOMÁNY

Általános rész

- Áru-e a kultúra? = Kr. 6–12. (Csibra István, Hernádi Gyula, Hermann István, Bernáth László, Szűk László, Garai László, Liska Tibor, Éles Csaba, Sz. Szabó László, Terták Elemér György, Hoch Róbert, Barcsi Antal, Kerékgyártó István írásai.)
- BAKOS István: Közösség – kultúra – örökség. = Kr. 1. 4–5. (Hozzászólás Klaniczay Tibor írásához. Kr. 1980. 10.)
- BARTA János: Évfordulók. Tanulmányok, megemlékezések. Bp., 1981. Akadémiai. 441 l.
- BENDA Kálmán: Olvastam valahol. B. K. és Kerekes István műsora. Bp., 1981. Közgazdasági és Jogi K. 373 l.
- BODOLAY Géza: A magyar irodalmi topográfia kutatási terve. = VasiSz. 1. 13–21.
- BÓKAY Antal: Irodalomtudomány – irodalomtanítás. = KultKöz. 2. 68–80.
- BOLDIZSÁR Iván: A válságtépte világban. Napló és jegyzetek az irodalomról és a tézisévéről. = ÉI. 43. 3.
- CZIMER József: Színház és irodalom. Bp., 1981. Szépirodalmi. 314 l.
- CZINE Mihály: Nép és irodalom. (Tanulmányok, esszék, kritikák.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 557; 414 l.
- CSELÉNYI László: Radar II. Bolyongás őstörténetünk, költészetünk dzsungelében. = ISz. 7. 646–651.
- DÉNES Tibor: Le rôle du théâtre dans l'évolution sociale de la Hongrie. = Ujb. 1979. (1981) 241–260.
- EÖRSI István: A derűlátás esélyei. (Tanulmányok, kritikák.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 454 l.
- Ez most a divat. Tanulmányok, esszék, cikkek, versek, novellák. Szerk.: Horgas Béla, Levendel Júlia. Bp., 1981. Gondolat. 252 l.
- FEKETE Sándor: Irodalomról vagy más ily fontos emberi lomról. = ÚjT. 4. 19.
- HALÁSZ Ferenc: Irodalom a múzeumban. Beszélgetés a hagyományápolásról. = ÉI. 4. 7. (Interjú Raffai Saroltával, a PIM főigazgatójával.)
- HATVANI Dániel: Kultúrák sugárzásában. = Kr. 5. 9–11.
- HELTAI János: A magyar könyv- és sajtótörténeti szakirodalom 1980-ban. = MKsz. 4. 353–360.
- HERMANN István: Demokratikus jelenségek? = Kort. 7. 1092–1095. (Művészetpolitikai kérdések.)

- HERMANN István: Esztétikai alapvetés a középiskolában. = Kr. 3. 17. (Az I. osztályos irodalomkönyvről.)
- HERMANN István: A gimnáziumi második irodalomkönyvről. = TársSz. 2. 77–83.
- HUSZÁR Tibor: „Nem középiskolás fokon...” Műveltség, közművelődés, értelmiség. Bp., 1981. Magvető. 228 l. (Gyorsuló idő.)
- JÉKELY Zoltán: A Bárány Vére. (Esszék, publicisztikai írások.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 430 l.
- JÓZSA Péter: Elektra avagy A strukturális invarianciák problémája (Magyar Elektrák). = MFiSz. 6. 774–815.
- JUHÁSZ Jenő: A gimnázium II. osztályos irodalom-tankönyvéről. = PedSz. 5. 437–444.
- KAMARÁS István: Az olvasó munkások és az irodalom. Bp., 1981. Táncsics. 151 l.
- KERESZTURY Dezső: A magyar irodalom képeskönyve. 2. átdolg. kiad. Bp., 1981. M. Helikon–Móra. 330 l.
- KERESZTURY Dezső: „Mi a magyar?” a nagyvilágban. = ÚjT. 32. 5.
- KERESZTURY Dezső: A Nemzeti Színház és a magyar dráma. = Szính. 1. 38–43.
- Kisalföldi könyvesházak. Tanulmányok a Győr-Sopron megyei könyvkultúra történetéből. Szerk. Zöld Ferenc. Győr, 1981. Győr-Sopron megyei Tanács. 75 l.
- KÓKAY György: Sajtótörténet – irodalomtörténet. Egy sajtótörténeti kézikönyv tanulmányaihoz. = Lit. 1–2. 73–77.
- KÓKAY György: Vita a sajtótörténeti kézikönyv első kötetéről. = MKsz. 4. 350–352.
- LACKÓ Miklós: Szerep és mű. Kultúrtörténeti tanulmányok. Bp., 1981. Gondolat. 341 l.
- LUKÁCSY András: Kiment a ház az ablakon... Költészet és játék. Bp., 1981. Gondolat. 573 l.
- MADÁR Lajos: Magyar irodalmi antológiák és gyűjtemények. 2. Emlékkönyv – Erdélyi János levelezése. Bp., 1981. PIM. 287–443. (A Petőfi Irodalmi Múzeum bibliográfiai füzetek 5–6.)
- Magyar szépirodalmi művek, irodalmi tanulmánykötetek, monográfiák kritikáinak jegyzéke, 1981. III. negyedév. = Látóh. 11. 220–229.; IV. negyedév. = Látóh. 2. 210–219.
- MÁTYÁS István: A magyarságtudománnyal foglalkozók társasága. Beszélgetés Béládi Miklóssal. = Napj. 8. 9. (A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság.)
- NAGY Péter: Az irodalmár csapdái. = Nagyv. 4. 588–594.
- NEMES György: Memoáriródalom. = Napj. 5. 37–38.
- NÉMETH G. Béla: Értelmiség, műveltségintegráció, művelődéstörténet. = Vság. 4. 13–21.
- NÉMETH G. Béla: Küllő és kerék. Tanulmányok. Bp., 1981. Magvető. 650 l. (Elvek és utak.)
- NÉMETH G. Béla: A magyar irodalom karakteréhez. = ÚÍ. 10. 74–81.
- OROSZ László: Jegyzetek egy tankönyvről. = Kr. 2. 6. (Az új gimnáziumi irodalomkönyvről.)
- PÁNDI Pál: „A mi Marx téri hídunk”. = Kr. 7. 24–27. (Az Irodalom II. o. gimnáziumi tankönyvről.)
- PÁSKÁNDI Géza: Kitartott-e a magasabb művészet? = ÉI. 8. 3–4. (Látóh. 4. 173–184.)

- POZSGAY Imre: A magyar társadalom és kultúra a hetvenes években. = Ttáj. 4. 81–88. (Látóh. 5. 92–106.)
- RAB Zsuzsa: Álombeli lakomák. (Esszék, vázlatok.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 406 l.
- RÉNYI Péter: Mi segít? Jegyzetek kulturális vitáinkról. = Kr. 6. 14–15. (Látóh. 8. 111–122.)
- RÓNAI Pál: Latin és mosoly. Válogatott tanulmányok. (Vál. ford. Benyhe János.) Bp., 1981. Európa. 240 l.
- SÁNDOR Iván: Utunk szabályai éjszaka. (Esszék, tanulmányok.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 396 l.
- SARBU Aladár: Az irodalom haszna és kára. = ÉI. 46. 3.
- *SEBESTYÉN György: Studien zur Literatur. Eisenstadt, 1980. Roetzer. 416 l.
- SZABÓ Flóris: A Pannónhalmi Főapátsági Könyvtár kéziratkatalógusa. 1850 előtti kéziratok. Bp., 1981. OSZK. 240 l. (Magyarországi egyházi könyvtárak kéziratkatalógusai 2.)
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Tankönyvírás, erős kockázattal. = Kr. 5. 12–13. WÉBER Antal: Irodalom II. = Kr. 5. 13–14.
- Szépirodalmi gyűjteményes kötetek elemző katalógusa. Szerk. Csoma Mihályné, Bori Erzsébet. Bp., 1980. FSZEK. (1981). 733 l.
- SZILÁGYI Ákos: Az átmenet ideológiái. = Kr. 4. 22–23. Válasz: Szerdahelyi István = uo. 4. 23–24.
- SZÜTS László: Hungarológiai kongresszus Budapesten. = NyelvKult. 45. 82–83.
- TOLNAI Gábor: Nőnek az árnyak. Tanulmányok, esszék, emlékezések. Bp., 1981. Szépirodalmi. 412 l.
- TOMIŠ, Karol. Az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. = ISz. 10. 934–936.
- TÓTH Dezső: Az irodalmi közírásról. = Kr. 9. 11–12.; 10. 28–30.
- TÜSKÉS Tibor: Szántód az irodalomban. Siófok, 1981. Panoráma. 106 l. (Szántódi füzetek 6.)
- Dné VAJDA Gabriella: Fiatalok a magyar szépirodalomban. Ajánló bibliográfia. Salgótarján, 1981. Megyei Könyvtár. 44 l.
- WÉBER Antal: Beszámoló a Magyar Irodalomtörténeti Társaság tevékenységéről. = It. 2. 521–526.
- WINTERMANTEL István: Vita a viták lehetőségéről. = Kr. 3. 28. Válasz: Szerdahelyi István = Kr. 3. 28–29.

Összehasonlító irodalomtörténet, irodalmi kapcsolatok

- BAZSÓ Márton: Magyar irodalom a Szovjetunióban = ÉI. 38. 7. (A III. moszkvai nemzetközi könyvkiállításon.)
- BEREGI, Théodore: Descartes, Bergson et la Hongrie. = Art et Poésie. 97. 40–43.
- *BERGEL, Hans: Johannes Honterus und Stephan Ludwig Roth als Kinder ihrer Zeit. = Südostdeutsche Vierteljahresblätter. 1980. 2. 106–114.
- *BETHLENFALVY Géza: India in Hungarian Learning and Literature. – WOJTILLA Gyula: (Indian Literature in Hungary.) A Bibliography of Translations. New Delhi, 1980. Nunshiram Mancharlal, XII. 88 l. 8 t.

- BOJTÁR Endre: Az irodalom gépezete. (Puskin és Esterházy.) = Lit. 3–4. 419–426.
- BROGYÁNI Judit: Szlovák folyóirat a Nyugatról. = ÉI. 7. 8. (Slovenské pohľady.)
- BUSTYA Endre: Egy magyar nyelvű Goga-levél 1922-ből. = Kor. 7–8. 603–605. (Octavian Goga.)
- CORRADI, Carla: Bibliografia delle opere in italiano di interesse finno-ugrico. Napoli, 1981.
- CSAPLÁROS István: Der Widerhall der Polenbegeisterung österreichischer und deutscher Dichter in der ungarischen Literatur im Zeitalter der Romantik. II. Teil. = Germanica Wratislaviensis, 31–41. (I. rész uo. 1978. 163–178.)
- CSUKA Zoltán: Petar Petrović Njegoš a magyar irodalomban. = Üzenet. 9. 401–406.
- DOBOSSY László: Češi v Uhrách ve třech obměnách. = ČLit. 3. 228–246.
- DOBOSSY László: Két haza között. Esszék, tanulmányok. Bp., 1981. Magvető. 427 l. (Elvek és utak.)
- EGRI Péter: Karinthy Frigyes Ibsen-karikatúrájáról. = It. 3. 594–610.
- E. FEHÉR Pál: Szlovák–magyar „összefüggések”. Vladimír Minač tanulmányainak magyar kiadása. = Kr. 6. 10.
- *FRANK Katalin: Ungarische Literatur in Deutschland. Ihre Rezeption 1945–1970. = Südosteuropa-Jahrbuch. 11. Bd. München 1978. 100–113.
- GÁTHY Vera: Irodalmunk külföldi barátai. Visnu Khare. = ÚjT. 47. 23.
- GOMBOCZ István: Párhuzamok és hasonlóságok Arthur Schnitzler és Molnár Ferenc színműveiben. = FilKözl. 41. 423–435.
- IMRE László: Byron Don Juan-ja és a magyar verses regény. = StudLittDebr. Tom. XVIII. 55–92.
- KALMÁR Éva: Irodalmunk külföldi barátai. Tokunaga Jaszumoto. = ÚjT. 38. 11.
- KAPRONCZAY Károly: Magyar–lengyel orvosi kapcsolatok a XV–XVI. században. = OrvH. 8. 465–467.
- KARIG Sára: Irodalmunk külföldi barátai. George Frederick Cushing. = ÚjT. 51. 9.
- KARIG Sára: Irodalmunk külföldi barátai. Jelena Malihina. = ÚjT. 32. 19.
- KÄFER István: Megjegyzések a szlovák irodalom magyarországi fogadtatásáról. = ISz. 1. 72–73.
- KÄFER István: Objektív és szubjektív megjegyzések a szlovák irodalom magyarországi fogadtatásáról. = ÚjAur. 1. 137–139.
- KÉPES Géza: Irodalmunk külföldi barátai. A rokonság hármaskönyve. = ÚjT. 34. 23. (Viljo Tervonen.)
- KOVÁCS István: Irodalmunk külföldi barátai. Bohdan Zadura. = ÚjT. 41. 26.
- KOVÁCS Sándor Iván: „Duplázzák csókokat egymás szája körül...” A Gerusalemme liberata és a Zrínyiász nászjelenete. = Nagyv. 3. 435–439.
- KOVÁCS Sándor Iván: Le immagini del vulcano in Miklós Zrínyi e l’Ode all’Etna di Scipione Herrico. = ALitt. 1–2. 89–106.
- LOTZE, Dieter P.: From the „Goethe of Széphalom” to the „Hungarian Faust”: A Half Century of Goethe Reception in Hungary. = CARHS. 1. 3–19.
- MIKÓ Krisztina: In Search of Bourgeois Man. The Novels of Thomas Mann As Seen by Gábor Halász. = ALitt. 1–2. 155–164.
- D. MOLNÁR István: Gondolatok a Krakkóban kiadott magyar könyvekről. = Ttáj. 6. 75–78.

- D. MOLNÁR István: Magyar Irodalmi Gyűjtemény lengyelül. = *ÉI.* 28. 8.
- NAJDENOVA, Jonka: Pillantás a mai napra. = *Életünk.* 4. 355–356. (Magyar irodalom Bulgáriában.)
- Noblesse française, noblesse hongroise. XVIe–XIXe siècles. Volume publié sous la direction de Béla Köpeczi et Éva H. Balázs. Bp–Paris, 1981. Akadémiai–CNRS. 1991.
- PÁLFFY István: Angol kutató a magyar felvilágosodásról. = *Alf.* 5. 90. (Margaret C. Ives.)
- PAŠIAKOVÁ, Jaroslava: Folyamatos múlt. Az újabb kori cseh és magyar irodalom néhány párhuzama. Bratislava–Bp., 1981. Madách–Gondolat. 185 l.
- PAŠIAKOVÁ, Jaroslava: Irodalmi kapcsolatok tágabb és szűkebb értelemben. = *ISz.* 1. 81–83.
- *PUSZTAY János: Finnisch-ugrische Traditionen in der moderner ungarischen Lyrik. = *Südosteuropa-Jahrbuch.* 11. Bd. München. 1978. 91–99.
- REMETE László: Haladó kultúránk külföldi propagandistái. = *ÉI.* 15. 2.
- *RUSPANTI, Roberto: L'eco e il mito del risorgimento italiano in alcuni scritti e canti popolari ungheresi. = *Rassegna Storica del Risorgimento.* 1980. 141–153.
- SCHWEITZER Pál: Thomas Mann két magyar irodalmi vonatkozású levele 1913-ból. = *ItK.* 4. 458–463.
- SPIELMANN József–SEBESTYÉN Mihály–DEÉ NAGY Anna: Miquel Servetus műve és Erdély. = *Kor.* 7–8. 599–602.
- SZILI József: A művészi visszatükrözés szerkezete. A művészet ismeretelméleti kérdései Christopher Caudwell és Lukács György esztétikájában. Bp., 1981. Akadémiai. 179 l.
- TURCZEL Lajos: A Nyugat és a csehszlovákiai magyar irodalom. = *Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica.* Bratislava, 1981. 51–67.
- Unkarin kirjallisuutta Suomeksi. = *Seulaset.* 2. 7–8.
- VAJDA György Mihály: Actes du VIIe Congrès de l'Association Internationale de Littérature Comparée. = *Arcadia.* 2. 171–175.
- VÁMOS Imre: Magyar írók külföldön. (Emlékeimből.) = *Műhely.* 1. 37–42.
- Cs. VARGA István: „Műveld a csodát, ne magyarázd!” Szergej Jeszenyin és Nagy László. = *Életünk.* 2. 170–180.
- WLACHOVSKÝ, Karol: A magyar irodalom szlovák fordításáról. = *ISz.* 1. 69–72.
- WLACHOVSKÝ, Karol: A magyar irodalom Szlovákiában. = *ÚjAur.* 1. 133–137.
- ZIRKULI Péter: Árnyékrajz versekről és személyekről. József Attila és román kortársai. Párhuzamok léte és hiánya. = *Ttáj.* 12. 63–69.

Irodalomelmélet, nyelv, stílus, fordítás

- ÁGOSTON Hugó: A fantázia hajtóereje. = *AHét.* 16. 9. (A tudományos fantasztikus irodalomról.)
- BAKOS József: Grammatika és költészet. = *HevSz.* 3. 52–57.
- BAKOS József: A Möbius-szalag. (Egy költői motívum életútja.) = *HevSz.* 1. 59–60.
- BÉCSY Tamás: A drámaelméletekről. = *It.* 1. 134–156.
- BEKE László: A művészet embertelensége. Fikcióesszé. = *MV.* 5. 3–10.

- BÉLÁDI Miklós: Kérdőjelek a vizuális költészet körül. = Lit. 1–2. 30–36.
- BELOHORSZKY Pál: Kétféle hierarchia. = Úf. 10. 82–90. (A realizmus-felfogásokról.)
- BELOHORSZKY Pál–KOC SIS Zoltán: Négykezes, szavakban. 1. = MV. 6. 70–79. (Esztétikai kérdésekről.)
- BERNÁTH Árpád–CSURI Károly: A „lehetséges világok” szemantikájának irodalomelméleti relevanciája. = MMűhely. 64. 19–33.
- BOJTÁR Endre: Az irodalmi mű jelentése és értéke. = Vság. 3. 42–48.
- BÓKAY Antal: Szövegstruktúra, szövegvilág és az irodalmi interpretáció. = Lit. 1–2. 44–58.
- BORI Imre: A szabadversről. = 7 Nap. 34. 12.
- BORI Imre: A szürrealista regényről. (Jelentés egy értekezletről.) = 7 Nap. 7. 14.
- BORI Imre: A versszerűségről. = 7 Nap. 33. 12.
- CSÁNYI László: A negyedik király. = Dunatáj. 1. 51–60. (Művészetsztétikai jegyzetek.)
- CSELÉNYI László: Egy költői nyelv átváltozásai. = ISz. 9. 803–814.
- DANYI Magdolna: Beszéd és idézet. Az én-elbeszélés és az idegen tudatok interakciói a Pontos történetek, útközben kompozíciójában. = Híd. 11. 1374–1382.
- DOMOKOS Mátyás: Lehet-e a magyar lírát híven fordítani? (Előadás az Európai Műfordító Kollégiumban, Straelen, 1981.) = Som. 6. 55–60.
- HUBAY Miklós: A dráma autonómiája és a drámaírói hivatás. = Látóh. 11. 145–155.
- HUBAY Miklós: Egy drámaíró naplójából. = Úf. 10. 4–14.
- HUBIK István: A csehszlovákiai magyar fordítás általános problémái. = ISz. 1. 48–56.; 2. 111–123.
- Az irodalom klasszikus modellje. – Az irodalom és a társművészetek. – A regény fejlődése. = Hel. 1. 1–75.
- Az irodalomtörténet elmélete. (Konferencia az MTA Irodalomtudományi Intézetében, 1980.) = Lit. 3–4. 291–396.
- KANYÓ Zoltán: Logikai norma és elbeszélés. = MMűhely. 62–63. 54–56.
- KECSKÉS András: A vers hangzásvilága. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. 206 l.
- KOCZTUR Gizella: Racionalizmus – klasszicizmus – szentimentalizmus. = ItK. 4. 464–477.
- A marxista irodalomelmélet története. A kezdetektől 1945-ig. (Szerk. Nyíró Lajos, Veres András.) Bp., 1981., Kossuth. 434 l.
- MÓNUS Imre: A társadalomtudományi művek esélyei az olvasásban. (Egy elemzés tanulságai.) = Műhely. 4. 81–92.
- MÓSER Zoltán: Világjárás egy fűszálon. = ISz. 3. 227–234.; 4. 314–325. (Vándormotívumok a költészetben.)
- A művészetkritikáról. Szerk. Nyerges András. Bp., 1981. Kossuth. 466 l. (Vélemények, viták.)
- A neoavantgarde. (Szemelvények, dokumentumok.) Bev. Szabolcsi Miklós. Vál. szerk. jegyz. Krén Katalin, Marx József. Bp., 1981. 560 l. (44) t.
- NYÍRÓ Lajos: Víznam a kompozíció diela. = SLit. 3. 269–284.
- PETŐFI S. János: Szöveg és jelentés. = MMűhely. 36–59.
- POMOGÁTS Béla: Kommunikációs zavar a költészetben? = Nyr. 1. 26–28.
- Pro és kontra a krimiről. = Kr. 5. 14–16.; 7. 9–11.; 9. 12–14.; 10. 22–24.

- SÍK Csaba: *Ars poetica — ars antipoetica — anars poetica.* = Kort. 6. 922–930.
- SZABÓ T. Attila: *Nyelv és irodalom. Válogatott tanulmányok.* Bukarest, 1981. Kriterion. 631 l.
- SZEPES Erika–SZERDAHELYI István: *Verstan.* Bp., 1981. Gondolat. 597 l.
- SZERDAHELYI István: *Megjegyzések verstani problémáinkhoz.* = Kr. 1. 35.
- SZERDAHELYI István: *A versritmus szemantikája. (Az elvont formák tartalmi problémáihoz.)* = MFilSz. 3. 380–397.
- SZILÁGYI Péter: *Forma és világkép. Verstani tanulmányok.* Bp., 1981. Szépirodalmi. 329 l.
- THOMKA Beáta: *Az elbeszélő szöveg nyelve és nyelvtana.* = Híd. 12. 1460–1463.
- THOMKA Beáta: *Prózapoeitika vagy narratológia?* = Híd. 11. 1359–1373.
- „A Tisza-parton”. Ritmikai kérdések egy Ady-vers kapcsán. Szerk. Szerdahelyi István és Kecskés András. Bp., 1981. MTA Irodalomtudományi Intézete. 112 l.
- UNGVÁRI Tamás: *Az avantgarde útvesztői.* = Kr. 10. 21.; 11. 14–15.
- VEKERDI József: *Ne bonyolítsuk azt, ami egyszerű.* = Kr. 2. 18. Válasz: Kecskés András: *Ritmuselvek és versrendszerek.* (= Kr. 11. 21–23.) c. cikkére. Hozzászólás Szepes Erika = Kr. 2. 18.; Szilágyi Péter = Kr. 3. 18.; Kecskés András = Kr. 3. 18.
- VÍGH Árpád: *Retorika és történelem.* Bp., 1981. Gondolat. 522 l.
- ZALABAI Zsigmond: *Metafora és ikonitás.* = ISz. 1. 38–47.
- ZALABAI Zsigmond: *Szó, kép, szókép, képvilág.* = ISz. 8. 726–734.
- ZSILKA Tibor: *Az allúzió funkciója a szépirodalmi szövegekben.* = Híd. 5. 632–644.

Régi magyar irodalom

- ACÉL Zsuzsa: *A Jókai-kódex gondolati rendszeréről.* = It. 4. 865–881.
- BALÁZS László: *Levelek Pathai István Veszprémből való kiűzetéséről.* = ItK. 5–6. 649–655. (1623.)
- BALÁZS Mihály: *Veronai Gábor és Szanoki Gergely verses vitája.* = AHistLittHung. Tom. XVIII. 3–9.
- Bibliotheca Corviniana. (Összeáll. tanulm. jegyz. Csapodi Csaba, Csapodiné Gárdonyi Klára.) 3. bőv. kiad. Bp., 1981. M. Helikon–Corvina. 326 l.
- BITSKEY István: *Újabb kutatások a magyar barokkról és Zrínyiről.* = It. 4. 987–1007.
- *CSÁKY, Moritz: *Humanistische Gelehrte am Hofe des Königs Matthias Corvinus.* = Regiomontanus-Studien. Wien, 1980. 255–266.
- CSAPODINÉ Gárdonyi Klára: *A budapesti Egyetemi Könyvtár korvinái.* = MKsz. 3. 221–225.
- DEME Zoltán: *Az Ómagyar Mária-siralom és a Halotti Beszéd modern adaptációi.* = Vig. 11. 799–801.
- Az 1660-as évek költészete. 1661–1671. Sajtó alá rendezte: Varga Imre. Bp., 1981. Akadémiai. 827 l. (18) t. (Régi magyar költők tára 10.)
- FEKETE Csaba: *Megkapta-e a vizsolyi bibliát Náprági Demeter?* = MKsz. 1–2. 144–147.

- FÜGEDI Erik: Kolduló barátok, polgárok, nemesek. Tanulmányok a magyar középkorról. Bp., 1981. Magvető. 564 l.
- GERICS József: A Hartvik-legenda mintáiról és forrásairól. = MKsz. 3. 175–188.
- GÖMÖRI György: Some Hungarian Alba Amicorum from the 17th Century. = Stamm-bücher als kulturhistorische Quellen. Wolfenbüttel, 1981. 97–110.
- GÖMÖRI György: Egy strassburgi humanista magyar kapcsolatai a XVI. században. = MKsz. 4. 317–321. (Nicholas Engelhardt.)
- GÜNDISCH, Gustav: Eine siebenbürgische Bischofbibliothek des 16. Jahrhunderts. Die Bücherei des Lukas Unglerus (†1600). = MKsz. 1–2. 127–138.
- Históriás énekek és széphistóriák. Vál., bev. Molnár Szabolcs. Bukarest, 1981. Albatrosz. 360 l.
- HOLL Béla: Adatok David Chytraeus magyarországi vonatkozásairól. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 55–63.
- HOLL Béla: Szerző, nyomdász, olvasó a XVII. század első felében. Bp., 1980. (1981) 639–650. (Reneszánsz füzetek 48.)
- HORVÁTH Iván: Padovában poétikát tanulni. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 43–53. (Ifj. Báthory István útjáról.)
- HÖSCH, Edgar: Renaissance und Humanismus in Ungarn. = Ungarn-Jahrbuch 1979. (1981). 71–82.
- A Hunyadiak kora. (Vál. szövegmagy. összeáll. utószó. Kulcsár Péter.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 338 l. (Olcso könyvtár 855.)
- JANKOVICS József: Négy archaikus ima. = ItK. 3. 329–331. (1651–1671.)
- KÁROLYI Gáspár: Szent Biblia. (Hasonmás kiadás.) Tanulm. Szabó András és Szántó Tibor. Bp., M. Helikon. 1981. (16), 686; 232 l.
- KÁRPÁTI László: Gályarab prédikátorok sorai egy zürichi emlékkönyvben. = Napj. 4. 37.
- KILIÁN István: Magyar Mária-síralmak. = ÚÍ. 4. 3–17.
- KILIÁN István: A minorita iskolai színjáték társadalomkritikai vonatkozásai. = ItK. 2. 137–152.
- KILIÁN István: XVIII. századi iskoladráma Molière nyomán. = DMÉ. 1979. Debrecen, 1981. 439–463. (Miklósi Ambrus Stolander c. drámájának közlésével.)
- KLANICZAY Tibor: Humanism and Renaissance in the Hungarian Literature. = Fenn-Ugrica. Uppsala, 1981. 53–64.
- KNAPP Éva: A Czech-kódex zsoltárfordításai. = Vig. 4. 262–264.
- KOKAS Károly–SZIJJ Ferenc: Megjegyzések Tóth István Árgirus-cikkéhez. (Az Árgirus-széphistória szerzőjéről.) = FilKözl. 3. 320–331.
- KOVÁCS András: Vallomás a székely szombatások perében. Bukarest, 1981. Kriterion. 276 l.
- KOVÁCS Sándor Iván: Bevezetés a magyar szakácskönyv-irodalomba. = Som. 2. 57–68.
- KOVÁCS Sándor Iván: A kolozsvári káposztától Faludi Ferenc szakácsénekéig. = Éle-tünk. 3. 257–269.
- KOVÁCS Sándor Iván: Szakácsmesterségek könyvecskéje. = ÚÍ. 4. 84–96. (Tótfalusi Kis Miklós kiadványáról.)
- KOVÁCS Sándor Iván: Zrínyi epigrammáktól a „magyar szonettek”-ig. = It. 1. 181–214.

- KUNSZABÓ Ferenc: A reformáció hatása a magyar népi-nemzeti tudatra. (Egy kutatási terv alapeszméje.) = Fo. 5. 37–42.
- Lator énekek. XVI–XVIII. század. Előszó és vál. Komlós Tibor. Bp., 1981. Pátria ny. 292 l. (Minikönyv)
- LÁZS Sándor: A Cornides-kódex körül. = ItK. 5–6. 671–683.
- LENDVAI L. Ferenc: A reformáció és irányzatai Magyarországon. = Vil. 10. 599–604.
- LUDÁNYI Mária: A Leucippe és Clitophon széphistória keletkezéséről. = ItK. 1. 44–50.
- MADAS Edit: Bécsi Glosszák. (Egy magyar glosszás esztergomi iskoláskönyv a bécsi Schottenstiftben a XV. század első negyedéből.) = MNy. 4. 506–510.
- MADAS Edit: A középkor zsoltára. = Vig. 4. 265–266.
- Magyar drámaírók. 16–18. század. (Vál. szöveggond. jegyz. Nagy Péter.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 1173 l. (Magyar remekírók.)
- MÁTÉ Györgyi: Jean Bodin és a magyar későreneszánsz. = AHistLittHung. Tom. = XVIII. 65–69.
- MESZÁROS István: XVI. századi városi iskoláink és a „studia humanitatis”. Bp., 1981. Akadémiai. 237 l. (Humanizmus és reformáció 11.)
- MEZEY László: Egy kritika kritikája. = ItK. 1. 64–66. (Kapitánffy István kritikája M. L. könyvéről.)
- MEZEY László: Az oxfordi glosszák. = MNy. 3. 372–376.
- MIZSER Lajos: XVII. századi levelek. = MNy. 2. 253.
- NÁDASDY Lajos: Egy ismeretlen pálos iskoladráma. = It. 4. 1015–1025. (Pápa várasának vitatása. 1772.)
- NAGY László: A magyar politikai irodalom történetéhez. (Az 1605-ös kiáltvány Európa népeihez.) = MTud. 5. 358–365.
- PETNEKI Áron: Egy krakkói polgár feljegyzései Báthori István korából. = Ttáj. 6. 23–28.
- RAB Zsuzsa: A Vizsolyi Biblia. = Éi. 18. 15. Hozzászólás: Bán Imre = Éi. 21. 2.
- REDL Károly: Megjegyzések a középkor esztétikájáról. = MFilSz. 5. 654–672.
- Régi magyar levelestár. XVI–XVII. század. Tolnai Gábor irányításával vál. sajtó alá rend. jegyz. összeáll. Hargittay Emil. Bp., 1981. Magvető. 610; 592 l. (Magyar hírmondó.)
- RITOÓKNÉ SZALAY Ágnes: Ismeretlen XVII. századi versek. = ItK. 4. 439–442.
- STOLL Béla: Magyar vers az 1540-es évekből. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 21–22.
- SZABÓ András: Magyar Biblia. = ÚjT. 21. 21. (A vizsolyi biblia hasonmás kiadásáról.)
- SZABÓ Flóris: A karthauziak olvasmányai – pannonhalmi dokumentumok alapján. = MKsz. 4. 263–275.
- Szakács mesterségek könyvecskéje. A csáktornyai Zrínyi-udvar XVII. századi kéziratos szakácskönyve és a Tótfalusi Kis Miklós által kiadott kolozsvári szakácskönyv. (Sajtó alá rend. jegyz. Király Erzsébet. Bev. Kovács Sándor Iván.) Bp., 1981. Magvető. 490 l. (Magyar hírmondó.)
- Szegedi kísérlet a XVI. századi magyar vers gépi feldolgozására. Bp., MTA Irodalomtudományi Intézete, 1980. (1981.) 629–638. (Reneszánsz füzetek 47.)
- SZEPESI Zsuzsanna: Az esztergomi Bibliotheca 17. századi történetéhez. = MKsz. 3. 225–229.

- SZŐNYI György Endre: *European Influences and National Tradition in Medieval Hungarian Theater. = Comparative Drama (Kalamazoo).* XV. 1981. 159–172.
- SZŐNYI György Endre: *A középkori dráma kutatásának új útjai. (Gondolatok egy nemzetközi konferencia után.) = FilKözl.* 1–2. 200–203.
- SZÖRÉNYI László: *Latin nyelvű Árkádia a tizennyolcadik századi Magyarországon. = ItK.* 2. 184–191.
- A tatárjárás emlékeze. (Forrásszemelvények. Vál. szerk. Katona Tamás.) Bev. Györffy György. Bp., 1981. M. Helikon. 356 l.
- TÉGLÁSY Imre: *Egy előkerült kézirat énekeskönyv: a Szádeczky-Miscellania. = ItK.* 5–6. 619–621. (A szegedi Egyetemi Könyvtár Kézirattárában.)
- TÉGLÁSY Imre: *A latin purizmus. Keresztény vagy pogány humanizmus? = AHistLitt-Hung.* Tom. XVIII. 23–35.
- TORJAI-SZABÓ István: *Das literarische Schaffen im Zeitalter des Humanismus und Renaissance in Ungarn. = Ujb.* 1979. (1981). 133–162.
- VÁMOS Éva: *Lássák, ismerjék a világnap minden népei... Magyarországi és magyar vonatkozású röpiratok, újságlapok 1485–1849. Bp., 1981. M. Helikon. 141 l. (Magyar tipográfia.)*
- R. VÁRKONYI Ágnes: *Politikai elmélet – politikai gyakorlat. = It.* 2. 399–413. (Magyar gondolkodók a 17. században.)
- R. VÁRKONYI Ágnes: *Politique envers les serfs et développement culturel dans l'Etat de Rákóczi. = AHist.* 1–2. 31–61.
- VÍZKELETY András: *Nomádkori hagyományok vagy udvari-lovagi toposzok? Észrevételek Szent László és a leányrabló kun epikai és képzőművészeti ábrázolásához. = ItK.* 3. 253–275.
- ZACH, Krista: *Humanismus und Renaissance in Siebenbürgen. Über ihre Voraussetzungen und Wege, der Entfaltung in einer Randzone. (15–16. Jahrhundert.) = Ujb.* 1979. (1981). 163–224.

Felvilágosodás, reformkor

- ÁDÁM Eta: *Ismeretlen magyar nyelvű regény a hazai felvilágosodás korából. = It.* 2. 332–352. (Német Máté Koma. OSZK Quart. Hung. 4094.)
- BERLÁSZ Jenő: *Az Országos Széchényi Könyvtár története. Bp., 1981. OSZK. 555 l. (28) t. (1802–1867.)*
- BÍRÓ Ferenc: *Irányzat vagy mentalitás? Az érzelmesség megjelenése a felvilágosodás kori magyar irodalomban. = Lit.* 1–2. 69–72.
- *CSÁKY, Moritz: *Vom Josephinismus zur katholischen Romantik. (Bemerkungen zu Franz Széchényis unbekannter Abhandlung „Vom Zeitgeist“.) = Anzeiger der phil.-hist. Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.* 1980. 70–86.
- F. CSANAK Dóra: *A felvilágosodás kori romániai magyar kutatások. = Hel.* 4. 430–433.
- Emlékezés a magyarországi sajtó megindulásának 275. és a magyar nyelvű újságírás megszületésének 200. évfordulója alkalmából a Magyar Tudományos Akadémián, 1981. január 8. = MKsz. 1–2. 3–120.

- T. ERDÉLYI Ilona: A Sárospataki Kollégium és a türelmi rendelet (1781). = Hel. 4. 471–472.
- FENYŐ István: Balatonfüred és a magyar reformkor. = ItK. 5–6. 613–618.
- FENYŐ István: A magyar romantika kezdetei. = MTud. 7–8. 547–557.
- HOPP Lajos: A Contrat social fogadtatása és interpretációja Magyarországon és Kelet-Európában. = Hel. 4. 379–385.
- HOPP Lajos: Études sur le XVIIIe siècle – Studien zum Achtzehnten Jahrhundert – Les Lumières en Hongrie, en Europe Centrale et en Europe Oriental – Textos y Estudios del siglo XVIII. = Hel. 4. 427–428.
- KOSÁRY Domokos: Értelmiség és kulturális elit a XVIII. századi Magyarországon. = Vság. 11–20.
- KOVÁCS Ilona: Société Hongroise d'Étude du Dix-huitième siècle. = Hel. 4. 469.
- KOVÁCS Ilona–PÁL József: Kelet-közép-európai felvilágosodás kollokvium. Mátrafüred, 1981. október 24–28. = Hel. 4. 469–470.
- KÖPECZI Béla: A felvilágosult abszolutizmus és a filozófusok. = Hel. 4. 374–378.
- KÖPECZI Béla: Hunyadi János származása a XVIII. század végének – XIX. század elejének magyar és román történeti és szépirodalmában. = Lit. 1–2. 78–89.
- Magyar Hírmondó. Az első magyar nyelvű újság. Válogatás. Sajtó alá rend. bev. jegyz. Kókay György. Bp., 1981. Gondolat. 555 l. (Nemzeti könyvtár)
- A magyar kritika évszázadai. Szerk. Sőtér István. 1. Rendszerek. A kezdetektől a romantikáig. (Írta és összeáll. Tarnai Andor és Csetri Lajos. Előszó: Sőtér István.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 545 l.
- A magyar kritika évszázadai. Szerk. Sőtér István. 2–3. Irányok: Romantika, népiesség. (Írta és összeáll. Fenyő István, Németh G. Béla, Sőtér István.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 620; 350 l.
- MAY István: A „heroikus regény” terminus keletkezéséről. = FilKözl. 3. 300–303.
- NAGY Péter: A magyar dráma kamaszkora. Egy XIX. századi drámai antológia ürügyén. = Kort. 7. 1111–1120.
- Ratio educationis. Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Ford. jegyz. mutatók: Mészáros István. Bp., 1981. Akadémiai. 432 l. (8) t.
- SUGÁR István: Az egri jezsuita könyvtár 1774-ben, a rend feloszlatakor. = MKsz. 4. 328–332.
- SZELI István: A koraromantika nyelvszemlélete. = Üzenet. 9. 455–464.
- Tollharcok. Irodalmi és színházi viták. 1830–1847. (Összeáll. szöveggond. jegyz. Szalai Anna.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 661 l.
- VÁZSONYI Gábor: Thematik des Bánk bán-Stoffes. = Neohel. 1980–81. Tom. 8–1. 237–277.
- VÖRÖS Imre: Descartes és Newton a XVIII. század műveltségében. (Természetfilozófia és irodalom.) = FilKözl. 3. 304–309.
- WÉBER Antal: A magyar irodalom tipológiai sajátosságai a romantika korában. = ItK. 1. 17–32.

XIX. század II. fele (1849–1899)

- BELLÉR Judit: A kormánypárti sajtó támogatásának formái a századfordulón. = MKsz. 4. 276–298.

- BERECZ József: Százéves sajtótükör. Napj. 6. 26–27. (Borsod-megyei Lapok.)
- CSUKÁS István: A nemzetiségi kérdés Kemény, Jósika, Madách és Eötvös műveiben. = AHistLittHung. Tom. XVII. 3–54.
- DÁVIDHÁZI Péter: A kritikátörténet korszakformáló elve (1849–1867). = ItK. 2. 153–162.
- GERGELY András–VELIKY János: Der Weg der ungarischen Presse in der Politik nach 1867. = AHist. 1–2. 163–187.
- HERCZEG Gyula: A XIX. századi magyar próza stílusformái. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. 332 l.
- KOLTA Magdolna: Lírai értékproblémák a XIX. század közepén. = Pal. 4. 24–26.
- LENKEY István: Kéziratos irodalmi diákújság a debreceni kollégiumban. Heti Közlöny 1857–1896. = H-BMLÉ. 8. Debrecen, 35–48.
- MIKLÓSSY János: Török János „időszaki szemléje”, a Kelet Népe (1856). = MKsz. 1–2. 152–156.
- NÉMETH G. Béla: Die wichtigsten literaturkritischen Strömungen in Ungarn in der Zeit des Positivismus. = ALitt. 1–2. 131–138.
- RÓNAY György: Petőfi és Ady között. 1849–1899. (Tanulmányok.) Bp., 1981. Magvető. 340 l. (Rónay György művei.)
- Szabadságharc – önkényuralom – kiegyezés. Vita a Magyarország története VI/I. kötetéről. = It. 1. 228–270.
- SZILÁGYI Ferenc: Akadémiánk „Nemzeti Könyvtár”-terve 1850-ből és jelenlegi szövegkiadásunk. = MTud. 3. 186–194.
- VARGA Pál: Modalitás-típusok a 19. század hetvenes éveinek magyar lírájában. = StudLittDebr. Tom. XVIII. 93–122.

XX. század

- AGÁRDI Péter: A magyar irodalomtörténetírás 1945 és 1965 közötti fejlődésének története. = MTA I. OK. 1–2. 57–108.
- ALEXA Károly: Az irodalom és az idő. = Je. 12. 1102–1106. („Fiatal” prózaírókról.)
- ANTAL Gábor: Stigmák. = ÉI. 25. 2. (Újabb magyar családtörténetekről.)
- ARATÓ Antal: Faluszája. Revolver-újság Jászapáti a századforduló idejéből. = Jászk. 1. 43–44. (1903.)
- Arctalan nemzedék. (Részletek Zalán Tibor, Csajka Gábor Cyprian, Varga Csaba, Héra Zoltán írásaiból, valamint az Életünk szerkesztőségi vitázójából. Összeáll. R. Takács Olga.) = Látóh. 1. 156–175.
- BAKÓ Endre: Megint a Kelet Népe. = ÉI. 32. 2. (Tévedések a lap történetéből.)
- BÁRDOSI NÉMETH János: Virágos temető. Elfeledett dunántúli irodalom. = Vig. 2. 107–112. (Váth János antológiája, 1927.)
- BERKES Erzsébet: Miért nehéz, ami könnyű? = ÉI. 13. 31. (A hetilapok irodalomkritikáiról.)
- BERTHA Bulcsu: Távolodó asztalok. = ÉI. 44. 1., 2. (Irodalmi társaságokról.)
- BÍRÓ János: Átnedvesedett csillagszórók. = Kr. 1. 11. (Hozzászólás Berkes Erzsébet írásához (Kr. 1980. 10.) a fiatal irodalomról.)

- BORI Imre: A versszerűség kritériumai a XX. századi magyar költészetben. = Híd. 10. 1197–1203.
- BORI Imre: A versszerűség kritériumai a XX. századi magyar költészetben. = Kort. 12. 1962–1966.
- CSELÉNYI László: Radar III. Mellékszereplők avagy az azonosság zavarai. = ISz. 9. 849–856. (Cseres Tibor, Esterházy Péter, Lengyel Péter, Nádas Péter regényeiről.)
- CSERES Tibor: Egyensúly és lelkiismeret. = ÚjT. 22. 5. (Könyvheti megnyitó.)
- CSIKY Ágnes Mária: Tíz év verseiről – huszonöt év után. = ÚjLátóh. 3–4. 453–458.
- CSÓGL János: Tedd magad igaz emberré. Életünk problémái a mai irodalom tükrében. Bp., 1981. Szent István Társulat, 374 l.
- CSÜRÖS Miklós: Keresztút. Pályakezdő költőkről. = MV. 3–4. 190–196.
- DÉNES Zsófia: Úgy ahogy volt és ... (Korrajz.) Bp., 1981. Gondolat. 447. l.
- DÉRCZY Péter: Együtt, vagy külön. Vidéki antológiákról. = Pal. 2. 25–29.
- DÉRCZY Péter: „Minden lehet”!? Gondolatok a fiatal költészetéről. = Je. 12. 1107–1111.
- DOBOSSY László: Az író tábor haszna. = Napj. 10. 17. (A Tokaji író tábor.)
- DOBOSSY László: A valóság irodalom útjai. = Nagyv. 1. 110–112.
- Dokumentumok a Berzsényi Társaság levéltári fondjából. = Som. 1. 60–64. (Vörös Béla, Németh László, Kanyar József, Takács Gyula, Berzsényi Mária levelei.)
- EGYED Péter: A prózáirás erkölcsi mivoltáról. (Tanulmányvázlat.) = IgSzó. 8. 163–174.
- Első kötetek – az első antológia. (Margócsy István, Kenyeres Zoltán, Iszlai Zoltán, Spiró György, Aczél Géza, Könczöl Csaba írásaiból. Összeáll. R. Takács Olga.) = Látóh. 1. 175–189.
- FÁBIÁN Zoltán: Mesterek és kapcsolatok. (Visszaemlékezések.) Békéscsaba, 1981. Városi Tanács. 167 l.
- FARKAS András: Az irodalom homokzsákja. = Napj. 7. 3–4. („Szükség van-e az írók-ra?”)
- *FENYŐ D. Mario: Nyugat Versus the Establishment. = East Central Europe. 1980. 1. 1–17.
- FIOLÁNÉ KOMÁROMI Gabriella: A hetvenes évek ifjúsági regényei. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. 207 l.
- FÜLÖP László: A fölívelés szakaszában. (Közéleti líránk az 50-es évek közepén.) = Alf. 11. 70–81.
- FÜZI László: Antológia? Valódi antológia! Öt, vidéken megjelent antológiáról. = Napj. 6. 30–31.
- GAAL György: Egy irodalomtörténeti évkönyv terve 1941-ben. = Utunk. 23. 1., 3. (A Magyar Irodalomtörténet c. évkönyv első kötetéről.)
- GÁLL István: Hullámlovas. (Kritikák.) Bp., 1981. Móra. 348 l.
- GÖRÖMBEI András: Képtelen pillanatkép. A magyar líra 1978-ban. = It. 1. 1–35.
- GUSZEV, Jurij: A népi Magyarország irodalmának harmincöt éve. = Lit. 1–2. 212–216.
- HEGYI Béla: A Vigilia mai feladatai. = Vig. 1. 1–8.
- HEGYI Béla: Hitek, választások. Bp., 1981. Magvető. 352 l.
- HERMANN István: Utánézés – lázadás – költészet. Jegyzetek az évad néhány magyar darabjáról. = Szính. 10. 25–30.

HERMANN István: Volt-e baloldali szellemtörténet? = Kort. 5. 809–812.

*HORVÁTH Veronika: Fejezetek a Janus Pannonius Irodalmi Társaság történetéből. = Baranyai Helytört. 1979. 215–264.

*HUBER Kálmánné: A Pannonia folyóirat története. 1935–1943. = Baranyai Helytört. 1979. 305–370.

ILLÉS Endre: Levelek dicsérete. = Kr. 9. 9–10.

ILLÉS Lajos: Titkos fiók. (Visszaemlékezések.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 217 l.

ILLÉS László: A nemzetközi proletáriródlom keletkezése és felbomlása – a kulturális átstrukturálódás modellje. = Lit. 1–2. 140–143.

Az Írószövetség közgyűlése, 1981. dec. 12–13. Budapest. = ÉI. 51–52. 3–7.

JOVÁNOVICS Miklós: Anyagi hangok zöreijrendszere. A költészet napjára. = ÉI. 15. 1.

JÓZSEF Farkas: Etika és forradalom kérdései az újabb magyar irodalomban. = Lit. 1–2. 136–139.

JUHÁSZ Béla: Egység és sokszínűség. Vita irodalmi folyóiratainkról Debrecenben. = Látóh. 4. 169–173.

(JUHÁSZ Ferenc) J. F.: Húsz éves az Új Írás. = ÚI. 6. 3.

JUHÁSZ Ferenc: Költők tavasza? = ÚJT. 6. 6. (A székesfehérvári költői est megnyitója.)

*KÁNTOR Lajos: Líraiság a XX. századi magyar novellában. = Lirism in nuvela maghiara din secolul XX. Rezumatul tezei de doctorat. Cluj-Napoca, 1979. Univ. 27 l.

KANYAR József: A Berzsenyi-kultusz történetéből. = Som. 1. 53–59. (Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság, Kaposvár.)

KARDOS András: A szekta. (A Vasárnapi Kör.) = Kort. 10. 1620–1623.

KELÉNYI István: Írók festőszemmel. Rippl-Rónai József és az irodalom. = ÚJT. 26. 24.

Két évtized stációi. Körtérkép a Tűztánc és a Tiszta szigorúság antológiák költőihöz. Garai Gábor és Nyerges András válaszai. = Napj. 6. 21–24.

KIRÁLY István: A kuruc motívum Ady háború alatti költészetében: A stíláriis-nyelvi népiiség kulcsfigurája: a bujdosó kuruc. = Alf. 7. 49–58.

KOZMA Huba: Egy progresszív irodalmi folyóirat. Negyven éve alakult a Magyar Csillag. = Fo. 10. 61–71.

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Irodalomértésünk és a fiatal irodalom. = Kort. 4. 627–633.

LAKATOS Éva: Magyar irodalmi folyóiratok. 17–19. Napló – Panoráma. Bp., 1981. PIM. 1471–1796. (A Petőfi Irodalmi Múzeum bibliográfiái füzetek 17–19.)

LENDVAI L. Ferenc: Új Szántás. Karácsony Sándor és köre a felszabadulás utáni politikai életben. = TársSz. 7. 66–73.

A magyar irodalom története 1945–1975. I. Irodalmi élet és irodalomkritika. Szerk. Béládi Miklós. Bp., 1981. Akadémiai. 527 l.

Magyar Irodalomtörténeti Társaság vándorgyűlése Kaposváron, 1981. ápr. 24–26. F. KOMÁROMI Gabriella: Irodalomtörténeti vándorgyűlés Kaposváron. = Som. 4. 85–87.

A Magyar Írók Szövetsége tájékoztatója 1976–1981. Bp., 1981. 45 l.

*A Magyar Írók Szövetségének közgyűlése 1976. május 17–18-án. = MÍrószövTájé. 1978. 140 l.

A Magyar Írók Szövetségének közgyűlése 1981. december 12–13. = ÉI. 51–52. 3–7.

Magyar könyvészet 1921–1944. A Magyarországon nyomtatott könyvek szakosított jegyzéke. Szerk. Komjáthy Miklósné. 6. köt. Nyelvészet – irodalom. Bp., 1981. OSZK. 540 l.

- MÁTYÁS István: Rakéta Regénytár. Újabb jegyzetek egy könyvsorozatról. = Napj. 9. 33–34.
- Miért szép? Veselemzések napjaink költészetéből. (Összeáll. Detre Zsuzsa, Bárány György.) Bp., 1981. Gondolat. 653 l.
- NAGY Péter: Zsölyvére ítélve. Bp., 1981. Gondolat. 397 l.
- OTTLIK Géza: A másik Magyarország. = Kort. 6. 835–843. (A felszabadulás utáni irodalmi életről.)
- *PÁNDI Pál: Fragen der neuen ungarischen Literatur. = Südosteuropa-Jahrbuch. 11. Bd. München, 1978. 81–90.
- PAPP Lajos: Az író tábor tíz évéről. = Napj. 10. 18.
- PAŠIAKOVA, Jaroslava: Adalékok az Egység című magyar kommunista emigráns folyóirat történetéhez. = ISz. 10. 922–928.
- M. PÁSZTOR József: A Társadalmi Szemle a szocialista irodalomért 1931–1980. = Életünk. 11. 958–968.
- M. PÁSZTOR József: Tiszaladány az irodalomban. A tokaji író tábor előzményei. = Napj. 10. 12–13. (1940., 1942.)
- PÉTER László: Mindennapi centenárium. = ÉI. 4. 3. (Irodalmi évfordulókról.)
- POMOGÁTS Béla: Magyar költészet – ma. = NyelvKult. 45. 19–30.
- POMOGÁTS Béla: A tárgyas költészettől a mitologizmusig. A népi líra irányzatai a két világháború között. Bp., 1981. Akadémiai. 449 l. (Irodalomtörténeti könyvtár 36.)
- PÓSA Zoltán: Az intellektuális próza napjainkban. Nádas Péter, Hajnóczy Péter, Esterházy Péter művei alapján. = Napj. 9. 30–32.
- RADNÓTI Zsuzsa: Cselekvés-nosztalgia. = Kort. 8. 1302–1310. (Mai magyar drámákról.)
- RÓNAY László: „Földindulás van, édes feleim”. Katolikus líra a két világháború között. = Műhely. 4. 35–53.
- RÓNAY László: A harmadik nemzedék irodalomszemlélete. = Lit. 1–2. 184–197.
- ROSSZIJANOV, Oleg: „A világ újraépül...” Tanulmányok a magyar irodalomról. (Vál. Karig Sára, utószó: Illés László.) Bp., 1981. Európa. 316 l.
- SÁRKÖZY Péter: „Minek a selymes víz, a tarka márvány?” A Nyugat-nemzedék Itália-élménye. = Je. 10. 914–923.
- SEBESTYÉN Sándor: A Bartha Miklós Társaság 1925–1933. Bp., 1981. Kossuth. 261 l.
- SOMLYÓ György: Hogyan beszéljünk a hetvenes évek irodalmáról? = Som. 3. 45–46.
- Cs. SZABÓ László: Nagy várakozások, nagyobb csalódások. A magyar irodalom 1945 és 1948 között. = ÚjLátóh. 1. 1–20.
- SZABOLCSI Miklós: Irodalmi folyóirataink a 70-es években. = Alf. 2. 3–11. (Látóh. 4. 153–169.) Részletek: Kr. 2. 3–4.
- SZÁVAI János: Novellatípusok a mai magyar irodalomban. = It. 3. 611–637.
- 100 %. A KMP legális folyóirata. 1927–1930. (Vál. szerk. Lackó Mihály. Bev. Tamás Aladár.) Bp., 1981. Magvető. 310 l.
- SZEKÉR Endre: A mai magyar költői nyelv új vonásai. = Fo. 5. 85–90.
- SZEKRÉNYESY Júlia: Termelői regény – fogyasztói dráma. = ÉI. 45. 13. (Tanácskozás dráma-kérdésekről Bozsokon.)

- SZILÁGYI Ákos: A „fiatal irodalom”, mint megtévesztés és hamis tudat. = Kr. 1. 23–25. Válasz: Szerdahelyi István = Kr. 1. 25–26.
- TANDORI Dezső: Az erősebb lét közelében. Olvasónapló., Bp. 1981. Gondolat. 382 l.
- TANDORI Dezső: Helyből távol. (Feljegyzések.) Bp., 1981. Móra. 244 l.
- TAXNER Emő–PETRÁNYI Ilona–ACÉL, Zsuzsanna: A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárának munkájáról. (Füst Milán és Reményik Sándor irodalmi hagyatéka.) = ItK. 4. 506–509.
- Továbbjutni (ha lehet). – Eszmecsere az Élet és Irodalomban. (Szemelvények Sükösd Mihály vitaindítójából és a hozzászólásokból. Összeáll. R. Takács Olga.) = Látóh. 1. 189–229.
- Történelmi jelen idő. Beszélgetések a magyar irodalom legújabb fejezeteiről. Szerk. bev. Béládi Miklós. Bp., 1981. RTV Minerva. 339 l.
- VARGA József: A Nyugat első Ady-száma. = ItK. 5–6. 581–594. (1909. június 1.)
- VÁRÓNÉ TOMORI Viola: A közösségi élmény melege I–II. = Kor. 9. 699–704.; 10. 778–783. (A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma.)
- VASY Géza: Költők, antológiák, művek: vidék. A fiatal irodalom helyzetéről. = Napj. 1. 25–26.
- VERESS Gerzson: Harmincöt esztendő magyar prózája. = IrodÚjs. 1–2. 8.
- VÍGH Károly: Memoárirodalom és történettudomány. Magyarország története 1944–45-ben két mű alapján. = Műhely. 4. 108–113.
- VINCZE László: Pedagógia a Nyugatban. = MPed. 2. 136–153.
- VINKÓ József: Hiánydramaturgia. Szemléleti és stílusváltások a fiatal magyar dráma-irodalomban. = Életünk. 8–9. 788–797. – Nyitott dramaturgia. (Szerkesztőségi vitaindító.) = Életünk. 8–9. 796–798.

Egyes szerzők

ABODY BÉLA

- A. B.: Emlékezetem pályája. (Visszaemlékezések.) Bp., 1981. Gondolat. 209 l.
- A. B.: Negyedik negyed. (Cikkek, önéletrajzi írások.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 355 l.
- ERKI Edit: Az író felel. A közérzet a döntő. Beszélgetés Abody Bélával. = ÚjT. 30. 10–11.

ADY ENDRE

- Adytól, Adyról. Az író születésének 100. évfordulóján. (Versek, cikkek, levelek, visszaemlékezések.) Összeáll. Fenyvesi Margit.) 2. kiad. Bp., 1981. Tankönyvkiadó. 378 l.
- BODOLAY Géza: Ady-versek német újraköltése. 1908–1919. = It. 2. 492–511.
- BORI Imre: Az Új versek hetvenöt éve. = 7 Nap. 9. 15.
- BOTTYÁN János: Új értékek és tévedések az Ady-kutatásban. = Confessio. 2. 116–121.
- BUDAI-BALOGH Sándor: „A nagy triász”: Ady – Móricz – Szabó Dezső. = Confessio. 3. 89–95.

- DUNG, Truong Dang: Vé cai toi tru tinh Endré Ady (Ady Endre lírai énjéről.) = „Tap chi von hoc” (Irodalmi folyóirat, Hanoi), 1981. 1. (Sajtó alatt)
- KIRÁLY István: A kuruc motívum Ady háború alatti költészetében. A stiláris-nyelvi népiség kulcsfigurája: a bujdosó kuruc. = Alf. 7. 49–58.
- KIRÁLY István: A líra huszadikszázadisa és a polifónia. = Kort. 7. 1121–1130.
- KUN András: Bartók és Ady művészi kibontakozásának párhuzamosságáról. = Alf. 3. 8–14.
- LACZKÓ András: „Hát ezért bolondultunk?” Ady és Rippl-Rónai párhuzamok. = Dunatáj. 4. 38–44.
- LÓSKA Lajos: A megfáradt Ady. = ÚjFo. 2. 62–65. (Melocco Miklós Ady-szobra.)
- MACHT Ilona: „A szobor Ady” körül. Szabó Dezső és Csorba Géza kapcsolatáról. = Kr. 7. 13.
- NAGY László: A kuruc világ és katonája Ady költészetében és prózájában. Meditáció az irodalomtörténet és a hadtörténet határmezsgyéjén. = HK. 4. 542–567.
- RIPPL-RÓNAI József: Ady adalékok. Közli: Móricz Virág. = Som. 2. 51–56.
- ROLLA Margit: Boncza Berta a nagy találkozás előtt. = ÚÍ. 2. 88–108.
- ROSSZIJANOV, Oleg: Hudoznik i revoljucija. (Alekszandr Blok i Endre Adi.) = Neohel. 1980–81. Tom. 8. 1. 43–51.
- TAGAI Imre: A. E.: Az eltévedt lovas. = Nyr. 1. 59–68.
- TÜSKÉS Tibor: A zágrábi Ady-kör és a Zrínyiek. = ÚjT. 19. 20–21.
- VARGA József: A Nyugat első Ady-száma. = ItK. 5–6. 581–594. (1909. június 1.)

AMBRUS ZOLTÁN

- LŐRINCZY Huba: A századvég aranyembere. A. Z.: Midas király. = ItK. 3. 276–289.
- LŐRINCZY Huba: A szkepszis és az ironizált rezignáció könyve. Az író születésének 120. és halálának 50. évfordulójára. = Életünk. 12. 1111–1120.
- LŐRINCZY Huba: A tézisek vallomása. A. Z. Solus eris című regényéről. = ÚÍ. 5. 65–73.

APÁCAI CSERE JÁNOS

- A. Cs. J.: Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról... (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 67 l. (Gondolkodó magyarok.)
- JANKOVICS József: Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 75–81.
- SZIGETHY Gábor: Egy hollandus Erdélyországban. = Kort. 5. 807–809.

ÁPRILY LAJOS

- Á. L.: Álom egy könyvtárról. (Esszék, tanulmányok, cikkek. Összegyűjt. szöveget gond. jegyz. Ugrin Aranka.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 382 l. (1) t.
- Kós Károly Áprily Lajoshoz írt kiadatlan leveleiről. (Közread.) Csép Ibolya. = Fo. 10. 81–84.

ARANKA GYÖRGY

Id. Ráday Gedeon levelei Aranka Györgyhöz. Közli: Enyedi Sándor. = It. 3. 698–718. (3 levél 1789-ből, 3 levél 1790-ből, 3 levél 1791-ből.)

ARANY JÁNOS

BRASSÓ FUCHS Herman: A. J. és a knyahinai meteorithullás. = Művelődés. 6. 49. (A. J. levele, 1866.)

DÁNIELISZ Endre: Pódiumot a Csonkatorony tövébe. = Utunk. 37. 7. (Az Aranycentenárium előkészületeiről.)

GARAJ Lajos: A. J. csehszlovákiai kapcsolatai. = Hét. 9. 14.

GERGELY Pál: A. J. kiadatlan bírálata a Szász Károly-féle Macbeth-fordításról. = ItK. 5–6. 662–670.

HOPPÁL Mihály: A Toldi mitológiai háttere. = ÚÍ. 11. 68–101.

KOVÁCS Sándor Iván: A. J. Ariosto-jegyzetei. = Kort. 10. 1639–1642. (MTA Kézirat-tár.)

NEMES NAGY Ágnes: Verstani veszekedések. = Je. 1. 79–81. (A. J.: Keveháza.)

SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Arany életművének változó megítéléséről. = ItK. 5–6. 561–580.

SZŰCS Sándor: Két írás. Sárréti tájkép Arany verseiben. = ÚjAur. 1. 101–105.

TÓTH István: A. J. pécsi marhalevele. = ÚjT. 14. 45.

ARANY LÁSZLÓ

CSAPLÁR Vilmos: Egy elnémult költő és hőse. = ÚjT. 7. 18.

BABITS MIHÁLY

B. M.: Kisebb műfordításai. (Összegyűjtötte, szöveggond. utószó, jegyz. Belia György.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 435 l. (Babits Mihály művei.)

B. M.: A magyar jellemről. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 78 l. (Gondolkodó magyarok.)

CSÁNYI László: Egy barátság története. Babits-Szilasi levelezés. = Dunatáj. 4. 56–59.

D. L.: A Jónás Könyve franciául pszichoanalitikai elemzéssel. = ÉI. 22. 8. (Nicolas Abraham fordítása.)

FRIED István: A literátor. (B. M. és Kazinczy Ferenc.) = Dunatáj. 3. 12–18.

GÁL István: Babits válogatott versei angol nyelven. = Dunatáj. 4. 67–68. (Ford. Nyer-
ges Anton N., 1981.)

GÁL István: Bartók, Babits és a Nyugat. = Som. 2. 25–28.

GUNDA Béla: B. M. költészete és a néphagyomány. = Dunatáj. 4. 5–9.

LÁNG Gusztáv: Babits és a tulipán. = Utunk. 36. 4.

LŐRINCZI László: Fuldoklás két hangra. = AHét. 50. 6.

MAKAY Gusztáv: Én voltam a pécsi tanár. Megjegyzés a Beszélgetőfüzetek egyik utalásához. = Kort. 2. 325.

- MELCZER Tibor: József Attila parafrázisok B. M. költészetében? Megjegyzések Ízes Mihály közleményéhez. = It. 3. 689–694. (It. 1980. 3. 668–676.)
- RÁBA György: Babits Mihály költészete. 1903–1920. Bp., 1981. Szépirodalmi. 667 l.
- RÓNAI István: B. M. zeneműfordításai. = AHét. 31. 7.
- RÓNAY László: A kifejlődő kapitalizmus ironikus bírálata. B. M.: Kártyavár. = Úl. 5. 74–83.
- SOMLYÓ György: „Journal de l'Enfer”. = ÉI. 2. 5. (B. M. Beszélgetőfüzetek c. kötete kapcsán.)
- SZÁLLÁSI Árpád: Babits esztergomi ápolói. = ÚjT. 19. 45.
- SZILÁGYI Imre: Európa, vigyázz! = Úl. 9. 64–78. (B. M. és Szilasi Vilmos levelezéséről.)
- SZOMBATHY Viktor: Babits levele Feszty Árpádné dolgában. = ÉI. 30. 2.
- TÉGLÁS János: Egy elmaradt szekszárdi Babits-est dokumentumai. Babits és Tessitori Nóra levélváltása. = Dunatáj. 1. 25–44.
- VÉBER Károly: A kritika felelőssége. Halász Gábor és Babitsék vitája Illyés költészetéről. = Kr. 8. 27–29. (1935–1937.)

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE

- E. FEHÉR Pál: Felelősen egy országért. Egy Bajcsy-Zsilinszky-levél margójára. = ÉI. 6. 6.
- SEBESTYÉN Sándor: Utazások a Dél-Dunántúlon 1933–34-ben. Illyés Gyula és Bajcsy-Zsilinszky Endre útibeszámolóinak korabeli visszhangja. = Dunatáj. 2. 19–25.
- TILKOVSKY Lóránt: B. Zs. E. levele Antal Istvánhoz. = BékésiÉ. 1. 87–100. (1943. október 14.)

BAJZA JÓZSEF

- KERÉNYI Ferenc: Kazinczy Ferenc és B. J. (Az Emilia Galotti kiadástörténetéhez.) = It. 3. 787–792.
- LŐKÖS István: Megyénk irodalmi kistüke XIV. B. J. = HevSz. 4. 57–61.

BAKA ISTVÁN

- VERESS Miklós: B. I. = MV. 11. 53.

BALASSI BALINT

- BERLÁSZ Piroska: Hol nyomtatták Balassi Credulus és Júliáját? = MKsz. 3. 189–203.
- GÖMÖRI György: Újabb Balassi-nyomok Lengyelországban. = ItK. 4. 421–422.
- KOMLOVSZKI Tibor: Balassi költői nyelvének néhány sajátága. = ItK. 5–6. 535–544.
- SZABÓ Géza: B. B. „Bizonytal esmérem rajtam nagy haragod” kezdetű istenes énekének hiányzó strófája. = ItK. 3. 301–305.
- VIRÁGH László: Két Balassi-nótajelzésről. = MZene. 2. 163–175.

BÁLINT GYÖRGY

BODNÁR György: Elődünk, B. Gy. = *ÉI.* 27. 5.

HADHÁZI Zsuzsa: Jegyzetek kérdésekhez. (Schweitzer és B. Gy.) *Kor.* 10. 784–786.

SVÉD Pál: A toronyőr üzenete. = *TársSz.* 8–9. 134–142.

SZILÁGYI János: „A szellemet szolgáltam”. Emlékezés Bálint Györgyre. = *ÚjT.* 27. 18.

Hetvenöt éve született ~. Bényei József = *Alf.* 7. 90–92.; Hajdu Ráfis Gábor = *Kr.* 7. 7–8.; Szekér Endre = *Fo.* 8. 96.

BÁN IMRE

A hetvenöt éves ~ köszöntése. Julow Viktor = *Alf.* 1. 92–93.

BARABÁS TIBOR

„A háborúnak vége.” B. T. válaszol Kabdebó Lórántnak. = *Kort.* 10. 1566–1573.

A hetvenéves ~ köszöntése. Földes Mihály = *ÉI.* 34. 7.; – = *Kr.* 8. 34.

BARANYI FERENC

Két évtized stációin. Körtérkép a Tűztánc és a Tiszta szigorúság antológiák költőjéhez.

B. F.: Válasz-féle a Napjaink körtérképére. = *Napj.* 8. 13–14.

BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS

Nek. Bertha Bulcsu = *ÉI.* 11. 2.; – = *Je.* 4. 385.

BARI KÁROLY

P. VARGHA Kálmán: Keserű láz. B. K. költészetéről. = *MV.* 9. 96–103.

BARÓTI DEZSŐ

A hetvenéves ~ köszöntése. Bíró Ferenc = *ItK.* 5–6. 719–720.

BARÓTI SZABÓ DÁVID

KORBEL', Štefan: Visszatekintő elmélkedés az iszonyatos földrengésről. (Ford. utószó: Varga Imre.) – Baróti Szabó Dávid: A komáromi földindulásról. Bp.–Bratislava, 1981. Európa–Madách. 67 l.

BARTA JÁNOS

B. J.: Vallomás és számvetés. = *Alf.* 8. 7–12. (Látóh. 9. 95–104.)

A nyolcvanéves ~ köszöntése. Baránszky Jób László = Alf. 8. 3–7.; Bata Imre = ÉI. 32. 7.; Nagy Miklós = ItK. 2. 249–250.; (Szerdahelyi István) Sz. I. = Kr. 8. 40.

BÉCSY TAMÁS

SZUNYOGH Szabolcs: Dráma mindennap? Beszélgetés B. T. esztétával. = ÉI. 42. 7.

BENJÁMIN LÁSZLÓ

„A háborúnak vége”. B. L. válaszol Kabdebó Lórántnak. = Kort. 5. 670–676.
Versről versre. B. L.: Mindig másutt jobb. A versről a költővel Domokos Mátyás beszélget. = Je. 10. 897–906.

BENKE MIHÁLY

VITA Zsigmond: Egy kantiánus erdélyi professzor a XIX. század elején. = Korunk. 3. 219–224.

BENKŐ ATTILA

ANGYALOSI Gergely: B. A. = MV. 1. 100–103.

BÉRCZY KÁROLY

KERÉNYI Ferenc: Bérczy, Madách, Balassagyarmat. (Egy irodalompszichológiai elemzés vázlata.) = Pal. 3. 19–21.
NAGY Miklós: B. K., az elbeszélő. = ÚI. 7. 87–91.

BERDA JÓZSEF

ZIMÁNÉ LENGYEL Vera: Berda József bibliográfia. (Összeáll. ~) Közread. a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Bp., 1981. FSZEK. 130 l. XII. t.

BEREMÉNYI GÉZA

ALEXA Károly: B. G. Legenda, legendárium I. = MV. 9. 92.
CSENGEY Dénes: Tíz év után. Cs. D. beszélgetése Cseh Tamással és Bereményi Gézával. = Alf. 3. 70–78.

BÉRI GÉZA

LŐKÖS Margit: B. G. utóélete. = ÉI. 24. 2.

BERZSENYI DÁNIEL

BÉCSY Ágnes: Kazinczy és Berzsenyi. = It. 3. 761–767.

- CSETRI Lajos: Berzsenyi „A közelítő tél” című versének előtörténetéhez. = *AHISTLitt-Hung*. Tom. XVIII. 89–97.
- KANYAR József: A Berzsenyi-kultusz történetéből. = *Som*. 1. 53–59.
- KOCZISZKY Éva: B. D. mimészsizslemélete. (Résztanulmány a Poétai harmonistica magyarázatához.) = *AHISTLittHung*. Tom. XVIII. 99–105.
- KOCZISZKY Éva: B. D. utópikus hellénizmusa. = *Vil*. 4. 233–241.
- MERÉNYI Oszkár: Néhány megjegyzés a Berzsenyi-életmű kiadásához. = *Nyr*. 3. 303–309.

BESSENYEI GYÖRGY

- ERDÉSZ Sándor: A Bessenyei György-emlékházról. = *Szabolcs-SzatmáriSz*. 4. 60–71.
- FRIED István: Jegyzetek B. Gy. Tariménes utazása című regényéhez. = *ItK*. 2. 210–220.

BETHLEN GÁBOR

- BARCZA József: Bethlen és a vallási türelem. = *Vig*. 2. 89–92.
- BITSKEY István: Bethlen, Pázmány és a Káldi-biblia. = *Száz*. 4. 737–743.
- BORI Imre: Az íráskedv évszázadáról és egy évfordulóról. = *7 Nap*. 11. 12.
- HECKENAST Gusztáv: Nemzetközi konferencia Bethlen Gáborról Debrecenben. = *MTud*. 2. 147–151.
- KÖPECZI Béla: B. G. és állama. = *Száz*. 4. 664–672.
- MAKKAI László: B. G. és a későreneszánsz kultúra. = *MTud*. 7–8. 535–546.
- MAKKAI László: B. G. és az európai művelődés. = *Száz*. 4. 673–697. Angolul: *NHQu*. 82. 63–71.
- MÉSZÁROS István: Iskolaügy B. G. korában. = *Vig*. 1. 85–89.
- NAGY Géza: B. G. a művelődés szolgálatában. = *Művelődés*. 1. 40–41.; 2. 41–43.
- NAGY László: „Sok dolgot próbála Bethlen Gábor...” Erdélyi boszorkányperek. Bp., 1981. Magvető. 211 l. (Gyorsuló idő.)
- NÁHLIK Zoltán: B. G. művelődéspolitikája. = *PedSz*. 3. 250–258.
- PACH Zsigmond Pál: Bethlen Gáborról, születésének 400. évfordulóján. = *Száz*. 4. 659–663.
- PÉTER Katalin: B. G. emlékezete. A fejedelem pályakezdése. = *Száz*. 4. 744–749.
- J. ÚJVÁRY Zsuzsanna–KALMÁR János Miklós: Nemzetközi tudományos konferencia Bethlen Gáborról Debrecenben. = *Száz*. 4. 750–753. (1980. október 8–9.)
- R. VÁRKONYI Ágnes: „Legnagyobb bölcsesség és eszesség...” B. G. és az európai béketárgyalások (1646–1714). = *Vság*. 2. 1–10.

BETHLEN MIHÁLY

- B. M. útinaplója. 1691–1695. Sajtó alá rend. utószó Jankovics József. (Latin szövegeket ford. jegyz. Kulcsár Péter.) Bp., 1981. M. Helikon. 257 l. (Bibliotheca historica.)

BETHLEN MIKLÓS

JANKOVICS József: Apáczai hatása B. M. pedagógiai és iskolapolitikai törekvéseire. = *AHistLittHung.* Tom. XVIII. 75–81.

BÍRÓ LAJOS

ANTAL Gábor: B. L. és Hatvany Lajos fegyverbarátsága. (Adalékok egy sajtótörténet-hez.) = *MS.* 4–5. 46–48.

BOCSKAI ISTVÁN

JUHÁSZ István: B. I. az egykorú egyházi hagyomány megvilágításában. = *TheolSz.* 1. 43–47.

BONCZA BERTA

ROLLA Margit: B. B. a nagy találkozás előtt. = *Út.* 2. 88–108.

BONFINI, ANTONIO

PAJORIN Klára: Bonfini Symposionja. = *ItK.* 5–6. 511–534. (Symposion de virginitate et pudicitia coniugali. Recanati, 1484/85.)

BOR AMBRUS

A hatvanéves ~ köszöntése. Thiery Árpád = *Él.* 44. 7.

BRÓDY SÁNDOR

LACZÓ Katalin: B. S. és Szeged kapcsolatához. = *Somogyi-könyvtMűhely.* 2. 65–72.

MARIK Dénes: B. S. gyulai szerelme. = *ÚjAuróra.* 1. 82–88. (Czinczár Ilona.)

RÓNAI Mihály András: A Bródy fiúk. = *Él.* 30. 7. (Bródy Sándor és Bródy István.)

BUDAI PARMENIUS ISTVÁN

KUTASI KOVÁCS Lajos: B. P. I. Az első magyar, aki Amerika földjére lépett. = *Nyelv-Kult.* 44. 36–38.

CHÁZÁR ANDRÁS

ENYEDI Sándor: Kazinczy Ferenc levele Cházár Andrásához. = *ItK.* 3. 331–332. (1794)

CHOLNOKY LÁSZLÓ

KISPÉTER András: Három író a századfordulón. A két Cholnoky. = *It.* 1. 288–295.

CHOLNOKY VIKTOR

BATA Imre: Világkép a századelőn. Ch. V. publicisztikája. = Lit. 1–2. 90–100.

KISPÉTER András: Három író a századfordulón. A két Cholnoky. = It. 1. 288–295.

RÓNAY László: Modern író a század elején. Cholnoky Viktorról. = Út. 9. 59–69.

COMENIUS, JOANNES AMOS

SZÖNYI György Endre: Comenius asztronómiai világképe. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 71–74.

CZAKÓ GÁBOR

Cz. G.: Válogatott kérdéseim. = MV. 11. 15–19.

CZÉRE Béla: Megváltók és megválthatatlanok. Cz. G. regényeinek eszmevilága. = Napj. 12. 27–29.

KIS PINTÉR Imre: Cz. G. = MV. 7. 114–115.

SZEKRÉNYESY Júlia: Cz. G. drámái. = Életünk. 10. 890–896.

CZUCZOR GERGELY

RÉVÉSZ Bertalan: Czuczor költői fejlődése az 1820-as évek második felében. = ISz. 8. 740–747.; 9. 838–848.; 10. 929–932.

CSÁK GYULA

NAGY István Attila: A realizmus vonzásában. (Cs. Gy. pályája a Mélytengeri áramlástól a Glembáig.) = Szabolcs-SzatmáriSz. 3. 75–85.

CSANÁDI IMRE

JÁNOSI István: Cs. I. = Diakonia. 2. 47–50.

CSAPLÁR VILMOS

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Cs. V. = MV. 6. 96–99.

CSÁTH GÉZA

BATA Imre: Három író a századfordulón. Cs. G. műhelyében. = It. 1. 279–288.

OATES, Joyce Carol: Cs. G. amerikai szemmel. = Nagyv. 2. 286–288.

CSEPELI SZABÓ BÉLA

Két évtized stációin. Körkérdés a Tűztánc és a Tiszta szigorúság antológiák költőihez. Cs. Sz. B.: Részletek a tanulmányból. Válaszként a Napjaink körkérdésére. = Napj. 8. 12–13.

CSERÉPFALVI IMRE

PAP János: „Örökkön fájdalmas az ember”. Beszélgetés Cserépfalvi Imrével, két háború közti irodalmunk legendás kiadójával. = Napj. 5. 31–32.

CSERHÁT JÓZSEF

TANDORI Dezső: „Hogy emlékét megőrizzük, érdemeit tudatosítsuk...” Cs. J. költészetéről. = Dunatáj. 2. 26–33.

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

DÜMMERTH Dezső: A Csokonai probléma. = Somogy megye múltjából. Levéltári évkönyv 12. Kaposvár, 93–136.

HAJÓS József: Csokonai d'Holbach-fordítása ürügyén. Halála 175. évfordulójára. = Kor. 1. 56–58.

KOVÁCS Ferenc: Csokonai és Pauleti. = Utunk. 6. 1–2. (Nicolae Pauleti.)

SZ. KÜRTI Katalin: Izsó és Csokonai. A debreceni Csokonai-emlékmű megalkotásának körülményei. = Napj. 10. 37–38.

SZIGETHI Gábor Miklós: Küzdelem egy sententia-témával. = It. 4. 942–953. (Cs. V. M.: Kész légy a halálra.)

SZILÁGYI Ferenc: Csokonai és a Gyöngyösi-hagyomány. = ItK. 1. 50–58.

SZILÁGYI Ferenc: Csokonai művei nyomában. Tanulmányok. Bp., 1981. Akadémiai. 742 l. (16) t.

WÉBER Antal: Kazinczy és Csokonai. = It. 3. 747–753.

CSÓÓRI SÁNDOR

ILLYÉS Gyula: Cs. S. Kettős köszöntése. = Ttáj. 5. 41–43.

NÉMETH S. Katalin: „Fejemben hó emléke”. Egy Csoóri-versmotívumról. = Kort. 11. 1816–1821.

(Részletek a bécsi egyetem rektorának leveléből.) (Részlet Cs. S. válaszából.) = Ttáj. 5. 42–43. (A Herder-díj átadása alkalmából.)

SÜTŐ András: Kedves Sándor! (Levél.) = Ttáj. 55. 44–45. (Kézirat-faksimile.)

CSORBA GYŐZŐ

TÜSKÉS Tibor: Cs. Gy. Bp., 1981. Akadémiai. 241 l. (Kortársaink.)

TÜSKÉS Tibor: A pálya íve. Cs. Gy. és a Nyugat „harmadik nemzedéke” kritikai elvei. = Som. 2. 38–45.

Versről versre. Cs. Gy.: Följegyzés. A versről a költővel Lator László beszélget. = Je. 7–8. 671–676.

CSORDÁS GÁBOR

VERESS Miklós: Az első szó jogán Csordás Gáborról. = ÉI. 12. 11.

CSUKA ZOLTÁN

BÍRÓ András: Az író felel. A jószomszédság szolgálata. Beszélgetés Csuka Zoltánnal. = ÚjT. 38. 10.

FRIED István: Cs. Z. hűsége. = Je. 9. 835–839.

HERCEG János: A barátság szolgálatában. Cs. Z. köszöntése. = Üzenet. 9. 398–400.

KEMÉNY G. Gábor: A nemzetiségi kérdés és a kisebbségvédelem eszméje Cs. Z. publicisztikájában. = Ttáj. 10. 91–97.

A nyolcvanéves ~ köszöntése. Bori Imre = 7 Nap. 37. 11.; Bori Imre = Nagyv. 9. 1393–1394.; Harmat Béla = Kr. 11. 25.; Harmat Béla = Som. 5. 4–5.; Herceg János = Üzenet. 9. 398–400.; Vujicsics D. Sztoján = ÉI. 38. 2.

CSUKÁS ISTVÁN

ÁGH István: A Múlandósághoz címzett fogadóban. Cs. I. költészetéről. = Ttáj. 2. 7–10.

RÓNAY László: Cs. I.: Hat vers. = Kort. 12. 1989–1990.

CSURKA ISTVÁN

HUBAY Miklós: Csurkáról – olaszoknak. = Kort. 10. 1658–1663.

MAROSI Ildikó: Röpke beszélgetés Csurka Istvánnal. = AHét. 40. 7.

TARJÁN Tamás: A pálya képe. A drámaíró Cs. I. = Napj. 10. 22–27.

VINKÓ József: Az író felel. Vérzik-e még az orra? Beszélgetés Csurka Istvánnal a léte-zéstechnikáról. = ÚjT. 32. 10.

DAPSY GIZELLA

MIKLYA Jenő: Levelek Dapsy Giellától Gyóni Géza pályakezdő éveiről. = ÚjAur. 3. 101–112.

DARVAS JÓZSEF

MOLNÁR Géza: Különböző halálok. = Kort. 7. 1073–1091.

SZABÓ Ferenc: Jegyzetek az orosházi D. J. Irodalmi Emlékházról. = BékésiÉ. 1. 56–59.

DEÁK FERENC

D. F.: Párbeszéd a kiegyezésről. (Előszó. jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 71 l. (Gondolkodó magyarok.)

FEKETE Sándor: Petőfi és Deák. = ÚjT. 11. 5.

ORDAS István: D. F. emlékezete Felsőnyéken. = ÚjT. 48. 26.

DÉNES ZSÓFIA

ABODY Béla: Zsuka. = ÚjT. 7. 19.

DEVECSERI GÁBOR

D. G.: Antik tanulmányok. 1. Kalauz Homéroszhoz. 2. Műhely és varázs. (Jegyz. Szilágyi János György.) Bp., 1981. Magvető. 524; 517 l. (Devecseri Gábor művei.)
 ZAY László: Búcsú. = ÉI. 40. 7.

DOBOS LÁSZLÓ

Az ötvenéves ~ köszöntése. (Görömbei András) G. A. = Alf. 1. 95–96.

DOBOSSY LÁSZLÓ

A hetvenéves ~ köszöntése. Sziklay László = Hel. 1. 115–116.

DOBOZY IMRE

„A háborúnak vége.” D. I. válaszol Kabdebó Lórántnak. = Kort. 11. 1747–1752.

DÖBRENTAI GÁBOR

CSETRI Lajos: Kazinczy és Döbrentei. = It. 3. 767–775.

DUTKA ÁKOS

ÁRVAY Árpád: Az utolsó bohém. = A Hét. 42. 5.

MÓZES Huba: A Holnapról – D. Á. születésének centenáriumán. = Utunk. 39. 3.

RUFFY Péter: Remete remetéje. = ÚjT. 36. 9.

Száz éve született ~. (Tamás István) T. I. = Kr. 9. 8.; Vezér Erzsébet = ÉI. 36. 7.

ELŐD LÁSZLÓ

VERESS Miklós: Az első szó jogán Előd Lászlóról. = ÉI. 19. 11.

EÖTVÖS JÓZSEF

E. J.: A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra. (Előszó: Sötér István.) (Szöveg gond. utószó, jegyz. Oltványi Ambrus.) Bp., 1981. Szépirodalmi–M. Heli-kon. 477; 646 l. (Eötvös József művei.)

E. J.: A zsidók emancipációja. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 79 l. (Gondolkodó magyarok.)

CSIZMADIA Andor: E. J. egyházpolitikája. = Vil. 7. 437–445

SCHEIBER Sándor: Egy Eötvös József-idézethez. = ÉI. 48. 2.

EÖTVÖS KÁROLY

KESZI Imre: Richard Wagner egy magyar ellenfele. Eötvös Károlyról. = *Út.* 7. 92–101.

ERDEI FERENC

E. F.: Fejeztek a két világháború közötti progresszió történetéből. A magyar televízióban 1980 októberében sugárzott dokumentumfilm szövege. = *Fo.* 5. 3–21.

HEGYI Imre: Benczúr utcai hajnalok. Találkozásaim Erdei Ferencel. = *Napj.* 5. 28–30.

HUSZÁR Tibor: E. F. és a Szovjetunió. = *SZI.* 3. 162–167.

KULCSÁR Kálmán: E. F.: A tudós és a politikus. = *Vság.* 5. 12–20.

PAPP Zsolt: E. F. indulása. = *Fo.* 5. 22–27.

SZABÓ László: E. F. társadalomszemlélete. = *Fo.* 5. 31–36.; *Jásk.* 1. 36–42.

M. SZÉKELY Katalin: „Parasztpolitikusként kezdtem és végzem!” (A tudós és politikus E. F. 1945–48.) = *Alf.* 11. 39–46.

SZESZTAY András: E. F. örökségéről — Református szemmel. = *Confessio.* 4. 105–111.

SZILÁGYI Miklós: E. F. parasztság-koncepciója és aktuális néprajzi feladataink. = *Fo.* 5. 28–31.

VÁGVÖLGYI András: Tudományos ülésszak E. F. születésének 70. évfordulóján. = *MTud.* 5. 378–383. (Makó, 1980. december 16–17.)

ERDÉLYI JÁNOS

E. J.: Filozófiai és esztétikai írások. (Sajtó alá rend. T. Erdélyi Ilona, jegyz. T. Erdélyi Ilona és Horkay László.) Bp., 1981. Akadémiai. 1115 l. (A magyar irodalomtörténetírás forrásai 10.)

T. ERDÉLYI Ilona: Erdélyi János. Bp. 1981. Akadémiai. 214 l. (1) t. (A múlt magyar tudósai.)

ESTERHÁZY PÉTER

BALASSA Péter: E. P. = *MV.* 5. 48–50.

BOJTÁR Endre: Az irodalom gépezete. (Puskin és Esterházy.) = *Lit.* 3–4. 419–426.

MÉSZÖLY Miklós: Hozzászólás egy regényelemző vitához. Kossuth Klub, 1979. dec. 7. = *MV.* 8. 108–109.

PÓSA Zoltán: Az intellektuális próza napjainkban. Nádas Péter, Hajnóczy Péter, E. P. művei alapján. = *Napj.* 9. 30–32.

FALUDI FERENC

HOPP Lajos: Faludi prózája a XVIII. században. = *ItK.* 4. 429–438.

KOVÁCS Sándor Iván: A kolozsvári káposztától F. F. szakácsnékéig. = *Életünk.* 3. 257–269.

STAUD Géza: F. F. és az iskolai színjátszás. = ItK. 3. 305–312.

SZATMÁRI István: Faludi és a magyar irodalmi nyelv. = MNy. 2. 136–141.

SZÖRÉNYI László: F. F. irodalmi jelentősége. = Életünk. 3. 251–256.

FAZEKAS MIHÁLY

BAKÓ Endre: F. M. családi állapota. = ÉI. 22. 2.

FÉJA GÉZA

F. G.: Gyónás. = ÚjFo. 1. 26–27. (Az író hagyatékából.)

ZIMONYI Zoltán: F. G. Esztergom-táborban. 2. = ÚjFo. 1. 28–35.

ZIMONYI Zoltán: Utószó F. G. történelmi tanulmányához. = Fo. 1. 23–26. (F. G.: Az igazi Kossuth Lajos.)

FEJTŐ FERENC

AGÁRDI Péter: Egy progresszív Duna-völgyi irodalomszemlélet. Mozaik F. F. 1930-as évekbeli munkásságából. = Kr. 6. 11–13.

AGÁRDI Péter: F. F. világirodalom-képe a 30-as években. = Lit. 1–2. 144–163.

FEKETE GYULA

BATA Imre: A regényíró F. Gy. = ÚÍ. 6. 105–109.

FENYŐ MIKSA

TASI József: Rippl-Rónai József levelei Fenyő Miksához. = Som. 4. 21–28.

FODOR ANDRÁS

CSÚRÖS Miklós: F. A. újabb műfordításairól. = Kort. 10. 1664–1669.

Versről versre. F. A.: Érkezés. A versről a költővel Lator László beszélget. = Je. 5. 419–424.

FÜST MILÁN

BÜKY László: Egy szóképek világa F. M. költői nyelvében. = Nyr. 2. 184–193. („Éjszaka örvényei”)

KIS PINTÉR Imre: Isten – Eszme – Önarckép. Részlet egy F. M.-könyvből. = ÚÍ. 5. 91–100.

KIS PINTÉR Imre: A morális és az esztétikai választás. Részlet egy Füst Milán-könyvből. = Kort. 1. 130–138.

KIS PINTÉR Imre: Az öregség: a semmi jelképe. Részlet egy Füst Milán-könyvből. = Alf. 7. 58–65.

PETRÁNYI Ilona: A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárának munkájáról. (F. M. és Reményik Sándor hagyatéka.) = ItK. 4. 507–508.

RÁBA György: Indulat és képzelet F. M. lírájában. = ItK. 2. 163–173.

TANDORI Dezső: F. M. naplófeljegyzéseiről. = Életünk. 10. 863–869.

GÁBOR ANDOR

TASI József: Októbrizmus vagy bolsevizmus? G. A. és Jászi Oszkár polémiája. = ItK. 4. 398–420.

TASI József: Két levél. G. A. – Mistralról és Péterfy Jenőről. = ÚjT. 20. 19.

VERES András: Gábor Andor: igen, Jászi Oszkár: nem? (Megjegyzések Tasi József cikkéhez.) = ItK. 5–6. 644–647. (ItK. 1981. 4.)

GALAMBOSI LÁSZLÓ

HUSZ Mária: Naptollú vándor. G. L. költői útja, 1955–1978. = Dunatáj. 3. 34–43.

GALGÓCZI ERZSÉBET

FÖLDES Anna: A törvényt teremteni kell. Beszélgetés Galgóczi Erzsébettel. = Kr. 4. 25–27.

GYÖRI György: Levélféle Galgóczi Erzsébetnek. = ÚjT. 23. 23.

GÁLI JÓZSEF

Nekr. Csurka István = ÉI. 11. 10.; – = IrodÚjs. 5–6. 5.

GÁLL ISTVÁN

Az irodalom válsága. Varga Lajos Márton beszélgetése Gáll Istvánnal. = Alf. 7. 34–40. (Látóh. 8. 97–110.)

GARAI GÁBOR

Két évtized stációin. Körkérdés a Tüztánc és a Tiszta szigorúság antológiák költőihöz. G. G. és Nyerges András válaszai. = Napj. 6. 21–24.

A költő és a költészet. Szergej Fagyjev interjúja. = SZI. 11. 148–150.

TANDORI Dezső: Egy-egy vers „ma”. G. G.: Éjfél s hajnal között. = Kort. 2. 306–308.

Versről versre. G. G.: Századvég. A versről a költővel Domokos Mátyás beszélget. = Je. 9. 815–821.

GÁRDONYI GÉZA

KOROMPAI János: G. G. életének egy éve (1907). = HevSz. 4. 40–44.

NÉMETH G. Béla: „Az én falum” írója. „Az én falum” világa. = ÚÍ. 4. 97–106.

GÉCZI JÁNOS

MAGYAR József: „A könyvnek egészében is alkotásnak kell lennie”. Beszélgetés Géczy Jánossal. = Napj. 12. 18–19.

GELLÉRI ANDOR ENDRE

BÁN Róbert: G. A. E. utolsó hónapjairól. = Kr. 1. 17.

LÓDI Gabriella: Ismeretlen Gelléri-novellák. = Kort. 4. 622–623. (G. A. E.: Felhő, Lelkemné.)

NAGY Sz. Péter: Az idilltől az abszurdig. G. A. E. pályaképe. Bp., 1981. Akadémiai. 111 l. (Irodalomtörténeti füzetek 102.)

Hetvenöt éve született ~. Tasi József = ÉI. 13. 10.

GERGELY MIHÁLY

A hatvanéves ~ köszöntése. Kárpáti Béla = Napj. 11. 28–29.; Tóth Gyula = ÉI. 45. 4.

GODA GÁBOR

A hetvenéves ~ köszöntése. Bata Imre = ÉI. 13. 4.; H. E. = Kr. 4. 21.

GOZSDU ELEK

CSÚRÖS Miklós: Három író a századfordulón. Gozdsu, a drámaíró. = It. 1. 270–278.

GÖRGEY GÁBOR

TARJÁN Tamás: Csongor és Juliska – avagy a „szelidített abszurd”. A drámaíró G. G. = Szính. 4. 1–5.

GULYÁS PÁL

KOZOCSA Sándor: A százéves G. P. = It. 4. 899–911.

VICZIÁN János: Adatbank – kamatok nélkül? (G. P.: Magyar írók élete és munkái c. művének kézirata az MTA Könyvtárában.) = MKsz. 4. 337–345.

GYAGYOVSZKY EMIL

Száz éve született ~. (Szilágyi János) Sz. J. = Kr. 1. 13.

GYERGYAI ALBERT

DOBOSSY László: A közvetítő. Gy. A. halálára. = Nagyv. 10. 1550–1551.

ILLYÉS Gyula: Az élő Gyergyai. Naplórészlet. = Nagyv. 9. 1387–1388.

KÉRY László: Búcsú Gyergyai Alberttől. = Nagyv. 10. 1551–1552.

Nekr. Bikácsy Gergely = ÉI. 28. 7.; Héra Zoltán = Kr. 8. 2.; Karátson Endre = IrodÚjs. 11–12. 4.; Nagy Péter = Nagyv. 9. 1389–1390.; Bajomi Lázár Endre = ÚjT. 29. 11.

GYÓNI GÉZA

MIKLYA Jenő: Levelek Dapsy Gizellától Gy. G. pályakezdő éveiről. = ÚjAur. 3. 101–112.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN

SZILÁGYI Ferenc: Csokonai és a Gyöngyösi-hagyomány. = ItK. 1. 50–58.

GYÖRGY ALADÁR

Gy. A.: Az idő megifjult. (Válogatott politikai és művelődéspolitikai írások.) (Vál. sajtó alá rend. előszó: Simor András.) (Jegyz. Máthé Pál.) Bp., 1981. Magvető. 297 l. (Magyar hírmondó.)

GYURKOVICS TIBOR

TARJÁN Tamás: Dühöngeni, szeretni. (Gy. T. a drámaíró.) = Fo. 5. 53–58.

HAJAS TIBOR

Nekr. Szabó Júlia = MMűhely. 62–63. 64–65.

HAJDÓK JÁNOS

KOMORÓCZY Géza–FODOR András: H. J. zsoltárfordításai. = Vig. 1. 61–62.

HAJDURÁFIS GÁBOR

Nekr. Kispéter András = It. 1. 297–298.

HAJNAL ANNA

KOPPÁNY Zsolt: H. A. asztalánál. = Kort. 4. 634–637.

URBÁN NAGY Rozália: Önvárázsolás. = It. 3. 670–679.

HAJNÓCZY PÉTER

ALEXA Károly: H. P. Cetlik – közelnézetben. = MV. 8. 13.

JUHÁSZ Ferenc: Hajnóczy és a halál. = ÚI. 9. 63.

MÓDOS Péter: Elment egy teherhordó. H. P. halálára. = ÉI. 33. 7. (Látóh. 10. 50–53.)

PÓSA Zoltán: Az intellektuális próza napjainkban. Nádas Péter, H. P., Esterházy Péter művei alapján. = Napj. 9. 30–32.

THOMKA Beáta: A harag napja. = Híd. 10. 1211–1217.

Vita Hajnóczyról. = ÉI. 37. 4. Sükösd Mihály: Mi tartozik az olvasóra? – Berkes Erzsébet: A látnok ápolónő esete – avagy az ítésk dilemmája. Előzmény: Berkes Erzsébet = ÉI. 35.

Nekr. Mészöly Miklós = MV. 9. 90–91.; Reményi József Tamás = MV. 9. 91.; Módos Péter = ÉI. 33.7.; Kulin Ferenc = Kr. 9. 6.

HALÁSZ GÁBOR

H. G.: Tiltakozó nemzedék. Összegyűjtött írások. (Szerk. sajtó alá rend. Véber Károly.) Bp., 1981. Magvető. 1193 l.

LENGYEL Balázs: A személyiség radioaktivitása. H. G. nyolcvanadik születésnapjára. = ÉI. 27. 6.

MIKÓ Krisztina: In Search of Burgeois Man. The Novels of Thomas Mann As Seen by Gábor Halász. = ALitt. 1–2. 155–164.

SZENTKUTHY Miklós: Az értelem primátusa. = Úf. 12. 63–69.

VAJDA Gábor: A szellemtörténész portrémodszere. III. = ÚjSymp. 191. 86–89.

CS. VARGA István: A magyar esszéírás csúcán: Németh László és H. G. = Napj. 8. 17–18.

VÉBER Károly: A kritika felelőssége. H. G. és Babitsék vitája Illyés költészetéről. = Kr. 8. 27–29.

Nyolcvan éve született ~. Lengyel Balázs = ÉI. 27. 6.

HARSÁNYI LAJOS

BÁN József: H. L. kiadatlan följegyzései elé. = Vig. 8. 532–533.

HATVANY LAJOS

H. L.: Harcoló betűk. Irodalmi tanulmányok. (Vál. szerk. Hatvany Lajosné.) A bibliográfiát összeáll. Rozsics István. Bp., 1981. Gondolat. 518 l.

MAKAY Gusztáv: Roboz István pápai Petőfije H. L. tükrében. = Som. 5. 91–94. (H. L. Így élt Petőfi.)

„Tudom, hogy nehéz helyzetben helyt álltál...” Adalékok H. L. és Reményik Zsigmond barátságához. Közli: Antal Gábor. = It. 2. 472–482.

CS. VARGA István: H. L. és Németh László. Egy kapcsolat útja a haragtól a megértésig. = Napj. 2. 23.

CS. VARGA István: Petőfin ihlett dramolett. Az Így élt Petőfi és a Petőfi Mezőberényben kapcsolatáról. = Napj. 3. 19–21.

HAUSER ARNOLD

NYÍRI Kristóf: Arnold Hauser on His Life and Times. (Part 2.) = NHQu. 81. 150–160.

HELTAI GÁSPÁR

H. G.: Krónika a magyaroknak dolgairól. (Sajtó alá rend. Kulcsár Margit. Bev. Kulcsár Péter.) Bp., 1981. M. Helikon. 473 l. (Bibliotheca historica.)

*H. G.: Száz fabula, krónika és egyéb írások. (Vál. utószó és jegyz. Molnár Szabolcs.) Bukarest, 1980. Kriterion. 631 l. (Magyar klasszikusok.)

KÖVESDI János: H. G. magatartásmodellje. = Hét. 44. 14.

HENSZLMANN IMRE

SZÉLES Klára: H. I. irodalomkritikái a reformkori folyóiratokban. = MKSz. 1–2. 147–152.

HERCZEG FERENC

NÉMETH G. Béla: A lektűr magyar mestere. Herczeg Ferencről. = Új. 9. 51–58.

HERNÁDI GYULA

Beszélgetés Hernádi Gyulával. Riporter: Fodor András. (Interjú.) = Som. 5. 28–31.

Minden történelmi sztori a ma sztorija. Beszélgetés Jancsó Miklóssal és Hernádi Gyulával. Az interjút készítette: Kovács Dezső. = Kr. 9. 3–5.

HÉTPÁL BÉLA

VAS István: Híradás egy öreg költőről. = ÉI. 13. 15.

HEVESI ANDRÁS

BORI Imre: Egy író, akit másodszor is fel kell fedezni. = 7 Nap. 18. 15.

HEVESI SÁNDOR

SZÉKELY György: „Kedves barátom Hevesi...” = Szính. 2. 42–44.

HIDAS ANTAL

Leonyid Martinov levelei Hidas Antalhoz és Kun Ágneshez. Közli: Kun Ágnes. = SZI. 7. 178–185.

HORVÁTH JÁNOS

PIRNÁT Antal: H. J. éneke — egy horvát virágének. = ItK. 4. 423–429.

HORVÁTH JÁNOS (1878–1961)

ROHONYI Zoltán: Fejlődéstörténeti krédó és kétely. = Utunk. 15. 2.

HUBAY MIKLÓS

H. M.: Egy drámaíró naplójából. A Boldogtalanok a szolnoki színházban. = ÚÍ. 2. 41–44.

ABLONCZY László: Dráma – színpadra. H. M.: Római karnevál. (Levél Ruttkai Évához.) = Alf. 7. 92–94.

ABLONCZY László: Magyar Játékszín. A cethal hátán. Beszélgetés Hubay Miklóssal. = Ttáj. 11. 87–96.

„Élők előtt szeretnek” – A színészekről. Beszélgetés Hubay Miklóssal. = Ttáj. 12. 80–90.

„A háborúnak vége”. H. M. válaszol Kabdebő Lórántnak. = Kort. 8. 1217–1231. (Látóh. 9. 8–34.)

TARJÁN Tamás: Nemzeti dráma. H. M. színművei – avagy jegyzetek egy szenvedélyről. = Szính. 9. 16–22.

HUNYADY JÓZSEF

A hatvanéves ~ köszöntése. Örsi Ferenc = ÉI. 15. 8.

HUSZÁR GÁL

CSOMASZ TÓTH Kálmán: H. G. énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége. = MZene. 2. 176–208.

IGNÁCZ RÓZSA

F. KOMÁROMI Gabriella: I. R. történelmi regényei. = Könyv és Nev. 6. 239–245.

ILLÉS ENDRE

HUSZTI Péter: Végzetes játékok... (Gondolatok I. E. színházáról.) = Kr. 11. 5–6.

ILLÉS Lajos: I. E., a mester és a barát. = ÚÍ. 9. 83–92.

MEZŐ Ferenc: Árnyéksirály. I. E. novelláiról. = ÚÍ. 2. 51–57. (I. E.: Halandók.)

ILLYÉS GYULA

I. Gy: Vallomás a szülőföldről. = Kort. 3. 331–334.

I. Gy. Mondello-díja. = ÉI. 44. 7.

ALBERT Gábor: Julianus meg a zsarnoki pálca. = ÉI. 12. 11. (Victor Hugo: A nyomorultak és I. Gy.: Beatrice apródjai c. regények kapcsán.)

ALFÖLDY Jenő: I. Gy. vallomása és új versei. = Kort. 12. 1987–1989.

- BARÓTI Éva: Az író felel. Az európai szellem képviselte. Beszélgetés Illyés Gyulával. = ÚjT. 24. 10.
- BIBÓ István: I. Gy.: Églakók. = Ttáj. 2. 48–51. (Verselemzés.)
- HUSZKA Imre: I. Gy. Bánk bán-átigazításáról. = ItK. 5–6. 639–643.
- ILLÉS Lajos: I. Gy. bizalma és hűsége. = ÚÍ. 5. 52–64. (I. Gy. és az Új Írás kapcsolata.)
- IZSÁK József: „Magunkban bízunk!” A prózaíró Illyés számvetése. = Ttáj. 12. 41–51.
- F. KOMÁROMI Gabriella: Tiszták. (Gondolatok egy Illyés-drámáról.) = Lit. 3–4. 413–418.
- LIPPAJ, I.–RAKOVSKAJA, N.: Kniga-izspoved’ Dzulü Ilesa. = Literaturnoe Obozrenie. 2. 103–105.
- A Rend a romokban ügyészi példánya. Közli: Győri László. = It. 2. 487–491. (1937.)
- SEBESTYÉN Sándor: Utazások a Dél-Dunántúlon 1933–1934-ben. I. Gy. és Bajcsy-Zsilinszky Endre útibeszámolóinak korabeli visszhangja. = Dunatáj. 2. 19–25.
- TAMÁS Attila: I. Gy. költészetének néhány stílussajátsága a harmincas években. = ItK. 3. 290–300.
- TÓTFALUSI István: Illyés újra svédül. = ÉI. 29. 7. Hozzászólás: Eszéki Erzsébet = ÉI. 43. 2.
- VÉBER Károly: A kritika felelőssége. Halász Gábor és Babitsék vitája Illyés költészetéről. = Kr. 8. 27–29. (1935–1937.)
- Visszabeszélni a műsának... Illyés Gyulával beszélget Gellért Gyöngyi. = Látóh. 5. 8–14.

JANUS PANNONIUS

- *CIORANESCU, George: La bataille de Baia. = UJb. 1978. (1980). 15–29. (Janus Pannonius ismeretlen levelének közlésével.)
- CSAPODI Csaba: J. P. sírfelirata. = ItK. 1. 42–43.
- CSAPODI Csaba: A Janus Pannonius-szöveggyűjtemény. Bp., 1981. Akadémiai. 108 l. (8) t. (Humanizmus és reformáció 10.)
- CSAPODI Csaba: The Janus Pannonius Codices of Sevilla and the Tradition of Janus Texts. = ALitt. 1–2. 138–155.
- KOCZISZKY Éva: J. P.: Ad animam suam. = ItK. 2. 192–209.

JÁSZ DEZSŐ

- Nekrológ. Godó Ágnes = HK. 4. 652–653.; (Zöldi László) Z. L. = ÉI. 42. 8.; – = Kr. 12. 15.

JÁSZI OSZKÁR

- TASI József: Októbrizmus vagy bolsevizmus? Gábor Andor és J. O. polémiaja. = ItK. 4. 398–420.

VERES András: Gábor Andor: igen, J. O.: nem? (Megjegyzések Tasi József cikkéhez.)
= ItK. 5–6. 644–647. (ItK. 1981. 4.)

JÉKELY ZOLTÁN

POMOGÁTS Béla: Álom és jelenés. J. Z. újabb költészete. = Úf. 9. 97–105.
POMOGÁTS Béla: Csillagtoronyban. J. Z. ifjúkori költészetéhez. = Vig. 1. 35–38.
POMOGÁTS Béla: Az élet álom. J. Z. költői indulása. = Dunatáj. 3. 23–33.
POMOGÁTS Béla: A mítosz költője. J. Z. költészete a felszabadulás után. = Je. 6. 520–526.
Versről versre. J. Z.: Madár-apokalipszis. A versről Lator Lászlóval Domokos Mátyás beszélget. = Je. 6. 527–534.

JÓCSIK LAJOS

BOTLIK József: A szociográfus tanúságtétele volt. J. L. tanulmánya 1938-ból. = Napj. 8. 25–27.
KILIÁN István: Riport helyett Jócsik Lajosról. = Napj. 2. 35.
Nekrológ. Csák Gyula = Éi. 2. 7.; Turczel Lajos = Hét. 6. 11.; ISz. 2. 168–169.; – = Fo. 2. 46.

JÓKAI ANNA

GYULAY István: Anna Jókaiová. = Literámi Mesičnik. 3. 92–94.

JÓKAI MÓR

„Baráti emlékül – Jókai Mór”. J. M. összes fényképe. Ikonográfia. Összeáll. előszó: E. Csorba Csilla. Bp., 1981. NPI. 261 l. (Fotótéka.)
BÉRES János: Emlékek Jókai Mórról és Kazinczy Gáborról. = Napj. 6. 2.
Az élő Jókai. (Szerk. Kerényi Ferenc, Nagy Miklós.) Bp., 1981. PIM–NPI. 203 l.
FÁBIÁN Ernő: „Ennek a mostani nemzedéknek békesség kell...” = AHét. 32. 6. (Ilyefalva az író 1881-ben országgyűlési képviselőnek jelölte.)
KARACS Zsigmond: Jókai-adalékok Földesről. = ItK. 1. 59–64.
K. NAGY Lajos: Két Jókai-emlék. = ÚjAur. 1. 107–113.
*VÁRDY-HUSZÁR Ágnes: The Image of the Turks in Jókai's Historical Novels and Short Stories. Pittsburgh, Pa. 1979. Duquesne Univ. 14 l. (Duquesne University Studies in History.)

JOÓS FERENC

Nekrológ. Orosz László = It. 3. 865–866.

JÓZSEF ATTILA

ANCSEL Éva: J. A. étoszáról. = Kort. 1. 119–123.

- APRÓ Ferenc: J. A. és a kortárs szegedi képzőművészek. = SomogyikönyvtMűhely 4. 146–150.
- Attila Bécsben. Két emlékezés. Pröhle Henrik, Kovács György. (Pröhle Henrik visszaemlékezését magyarázza Tverdota György.) = Budapest. 3. 10–13.
- BALÓ Péter: Egy lelkes József Attila-propagátor. = ÚjT. 31. 45. (Baló Elemér 1892–1970.)
- BÁN Imre: Egy kiadatlan József Attila-dokumentum. = Alf. 2. 67–68.
- BENEY Zsuzsa: Lényed ott minden lényeket kitölt. Az Óda világképéről. = Vig. 5. 331–336.; 6. 413–417.; 7. 487–492.
- BODRI Ferenc: J. A. és a képzőművészet (1920–1925). 2. = ÚjFo. 1. 50–57.
- BOJTÁR Endre: J. A. és a kelet-európai költészet. = Életünk. 7. 638–644.
- BÓKAY Antal: A Dunánál világképe. = TanFTudKözlPécs. Tom. 22. 77–91.
- BÓKAY Antal: Internacionálé és liturgia. = Kort. 3. 493–494. (Előzménye: Péter László = ÉI. 1980. nov. 1.; Kovács Sándor Iván = ÉI. 1980. nov. 22.; Péter László = ÉI. 1980. dec. 13.) Hozzászólás: Fodor András = Kort. 4. 660–661.
- BÓKAY Antal–JÁDI Ferenc: „Szurkálnak, óvnak tudós orvosok...” (J. A. betegsége Bak Róbert patográfiájának tükrében.) = Je. 9. 822–832.
- DEMÉNY János: „Medvetánc”. „A nem-zenéből értjük a zenét”. Megjegyzések J. A. tanulmánytervezetéhez. = Vil. 3. 143–149.
- FODOR András: A monumentalitás J. A. képeiben. = Dunatáj. 1. 45–50.
- GARAI Gábor: J. A. = ÚjAur. 1. 139–141.
- GÖMÖRI György: J. A.: Levegőt! = KatSz. 1. 3–12.
- GYÜREI Vera: A fanatikus optimista. J. A. tankönyvek tükrében. = Medvetánc. 2–3. 101–115.
- HORVÁTH Béla: Népszokások J. A. költészetében. = AHistLittHung. Tom. XVII. 99–109.
- József Attila-problémák. Komlós Aladárrel beszélget Major Ottó. = Kr. 8. 35–40.
- KÁNTOR Lajos: J. A. a Brassói Lapokban. (Találkozás Tamási Áronnal.) = Lit. 12. 244–253.
- KATONA Ádám: J. A. – forgószélben. = Kor. 10. 805–806. (A Literatura 1981. 1–2. számáról.)
- KONCSOL László: „...szublimálom ösztönöm...” J. A. „Költőnk és kora” című verséről. = ISz. 6. 515–522.
- LÁSZLÓ Klára–LŐRINCZ Judit–SOMORJAI Ildikó: Elsőéves egyetemisták József Attila képe. = ÚjFo. 3. 63–71.
- LÁSZLÓ Zsigmond: J. A. rímvilága. = Lit. 1–2. 258–269.
- LEVENDEL Júlia: „Az értelmiség és tovább”. = Ttáj. 12. 52–55.
- LŐRINCZI László: Felirat egy kunyhó ajtajára. = Utunk. 43. 6. (J. A. féltestvére halálára.)
- MARX György: A modern fizika forradalma és J. A. = ÚÍ. 2. 66–70.
- MELCZER Tibor: J. A. parafrázisok Babits Mihály költészetében? Megjegyzések Ízes Mihály közleményéhez. = It. 3. 689–694. (It. 1980. 3. 668–676.)
- MOLNÁR Tibor: A 133. számú jegyzet. = AHét. 9. 6.
- MÓSER Zoltán: „Egy dalt zöngicsél”. J. A. dalairól és „dallamairól”. = Fo. 4. 59–66.
- NÉMETH G. Béla: Az imitációs versalkotás egy példája. = ÚÍ. 12. 93–102. (J. A.: Az a szép, régi asszony.)

- NÉMETH G. Béla: A klasszikus óda megújításának mesterpéldája. J. A.: A Dunánál. = Új. 2. 58–65.
- ÖRDÖGH Szilveszter: Élet s halál tisztessége. = Napj. 9. 18.
- PAŠIAKOVÁ, Jaroslava: Konfrontácia básnickej tvorby Jiřího Wolkra a Attilu Józsefa. = Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica. Bratislava. 41–50.
- M. PÁSZTOR József: Egy József Attila-bírálat utóélete. A Társadalmi Szemle 1933-as József Attila-kritikájának visszhangja. = It. 4. 1033–1038. (Pákozdy Ferenc kritikája.)
- PÉTER László: Értsük egyszerre. = Éi. 1. 9. (J. A.: A Dunánál c. versének értelmezéséről.) Hozzászólás: Landy Dezső = Éi. 20. 2.
- PÉTER László: J. A. és Németh László = Lit. 1–2. 238–243.
- (PÉTER László): Riának hívta... = Éi. 4. 8. (Saitos Valériáról.)
- SCHEIBER Sándor: Dedikált József Attila-kötetek. = ÚjT. 23. 45. (Gulyás Péternek és Kulcsár Istvánnak.)
- SCHEIBER Sándor: J. A. bejegyzése Silbinger Boriska emlékkönyvébe. = Éi. 44. 8.
- STOLL Béla: A Medvetánc előzménye. = MKsz. 3. 238–240.
- SZABOLCSI Miklós: Attila József. Leben und Werk. Berlin, 1981. Akad. Verl. 200 l. (Literatur und Gesellschaft.)
- SZÉLES Klára: Nyom-igazítás a motívumnyomozáshoz. = Kort. 3. 492. (Hozzászólás Péter László (Éi. 1980. nov. 1.) cikkéhez.)
- SZIGETI Lajos: Az „édes mostoha”. J. A. anyaverseihez. = AHistLittHung. Tom. XVII. 73–98.
- SZIGETI Lajos: Hiánytudat és teljességigény J. A. költészetében. = Lit. 1–2. 228–234.
- TASI József: J. A. Előrs korszaka. = MKsz. 4. 332–337.
- TASI József: J. A. és néhány képzőművész. = ÚjFo. 1. 57–63.
- TASI József: A szerző: J. A.? Újabb J. A. dubiózák. = ÚjFo. 2. 3–7. (Klebersberg és a Popperek, A bűvös vadász.)
- TASI József: Vita J. A. betegségéről. = Éi. 24. 12. (MTA Irodalompszichológiai Munkabizottság.)
- TVERDOTA György: „Csak ami lesz, az a virág, ami van, széthull darabokra.” A fiatal J. A. történelemszemlélete. = Lit. 1–2. 217–227.
- TVERDOTA György: J. A. és Németh Andor. = Fo. 4. 66–73.
- UJFALUSSY József: Ismét Medvetánc. J. A. „scherzói”. = Lit. 1–3. 235–237.
- VOIGT Vilmos: J. A. neofolklorizmusa. = Életünk. 7. 645–648.
- VUJICSICS D. Sztoján: József Attila és a belgrádi „Srpski književni glasnik”. = Lit. 1–2. 254–257.
- ZÁVADA, Vilém: A strahovi József Attila-kiállításon. = ÚjAur. 1. 142–143.
- ZIRKULI Péter: Ányékrajz versekről és személyekről. J. A. és román kortársai. Párhuzamok léte és hiánya. = Ttáj. 12. 63–69.
- ZOLCZER János: „Mi jó dolga van Attilának”. = Hét. 15. 9.

JÓZSEF FARKAS

A hatvanéves ~ köszöntése. Illés László = ItK. 4. 505–506.; Tverdot György = Éi. 32. 10.

JUHÁSZ ERZSÉBET

VAJDA Gábor: Írók a közéletben. Teremtve vállalt epika. Beszélgetés Juhász Erzsébettel. = MSzó. jan. 7. 8.

JUHÁSZ FERENC

Gond és remény. J. F. irodalmi életünk állapotáról. Bata Imre interjúja. = Látóh. 10. 8–16.

(ISZLAI Zoltán) I. Z.: Juhász-interjú a Lityeraternaja Gazetában. = ÉI. 35. 8.

RÓNAY László: „A boldogságra jogosak vagyunk”. Szintézis-törekvések J. F. lírájában. = Je. 5. 425–432.; 6. 513–519.

TANDORI Dezső: Egy-egy vers „ma”. J. F.: A múlt-idő arany-ága. = Kort. 1. 139–141.

JUHÁSZ GYULA

J. Gy.: Levelezés. Sajtó alá rend. jegyz. Belia György. Bp., Akadémiai. 1981. 1. köt. 1900–1922. 518 l. (Juhász Gyula összes művei.)

J. Gy. válogatott művei. (Versek, elbeszélések, cikkek.) (Vál. szöveggond, jegyz. Ilia Mihály, Péter László.) Utószó: Péter László. Bp., 1981. Szépirodalmi. 1234 l. (Magyar remekírók.)

(APRÓ Ferenc) A. F.: J. Gy. két cikke Bartókról. = Somogyi-könyvtMűhely. 4. 160–161.

GÁL István: Angol nyelvű Juhász Gyula-antológia Amerikából. = Ttáj. 1. 45–46.

KISS Ferenc: A modern tájvers születése. J. Gy.: Magyar táj, magyar ecsettel. = Ttáj. 10. 81–90.

LENGYEL András: J. Gy. kiadatlan levelezéséből. = AHistLittHung. Tom. XVII. 111–120.

RIMÓCZINÉ HAMAR Márta: Ridentem ferient ruinae. Egy Juhász-motó magyarázatahoz. = It. 2. 511–515.

JULOW VIKTOR

JULOW Viktor: Csokonai debrecenisége. Bp., 1981. Közgazdasági és Jogi K. 128 l. (8) t.

FRIED István: Egy eposz gavallérokról és dámákról. (J. V. Pope-fordításáról.) = Alf. 5. 91–92.

JUSTH ZSIGMOND

NÉMETH G. Béla: Szemközt egy legendával. = J. Zs. epikája. = ÚI. 6. 87–93.

KABDEBŐ LÓRÁNT

SÖTÉR István: Szabó Lőrinc és összegzője. = Kort. 4. 647–651.

KAFFKA MARGIT

SZEKERNYÉS János: Jaj, mikor lesz béke már? K. M. Temesvárott. = AHét. 9. 8.

KAHÁNA MÓZES

MÁTYÁS István: Itthonról haza. K. M. ébresztése. = ÉI. 29. 6.

KALÁSZ MÁRTON

KELEMEN Lajos: A megújulás rekordja. K. M. költészete. = Je. 2. 185–188.

KARINTHY FERENC

MAJOR Ottó: A valóság és a tények költője. K. F. köszöntése. = ÚjT. 22. 9.

MISLEY Pál: Párbeszédben a világgal. K. F. művei külföldön. = Nagyv. 6. 925–928.

SZEBERÉNYI Lehel: Egy ferencvárosi szív. Levélféle Karinthy Ferencnek. = ÉI. 22. 4.

TANDORI Dezső: K. F., „60 év”. = Kort. 6. 973–981.

A hatvanéves ~ köszöntése. (Tamás István) T. I. = Kr. 6. 9.

KARINTHY FRIGYES

K. F.: Idomított világ. (Cikkek, esszék, karcolatok.) (Vál. sajtó alá rend. Ungvári Tamás.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 581; 374 l. (Karinthy Frigyes összegyűjtött művei.)

EGRI Péter: K. F. Ibsen-karikatúrájáról. = It. 3. 594–610.

ROBOTOS Imre: Önarckép és önismeret. = Kor. 10. 795–797.

KÁRMÁN JÓZSEF

K. J.: A Nemzet csinosodása. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 51 l. (Gondolkodó magyarok.)

KASSÁK LAJOS

K. L. Bartók-verse. (Kézirathasonmás. Tanulm. Csaplár Ferenc.) Bp., 1981. M. Helikon. 85 l. (Kézirattár.)

K. L.: Csavargók, alkotók. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 87 l. (Gondolkodó magyarok.)

CSAPLÁR Ferenc: Kassák and Bartók. = NHQu. 81. 36–43.

MÉREI Ferenc: Deviancia és reménység. Irodalom-szociálpszichológiai elemzés. = Lit. 1–2. 59–68.

S. E.: Két régi riport történetéhez. = Kr. 12. 26–27. (K. L. az új művészetről és készülő regényéről. Egy júliusi éjszaka Budapesten, az Angolparkban. – Új Hírek, 1927.)

TÜSKÉS Tibor: Így látták Bartókot. Kassák és Weöres versének párhuzamos megközelítése. = Je. 3. 205–212. (K. L.: A mérleg serpenyője. Weöres Sándor: B. B.)

HUSZKA Imre: Illyés Gyula Bánk bán-átigazításáról. = ItK. 5–6. 639–643.

OROSZ László: Móra Ferenc és K. J. = It. 1. 214–227.

PAPP István: Észrevételek Melinda dramaturgiai szerepéről. = It. 4. 953–966.

KAZINCZY FERENC

K. F.: Árnýekrajzolatok K. F. maga kezével. (Szerk. utószó: Z. Szabó László.) Győr, 1981. Kazinczy Gimnázium. 77 l.

„Jót s jól”. Kazinczy-breviárium. (Szemelvények. Vál. jegyz. utószó: Szilágyi Ferenc. Bev. Z. Szabó László.) Bp., 1981. Tankönyvkiadó. 325 l.

Kazinczy ülésszak. = It. 3. 737–807. Tolnai Gábor: Néhány bekezdés Kazinczyról. 737–739. — Mezei Márta: Ráday és Kazinczy. 739–746. — Wéber Antal: Kazinczy és Csokonai. 747–753. — Margócsy István: Kazinczy és Kisfaludy Sándor. 753–760. — Bécsy Ágnes: Kazinczy és Berzsenyi. 761–767. — Csetri Lajos: Kazinczy és Döbrentei. 767–775. — Kulin Ferenc: Kazinczy és Kölcsey. 775–781. — Tamás Anna: Kazinczy és Toldy Ferenc. 781–787. — Kerényi Ferenc: Kazinczy Ferenc és Bajza József. (Az Emilia Galotti kiadástörténetéről.) 787–792. — Szigethy Gábor: Kazinczy és Széchenyi. (Széchenyi és Kazinczy.) 793–803. — Pándi Pál: Zárszó. 803–807.

BAKOS József: A levéltáros K. F. (Halálának 150. évfordulójára.) = HevSz. 4. 62–63.

BEREGI Tivadar: Kazinczy és a francia irodalom. = BorsMűv. 12. 66–67.

V. BUSA Margit: K. F. kézirat-gyűjteménye Münchenben. = ItK. 4. 442–458.

CSETRI Lajos: Számvetés Kazinczyról. = Ttáj. 9. 52–61.

ENYEDI Sándor: K. F. levele Cházár Andráshoz. = ItK. 3. 331–332. (1794.)

FRIED István: K. F. Helikon virágai. = It. 3. 571–593. (1791.)

FRIED István: Kazinczy átköltésében. = Mo. 5. 26.

FRIED István: A literátor. (Babits Mihály és K. F.) = Dunatáj. 3. 12–18.

ILLYÉS Ilona: A vezérszerep érvényesítése. = AHét. 33. 7.

IVÁN Géza: Orpheus és az erényes kozmopoliták. Kazinczy és a 18. századi titkos társaságok. = Napj. 11. 31–33.

KOVÁTS Dániel: Kazinczy igaza. = Napj. 8. 29–31.

KULIN Ferenc: K. F. emlékezete. = Pal. 3. 12–14.

D. MAGYARI Imre: Kazinczy jegyében. = ÉI. 44. 8. Hozzászólás: Szekér Ernő = ÉI. 48. 2.

MÁTÉ László: Kazinczy és Fábry. = Hét. 21. 14.

MÁTHÉ Mária: A bölcselő Kazinczy. Jegyzetek halálának 150. évfordulójára. = Művelődés. 8–9. 68–69.

MOLNÁR Judit: Az ellentmondásos szerepváltás. = AHét. 33. 7.

ORLOVSZKY Géza: Kazinczy és Zrínyi. = Kort. 9. 1467–1468.

RUZSICZKY Éva: Kazinczy öröksége. = MNyr. 4. 387–396.

SÁNDULY Lajos: Kiesés a vezérszerepből. = AHét. 33. 7.

SZABÓ Ilona: Kell a törődés... = Kor. 11. 843–845.

SZIGETHY Gábor: Merre? Hová? = Újt. 48. 11.

SZILÁGYI Ferenc: Kazinczy-ereklyék. Orpheus arcéléhez. = ÚjT. 48. 10–11.

SZILÁGYI Ferenc: Kazinczy „levélregénye”. = ÚjT. 34. 18–19. (K. F.: Sophie.)

SZILÁGYI Ferenc: A szent előd. K. F. halálának 150. évfordulójára. = NyelvKult. 45. 74–81.

SZILÁGYI Júlia: Kazinczytól Kazinczyig. = Utunk. 36. 4.

TAXNER-TÓTH Ernő: Kazinczy tragikus öregkora. = Kort. 9. 1469–1477.

KAZINCZY GÁBOR

BÉRES János: Emlékek Jókai Mórról és Kazinczy Gáborról. = Napj. 6. 2.

KEMÉNY G. GÁBOR

BEKE György: Dunai néző. K. G. G. életműve. = AHét. 50. 5.

Nekrológ. Iszlai Zoltán = ÉI. 46. 8.

KEMÉNY ZSIGMOND

BARTA János: K. Zs. mint esztétikai probléma. = StudLittDebr. Tom. XVIII. 5–54.

KÉPES GÉZA

DÁVID Ferencné: K. G. verse Bartók Béláról. = Szabolcs-SzatmáriSz. 2. 85–87.

RÓNAY László: K. G. verseiről. = Kr. 1. 33–34.

KERÉNYI GRÁCIA

KISS GY. Csaba: K. G. lengyel kitüntetése. = Nagyv. 5. 762.

WOROSZYLSKI, Wiktor: Pani Gracja Kerényi. = Vig. 1. 54–57.

KERESZTURY DEZSŐ

„A háborúnak vége”. K. D. válaszol Kabdebó Lórántnak. = Kort. 7. 1027–1034.

KÉRY LÁSZLÓ

—: Az 1981. évi Akadémiai díjak. = MTud. 6. 438.

„A háborúnak vége”. K. L. válaszol Kabdebó Lórántnak. = Kort. 6. 846–852.

KIRÁLY ISTVÁN

K. I.: Vallomás a módszerről. = Ttáj. 1. 47–54. (Látóh. 8. 62–77.)

A múltról a mának. Beszélgetés Király Istvánnal. Az interjút készítette: Szerdahelyi István. = Kr. 4. 7–10.

CS. VARGA István: Élete is tanúságtevő szolgálat. K. I. köszöntése. = Napj. 7. 27.

Köszöntjük a 60 éves Király Istvánt. = Ttáj. 7. 47–69. Király István: Vallomás a mód-szerről. 47–54. – Czine Mihály: Király főtanár úr. 55–57. – Kenyeres Zoltán: A Galilei-csillagkép. 58–64. – Vörös László: A szegedi professzor. 64–66. – Tarján Tamás: A harmadik István. 66–69.

A hatvanéves ~ köszöntése. Alföldy Jenő = Él. 28. 4.; Kabdebó Lóránt = Kort. 7. 1099–1101.; Kiss Ferenc = ItK. 3. 364–365.; Kovács Kálmán = Alf. 7. 88–90.; Németh G. Béla = Nagyv. 7. 1085–1087.; – = Kr. 7. 16.; – = Vig. 6. 405–406.

KIS PINTÉR IMRE

VARGA Lajos Márton: Kultúráról, művészetről. Beszélgetés Kis Pintér Imrével. = Ttáj. 1. 33–39.

KISFALUDY KÁROLY

ROHONYI Zoltán: Egy nemzedéki szerepvállalás etosza és tanulsága. K. K. halálának 150. évfordulójára. = AHét. 1. 5.

KISFALUDY SÁNDOR

MARGÓCSY István: Kazinczy és K. S. = It. 3. 753–760.

KISS ANNA

ALFÖLDY Jenő: Élni a hagyománnyal. Kiss Annáról. = Ttáj. 2. 57–60.

KISS FERENC

Irodalomtudósaink fóruma. Kiss Ferencsel Görömbei András beszélget. = Ttáj. 1. 27–32.

KISS JÓZSEF

SCHEIBER Sándor: Levelek K. J. temesvári korszakához. = ItK. 3. 333–334.

SCHEIBER Sándor: Zsidó anekdota Kiss Józsefnél. = FilKözl. 3. 318–319. (K. J.: A Keletiek c. verse.)

SOMLYÓ Zsuzsa: K. J. 1919-es kéziratai. = ÚjT. 12. 17.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

ALEXA Károly: K. P. L. = MV. 11. 52.

KOMJÁT ALADÁR

BORI Imre: Egy életrajz ürügyén Komját Aladáról. = 7 Nap. 21. 18. (Komját Irén: Egy költői életmű gyökerei.)

GÁL Sándor: Emlékezés Komját Aladár. = Hét. 11. 14.

KOMJÁT Irén: Egy költői életmű gyökerei. Komját Aladár verseinek keletkezéstörténete. (Utószó:) Sötér István. Bp., 1981. Szépirodalmi. 251 l.

WINTERMANTEL István: Versélmények. évfordulón. = Kr. 2. 25–26.

Kilencven éve született ~. Sándor László = Él. 6. 7.

KOMLÓS ALADÁR

BODNÁR György: „Jövő múltidőben”. = Kr. 3. 27.

FENYŐ István: Emberként jöttem. K. A. arcképéhez. = Új. 3. 89–99.

József Attila-problémák. Komlós Aladárral beszélget Major Ottó. = Kr. 8. 35–40.

POMOGÁTS Béla: K. A. – Búcsú és emlékezés. = Műhely. 2. 68–75.

SÍK Csaba: Komlós Aladár. = Kr. 3. 26.

VARGHA Kálmán: „Csak azokon a napokon éltem, mikor dolgoztam!” Emlékezés Komlós Aladár. = Vig. 3. 177–183.

KÓNYI JÁNOS

K. J.: A mindenkor nevető Democritus avagy Okos leleményű furcsa történetek. (Vál. sajtó alá rend. jegyz. utószó: Bíró Ferenc.) Bp., 1981. Magvető. 446 l. (Magyar hírmondó.)

KORNIS MIHÁLY

ALEXA Károly: K. M. Legenda, legendárium II. = MV. 9. 93.

KOSSUTH LAJOS

BARTÓK János: Kossuth-beszéd – fonográf hengeren. = MTud. 5. 393–402.

BORSI-KÁLMÁN Béla: A Kossuth-emigráció és a nemzetiségi kérdés. Dilemmák és alternatívák. = Kr. 12. 3–4.

FÉJA Géza: K. L. és a kiegyezés. (Részlet Az igazi K. L. című tanulmányból.) = Fo. 1. 10–22.

KOMLOS, John: Politika a száműzetésben. Kossuth amerikai útja, 1851–1852. = Vság. 10. 43–52.

MASTERMAN, Neville C.: Gladstone's Meeting with Kossuth. = NHQu. 82. 179–182.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

BÁRDOS László: Meggyőződés vagy önmeggyőzés? K. D.: Ének a semmiről. = Kort. 1. 124–129.

FÜLÖP László: Lélektan, erkölcsrajz, sorsábrázolás. (K. D.: Pacsirta.) = Lit. 1–2. 113–126.

K. D. ismeretlen és elfelejtett műfordításai. Közzéteszi Réz Pál. = Nagyv. 4. 583–587.

KELEMEN Péter: Szimbolista versszerkezetek Kosztolányi első korszakában. Bp., 1981. Akadémiai. 322 l. (Irodalomtörténeti füzetek 103.)

KISS Ferenc: Esti Kornél évei. = ItK. 5–6. 595–612.

KOMOR Ilona–HORVÁTH Mária: Kosztolányi két levele Turóczi-Trostler Józsefhez. = ItK. 3. 335–336.

TANDORI Dezső: „...aki csak a szomszédba utazott”. (Kosztolányi-mappából.) = Műhely. 2. 59–66.

TANDORI Dezső: A kiolvashatatlan Kosztolányi. = ÚÍ. 5. 84–90.

VASS Péter: Prohászka Ottokár és K. D. levélváltásának margójára. = Vig. 6. 391–395.

KÓTSI PATKÓ JÁNOS

BENKŐ Samu: Egy színigazgató megveretésének hiteles története. = Utunk. 31. 3–4.

KOVÁCS ENDRE

K. E.: Korszakváltás. Emlékiratok. Bp., 1981. Magvető. 394 l.

A hetvenéves ~ köszöntése. Fogarassy László = ISz. 5. 479–480.; D. Molnár István = ÉI. 20. 7.; Hel. 2–3. 335.

KOVÁCS ISTVÁN

„Öntörvényű színház és öntörvényű dráma”. K. I. válaszol Görömbei András kérdéseire. = Fo. 2. 62–72.

KÖLCSEY FERENC

K. F.: „Mi az élet tűzfolyása?” Kilenc vers. Bemutatja Kerényi Ferenc. (Kézirathasonmás.) Bp., 1981. M. Helikon. 65 l. (16) l. (Kézirattár.)

K. F.: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 70 l. (Gondolkodó magyarok.)

CSORBA Sándor: Szemere Bertalan kiadatlan levelei Kölcsey Ferenchez. = ItK. 1. 72–87.

KULIN Ferenc: Kazinczy és Kölcsey. = It. 3. 775–781.

LUKÁCSY Sándor: A Hymnus és a Szózat. = Lit. 3–4. 397–404.

SZAUDER Mária: K. F.: Zrínyi második éneke. (Verselemzés.) = ItK. 1. 99–105.

KÖPECZI BÉLA

A hatvanéves ~ köszöntése. Benczédi László = Kort. 10. 1637–1638.; Fenyő István = Nagyv. 9. 1390–1392.; Süpek Ottó = ÉI. 37. 7.; R. Várkonyi Ágnes = ItK. 3. 365–366.

KÖRMENDI LAJOS

„Aki ír, annak brutálisan igazmondónak kell lenni”. Beszélgetés Körmendi Lajossal. (Riporter:) Magyar József. = Napj. 6. 25–26.

KRÚDY GYULA

BELOHORSZKY Pál: N. N. szakadár hűsége. = Kort. 1. 114–115.

KEMÉNY Gábor: Szempontok a korai Szindbád-novellák értelmezéséhez. = It. 2. 414–457.

KOZMA Dezső: Krúdy Gyula postakocsiján. Kismonográfia. Cluj-Napoca, 1981. Dacia. 164 l.

LÓTE Pál: K. Gy. panoptikuma. = Szivárvány. 3. 43–53.

MOLNÁR Zoltán Miklós: A stílus- és képvizsgálatról. (Nyelvi-képi kifejezések Krúdy prózájában.) = Nyr. 4. 421–432.

NEMES István: Krúdy képszerű ábrázolásának jellemzője A vörös postakocsiban. = It. 2. 457–471.

PÁLFY Miklós: Symbolisme dans un roman hongrois du XXe siècle: Le Coq de Mme Kleofás de Gyula Krúdy. = Neohel. 1980–81. Tom. 8. 1. 69–75.

RÁKOS Sándor: Még egyszer Krúdyról. = ÚjT. 47. 23.

KURUCZ GYULA

NAGY István Attila: A parabolától a realista igényű regényig. Pályaképvázlat Kurucz Gyuláról. = Szabolcs-SzatmáriSz. 2. 95–100.

LACZKÓ GÉZA

L. G.: Öröklés és hódítás. (Tanulmányok.) (Összegyűjt. szöveggond. Véber Károly.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 743 l.

LADÁNYI MIHÁLY

MÁTYÁS István: Takaréklángon nem tudok égni. Beszélgetés Ladányi Mihállyal. = Napj. 1. 7–8.

VINKÓ József: Az író felel. Könyörgés költészetért. Beszélgetés a mai líráról. = ÚjT. 25. 10.

LÁNYI SAROLTA

L. S.: Napló 1935–1937. Bevezette: Sz. Czóbel Anna. = Kr. 6. 16–20.

(FÖLDES Anna) F. A.: Köszöntő helyett – emlékezés. Kilencven éve született L. S. = Nagyv. 6. 923–924.

MÁRIÁSSY Judit: Elvtársunk: L. S. = SZI. 6. 186–187.

Kilencven éve született ~. Varga Domokos = ÉI. 23. 7.; Wintermantel István = Kr. 6. 16.

LÁZÁR ERVIN

L. E.: „Valamit mondani akartam, és mese vált belőle”. L. E. egy napja. = ÚjT. 2. 26–27.

MAGYAR József: „Én most erősen élek”. Beszélgetés Lezsák Sándorral. = Napj. 9. 24–25.

LOVIK KÁROLY

SZEGHALMI Elemér: L. K. Egy elfelejtett író a századfordulóról. = Vig. 10. 719–723.

LUKÁCS GYÖRGY

L. Gy.: Correspondance de jeunesse (1908–1917) choix de lettres, préfacé et annoté par Éva Fekete et Éva Karádi. Paris–Bp., 1981. Maspero–Corvina. 327 l.

L. Gy. levelezése 1902–1917. (Vál. bev. szerk. jegyz. életrajzi mutató, időrendi áttekintés, névmutató:) Fekete Éva, Karádi Éva. Bp., 1981. Magvető. 745 l. (Lukács György összes művei.)

L. Gy.: Napló. Tagebuch. 1910–11. Das Gericht, 1913. Sajtó alá rend. Lendvai L. Ferenc. Bp., 1981. Akadémiai. 96 l. (Lukács György hagyatékából.)

L. Gy.: Az esztétikai szféra egynemű közege és plurizmusa. (Részletek Az esztétikum sajátosságából.) = Hel. 2–3. 258–265.

L. Gy.: Megélt gondolkodás. = Kr. 2. 11–14.; 3. 13–16.

L. Gy.: Megjegyzések az irodalomtörténet elméletéhez (1910). III. = Hel. 2–3. 246–249.

L. Gy.: Részletek a Heidelbergi művészetfilozófiából. = Hel. 2–3. 250–258.

L. Gy. élete képekben és dokumentumokban. (Összeáll.) Fekete Éva, Karádi Éva. Bp.–Stuttgart, 1981. Corvina–Metzler, Poeschel, 265 l.

ALMÁSI Miklós: A társadalmi lét ontológiájáról. = Kr. 1. 27–28.

AMBRUS János: Irodalom és politika: egy irodalmi vita margójára. = Vil. 1. 44–47. (Vita Lukács munkásságáról 1949–50-ben.)

ANCSEL Éva: Opponensi vélemény López Soria A tragikumtól az utópiáig című kandidátusi értekezéséről. = MFilSz. 3. 410–411.

BACSÓ Béla: A befogadás problémája Lukács heidelbergi írásaiban. = MFilSz. 4. 519–533.

*BALOGH Elemér: Zur Kritik des Irrationalismus. Eine Auseinandersetzung mit Georg Lukács. = Georg Lukács und der Revisionismus. Berlin, 1977. 213–288.

BALOGH Tibor: A fiatal Lukács esztétikai nézeteihez. = Vil. 5. 310–312.

CSÖRÖGI István: A nyelv mint közeg L. Gy. és Ludwig Wittgenstein filozófiájában. = MFilSz. 3. 451–455.

DEMETER János: A „jogász” L. Gy. kolozsvári indulása. = AHét. 40. 8.

DOBREV, Csavdar: Egy levél Lukács Györgytől. = Életünk. 4. 335. (1956.)

EGYED Péter: Jelelméleti kérdések L. Gy. filozófiájában. = MFilSz. 5. 689–702.

„Az emberiség normáinak megfelelően...” Lukács György-dokumentumok. Közléte-szi, a bevezetőt és a jegyzeteket írta: Szilágyi János. = Kr. 8. 30–34. (1928–1946.)

ÉÖRSI István: Életrajz a magnószalagon – tíz éve halt meg L. Gy. = 7 Nap. 27. 14.; 29. 10.; 30. 10.; 31. 10.; 32. 10.; 33. 10.; 34. 10.

- FEHÉR M. István: Támadás az abszolútum ellen: Lukács és Heidegger. = MFilSz. 3. 445–450.
- FENYŐ István: L. Gy. posztumusz önéletírásáról. = Napj. 5. 36–37.
- HERMANN István: A misztikus és a mítikus. Rudolf Kassner és L. Gy. = Vság. 3. 20–26.
- JOÓS Ernő: L. Gy. Ontológiája. = Vig. 7. 441–451.
- KIRÁLY V. István: Eldologiasodás és forradalom. I. = Kor. 11. 809–812.
- KULCSÁR SZABÓ Ernő: Az irodalmi egység programjától a defenzíváig. L. Gy. és a Fórum. = Vság. 3. 27–36.
- LENDVAI L. Ferenc: L. Gy. Dosztojevszkij-képe. = SZI. 12. 75–77.
- LENDVAI L. Ferenc: Weininger és Lukács. = Vil. 1. 35–37.
- LÓPEZ SORIA, José Ignacio: Válasz az opponensi véleményekre. = MFilSz. 3. 415–420.
- MAJOR Máté: Egyetlen vitám Lukács Györggyel – az építészetéről. = Vság. 3. 37–41.
- MESTERHÁZI Miklós: Egy nem esztétikai korszak esztétikájáról. = MFilSz. 3. 456–463.
- MESTERHÁZI Miklós: L. Gy. „pálfordulása”. = Vil. 5. 297–304.
- NYÍRI Kristóf: Az orosz irodalom hatása Lukácsra és Wittgensteinra. = Vil. 1. 38–40.
- ROMAN, Walter: Találkozások Lukács Györggyel. = AHét. 21. 12.; 22. 12.
- SÜKÖSD Mihály: Az érvénytelen Lukács. = ÚjT. 15. 23.
- SZIKLAI László: Demokrácia és realizmus. = Vil. 1. 41–44.
- SZIKLAI László: Lukács és a fasizmus kora. Bp., 1981. Magvető. 179 l. (Gyorsuló idő.)
- SZIKLAI László: L. Gy. a poroszszágról és a német ideológia nyomorúságáról. = Vil. 5. 305–309.
- TASI József: Lukács a népi kollégiumokról. = ÚjT. 24. 23.
- VAJDA Sándor: Az emigráció üvegburájában. Emlékek Lukács Györgyről és másokról. Bev. Illés László. = Kort. 7. 1105–1110.
- VARGA Csaba: A jog helye L. Gy. világképében. Bp., 1981. Magvető. 286 l. (Gyorsuló idő.)
- VERES András: A fiatal Lukács tragikumelmélete és a magyar irodalom. = Lit. 1–2. 127–135.
- ZOLTAI Dénes: A hallgatás paradoxonai. = Vil. 1. 33–35.
- ZOLTAI Dénes: „Megélt gondolkodás”. = Kr. 1. 28–29.
- ZOLTAI Dénes: Opponensi vélemény José Ignacio López Soria A tragikumtól az utópiáig – A fiatal Lukács szellemi fejlődése című kandidátusi értekezéséről. = MFilSz. 3. 412–414.

LUKÁCS LÁSZLÓ

Hetvenöt éve született ~. Botka Ferenc = ÉI. 13. 11.

MÁCZA JÁNOS

M. J.: Eszmeiség – avantgarde – művészet. (Szöveggond. előszó, jegyz. Botka Ferenc.) Bp., 1981. NPI–PIM. 268 l. (Irodalmi múzeum.)

MADÁCH IMRE

ANDRÁS László: A Tragédia eszmevilága. Részlet a Madách-rejtély című tanulmányból. = *Vság*. 10. 21–42.

KERÉNYI Ferenc: Bérczy, Madách, Balassagyarmat. (Egy irodalomszociológiai elemzés vázlata.) = *Pal*. 3. 19–21.

LOTZE, Dieter P.: Madách's Tragedy of Man: Lessing Echoes in 19th Century Hungary? = *Lessing Yearbook* XI. 133–141.

MOLNÁR Tibor: Goga és Madách. = *ÚjT*. 47. 11.

MAGYAR IMRE

NÁDOR Tamás: Ember és könyve. Ex libris M. I. = *Úf*. 1. 122–128.

MAKKAI SÁNDOR

IMRE László: „A költőileg újjáteremtett történelem”. Jegyzetek a regényíró Makkai Sándorról. = *Confessio*. 4. 48–54.

MÁNDY IVÁN

TAKÁCS Géza: Az irónia állomásain. Vázlat M. I. pályaképehez. = *Napj*. 12. 30–32.

MÁRAI SÁNDOR

BÁLINT B. András: Rokona négereknek és csillagoknak. = *Vig*. 8. 578–579.

NAGY Sz. Péter: M. S. regényei 1924 és 1943 között. = *Úf*. 2. 71–77.

MARÓTI LAJOS

ÉZSAIÁS Erzsébet: Drámai közéletrajz. M. L. drámaírói arcképe. = *Szính*. 1. 29–33.

MARSALL LÁSZLÓ

DÉRCZY Péter: Árva Sziszifusz. Vázlat Marsall Lászlóról. = *MV*. 7. 119–121.

MÁNYOKI Endre: M. L. = *MV*. 3–4. 108.

MÁTRAI LÁSZLÓ

SZERDAHELYI István: Németh László útja a szocializmushoz. Beszélgetés Mátrai Lászlóval. = *Kr*. 3. 23–25.

MÁTYÁS FERENC

TASI József: Költő, a város peremén. = *Él*. 47. 10.

MEDGYESI PÁL

BARTÓK István: M. P.: Doce praedicare. Az első magyar nyelvű egyházi retorika. = ItK. 1. 1–16.

MERÉNYI OSZKÁR

Nekrológ. Iszlai Zoltán = ÉI. 13. 10.; Katona Béla = Szabolcs-SzatmáriSz. 2. 106–107.; Lukácsy Sándor = ItK. 3. 366–367.; Wéber Antal = It. 3. 864–865.; – = Som. 4. 107–110.

MÉSZÖLY MIKLÓS

ALEXA Károly: Beszélgetés Mészöly Miklóssal. = Je. 1. 7–20.

BÁLINT B. András: „Úgy dolgozz, mintha örökké élnél...” B. B. A. riportja. = Vig. 3. 185–190.

BÉLÁDI Miklós: Az epika megtisztítása és felvezetése. = Je. 1. 1–6.

CSÚRÖS Miklós: A tágasság pátosza. Az esszéíró Mészöly Miklósról. = Vig. 3. 192–196.

GRENDL Lajos: Visszatalálni. (Jegyzet egy Mészöly-novella értelmezéséhez.) = Je. 1. 21–26. (M. M.: Ami jön.)

HORNYIK Miklós: Az ismeretlen író. (M. M. pályakezdése.) = ÚjSymp. 192. 109–117.

KULIN Ferenc: Paradoxonok érintése. M. M. értekező prózájáról. = It. 3. 679–688.

A hatvanéves ~ köszöntése. Dérczy Péter = Kort. 1. 142–143.; Görömbei András = Alf. 1. 93–94.; Szörényi László = ÉI. 3. 4.; Balassa Péter = MV. 1. 107.; Esterházy Péter = uo. 1. 108.; Szörényi László = uo. 1. 108.; Wilhelm András = uo. 1. 108–109.; Fogarassy Miklós = uo. 1. 109–110.; Pályi András = uo. 1. 110–111.; Nádas Péter = uo. 1. 111–112.; Grendel Lajos = IrodSz. 1. 68–69.; Bori Imre = 7 Nap. 6. 14.

MEZEY LÁSZLÓ

KAPITÁNYFFY László: Egy recenzió védelmében. = ItK. 5–6. 647–648. (Előzménye: ItK. 1980. Mezey László válasza ItK. 1981. 1.)

MIKES KELEMEN

CULCER, Dan: Mikes megnyerte a fogadást. = AHét. 49. 5. (A Törökországi levelek román fordításáról.)

VERESS Dániel: Elfogultság, ráhibázás vagy valami más? = Utunk. 3. 6. (Mikes-ihlette szépirodalmi alkotásokról.)

VERESS Dániel: A Leveleskönyv – mai szemmel. = AHét. 41. 6.

VERESS Dániel: A levélíró Zágoni Mikes Kelemen. = Kor. 1. 32–35.

MIKLÓS RÓBERT

Nekrológ. Tóth András = It. 296–297.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

M. K.: Cikkek és karcolatok. 25. köt. 1887. július–1887. december. Bp., 1981. Akadémiai. 341 l. (8) t. (Mikszáth Kálmán összes művei.)

NÉMETH G. Béla: Az eszmélkedő, kései Mikszáth. Novellaművészetének korszakiletkességéről. = Úi. 1. 84–96.

MOCSÁR GÁBOR

M. G.: Monodráma Széchenyiről. Előszó helyett – kimagyarázkodás. = Műhely. 2. 18–45. (M. G.: Az a másik...)

A hatvanéves ~ köszöntése. Bata Imre = Ttáj. 2. 33–37.; Székelyhidi Ágoston = Alf. 2. 93–94.; Zám Tibor = Fo. 2. 95–96.; Zöldi László = Éi. 8. 7.

MOCSÁRY LAJOS

KEMÉNY G. Gábor: M. L. első munkája. = ÚjAur. 1. 94–100. (M. L.: A magyar társasélet.)

MOLNÁR FERENC

GOMBOCZ István: Párhuzamok és hasonlóságok. Arthur Schnitzler és M. F. színműveiben. = FilKözl. 4. 423–435.

KONCZ Edit: A Pál utcai fiúk. Az új polgári értékek regényelégiaja. = Kort. 6. 969–972.

MOLNÁR GÁBOR

Nekrológ. Domokos János. = Kr. 1. 2.

MÓRA FERENC

GYURIS György: Írások Móra Ferencről. Bibliográfia. Szeged, 1981. Somogyi-könyvtár. 343 l. (A Somogyi-könyvtár kiadványai 23.)

NACSAĐY József: M. F. és a szegedi novellista hagyományok. = AHistLittHung. Tom. XVII. 55–62.

OROSZ László: M. F. és Katona József. = It. 1. 214–227.

PÉTER László: M. F. levelei Lászlóffy Mihályhoz. = Somogyi-könyvtMűhely. 1. 29–34.

SÁRÁNÉ LUKÁTSY Sarolta: M. F. könyvtárigazgatói tevékenysége 1920 után. = MKsz. 1–2. 108–120.

MÓRICZ ZSIGMOND

- A Bartha Miklós Társaság kiállása M. Zs. mellett 1931-ben (Közli:) B. Bernát István. = It. 4. 1039–1048.
- BUDAI BALOGH Sándor: „A nagy triász”: Ady–Móricz–Szabó Dezső. = Confessio. 3. 89–95.
- ERKI Edit: M. Zs. Bözödön. = ÚjT. 28. 10–11. (1941.)
- GARAJ, L'udovit: Zsigmond Móricz a jeho vzťah k Slovensku. = Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica, Bratislava, 23–39.
- HAMAR Péter: Veréb és kacska. = ÉI. 33. 2. (M. Zs. szülőházáról.)
- HEGYI József: Zempléni hajsza M. Zs. ellen. = BorsSz. 3. 54–56. (1931.)
- KOVÁTS Dániel: M. Zs. A fáklya című regényének megformálása. = BorsSz. 3. 43–53.
- MÓRICZ Virág: Tíz év. (Dokumentumok, visszaemlékezések.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 665; 515 l.
- POPA, Mircea: Mihail Sadoveanu és M. Zs. = Kor. 5. 401–405.
- VÉGH Balázs: M. Zs. kritikusa. = AHét. 1. 6. (Schöpflin Aladár.)

NADÁNYI ZOLTÁN

- BAKÓ Endre: Könnyed filológia. = ÉI. 41. 2. (N. Z. életrajzi adatairól.)

NÁDAS PÉTER

- BALASSA Péter: N. P. = MV. 3–4. 109–111.
- BALASSA Péter: Történés, de nem történet. Kommentár N. P.: Találkozás című tragédiájához. = Je. 7–8. 629–632.
- KOLTAI Tamás: Vita a Takarításról. = Szính. 3. 33–34.
- PÓSA Zoltán: Az intellektuális próza napjainkban. N. P., Hajnóczy Péter, Esterházy Péter művei alapján. = Napj. 9. 30–32.

NAGY ENDRE

- BOTKA Ferenc: A tanár N. E. = ÉI. 16. 2.

NAGY LAJOS

- N. L. kiadatlan karcolatai. (Közli:) Szilágyi János. = ÚjT. 26. 8–9. (A kedves ismerős, Pesti történet.)
- SZILÁGYI János: N. L. kiadatlan vígjátéka: Az amerikai. = Út. 3. 87–88.; 4. 68–83.

NAGY LÁSZLÓ

- ALFÖLDY Jenő: Zöld szárnyak suhogása. Jegyzet Nagy Lászlóról. = MV. 1. 65–69.
- BELLA István: A látomásos ember. = ÉI. 9. 6–7.
- D. BERENCSI Margit: A „tűz” motívum N. L. költészetében. = MNy. 1. 72–82.

GÖRÖMBEI András: „Kísérlet a bánat ellen”. (N. L. Betűképek, képversek, rajzok című kiállítása.) = Alf. 2. 94–95.

JUHÁSZ Péter: N. L. bolgár otthona. = ÚjT. 47. 9. (Interjú Ágh Istvánnal.)

KISS Ferenc: N. L. és a bolgár folklór. = Életünk. 4. 348–351.

KRUMOV, Georgi: Bulgária felejthetetlen barátja – N. L. = Életünk. 4. 346–347.

(MÁTYÁS István) (mátyás): Egy szigligeti Nagy László-vers. = ÉI. 15. 9. (N. L.: Karcsi-nak.)

NIKOLOV, Nino: A kilencedik híd. Emlékezés Nagy Lászlóra. = Nagyv. 2. 272–275.

SZIVRIEV, Sztaniszlav: Találkozások Nagy Lászlóval. = Életünk. 4. 353–355.

M. TAKÁCS Lajos: N. L. versei ukrán és orosz nyelven. Két műfordítás elemzése. = Napj. 11. 7.

TARJÁN Tamás: Öntörvényű konok csillag. N. L. Bartókja. = Napj. 3. 15–17.

TÜSKÉS Tibor: A képiro N. L. = Je. 6. 535–539.

Cs. VARGA István: „Műveld a csodát, ne magyarázd!” Szergej Jeszenyin és N. L. = Életünk. 2. 170–180.

Versről versre. N. L.: Vértanú arabs kanca. A versről Lator Lászlóval Domokos Mátyás beszélget. = Je. 3. 229–234.

NAGY PÉTER

Az én színházam. Beszélgetés Nagy Péterrel. (Riporter:) Zétényi Lili. = Kr. 12. 9–11.

NAGY ZOLTÁN

TANDORI Dezső: N. Z. eléghangjáról. = It. 3. 661–670.

NEMES NAGY ÁGNES

N. N. Á.: Látkép, gesztenyefával. Pályakép. – Kérdező: Kabdebó Lóránt. = Kort. 9. 1341–1395.

FENYŐ István: Egy verseskötet előszaváról. = Napj. 4. 34–35.

„Költészet és valóság”. Nemes Nagy Ágnessel Villamos című verséről beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk. 11. 942–948.

POMOGÁTS Béla: A történelmi reflexiótól a létköltészetig. N. N. Á. lírájáról. = Lit. 1–2. 203–211.

TANDORI Dezső: A fokozhatatlan fokozható. N. N. Á. A lovak és az angyalok. = Kort. 4. 638–646.

NÉMETH ANDOR

TVERDOTA György: József Attila és N. A. = Fo. 4. 66–73.

NÉMETH G. BÉLA

NÁDOR Tamás: Ember és könyve. Ex libris N. G. B. = ÚI. 11. 121–128. (Látóh. 12. 97–109.)

NÉMETH JÓZSEF

FÜZI László: „Emlékezetemben van a síremléke...” Németh Józsefről. = Napj. 5. 4–6.

NÉMETH LÁSZLÓ

N. L.: San Remó-i napló. (Előszó, jegyz.) Szigethy Gábor. Bp., 1981. Magvető. 98 l.
(Gondolkodó magyarok.)

N. L. válogatott művei. 1–3. (Vál. szöveggond. jegyz. Király István.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 1086; 1212; 1278 l.

N. L.: Anyóka Rómában. = Életünk. 4. 358–363. (Kötetben még nem közölt írás.)

N. L.: Az írók népfőiskolájáról. Tanterv. = Napj. 5. 14–15. (1940.)

N. L.: Kelet népei közt. = Napj. 8. 16. (Szabad Szó, 1940. jan. 14.)

N. L.: Kocsiút. = Napj. 5. 7–8. (Kötetben még meg nem jelent írás.)

N. L. az orosz és a szovjet irodalomról. Összeáll.: Hölvényi György. = SZI. 4. 151–156. (1959.)

N. L. levele Ellához 1924. október végén. (Töredék.) = Alf. 2. 69.

N. L. levelei Gulyás Pálhoz. Közli: Gulyás Klára. = Alf. 10. 61–67. (1939–1942.)

N. L. vizsgajelentése. Közli: (Kristó Nagy István.) = Köznevelés. 16. 9.

ALMÁSI János: Azok a vásárhelyi évek ... Reflexiók Grezsa Ferenc: N. L. vásárhelyi korszaka című művére. = It. 4. 976–986.

BAKONYI István: Társadalmi bűnök és feloldó cselekvések. N. L. Bűn című regényéről. = Napj. 8. 19–20.

BATA Imre: A pályakezdő N. L. = Úf. 12. 4–11.

BELOHORSZKY Pál: A lélek kertésze. = Úf. 12. 15–26.

BUDAI BALOGH Sándor: N. L. boldog pillanata. = ÚjT. 32. 45. (Fénykép 1942-ből.)

CSELÉNYI László: A kísérletező ember. 80 éve született N. L. = ISz. 4. 360–365.

DÉR Zoltán: N. L. igazmondása. = 7 Nap. 14. 15.

FÁBIÁN Ernő: A modell lehetősége. = AHét. 16. 4.

FÁBIÁN Ernő: N. L. levele a Népfőiskola alapításáról Móricz Zsigmondhoz. = Napj. 5. 16. (1940.)

GÁBOR László: A magyar Noé bárkája és az elvetélt utópia. Vázlat az Utolsó kísérletről. = HevSz. 1. 56–58.

GREZSA Ferenc: Az Irgalom történeti rétegei. = Életünk. 4. 381–384.

GREZSA Ferenc: Az életmű egysége. = Napj. 8. 21–22.

GREZSA Ferenc: Utószó helyett. = Alf. 5. 43–47. (N. L.: Harc a jólét ellen c. drámájához.)

„Homloka égőve alatt”. Költők és írók vallomásai Németh Lászlóról. (Összeállította: Cs. Varga István.) = HevSz. 1. 9–15.

HÖLVÉNYI György: Sajakódi magány, stószai csend. N. L. Fábry Zoltánnál. = Napj. 8. 23.

IMRE László: Az emberundortól a belátásig. Az Áruló jelentésrétegei. = Életünk. 4. 370–375.

KIRÁLY István: Gondolatok a hódmezővásárhelyi Németh László-emlékszobában. = Él. 20. 6.

- KISS Lajos: N. L., a gondolkodó. = AHistLittHung. Tom. XVII. 63–71.
- KOCSIS Rózsa: Égető Eszter „dallama”. = Életünk. 4. 376–380.
- KOCSIS Rózsa: Az Irgalom üzenete. = ÚÍ. 12. 27–37.
- KOCSIS Rózsa: Az Iszony vallomása. = Kort. 6. 961–968.
- KOCSIS Rózsa: N. L. és a „modern” történelmi dráma. = Napj. 5. 12–14.
- KULCSÁR SZABÓ Ernő: Értékelv és sorsazonosság. N. L.: Kocsik szeptemberben. = Kort. 6. 950–960.
- LACZA Tihamér: N. L. (1901–1975). = Hét. 17. 14.
- LÉVAY Endre: Három találkozás. = Üzenet. 4. 170–173.
- MONOSTORI Imre: „Életem legfeketebb éve volt”. N. L. és az Új Szellemi Front. = Fo. 9. 82–92. (1934.)
- NÉMETH G. Béla: Németh Lászlóról – az Utolsó széttekintés alkalmán. = Kr. 4. 11–13.
- PÉTER László: József Attila és N. L. = Lit. 1–2. 238–243.
- PETHŐ Bertalan: Egy magyar paradigma a létről. (N. L. Égető Eszter című regényéről.) = Alf. 5. 50–63.
- PETHŐ Bertalan: Megértés, önzés és belátás. Égető Eszter sorsfordulóján. = Som. 3. 36–39.
- SÁNDOR Iván: N. L. üdvтана tanulmányainak, drámáinak, önvallomásainak tükrében. Bp., 1981. Gondolat. 288 l.
- SÁNDOR Iván: Sajkódi évek. Fejezet az N. L. üdvтана c. könyvből. = Je. 4. 329–338.
- SZERDAHELYI István: N. L. útja a szocializmushoz. Beszélgetés Mátrai Lászlóval. = Kr. 3. 23–25.
- TAKÁCS József: N. L. hite. Gondolatok a „pedagógus” íróról. = Napj. 6. 35–36.
- TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: N. L. és Vásárhely. (Emlékek és jegyzetek.) = ÚjAur. 3. 86–100.
- Cs. VARGA István: „Egy darab rámbízott szegény emberiség”. Dosztojevskij és az Iszony. = Napj. 11. 8–11.
- Cs. VARGA István: Hatvány Lajos és N. L. Egy kapcsolat útja a haragtól a megértésig. = Napj. 2. 23.
- Cs. VARGA István: A magyar esszéírás csúcán. N. L. és Halász Gábor. = Napj. 8. 17–18.
- Cs. VARGA István: A nagyság férfi és női dimenziója. (Dráma és regény N. L. életművében.) = HevSz. 1. 53–56.
- Cs. VARGA István: N. L. és a bartóki modell. = Napj. 5. 16–19.
- Cs. VARGA István: Petőfin ihlett dramolett. Az Így élt Petőfi és a Petőfi Mezőberényben kapcsolatáról. = Napj. 3. 19–21.
- Cs. VARGA István: „A szeretet bizonyos fokán az ember elmeorvos”. Dosztojevskij-inspirációk N. L. Emberi színjáték című regényében. = Életünk. 4. 364–369.
- Cs. VARGA István: Új zenei honalapítás. N. L. Bartókról. = Napj. 1. 3–6.
- VEKERDI László: Bartók – N. L. világában. = Fo. 3. 44–50.
- VEKERDI László: „Viharokra emelt nyárderű”. Iszony – Égető Eszter – Irgalom trilogia. = Napj. 5. 9–11.
- 80 éve született ~. = Ttáj. 1981. 4. Németh László: Eligazító szavak egy könyvhöz. 10–12. – Zimonyi Zoltán: N. L. ismeretlen drámája. (N. L.: Szépítő.) 13–41. –

Czine Mihály: N. L. eklézsiában. 42–53. – T. Bíró Zoltán: A minőség proféciaja. 53–64. – Fodor András: Németh Lászlóval, a zene jegyében. 65–69. – Grezsa Ferenc: Író a háborúban. 70–73. – Vekardi László: Sajkodi certosa. 73–80.

NYERGES ANDRÁS

Két évtized stációin. Körtérkép és a Tisztas szigorúság antológiák költőihöz. Garai Gábor és Ny. A. válaszai. = Napj. 6. 21–24.

OLÁH GÁBOR

FÜLÖP László: Jegyzetek a regényíróról. = Alf. 1. 67–76.
SZŰCS Sándor: Két írás. A Kar utcai remetéről. = ÚjAur. 1. 105–107.
VARGA Lajos Márton: Egy magyar Don Quijote. = Alf. 1. 62–67.

OLÁH MIKLÓS

MISLEY Pál: O. M. Attila-monográfiájának XVI. századi keleti szláv fordításai. = Fil-Közl. 3. 289–299.

ORAVECZ IMRE

(MÁNYOKI Endre) (mányoki) = O. I. = MV. 3–4. 107–108.
RADNÓTI Sándor: Oraibi alapítása. O. I. verseiről. = MV. 7. 23–31.
SZÉKELY Ákos: Oravec Imréről. = Életünk. 6. 518–520.

OSVÁTERNŐ

FRÁTER Zoltán: O. E. ismeretlen kritikái. = It. 2. 516–520.
FRÁTER Zoltán: O. E. választása. = Kort. 7. 1131–1136.

ÓSZABÓ ISTVÁN

MAGYAR József: „Mert enyém az, ami versemmé lett”. Beszélgetés Ószabó Istvánnal. = Napj. 4. 22–23.

OSZTOJKÁN BÉLA

VERESS Miklós: Az első szó jogán Osztokján Béláról. = ÉI. 49. 10.

OTTLIK GÉZA

TANDORI Dezső: A rendezetlen dolgok még ismeretlen, valószínűbb rendje. = Úf. 9. 89–93.
SZÁVAI János: Egyetemesség, magyarság. = Úf. 9. 94–97.

ÖRKÉNY ISTVÁN

Ö. I.: Párbeszéd a groteszkről. Beszélgetések Örkény Istvánnal. (Vál. szöveggond.) Radnóti Zsuzsa. Bp., 1981. Magvető. 302 l.

Ö. I.: Levél a nézőhöz. = Vig. 9. 636–637.

BOLDIZSÁR Iván: Bécsi napló Örkényről, nélküle. = ÚjT. 1. 5.

ERDŐDY Edit: Embernek lenni föladat. Ö. I. = Vig. 9. 628–635.

PÁKOZDY FERENC

M. PÁSZTOR József: Egy József Attila-bírálat utóélete. A Társadalmi Szemle 1933-as József Attila-kritikájának visszhangja. = It. 4. 1033–1038.

PALASOVSKY ÖDÖN

BÁNKI Ilona–RÓZSA T. Endre: A Zöld Szamár és társai. Beszélgetés Palasovszky Ödönnel 1979-ben. = Kr. 6. 3–5.

BOLYKI Istvánné: „Hogy elevenek legyenek világaink”. = HevSz. 1. 20–24.

CENNER Mihály: Megújuló színházban élt tovább. = Szính. 4. 34–35.

Nekrológ. Marx József = ÉI. 1. 4.

PÁLL LAJOS

SZAKOLCZAY Lajos: Természeti ember, a lét törvényeivel. P. L. költészete. = Dunatáj. 2. 34–41.

PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM

PÉTERFFY Ida: Horváth Ádám verses levele Kováts Ferenchez. = ItK. 5–6. 656–658. (1788.)

PÉTERFFY Ida: Egy jeles prédikátor mennyegzői köszöntése. = Diakonia. 2. 75–78.

PÉTERFFY Ida: Ismeretlen versek II. József Türelmi Rendeletéről. = Confessio. 3. 117–120.

PÁSKÁNDI GÉZA

ABLONCZY László: Dráma – színpadra. P. G.: A fenyegetés. = Alf. 10. 95–96.

TARJÁN Tamás: Rabszurdoid avagy: a teljesség áhítása. A drámaíró P. G. = Napj. 4. 26–28.

PÁZMÁNY PÉTER

BITSKEY István: Bethlen, Pázmány és a Káldi biblia. = Száz. 4. 737–743.

BOTTA István: Pázmány alakja mai művekben. = Diakonia. 1. 87–89.

BÜKY Béla: Milyen magyar bibliát használt P. P.? = Vig. 2. 81–84.

SINKÓ Ferenc: A prédikációk Pázmánya. = Vig. 2. 73–80.

PÉNTEK IMRE

ALFÖLDY Jenő: P. I. = MV. 7. 115–116.

ALFÖLDY Jenő: Útkereső a hetvenes években. Vázlat Péntek Imréről. = Alf. 1. 55–57.

PETELEI ISTVÁN

HUSZÁR Sándor: Az én gazdag örökségem. Egy szegény rokon öngyötrő nyüslése az irodalmi álmok honában. = AHét. 6. 5., 7. 7–8.

NÉMETH G. Béla: A válságba jutott kisember írója: Petelei. = It. 4. 966–975.

PETŐFI SÁNDOR

ALFÖLDY Jenő: „Dalaim, mik ilyenkor teremnek”. = Életünk. 3. 245–250.

BALOGH Ernő: Petőfi, az „ember” és a „polgár”. A költő forradalmiságának kérdéséhez. = It. 2. 353–376.

BALOGH Ernő: Petőfi forradalmiságának etikai vonatkozásai. = ItK. 5–6. 631–639.

BEKE György: Petőfi követsége. = Utunk. 29. 1–2. (Dorothea Sasu-Zimmermann: Petőfi în literatura română (1849–1973))

BOJTÁR Endre: Petőfi versei litvánul. = ÉI. 19. 6.

DOBOS Ilona: A mondabeli Petőfi. = ÚjT. 1. 20–21.

FARKAS P. József: Petőfi vecsei kedvese. = ÚjT. 12. 45. (Nagy Zsuzsika.)

FEKETE Sándor: Petőfi és Deák. = ÚjT. 11. 5.

FEKETE Sándor: Petőfi körül. = ÚjT. 29. 23.

IRÁNYI István: Kallódó és megsemmisült Petőfi- emlékek nyomában. (Egy emlékszoba ürügyén.) = ÚjAur. 2. 42–51. (Mezőberény.)

*ISTENES József: „Szent a küszöb...” Petőfi szülőháza. 5. átdolg. kiad. Kiskőrös, 1980. (Kecskemét, Katona József Múzeum), 130 l.

KERÉNYI Ferenc: Adatok Petőfi 1848 márciusi verseinek hatástörténetéhez. = It. 4. 1026–1033.

KISS Gyula: Petőfi Andornakon. = HevSz. 4. 34–35. (1844)

KOVÁCS Éva: Adalékok Petőfi ö-zéséhez. = Nyr. 1. 54–59.

KOVÁCS Jánosné-PÁSZTOR Emil: Petőfi Szarvason. = ÚjT. 31. 19. (1849. június 4.)

KOVÁSSY Zoltán–F.(ekete) S.(ándor): „Petőfi nászajándéka”. = ÚjT. 35. 11 (P. S.: Várady Antalhoz c. verséről.)

MAKAY Gusztáv: Roboz István pápai Petőfije Hatvany Lajos tükrében. = Som. 5. 91–94. (Hatvany Lajos: Így élt Petőfi; Roboz István: P. S. és az én pápai emlékeim.)

Cs. VARGA István: Petőfin ihlett dramolett. Az Így élt Petőfi és a Petőfi Mezőberényben kapcsolatáról. = Napj. 3. 19–21.

Vita Petőfi ürügyén. = ÉI. 5. 2.; 8. 2. (Hozzászólások Börcsök Mária: Petőfi ürügyén. ÉI. 1980. 52. számban megjelent cikkéhez.)

SZILÁGYI Ákos: P. Gy. = MV. 5. 51–53.

PETRŐCZI KATA SZIDÓNIA

CSÁNYI László: Keserű hűség. P. K. Sz. világirodalmi pillanata. = Kort. 2. 283–288.

PILINSZKY JÁNOS

P. J. kiadatlan esszéje. (bev.) W. I. = Kr. 11. 2. (Debora Vaarandi észt költőnőről.)

P. J.: Könyörgés a csalókért. = ÉI. 23. 5. (Kiadatlan írás.)

ALFÖLDY Jenő: A második walesi bárd. P. J. születésének hatvanadik évfordulóján. = ÉI. 48. 15.

Búcsú Pilinszky Jánostól. = Vig. 12. 849–869. —: Búcsú Pilinszky Jánostól. 849–850.

— (Bárdos László) B. L.: Rátalálni a hitre. P. J. nyilatkozata a Francia Rádióban.

851. — Erdélyi K. Mihály: A kráter mélysége. Világkép és költészet. 852–856. —

Török Endre: Ártatlanság és próbatétel. 856–857. — Angyalosi Gergely: A meghatározás agóniája. P. J.: A költemény. 858–863. — Lengyel Balázs: Egy közérzet alapelemei. 846–865. — Csorba Piroska: Egy párbeszéd regénye. P. J.: Beszélgetések Sheryl Suttonnal. 867–869.

CZIGÁNY Lóránt: Egy hely megszerzése a mindenségben. (Pilinszky János halálára.) = IrodÚjs. 7–10. 2.

GASPAR, Lorand: Roncs és ragyogás. P. J. költészete. = Nagyv. 8. 1241–1242.

GEREBEN Ferenc: P. J.: Négy soros. A vers egy lehetséges olvasata. = ÚjFo. 3. 26–30.

Irodalom a gyorsuló időben. P. J. költészete. Béládi Miklós, Bodnár György, Keresztury Dezső, Lengyel Balázs és Szabolcsi Miklós beszélgetése. = Je. 5. 457–468. (Látóh. 7. 32–52.)

KÉRY László: Farewell to János Pilinszky. 1921–1981. = HungPEN. 22. 79–80.

Kortársak Pilinszkyről. = Vig. 12. 875–894. (Ágh István, Doromby Károly, Gyurkovics Tibor, Huszárik Zoltán, Hernádi Gyula, Kerényi Grácia, Király István, Kocsis Zoltán, Mándy Iván, Nemeskürty István, Örvös Lajos, Szentágothai János, Tamás Gáspár Miklós, Vasadi Péter, Vidor Miklós művei.)

MAJOR Ottó: A költő egyetemessége. P. J. halálára. = ÚjT. 23. 11.

MENNER Magdolna: Csillagra vetve. Megjegyzések egy Pilinszky-vershez. = Napj. 7. 25–26. (P. J. A mi napunk.)

NEMES NAGY Ágnes: János Pilinszky: A Very Different Poet (1921–1981). = NHQu. 84. 54–59.

RADNÓTI Sándor: A szenvedő misztikus. Misztika és líra összefüggése. Bp., 1981. Akadémiai. 127 l. (Szemiotikai tanulmányok 7.)

SZABÓ Ferenc: In memoriam Pilinszky (1921–1981.) A költő világképe és világnézete. = KatSz. 4. 319–328.

TAKÁCS Imre: Poeta benedictus. = Kort. 11. 1757–1763. (Látóh. 12. 29–39.)

TANDORI Dezső: „A pusztaság súlya a kihűlő kupacban”. Pilinszky Jánosról. = Kort. 11. 1813–1815.

- Utolsó interjú. (Készítette Krassó László.) = ÚÍ. 9. 79–81. (1980. június 24.)
- Versről versre. P. J.: Apokrif. A versről Lator Lászlóval Domokos Mátyás beszélget. = Je. 4. 341–348.
- A Vigília beszélgetése Pilinszky Jánossal. (Riporter:) Forgács Rezső. = Vig. 12. 870–874.
- Nekrológ. Fülöp László = Alf. 7. 95–96.; Könczöl Csaba = MV. 5. 110–111.; Wintermantel István = Kr. 7. 2.; Kéry László = Nagyv. 8. 1243–1244.; Pomogáts Béla = Üzenet. 7–8. 359–360.; Dénes György = Hét. 26. 11.; Nemes Nagy Ágnes = ÉI. 23. 5.; Major Balázs = ÉI. 23. 5.; Olasz Sándor = Ttáj. 7. 111–112.; Juhász Ferenc = ÚÍ. 7. 4.; Déri Ábel = 7 Nap. 23. 11.

POLÁNYI KÁROLY

- GYURGYÁK János: Polányi Károly a Bécsi Magyar Újságnál. = Medvetánc. 2–3. 173–242.

PÓSA LAJOS

- MARTON Lili: Az újjáéledt P. L. = Utunk. 34. 6.

PROHÁSZKA OTTOKÁR

- Prohászka két ismeretlen levele. Közzéteszi: Keresztury Dezső. = Vig. 9. 655. (1920, 1922.)
- Az útkereső P. O. = Vig. 6. 386–390. (Vadász Sándor és Gergely Jenő rádióbeszélgetése.)
- VASS Péter: P. O. és Kosztolányi Dezső levélváltásának margójára. = Vig. 6. 391–395. (1925)

PÜNKÖSTI ANDOR

- VARGHA Kálmán: A szellemi ellenállás színpada. (P. A. Madách Színháza 1941–1944.) = ItK. 3. 312–315.

RÁDAY GEDEON

- MEZEI Márta: Ráday és Kazinczy. = It. 3. 739–746.

RADNÓTI MIKLÓS

- BIRNBAUM, Marianna D.: In Memoriam Miklós Radnóti. (1909–1944). = CARHS. 1. 47–57.
- GERGELY Ágnes: Magyar sorsköltészet – angolul = Nagyv. 3. 427–431. (Angol nyelvű Radnóti-kötetéről.)
- HORGAS Béla: Radnóti körül. = Vság. 8. 71–76.

HORVÁTH Mátyás: Baljós szorongás és idill. R. M. Erőltetett menet c. versének feldolgozása a középiskola II. osztályában. = Üzenet. 10–11. 530–534.

McROBBIE, Kenneth: Another Forced March: Radnóti in Translation. = NHQu. 84. 181–187. (Emery George műfordításairól.)

R. M. és a Franklin Társulat. Közli: Voit Krisztina. = It. 2. 483–487. (3 levél 1943–44-ből.)

SPIRÓ György: Radnóti lengyelül. = Nagyv. 9. 1413–1414.

SZÁSZ János: Celan és Radnóti. = AHét. 2. 5–6.

II. RÁKÓCZI FERENC

Adatok II. R. F. házasságkötéséhez. R. F. ismeretlen levele Köln, 1694. szeptember 27. Bevezette és közli: Antall József. = TörtSz. 2. 296–301.

KÖPECZI Béla: A gyermek Rákóczi környezete. = História. 4. 16–17.

I. RÁKÓCZI GYÖRGY

TRÓCSÁNYI Zsolt: I. Rákóczi György emlékezete. = Confessio. 2. 33–37.

RÁKOS SÁNDOR

A hatvanéves ~ köszöntése. Imre László = Nagyv. 11. 1723–1724.; Katona Béla = Szabolcs-SzatmáriSz. 4. 96–98.; Rónay László = ÉI. 47. 6.

REMÉNYI BÉLA

MOLNÁR Géza: Különböző halálok. = Kort. 7. 1073–1091.

REMÉNYIK SÁNDOR

ACÉL Zsuzsanna: A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárának munkájáról. (Füst Milán és R. S. irodalmi hagyatéka.) = ItK. 4. 509.

FELMÉRI Albert: R. S., a diák. = Confessio. 2. 82–93.

IMRE Mária: Diakonisszatestvérek egy költő betegágya körül. = Confessio. 4. 71–87.

REMÉNYIK ZSIGMOND

MÉLIUSZ József: Remenyik Zsigmondról. = Kor. 6. 439–447.

„Tudom, nehéz helyzetben helyt álltál...” Adalékok Hatvany Lajos és R. Zs. barátságához. Közli: Antal Gábor. = It. 2. 472–482.

RÉVAI JÓZSEF

R. J.: Ifjúkori írások. 1917–1919. Sajtó alá rend. F. Majlát Augusztus és Agárdi Péter. Bp., 1981. Akadémiai. 285 l. (Révai József művei.)

BODNÁR György: A szocialista irodalompolitikai fordulat ellentmondásai: R. J. pályája a felszabadulás után. = Lit. 1–2. 164–183.

HÁRSFALVI Péter: R. J.: Marxizmus és népiesség. = TörtSz. 4. 650–662.

Száz éve született ~. Bán Magda = ÉI. 47. 11.; Kerényi Károlyné = Nagyv. 11. 1724–1725.

RÉVAY PÉTER

BÓNIS György: R. P. Bp., 1981. Akadémiai. 113 l. (Irodalomtörténeti füzetek 104.)

RÉVÉSZ GÉZA

GÁBOR Éva: Hazatért levelek... = It. 3. 718–736. (Balázs Béla, Bartók Béla, Lukács György levelei.)

REVICZKY GYULA

LŐRINCZY Huba: R. Gy. szépprózai öröksége. = It. 1. 36–63.

PAPP István: Humor az esszében. Reviczky humorelméletéről. = Dunatáj. 2. 56–61.

RIEDL FRIGYES

TARNÓC Márton: R. F. (1856–1921). = It. 4. 882–898.

RIMAY JÁNOS

CSANDA Sándor: R. J. = ISz. 4. 356–359.

RITOÓK JÁNOS

Nekrológ. Gáll Ernő = Kor. 6. 475–476.; Hodjak, Franz = uo. 6. 476.; Igna, Vasile = uo. 6. 476–477.; Németi Rudolf = AHét. 22. 7. Pomogáts Béla = Ttáj. 8. 95–96.; Veress Zoltán = IgSzó. 7. 82–84.

ROBOTOS IMRE

A hetvenéves ~ köszöntése. Bajor Andor = IgSzó. 10. 346–347.; Szász János = AHét. 42. 6.

ROMÁN GYÖRGY

Nekrológ. Kende Sándor = ÉI. 38. 12. Frank János = ÉI. 36. 12.; Galsai Pongrác = Kr. 10. 18.

RÓNAY GYÖRGY

R. Gy.: Napló. 1954. 1955. = ÚjT. 6. 13–14.

WÁGNER Tibor: „Holtig hűnek kell lenni...” R. Gy. emlékezése Szerb Antalra. = Vig. 11. 805–808.

SALAMON LÁSZLÓ

S. L.: Emlékezés egy hajnalhasadásra. = Művelődés. 7. 40–42. (Önéletrajzi adalékokkal.)

LÁSZLÓFFY Aladár: S. L. majdnem-évszázada. = Utunk. 28. 4.

A kilencven éves ~ köszöntése. Lászlóffy Aladár = IgSzó. 7. 78–79.; Major Ottó = ÚjT. 39. 23.

SARKADI IMRE

S. I.-emlékszám. = Alf. 12. 3–112. Fülöp László: A kezdeményező író. 3–12. — Csonotos Sándor: Válogatás S. I. leveleiből. 13–25. — Bata Imre: A novellista Sarkadi. 26–35. — Siklós Olga: „A dráma a legszemélyesebb műfaj”. Sarkadi és a dráma. 36–42. — Hima Gabriella: Determináció és szabadság. Egzisztencialista vonások S. I. életművében. 43–53. — Simon Zoltán: Sarkadi irodalomszemlélete. 54–62. — Kuczka Péter: A vitázó Sarkadi. 63–78. — Kolozsvári Grandpierre Emil: Emlékezés és elemzés. 78–84. — Szalai Csaba: Naplók, tanárok, tanítványok. 84–90. — Márkus Béla: A Gál János útja körül. 91–99. — Tarján Tamás: Kapcsolatok és viszonyok S. I. két drámájában. 99–104. — Ablonczy László: Szólt a hiányról is... (A színikritikus). 105–107. — Veress József: Sarkadi és a film. 108–112.

BÉCSY Tamás: S. I. drámáinak világáról. = It. 4. 912–941.

CSAPLÁR Vilmos: Sírköavató. = ÚjT. 35. 11.

CSONTOS Sándor: Az orosz és a szovjet irodalom vonzásában. = SZI. 8. 141–144. (S. I. írása Tolsztojról, Dosztojevszkijről, Gorkijról és Solohovról.)

CSONTOS Sándor: A szociográfus S. I. kiadatlan töredékéről. = Fo. 8. 52–53. (S. I.: Táj és történelem. Fo. 8. 47–52.)

MÁRKUS Béla: Dráma vagy novella? S. I.: Kőműves Kelemen. = Som. 6. 23–29.

MOLNÁR Géza: Különböző halálok. = Kort. 7. 1073–1091.

TAR János: S. I. feleségéhez írt leveleiből. = Alf. 2. 75–76. (2 levél 1953-ból.)

UMNYAKOVA, Jelena: S. I. művei a Szovjetunióban. = SZI. 8. 145–148.

A 60 éve született Sarkadi Imréről emlékezünk. = Ttáj. 8. 53–76. Cs. S.: S. I. két kiadatlan írása. 53–59. (Lesz-e föld? — Szeretjük a békét.) — Csonotos Sándor: A drámaíró Sarkadiról. Beszélgetés Horvai Istvánnal. 60–66. — Márkus Béla: A léhaság zsenije. S. I. drámatöredékeiről. 67–76.

Hatvan éve született ~. Bata Imre = Kr. 8. 26.

SÁSDI SÁNDOR

KABDEBŐ Lóránt: Híradás a változásokról. S. S. könyvei ürügyén. = Napj. 3. 25.

SCHEDIUS LAJOS

FRIED István: Sch. L. és folyóirata. (Zeitschrift von und für Ungarn, 1802–1894.) = MKsz. 1–2. 81–94.

SCHÖPFLIN ALADÁR

VÉGH Balázs: Móricz Zsigmond kritikusa. = AHét. 1. 6.

SIMON ISTVÁN

BORBÉLY Sándor: Újraolvasva S. I. verseit. = Ttáj. 2. 77–80.

FODOR András: S. I. eleven hangja. = Som. 3. 8–9.

GARAI Gábor: A személyiség varázsa. S. I. síremlékének felavatásakor. = ÉI. 15. 7.

MOLNÁR Géza: Különböző halálok. = Kort. 7. 1073–1091.

TASI József: „Megkapott a demokratizmus légköre...” Beszélgetés a Népi Kollégiumokról Simon Istvánnal. = ÚjT. 32. 20–21. (1970.)

SIMONFFY ANDRÁS

KERTÉSZ Ákos: Az író helye. Baráti levél Simonffy Andrásnak. = ÉI. 2. 3.

LÉVAI Béla: Visszhang helyett – levél. = ÉI. 25. 2. (Hozzászólás a Kompország katonái c. kötethez.)

SIMOR ANDRÁS

Két évtized stációin. Körkérdés a Tűztánc a Tiszta szigorúság antológiák költőihöz. Válasz egy körkérdésre. = Napj. 7. 5–6.

SINKA ISTVÁN

GÁBOR Ferenc: S. I. nyomában. = ÚjAur. 2. 57–64.

MEDVIGY Endre: S. I. megszólal... A költő és a népi írók szabadkai estje. = Fo. 1. 4–8. (1942.)

SIPOS GYULA

ALFÖLDY Jenő: Tüske. = ÉI. 13. 2.

E. FEHÉR Pál: Sipos Gyuláról. = Kr. 3. 2.

TASI József: A Györffy Kollégiumról és a népi kollégiumokról. T. J. interjúja Sipos Gyulával. = Vság. 10. 75–82.

SZÍJÁRTÓ István: S. Gy. lírájának utolsó évtizede. = Som. 4. 44–55.

Hatvan éve született ~. Alföldy Jenő = ÉI. 7. 14. Hozzászólás: Szabó M. Erik = ÉI. 9. 2.

SOMLYÓ ZOLTÁN

ZSOLDOS Sándor: S. Z. Szegeden. = Somogyi-könyvtMűhely. 2. 73–80. (1909.)

SOMOGYI TÓTH SÁNDOR

KISS Ferenc: S. T. S.: Próféta voltál szívem. = Alf. 11. 82–88.

SÖTÉR ISTVÁN

KENYERES Zoltán: Alligátor-ballada. S. I. elbeszélésének szövegdinamikai elemzése. = Kort. 9. 1478–1492.

Költészet és valóság. Sötér Istvánnal Budai oroszlán című regényéről beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk. 10. 857–862.

SPIRÓ GYÖRGY

BERKES Erzsébet: Hatot vagy vakot. Jegyzetek S. Gy. drámáiról. = Életünk. 10. 880–889.

SYLVESTER JÁNOS

NÉMETH S. Katalin: Egy elveszettnek hitt Sylvester-nyomtatvány. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 11–20. (S. J.: Rosarium.)

SZABÓ DEZSŐ

BUDAI BALOGH Sándor: Bartók Béla és Sz. D. egymásról. = Confessio. 1. 101–104.

BUDAI BALOGH Sándor: „A nagy triász”: Ady–Móricz–Sz. D. = Confessio. 3. 89–95.

BUDAI BALOGH Sándor: Sz. D. utolsó szerelme. = ÚjT. 15. 45.

DEMÉNY János: Az elsüllyedt katedrális. Tallózás Sz. D. önéletrajzi regényében. = Kort. 1. 109–114.

HUSZÁR Sándor: Az elsodort író. Jegyzetek Szabó Dezsőről. = AHét. 20. 7–8.; 21. 6–7.; 22. 6–7.

MÁCHT Ilona: „A szobor Ady” körül. Sz. D. és Csorba Géza kapcsolatáról. = Kr. 7. 13. (Sz. D.: A szobor Ady c. cikkének közlése.)

SZABÓ ERVIN

MÁRKUS László: Sz. E. „újraolvasva”. = TörtSz. 4. 625–636.

SZABÓ ISTVÁN

DEVECSERI Zoltán: Sz. I. teremtményei. = Dunatáj. 2. 42–52.

GYŐRI János: Sz. I. szeretetszomja. = Út. 7. 19–22. (Sz. I.: Lázadás. 1952 körül.)

SZABÓ KÁROLY

VÁCZY Leona: „Templomokat a tudománynak”. Mikó Imre és Sz. K. = AHét. 6. 11.

SZABÓ LŐRINC

BOROS Mária: Sz. L.: Így semmisülsz meg. = Nyr. 3. 309–318. (Verselemzés.)

„Drága volt neki(k) a barátság”. Sz. L. levelei Bernáth Aurélékhoz. Közli: Laczkó András. = Műhely. 3. 49–58.

ILLÉS Endre: Az óriás-sejt. = ÚjT. 52. 8–9. (Sz. L. és felesége levelezéséről.)

LACZKÓ András: Elhagyott tájak, évek üzenete. Sz. L. Szénásszekér című verséről. = Napj. 4. 5–6.

SÖTÉR István: Sz. L. és összegzője. = Kort. 4. 647–651. (Kabdebó Lóránt.)

SZABÓ MAGDA

SZÉKELY Júlia Anna: Sz. M.: Lear királyné. Vörösmarty Mihály: A szegény asszony könyve. = Kort. 12. 1998–1999.

TÓTH Éva: Sz. M. szabadegeteme. = Kort. 7. 1101–1102.

„A történelem gyermekei vagyunk.” Szvjatoszlav Belza interjúja. = SZI. 3. 152–155.

SZABÓ PÁL

Egy Szabó Pál-dokumentum. = Kr. 8. 40. (Sz. P. levele Bartha Lászlónéhoz, 1949.)

KAPUSI Imre: Írók vallomásai Szabó Pálról. = ÚjAur. 2. 111–122.

TAR János: Sz. P. Tar Jánosnak írt levelei. = Alf. 2. 72–74.

SZABOLCSI MIKLÓS

Sz. M. irodalmi munkássága. (Válogatott bibliográfia.) = Lit. 1–2. 275–287.

ILLÉS László: Sz. M. József Attila-monográfiája németül. = ÉI. 17. 6.

SZERDAHELYI István: Kell-e nagymonográfiát írni? Gondolatok Sz. M.: Érik a fény című nagymonográfiája kapcsán. = Lit. 1–2. 270–274.

A hatvanéves ~ köszöntése. Agárdi Péter = Nagyv. 3. 448–449.; Bodnár György = ItK. 1. 132–133.; Péter László = Kort. 4. 620–621.; Simon Zoltán = Alf. 3. 93–94.; Tverdota György = ÉI. 9. 11.; – = Kr. 3. 22.; Lit. 1–2. 3–4.

SZALÁRDI JÁNOS

*BORCEA, Liviu: Româniile în „Croatia de jale” a lui Ioan Szalárdi. = Crisia. Oradea, 1979. 145–166.

SZÁSZ KÁROLY

GERGELY Pál: Arany János kiadatlan bírálata a Szász Károly-féle Macbeth-fordítás-ról. = ItK. 5–6. 662–670.

SZEBERÉNYI LEHEL

Barátunk, munkatársunk: Sz. L. hatvanéves. = Kort. 6. 982–987. (Tornai József, Paskándi Géza, Ács Pál, Takács Imre, Orbán Ottó, Thiery Árpád, Kulcsár Szabó Ernő, Kovács Sándor Iván írásai.)

MOLNÁR Zoltán: Levélféle Szeberényi Lehelhez hatvanadik születésnapján. = ÉI. 24. 4.

SZÉCHÉNYI FERENC

SZIGETHY Gábor: Kazinczy és Széchényi. (Széchényi és Kazinczy.) = It. 3. 793–803.

SZÉCHENYI ISTVÁN

Sz. I.: A Magyar Akadémia körül. (Előszó és jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 68 l. (Gondolkodó magyarok.)

BEDÉCS Gyula: Középiskolások Széchényi-képe. = Műhely. 2. 49–54.

BENKŐ Samu: Széchényi szuverenitása. = Utunk. 38. 5.

JÉKELY Zoltán: Caroline és Andor. (Feljegyzések és észrevételek Széchényi napjainak-éjeinek két kísértetéről.) = Je. 7–8. 665–670.; 801–812.; 10. 887–894.

KOSÁRY Domokos: Széchényi Döblingben. Bp., 1981. Magvető. 306 l. (Tények és tanúk.)

KUNSZABÓ Ferenc: Sz. I. eszmerendszere. = Életünk. 1. 33–51.; 2. 151–169.; 3. 232–244.; 5. 413–430.

MOCSÁR Gábor: Monodráma Széchényiről. Előszó helyett kimagyarázkodás. = Műhely. 2. 18–45. (M. G.: Az a másik...)

Sz. I. utolsó hónapjainak történetéhez. (Részletek egy korabeli dokumentumból.) Közli: Harmati János. = Műhely. 2. 46–48.

VARGA Mária: Széchényi evez. = Kort. 1. 107–109.

SZEGEDI KIS ISTVÁN

CZIGÁNY Magda: Sz. K. I. „Tabulae analyticae” c. műve első londoni kiadásának előtörténetéhez. = MKsz. 4. 321–322. (1593.)

SZÉKELY JÚLIA

GALSAI Pongrácz: Tárcza Székely Júliáról. = ÉI. 23. 15.

SZEMERE BERTALAN

CSORBA Sándor: Sz. B. kiadatlan levelei Kölcsey Ferenchez. = ItK. 1. 72–87.

SZENCI MOLNÁR ALBERT

VÁSÁRHELYI Judit: Újabb M. A. dokumentumok. = It. 3. 695–697.

SZENTGALLAY GÉZA

SZKÁROSI Endre: Sz. G. = MV. 8. 16–17.

SZERB ANTAL

Sz. A.: Gondolatok a könyvtárban. (Tanulmányok.) 3. kiad. Bp., 1981. Magvető. 777 l.

ISZLAI Zoltán: Olvasójelek Sz. A. születésnapjára. = ÉI. 17. 10.

SZÁSZ János: Sz. A. és a módszer. = Utunk. 20. 6.

WÁGNER Tibor: „Holtig hűnek kell lenni...” Rónay György emlékezése Szerb Antalra. = Vig. 11. 805–808.

Nolycvan éve született ~. Poszler György = Kr. 5. 16.

SZILÁGYI GYÖRGY (Sylvanus)

JANKOVICS József: Sz. Gy. (S.) angliai klasszika-filológus tevékenysége. = MKsz. 4. 322–326.

SZÖLLŐSY NINA

KÁROLYI Amy: Sz. N. (1843–1861) = Kort. 10. 1627–1628.

SZŐNYI BENJAMIN

IMRE Mihály: Sz. B. levele Jakob Christoph Beck baseli professzorhoz 1776-ból. = ItK. 1. 67–72.

VÖRÖS Imre: Sz. B. és a fiziko-teológia. = ItK. 5–6. 621–630.

TAKÁCS IMRE

Két évtized stációin. Kérdés a Tűztánc és a Tiszta szigorúság antológiák költőihöz.

Néhány gondolat a költészetről. Válasz a Napjainknak. = Napj. 7. 6–7.

TAKÁTS GYULA

CSÁNYI László: Szeljegyzetek egy barátság történetéhez. = Som 1. 43–47.

CSÜRÖS Miklós: Takáts Gyuláról. = ÚI. 2. 12–15.

- DOMOKOS Mátyás: A költészet megmentett szabadsága. = Dunatáj. 3. 19–22.
- DRESCHER J. Attila: A regényíró T. Gy. = Dunatáj. 1. 10–15.
- FODOR András: Portré Takáts Gyuláról. Riporter: F. A. = Som. 1. 4–12. (Látóh. 4. 18–30.)
- FODOR András: T. Gy. ünnepére. = Je. 2. 97–100.
- LACZKÓ András: Párhuzamok. Képek és versek T. Gy. művészetében. = Életünk. 7. 613–617.
- LACZKÓ András: A szép hatalma. = Dunatáj. 1. 6–9.
- LACZKÓ András: T. Gy. és Kaposvár. = Som. 1. 21–28.
- NÁDOR Tamás: Ex libris T. Gy. = ÚÍ. 2. 122–128.
- PAPP Árpád: Vonás egy portréhoz. T. Gy. világirodalmi tájékozódásához. = Som. 1. 49–50.
- PETHŐ Bertalan: T. Gy. első költői korszaka. = ÚÍ. 2. 8–11.
- PETHŐ Bertalan: T. Gy. lét-kérdései. = Je. 2. 107–113.
- PETHŐ Bertalan: T. Gy. provinciája. = Kort. 2. 309–311.
- POMOGÁTS Béla: A magyar Waste Land-ek. T. Gy. versének margójára. = Som. 1. 37–39.
- POMOGÁTS Béla: Népművészet a költészet. A népi kultúra T. Gy. verseiben. = ÚÍ. 2. 5–8.
- RÁBA György: T. Gy. arcképehez. = Je. 2. 103–106.
- T. Gy. Bibliográfia. Összeáll. Magyar Józsefné. Kaposvár, 1981. Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár. 124 l. (Somogyi bibliográfiák 9.)
- T. Gy. 70 éves. (Felelős szerk. Laczkó András.) Versek, tanulmányok. Kiad. a Kaposvári Miniatűr Könyvgyűjtő Klub, 1981. 74 l.
- : T. Gy. költészete. = Vig. 2. 106.
- TÜSKÉS Tibor: A hasznos szép költője. = Som. 1. 32–35.
- TÜSKÉS Tibor: „Hideg-tű”. T. Gy. versprózája. = Ttáj. 2. 52–56.
- VERESS Miklós: T. Gy. köszöntése. = ÉÍ. 5. 7.
- Versről versre. T. Gy.: Fakutyán, fényben. A versről Takáts Gyulával Domokos Mátyás beszélget. = Je. 2. 114–120.
- A hetvenéves ~ köszöntése. H. E. = Kr. 2. 2.; Major Ottó = ÚjT. 5. 15.

TAMÁSI ÁRON

- ABLONCZY László: Dráma – színpadra. T. Á.: Ördögölő Józsiás. = Alf. 8. 93–95.
- BALÁZS Ádám: T. Á. ismeretlen mesejátéka. = Fo. 11. 3–13. (T. Á.: Szüntelen király.)
- DANIEL Áron: Történetek Tamási Áronról. = ÚjT. 5. 14.
- ERDÉLYI K. Mihály: Tamási-művek román fordításban. = Ttáj. 3. 100–102.
- KÁNTOR Lajos: József Attila a Brassói Lapokban. (Találkozása Tamási Áronnal.) = Lit. 1–2. 244–253.
- ZACIU, Mircea: T. Á. = Ttáj. 3. 97–100.

TAMKÓ SIRATÓ KÁROLY

- ACZÉL Géza: Tamkó Sirató Károly. Bp., 1981. Akadémiai. 200 l. (Kortársaink.)

TANDORI DEZSŐ

SZÉLES Klára: A Tandori-szigetcsoport. = ÚÍ. 5. 113–115.

TARJÁN Tamás: Tizennyolc centi próza. T. D., az epikus. = Kort. 7. 1158–1162.

Versről versre. T. D.: Hommage és talizmán. A versről a költővel Domokos Mátyás beszélget. = Je. 12. 1129–1136.

TAR SÁNDOR

ALEXA Károly: Realizmus redivivus! T. S. prózája. = MV. 12. 112–114.

TÁRNOK ZOLTÁN

ALEXA Károly: T. Z. Elfogult előhang. = MV. 8. 14–15.

TELEKI BLANKA

BAJOMI LÁZÁR Endre: Közös eszme. = ÚjT. 50. 23.

FEKETE Sándor: A veszedelmes lázadó. = ÚjT. 50. 22–23.

NEMESKÜRTY István: Egy anyakönyv titkai. = ÚjT. 28. 20.

TEMESI FERENC

SZKÁROSI Endre: T. F. = MV. 3–4. 112–113.

TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ

Tihanyi Lajos levelei Tersánszky Józsi Jenőhöz. Közzéteszi: Csorba Csilla. = Kr. 8. 21–26. (1911–1919.)

THURY ZSUZSA

BÁN Magda: Thury Zsuzsáról – születésnapján. = ÉI. 16. 7.

SIMOR András: „Magamról írok...” Beszélgetés Thury Zsuzsával. = ÚjT. 19. 21.

TINÓDI SEBESTYÉN

BRATINKA József: Tinódi mozgást jelentő igéinek szemantikai viszonyai. = Nyr. 3. 348–353.

CSORBA Csaba: A végek lantosa. Tinódi Sebestyén emlékezete, halála 325. évfordulóján. = Napj. 12. 38.

TOLDY FERENC

ANTALL József–KAPRONCZAY Károly: T. F. az orvos. = OtK. 105–122.

TAMÁS Anna: Kazinczy és T. F. = It. 3. 781–787.

TOLNAI GÁBOR

„A háborúnak vége”. Tolnai Gáborral beszélget Kabdebó Lóránt. = *Látóh.* 1. 9–34.
A hetvenéves ~ köszöntése. Nagy Péter = *ÉI.* 1. 7.

TOMPA MIHÁLY

TÓBIÁS Áron: Kelemér papja. = *ÚjT.* 11. 10–11.

TÓTH ÁRPÁD

T. Á.: Az árnyból szőtt lélek. (A hasonmásban melléklet kézirat szövege. Bemutatja
Tóth Eszter és Petrányi Ilona.) Bp., 1981. M. Helikon. 92 l. (Kézirattár.)
SZABÓ Lőrinc: „Melyik szebb?” Vidám és szomorú versek. (Közreadja: Tertinszky
Edit.) = *Fo.* 10. 77–80.

TÓTH ERZSÉBET

MÁNYOKI Endre: T. E. = *MV.* 7. 117.

TÖMÖRKÉNY ISTVÁN

FOGARASI Miklós: Tömörkény és a velencei nyelvjárás. = *Ttáj.* 1. 47–48.
NÉMETH G. Béla: Az élet profán liturgiája. Tömörkény Istvánról. = *ÚI.* 11. 102–112.
VITÁNYI Borbála: Személynévadás T. I. műveiben. Bp., 1981. ELTE. 48 l. (Magyar
névtani dolgozatok.)

TÖRÖK GYULA

LŐRINCZY Huba: A gyermekség és a felnőttég elégiái. A novellista T. Gy. = *ÚI.* 9.
70–81.

TURÓCZI-TROSTLER JÓZSEF

KOMOR Ilona–HORVÁTH Mária: Kosztolányi két levele Turóczi-Trostler Józsefhez.
= *ItK.* 3. 335–336. (1929.)

UNGVÁRNÉMETI TÓTH LÁSZLÓ

SZÖRÉNYI László: „Tükröcske, egy ficzkópoéta számára”. (U. T. L. kritikai fogadta-
tása.) = *AHistLittHung.* Tom. XVIII. 83–87.

URBÁN ERNŐ

MOLNÁR Géza: Különböző halálok. = *Kort.* 7. 1073–1091.

UTASSY JÓZSEF

CZAKÓ Gábor: U. J. = MV. 3–4. 106–107.

VÁCI MIHÁLY

NAGY Andor: V. M. népiskolai tanító decsalföldszállási iskolája. = Dunatáj. 3. 60–62.

VAHOT IMRE

V. I. válogatott színházi írásai 1840–1848. (Vál. utószó és jegyz. Szigethy Gábor.) Hasonmás kiad. Bp., 1981. MSZI. 450 l. (14) t. (Színházi könyvtár, 12.)

VAJDA JÁNOS

V. J.: Egy honvéd naplójából. (Előszó, jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 86 l. (Gondolkodó magyarok.)

BARTA János: V. J. napjai. = Alf. 4. 59–74.

HALMÁGYI Miklós: Az ezer rács világa. V. J. és az Osztrák–Magyar Monarchia. = Életünk. 8–9. 762–766.

D. SZEMZŐ Piroska: V. J. feleségének kézirata a Széchényi Könyvtárban. = MKsz. 3. 235–238.

D. SZEMZŐ Piroska: V. J. Ginájáról hitelesen. = ItK. 1. 88–98.

VAJDA PÉTER

LUKÁCSY Sándor: A „Dalhon” folytatása. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 117–127.

VÁLASZÚTI GYÖRGY

V. Gy.: Pécsi Disputa. Bev. jegyz. Dán Róbert. Sajtó alá rend. Németh S. Katalin. Bp., 1981. Akadémiai. 792 l. (16) t. (Régi magyar prózai emlékek 5.)

VÁMOS MIKLÓS

GÁL Róbert: Az író felel. A történelem nélküli nemzedék. = ÚjT. 27. 10.

VARJAS BÉLA

A hetvenéves ~ köszöntése. Klaniczay Tibor = ItK. 1. 133–134.

VÁRNAI ZSENI

Nekrológ. Major Ottó = ÚjT. 43. 43., Vedres Vera = ÉI. 43. 7.; – = Kr. 11. 40.

VAS ISTVÁN

V. I.: Miért vijjog a saskeselyű? (Visszaemlékezések.) Bp., 1981. Szépirodalmi. 535; 574 l.

„Költészet és valóság”. Vas Istvánnal „Párbeszéd két ismeretlen között” című verséről beszélget Kabdebó Lóránt. = Életünk. 12. 1053–1061.

NÁDOR Tamás: Ember és könyve. Ex libris V. I. = Úl. 8. 120–128.

*RUSPANTI, Roberto: L'istante romano di István Vas. = Studi Romani. 1980. 68–75.

VERANCSICS ANTAL

V. A.: Memoria rerum 1504–1566. Sajtó alá rend. utószó, jegyz. Bessenyei József. Bp., 1981. M. Helikon. 188 l. (4) t. (Bibliotheca historica.)

VERES PÉTER

T. BÍRÓ Zoltán: Magyar művelődés, magyar társadalom. (V. P. nézetei a népi-nemzeti kultúra kérdéseiről.) = Fo. 9. 40–60.

GYURÁCZ Ferenc: V. P. magyarságszemlélete. = Fo. 9. 61–69.

KISS Ferenc: Történelmünk közlegényei. V. P.: A Balogh család története. = Ttáj. 12. 56–58.

TÓTH Endre: Újabb Veres Péter-levelek. = Alf. 2. 70–71. (4 levél 1963-ból.)

V. P. levelei Vörös Vincéhez. Közli: Juhász Béla. = Alf. 10. 67–73. (3 levél 1937–38-ból.)

VERSEGHY FERENC

MARGÓCSY István: V. F. esztétikája. = ItK. 5–6. 545–560.

VÉSZI ENDRE

Versről versre. V. E.: Farsangi király. A versről a költővel Lator László beszélget. = Je. 11. 1033–1038.

VITÉZ JÁNOS

BENCZE Imre: V. J. levelei és beszédei. = ItK. 2. 174–183.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

FENYŐ István: Magyar Prométheusz. V. M. portréjához. = Úl. 7. 81–86.

FRIED István: Három ellenző világ. (Részlet a Csongor és Tünde elemzéséből.) = Dunatáj. 1. 16–24.

GALSAI Pongrác: Vörösmarty, a vén cigány. = ÉI. 17. 1. Hozzászólás: Makay Gusztáv = ÉI. 19. 2.; Gyurkovics Tibor = ÉI. 21. 2.; Pesti János = ÉI. 22. 2.; Eörsiné Hajdú Marianna = ÉI. 22. 2.; Galsai Pongrác = ÉI. 26. 2.; Zsilka László = ÉI. 27. 2.

- LUKÁCSY Sándor: A Hymnus és a Szózat. = Lit. 3–4. 397–404.
 MÉSZÖLY Dezső: Költészet – sejtetés. = ÉI. 23. 2. (A Galsai-vitához.)
 PÉCZELY László: Szempontok a Csongor és Tünde verselésének elemzéséhez. = It. 1. 90–108.
 SPIRA György: Vörösmarty Görgey-ellenes verséről. = ItK. 5–6. 659–661.
 SZABÓ Magda: Lear királyné. V. M.: A szegény asszony könyve. = Kort. 12. 1952–1961.
 SZAJBÉLY Mihály: A vén cigány „hátttere” az 1850-es években. = AHistLittHung. Tom. XVIII. 129–133.
 SZILASSY Zoltán: Shakespeare-hatások Vörösmarty dramaturgiájában. = ItK. 4. 385–397.
 TAXNER-TÓTH Ernő: A Csongor és Tünde keletkezéstörténetéhez. = It. 1. 64–89.
 TAXNER-TÓTH Ernő: V. M.: A fátyol titkai. = ItK. 3. 316–328. (Verselemzés.)
 ZENTAI Mária: V. M.: A rom. (Elemzés). = AHistLittHung. Tom. XVIII. 107–115.

WATHAY FERENC

- *DI FRANCESCO, Amedeo: Il Canzoniere di Ferenc Wathay. = Annali Sezione Slava. XX–XXI. (1977–1978). Napoli, 1979. 245–271.

WEÖRES SÁNDOR

- KENYERES Zoltán: W. S.: A teljesség felé. = Lit. 1–2. 198–202.
 KOVÁCS Sándor Iván: W. S. kézírásos verseskönyve. = Kort. 7. 1137–1146.
 ORBÁN Ottó: A Pásztorének elé. = Kort. 5. 768–769. (Dzsajadéva fordításáról.)
 S. PÁVEL Judit: W. S. levelei Pável Ágostonhoz. = VasiSz. 1. 49–70.; 2. 222–236.; 3. 406–431.
 TÜSKÉS Tibor: Így látták Bartókot. Kassák és Weöres versének párhuzamos megközelítése. = Je. 3. 205–212.

WESSELÉNYI POLIXÉNA

- W. P.: Olaszthoni és schweizi utazás: 1842. (Sajtó alá rend. Győri János, Jékely Zoltán.) (Utószó:) Jékely Zoltán. Bp., 1981. Magvető. 462 l. (16) t. (Magyar hírmondó.)
 JÉKELY Zoltán: A XIX. század Murányi Vénusza W. P. = Kort. 2. 289–305.
 KIRÁLY Erzsébet: W. P. Itáliában. = Kort. 10. 1653–1657.

ZELK ZOLTÁN

- CSUKÁS István: A Duna fölött a sirályok. = ÚjT. 6. 8.
 CSURKA István: Felcserélt versszakok. Z. Z. sirjánál. = ÉI. 19. 5.
 LENGYEL Balázs: Zoltán Zelk: An Outsider Vindicated (1906–1911). = NHQu. 84. 45–49.
 MAJOR Ottó: A dal hatalma. Z. Z. halálára. = ÚjT. 18. 9.
 MEZEI András: Megkérdéztük Zelk Zoltánt – mikor érez fájdalmat? = ÉI. 51–52. 32. (A költő halála után megjelent interjú.)

- POMOGÁTS Béla: A megállított idő. = Úf. 12. 73–75. (Z. Z. utolsó verseiről.)
 (SINKA Erzsébet) S. E.: Két régi riport történetéhez. = Kr. 12. 26–27. (Z. Z. írásai az Új Hírek-ben 1927-ben.)
 TÓTH Bálint: Az utolsó utáni vers. = Éi. 21. 15.
 VAS István: Az abszolút költő. = Éi. 18. 5.
 VAS István: Le poete intégral. = HungPEN. 22. 13–15.
 Nekr. Rónay László = Kr. 6. 2.; Bori Imre = 7 Nap. 19. 13.; Pomogáts Béla = Üzenet. 7–8. 359–360.; Vörös László = Ttáj. 6. 96.

ZRÍNYI MIKLÓS

- Z. M.: Adriai tengernek Syrenaia. (Hasonmás kiad.) Utószó: Kovács Sándor Iván. Bp., 1981. Akadémiai–M. Helikon. (303) 1. 79 l.
 Z. M.: Az török áfium ellen való orvosság. (Előszó és jegyz. Szigethy Gábor.) Bp., 1981. Magvető. 66 l. (Gondolkodó magyarok.)
 BITSKEY István: Újabb kutatások a magyar barokkról és Zrínyiről. = It. 4. 987–1007.
 KIRÁLY Erzsébet–KOVÁCS Sándor Iván: Z. M. római útikönyve. = It. 2. 299–331.
 KIRÁLY Erzsébet–KOVÁCS Sándor Iván: A meghajló és beszélő feszület jelene a „Szigeti veszedelem” II. énekében. = ItK. 4. 369–384.
 KIRÁLY Erzsébet–KOVÁCS Sándor Iván: Miklós Zrínyi in Rome. = NHQu. 83. 145–161.
 KOVÁCS Sándor Iván: Le immagini del vulcano in Miklós Zrínyi e l’Ode all’Etna di Scipione Herrico. = ALitt. 1–2. 89–106.
 KOVÁCS Sándor Iván: „Duplázzák csókokat egymás szája körül...” A Gerusalemme liberata és a Zrínyiász nászjelenete. = Nagyv. 3. 435–439.
 KOVÁCS Sándor Iván: „Ihon jön szárnyas lovon szép piros hajnal”. Zrínyi hajnal-allegóriája. = Kort. 9. 1452–1466.
 KOVÁCS Sándor Iván: Pozsonyi levelek „Az török áfium ellen való orvosság” egy szlovákiai másolati példányáról. = ISz. 7. 652–653.
 KOVÁCS Sándor Iván: Zrínyi epigrammáktól a „magyar szonettek”-ig. = It. 1. 181–214.
 ORLOVSZKY Géza: Kazinczy és Zrínyi. = Kort. 9. 1467–1468.
 PINTÉR Márta Zsuzsanna: A Szigeti veszedelem bibliográfiájához. = MKsz. 4. 326–328.

ZSÁMBOKY JÁNOS

- LACZA Tihamér: Zs. J. emlékezete. = Hét. 24. 14.
 TÉGLÁSY Imre: A tolvajlás művészete. Zs. J. (Sambucus) imitáció-elméletéhez. = It. 1. 157–181.

MAGYAR IRODALOM KÜLFÖLDÖN

Csehszlovákia

ÁLTALÁNOS RÉSZ

- ALABÁN Ferenc: Dokumentum – irodalom – elkötelezettség. Gondolatok a dokumentum-irodalomról Petrőci Bálint Kommunisták című műve kapcsán. = ISz. 2. 179–186.
- Ankét nemzetiségi irodalmunk időszerű kérdéseiről. = ISz. 4. 294–310. (Résztevők: Dénes György, Fónod Zoltán, Koncsol László, Mács József, Mészáros László, Varga Erzsébet.)
- Ankét nemzetiségi irodalmunk időszerű kérdéseiről. = ISz. 5. 425–438. (Résztevők: Dobos László, Gál Sándor, Laczkó Tihamér, Ordódy Katalin, Tőzsér Árpád.)
- CSANDA Sándor: A Sarló mai szemmel. = ISz. 7. 654–659.
- DOBOS László: A Sarló. = ISz. 7. 626–629.
- DUBA Gyula: Eklekticizmus? = ISz. 8. 675–676. (Sokféle irodalom az Irodalmi Szemlelben.)
- DUBA Gyula: Huszonöt éves a Hét. = ISz. 10. 867–868.
- DUBA Gyula: Az irodalom hivatása. A CSKP és a kultúra. (Interjú. Riporter: Varga Erzsébet.) = Hét. 14. 14–15.
- DUBA Gyula: A kritika dilemmája = ISz. 1. 5.
- DUBA Gyula: A múlt üzen. = ISz. 9. 771–772. („Nemzetiségi irodalmunk egy emberöltőnyi történelméről”)
- FÁBIÁN Pál: A csehszlovákiai magyar széppróza nyelvi arculata. = Nyr. 1. 46–54.
- FÓNOD Zoltán: Hagyományunk: a Sarló. A Sarló-kongresszus félszázados jubileumára. = ISz. 7. 630–639.
- FÓNOD Zoltán: A Sarló öröksége. A Sarló-kongresszus ötvenedik évfordulójára. = Hét. 39. 14.
- FÓNOD Zoltán: Az Út. = ISz. 5. 451–454.
- GÁLL Ernő: Egy nemzetiségi irodalom önvizsgálata. = Kor. 11. 882–884. (Irodalmi Szemle, 1981. 4–5.)
- GÖRÖMBEI András: Csehszlovákiai magyar irodalom (1945–1980.) = NyelvKult. 42. 15–26.
- GYÜRE Lajos: Szlovákiai magyar költészet – szlovákul. = ISz. 3. 272–278.
- Az irodalom hivatása. A CSKP és a kultúra. (Beszélgetés Duba Gyula íróval, az Irodalmi Szemle főszerkesztőjével. Riporter: Varga Erzsébet.) = Hét. 14. 14–15.
- KONCSOL László: A harmadvirágzás korszakai. Ívek és pályák. = ISz. 1. 30–35.
- KONCSOL László: Ívek és pályák. (Tanulmányok.) Bratislava–Bp., 1981. Madách–Szépirodalmi. 274 l.
- Magyar irodalmi hagyományok szlovákiai lexikona. Főszerk. Csanda Sándor. Bratislava–Bp., 1981. Madách–Szépirodalmi. 147 l.
- MIKLÓSI Péter: Meghúzni a vészharangot? Jegyzetek a XVIII. Jókai-napról. = Hét. 26. 6–7.

- PAŠIAKOVÁ, Jaroslava: A Sarló csoport tevékenységének visszhangja egyes folyóiratokban. = ISz. 7. 640–644.
- REINHART Erzsébet: A gyermek- és ifjúsági irodalomról. = IgSzó. 7. 72–75.
- Testvérkiadók. Pozsony, Ungvár, Újvidék, Bukarest. = Kr. 5. 3–7.
- TÓTH László: Vita és vallomás. Beszélgetések szlovákiai magyar írókkal. Bratislava–Bp., 1981. Madách–Szépirodalmi. 337 l.
- TURCZEL Lajos: A csehszlovákiai magyar sajtó fejlődése 1919 és 1945 között. = MKsz. 4. 299–316.
- TURCZEL Lajos: Kisebbségi irodalmunk kapcsolatai a két háború közti magyarországi irodalommal és sajtóval. = ISz. 5. 439–444.
- Az Út. 1931–1936. Válogatás a folyóirat számaiból. Vál. és előszó: Fónod Zoltán. Bratislava–Bp., 1981. Madách-Kossuth. 262 l.
- ZALABAI Zsigmond: A csehszlovákiai magyar könyvkiadás harminc éve. (Vázlat.) = Műhely. 3. 61–72.
- ZALABAI Zsigmond: Irodalmunk és vidéke. = Hét. 1. 14.
- ZALABAI Zsigmond: Versszerűség és világkép a szlovákiai magyar költészet tükrében. = Kort. 12. 1967–1972.

EGYES SZERZŐK

CSELÉNYI LÁSZLÓ

- BATA Imre: Ráhangolódásunk egy költői életműre. = Életünk. 122. 995–997.
- ZALABAI Zsigmond: Versszerűség és világkép. = ISz. 10. 898–903.

DÁVID TERÉZ

- DÉNES György: Beszélgetés a jubiláló Dávid Terézzel. = Hét. 32. 15.
- A hetvenöt éves ~ köszöntése. Csanda Sándor = ISz. 7. 645.

DUBA GYULA

- CSANDA, Alexander: Prozaická tvorba Júliusa Dubu. = Zborník Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského. Philologica. Bratislava, 1981. 9–22.
- DÉNES György: Az író „önmagát” írja. Beszélgetés Duba Gyulával az „Örvénylő idő” című új könyvéről. = Hét. 50. 15.
- D. RÁCZ István: A társadalom mozgása D. Gy. műveiben. = Pal. 1. 10–12.
- TÓBIÁS Áron: Egy író Pozsonyban. = ÚjT. 11. 22.

FÁBRY ZOLTÁN

- F. Z.: A kritika legendája. (Bev.) Duba Gyula. = ISz. 9. 828–833.
- F. Z.: A vádlott megszólal. A cseh és szlovák értelmiség címére. (1946.) Bev. E. Fehér Pál. = Kr. 8. 5–18.

CSANDA Sándor: Válasz Fried Istvánnak a Fábry-levelezésről írt kritikára. = ISz. 8. 749–752.

HÖLVÉNYI György: Sajkódi magány, stószai csend. Németh László Fábry Zoltánnál. = Napj. 8. 23.

KULCSÁR Tibor: Fábry, a születő csehszlovákiai magyar irodalom kritikusa. = ISz. 6. 549–563.

MÁTÉ László: Kazinczy és Fábry. = Hét. 21. 14.

L. GÁLY OLGA

DUBA Gyula: L. G. O. jubileuma. = ISz. 2. 167.

KOMÁROMI JÓZSEF SÁNDOR

KOHLMANN Anna: Józsi. K. J. S., az ember. = Üzenet. 9. 428–430.

KONCSOL LÁSZLÓ

LACZA Tihamér: Irodalom és szolgálat. Arcképvázlat Koncsol Lászlóról. = ISz. 10. 943–946.

LACZA TIHAMÉR

OZOGÁNY Ernő: „Játszani is engeddd...” = Hét. 20. 14.

LŐRINCZ GYULA

Nekrológ. Rácz Olivér = ISz. 1. 3–4. — = Hét. 1. 5.; 3. 4.

MÁCS JÓZSEF

Az ötven éves ~ köszöntése. Duba Gyula = ISz. 4. 366.; Varga Erzsébet = Hét. 16. 10–11.

MIKOLA ANIKÓ

ZALABAI Zsigmond: Egy szlovákiai magyar vers mítoszi logikája és valóság háttere. M. A.: Variációk egy Garam menti mítosz témájára. = ÚjFo. 4. 39–44.

ZS. NAGY LAJOS

DÉNES György: Cudar elégia. (Beszélgetés Zs. Nagy Lajossal új kötetről.) = Hét. 45. 14.

ZS. NAGY Lajos: „Állok a papír partján”. Találkozások Tőzsér Árpáddal. = Hét. 33. 14.

JUGOSZLÁVIA

ÁLTALÁNOS RÉSZ

ÁGOSTON Julianna: A vajdasági magyarság két folyóiratáról. A Híd és az Új Symposion = Som. 5. 6–9.

BÁNYAI János: Valóság(igény) és novella. = Híd. 4. 426–431. (Podolszki János Dudás-kritikájáról. 7 Nap. 1981. márc. 27.)

BORI Imre: Jugoszláviai szemle. = Je. 1. 82–88.; 5. 435–440.; 10. 907–913.

L. KOVÁCS Klára: A vers mint valóság. Gondolatok a vajdasági magyar költészetről. = ÚjLátóh. 2. 257–266.

POMOGÁTS Béla: Jugoszláviai magyar irodalom. = NyelvKult. 44. 7–17.

EGYES SZERZŐK

BORI IMRE

ÓNODY Éva: Egy irodalomtörténész műhelyében. = ÚjT. 9. 22–23.

CSORBA BÉLA

KALAPÁTI Ferenc: Pluralisták, de ne mindenevők! Beszélgetés Csorba Bélával. (Interjú.) = ÚjSymp. 193. 163–165.

DÉR ZOLTÁN

HERCEG János: Meggyőző értékelő képesség. = 7 Nap. 5. 14.

FEHÉR KÁLMÁN

BORI Imre: Vers a történelemről. F. K.: Kantáta a szabadságról. Híd, 1981. 7–8. = Híd. 12. 1528–1530.

GION NÁNDOR

„Kimeríthetetlen forrás”. G. N. válaszol Görömbei András kérdéseire. = Fo. 5. 66–75.

KALAPIS ZOLTÁN

DALI Sándor: Az élet és a költészet találkozása. Újvidéki beszélgetés Kalapis Zoltánnal. = AHét. 2. 12.

LADIK KATALIN

MÉLIUSZ József: Nem írtam Ladik Katalinról? = AHét. 9. 5.

LATÁK ISTVÁN

JUHÁSZ Géza: A vak kapitány. L. I. kiadatlan regénye. = Üzenet. 7–8. 353–358.

MAJOR NÁNDOR

BOGDÁNFY Sándor: Írásra kárhóztatva. M. N. munkásságáról. = Üzenet. 9. 476–478.

MAJTÉNYI MIHÁLY

VIRÁG Gábor: Vajdaság népei és nemzetiségei testvériségének gondolata M. M.: Császár csatornája és élő víz c. regényében előforduló tulajdonnevek tükrében. = Üzenet. 12. 594–597.

Nolycvan éve született ~. Dér Zoltán = 7 Nap. 29. 13.

SINKÓ ERVIN

BORI Imre: S. E. Újvidék, Forum, 1981.

BORI Imre: Az Utópia és esztétikája. (Részlet.) = Híd. 2. 168–182.

BOSNYÁK István: A népfelszabadító háború S. E. életművében. = Híd. 11. 1355–1358.

B. SZABÓ GYÖRGY

BORI Imre: Beszéljünk B. Szabó Györgyről. = 7 Nap. 23. 12.; 27. 17.; 28. 14.; 29. 12.; 30. 12.; 31. 12.

SZELI ISTVÁN

BURÁNYI Nándor: Tudomány és közélet. Beszélgetés a hatvanéves Sz. I. akadémikussal. = Híd. 9. 1011–1021.

JUHÁSZ Géza: Mikroközösségünk kulturális életének mozgásirányai. Sz. I. tudományos kutatásairól. = Üzenet. 9. 450–454.

A hatvanéves ~ köszöntése. Péter László = ÉI. 42. 8.

SZIRMAI KÁROLY

DEMÉNY János: Még egyszer a Szirmai-hagyaték apokrif Bartók-leveleiről. = Üzenet. 3. 91–96.

TÓTH FERENC

PASTYIK László: T. F. (Bio-bibliográfia.) = Híd. 1. 87–89.

POMOGÁTS Béla: Búcsú egy költőtől. Emlékezés Tóth Ferencre. = Je. 3. 281–283.

VAJDA Gábor: Az idillkereső. (T. F. költészete.) = Híd. 1. 75–87.

VÉKÁS János: „Még nem készülök halni...” (Interjú.) = Híd. 1. 65–75.

URBÁN JÁNOS

HORVÁTH Mátyás: A rajongó. U. J. hatvan éves = Üzenet. 9. 466–469.

ROMÁNIA

ÁLTALÁNOS RÉSZ

DOMOKOS Géza: Irodalmi élet. = Utunk. 28. 3.

Az év könyve. Beszélgetés az Utunk szerkesztőségében. = Utunk. 14. 4–5. (Résztevők: Mózes Attila, K. Jakab Antal, Egyed Péter, Rácz Győző, Kántor Lajos, Szőcs István, Marosi Péter.)

GÁLL Ernő: Az erkölcs dilemmái. Esszék, tanulmányok. Cluj-Napoca, 1981. Dacia. 264 l.

GÖRÖMBEI András: A hetvenes évek romániai magyar irodalma. = Alf. 9. 48–57. (Látóh. 10. 144–160.)

Cs. GYÍMESI Éva: Irodalomtörténet-írásunk elméleti kérdései. I. Részletek egy hosszabb tanulmányból. = AHét. 47. 6–7.; 48. 6.

HUSZÁR Sándor: Irodalom és forradalom. = AHét. 18. 1–3.

Irodalomtudományi és stilsztikai tanulmányok 1981. Szerk. Láng Gusztáv, Szabó Zoltán. Bukarest, 1981. Kriterion.

Az írók országos értekezlete. = IgSzó. 6. 475–484.

Az írók országos értekezletének tézisei. = Utunk. 19. 6–7.

IZSÁK József: Gond és felelősség. = IgSzó. 10. 283–284. („A jó irodalom szolgálata”.)

JÁNOSI János: A mundér becsülete. = Utunk. 4. 5. (Az irodalomkritikáról.)

KÁNTOR Lajos: Cselekedni kellene. = Utunk. 35. 2–3. (Az Erdélyi Helikonról.)

KÁNTOR Lajos: Erdélyi írástudók, egy vita tükrében. (Vallani és vállalni: 1929–1981.) = Utunk. 10. 1., 2–3.

KÁNTOR Lajos: Írástudóink felelőssége. Arcok – szövegkörnyezetben. = Korunk. 6. 422–429.

KÁNTOR Lajos: Játék vagy program? Kuncz folyóirat-struktúrája és a „Fiatl Magyarok” (1930-ban). = Életünk. 6. 540–554.

- KÁNTOR Lajos: Lira és novella. A sólyom-elmélettől a Tamás-modellig. Bukarest, 1981. Kriterion. 160 l.
- KÁNTOR Lajos: Az önáltatás ellen. = Utunk. 30. 2. (Az Erdélyi Helikonról.)
- KÁNTOR Lajos: Régi lapok — új lapok. Ellenzék, 1928. május. = Korunk. 3. 199—200.
- *KINCSES-PAPP Emese: Ronaul istoric maghiar din Romania intre cele doua razboaie mondiale. — A két világháború közötti romániai magyar történelmi regény. Rezumatul tezei de doctorat. Cluj-Napoca, 1979. Univ. 25 l.
- KOVÁCS János: Kétség és bizonyosság. Bírálatok, cikkek. Bukarest, 1981. Kriterion. 428 l.
- LŐRINCZI László: Egy elfeledett nemzedéki dokumentum: az Új Arcvonal. = AHét. 48. 5.
- MURVAI László: Az irodalom élménye. = AHét. 11. 1., 4.
- POMOGÁTS Béla: Az erdélyi Helikon irodalomszemlélete. = ItK. 1. 33—41.
- POMOGÁTS Béla: Romániai magyar irodalom. = NyelvKult. 43. 25—41.
- POMOGÁTS Béla: A testvériség jegyében. Az Erdélyi Helikon román és szász kapcsolatai. = Ttáj. 3. 89—96.
- ROBOTOS Imre: Arányok rendjében. Tanulmányok, cikkek. Bukarest, 1981. Kriterion. 296 l.
- Romániai Magyar Irodalmi Lexikon I. A—F. Főszerk. Balogh Edgár. Bukarest, 1981. Kriterion. 651 l.
- SEBESTYÉN Mihály: Művelődéstörténeti hagyományaink sorsáról. = AHét. 51. 9., 11. (Művelődéstörténeti tanulmányok, 1979. 1980.)
- SŐNI Pál: Írói arcélek. Tanulmányok, kritikák, arcképvázlatok. Bukarest, 1981. Kriterion. 255 l.
- SZÁSZ János: A hittől az elméletig. Esszék. Bukarest, 1981. Kriterion. 207 l.
- SZÁVAI Géza: Szinopszis. Napi kritikák. Bukarest, 1981. Albatrosz. 268 l.
- VITA Zsigmond: Egy könyvsorozat terve. = Utunk. 32. 2. (Kakassy Endre terve az „Itt és most-könyvek”-ről, 1942.)

EGYES SZERZŐK

BÁLINT IZSÁK LÁSZLÓ

A hetvenéves ~ köszöntése. Mandics György = IgSzó. 6. 549—550.

BÁLINT TIBOR

MIKÓ Ervin: Műhelyről és egyebekről. M. E. beszélgetése Bálint Tiborral. = Úl. 2. 84—87.

BÁLINT ZOLTÁN

VÖRÖS Előd: B. Z. levelesládája. = Kor. 12. 954—958. (Halász Gyula /Brassai/ hét levele, 1920.)

Cs. GYÍMESI Éva: Változatok egy iróniára. = Kor. 11. 872–875.

BALOGH EDGÁR

- B. E.: Hét próba. Egy nemzedék története, 1924–1934. Szolgálatban. Egy nemzedék története, 1935–1944. (Visszaemlékezések.) Bp., 1981. Magvető. 421; 422 l. (Tények és tanúk.)
- B. E.: „...hivatást számított ki magának történelmi helyzetéből”. Interjú. (Riporter:) M. Kiss Sándor. Bp., 1981. Művelődéskutató Intézet. 64 l.; Folyóiratban: Életünk. 8–9. 773–787.; 10. 823–838. (Látóh. 11. 8–63.)
- B. E.: Emlékirás közben. = IgSzó. 9. 220–223.
- B. E.: „Magammal nem kerültem szembe”. Születésnapj beszélgetés. (Riporter:) Benkő Samu. = IgSzó. 9. 202–211.
- B. E. műhelyében. = IgSzó. 9. 202–223.
- B. E. próbái. (Régi beszélgetések folytatása.) (Interjú.) Riporter: Kántor Lajos. = Kor. 9. 683–690.
- ÁRKOSSY Sándor: Céltudattól a közösségi tudatig. Beszélgetés Balogh Edgárral. = AHét. 20. 4.
- BAJOR Andor: A torony. = IgSzó. 9. 211–213.
- BEKE György: Fél évszázados írásbeliségünk nagy számbavétele. Beszélgetés Balogh Edgárral, a Romániai Magyar Irodalmi Lexikon főszerkesztőjével. = AHét. 36. 6.
- BENKŐ Samu: A népművelő. = Művelődés. 8–9. 10.
- Beszélgetés Balogh Edgárral a nemzetiségi lét és a folklórmozgalom viszonyáról. (Készítette: Szász János.) = KultKöz. 4. 102–108.
- CSATÁRI András: Megszégyenítő és felemelő példa. B. E. köszöntésére. = Ttáj. 9. 41–46.
- DUBA Gyula: B. E. köszöntése 75. születésnapján. = ISz. 7. 579.
- FARKAS Árpád: B. E. nem öregszik. = IgSzó. 9. 216–217.
- FÓNOD Zoltán: A cselekvő ember. Megkésett köszöntő Balogh Edgárnak. = Hét. 41. 15.
- GÁLFALVI Zsolt: A műhely-teremtő. = AHét. 36. 7.
- GÁLL Ernő: Szabálytalan köszöntő. = Utunk. 36. 2.
- KÁNTOR Lajos: B. E. próbái. Régi beszélgetések folytatása. B. E. válaszol K. L. kérdéseire. = Ttáj. 9. 31–40.
- KÁNTOR Lajos: Az oltár harmadik szárnya. = IgSzó. 9. 214–216.
- LÁSZLÓFFY Aladár: Az emberi szó hídján. B. E. 75. születésnapjára. = Utunk. 36. 2.
- NAGY Pál: Titok. = IgSzó. 9. 217–218.
- SÁNDOR László: B. E. és a Szovjetunió. = SZI. 9. 143–147.
- SÜTŐ András: Edgár és Rebi. = IgSzó. 9. 213–214.
- SZÁSZ János: Egy Balogh Edgár-i fogalom. = IgSzó. 9. 218–220.
- A hetvenöt éves ~ köszöntése. Domokos Géza = AHét. 36. 7.; Duba Gyula = ISz. 7. 579.; Gálfalvi Zsolt = AHét. 36. 7.; Gáll Ernő = Utunk. 36. 2.; Fodor Sándor = AHét. 36. 7.; Lászlóffy Aladár = Utunk. 36. 2.; Tasi József = ÚjT. 36. 26.; Zöldi László = ÉI. 36. 6.; – = Kr. 10. 2.

BALOGH JÓZSEF

Az ötvenéves ~ köszöntése. Szász János = IgSzó. 7. 79–80.

BÁNYAI LÁSZLÓ

Nekr. Bodor András = Utunk. 24. 2.; Demény Lajos = IgSzó. 7. 80–82.; Művelődés. 7. 13.; Domokos Géza = Utunk. 24. 2.; Kovács László = Kor. 7–8. 590–591.; Zöldi László = ÉI. 24. 7.

BARÓTI PÁL

Nekr. Csiki László = Utunk. 31. 6.; Horváth Andor = IgSzó. 9. 278–280.; Huszár Sándor = A Hét. 31. 5.

BEKE GYÖRGY

BOTLIK József: Az erdélyi magyar önismeret krónikása. A riporter Beke Györgyről. = Napj. 12. 26–27.

HERÉDI Gusztáv: A Beke-jelenség. Gondolatok a könyvtárban. = Kor. 6. 496–498.

MEZEI András: Megkérdeztük Beke Györgyöt – mi az összetartó erő a szétszórásban? = ÉI. 6. 7–8.

BITAY ÁRPÁD

BITAY Ödön: Mindenki felelős... = AHét. 32. 2.

CSELENYI BÉLA

BALLA Zsófia: Csak egy forma van a világon? Cselényi Béláról. = MV. 5. 95–96.

CSIKI LÁSZLÓ

BOGDÁN László: Ártatlanok és vesztesek, avagy mire megy ki a játék? = AHét. 37. 6.

EGYED Péter: Játszmák és generálisok. = Utunk. 21. 1–2. (Cs. L. drámái.)

KÁNTOR Lajos: Apák (nagyapák) és fiúk. Cs. L. drámai világa. = Kor. 7–8. 541–545.

ERDÉLYI ÁGNES

MIKÓ Ervin: Írók a váradi kalaposműhelyben. E. Á. emlékezete. = Kort. 10. 1634–1637.

FÖLDES LÁSZLÓ

JÁNOSI János: A szerkesztő: Földes László. (1–2.) = AHét. 3. 8.; 4. 8.

GAÁL GÁBOR

HUSZÁR Sándor: Köszöntő. = AHét. 10. 6.

JÁNOSI János: A filozófus: G. G. = AHét. 5. 8.

MÉLIUSZ József: Adat, kollázs, montázs, zsurnalizmus avagy: az elsinkófált szöveg-környezet. = AHét. 10. 7–8.

PÁLL Árpád: G. G. sorsának tragikuma. = Kor. 6. 430–438.

SZÉKELY János: Találkozások G. G.-vel. = AHét. 10. 6., 8.

TÓTH Sándor: Egy őszinte vallomás szubjektív igaza és objektív korlátai. Tanúvallomás G. G. utolsó éveiről. I. = AHét. 43. 4.; 44. 6.

ZÖLDI László: Ismeretlen ismerősünk. A magyarországi G. G. = ÉI. 3. 4.

Kilencven éve született ~. Szász János = Utunk. 11. 1–2.; F. = Kr. 4. 24.

GÁLL ERNŐ

NAGY Judit: Nemzetiségi önismeret, nemzetiségi etika. Kolozsvári beszélgetés Gáll Ernővel. = ISz. 8. 716–723.

GYÖRFFI KÁLMÁN

Cs. GYÍMESI Éva: Változatok egy iróniára. = Kor. 11. 873–874.

HORVÁTH IMRE

INDIG Ottó: Csak egy igaz versért élek. H. I. költészetéről. Kismonográfia. Cluj-Napoca, 1981. Dacia. 224 l.

A hetvenöt éves ~ köszöntése. Robotos Imre = A Hét. 45. 5.; Varga Gábor = Művelődés. 11. 17.; Fodor Sándor = Utunk. 45. 2.; Lászlóffy Aladár = Utunk. 45. 2.; Banner Zoltán = Utunk. 45. 2.; Robotos Imre = IgSzó. 11. 392–393.

HUSZÁR SÁNDOR

„Az a nemzedék vagyok, amelyet a szocializmus talált fel...” Budapesti beszélgetés Huszár Sándorral. (Riporter:) E. Fehér Pál. = Kr. 1. 3–4.

MÓZES Attila: Nyilvánvalóságok. = Kor. 3. 228–233. (H. S. írásairól.)

IZSÁK JÓZSEF

A hatvanéves ~ köszöntése. Nagy Pál = Utunk. 31. 4.; Tóth István = IgSzó. 8. 176–177.

JÁNKY BÉLA

Az ötvenéves ~ köszöntése. Fodor Sándor = IgSzó. 4. 355–356.; Lászlóffy Aladár = Utunk. 20. 2.

KACSO SÁNDOR

K. S.: Író és olvasó. = Utunk. 8. 3. (1946.)

IZSÁK József: K. S. 80 éves. = IgSzó. 1. 66–68.

KOVÁCS János: A mindennapok becsületes feltárója. = Művelődés. 2. 20., 29.

LÁSZLÓFFY Aladár: A mester és mestersége. = Utunk. 8. 3.

M. I.: Két levél. = Utunk. 8. 3. (1936-ból és 1938-ból, Molter Károlyhoz.)

POMOGÁTS Béla: A közírástól a költészetig. Kacsó Sándorról. = ÚÍ. 7. 110–113.

SZÁSZ János: K. S. útja. = Utunk. 8. 2.

VITA Zsigmond: Az Erdélyi Gazda szerkesztője. = Utunk. 8. 2.

A nyolcvanéves ~ köszöntése. Czine Mihály = Ttáj. 3. 29–33.; Izsák József = IgSzó. 1. 66–68.

KÁNTOR LAJOS

BEKE György: Élő irodalom és irodalomtörténet-írás. Beszélgetés Kántor Lajossal. = AHét. 51. 5.

BEKE György: K. L. interjúi. = AHét. 9. 6.

SZEKÉR Endre: K. L. irodalmi portyázásai. = Napj. 11. 29–30.

KIBÉDI SÁNDOR

SZTOJKA László: „Vagyok, aki vagyok...” = AHét. 31. 5.

KICSI ANTAL

Nekrológ. Máthé József = IgSzó. 1. 72.

KIRÁLY LÁSZLÓ

ZALÁN Tibor: Amikor automata fényképezőgép kattog el K. L. arca előtt. = Életünk. 7. 582–593.

KORDA ISTVÁN

A hetvenéves ~ köszöntése. Fodor Sándor = IgSzó. 10. 347–348.; Marosi Péter = Utunk. 41. 2.

KORMOS GYULA

Nekrológ. Ábrahám János = AHét. 32. 5.; Fodor Sándor = IgSzó. 8. 178–179.; Köntös Szabó Zoltán = Utunk. 29. 2.

KÓS KÁROLY, id.

K. K. Áprily Lajoshoz írt kiadatlan leveleiből. (Közreadja:) Csép Ibolya. = Fo. 10. 81–84.

NAGY György: Szimbolikus illusztráció és történelmi tartalom. Egy eszme- és magatartásrendszer elsődleges összetevőiről. = Kor. 10. 739–744. (K. K.: A Gállok.)

KOVÁCS GYÖRGY

K. Gy.: Levelesláda. (Dokumentumok.) = IgSzó. 4. 308–311.

K. Gy. levelesládájából. (Dokumentumok. Közli, bev. és jegyz.) Marosi Ildikó. = Utunk. 17. 2–3.

K. Gy. művei. = IgSzó. 4. 311–312.

BAJOR András: Írósorsok. = IgSzó. 4. 290–291.

ÉLTETŐ József: Töprengés évszámokról. = IgSzó. 4. 300–302.

HAJDÚ Győző: Levélféle Kovács Györgyhöz. = IgSzó. 4. 288–289.

MAROSI Barna: Tények könyve. A Brassói lapok riporterének igaza. = IgSzó. 4. 303–306.

NAGY Pál: Élmények forrása: Csókfalva. = IgSzó. 4. 299–300.

OLÁH Tibor: Ozsdolától az Aranymezőig. = IgSzó. 4. 306–307.

ROBOTOS Imre: Az önismeret kiváltsága. = IgSzó. 4. 296–298.

SZŐCS István: A Nyárad és Küküllő között. = IgSzó. 4. 291–292.

A hetvenéves ~ köszöntése. Marosi Péter = Utunk. 17. 2.; Sőni Pál = AHét. 20. 6.; Szekernyés János = AHét. 20. 6.

KOVÁCS JÁNOS

A hatvanéves ~ köszöntése. Gálfalvi Zsolt = IgSzó. 10. 348–350.; Szász János = A Hét. 44. 5.; Zöldi László = ÉI. 47. 8.

KUNCZ ALADÁR

KÁNTOR Lajos: Játék vagy program? Kuncz folyóirat-struktúrája és a „Fiatalkor” (1930-ban.) = Életünk. 6. 540–554.

KÁNTOR Lajos: „...vegyenek részt az Erdélyi Helikon feljavításában.” = Utunk. 11. 2.

LÁNG Gusztáv: Élet és utópia. A Kuncz-életmű kérdései. (2.) = Utunk. 28. 4–5.

LÁNG GUSZTÁV

GELLÉRT Gyöngyi: Vendégünk: L. G. = ÉI. 36. 8.

LŐRINCZ GYÖRGY

KATONA Ádám: Egy „vidéki író” a hetvenes években. Beszélgetés Lőrincz Györggyel. = AHét. 15. 5.

MARKOVITS RODION

NEMESKÜRTY István: A hátsó polcról. M. R.: Szibériai garnizon. = ÉI. 47. 7.

MAROSI BARNA

BEKE György: „Mindig önmagunkban kell megtalálnunk a belső egyensúlyt”. Beszélgetés az 50 éves Marosi Barnával. = AHét. 39. 5–6.

Az ötvenéves ~ köszöntése. Beke György = Utunk. 39. 2.; Györffy Kálmán = IgSzó. 9. 277–278.

MÉHES GYÖRGY

A hatvanötéves ~ köszöntése. Gagy László = IgSzó. 4. 354–355.; Halász Anna = AHét. 22. 5.

MIKÓ IMRE

IMREH István: Hetvenéves lenne M. I. = Utunk. 11. 2.

VÁCZY Leona: „Templomokat a tudománynak”. M. I. és Szabó Károly. = AHét. 6. 11.

MOLTER KÁROLY

BORCSA János: Molter, a lehetőségek fáradhatatlan keresője. = Kor. 9. 691–694. Nekrológ. Lőrinczi László = AHét. 49. 6.; Németi Rudolf = uo. 49. 6.; Pomogáts Béla = ÚjT. 50. 26.; Szávai Géza = AHét. 49. 6.

NAGY GÉZA

Nekrológ. Antal Árpád = Művelődés. 3. 15.; Benkő Samu = AHét. 6. 11.; Dávid Gyula = Utunk. 5. 2.; P. Dombi Erzsébet = Tanügyi Újs. 2. 4.; Balogh Edgár = Művelődés. 3. 15.; Oláh Tibor = IgSzó. 3. 263–264.; Szabó Attila = Művelődés. 3. 46–47.; Jakó Zsigmond = Kor. 2. 134–135.

OLÁH TIBOR

A hatvanéves ~ köszöntése. Gálfalvi Zsolt = AHét. 13. 5.; Jánosházy György = Utunk. 12. 4.; Tóth István = IgSzó. 3. 251–252.

OLOSZ LAJOS

SZEKERNYÉS János: Pán a Körös-parton. = AHét. 40. 6.

SŐNI PÁL

Nekrológ. Bodor Pál = AHét. 43. 5.; Fodor Sándor = IgSzó. 11. 450–451.; Láng Gusztáv = Utunk. 43. 2.

SÜTŐ ANDRÁS

EGYED Péter: A műhely aggodalma és bizonyossága. = Kor. 6. 448–451.

Induljatok el az anyanyelv ösvényein és meglátjátok a bölcsőt... Pálffy G. István beszélgetése Sütő Andrással. = Alf. 9. 58–65. (Látóh. 10. 20–33.)

LÁZOK János: „Vajon terem ott még sárga gyermekláncfű?” S. A. új történelmi drámájáról. = AHét. 9. 7. (S. A.: A szuzai mennyegző.)

MAROSI Ildikó: Sütővel, Haraggal – a színházról. = Utunk. 31. 3.

NAGY Judit: Keresni a cselekvés módozatait. Marosvásárhelyi beszélgetés Sütő Andrással. = ISz. 3. 249–254.

SZABÉDI LÁSZLÓ

JÁNOSI János: A filológus: Sz. L. = AHét. 2. 8.

KÁNTOR Lajos: Egy értelmiségi magatartás költői modellje. (Sz. L. vagy az írástudók felelőssége.) = Alf. 6. 72–84.

LÁSZLÓ Gyula: Sz. L. emlékezete. = Ttáj. 10. 41–48.

SZÉKELY JÁNOS

Sz. J. műhelyében. = IgSzó. 3. 197–223. Szilágyi Júlia: A költő színpada. 197–198.

– Szász János: Az igazság szférája. 199–202. – Kántor Lajos: Nem János – Gérard. 202–204. – Gálfalvi Zsolt: Ami lényeges. 205. – Kovács János: A feledhetetlen ostroma. 205–210. – Erdélyi Lajos: Pózolás közben. 210–212. – Székely János: Esszé a fiamról. 212–223.

SZEMLÉR FERENC

Sz. F. levelezéséből. Közli: M. Szemlér Judit. = AHét. 14. 7.

BEKE György: Sz. F. azonnali utókora. Napi publicisztika maradandósága. = Művelődés. 4. 44–45.

SZÁSZ János: Szemlére emlékezvén... = Utunk. 15. 2.

SZILÁGYI ANDRÁS

JUHÁSZ Géza: A vízvázlatzó Új pásztor. A romániai szocialista irodalom nemzetközi hatásáról. = AHét. 18. 7.

SZILÁGYI DOMOKOS

ADONYI NAGY Mária: „Az élő, az örök életű lelkiismeret”. Öt éve halt meg Sz. D. = AHét. 47. 7.

BERTHA Zoltán: „Minden véges: megalkuvás”. Sz. D. költészetéről. = Alf. 7. 65–73.

HERVAY Gizella: Sz. D. kényszerleszállásai. = Ttáj. 5. 46–51.

NÉMETH János István: Sz. D. Bartók idézése. = Pal. 6. 9–10. (Sz. D.: Bartók Amerikában.)

PINTÉR Lajos: „Göndör haja legyen az ő párnája” Sz. D.: Szegénylegények. = Ttáj. 5. 52–62.

VITA ZSIGMOND

A hetvenöt éves ~ köszöntése. Ablonczy László = Ttáj. 7. 110.; Sütő András = IgSzó. 6. 547.

Szovjetunió

S. BENEDEK András: Magyar irodalom Kárpát-Ukrajnában. = NyelvKult. 45. 69–74.

S. BENEDEK András: Magyar irodalom a Szovjetunióban. = Alf. 11. 22–26.

GÖRÖMBEI András: Kárpát-ukrajnai magyar írók. = Alf. 11. 18–21. (Látóh. 12. 188–194.)

Egyéb országok

ÁLTALÁNOS RÉSZ

ACZÉL Géza: Jegyzetek a Magyar Műhely költészetéről. = Életünk. 1. 67–71.

BATÁRI Gyula: A Párisi Magyar Értesítőről. = MKsz. 1–2. 157–159.

BÉLÁDI Miklós: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba. (Vázlat.) = Je. 7–8. 683–706.

KABDEBÓ Tamás: Pars pro toto? Mit olvasnak a nyugati magyarok? = NyelvKult. 42. 35–41.

KULCSÁR SZABÓ Ernő: Költészet és understatement. Jegyzetek a münsteri költőtalálkozóról. = Kort. 11. 1790–1793.

LAJOSSY Sándor: Magyar tollak az emigrációban. London, 1981. Harsona. 160 l.

LANDY Dezső: Egy kiadó emlékezik. = IrodÚjs. 3–4. 7–8.

ÓNODY Éva: Hidépítők. = ÚjT. 37. 6–7. (Nyilatkozók: Nagy Károly, Sulyok Vince, Kovács Márton, Dedinszky Erika, Püski Sándor.)

POMOGÁTS Béla: Az emigráció második költő-nemzedéke. Vázlat. = Életünk. 6. 555–567.

POMOGÁTS Béla: Magyar költők Nyugaton. = Je. 1. 91–96.

POMOGÁTS Béla: A Magyar Műhely a magyar folyóiratok között. = Életünk. 1. 63–67.

POMOGÁTS Béla: Magyar Odisszeuszok. A nyugati magyar elbeszélő irodalom második nemzedéke. = Je. 7–8. 707–712.

POMOGÁTS Béla: Találkozó Hadersdorfban. = NyelvKult. 45. 83–85. (A Magyar Műhely találkozója, 1981. július.)

ZALÁN Tibor: Hadersdorfban nem esett az eső. (Élménybeszámoló.) = Műhely. 4. 54–57. (A Magyar Műhely tanácskozása.)

EGYES SZERZŐK

BAKUCZ JÓZSEF

BÉLÁDI Miklós: Jegyzet négy költőről. = Alf. 8. 29–30.

POMOGÁTS Béla: Az intellektuális tárgyiasságtól a mitologizmusig. B. J. verseiről. = Műhely. 4. 58–61.

BARÁNSZKY LÁSZLÓ

BÉLÁDI Miklós: Jegyzet négy költőről. = Alf. 8. 29–30.

BUJDOSÓ ALPÁR

ZALÁN Tibor: 1 (és) más között a Bujdosó Alpárról elnevezett hídon. = Életünk. 6. 567–572.

DEDINSZKY ERIKA

–: D. E. holland díja. = ÉI. 15. 8. (Martinus Nijhoff-díj.)

ERDÉLYI MIKLÓS

KIBÉDI VARGA Áron: Megjegyzések E. M. téziseihez. Marly, 1980, = MMűhely. 64. 34–35.

FÁY FERENC

Nekr. Borszéky György = IrodÚjs. 11–12. 6.; Vásárhelyi Vera = KatSz. 281–284.

HATÁR GYÖZŐ

BÉLÁDI Miklós: Jegyzet négy költőről. = Alf. 8. 29–30.

MEZEI András: Beszélgetés Határ Győzővel arról, hogy mitől magyar a magyar író és hogy kiket szeret a haza? = Műhely. 3. 26–30.

RÓNAY László: H. Gy., avagy egy magatartás végső konzekvenciái. = Műhely. 2. 84–85.

HORVÁTH ELEMÉR

RÓNAY László: Két amerikai magyar költő. = Kr. 9. 30. (H. E. és Sári Gál Imre.)

KEMENES GÉFIN LÁSZLÓ

POMOGÁTS Béla: A montreali végvárbán. K. G. L. verseiről. = Műhely. 1. 68–70.

KIBÉDI VARGA ÁRON

K. V. Á.: Az Északi-tenger partján – Erdély felé tekintve. (Interjú. Riporter:) Beke György. = Utunk. 6. 6.

BÉLÁDI Miklós: Jegyzet négy költőről. = Alf. 8. 29–30.

KOVÁCS IMRE

BOKOR Péter: Egy év K. I. életéből. New York-i beszélgetés 1944-ről. = Kr. 3. 7–10. (Látóh. 7. 131–152.)

KISS Sándor: K. I. példája. = Irodőjs. 3–4. 1.

MAJOR-ZALA LAJOS

RÓNAY László: Magyar költők Nyugaton. M-Z. L. = Vig. 9. 643–647.

MEGYERY SÁRI

TÓBIÁS Áron: Párizsi találkozás. Beszélgetés Megyery Sárival. = ÚjT. 27. 28.

PAPP TIBOR

TÓBIÁS Áron: Költő és nyomdász. = ÚjT. 6. 26.

REZEK ROMAN

HEGYI Béla: Távolsági beszélgetések. R. R. OSB (São Paulo). = Vig. 4. 223–229.

SÁRI GÁL IMRE

RÓNAY László: Két amerikai magyar költő. = Kr. 9. 30.

Cs. SZABÓ LÁSZLÓ

Cs. Sz. L.: Peregrinus – hazatérőben. = Kort. 8. 1274–1277. (A készülő esszékötet előszava.)

CUSHING, George: Cs. Szabó László. Előadás a 75 éves íróról. = ÚjLátóh. 1. 76–80.

HEGYI Béla: Távolsági beszélgetések. Cs. Sz. L. (London.) = Vig. 5. 321–328.

MEZEI András: Miért él a magyar író külföldön fantomok között? Beszélgetés Cs. Szabó Lászlóval. = Műhely. 1. 32–35. (Látóh. 5. 128–134.) Angolul: NHQu. 81. 160–163.

SZÁSZ BÉLA

GÖMÖRI György: Beszélgetés Szász Bélával. = ÚjLátóh. 3–4. 407–424.

TÚZ TAMÁS

RÓNAY László: Magyar költők Nyugaton. T. T. = Vig. 8. 546–550.

SZIGETHY Gábor: Jelen voltam. T. T. költészetéről. = Kort. 6. 942–949.

1981-ben ismertetett irodalomtörténeti művek

Abody Béla: Emlékezetem pályája. Bp., 1981. — Ism. Gáll István = ÚjT. 14. 2.; Tamás István = Kr. 9. 33.

Acta Litteraria I–XX. évf. 1957–1965–1978. — Ism. Hopp Lajos = Hel. 1. 80.

Aczél György: Folytatás és megújulás. Válogatott kultúrpolitikai írások. Bp. 1980. — Ism. Bényei Miklós = Alf. 4. 92–95.; Hahn István = Vil. 5. 316–318.; Szerdahelyi István = Nagyv. 1. 131–133.

Adonyi Nagy Mária: Emlék jelen időben. Bukarest, 1978. — Ism. Szász László = Könyvt. 1. 20–21.

Ady Endre: Életem nyitott könyve. Bp., 1977. — Ism. Vargha Kálmán = ItK. 2. 226–228.

„Akarom, tisztán lássatok”. Tudományos ülésszak A. E. születésének 100. évfordulóján. Bp., 1980. — Ism. Lőrinczy Huba = ItK. 5–6. 698–701.

Almási Miklós: Az értelem kalandjai. Bp., 1980. — Ism. Alföldy Jenő = Kr. 9. 32–33.; Ézsaiás Erzsébet = ÉI. 34. 10.; Kerékgyártó István = Vság. 6. 106–108.; Kiss Endre = ÚI. 11. 117–118.

Aniszi Kálmán: A filozófia műhelyében. Interjúk. Bukarest, 1978. — Ism. Hanák Tibor = IrodÚjs. 1–2. 10–11.

Áprily Lajos: Álom egy könyvtárról. Bp., 1981. — Ism. Pomogáts Béla = ÚI. 9. 106–107.; Sík Csaba = ÚjT. 32. 2.

Az aradi vértanúk. Bp., 1979. — Ism. Kerényi Ferenc = It. 2. 535–539.

Asszonyok és férfiak tüköre. Bp., 1980. — Ism. Györffy Miklós = NHQu. 83. 171–177.

Athleta Patriae. Szent László-tanulmányok. Bp., 1980. — Ism. Pomogáts Béla = Vig. 7. 505–506.

Babits Mihály beszélgetőfüzetei. Bp., 1980. — Ism. Németh G. Béla = ItK. 1. 117–118.

Babits Mihály dráma- és prózafordításai. Bp., 1980. — Ism. Rónay László = Üzenet. 12. 602–604.

Babits–Szilasi levelezés. Bp., 1980. — Ism. Bacsó Béla = Kr. 6. 33–34.; Melczer Tibor = ItK. 3. 350–353.; Sipos Lajos = It. 4. 1113–1115.

- Balázs János*: Magyar deákság. Bp., 1980. — Ism. Barlay Ö. Szabolcs = MKsz. 3. 259–261.; Szilágyi Ferenc = Nyr. 4. 483–485.; Térfy Tamás = ÚjT. 16. 2.
- Bányai László*: Válaszúton. Bukarest, 1980. — Ism. Fodor Sándor = Kor. 2. 147–149.; Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 684–692.
- Baránszky László*: Két világ között. Párizs, 1979. — Ism. Pomogáts Béla = Je. 1. 95.
- „Baráti emlékül — Jókai Mór”. Bp., 1981. — Ism. (Alföldy Jenő) (alföldy) = ÉI. 27. 4.; Sz. K. = Kr. 10. 38.
- Barcza József*: Bethlen Gábor, a református fejedelem. Bp., 1980. — Ism. b. m. = Theol. Sz. 1. 61–62.; Tóth Béla = Confessio. 1. 121–122.
- Baróti Dezső*: Árnyékban és fény. Bp., 1980. — Ism. Nemes István = Je. 5. 472–474.; Péter László = Könyvvilág. 10. 8.; Pomogáts Béla = Som. 4. 98–100.
- Bata Imre*: Veres Péter. Bp., 1977. — Ism. Kovács Kristóf András = ItK. 3. 348–349.
- Batsányi János* poétai munkái. Bp., 1980. — Ism. Major Ottó = ÚjT. 9. 2.; Weber Antal = It. 4. 1081–1084.
- Bécsy Tamás*: A drámaelmélet és a dramaturgia Csokonai műveiben. Bp., 1980. — Ism. Mezei Márta = ItK. 3. 354–355.
- Benda Kálmán*: Emberbarát vagy hazafi? Bp., 1978. — Ism. Hopp Lajos = Hel. 1. 113.
- Benedek Elek* Irodalmi levelezése 1921–1929. I. Bukarest, 1979. — Ism. Fejér Miklós = Könyvt. 1. 29.; Fülöp Géza = MKsz. 4. 362–364.
- Benkő Ákos*: Szirmai Károly. Stuttgart–München, 1980. — Ism. Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.
- Benkő Samu*: Haladás és megmaradás. Bp., 1979. — Ism. Hübner Ildikó = ItK. 3. 361–362.
- Bertha Bulcsu*: A fejedelmek sírja felett. Bp., 1980. — Ism. Iszlai Zoltán = ÚI. 5. 107–109.; Kulcsár János = Életünk. 5. 447–448.; Zöldi László = ÉI. 37. 11.
- Berzsenyi Dániel* összes művei. (Kritikai kiad.) Bp., 1979. — Ism. Kocziszy Éva = It. 4. 1085–1091.; Szajbély Mihály = ItK. 4. 478–483.
- Bethlen Gábor* krónikásai. Bp., 1980. — Ism. Barcza József = Confessio. 1. 119–121.; V. Molnár László = Som. 6. 107–108.
- Bethlen Gábor*: Levelek. Bukarest, 1980. — Ism. Binder Pál = AHét. 20. 9.; Borbáth Dániel = RefSz. 2. 154.
- Bethlen Gábor* emlékezete. Bp., 1980. — Ism. Fukári Valéria = Hét. 37. 15.
- Bethlen Mihály* útinaplója. 1691–1695. Bp., 1981. — Ism. Lázár István = ÚjT. 44. 2.
- Bibó István* összegyűjtött munkái. Sajtó alá rend. Kemény István, Sárközi Máttyás. Előszó: Szöllősy Árpád. Bev. Szabó Zoltán. 1. köt. 1981. Európai Protestáns M. Szabadegyetem — Ism. Kemény István = IrodÚjs. 11–12. 5–6.
- Bitskey István*: Humanista erudíció és barokk világkép. Bp., 1979. — Ism. Borzsák István = It. 2. 527–530.; Hargittay Emil = ItK. 2. 223–226.
- Bogdán István*: Régi magyar mulatságok. Bp., 1978. — Ism. Hopp Lajos = MKsz. 3. 259.
- Bori Imre*: Fehér Ferenc. Újvidék, 1978. — Ism. Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.
- Bori Imre*: Sinkó Ervin. Újvidék, 1981. — Ism. Lévy Endre = Üzenet. 10–11. 545–547.
- Bosnyák István*: Szóakció. I. Újvidék, 1980. — Ism. Fekete J. József = ÚjSymp. 191. 90–91.; Lévy Endre = Üzenet. 1–2. 60–62.; Hozzászólás: Juhász Géza = uo. 1–2. 62–66.; Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.

- Brassai: Előhívás. Levelek (1920–1940). Bukarest, 1980. –* Ism. Erdélyi Lajos = Utunk. 7. 6.; László Ferenc = IgSzó. 3. 261–263.
- Bréda Ferenc: A létezésről a lehetőségig. Bukarest, 1980. –* Ism. Puskás Tivadar = Utunk. 20. 2.; Zsehránszky István = Ktár. 2. 31–32.
- Bretter György: Itt és mást. Bukarest, 1979. –* Ism. Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 682–692.
- Bretter György: Párbeszéd a vágyakkal. Bp., 1979. –* Ism. Kardos András = ÚjSymp. 194. 206–209.; Poór János = ItK. 2. 243–244.
- Bucsay Mihály: Der Protestantismus in Ungarn 1521–1978. 1. köt. Wien–Köln–Graz, 1977. 2. köt. Vom Absolutismus bis zur Gegenwart. 1979. –* Ism. Lendvai L. Ferenc = Vil. 11. 718–720.; Márkus Mihály = TheolSz. 1. 62.; Zsindely Endre = Neue Zürcher Zeitung. 169. 25–28.
- Chmel, Rudolf: Két irodalom kapcsolata. Bratislava, 1980. –* Ism. Fried István = Fil-Közl. 4. 486–488.
- Cholnoky Viktor: A kísértet. Bp., 1980. –* Ism. Reisinger János = ItK. 4. 489–492.
- Cholnoky Viktor: Trivulzió szeme. Bp., 1980. –* Ism. Reisinger János = ItK. 4. 489–492.
- Czigány Lóránt: A magyar irodalom fogadtatása a viktoriánus Angliában 1830–1914. Bp., 1976. –* Ism. András Sándor = ÚjLátóh. 1. 108–117.
- Czímer József: Színház és irodalom. Bp., 1981. –* Ism. (Rónay László) R. L. = Kr. 12. 34.
- Czine Mihály: Nép és irodalom. Bp., 1981. –* Ism. Orosz László = Fo. 12. 81–85.; Nemes István = Je. 11. 1020–1023.; Dér Zoltán = Üzenet. 12. 605–609.; Mátyás István = Kr. 10. 32–33.; Pomogáts Béla = ÚjT. 28. 2.; Sipos Lajos = Köznevelés. 30. 12.; Veöreös Imre = Diakonia. 2. 91–92.; Tóth Gyula = ÉI. 27. 10.; Grezsa Ferenc = Ttáj. 8. 82–84.; Görömbei András = Ttáj. 8. 84–90.; Imre László = Alf. 10. 74–77.; Sárdi Béla = Szabolcs-SzatmáriSz. 3. 107–110.; Cs. Varga István = Napj. 7. 28–31.
- Csanda Sándor: Fábry Zoltán. Bratislava–Bp., 1980. –* Ism. Kovács Győző = ISz. 6. 571–572.; Robotos Imre = Kor. 7–8. 630–633.; Varga Erzsébet = Hét. 36. 14–15.
- Csokonai Vitéz Mihály összes művei. Színművek. 1–2. Bp., 1978. –* Ism. Kovács Ilona = It. 3. 821–826.
- Csukás István: Petőfi a szlovákoknál. Bp.–Bratislava, 1979. –* Ism. Gyivicsán Anna = It. 3. 827–832.; Kiss József = ItK. 3. 358–359.
- Dávid Ferenc breviárium. Bp. 1980. –* Ism. Kovács István = KerMagv. 2. 139–141.; (Tenke Sándor) t. s. = TheolSz. 2. 124–125.
- Deák Tamás: Káprázat és figyelem. Bukarest, 1980. –* Ism. Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 684–692.
- Dénes Zsófia: Élet helyett órák. – Talán Hellász küldött. Bp., 1980. –* Ism. Görgey Gábor = ÉI. 8. 10.
- Dér Zoltán: Ikercsillagok. Újvidék, 1980. –* Ism. R. L. = Kr. 6. 38.
- Dér Zoltán: Szembesülések. Szabadka, 1979. –* Ism. Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.
- Dettre János: Új partok felé. Szabadka, 1979. –* Ism. Csongor Győző = Somogyi-könyvtMűhely. 1. 52–53.; Vajda Gábor = Hid. 5. 652–656.

- Di Francesco, Amedeo*: A pásztorjáték szerepe B. B. költői fejlődésében. Bp., 1979. — *Ism. Fábri Péter* = *Él.* 7. 10.; *Vásárhelyi Judit* = *It.* 4. 1079–1080.
- Dobossy László*: Két haza között. Bp., 1981. — *Ism. Kárpáti Béla* = *Napj.* 8. 32.; *Rákos Péter* = *ISz.* 10. 947–951.; *Tasi József* = *Él.* 29. 10.; *Szirmay Endre* = *Som.* 5. 104–106.
- Egressy Gábor* válogatott cikkei (1838–1848). Bp., 1980. — *Ism. Fried István* = *ItK.* 2. 238–239.; (Tamás Anna) T. A. = *Kr.* 9. 38.
- Egyed Péter*: A szenvedés kritikája. Temesvár, 1980. — *Ism. Losoncz Alpár* = *ÚjSymp.* 193. 172–173.; *Szász János* = *A Hét.* 38. 6–7.; *Vekerdi László* = *Vság.* 7. 105–107.
- Eörsi István*: Ürügyeim. Bp., 1979. — *Ism. Alföldy Jenő* = *Ttáj.* 6. 84–87.
- Eötvös Loránd*: Tudományos és művelődéspolitikai írásaiból. Bukarest, 1980. — *Ism. Puskás György* = *Utunk.* 30. 8.
- T. Erdélyi Ilona*: Erdélyi János. Bp., 1981. — *Ism. Fekete Sándor* = *ÚjT.* 50. 2.
- Az esztétikai nevelésről.* Bp., 1980. — *Ism. Ancsel Éva* = *It.* 4. 1012–1014.; *Csongrády Béla* = *Pal.* 1. 26–27.
- Fábrý Zoltán* válogatott levelezése 1916–1946. Bratislava, 1978. — *Ism. Fried István* = *ItK.* 1. 119–121.; *Robotos Imre* = *Kor.* 2. 149–152.; *Simon Zoltán* = *Úf.* 2. 117–118.
- Fekete Csaba–Szabó Botond*: A Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvtárának (Debrecen) kéziratkatalógusa. Bp., 1979. — *Ism. Szabó Sándor* = *ItK.* 3. 362–363.; *Vízkelety András* = *MKsz.* 3. 249–250.
- Felkai László*: Eötvös József közoktatásügyi tevékenysége. Bp., 1979. — *Ism. Fenyő István* = *MTud.* 2. 157–159.
- Fenyő István*: Figyelő szemmel. Bp., 1976. — *Ism. Kerényi Ferenc* = *ItK.* 3. 345–348.
- Fenyő István*: Magyarság és emberi egyetemesség. Bp., 1979. — *Ism. Juhász Béla* = *Úf.* 9. 115–117.; *Kerényi Ferenc* = *ItK.* 3. 345–348.; *Melczér Tibor* = *Je.* 9. 843–846.; *Pomogáts Béla* = *MTud.* 6. 484–485.; *Rónay László* = *Vig.* 8. 582.; *Taxner Ernő* = *Napj.* 6. 28–29.
- Ferenczi László*: Sőtér István. Bp., 1979. — *Ism. Györffy Miklós* = *It.* 3. 854–855.
- Fiatál magyar költők 1969–1978.* Bp., 1980. — *Ism. (Dénes György) (dénes)* = *Hét.* 33. 8.; *Körmendy Zsuzsanna* = *Pal.* 1. 28–29.; *Kulcsár Szabó Ernő* = *Alf.* 1. 82–84.; *Olasz Sándor* = *Ttáj.* 7. 89–91.
- Fiatál magyar prózairók. 1965–1978.* Bp., 1980. — *Ism. Körmendy Zsuzsanna* = *Pal.* 1. 28–29.; *Olasz Sándor* = *Ttáj.* 7. 89–91.
- Fodor András*: Futárposta. Bp., 1980. — *Ism. Bágyoni Szabó István* = *Utunk.* 15. 8.; *Greza Ferenc* = *Úf.* 2. 119–121.; *Kerek Imre* = *Dunatáj.* 3. 63–65.; *Kiss Ferenc* = *Ttáj.* 2. 73–75.; *Köháti Zsolt* = *Kr.* 12. 31–32.; *Z. Szabó László* = *Műhely.* 1. 111–113.
- Földényi F. László*: A fiatal Lukács. Bp., 1980. — *Ism. Lenkei Júlia* = *It.* 3. 844–849.
- Fried István*: A délszláv népköltészet recepciója a magyar irodalomban Kazinczytól Jókaiig. Bp., 1979. — *Ism. Lőkös István* = *ItK.* 5–6. 708–710.; *Milosevits Péter* = *FilKözl.* 3. 340–342.
- Gáll Ernő*: Pandora visszatérése. Bukarest, 1979. — *Ism. Ódor László* = *Fo.* 8. 88–90.; *Pomogáts Béla* = *ItK.* 5–6. 682–684.
- Gáll István*: Hullámlóvas. Bp., 1981. — *Ism. Iszlai Zoltán* = *Él.* 42. 11.; *Kalász Márton* = *ÚjT.* 48. 2.

- Gedényi Mihály*: Krúdy Gyula. Bp., 1978. — Ism. Lengyel András = ItK. 2. 246–247.
- Gerskovics, Alekszandr*: Az én Petőfim. Bp., 1979. — Ism. Ratzky Rita = ItK. 4. 498–500.; Tábor Eszter = Hel. 4. 457–458.
- Greza Ferenc*: Németh László vásárhelyi korszaka. Bp., 1979. — Ism. Bakonyi István = Kr. 4. 28–29.; Laczkó András = Kort. 5. 819–821.
- Gyertyán Ervin*: Egy kritikus válogatott szorongásai. Bp., 1980. — Ism. Alföldy Jenő = Kr. 4. 31–32.; Hermann István = Kr. 4. 30–31.; Ungvári Tamás = ÚjT. 5. 2.
- Györgyey Klára*: Ferenc Molnár. Boston, 1980. — Ism. Aczél Tamás = IrodÚjs. 5–6. 10.
- Halász László*: Vizsgálatok az irodalmi mű megítélésének pszichológiai közvetítéséről. Bp., 1980. — Ism. Nagy Attila = Ktáros. 4. 236–237.; Séra László = MTA I. OK. 1–2. 163–165.
- Hatvany Lajos*: Harcoló betűk. Bp., 1981. — Ism. Antal Gábor = ÉI. 43. 10.; Fekete Sándor = ÚjT. 34. 2.
- Hauser Arnold*: A modern művészet és irodalom eredete. Bp., 1980. — Ism. Angyalosi Gergely = Vság. 6. 104–106.; Bellyei László = Som. 6. 32–36.; Takács József = Műv. 8. 34–36.
- Hegyí Béla*: A dialógus sodrában. Bp., 1979. — Ism. Éles Csaba = MFilSz. 6. 841–843.; Határ Győző = ÚjLátóh. 1. 125–127.
- A Helikon és az Erdélyi Szépmíves Céh levelesládája (1924–1944). Bukarest, 1979. — Ism. Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 684–692.; Üzenet, 4. 190–191.
- Heltai Gáspár*: Háló. Válogatás H. G. műveiből. Bp., 1979. — Ism. Balázs Mihály = ItK. 2. 236–238.
- Hermann István*: Válságok és változások. Bp., 1981. — Ism. Gyenes Pál = ÉI. 47. 11.
- Holl Béla*: Ferenczffy Lőrinc. Egy magyar könyvkiadó a XVII. században. Bp., 1980. — Ism. Lázár István = ÚjT. 8. 2.; Rózsa György = MűvtörtÉrt. 3. 220–221.; Vásárhelyi Judit = MKsz. 4. 361–362.
- Hungarológiai Értesítő. Bp., 1979. — Ism. A. Molnár Ferenc = MNy. 1. 114–115.; Tóth István = FilKözl. 3. 343–345.
- Huszár Sándor*: Színház (majdnem) az egész világ. Bukarest, 1980. — Ism. Berkes Erzsébet = ÉI. 36. 11.; Bernád Ágoston = IgSzó. 9. 263–266.; Mózes Attila = Kor. 3. 228–233.; Szász Lajos = Utunk. 3. 4.
- Ijsewijn, J.*: Companion to Neo-Latin Studies. Amsterdam–New York–Oxford, 1977. — Ism. Havas László = ALitt. 1–2. 171–175.; FilKözl. 4. 473–476.
- Illés Endre*: Mestereim, barátaim, szerelmeim. Bp., 1979. — Ism. Kabdebó Lóránt = Kort. 8. 1320–1324.
- Illés Lajos*: Titkos fiók. (Visszaemlékezések.) Bp., 1981. — Ism. Farkas László = Kr. 12. 34–35.; Valachi Anna = ÉI. 40. 11.
- Illyés Gyula*: Beatrice apródjai. Bp., 1979. — Ism. Szekér Endre = Üzenet. 7–8. 373–376.
- Indig Ottó*: Nincs szebb jövődök májusánál. Juhász Gyula életútja. Kolozsvár–Napoca, 1980. — Ism. Ilia Mihály = Somogyi-könyvtMűhely. 2. 100–101.
- „Induló balra”. Tanulmányok a szocialista világirodalom kialakulásáról. Bp., 1979. — Ism. Agárdi Péter = Kr. 9. 31–32.; Alabán Ferenc = ISz. 1. 76–80.; Balázs Béla = Hét. 31. 15.; Szerdahelyi István = ItK. 2. 231–234.

- „Az író beleszól...” Bp., 1980. — *Ism. Aczél Géza* = *Alf.* 4. 83–84.; *Máté Iván* = *Napj.* 1. 33.; *Nagy Sz. Péter* = *Vság.* 4. 107–109.
- Irodalomtudományi és stilisztikai tanulmányok* 1981. Bukarest, 1981. — *Ism. Marosi Péter* = *Utunk.* 45. 1.
- Jékely Zoltán*: *A Bárány Vére*. Bp., 1981. — *Ism. Béládi Miklós* = *Je.* 9. 857–858.; *Kiss Tamás* = *Alf.* 11. 89–91.; *Petrőczy Éva* = *ÚjT.* 35. 2.; *Pomogáts Béla* = *Kort.* 11. 1822–1824.; *Tandori Dezső* = *Úl.* 9. 94–96.; *R. L.* = *Kr.* 7. 38.
- Jókai Mór*: *Emléksorok*. Napló 1848–49-ből. Bp., 1980. — *Ism. Györffy Miklós* = *NHQu.* 83. 171–177.; *Kerényi Ferenc* = *ItK.* 1. 124–126.; *Mocsár Gábor* = *Kr.* 4. 18–19.
- József Attila*: *Döntsd a tökétd, ne siránkozz*. Hasonmás kiadás. Bp., 1980. — *Ism. Szőke György* = *ItK.* 1. 129–130.
- József Attila* *kéziratai és levelezése*. Bp., 1980. — *Ism. Kőhegyi Mihály* = *Fo.* 12. 89–90.; *Lengyel András* = *ItK.* 4. 483–488.
- Juhász Géza*: *Majtényi Mihály*. Újvidék, 1978. — *Ism. Pomogáts Béla* = *ItK.* 3. 337–342.
- Justh Zsigmond* *naplója és levelei*. Bp., 1977. — *Ism. Tidrenczel Sándor* = *ItK.* 2. 239–240.
- Kabdebó Lóránt*: *Az összegzés ideje*. Bp., 1980. — *Ism. Fülöp László* = *Alf.* 7. 85–86.; *Kőhádi Zsolt* = *Napj.* 2. 24–26.; *Laczkó András* = *Köznevelés.* 35. 13.; *Szekér Endre* = *Som.* 6. 102–104.
- Kabdebó Lóránt*: *Szabó Lőrinc lázadó évtizede*. Bp., 1970. — *Ism. Kőhádi Zsolt* = *Napj.* 2. 24–26.
- Kabdebó Lóránt*: *Útkeresés és különbélke*. Bp., 1974. — *Ism. Kőhádi Zsolt* = *Napj.* 2. 24–26.
- Kabdebó Lóránt*: *Versek között*. Bp., 1980. — *Ism. Iszlai Zoltán* = *ÚjT.* 14. 2.; *Rónay László* = *Kort.* 5. 821–823.
- **Kabdebó, Thomas*: *Hungary. The World Bibliographical Series*. Oxford, Clio Press, 1980. 280 l. — *Ism. Czigány Lóránt* = *ÚjLátóh.* 2. 255–257.; *Határ Győző* = *ÚjLátóh.* 3–4. 531–533.
- Kántor Lajos*: *A hiány értelmezése*. Bukarest, 1980. — *Ism. Dér Zoltán* = *7 Nap.* 18. 15.; *Egyed Péter* = *Utunk.* 40. 2.
- Kántor Lajos*: *Korunk: Avantgarde és népiség*. Bp., 1980. — *Ism. Nagy Sz. Péter* = *Él.* 14. 11.
- Kántor Lajos*: *Korváltás*. Bukarest, 1979. — *Ism. Nagy Sz. Péter* = *Él.* 14. 11.
- Kántor Lajos*: *Számy és gyökér*. Kolozsvár-Napoca, 1979. — *Ism. Gáll Ernő* = *Kor.* 3. 181–184.; *Petrőczy Éva* = *Él.* 47. 11.
- Kardos László*: *Hármaskönyv*. Bp., 1978. — *Ism. Kovács József* = *ItK.* 1. 126.
- Kardos Pál*: *Irodalmi tanulmányok*. Bp., 1979. — *Ism. Kilián István* = *Hel.* 4. 460–461.; *Kiss Tamás* = *Alf.* 3. 87–88.
- Kis Pintér Imre*: *Helyzetjelentés*. Bp., 1979. — *Ism. Bécsy Ágnes* = *It.* 3. 860–863.; *Fülöp László* = *Alf.* 3. 91–92.
- Kiss Ferenc*: *Az érett Kosztolányi*. Bp., 1979. — *Ism. Emőkey István* = *Kr.* 6. 32–33.; *Fülöp László* = *Kort.* 2. 319–322.; *Hima Gabriella* = *Alf.* 3. 88–90.; (*Kántor Lajos*) *K. L.* = *Kor.* 1. 73–74.; *Tamás Attila* = *ItK.* 2. 221–223.

- Kiss István*: Az Athenaeum Könyvkiadó története és a szerepe a magyar irodalomban. Bp., 1980. — *Ism.* Solti István = *FilKözl.* 4. 489–491.; Tóth András = *ItK.* 2. 244–246.
- Koltai Tamás*: Cselekvő színház. Bp., 1980. — *Ism.* Tarján Tamás = *Nagyv.* 3. 453–455.
- Koltai Tamás*: Színházfaggató. Bp., 1978. — *Ism.* Tarján Tamás = *Nagyv.* 3. 453–455.
- Koncsol László*: Kísérletek és elemzések. Bratislava–Bp., 1979. — *Ism.* Elek István = *Kort.* 2. 322–324.
- Kónya Judit*: Nagy Lajos. Bp., 1980. — *Ism.* Bakonyi István = *Kr.* 12. 33–34.; Bikácsi László = *ItK.* 5–6. 710–713.
- Kosáry Domokos*: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., 1980. — *Ism.* Buzinkay Géza = *MKsz.* 4. 346–350.; Evans, R. J. W. = *The Slavonic and East European Review*, 3. 443–445.; Mátrai László = *It.* 2. 377–398.; Sőtér István = *NHQ.* 84. 160–164.; Wellmann Imre = *Diakonia.* 2. 89–90.
- Kosáry Domokos*: Széchenyi Döblingben. Bp., 1981. — *Ism.* Csányi László = *Út.* 10. 112–115.; Karácsony András = *Vság.* 12. 103–104.; Veliky János = *Alf.* 8. 72–73.
- Kovács Ákos*: Bécs után — Párizs előtt. József Attila Hatvanban. Bp., 1980. — *Ism.* K(ántor) L(ajos) = *Kor.* 7–8. 636–637.
- Kovalovszky Miklós*: Léda: legenda és valóság. Bp., 1980. — *Ism.* (dénes) = *Hét.* 34. 8.; —sp— = *Kr.* 1. 38.
- Kőhegyi Mihály–Lengyel András*: Móra Ferenc levelezéséből. Szeged, 1979. — *Ism.* Fazekas István = *Fo.* 2. 83–85.; Madácsy Piroska = *ItK.* 3. 359–360.; Péter László = *It.* 1. 109–134.
- Köpeczi Béla*: Idea, história, literatura. Bp., 1980. — *Ism.* Pašiaková, Jaroslava = *ISz.* 1. 81–83.
- Lackó Miklós*: Szerep és mű. Bp., 1981. — *Ism.* Grezsa Ferenc = *Ttáj.* 11. 79–81.; Sükösd Mihály = *Él.* 44. 3.
- Laczkó Géza*: Örökség és hódítás. Bp., 1981. — *Ism.* Sík Csaba = *ÚjT.* 46. 2.
- Lázár István*: Örkény István. Bp., 1979. — *Ism.* Györffy Miklós = *It.* 3. 849–852.
- Nikolaus Lenau und Ungarn. Bibliographie.* Bp., 1979. — *Ism.* Fried István = *MKsz.* 1–2. 166–167.
- Lengyel Balázs*: Közelképek. Bp., 1979. — *Ism.* Csókás László = *It.* 3. 856–859.; Laczkó András = *ItK.* 1. 130–131.; Varga László = *Nagyv.* 2. 294–295.
- Lukács György* élete képekben és dokumentumokban. Bp.–Stuttgart, 1981. — *Ism.* Bori Imre = *7 Nap.* 12. 12.; Percz László = *Vság.* 6. 102–104.; Gábor Éva = *It.* 4. 1123–1127.
- Lukács György*: A drámaírás főbb irányai a múlt század utolsó negyedében. Bp., 1980. — *Ism.* (Szerdahelyi István) *Sz.* I. = *Kr.* 7. 38.
- Lukács György*: Napló. Bp., 1981. — *Ism.* Eörsi István = *Él.* 38. 10.; Hozzászólás: Péter László = *Él.* 39. 2.; Karácsony András = *Vság.* 7. 110–111.; (Szerdahelyi István) *Sz.* I. = *Kr.* 7. 38.
- Lukácsy András*: Kiment a ház az ablakon. Költészet és játék. Bp., 1981. — *Ism.* Hausner Gábor = *Kort.* 8. 1300–1301.; Iszlai Zoltán = *Él.* 25. 10.; Rónay László = *Vig.* 10. 737–739.; Zalabai Zsigmond = *Hét.* 46. 8.
- Mádl Antal*: Írók történelmi sorsfordulókon. Bp., 1980. — *Ism.* Nagy Miklós = *ItK.* 5–6. 713–715.

- Magyar drámaírók. 16–18. század. Bp., 1981. – *Ism.* Ambrus Katalin = *Napj.* 12. 33–34.; Sík Csaba = *ÚjT.* 23. 2.
- Magyar gondolkodók – 17. század. Bp., 1979. – *Ism.* Bitskey István = *FilKözl.* 4. 481–484.; Poszler György = *It.* 3. 638–649.
- A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája. 1976. Bp., 1979. – *Ism.* Botka Ferenc = *It.* 2. 542–546.; V. Kovács Sándor = *MKsz.* 4. 364–365.
- A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája. 1977. Bp., 1980. – *Ism.* V. Kovács Sándor = *MKsz.* 4. 364–365.; Lakatos Éva = *Ktáros.* 2. 110–111.
- Magyar Könyvészet 1921–1944. Bp., 1980. – *Ism.* Galambos Ferenc = *Ktáros.* 2. 113–114.; Kelecsényi Ákos = *MKsz.* 3. 247–249.; Szentmihályi János = *KtáriF.* 4. 306–307.
- Magyar–lengyel kulturális kapcsolatok. Polsko–węgierskie stosunki kulturalne 1948–1978. Bp., 1980. – *Ism.* Hopp Lajos = *Hel.* 2–3. 331.
- Magyar Mérés. II. SMIKK, Zürich, 1980. – *Ism.* Kerényi Magda = *KatSz.* 3. 284–287.
- A Magyar Nemzet Repertóriuma. 1. 1938–1939. Bp., 1980. (1981). – *Ism.* Budai Balogh Sándor = *Kr.* 6. 38.; Szentmihályi János = *MKsz.* 3. 250–252.
- Major Ottó*: Értelme és szenvedély. Bp., 1980. – *Ism.* Bárány Tamás = *ÚjT.* 12. 2.; Halász Lajos = *Él.* 30. 11.; (Laczkó András) L. A. = *Som.* 4. 100–102.; Rónay László = *Kr.* 11. 32–33.
- Marosi Péter*: Világ végén virradat. Bukarest, 1980. – *Ism.* Pomogáts Béla = *ItK.* 5–6. 684–692.
- A Mátyás-Graduale. Bp., 1980. – *Ism.* Csapodi Csaba = *MKsz.* 3. 253–255.
- Mégis győztes, mégis új és magyar. Bp., 1980. – *Ism.* Grezsa Ferenc = *Ttáj.* 2. 75–77.
- Mezey László*: Deákság és Európa. Irodalmi műveltségünk alapvetésének vázlata. Bp., 1979. – *Ism.* Kulcsár Péter = *Száz.* 1. 222–224.
- Kelemen Mikes Briefe aus der Türkei. Graz, 1978. – *Ism.* Dénes Tibor = *ÚjLátóh.* 1. 106–108.
- Móra Ferenc levelesládája. Bp., 1962. – *Ism.* Péter László = *It.* 1. 109–119.
- Mórától – Móráról. Bp., 1979. – *Ism.* Kovács Kristóf András = *ItK.* 2. 242–243.
- Móricz Virág*: Tíz év. Bp., 1981. – *Ism.* Balogh Ernő = *Kr.* 11. 31–32.; Bata Imre = *Úl.* 11. 56–67.; Gáll István = *ÚjT.* 36. 23.; Margócsy István = *Szabolcs-SzatzmáriSz.* 4. 127–133.; Tamás István = *Él.* 47. 10.
- Móricz és Debrecen. Debrecen, 1980. – *Ism.* Kilián István = *ItK.* 3. 360–361.; (Nagy Péter) n. p. = *It.* 4. 1107–1108.
- Művelődéstörténeti tanulmányok. Bukarest, 1979. – *Ism.* Balázs Ádám = *ItK.* 4. 500.; Gaál György = *KerMagv.* 1. 74–76.; Horváth Sz. István = *Utunk.* 8. 1., 6.; Mészáros István = *PedSz.* 11. 1069–1071.
- Műveltségkép az ezredfordulón. Bp., 1980. – *Ism.* Simon Zoltán = *Alf.* 11. 103–104.
- Művészet és felvilágosodás. Bp., 1978. – *Ism.* Fülöp Géza = *MKsz.* 3. 255–257.; Hopp Lajos = *Hel.* 4. 434–435.
- Nagy László*: „Sok dolgot próbála Bethlen Gábor”. Bp., 1981. – *Ism.* Robotos Imre = *AHét.* 42. 6.; Sükösd Mihály = *Él.* 18. 6.
- Nagy Péter*: Drámai arcélek. Bp., 1978. – *Ism.* Staud Géza = *ItK.* 1. 106–108.
- Nagy Péter*: Olvasó. Bp., 1980. – *Ism.* Bárány Tamás = *ÚjT.* 7. 2.; Fenyő István = *MTud.* 9. 714–716.; *Kr.* 7. 33–34.; Futaky Hajna = *Je.* 4. 375–377.; Laczkó András = *Kort.* 11. 1824–1826.

Nagy Péter: Zsöllyére ítélve. Bp., 1981. — *Ism.* Kovács Dezső = Kr. 11. 31.; Pályi András = Szính. 11. 10–13.

Nagy Péter: Vous et nous. Essais de la littérature hongroise dans un contexte européen. Bp., 1980. — *Ism.* Moreau, Jean-Luc = Nagyv. 10. 1567–1569.; Wurmser, André = Nagyv. 2. 284–285.

Nemeskürty István: Balassi Bálint. Bp., 1978. — *Ism.* Huszka Imre = Som. 3. 105–107.

Németh G. Béla: Küllő és kerék. Bp., 1981. — *Ism.* Budai Katalin = ÉI. 34. 10.; Fenyő István = ÚI. 12. 103–110.; Kulcsár Szabó Ernő = Vság. 10. 104–106.; Vekérdi László = Ttáj. 11. 73–79.

Németh László: Utolsó széttekintés. Bp., 1980. — *Ism.* Dér Zoltán = Üzenet. 10–11. 535–545.; Fenyő István = Je. 6. 559–563.; Szabó B. István = Kr. 4. 27–28.; Szávai János = ÚI. 1. 108–111.

Németh László: Pedagógiai írások. Bukarest, 1980. — *Ism.* Grezsa Ferenc = Ttáj. 5. 76–77; Horpácsi Sándor = Napj. 5. 34.; Keszthelyi András = AHét. 46. 7.; Szabó György Pál = AHét. 7. 4.; Cs. Varga István = Alf. 4. 82–83.

Németh László: Homályból homályba. Életrajzi írások. Bp., 1977. — *Ism.* Dér Zoltán = Üzenet. 4. 161–169.

Nemzeti Játékszíni Tudósítás. Bp., 1979. — *Ism.* Fried István = ItK. 2. 238–239.

A neoavantgarde. Bp., 1981. — *Ism.* Székely András = ÚjT. 42. 2.; Varga Erzsébet = ISz. 8. 766–767.

Orbán Ottó: Honnan jön a költő? Bp., 1980. — *Ism.* Eörsi István = Kr. 1. 14.; Kardos András = Kort. 4. 653–654.; Sükösd Mihály = ÉI. 6. 6.; Tornai József = Nagyv. 7. 1092–1094.

Orosz László: A magyar verstani eszmélkedés kezdetei. Bp., 1980. — *Ism.* Kecskés András = ItK. 2. 235–236.; Péczely László = ItK. 3. 808–814.

Palasovszky Ödön: A lényegretörő színház. Bp., 1980. — *Ism.* Aczél Géza = ItK. 4. 501.; Bodri Ferenc = ÚI. 7. 113–115.; Kelemen János = ÉI. 15. 11.; Lenkei Júlia = Kr. 6. 34.; Pomogáts Béla = ÚjT. 15. 2.

Pándi Pál: Bánk-bán kommentárok. Bp., 1980. — *Ism.* Almási Miklós = Kort. 2. 279–282.; Belohorszy Pál = ÚI. 11. 115–116.

Pándi Pál: A realizmus igényével. Bp., 1980. — *Ism.* Agárdi Péter = TársSz. 3. 73–81.; Csongrády Béla = Pal. 1. 26–27.; Bárány Tamás = ÚjT. 36. 2.; Fenyő István = ÚI. 6. 114–118.

M. Pásztor József: Az író beleszól. Bp., 1980. — *Ism.* Halász Péter = IrodÚjs. 7–10. 21.

Petelei István irodalmi levelezése. Bukarest, 1980. — *Ism.* Kozma Dezső = AHét. 1. 6.

Péterffy Ida: Pálóczi Horváth Ádám Szántódon. Bp., 1980. — *Ism.* Szilágyi Ferenc = ÚjT. 31. 23.; Troszt Tibor = Som. 3. 60–64.

A Petőfi Irodalmi Múzeum bibliográfiai füzetek. B. sor. 1–10. füzet. — *Ism.* Németh S. Katalin = ItK. 4. 495–497.

Pomogáts Béla: Sorsát kereső irodalom. Bp., 1979. — *Ism.* Fülöp László = Alf. 4. 84–86.; Kulcsár Szabó Ernő = ItK. 4. 492–494. Székér Endre = Üzenet. 1–2. 70–71.

Pomogáts Béla: Versek közléről. Bp., 1980. — *Ism.* Kiss Eszter = It. 4. 1115–1117.; Seres József = Napj. 2. 30–31.

Posszonyi László: Tettetés. Bp., 1980. — *Ism.* Rónay László = Vig. 5. 354–356.

Poszler György: Katarzis és kultúra. Bp., 1980. — *Ism.* Almási Miklós = It. 4. 1007–1011.; S. L. = Kr. 5. 38.

- Rab Zsuzsa*: Álombeli lakomák. Bp., 1981. — Ism. Iszlai Zoltán = ÚjT. 40. 2.; Tasi József = ÉI. 43. 10.
- Rába György*: Babits Mihály költészete. 1903–1920. Bp., 1981. — Ism. Alföldy Jenő = ÉI. 34. 11.; Fülöp László = Kr. 11. 33–34.; Sík Csaba = ÚjT. 21. 2.; Szegedy-Maszák Mihály = Kort. 11. 1809–1819.; Tüskés Tibor = Je. 10. 939–942.
- Radnóti Sándor*: A szenvedő misztikus. Misztika és líra összefüggése. Bp., 1981. — Ism. Melczér Tibor = ÉI. 50. 10.
- Realizmus, pártosság, népiség az irodalomban. Bp., 1979. — Ism. Bécsy Ágnes = Kr. 4. 1068–1072.
- Reguli Ernő*: Fábry Zoltán munkásságának bibliográfiája. Bp., 1980. — Ism. Sándor László = ÉI. 15. 8.; Szőke József = Hét. 4. 11.
- Rényi Péter*: Vita és szövetség. Bp., 1980. — Ism. Almási Miklós = ÉI. 17. 11.; Nagy Péter = Kr. 3. 29.
- Ritoók János*: Kettős tükör. A magyar–szász együttélés múltjából és a két világháború közötti irodalmi kapcsolatok történetéből. Bukarest, 1980. — Ism. Bárdos Gábor = Hét. 115. 8.; Németi Rudolf = AHét. 22. 7.; Ódor László = ÉI. 2. 10.
- Robotos Imre*: Eszmék ütközésében. Tabéry Géza pályáíve. Kolozsvár-Napoca, 1979. — Ism. Bakó Endre = Alf. 6. 95–96.; Kozma Dezső = Kor. 6. 499–500.; Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 684–692.
- Rolla Margit*: A fiatal Kaffka Margit. Bp., 1980. — Ism. Belia György = Kr. 9. 34.; Borbély László = Confessio. 3. 121–122.; Sík Csaba = ÚjT. 39. 2.
- Rónai Pál*: Latin és mosoly. Válogatott tanulmányok. Bp., 1981. — Ism. Pomogáts Béla = ÚjT. 19. 2.; Szentmihályi Szabó Péter = ÉI. 17. 10.
- Rónay György*: Hit és humanizmus. Bp., 1979. — Ism. Csűrös Miklós = ItK. 4. 501–502.
- Pavli Rvbigalli Pannonii Carmina. Leipzig, 1980. — Ism. Uray Piroska = ItK. 3. 353–354.
- Salamon Konrád*: A Márciusi Front. Bp., 1980. — Ism. Monostori Imre = Fo. 10. 89–90.
- Sándor Iván*: Németh László üdvtana. Bp., 1981. — Ism. Sükösd Mihály = ÚjT. 49. 2.
- Sándor Iván*: Utunk szabályai éjszaka. Bp., 1981. — Ism. Iszlai Zoltán = ÚjT. 41. 2.; Zöldi László = ÉI. 49. 10.
- Sándor László*: Hazánk: Kelet-Európa. Bp., 1979. — Ism. Dobossy László = Kr. 12. 35.; Fried István = Nagyv. 1. 139–140.; Kovács Győző = It. 4. 1122–1123.; M. Pásztor József = Napj. 8. 27–28.; Pomogáts Béla = ItK. 4. 502–503.
- Sasu-Zimmermann, Dorothea*: Petőfi in literatura română (1849–1973). Bukarest, 1980. — Ism. Köllő Károly = NyIrK. 2. 225–227.
- Schesaeus, Christianus*: Opera quae supersunt omnia. Bp., 1979. — Ism. Bessenyei József = AHist. 1–2. 259–261.; Száz. 6. 1329–1331.
- Schöpflin Aladár*: Móricz Zsigmondról. Bp., 1979. — Ism. Laczkó András = ItK. 2. 241–242.; Radics Károly = Som. 3. 102–104.; Végh Balázs = AHét. 1. 6.
- Schweitzer Pál*: Szépség és totalitás. A szép fogalmának tartalma Ady utolsó alkotókorszakában. Bp., 1980. — Ism. Tábor Ádám = ÉI. 2. 10.; Tamás Attila = It. 4. 1109–1112.

- Sebestyén Sándor*: A Bartha Miklós Társaság. Bp., 1981. — Ism. Tasi József = ItK. 5–6. 702–707.; Tóth Pál Péter = TársSz. 7. 105–108.
- Sík Csaba*: A Panthenon lovain innen és túl. Bp., 1979. — Ism. Vadas József = It. 2. 558–560.
- Somlyó György*: „Másutt”. Bp., 1979. — Ism. Varga László = Nagyv. 1. 136–137.
- Somlyó György*: Philoktétész sebe. Bp., 1980. — Ism. Aczél Géza = Alf. 8. 31–38.; Iszlai Zoltán = ÉI. 8. 11.; Pomogáts Béla = ÚjT. 6. 2.; Üzenet. 4. 192–193.; Sükösd Mihály = Nagyv. 6. 931–934.
- Somlyó György*: Szerelöszönyeg. Bp., 1980. — Ism. Fenyő István = Kr. 2. 30–31.; Pomogáts Béla = ÚjT. 9. 2.; Üzenet. 4. 192–193.
- Sötér István*: Gyűrűk. Bp., 1980. — Ism. Dési Ábel = 7 Nap. 10. 12.; Fenyő István = Je. 7–8. 751–756.; Ferenczi László = Napj. 10. 27–28.; Kabdebó Lóránt = Úl. 9. 82–88.; Pálmai Kálmán = Kr. 7. 32–33.; Pomogáts Béla = ÚjT. 10. 2.; Rónay László = Vig. 8. 581–582.
- Spielmann József*: A közjó szolgálatában. Bukarest, 1976. — Ism. Trócsányi Zsolt = Confessio. 1. 124–125.
- Spira György*: Széchenyi a negyvennyolcas forradalomban. Bp., 1979. — Ism. Szigethy Gábor = It. 3. 833–840.
- Sükösd Mihály*: Közéltések. Bp., 1979. — Ism. Fabó Kinga = It. 4. 1117–1121.
- Sütő András*: Évek, hazajáró lelkek. Bukarest, 1980. — Ism. Görömbei András = Alf. 6. 84–89.; Kedei Mózes = KerMagv. 1. 77–78.; Kövesdi Károly = Hét. 19. 1.; Mács József = ISz. 6. 573–575.; Robotos Imre = IgSzó. 6. 542–545.; Török László = IgSzó. 3. 252–254.; Varga Lajos Márton = Je. 11. 1012–1019.
- Szabédi László*: Enyém ez a történelem. Bp., 1980. — Ism. Szuromi Lajos = Kr. 1. 34–35.
- Szabó György*: Abafáji Gyulai Pál. Bp., 1974. — Ism. Hopp Lajos = Hel. 1. 113–114.
- Szabó Lőrinc*: Érelő diákevek. Bp., 1979. — Ism. Simon Zoltán = Alf. 7. 83–84.
- Szabó Magda*: Kívül a körön. Bp., 1980. — Ism. Drescher J. Attila = Som. 1. 104–105.; Fenyő István = Úl. 5. 104–107.; Hegedüs Géza = ÉI. 1. 11.; Kiss Tamás = Alf. 5. 64–66.; Pomogáts Béla = Üzenet. 4. 193–194.; Térfy Tamás = ÚjT. 8. 2.
- Szalay Károly*: Bálanyák a Prófétaképző Főiskolán. Bp., 1980. — Ism. Budai Katalin = ÉI. 20. 11.; K. L. = Kor. 6. 506.
- Szalay Károly*: Karinthy Ferenc. Bp., 1979. — Ism. Györffy Miklós = It. 3. 852–854.
- Szaunder József*: Az Éj és a Csillagok. Tanulmányok Csokonairól. Bp., 1980. — Ism. Bíró Ferenc = Hel. 4. 434.; Csetri Lajos = Ttáj. 4. 104–108.; Mezei Márta = It. 4. 1092–1100.
- Szaunder József*: Tavaszi és őszi utazások. Bp., 1980. — Ism. Baránszky Jób László = Úl. 2. 109–111.
- Szávai Géza*: Helyzettudat és irodalom. Kolozsvár-Napoca, 1980. — Ism. Balázs Sándor = Kor. 1. 65–69.; Kovács János = AHét 50. 5–6.; 51. 4.; Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 684–692.
- Szávai János*: Az önéletírás. Bp., 1979. — Ism. Bárdos László = It. 2. 552–556.; Rónay László = Nagyv. 4. 612–613.
- 100 %. Bp., 1981. — Ism. Cs. Varga István = Napj. 12. 30.

- Századok szelleme. Tanulmányok a magyar irodalom és Debrecen kapcsolatáról. Debrecen, 1980. — Ism. Bakó Endre = *Él.* 4. 7.; Takács Péter = *Szabolcs-SzatmáriSz.* 2. 109–115.
- Szczucki, Lech*: Két XVI. századi eretnek gondolkodó. (Jacobus Paleologus és Christian Francken.) Bp., 1980. — Ism. Hopp Lajos = *MKsz.* 1–2. 167–168.; Rezi Elek = *Ker-Magy.* 1. 76–77.
- Szegedi bölcsész-műhely '77. Szeged, 1978. — Ism. Csókás László = *It.* 2. 539–542.; Imre László = *Hel.* 1. 92.
- Szegedy-Maszák Mihály*: Világkép és stílus. Bp., 1980. — Ism. Balogh Ernő = *Alf.* 4. 88–91.; Csetri Lajos = *Ttáj.* 9. 83–86.; Szabó Zoltán = *Nyr.* 4. 497–501.
- Széles Klára*: „...Minden szervem óra”. József Attila költői motívumrendszeréről. Bp., 1980. — Ism. Bécsy Ágnes = *ItK.* 4. 503–504.
- Szeli István*: Izabrane studije. Novi Sad, 1980. — Ism. Lévay Endre = *Üzenet.* 4. 194–197.
- Szemiotika és művészet. Bp., 1979. — Ism. Szerdahelyi István = *Kr.* 11. 35–36.; Voigt Vilmos = *FilKözl.* 3. 345–346.
- Szenci Molnár Albert és a magyar késő-renaisszánsz. Szeged, 1978. — Ism. Ács Pál = *ItK.* 1. 109–111.
- Szende Tamás*: A szó válsága. Bp., 1979. — Ism. Puskás György = *Utunk.* 31. 8.
- Szépfolusi István*: Lássátok, halljátok egymást! Mai magyarok Ausztriában. Bern, 1980. — Ism. Beke György = *Utunk.* 24. 6.; E. Fehér Pál = *Műhely.* 1. 96–99.; Hanák Tibor = *ÚjLátóh.* 2. 247–252.; Kósa László = *Fo.* 8. 93–94.
- Szilágyi Júlia*: A helyszín hatalma. Bp., 1979. — Ism. Kroó András = *It.* 2. 556–558.; Pomogáts Béla = *ItK.* 5–6. 684–692.
- Szilágyi Péter*: Forma és világkép. Bp., 1981. — Ism. Pomogáts Béla = *ÚjT.* 39. 2.; Szepesi Erika = *Kr.* 9. 38.; Szuromi Lajos = *ItK.* 5–6. 716–718.; Tímár György = *Él.* 28. 10.
- Szinnyei József*: Magyar írók élete és munkái. (Hasonmás kiadás.) Bp., 1980–81. — Ism. Havasi Zoltán = *MKsz.* 4. 352.
- Szirmai Károly művei a kritika tükrében. St. Gallen–Stuttgart–New York, 1977. — Ism. Pomogáts Béla = *ItK.* 3. 337–342.
- Szondi Péter*: A modern dráma elmélete. Bp., 1979. — Ism. Bacsó Béla = *Vil.* 1. 59–60.
- Szuromi Lajos*: József Attila: Eszmélet. Bp., 1977. — Ism. Fehéri György = *ItK.* 1. 127–129.
- Takáts Gyula*: Bibliográfia. Kaposvár, 1981. — Ism. Balla Mária = *Som.* 6. 104–105.
- Tandori Dezső*: Az erősebb lét közelében. Bp., 1981. — Ism. Petrőczy Éva = *Él.* 46. 10.; Szilassy Zoltán = *Kort.* 11. 1826–1827.
- Tandori Dezső*: A zsalu sarokvasa. Bp., 1979. — Ism. Pomogáts Béla = *Életünk.* 3. 277–279.
- Tanulmányok a lengyel–magyar irodalmi kapcsolatok történetéből. Varsó, 1978. — Ism. Spiró György = *It.* 3. 814–817.
- Tardy Lajos*: Régi hírünk a világban. Bp., 1979. — Ism. Somi Éva = *It.* 2. 530–533.
- Tarján Tamás*: Nagy Lajos. Bp., 1980. — Ism. Bakonyi István = *Kr.* 12. 33–34.; Bikácsi László = *ItK.* 5–6. 710–713.

- Tarnóc Márton*: Erdély művelődése Bethlen Gábor és a két Rákóczi György korában. Bp., 1978. — Ism. Hopp Lajos = Hel. 2–3. 324.; Kovács József László = Soprsz. 1. 93–95.
- Thomka Beáta*: Narráció és reflexió. Újvidék, 1980. — Ism. Dér Zoltán = 7 Nap. 23. 12.; Dési Ábel = 7 Nap. 8. 14.; Egyed Péter = Utunk. 8. 8.; Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.; Szajbély Mihály = MV. 8. 109–112.; Vajda Gábor = MSzó. jan. 14. 15.
- Tolnai Gábor*: Nőnek az árnyak. Bp., 1981. — Ism. Csányi László = Úl. 9. 110–112.; Pálmai Kálmán = Kr. 10. 32.; Rónay László = ÉI. 41. 10.; Székely Sándor = ÚJT. 15. 2.
- Tonk Sándor*: Erdélyiek egyetemjárása a középkorban. Bukarest, 1979. — Ism. Bálint István = Confessio. 4. 122–126.
- Tóth Endre*: Oláh Gábor élete. Bp., 1980. — Ism. Bakó Endre = ÉI. 1. 11.; Bata Imre = Kr. 3. 31.; Szabó Magda = It. 3. 650–660.
- Tóth Sándor*: Rólunk van szó. Bukarest, 1980. — Ism. Pomogáts Béla = ItK. 5–6. 682–694.
- Történelmi jelen idő*. Bp., 1981. — Ism. Olasz Sándor = Ttáj. 11. 81–84.
- A túri alma mater*. Mezőtúr, 1980. — Ism. Péterffy Ida = ItK. 2. 247–248.
- Tüskés Tibor*: Csorba Győző. Bp., 1981. — Ism. Sík Csaba = ÚJT. 44. 2.
- Tüskés Tibor*: Mérték és mű. Bp., 1980. — Ism. Grezsa Ferenc = Úl. 2. 119–121.; Pomogáts Béla = Alf. 7. 86–87.
- Új minden* gyűjtemény. Bratislava–Bp., 1981. — Ism. Mészáros László = ISz. 10. 952–955.
- Ungvári Tamás*: Avantgarde vagy realizmus? Bp., 1979. — Ism. Bécsy Tamás = It. 2. 546–552.
- Vajda Gábor*: Kázmér Ernő. Újvidék, 1980. — Ism. Dudás Kálmán = Fo. 10. 90–92.; Pomogáts Béla = ItK. 3. 337–342.
- Vajda János*: Egy honvéd naplójából. Bp., 1981. — Ism. Kovács Kálmán = Alf. 8. 67–70.
- Válaszolni nehezebb*. Írók a képernyőn. Bp., 1980. — Ism. Szentmihályi Szabó Péter = ÉI. 1. 10.
- Valóság és varázslat*. Tanulmányok századunk magyar prózairodalmáról. Bp., 1979. — Ism. Makay Gusztáv = It. 4. 1100–1107.; Tasi József = ItK. 1. 125–126.
- Van de Graaf, G. Henk*: A németalföldi akadémiák és az erdélyi protestantizmus a XVIII. században (1690–1795). Kolozsvár, 1979. — Ism. Trócsányi Zsolt = Száz. 6. 1332–1333.
- Varga Csaba*: A jog helye Lukács György világképében. Bp., 1981. — Ism. Demeter János = AHét. 40. 8.; Percz László = Vil. 12. 788–789.
- Vas István*: Miért vijjog a saskeselyű? Bp., 1981. — Ism. Berkes Erzsébet = ÉI. 45. 11.
- A Vasárnapi Kör*. Bp., 1980. — Ism. Bacsó Béla = Vil. 11. 721–723.; Könczöl Csaba = Műhely. 2. 78–82.; Lőrinczy Huba = ItK. 2. 229–231.; Mesterházi Miklós = Vil. 11. 721–723.
- Vázlatok Arany Jánosról*. Bp., 1979. — Ism. Széles Klára = It. 3. 840–844.
- Venczel József*: Az önismeret útján. Bukarest, 1980. — Ism. Ódor László = ÉI. 11. 11.; Fo. 8. 88–90.; Tóth Pál Péter = Vság. 6. 110–112.

- Venezia e Ungheria nel contesto del Barocco Europeo. Firenze, 1979. — Ism. Pál József = ItK. 1. 111–114.
- Veres András: Mű, érték, műérték. Bp., 1979. — Ism. Angyalosi Gergely = Kr. 2. 31–32.; Balogh Ernő = Alf. 4. 88–91.
- Virág Benedek válogatott művei. Bp., 1980. — Ism. Fried István = ItK. 3. 356–358.; Himmler György = Hét. 34. 8.; Cs. Varga István = HevSz. 2. 61–62.
- Vitéz János: Opera quae supersunt omnia. Bp., 1980. — Ism. Gasnault, Pierre = Bulletin des Bibliothèques de France. 309. Kulcsár Péter = ItK. 5–6. 692–694.; Margolin, Jean-Claude = Bibliothèque d'humanisme et Renaissance. 2. 444–445.
- Vitkovics Mihály magyar és szerb írásai. Bp.—Újvidék, 1978. — Ism. Sziklay László = ItK. 3. 355–356.
- „Wir kämpften treu für die Revolution”. Bp., 1979. — Ism. Lück, Georg = ItK. 3. 342–345.
- Zoványi Jenő: Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon. Bp., 1977. — Ism. Fülöp Géza = MKsz. 3. 257–259.
- Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus 1565-től 1600-ig. Bp., 1977. — Ism. Ladányi Sándor = LK. 299–301.
- Zrínyi Miklós: Adriai tengernek Syrenaia. Bp., 1981. — Ism. Nemeskürty István = ÉI. 31. 11.
- Recenziók az 1979-ben megjelent irodalomtörténeti művekről. = HungÉrt. 1981. 3–4. 7–164.

A magyar nyelvtudomány bibliográfiája, 1981

Összeállította: Máté Jakab

TARTALOM

1. Alkalmazott nyelvészet (A magyar nyelv oktatása anyanyelvként, idegen nyelvként. Idegen nyelvek oktatása magyarok számára. A magyar nyelv használatának kérdései a Magyar Népköztársaság határain kívül.) . .	139
2. Általános nyelvészet (Nyelvfilozófia, szemiotika, matematikai nyelvészet, etnolingvisztika, pszicholingvisztika, szociolingvisztika, kommunikáció-kutatás magyar nyelvi és nyelvészeti vonatkozásai.)	144
3. Bibliográfia	146
4. A fordítás kérdései	146
5. Hangtan, fonológia, prozódia és a velük összefüggő kérdések	149
6. Helyesírás (átírás, írástörténet)	150
7. Kontrasztív nyelvészet (Nyelvi kölcsönhatás, két- és többnyelvűség. Tipológia, areális nyelvészet. A gyermeknyelv kérdései.)	151
8. Lexikológia, lexikográfia, frazeológia, jelentéstan	154
9. A magyarság eredete. (Őstörténet. A magyarság táji/történeti tagolódásának nyelvi/nyelvészeti kérdései.)	156
10. A magyar nyelvtudomány és művelődés intézményei és személyiségei (Megemlékezések, méltatások. Beszámolók. Kongresszusok és tudományos ülésszakok. A magyar nyelvtudomány történetének kérdései.) . . .	157
11. Névтан és terminológia	162
12. Nyelvföldrajz és nyelvjárástan. A regionális köznyelvek kérdései	169
13. Nyelvművelés, normatív nyelvészet	170
14. Nyelvtan (alaktan, mondattan) és szövegtan	173
15. Nyelvtörténet és etimológia. Az irodalmi nyelv története	175
16. Stilisztika (A szépírói – költői és prózai – művek nyelvének elemzése. A stilisztikával érintkező kérdések. Verstan.)	180
17. Az uráli (finnugor) nyelvtudomány és az orientalisztika magyar nyelvi/nyelvészeti kérdései	183
18. Az 1981-ben ismertetett művek, tanulmányok, cikkek	185

1. Alkalmazott nyelvészet

(A magyar nyelv oktatása anyanyelvként/idegen nyelvként.

Idegen nyelvek oktatása magyarok számára. A magyar nyelv használatának kérdései a Magyar Népköztársaság határain kívül)

- *Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. Szerk. Fülöp Lajos. Bp., OPI. 1980. 184 l. (Országos Pedagógiai Intézet pedagógus továbbképző könyvtára.) (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- Az anyanyelvi oktatás korszerűsítésének változatai. Tanulmányok, tervezetek, szakvélemények, javaslatok. Szerk. Szende Aladár. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 355 l. (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben.)
- ASSENDELFTNÉ KRISZTICS Ilona: A magyar nyelv oktatása Rotterdamban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 55–56.
- BÁN Ervin: Nyelvtan és nyelvhasználat. = Inyt. (1981). 2. 59–61.
- BÁNKI Géza: Magyarok Svédországban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 116–119.
- BÁNRETI Zoltán: Kamasz és anyanyelv. (Anyanyelvi nevelési kísérlet a 6. és 7. osztályban.) Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 152 l.
- BARTHA Éva: A vers szerepe az idegen nyelvoktatásában. = ModNyokt. 18. (1981). 1–2. 26–37.
- BASSOLA Péter–MÉSZÁROS László: Az idegennyelvi jelzői értékű határozók magyar nyelvi megfelelői — német szerkezetek alapján. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 25–47.
- BAZSÓ Zoltán: A szemléltetés módszertani szempontjai a nyelvoktatásban. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 25–30.
- *BÉKÉSI Imre: Szövegalkotás, szövegvizsgálat. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 37–60.
- *BENCZÉDY József: A grammatika. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 61–86.
- BENCZÉDY József: A magyar szakos tanárképzés programjainak továbbfejlesztése. = Az iskolai anyanyelvi nevelés. 1981. 29–35.
- BENCZÉDY József: Nyelvhelyesség, nyelvművelés az iskolában. = Nyr. 105. (1981). 4. 433–440.
- BENKŐ Loránd: Anyanyelvi nevelésünk néhány kérdéséről. = Nyr. 105. (1981). 2. 194–201.
- BENKŐ Loránd: Az anyanyelvi nevelés helyzete és perspektívái. = Az iskolai anyanyelvi nevelés. 1981. 11–28.
- BENKŐ Loránd: A tudományegyetemeken folyó anyanyelvi tanári képzés problémái. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 322–326.

- BÍRÓ Zoltán: Anyanyelvhasználat – vizuális környezet (A képi információk és az anyanyelv viszonya.) = Kor. 40. (1981). 6. 483–485.
- BODOLAY Géza: Magyar nyelvoktatás a berlini Humboldt Egyetemen. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 81–84.
- BORI Imre: A magyar nyelv és tanítása Jugoszláviában. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 68–72.
- CSÓGÖR Enikő–MÁTÉ Enikő–Sz. TAMÁS Júlia–TONK Mária: Egy felmérés tanulmányai. (Anyanyelvi műveltség a neveléslélektani eredmények tükrében.) = Kor. 40. (1981). 9. 665–668.
- *DEME László: Az ember és a nyelv. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 9–36.
- ÉDER Zoltán: Egyetemi magyartanítás Nápolyban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 100–105.
- EGYED Zoltán: Az oktatástechnikai eszközök használatának lehetőségei a külföldi hallgatók magyar nyelvi oktatásában. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 31–43.
- ENGLONER Gyuláné–TAKÁCS Etel: A magyar nyelv és irodalom anyagának tervezése a 6. osztályban. = Mtan. 24. (1981). 3. 97–107. (Table of Contents in Russian and French.)
- ERDÉLYI Anna: Magyaroktatás Svájcban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 106–110.
- ESTÓK Tivadarné: Egy kísérletsorozat tapasztalatai a hallás utáni szövegfeldolgozás területéről. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 85–91.
- FÁBIÁN Gyuláné: Szövegelemzési gyakorlat. (Mikszáth Kálmán: Különös házasság.) = Mtan. 24. (1981). 6. 278–283. (Table of Contents in Russian and French.)
- FÁBIÁN Pál: Az iskolák számára készült helyesírási szabályzatról és szójegyzékről. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 278–286.
- FÁBIÁN Pál: A csehszlovákiai magyar széppróza nyelvi arculata. = Nyr. 105. (1981). 1. 46–54.
- B. FEJES Katalin: Egy korosztály írásbeli nyelvhasználatának alakulása. Szövegvizsgálat 3–5. osztályban. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 156 l.
- FODOR Katalin: A BME-n folyó laboratóriumi magyar nyelvoktatás tapasztalatai. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 109–112.
- *FÜLÖP Lajos: Tanterveink és háttéranyagunk. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 3–8.
- *GÁSPÁRI László: A stílus és a stílusrétegek. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 87–89.
- GINTER Károly: Az anyanyelvi mozgalom első évtizede. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 96 l.
- GINTER Károly: Egy ember – két nyelv. = NyelvKult. 43. (1981). 11–17.
- GINTER Károly–SZENDE Aladár: A pedagógiai munkabizottság (munkájáról). (A munkabizottságok vezetőinek beszámolója a IV. Anyanyelvi Konferencián.) = NyelvKult. 45. (1981). 30–35.
- GÖMÖRI György: Felsőfokú magyaroktatás Angliában. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 7.
- GRÉTSY László: Magyarok és magyar nyelv Jugoszláviában. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 62–66.

- GYENES Tamásné: Szemléltetés és hallás utáni szövegoktatás. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 65–84.
- HONTI Mária: Az új gimnáziumi anyanyelvi nevelési koncepció néhány lényeges vonása. = Az iskolai anyanyelvi nevelés. 1981. 60–64.
- *HORVÁTH Mária: A nyelvi stilisztikai elemzés. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 101–116.
- IMRE Samu: A IV. Anyanyelvi Konferencia előtt. = Je. 24. (1981). 7–8. 677–682.
- Az iskolai anyanyelvi nevelés feladata és módszertana. Az ELTE Tanárképző Bizottságának 1979. dec. 6-án megtartott ülésén elhangzott előadások és hozzászólások gyűjteménye. Szerk. Székely György. Bp., ELTE. 1981. 150 l. (Az előadások külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- JAKAB István: A magyar nyelv és művelődésügy helyzete Csehszlovákiában. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 37–41.
- *JUHÁSZ, Géza–KOVÁCS, János: Lako i brzo madjarski. (Priručnik madjarskog jezika za odrasle) 4. izd. Novi Sad, Forum. 1979. 160 l.
- KÁLMÁN Béla: Rokoni nyelvi alapismeretek a középiskolában. = Nyr. 105. (1981). 1. 69–75.
- KECSKÉS András: Megjegyzések és javaslatok az anyanyelvi képzés átformálásához. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 86–115.
- KISS Jenő: Magyartanítás Göttingenben. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 85–87.
- KONTRA, Miklós–NEHLER, Gregory L.: Ethnic Designations Used by Hungarian-Americans in South Bend, Indiana. = UAJb. 53. (1981). 105–111.
- KÓSA László: Gyermekecsere és nyelvtanulás. = Honism. 9. (1981). 1. 18–21.
- KÖVESI Józsefné: Az olvasás értelme és „gyönyörűsége”. Gondolatok a helyes olvasásról, szövegértésről. = Mtan. 24. (1981). 6. 260–268. (Table of Contents in Russian and French.)
- LÁZÁR Ferenc: Néhány gondolat a magyar nyelv helyzetéről az Amerikai Egyesült Államokban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 173–181.
- LENGYEL Zsolt: Tanulmányok a nyelvelsajátítás köréből. Bp., Akadémiai. 1981. 79 l. (Nyelvtudományi Értekezések 107.)
- LŐRINCZE Lajos: Anyanyelv és hazafiság. = ÉA. 3. (1981). 3. 1.
- LŐRINCZE Lajos: Határkőnél. (A pécsi IV. Anyanyelvi Konferencián elhangzott előadás az anyanyelv és kultúra ápolásában elért eredményekről és további feladatokról.) = NyelvKult. 45. (1981). 6–19.
- LŐRINCZE Lajos: Tanulságok – feladatok. (A pécsi IV. Anyanyelvi Konferencia összefoglaló előadása.) = NyelvKult. 45. (1981). 45–50.
- MAJTINSZKAJA Klára: Magyarok a Szovjetunióban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 133–134.
- MARÓTI Gyula: A IV. Anyanyelvi Konferencia elé. (A kulturális munkabizottság programjáról, terveiről.) = NyelvKult. 43. (1981). 17–20.
- *D. MÁTAI Mária: Nyelvünk élete. = Anyanyelvi nevelésünk a középiskolában. 1980. 117–152.
- D. MÁTAI Mária: Néhány témajavaslat a magyar nyelv történetét tanulmányozó szakörök számára. = Mtan. 24. (1981). 5. 233–236. (Table of Contents in Russian and French.)

- *MOLNÁR CSIKÓS László: A jelzői értékű hátravetett határozós, a vonatkozó és a melléknévi igeneves szerkezet használata a jugoszláviai magyar köznyelvben. = Hung-Közl. 12. 1980. 44. 59–87. (Summaries in Serbo-Croatian and English.)
- NAGY Ferenc: A szaknyelv a szakközépiskolai anyanyelvi nevelésben. = Nyr. 105. (1981). 2. 201–206.
- *NEHRING, K(arl): Studia Hungarica. Forschungen zur ungarischen Sprache und Kultur in der Bundesrepublik Deutschland. = SEM. 1980. 1. 63–69.
- NEMESSZEGHY Lajosné: A zenei nevelés hatása az anyanyelv oktatására. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 116–117.
- NÉMETH Péter Ferenc: Amerikai beszélgetés a magyar nyelvről. (Interjú, Riporter: Gregory L. Nehler.) = ÚjLátóh. 32. (1981). 2. 228–238.
- NOBEL Iván: Az emlékezet tornája – az emlékezés próbája. (A memoriterről.) = Mtan. 24. (1981). 4. 165–167. (Table of Contents in Russian and French.)
- Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. Cikkgyűjtemény. Vál. és szerk. Imre Samu. Közreadja a Magyarok Világszövetsége. Bp., NPI. 1981. 279 l. (Az egyes cikkek és tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben is feltüntetve.)
- *PAP Mária: Összefüggő beszéd az alsó tagozat első osztályában. = Dialógus és interakció. 1980. 67–80.
- PENAVIN, Olga: Sprichwörter und Redensarten in der ungarischen Sprachen von Jugoslawien. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 108–114.
- RADVÁNYI Tamás: Magyartanítás Bloomingtonban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 144–146.
- A romániai magyar nemzetiség. Szerk. Koppándi Sándor. Bukarest, Kriterion. 1981. 522 l. (A nyelvészeti cikkek külön tételben is feltüntetve.)
- ROT Sándor: Az anyanyelv szerepe az idegennyelvoktatásban. = Az iskolai anyanyelvi nevelés. 1981. 80–93.
- RUZSICZKY Éva: A Magyar Szinonimaszótár az iskolai anyanyelvi nevelés szolgálatában. = Nyr. 105. (1981). 3. 328–338.
- SEBESTYÉN Árpád: Irodalmi nyelv és nyelvtani irodalom. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 169–174.
- SEBESTYÉN Árpád: „A nyelv területi tagolódása és társadalmi rétegződése” témakör tantervi helyzetéről. = Nyr. 105. (1981). 3. 319–328.
- STURCZ Zoltán: A szemléltetés elméleti alapjai a nyelvtanításban. = Fol-P-L. 11. (1981.) 1. 7–23.
- SZÁNTÓ Péter: Híd, nagyjavítás alatt. (Beszélgetés Lőrincze Lajossal a külföldi magyarok és az Óhaza kapcsolatáról.) = ÉI. 25. (1981). 41. 7.
- SZATHMÁRI István: Egyetemi és főiskolai oktatók fóruma. (A munkabizottságok vezetőinek beszámolója a IV. Anyanyelvi Konferencián.) = NyelvKult. 45. (1981). 43–45.
- SZATHMÁRI István: „Engedjétek hozzám jönni a szavakat”. Gondolatok a IV. Anyanyelvi Konferencia után. = ÉA. 3. (1981). 4. 2.
- SZATHMÁRI István: Gondolatok a szépirodalom olvasásának és a memoriternek a szerepéről. = Mtan. 24. (1981). 4. 162–165. (Table of Contents in Russian and French.)

- SZATHMÁRI István: Az iskolai anyanyelvi nevelés továbbfejlesztésére irányuló kutatások és kísérletek. = Az iskolai anyanyelvi nevelés. 1981. 36–50.
- SZATHMÁRI István: A tanári továbbképzésről. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 327–331.
- SZÉKELY Gábor: A szóalkotásról és a szóhasználat kapcsolatáról anyanyelvi és idegennyelvi szöveg alapján. = Mtan. 24. (1981). 6. 254–257. (Table of Contents in Russian and French.)
- SZENDE Aladár–HERNÁDI Sándor–SZÉPE György–TAKÁCS Etel–TEMESI Mihály: Az anyanyelvi oktatás tantervi megújításának irányelvei. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 13–74.
- SZENDE Aladár: Magyarságtudat és nyelvi műveltség. (A pedagógiai munkabizottság programjának vázlata.) = NyelvKult. 43. (1981). 3–10.
- SZ(ENDE) A(ladár): A memoriterről tanácskoztak Debrecenben. (1981. április 11–12-én.) = Nyr. 105. (1981). 4. 511–512.
- *SZENDE, A(ladár)–SZÉPE, Gy(örgy): Le développement à long terme de l'enseignement de la langue maternelle à l'école. = ALH. 28. (1978). 3–4. 329–344.
- SZENDE Tamás: Az anyanyelvoktatás valóságfüggéséhez. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 118–122.
- SZÉPE György: Jegyzetek a szakközépiskolai anyanyelvi nevelésről. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 262–268.
- SZÉPE György: Utólagos előszó Fabricius-Kovács Ferenc „Kommunikáció és anyanyelvi nevelés” c. posztumusz kötetéhez. (Bp., OPI. 1980. 96 l.) = MNy. 77. (1981). 2. 241–244.
- SZÉPE György: „A magyar mint idegen nyelv” néhány diszciplináris kérdése. = Magyar nyelv külföldieknek. Az 5. Magyar Lektori Konferencia anyaga. Bp., 1981. 9–27.
- TÁLASI Istvánné: Az országismeret tárgya. = ModNyokt. 18. (1981). 1–2. 100–116.
- TASNÁDY T. Álmos: Kétnyelvűség: utópia vagy lehetőség? = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 256–261.
- TASNÁDY T. Álmos: Nagy nyelvek – kis nyelvek. (Egy hozzászólás margójára.) = NyelvKult. 43. (1981). 57–60. (Lásd Laczkó Judit és Lendvai Árpád írását a NyelvKult. 38., ill. 41. számában.)
- TELEKY Miklós: A magyar kiejtési verseny tízéves tapasztalatainak rövid summázása. = SzocNev. 27. (1981) 2. 56–57.
- TEMESI Mihály: Megjegyzések az általános iskolai tanárképzés és továbbképzés magyar nyelvtudományi anyagának korszerűsítéséhez. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 316–321.
- TERTS István: Továbbképzési segédlet magyar szakos tanároknak. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 332–352.
- TÖLLY Ernő: A magyar nyelv tanítása, a tanítás problémái és célkitűzései Burgenlandban. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 18–21.
- TUNGLI Gyula: Beszédművelés az óvónői szakközépiskolában. = Mtan. 24. (1981). 4. 170–171. (Table of Contents in Russian and French.)
- Ungarischer Lehrstuhl in Indiana. Bloomington. Von K. N. = SEM. 21. (1981). 1–2. 80.

- URAY Judit: Beszédművelés az általános iskolában. = Mtan. 24. (1981). 2. 80–91. (Table of Contents in Russian and French.)
- VÁGVÖLGYINÉ BURIÁN Éva: A magyar nyelv tanítása külföldön. = NyelvKult. 42. (1981). 56–64.
- VÁRDY Béla: A magyarságtudomány helyzete és problémái az amerikai egyetemeken. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 186–192.
- VARGHA Balázs: Nyelvi ismeretek az 1–4. osztályban. = Az anyanyelvi oktatás... 1981. 201–210.
- VÉGES István: What About the News? (Bevezetés az angol újságnyelvbe.) Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 317 l.
- VÉGH Józsefné: A pedagógus tervező, szervező munkája a tanulók anyanyelvi műveltségének fejlesztésében. = Mtan. 24. (1981). 6. 258–260. (Table of Contents in Russian and French.)
- Vũ Ngoc Cấn: A helyhatározók tanítása vietnami tanulóknak. (Összevető nyelvvizsgálat.) = Nyr. 105. (1981). 4. 440–446.
- WOJATSEK Károly: Magyaroktatás a kanadai egyetemeken. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 172–173.
- ZAGYVA László: A magyar nyelv oktatása Bécsben. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 24–28.
- ZAICZ Gábor: Hungarológia és finnugrisztika Dániában. = Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban. 1981. 45–47.
- ZAICZ Gábor: Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom oktatásának egyetemi és főiskolai műhelyeiről. = NyelvKult. 42. (1981). 86–87.
- Zárónyilatkozat. A IV. Anyanyelvi Konferencia résztvevőinek nyilatkozata. = NyelvKult. 45. (1981). 63–66.
- ZSOLNAI József: Beszédművelés kisiskolás korban. 3. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 191 l.

2. Általános nyelvészet

(Nyelvfilozófia, szemiotika, matematikai nyelvészet, etnolingvisztika, pszicholingvisztika, szociolingvisztika, kommunikációkutatás magyar nyelvi és nyelvészeti vonatkozásai)

- ANTAL László: Nyelvek nyomában. Bp., Kozmosz. 1981. 231 l. (Én és a világ.)
- BAŃCZEROWSKI, Janusz: A nyelvi közlés természete és a nyelvi funkciók. = NyK. 83. (1981). 2. 293–312. (Summary in Russian.)
- BARTÓK István: Medgyesi Pál: Doce praedicare. Az első magyar nyelvű egyházi retorika. = ItK. 85. (1981). 1. 1–16. (Summary in French.)
- *DEŽJO, Láslo (DEZSŐ, László): Ob otaženii dejstvitel'nosti kategorijami suščestvitel'nogo i glagola. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars II. (1975) (1980). 101–104.
- *Dialógus és interakció. Szerk. Radics Katalin és László János. Bp., Tömegkommunikációs Kutatóközpont. 1980. 256 l. (Tanfolyamok.) (A tanulmányok külön tételekként is szerepelnek bibliográfiánkban.)

- ÉDER Zoltán: A társadalmi kapcsolatteremtés nyelvi formái és lehetőségei napjainkban. = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 21–31.
- FAZEKAS Tibor: A magyar nyelvészociológia és nemzetközi háttére. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 203–208.
- FÜLEI-SZÁNTÓ Endre: A testmozdulatok jelrendszere. (Mozdulatnyelv, kinezika.) = MNy. 77. (1981). 1. 49–59.
- GRÉTSY László: A társadalmi átalakulás okozta nyelvi átrétegződés a nyelvművelő szemével. = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 32–42.
- GUSZKOVA Antonyina: A társadalmi kapcsolatteremtés eszközei a mai magyar nyelvben. Bp., Akadémiai. 1981. 98 l. (Nyelvtudományi Értekezések 106.)
- *HALÁSZ László: Előítélet és kommunikáció. = Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. 1980. 39–48.
- HANGAY Zoltán: A szemiotikai alapvetés lehetőségei a középiskolában. (Jegyzetek A kultúra jelrendszerei c. fakultációs témakör módszertani útmutatójához.) = Mtan. 24. (1981). 1. 1–6. (Table of Contents in Russian and French.)
- HEGEDÜS József: Nyelv és nép. (A nyelvi látásmód). = ModNyokt. 18. (1981). 1–2. 38–63.
- *Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. („A hiedelmek természete, szerveződése és szerepe a mindennapi tudatban” c. tudományközi munkaértekezlet előadásai. Visszhang, 1975. ápr. 28–30.) Szerk. Frank Tibor és Hoppál Mihály. 2. kötet. Bp., Tömegkommunikációs Kutatóközpont. 1980. 301 l. (Membrán könyvek 6.) (Summaries in Russian and English.) (Az előadások külön bibliográfiai szócikkekben is szerepelnek.)
- KOVÁCS, Ferenc: Linguistic Structures and Linguistic Laws. Translated from the Hungarian into English by Sándor Simon. Bp., Akadémiai. 1981. 398 l.
- Kultúra és szemiotika. Tanulmánygyűjtemény. Szerk. Gráfik Imre és Voigt Vilmos. Bp., Akadémiai. 1981. 475 l. (Muszeion könyvtár 4.) (Summaries in English and Russian.) (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- LENGYEL Zsolt: Első lépések: a 4–6 éves magyar gyerekek orosz tanulmányának néhány kérdése. (Pszicholingvisztikai esettanulmány.) = AAPSz. 1. (1980–1981). 175–184. (Summaries in German and Russian.)
- MAGYAR Judit: Kommunikációs csőd. Beszélgetés a beszélgetésről. Csepeli Györggyel beszélget Magyar Judit. = ÉI. 25. (1981). 2. 7.
- *PAUKA, K.: An Experimental Study into the Effects of Linguistic and Psychological Factors on Speech Perception Using a Probabilistic Guessing Method. = ALH. 28. (1978). 3–4. 307–326.
- PETŐFI S. János: Szöveg és jelentés. = MMűhely. 19. (1981). 64. 36–59.
- *PLÉH Csaba: Szemantikai emlékezet, ismeret, hiedelem. = Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. 1980. 105–113.
- *SZEGAL Borisz: Zárt környezetben nevelkedő gyermekek preverbális és verbális fejlődéséről. = Dialógus és interakció. 1980. 11–28.
- SZÖLLÖSY-SEBESTYÉN András: A szemléltetés szemiotikája. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 45–62.
- Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. (A magyar nyelv hete 1981. évi rendezvény-sorozatát bevezető tudományos ülészek előadásai.) Szerk. Grétsy László. Bp., TIT. 1981. 103 l. (Az előadások külön bibliográfiai szócikkekben is szerepelnek.)

ZSILKA, János: *Dialectics of the Motion Forms in Language*. Translated by Á. Jávör. The Hague–Bp., Mouton–Akadémiai. 1981. 311 l. (Janua linguarum. Series practica 104.)

3. Bibliográfia

Analecta Linguistica. Vol. 11. 1–2. Informational Bulletin of Linguistics. Redigit A(ndrás) Róna-Tas. Bp.–Amsterdam, Akadémiai–John Benjamins B. V. 1981. 210, 188 l.

*–: Bibliographie. Liste des travaux de Joseph Erdődi 1930–1980. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 455–473.

*Die Bibliographie in Bulgarien, der CSSR, der DDR, Jugoslawien, Polen. Rumänien, Ungarn. Hrsg., (Vorwort): Gerhard Schwarz. Leipzig. Bibliogr. Inst. 1980. 265 l. Deme László munkássága 1941–1980-ig. Bibliográfia. Összeállította Takáts Károlyné. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 13–47.

KAKUK, Zsuzsa N.: *Hungarian Turcology 1945–1974: Bibliography*. Bp., MTA Kvt. 1981. 187 l. (Keleti tanulmányok 5.)

LAKATOS András: *Irodalomtudomány, nyelvészet 1945–1979*. (A kötetet összeáll. és szerk. Lakatos András és Vajda Kornél.) Bp., NPI. OSZK. KMK. 1981. 186 l. (Könyvtári kis tükör.)

Magyar könyvészet 1921–1944. A Magyarországon nyomtatott könyvek szakosított jegyzéke = *Bibliographia Hungarica 1921–1944. Catalogus systematicus librorum in Hungaria editorum*. 6. kötet: Nyelvészet – irodalom = *Linguistica – literatura*. Szerk. Komjáthy Miklósné. A tartalmi csoportosítás S. Lengyel Márta munkája. Bp., OSZK. 1981. 540 l.

MÁTÉ Jakab: *A magyar nyelvtudomány bibliográfiája 1979*. = HungÉrt. 3. (1981). 1–2. 119–167.

MÁTÉ Jakab: *A Selected Bibliography of Linguistics in Hungary (1979)*. = ALing. 11. (1981). 1. 161–197.

MÁTÉ Jakab: *A Selected Bibliography of Linguistics in Hungary (1980)*. = ALing. 11. (1981). 2. 125–173.

NAGYMIKLÓSI Erzsébet: *Bibliográfiai adalékok Mészöly Gedeon munkásságához*. = MNy. 77. (1981). 3. 329–330.

OROSZ Magdolna: *A magyar szemiotikai kutatások bibliográfiája*. = Kultúra és szemiotika. 1981. 445–470.

*SEBEOK, (Tamás Albert) Thomas A.: *A Bibliography of His Writings 1942–1978*. Bloomington. Indiana Univ. 1979. 51 l.

4. A fordítás kérdései

ALBERT Sándor: *A szintaktikai és lexikai kreativitás fejlesztésének lehetőségei a szövegfordítás segítségével*. (Forrányelv: magyar, célnyelv: francia.) = *Fordítás és nyelvoktatás*. 1981. 193–206.

- BALÁZS József: A sorrendcsere problematikájához oroszról magyarra történő fordításkor. = AAPSz. 1. (1980–1981). 49–55. (Summaries in German and Russian.)
- BART István: A mérce. (A fordítás mércéje.) = A műfordítás ma. 1981. 237–269.
- BARTOS Tibor: A szerkesztés nyelve. = A műfordítás ma. 1981. 402–414.
- BEDE Anna: Egzotikus barátaink. (Az „egzotikus” népek költészetének fordítási műhelyitkai.) = A műfordítás ma. 1981. 451–464.
- BORBÁS Mária: Értelem és érzelm. (A szerző élményei Jane Austen Sense and Sensibility c. regényének fordítása közben.) = A műfordítás ma. 465–474.
- BRODSZKY Éva: A mondatban szerepe a fordításoktatásban. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 133–154.
- CSORBA Győző: Magyar versek latinból. = A műfordítás ma. 1981. 475–488.
- DÁNIEL Ágnes: Gondolatok a fordításügy fejlesztéséről. = ModNyokt. 18. (1981). 1–2. 119–134.
- ELEKFI, László: Satzrhythmische Bemerkungen zur Übersetzung eines Gedichtes von Petőfi. = Congressus Quintus Internatinalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 165–171.
- EÖRSI István: Egy kudarc örömei. (Ernst Jandl költészete fordításának buktatóiról.) = A műfordítás ma. 1981. 489–500.
- FERENCZI László: Adalékok a felszabadulás utáni műfordítás történetéhez. = A műfordítás ma. 1981. 11–50.
- FERENCZY Gyula: Az egybevető nyelvtan szabályrendszerének érvényesülése a fordításban (Orosz–magyar egybevetések alapján.) = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 59–80.
- FODOR András: Rozewicz költői fordítása. = A műfordítás ma. 1981. 501–516.
- Fordítás és nyelvoktatás. Szerk. Nyomárkay István. Bp., TIT Idegennyelv-Oktatási Szakosztály. 1981. 207 l. (A tanulmányok külön tételekként is szerepelnek bibliográfiánkban.)
- GEHER István: A műfordító természetrajza: helyzetelemzés. = A műfordítás ma. 1981. 61–101.
- GERGELY Ágnes: DADDY, avagy az impulzus igazsága. (Sylvia Plath Daddy c. verse fordításának műhelyitkairól.) = A műfordítás ma. 1981. 517–530.
- GÖNCZ Árpád: A fordítás helye és feladata a magyar irodalomban. = A műfordítás ma. 1981. 51–60.
- GYIMESI László: Egyenértékűség a fordításban. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 155–184.
- HADROVICS László: Igekötoink és a fordítás hűsége. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 5–23.
- HUBIK István: A csehszlovákiai magyar fordítás általános problémái. = ISz. 24. (1981). 1. 48–56; ISz. 24. (1981). 2. 111–123.
- KERÉNYI Grácia: Mesterségem címere – MF: mű(veket) fordítani. = A műfordítás ma. 1981. 531–545.
- É. KISS Katalin: A műfordítás néhány szemiotikai problémája. = Kultúra és szemiotika. 1981. 319–321.
- KLAUDY Kinga: Idegenszerűség az oroszról fordított magyar tudományos szövegek mondatainak tematikus szakaszában. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 81–106.

- LATOR László: Montale fordítása közben. = A műfordítás ma. 1981. 546–565.
- LETSCH Endre: Idegen szavak és tükörfordítások a jogi nyelvben. = Létünk. 11. (1981). 2. 348–357. (Summaries in Serbo-Croatian and French.)
- MAKAI Imre: Solohov. (Vallomások Solohov fordítása közben.) = A műfordítás ma. 1981. 566–580.
- MÉSZÖLY Dezső: Lira és tolvajnyelv. (Villon: Le Jargon et Jobelin c. balladaciklusának fordítási problémái.) = A műfordítás ma. 1981. 581–597.
- A műfordítás ma. Tanulmányok. Szerk. Bart István és Rákos Sándor. Bp., Gondolat. 1981. 674 l. (Az egyes tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben is szerepelnek.)
- NEMES NAGY Ágnes: Magyar jambus. = A műfordítás ma. 1981. 308–328.
- NYOMÁRKAY István: Melléknévi jelentésű előjárós szerkezetek a szerb-horvátban és magyarra fordításuk lehetőségei. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 49–57.
- *PAPP György: A jogi, társadalmi-politikai szövegek szenvedő igés szerkezeteinek fordítási problémái. = HungKözl. 12. (1980). 44. 47–58. (Summaries in Serbo-Croatian and English.)
- PERÉNYI Károly: Hogyan fordítsuk a magyar helyneveket? = Nyr. 105. (1981). 3. 377–378.
- PONGRÁCZ Judit: Az ekvivalencia fogalma és a szakfordítás metodológiája. = Mod-Nyokt. 18. (1981). 1–2. 135–145.
- RAB Zsuzsa: A népköltészet-fordítás néhány tapasztalatáról. = A műfordítás ma. 1981. 598–607.
- RADÓ György: Rendszeres fordítástudomány. = A műfordítás ma. 1981. 216–236.
- RÁKOS Sándor: Egy fordítás margójára. (Vallomások Óceánia költészetének könyvvé szerkesztéséről.) = A műfordítás ma. 1981. 608–625.
- RÓNAY László: Az antik metrumok fordítása. = A műfordítás ma. 1981. 329–346.
- RUZSICZKY Éva: A Biblia újra fordítása. = A műfordítás ma. 1981. 415–447.
- SOMLYÓ György: Két szó között. Megjegyzések a fordítás poétikájához. = A műfordítás ma. 1981. 102–146.
- SZABÓ Ede: Így szólott (volna) Zarathustra. = A műfordítás ma. 1981. 626–638.
- SZALMA József: A jogszabályok kifejezési technikája. Ford. Letsch Endre. = Létünk. 11. (1981). 2. 358–370. (Summaries in Serbo-Croatian and French.)
- SZATMÁRY Györgyné: Szövegtan és fordítás. = Fordítás és nyelvoktatás. 1981. 107–131.
- TANDORI Dezső: Megkéssett diplomamunka. (Vallomás két Goethe-vers fordításáról.) = A műfordítás ma. 1981. 656–671.
- TELLÉR Gyula: Versstruktúra és versfordítás. = A műfordítás ma. 1981. 147–215.
- TÍMÁR György: A versfordító dilemmái. Egy magyar francia–magyar–francia fordító gondolataiból. = A műfordítás ma. 1981. 347–377.
- TORNAI József: Ofélia: egy mítosz fordítása. (Rimbaud Ofélia c. versének fordítási problémái.) = A műfordítás ma. 1981. 639–655.
- VAJDA Miklós: A fordítás ára. = A műfordítás ma. 1981. 378–401.
- VAS István: Mit nehéz fordítani? = A műfordítás ma. 1981. 273–307.

5. Hangtan, fonológia, prozódia és a velük összefüggő kérdések

- BALOGH Lajos: Korai magyar beszédfelvételek. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 187–193.
- BARTÓK János: Kossuth-beszéd — fonográf hengeren. = *Mtud.* 26. (1981). 5. 393–402.
- BODOLAY Géza: „Kitagadott” magánhangzónkról. = *VasiSz.* 35. (1981). 3. 399–405. (Summaries in German and Russian.)
- BOLLA Kálmán: A magyar magánhangzók és rövid mássalhangzók képzési sajátosságainak dinamikus röntgenográfiai elemzése. = *MFF.* 8. (1981). 5–62. (Summary in English.)
- BOLLA Kálmán: A magyar hosszú mássalhangzók képzése. (Kinoröntgenografikus vizsgálat számítógéppel.) = *MFF.* 7. (1981). 7–55. (Summary in English.)
- *GERGELY, Jean: A propos d'une mélodie hongroise. = *ÉFOu.* 15. (1978–1979). 139–152.
- GERGELY, Jean: Rythme et intonation du parler hongrois. = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII.* 1981. 178–185.
- HUNYADI László: Nyelv és zene. = *Kultúra és szemiotika.* 1981. 365–370.
- KASSAI Ilona: A magyar beszéd hangsorépítési szabályszerűségei. = *MFF.* 8. (1981). 63–86. (Summary in English.)
- KOVÁCS Ferenc: Rekviem egy életképes magyar hang felett? (Egy több mint két évszázados per tanulságai.) (A zárt *e* fonológiai státusa.) = *NyK.* 83. (1981). 1. 57–77. (Summary in German.)
- KOZMA Endre—SZENDE Tamás: Elmenni elmehetek...?! Egy önálló szövegfonológiai dallamtípus elemzése. = *MNy.* 77. (1981). 2. 141–148.
- SÁMBOKRÉTHY Péter: A kapcsolva tagolás mint mondatfonetikai eszköz. = *Nyr.* 105. (1981). 2. 159–162.
- SOVIJÄRVI, Antti: On the Realization of Hungarian Phonemic Combinations and Prosody in the Light of Experiments in Speech Synthesis. = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI.* 1981. 273–278.
- SOVIJÄRVI, Antti: Results of the Spectrographic Analysis of Alveolo-Palatals in Hungarian. = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III.* (1975) (1981). 229–238.
- VARGA László: A magyar intonáció — funkcionális szempontból. = *NyK.* 83. (1981). 2. 313–339. (Summary in English.)
- VÉRTES O. András: Egressy Gábor a szöveg hangalakjáról. = *MFF.* 8. (1981). 160–163. (Summary in English.)
- VICSI Klára: Az időtartam szerepe néhány mássalhangzótípus hallás alapján történő megkülönböztetésében. = *MFF.* 7. (1981). 59–66. (Summary in English.)

6. Helyesírás (Átírás, írástörténet)

- ÁGOSTON Mihály: Gondolatok és észrevételek Fábián Pálnak A különírás és az egybeírás c. tanulmányáról. (Megjelent a Magyar Nyelvőr 1980. április–júniusi számában.) = Nyr. 105. (1981). 3. 278–286.
- FÁBIÁN Pál: Hogyan írjuk a márkaneveket? = Nyr. 105. (1981). 2. 155–158.
- FÁBIÁN Pál: Az *ly* és helyesírási szabályzatunk 11. kiadása. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 153–158.
- FÁBIÁN Pál: A tulajdonnevek írásának kérdései II. = MNy. 77. (1981). 2. 208–214. (Az I. részt lásd MNy. 75. 216–232.)
- FÁBIÁN Pál: Tulajdonnév-írási állásfoglalás-módosítás. = MNy. 77. (1981). 3. 340–341. (Vö. Fábián Pál: A tulajdonnevek írásának kérdései I. = MNy. 75. 220–221; Hőnyi Ede: A földrajzi nevek. = MNy. 75. 228.)
- FÁBIÁN Pál–HOLLÓS Attila: Jegyzőkönyv az MTA Szláv Nyelvészeti Bizottságának és Helyesírási Bizottságának 1978. febr. 17-i együttes üléséről. = MTA I. OK. 32. (1981). 1–2. 193–194. (Lásd Zoltán András előadását = MTA I. OK. 32. (1981). 1–2. 171–192.)
- FÁBIÁN Pál–GRAF Rezső–SZEMERE Gyula: Helyesírásunk. Szabályzat és szójegyzék az iskolák számára. 2. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 253 l.
- FERENCZI Géza: Adalékok a marosvásárhelyi rovásírásos szöveg megfejtéséhez. = Művelődés. 34. (1981). 1. 45–46.
- FODOR Katalin: A magyar egyezményes hangjelölési rendszer és a szöveglejegyzés gyakorlata. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 195–202.
- HERNÁDI Sándor: Írjuk, mondjuk helyesen! 5. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 290 l.
- Keleti nevek magyar helyesírása. Főszerk. Ligeti Lajos. Szerk. Terjék József. Bp., Akadémiai. 1981. 960 l.
- KERESZTURY Dezső: Helyesírásunk gondja. (A Helyesírási Bizottság elgondolásai A magyar helyesírás szabályainak 11. kiadásáról.) = MTud. 26. (1981). 2. 81–83. (Table of Contents in Russian and English.)
- *KIRÁLY, Péter: Die ersten Schulbücher der Ofner Universitätsdruckerei in sprachlicher und orthographischer Hinsicht. = SSLav. 26. (1980). 3–4. 307–324.
- KIS Ádám: A különírás és az egybeírás kérdéséhez. = Nyr. 105. (1981). 4. 415–417. (Lásd Fábián Pál cikkét, Nyr. 104. 135–148.)
- KISS Emília: Abnormális helyesírási sajátosságok. (Az elmebetegek helyesírásáról.) = Nyr. 105. (1981). 4. 417–420.
- MAGAY, Tamás: On the Phonetic Transcription of English Words in Bilingual Dictionaries. = AFT. 14. (1981). 85–92.
- A magyar helyesírás szabályai. Közreadja a Magyar Tudományos Akadémia. 10. kiadás. 21. utánnny. Bp., Akadémiai. 1981. 272 l.
- MIKE Bálint–KÓSA Ferenc: A dálnoki református templom és rovásfelirata. = Kor. 40. (1981) 3. 214–219. (Lásd Benkő Elek írását ua. folyóirat 2. számában, 138–145.)

- MOLNÁR CSIKÓS László: De hiszen külön írjuk! (Helyesírási kérdések.) = Mképes-Újs. 30. (1981). 18. 29.
- MOLNÁR József: Írásjeleink „őstörténete”. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 147–152.
- PUSZTAI István: Hol van a „kislábam ujja”? (Helyesírási kérdésekről.) = ÉA. 3. (1981). 4. 14.
- R. R.: A helyesírási szabályzat 11. kiadása. = MTud. 26. (1981). 2. 144–145.
- SZABÓ Kálmán: Helyesírási szöveggyűjtemény az általános iskola számára. 4. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 272 l.
- SZENDE Aladár–SZABOLCS Árpád: Helyesírás lépésről lépésre. 6. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 159 l.
- T. URBÁN, Ilona: Die phonematischen Eigenschaften der ungarischen Rechtschreibung. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 299–305.
- ZOLTÁN András: A cirillbetűs írású szláv nyelvek szavainak és neveinek magyar helyesírása. (Az orosz, az ukrán, a belorusz, a bolgár és a macedon átírás kérdései.) = MTA I. OK. 32. (1981). 1–2. 171–192. (Hozzászólások: Kuruc Imréné, Niederhauer Emil, Papp Ferenc, Péter Mihály, Pete István, Hollós Attila, Földi Ervin, Timkó György, Szántó Jenő, Bödey József. 194–200.)
- ZOLTÁN, A. (ZOLTÁN, András): Aktual'nye problemy normirovanija kirillicsko-latinskoj transkripcii v vengerskoj ortografii. = SRuss. 3. (1981). 75–81. (Lásd még MTA I. OK. 32. (1981). 1–2. 171–192.)

7. Kontrasztív nyelvészet

(Nyelvi kölcsönhatás, két- és többnyelvűség. Tipológia, areális nyelvészet.

A gyermeknyelv kérdései)

- AVRAM, Andrei: Note etimologice. (Etimológiai jegyzetek.) = LR. 30. 1981. 3. 215–218. (A magyar *roncsol* ige és a *rokonság* főnév egyes román nyelvjárásokban.)
- BERTÓK Imre: Funkcionális esetvizsgálat. = SzocNev. 26. (1981). 8. 228–230.
- BERTÓK Imre: A magyar névutók szlovák nyelvi egyenértékeseinek kontrasztív elemzése. 1. = SzocNev. 27. (1981). 3. 67–71. (A cikk 2. részét lásd SzocNev. 27. (1981). 4. 99–103.)
- *BÜKY, B(éla): Divergences in the Development of the Terminology for Soul Concept in Finnish and Hungarian. = ALH. 28. (1978). 3–4. 255–261.
- CREISSELS, Denis: Caractérisation typologique des constructions possessives du hongrois (Affinités typologiques et parenté génétique) = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum Pars III. (1975) (1981). 373–376.
- CSAPÓ, József: Possibilities and Limitations of Contrastive Study of Lexical Derivation. = AFT. 14. (1981). 69–84.
- *CSÓKE Sándor: Három tanulmány. (1. A cseh nyelv finnugor–mongol–török elemei. 2. Az óegyházi „szláv” nyelvről. + Cseh–finnugor–mongol–török szójegyzék. 3. A magyar nyelv állítólagos szláv jövevényszavai.) Eberstein, A szerző kiadása. 1978. 141 l.

- DĂNILĂ, Simion: Numele oraşului Lugoj. (Lugos város neve.) = LR. 30. (1981). 3. 251–253. (A feltételezések szerint a *lugas* magyar köznévből, esetleg a szláv *luh* (ejtése: lug) szóból származik, ez utóbbinak a magyar -os képzős alakja. A szerző szerint a városnév egy szláv eredetű régi román növénynévből ered: *logóz* rogóz – *Carex riparia*.)
- *DEBRECZENI, Á(rpád): Some Cases of the Perfective Verbal Aspect in Hindi and Hungarian. = ALH. 28. (1978). 3–4. 293–306.
- DÉCSY, Gyula: Genetische und areale Merkmale im Ungarischen. = Congressus Quartus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 64–69.
- *DEZSŐ, L(ászló): On Typological Characterologies. = ALH. 29. (1979). 1–2. 107–128.
- ERDŐDI, József: Sprachkontakte im eurasischen Raum. = Congressus Quartus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 377–382.
- GINTER Károly: Finnugor–indoeurópai kontrasztok a magyar nyelvben. = Congressus Quartus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 387–390.
- GOICU, Viorica–SUFLETEL, Rodica: Observații asupra numelor de sate din Banat. (Megjegyzések Bánát helyneveihez.) = LR. 30. (1981). 6. 621–625. (A cikk a következő magyar helynevekkel foglalkozik: Ökörpatak (Ekerpatak, Eökeörpathak), Temesliget, Balázsfalva, Bakamező, Veresmart.)
- GÓSY Mária: A beszédhang kialakulása a gyermeknyelvben. = MFF. 7. (1981). 67–90. (Summary in English.)
- *GREGOR, F(erenc): Vyjadrenie pojmu *céh* ~ *cech* v mad'arčine a slovenčine. = AUBud-L. 11. (1980). 105–120.
- *HADROVICS, László: Die Möglichkeit ungarischer Vermittlung bei den italienischen Lehnwörtern im Serbokroatischen. Padova, Ed. Liviana. 1978. 121–127. = Giano Pannonio. Annali Italo–Ungheresi di Cultura 1. Klny.
- JUHÁSZ Péter: A bolgár–török kultúra hatása a magyarra (Magyar nyelvészeti vonatkozásokkal.) = Életünk. 18. (1981). 4. 321–331.
- KASSAI Ilona: A hangsúly kialakulása a gyermeknyelvben. = MFF. 7. (1981). 156–174. (Summary in English.)
- KASSAI Ilona: Távhasonulás gyermeknyelvben. = NyK. 83. (1981). 1. 160–167. (Summary in English.)
- KELEMEN, Jolán: L'opposition et la concession en français et en hongrois. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 199–209.
- *KLAUDI (KLAUDY), K(inga): Ob odnoj sfere sopostavlenija russkogo i vengerskogo jazykov. = AUBud-L. 11. (1980). 101–104.
- KNAPPOVÁ, Miloslava: Začlenování cizích ženských příjmení do češtiny. (Idegen nevek beilleszkedése a csehbe.) = NR. 64. (1981). 2. 59–64. (Magyar nevekkal külön fejezetben foglalkozik. Ezek fölveszik a cseh ragokat és a sorrend is a cseh névhasználati szokásokhoz igazodik, pl.: Kovácsné Szabó Katalin – Katalin Kovácsová–Szabóová.)
- KONTRA Miklós: A nyelvek közötti kölcsönzés néhány kérdéséről, különös tekintettel „elangolosodó” orvosi nyelvünkre. Bp., Akadémiai. 1981. 64 l. (Nyelvtudományi Értekezések 109.)

- KORNILOV, Genn: Nekotoryje itogi sravnitel'noistoričeskogo izučeniya vengersko—permsko—bulgaro—čuvaških leksičeskikh paralelej. = SovFU. 17. (1981). 3. 218—223. (Summary in German.)
- LENGYEL Zsolt: A gyermeknyelv. Bp., Gondolat. 1981. 340 l.
- LIZANEC, P. N.: Lingvogeografičeskij aspekt v issledovanii ukrainsko—vengerskikh meždialektnyh kontaktov. = Congressus Quartus Internationalis Fenno—Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 18—23.
- LIZANEC, P. M.: Lingvogeografičeskij aspekt v issledovanii meždialektnyh kontaktov finno-ugorskih i drugih sosednih jazykov. = Congressus Quintus Internationalis Fenno—Ugristarum. Pars VII. 1981. 85—95.
- LIZANEC, P. N.: Vengerskije imena i ih russkije sootvetsvija v Zakarpatskoj oblasti USSR. = SRuss. 4. (1981). 263—277.
- MĀNUŠ, Leksa: Vengerskaja leksika v dialekte karpatskih cūgan južnoj Polši. = SovFU. 17. (1981). 2. 137—141. (Summary in German.)
- *S. MEGGYES Klára: Jegyzetek a képi ábrázolás gyermeki verbalizálásáról. = Dialógus és interakció. 1980. 45—66.
- MELIKA, G. I.: Evidente und diskrete strukturelle Verschiebungen in den interferierenden ungarischen und ukrainischen Sprachidiomen. = Congressus Quartus Internationalis Fenno—Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 409—413.
- *MIKES Melánia: Adalékok a szociokulturális tartalmak nyelvi átültetésének kérdéséhez. = HungKözl. 12. (1980). 44. 89—97. (Summaries in Serbo-Croatian and English.)
- MOLNÁR CSIKÓS László: Közkeletű szerbhorvát szavak nyelvünkben. = MképesÚjs. 30. (1981). 20. 31.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Magyar szavak a ruszinban. = MképesÚjs. 30 (1981). 21. 29.
- NYOMÁRKAY István: A kétnyelvűségről a békéscsabai „Anyanyelv és kultúra” c. TIT konferencia kapcsán. (Beszámoló és hozzászólás.) = ModNyokt. 18. (1981). 1—2. 218—226.
- PAPP György: A többnyelvűség néhány kérdése a névkutatásban. = Név és társadalom. 1981. 129—131.
- PENAVIN Olga: A szerb-horvát nyelv hatása a magyar nyelvjárásokra. = Congressus Quartus Internationalis Fenno—Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 417—422.
- PÉNTEK János: A román—magyar nyelvi kölcsönhatás néhány szemantikai vonatkozása. = NyIrK. 25. (1981). 1. 77—81. (Summary in Rumanian.)
- PETE, I(stván): Upotreblenije čislovyh form imjon suščestvitel'nyh, oboznačajuščih parnyje predemty v russkom i vengerskom jazykah. = SRuss. 4. (1981). 279—293.
- PLÉH Csaba: Gondolkodás és nyelv kapcsolata a gyermeknyelvben. = Vil. 22. (1981). 11. 674—679.
- *RÉGER Zita: A mellérendelés vizsgálata mondatkiegészítési teszttel kétnyelvű ciganýgyermekéknél. = Dialógus és interakció. 1980. 29—44.
- *ROT, S(ándor): On the Peculiarities of Linguistic Interference in the Language of the Northern Part of the Euro-Asian Linguistic Area. = ALH. 29. (1979). 1—2. 71—91.
- ROT, A. M. (Sándor): Semantičeskaja interferencija i voprosy strukturnoj tipologii jazykov severa evrazijskogo jazykovogo areala. = Congressus Quartus Internationalis Fenno—Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 427—436.

- ROT, Sándor (Sándor): Tipologija i jazikovoje srodstvo v finno-ugorskih, germanskih i slavjanskih jazykah. = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII.* 1981. 257–262.
- SHERWOOD, Peter: Bilingual Dictionaries and Bilingual Grammars: Some Reflections on English and Hungarian. = *AFT.* 14. (1981). 93–107.
- SZARKA László: Eredmények és kérdőjelek a kétnyelvűség kutatásában. = *Hét.* 26. (1981). 23. 15.
- VÁRDY HUSZÁR Ágnes: A kétnyelvűség problémái és előnyei az Amerikai Egyesült Államokban. = *Nyelvünk és kultúránk a nagyvilágban.* 1981. 192–197.
- *VARGA, László: Observations on Negation in Hungarian and English. = *ALH.* 30. (1980). 1–2. 67–96.

8. Lexikológia, lexikográfia, frazeológia, jelentéstan

- Angol–magyar orvosi szótár. Szerk. Véghelyi Péter és Csink Tamás. 3. kiadás. Bp., Terra. 1981. 820 l.
- BAKOS Ferenc: *Summár* 'erdőőr' és többszörös átvételű társai. = *Nyr.* 105. (1981). 1. 101–102.
- BALLÓ Károlyné: 188 magyar szó leggyakoribb asszociációi. = *MNy.* 77. (1981). 4. 462–466.
- BARTHA Lajos: Pszichológiai értelmező szótár. Bp., Akadémiai. 1981. 289 l.
- BERECZKI Gábor: Néhány török tükörfordítás. (*Kütfő, megalszik, vagyon.*) = *Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről.* 1981. 281–284.
- BÖDEY József: Útiszótár: Magyar–bolgár; Bolgár–magyar. Bp., Terra. 1981. 336, 324 l. (A két mű hátlapjával egybekötve.)
- BRENCsÁN János: Orvosi szótár. Idegen orvosi kifejezések magyarázata. 9. kiadás. Bp., Terra. 1981. 464 l.
- DÉCSI Gyula: A tízmilliomodik szótár. (A hazai szótárkiadásunk helyzetéről.) = *Mtud.* 26. (1981). 9. 694–695.
- DORÓ Gézané: Két olasz jövevényszavunk mai nyelvi helyzetéről. (*Brókolli és burcsella.*) = *MNy.* 77. (1981). 2. 200–201.
- ECKHARDT Sándor: Francia–magyar szótár. 4. kiadás. 1. kötet A–I. 2. kötet J–Z. Bp., Akadémiai. 1981. 1068, 1070–2126 l.
- GÁLDI László: Magyar–spanyol szótár. 3. kiadás. Bp., Terra. 1981. 736 l. (Kisszótár sorozat.)
- GÁLDI László: Orosz–magyar szótár. 4. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 1120 l.
- GÁLDI László: Spanyol–magyar szótár. 3. kiadás. Bp., Terra. 1981. 800 l.
- GELENCsÉR József: A kudari (A „kofák parázstartó fazeka, melynél télen melegedni szoktak”). = *Honism.* 9. (1981). 6. 48–49.
- *HABOVŠTIAKOVÁ, Katarína–HASÁK, Vilmos–TÖRÖK Matild: Mad'arsko–slovensky frazeologický slovník. (Magyar–szlovák frazeológiai szótár.) Bratislava, Slovenské ped. nakl. 1980. 213 l.
- HADROVICS László–GÁLDI László: Orosz–magyar szótár. 1–2. kötet. 6. kiadás. Bp., Akadémia. 1981. 1152, 1072 l.

- HADROVICS László–GÁLDI László: Magyar–oroszló szótár. 1–2. 6. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 1474, 1243 l.
- HALÁSZ Előd: Handwörterbuch. 1. Band: Ungarisch–deutsch. Bearbeiter Ottó Rátz, Sándor Skripecz, Árpád Stelczer unter Mitarbeit von Magda Eisenbarth–Ármós. Bp.–Berlin, Akadémiai–Langenscheidt. 1981. XVI. + 1063 l.
- HALÁSZ Előd: Handwörterbuch. 2. Band: Deutsch–ungarisch. Bearbeitet von Ottó Rátz und Ilona Kádár. Bp.–Berlin, Akadémiai–Langenscheidt. 1981. XVI. + 774 l.
- HALÁSZ Előd: Magyar–német kéziszótár. 12. kiadás. Szerk. Rátz Ottó, Skripecz Sándor, Stelczer Árpád. Bp., Akadémiai. 1981. 1063 l.
- HALÁSZ Előd: Német–magyar kéziszótár. 14. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 774 l.
- HALÁSZ Előd: Német–magyar szótár. 16. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 380 l. (Kiszótár sorozat.)
- HALÁSZ Előd: Magyar–német szótár. 16. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 464 l. (Kiszótár sorozat.)
- HORVÁTH Józsefné–SIÓRÉTINÉ GYEPES Judit: Magyar–angol igevonatok szótára. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 166 l.
- *JUHÁSZ József: A frazeológia mint nyelvészeti diszciplína. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 79–97. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- *KIEFER Ferenc: A nyelvi jelentés két fajtája: az implicit és explicit jelentés. = Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. 1980. 95–104.
- KIRÁLY Rudolf: Magyar–portugál szótár. Bp., Akadémiai. 1981. 827 l.
- KOLTAY-KASTNER Jenő: Magyar–olasz szótár. 1. kötet (A–J). 2., függelékekkel bőv. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 656 l.
- KOLTAY-KASTNER Jenő: Magyar–olasz szótár. 2. kötet. (K–Zs). 2., függelékekkel bőv. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 658–1593.
- LETSCH Endre: Szinonimahasználat a jogi nyelvben. = Híd. 45. (1981). 6. 773–781.
- B. LŐRINCZY Éva: Szóalaki motivációk lexikológiai tanulságai. (Csipetke.) = MNy. 77. (1981). 2. 168–176.
- A magyar szókészlet finnugor elemei. Etimológiai szótár. Főszerk. Lakó György. Bp., Akadémiai. 1967–1981. című szótár 4. kötete: Szómutató A magyar szókészlet finnugor elemei című etimológiai szótár I–III. kötetéhez. Összeáll. A. Jászó Anna. Szerk. K. Sal Éva. Bp., Akadémiai. 1981. 130 l.
- MÉSZÁROS István: Magyar szólások és közmondások egy 1750-i frazeológiai-tan-könyvben. = Nyr. 105. (1981). 3. 292–302.
- MÉSZÁROS László: Értelmező szótárak, lexikonok a szemléltetés szolgálatában. = Fol-P-L. 11. (1981). 1. 135–149.
- MEZŐ András: *Korona*. (A *korona* név elterjedése a különböző intézmények, de főleg szállodák, cukrászdák stb. megnevezésére.) = NÉ. 6. (1981). 61–62. (Summary in English.)
- A. MOLNÁR Ferenc: A deákné vásznáról. (Szólásmagyarázat.) = Nyr. 105. (1981). 2. 225–226.
- A. MOLNÁR Ferenc: Nem mindig papsajt. (A közmondás eredete.) = MNy. 77. (1981). 4. 470–473.

- *MORVAY, K(ároly): Głównie typy polskich nominalnych związków frazeologicznych oraz ich odpowiedniki węgierskie. = AUBud–L. 11. (1980). 121–126.
- NAGY Ferenc: A bűnözők álneveiről. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 179–184.
- ORSZÁGH László: Angol–magyar kézisztár. 10. átdolg. kiadás. Bp., Akadémiai. 1981. 1052 l.
- K. PALLÓ Margit: *Koldus. Börtön.* (Szómagyarázatok.) = Nyr. 105. (1981). 1. 92–94.
- *PETŐFI, S(ándor) János: Explikationen in umgangssprachlichen und fachsprachlichen Wörterbüchern. = Klassifikation und Erkenntnis 2. Frankfurt am Main. 1979. 192–207.
- *PETROV-SLODNJAK, Maria: Zu den Bezeichnungen für den Marienkäfer. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 253–260.
- ROZGONYINÉ MOLNÁR Emma: A szólások grammatikai tulajdonságai. = Nyr. 105. (1981). 3. 339–347.
- *RUZSICZKY Éva: A szinonimikai összefüggések kérdéséhez. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 207–218. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- RUZSICZKY, Éva: Über die Mannigfaltigkeit in der Benennung und den Synonymenreichtum. = Congressus Quintus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars VII. 1981. 115–122.
- SASVÁRI László: *Metabizánci.* ('bizánci alapokon nyugvó, bizánci elemeket tartalmazó'). *Cerkó.* ('görög katolikus templom'). = Nyr. 105. (1981). 1. 94–96.
- *SAUVAGEOT, Aurélien: Cheminements sémantiques. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 311–315.
- J. SOLTÉSZ Katalin: A népnevek jelentésviszonyairól. = Nyr. 105. (1981). 3. 257–267.
- *SZEMERÉNYI, Oswald: Hungarica I (Nos 1–17). = ÉFOu. 15. (1978–1979). 391–405. (Notes lexicales.)
- *Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. Szerk. Rácz Endre és Szathmári István. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 255 l. (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben is szerepelnek.)
- VARSÁNYI István: Lengyel–magyar szótár. 5. kiadás. Bp., Terra. 1981. 784 l. (Kis-szótár sorozat.)
- VARSÁNYI István: Magyar–lengyel szótár. 5. kiadás. Bp., Terra. 1981. 928 l.
- ZILAH I Lajos: Csujogató, nóta, banda. (A köznyelvitől eltérő jelentésük az ifjúság nyelvében). = Nyr. 105. (1981). 2. 162–164.

9. A magyarság eredete

(Őstörténet. A magyarság táji-történeti tagolódásának nyelvi/nyelvészeti kérdései)

- CZEGLÉDY Károly: Még egyszer a magyarok 942. évi spanyolországi kalandozásáról. = MNy. 77. (1981). 4. 419–423.
- CZEGLÉDY Károly: Ogurok és türkök Kazáriában. = Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből. 1981. 53–58.

- CZEGLÉDY Károly: A Terhin-i uigur rovásírásos felirat török és magyar történeti és nyelvészeti vonatkozásai. = MNy. 77. (1981). 4. 461–462.
- ELTER István: Néhány megjegyzés Ibn Hayānnak a magyarok 942. évi spanyolországi kalandozásáról szóló tudósításához. = MNy. 77. (1981). 4. 413–419.
- *ERDÉLYI István: A honfoglaló magyarság etnikai határainak kérdéseire. = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars II.* (1975) (1980). 44–47.
- HONTI László: Magyar őstörténet – finnugor nyelvtudomány. (Szélgjegyzetek László Gyula: Őstörténetünk c. könyvéhez, Budapest, Tankönyvkiadó. 1981. 173 l.) = ÉI. 25. (1981). 21. 5.
- LÁSZLÓ Gyula: Őstörténetünk. Egy régész gondolatai néppé válásunkról. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 173 l.
- RÁSONYI László: Hidak a Dunán. A régi török népek a Dunánál. Bp., Magvető. 1981. 187 l. (Gyorsuló idő.)
- RÓNA-TAS András: A magyar–bolgár–török érintkezés jellege. = *Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből.* 1981. 59–69.
- SIMONYI Dezső: A pannóniai bolgárok és a magyarság kialakulása. = *Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből.* 1981. 71–88.
- Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből a bolgár állam megalapításának 1300. évfordulójára.* Szerk. Csavdar Dobrev, Juhász Péter, Petar Mijatev. Bp., Akadémiai. 1981. 550 l. (A nyelvészeti tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- VERES Péter: A magyar nép etnogenezise és etnikai története 896-ig. (Kandidátusi értekezés moszkvai vitája.) = *Ethn.* 92. (1981). 1. 120–141. (Summary in English.)
- *VOIGT, Vilmos: *Baltic Problems of Hungarian Prehistory.* = ÉFOu. 15. (1978–1979). 447–453.

10. A magyar nyelvtudomány és művelődés intézményei és személyiségei

(Megemlékezések, méltatások. Beszámolók. Kongresszusok és tudományos ülésszakok.
A magyar nyelvtudomány történetének kérdései)

- ACHS Károlyné: Magyar nyelvtudósok az Ormánysági Szótár születésénél. = *Nyr.* 105. (1981). 2. 207–218.
- *BARÓTI SZABÓ Dávid: Ki nyertes az hangmérséklésben? Az erdélyiek nyelvek járása szerint. = *Pennaháborúk.* 1980. 49–99.
- BARTÓK Béla: A nyelveket tanuló Bartók Béla. = *Nyr.* 105. (1981). 2. 129–134.
- BORZSÁK István: Ábel Jenő. Bp., Akadémiai. 1981. 198 l. (A múlt magyar tudósai.)
- *BÉKÉSI I(mre): *Fabircius-Kovács Ferenc (1920–1977.)* = *ALH.* 28. (1978). 3–4. 327–328. (In English.)
- BENKŐ Loránd: Mészöly Gedeon emlékezete. = *MNy.* 77. (1981). 3. 257–261.
- BENKŐ Samu: Szabó T. Attila jelenléte (A tudós 75. születésnapján.) = *IgSzó.* 29. (1981). 1. 68–70.
- *BERECZKI, Gábor: *Discours solennel prononcé à la réunion de la Société de Linguistique de Hongrie. (Hommage à József Erdődi à l'occasion de son 70e anniversaire.)* = ÉFOu. 15. (1978–1979). 11–13.

- BERECZKI Gábor: Erdődi József (1908–1980). = MNy. 77. (1981). 3. 366–368.
- BERECZKI Gábor: Erdődi József 1908–1980. (Nekrológ.) = NyK. 83. (1981). 2. 439–440.
- BERECZKI Gábor: Nemzetközi Finnugor Kongresszus (Turku, 1980. aug. 20–27-ig.) = MTud. 26. (1981). 1. 61–62.
- BUDAI BALOGH Sándor: Szabó Dezső – a nyelvész. = ÉA. 3. (1981). 2. 6.
- BÜKY Béla: Beszámoló a XXII. Nemzetközi Pszichológus Kongresszusról. = Nyr. 105. (1981). 2. 252–256.
- BÜKY Béla: Emlékkiállítás a Magyar Nyelvtudományi Társaság 75. évfordulója alkalmából. = MNy. 77. (1981). 118–120.
- CSETRI Elek: Gyarmathi Sámuel könyvtáráról. = NyIrK. 25. (1981). 2. 181–184. (Summary in Rumanian.)
- DEÉ NAGY Anikó: Nyelv- és irodalomtudományi munkák a Teleki-tékában (Marosvásárhely). = Könyvt. 1981. 3. 7–10.
- DEME László: Zárószó. (Elhangzott a Mészöly Gedeon emléke előtt tisztelgő ünnepi ülészen, 1980. május 21-én.) = MNy. 77. (1981). 3. 319–320.
- DOMOKOS Péter: Barna Ferdinándról. A „komplex” uralisztika egyik korai művelőjéről. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 283–291. (Summary in German.)
- *DOMOKOS, Péter: Sur Ferdinand Barna (Un précurseur de l'ouralistique „complexe”). = ÉFOu. 15. (1978–1979). 109–115.
- ERDŐDI József: Area és misztika. Mészöly Gedeon szellemét/módszerét idézve. = MNy. 77. (1981). 3. 298–303.
- ERDŐDI József: Szabóné Kispál Magdolna 70 éves. (Elhangzott köszöntő a Magyar Nyelvtudományi Társaság Finnugor Szakosztálya ülésén, 1980. május 27-én.) = MNy. 77. (1981). 1. 124–125.
- FÁBIÁN Pál: Szemere Gyula 70 éves. (Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1981. április 21-i felolvasó ülésén.) = MNy. 77. (1981). 4. 503–504.
- FÜLÖP Lajos: Bugát Pál, a nyelvújító. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 119–126.
- GÁSPÁRI László: Bachát László 60 éves. = NÉ. 6. (1981). 112–113. (Summary in English.)
- GINTER Károly: IV. Anyanyelvi Konferencia. (Pécs, 1981.) = NyelvKult. 45. (1981). 3–6.
- GREGOR Ferenc: Hadrovics László köszöntése születésének 70. évfordulója alkalmából. (Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1980. június 3-i ülésén.) = MNy. 77. (1981). 1. 122–124.
- GRÉTSY László: Kovalovszky Miklós 70 éves. = MNy. 77. (1981). 1. 125–126.
- GROENKE, U.: Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Turku 20. – 27. VIII. 1980. = UAJb. 1. (1981). 227–230.
- *HAJDÚ, Péter: Erinnerung an Irén N. Sebestyén. = ALH. 29. (1979). 1–2. 165–174.
- *HORVÁT István: Versey Ferencnek megfogytakozott okoskodása a tiszta magyarságban. = Pennaháborúk. 1980. 337–393.
- ILIA Mihály: Mészöly Gedeon, az irodalmár. = MNy. 77. (1981). 3. 284–287.

- JANURIK Tamás: Korenchy Éva 1943–1980. (Nekrológ) = NyK. 83. (1981). 2. 436–438. (Melléklet: Korenchy Éva tudományos publikációinak jegyzéke.)
- JOKI, Aulis J.: Oskar Blomstedt ja József Budenz kirjeenvaihossza. = Lakó-émlékkönyv. 1981. 88–111.
- KÁLMÁN Attila: Fekete Lajos turkológus. = Honism. 9. (1981). 6. 17–18.
- KÁLMÁN Béla: Lakó György 70 éves. = Lakó-émlékkönyv. 1981. 1–6.
- KÁLMÁN Béla: A magyar nyelv európaisága. = MNy. 77. (1981). 2. 129–136.
- KÁLMÁN Béla: Munkácsi Bernát. Bp., Akadémiai. 1981. 180 l. (A múlt magyar tudósai.)
- KÁNTOR Lajos: A nyelv, a nép szolgálatában. (Szabó T. Attila professzor válaszol Kántor Lajos kérdéseire.) = NyelvKult. 44. (1981). 17–23. = Ttáj. 35. (1981). 3. 19–24.
- KÁROLY Sándor: Az élő Mészöly Gedeon. = MNy. 77. (1981). 3. 287–291.
- KÁROLY Sándor: Tudósmagatartások néhány nyelvészportré tükrében. (Szemelvények a magyar nyelvtudomány történetéből.) = ÁNyT. 13. (1981). 263–278.
- *KAZINCZY Ferenc: Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél. = Pennaháborúk. 1980. 546–562.
- KESZLER Borbála: A Magyar Nyelvtudományi Társaság életéből. (Körkép a Társaság szakosztályainak 1979–1980-as tevékenységéről.) = MNy. 77. (1981). 3. 368–372.
- KILIÁN István: A latin kérdés. (A latin nyelv tekintélyének visszaállításáról.) = ÉI. 25. (1981). 27. 2.
- KISS Jenő: Dialektológiai szimpozion Szombathelyen. (1981. március 25–27-én.) = Nyr. 105. (1981). 4. 508–509.
- KISS Károly: Mint eleven szén, avagy szabálytalan beszélgetés Szabó T. Attilával. = Kort. 25. (1981). 1. 144–150.
- KOVÁCS Ferenc: A magyar nyelvtudomány egyik úttörője: Hunfalvy Pál. = ÁNyT. 13. (1981). 115–135.
- KOVALOVSKY Miklós: Zsirai Miklós táblája előtt. (Emléktábla-avatás 1981. június 21-én.) = Nyr. 105. (1981). 4. 506–507.
- KOVÁTS Dániel: Kazinczy igaza. = Napj. 20. (1981). 8. 29–31.
- *KÖLCSEY Ferenc és mások: Felelet a Mondolatra. = Pennaháborúk. 1980. 499–545.
- LAKÓ Elemér: Még egyszer az orientalisztikáról. (Brassai Sámuel és a korabeli szanszkrit filológia kapcsolata.) = Kor. 40. (1981). 2. 145–146.
- Lakó-émlékkönyv. Nyelvészeti tanulmányok. Szerk. Bereczki Gábor, Molnár József. Bp., ELTE 1981. 220 l. (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- LAKÓ György: Zsirai Miklós emlékezete. = MTud. 26. (1981). 10. 782–784.
- *LAKÓ, György: Methodische Neuerungen und prinzipielle Stellungnahmen ungarischer Sprachforscher im 19. Jahrhundert. = Explanaciones et tractationes Fenno-Ugricae in honorem Hans Fromm. München, 1979. 181–194.
- MARTINS, Eva: János Lotz in Stockholm. = UAJb. 53. (1981). 125–129.
- MÁTYÁS István: A magyarságtudománnyal foglalkozók társasága. (Beszélgetés Béládi Miklóssal.) = Napj. 20. (1981). 8. 9.
- MÉSZÁROS István: XVI. századi városi iskoláink és a „studia humanitatis”. Bp., Akadémiai. 1981. 237 l.

- MEZŐ András: Kiss Lajos mint helynévkutató. = NÉ. 6. (1981). 105–111. (Summary in English.)
- MIKOLA Tibor: Deme László köszöntése. (Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság Szegedi Csoportjának 1981. október 29-i ülésén.) = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 7–12.
- MIKOLA Tibor: Mészöly Gedeon és a finnugor nyelvtudomány. = MNy. 77. (1981). 3. 303–307.
- *MOREAU, Jean-Luc: Chardons, cordons et contrebas. (Pour Joseph Erdődi.) = ÉFOu. 15. (1978–1979). 243–245.
- S. MUZSNAY Magda: Szabó T. Attila 75 éves. (Kerekasztal-beszélgetés az Erdélyi Magyar Szótörténeti Társ. jelentőségéről a neves tudós 75. születésnapja alkalmából.) = NyIrK. 25. (1981). 1. 123–126.
- Nyelv, botanika, mezőgazdaság. (Váczy Kálmán: Lexicon Botanicum Polyglottum... Bukarest, 1980. és Manoliu, Gabriel–Bucur, Ion–Szalay András–Schweiger Ágnes: Mezőgazdasági szakszótár – Dictionar agricol... Bukarest, 1980. c. kiadványairól szóló kerekasztal-beszélgetés.) A kerekasztal-beszélgetésben részt vettek: Váczy Kálmán: A szótárkészítő műhelyéből; Szalay András: Munkaeszközt alkottunk; König Miklós: A mezőgazdasági szótár előtörténetéről; Balogh Edgár: Anyanyelv és szakszókincs; Köllő Károly: A szakszótár – laikus szemmel; Farkas Zoltán: Két szótárhoz két javaslat; Brassay Sándor: A szakemberek nevében. = Kor. 40. (1981). 7–8. 532–540.
- NYIKOS (STRAUSZ) Gyula: Mészöly professzor és a kolozsvári egyetem. = Ttáj. 35. (1981). 1. 49–51.
- NYÍRI Antal: Mészöly Gedeon születése 100. évfordulójának ünnepe Szegeden. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 387–389.
- NYÍRI Antal: A nyelvtudós Mészöly Gedeon. = MNy. 77. (1981). 3. 265–282.
- NYÍRI Antal: Mészöly Gedeon és Klemm Antal egyidejű szegedi professzorságának története. = Ttáj. 35. (1981). 1. 48–49.
- *ÖRDÖG F(erenc): III. Ungarische Konferenz für Namenforschung. (Veszprém, 1980. Sept. 22–24.) = Onoma. 24. (1980). 1–3. 184–186.
- PENAVIN Olga: Korszerű nyelvtörténeti kutatások. Az 5. Finnugor Kongresszusról. (Turku, 1980. aug. 20–27.) = Üzenet. 11. (1981). 3. 117–121.
- *Pennaháborúk. Nyelvi és irodalmi viták 1781–1826. Összeáll., a szöveget gondozta, a jegyzeteket írta Szalai Anna. Bp., Szépirodalmi. 1980. 656 l. (A tanulmányok külön bibliográfiai szócikkekben feltüntetve.)
- PÉNTEK János: A romániai magyar nyelvtudományi kutatások. = A romániai magyar nemzetiség. 1981. 286–312.
- *RÁJNIS József: A Magyar Helikonra vezérlő kalauz azaz A magyar versszerzésnek példái és regulái. = Pennaháborúk. 1980. 7–47.
- RAUN, Alo: Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Turku 20–27. VIII. 1980. = UAJb. 53. (1981). 131–132.
- *RÉVAI Miklós: Versegi Ferencnek megcsalatozott egyetlen mocskolódásai a tiszta magyarságban. = Pennaháborúk. 1980. 297–336.
- *RÉVAI Miklós: Versegi Ferencnek tisztasággal kérkedő tisztátalan magyarsága. = Pennaháborúk. 1980. 241–296.

- ROMPORTL, Milan: Kongres SLE (Societas Linguistica Europaea) v Budapesti 1980. = SS. 42. (1981). 3. 255–256. (Lásd Kálmán Béla előadását: *Das Ungarische: eine europäische Sprache*.)
- RUFFY Péter: Patak és Pápa. (Emlékezés a magyar művelődés két fellegrárára.) = ÉA. 3. (1981). 4. 1.
- RUZSICZKY Éva: Kazinczy öröksége. (Kazinczynak a nyelvről, a nyelvhasználatról vallott felfogása.) = Nyr. 105. (1981). 4. 385–396.
- RUZSICZKY Éva: Kazinczy emlékezete. = ÉA. 3. (1981). 3. 2.
- *Societas Linguistica Europaea. Conference (1980)(Budapest). Societas Linguistica Europaea 80. Bp. 3–6. Sept. 1980. Summa dissertationum. Abstracts. Kurzfassungen. Resumés. Tézis dokladv. Redigit Sándor Rot. Bp., MTA. 1980. 98 l.
- SZABÓ József: Bálint Sándor mint nyelvtudós és pedagógus. (Elhangzott Bálint Sándor temetésén Szegeden, 1980. május 20-án.) = MNy. 77. (1981). 1. 120–122.
- *SZABÓ T. Ádám: Márton, Gyula (1916–1976). = Orbis. 28. (1979). 2. 381–386.
- SZABÓ T. Attila: Az erdélyi magyar nyelvtudomány századai a tudománytörténet távlatában. = A Hét. 12. (1981). 3. 5–6.
- SZABÓ T. Attila: A nyelvrokonító józanság útján. (Gyarmathi Sámuelről halálának másfél századik évfordulóján.) = Kor. 40. (1981). 7–8. 606–611.
- SZATHMÁRI István: Benkő Loránd köszöntése. (60. születésnapján.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 5–14.
- *SZATHMÁRI, István: Antécédents de la textologie dans nos anciennes grammaires. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 381–389.
- SZATHMÁRI István: Faludi és a magyar irodalmi nyelv. = MNy. 77. (1981). 2. 136–141.
- *SZATHMÁRI István: A magyar jelentéstan kezdetei. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 237–252. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- SZATHMÁRI István: A Magyar Nyelvtudományi Társaság 76. közgyűlése. (Főtitkári beszámoló a Társaság 1979. évi működéséről.) = MNy. 77. (1981). 2. 245–251.
- SZATHMÁRI István: Mészöly Gedeon és a stilsztika. = MNy. 77. (1981). 3. 291–298.
- SZATHMÁRI István: Tótfalusi Kis Miklós és nyelvtudományunk. = Lakó-emlékkönyv. 1981. 179–191.
- *SZATHMÁRI, István: The Society of Hungarian Linguistic Science is 76 Years Old. = AUBud-L. 11. (1980). 3–10.
- SZELI István: A koraromantika nyelvszemlélete (Részlet.) = Üzenet. 11. (1981). 9. 455–464.
- SZENDE Aladár: Köszöntjük Szemere Gyulát, hetvenéves munkatársunkat. = Nyr. 105. (1981). 4. 505–506.
- SZENDE Tamás: Vértess O. András 70 éves. (Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1981. április 28-i felolvasó ülésén.) = MNy. 77. (1981). 4. 505–506.
- *SZENTGYÖRGYI József és mások: Mondolat. = Pennaháborúk. 1980. 451–498.
- SZILÁGYI Ferenc: Akadémiánk „Nemzeti Könyvtár”-terve 1850-ből s jelenlegi szövegkiadásunk. = MTud. 26. (1981). 3. 186–194. (Table of Contents in Russian and English.)
- SZILÁGYI N. Sándor: A diófaültető. Szabó T. Attila 75. születésnapjára. = Művelődés. 34. (1981). 1. 13–15.

- SZÜTS László: Hungarológiai kongresszus Budapesten (1981. augusztus 10–14-e között.) = NyelvKult. 45. (1981). 82–83.
- TAKÁCSI-NAGY Klára: A Fordítók Nemzetközi Szövetségének kilencedik kongresszusa. (Varsó, 1981. május 6–13.) = Nyr. 105. (1981). 4. 509–510.
- TÁLASI István: Megemlékezés Mészöly Gedeonról. = MNy. 77. (1981). 3. 261–265. Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. Emlékkönyv Benkő Lóránd születésének 60. évfordulójára. Szerk. Hajdú Mihály és Kiss Jenő. Bp., ELTE BTK. 1981. 296 l. (A kötet tanulmányai külön bibliográfiai szócikkekre felbontva.)
- TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., Gondolat. 1981. 904 l.
- TERVONEN, Viljo: Szinnye József első finnországi útja. = NyK. 83. (1981). 1. 3–17. (Summary in German.)
- TOMIŠ, Karol: Az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. (Bp., 1981. aug. 10–14.) = ISz. 24. (1981). 10. 934–936.
- TÓTH Béla: Mészöly Gedeonról. (MNy. 77. (1981). 3. 282–284.
- *VERSEGHY Ferenc: A tiszta magyarság avagy A csinos magyar beszédre és helyes írásra vezérlő értekezések. = Pennaháborúk. 1980. 209–240.
- VÉRTES O. András: Nyelvészetén kívüli eszmék hatása a régi magyar hangtanra. (Adalékok.) = ÁNyT. 13. (1981). 231–236.
- *ZAIČZ, Gábor: Joseph Erdődi a 70 ans. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 15–19.
- ZOLCZER János: Nyelvek nyomában. = Hét. 26. (1981). 47. 14.

11. Névтан és terminológia

- BACHÁT László: Beszédhelyzetek és névhasználat. = Név és társadalom. 1981. 227–229.
- BACHÁT László: Földrajzi nevek és intézménynevek az ifjúsági nyelvben. = NÉ. 5. (1981). 31–34. (Summary in English.)
- *BALASSA Iván: Alsónémedi földrajzi nevei. = Alsónémedi története és néprajza. 1980. 213–234.
- BALÁZS János: A *Séd* folyónév és ami körülötte lehetett. = Név és társadalom. 1981. 107–109.
- BALÁZS Judit: A ragadványnevek nemzedéki kötöttsége egy település névrendszerében. = Név és társadalom. 1981. 69–71.
- BALOGH Lajos: Néhány megjegyzés földrajzi neveink történeti rétegződéséről. = Név és társadalom. 1981. 115–117.
- BANA Enikő: Új diákkori kutatócsoport az ELTÉ-n. = NÉ. 6. (1981). 113–114.
- BARABÁS Jenő: Tájszemlélet és az etnikai kép tükröződése a XVI. századi személynevekben. = Név és társadalom. 1981. 41–42.
- BASKI Imre: Egyelemű nevek, családnevek, megkülönböztető nevek (Fülöpszállás, Kunszentmiklós és Szabadszállás XVIII. századi anyakönyvi neveiből.) = Név és társadalom. 1981. 47–50.
- BENKŐ Loránd: Megnyitó. (A vespérmű 3. magyar névtudományi konferencián elhangzott megnyitó előadás.) = Név és társadalom 1981. 7–13.
- BOGNÁR András: Pesty Frigyes helynévtára körül. = Név és társadalom. 1981. 189–193.

- BOKOR József–GUTTMANN Miklós–VÖRÖS Ottó: A mutatókészítés néhány kérdése Vas megye földrajzi nevei alapján. = Név és társadalom. 1981. 185–187.
- BORSA Iván: A nemesi előnév. = NÉ. 5. (1981). 42–44. (Summary in English.)
- BÜKY Béla: A legújabb keresztnévdívat Budapesten. = Név és társadalom. 1981. 65–68.
- CSONKA Pál: Pár szó a magyar névadásról. = ÉA. 3. (1981). 3. 10.
- FARKAS Ferenc: Ragadványnégyűjtés a Jászságban. = Név és társadalom. 1981. 73–74.
- FARKAS Zoltán–JANITSEK Jenő: Torockó és Torockószentgyörgy helynevei. (Fehér megye, Románia.) = NyIrK. 25. (1981). 1. 88–99.
- FAZEKAS Tibor: Hertelendyfalva és Sándoregyháza keresztnévei (1899–1960). Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. 1981. 38 l. (Magyar Személynévi Adattárak 39.)
- FEHÉRTÓI Katalin: Az „Árpád-kori kis személynévtár”-ról. = Név és társadalom. 1981. 33–35.
- FEHÉRTÓI Katalin: *Boda – Bodos – Bodamer*. (Középkori személynevek eredetéről.) = NÉ. 6. (1981). 3–8. (Summary in English.)
- FEKETE Péter: *Dunakunyhó*. (Dülönév a Szolnok megyei Tiszaszőlősen.) = MNy. 77. (1981). 4. 466–467.
- FÖLDI Ervin: Földrajzinév-gyűjtés és a Földrajzinév-tár. = Név és társadalom. 1981. 195–196.
- Földrajzi nevek a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltár kéziratok térképein. 3. kötet. K–R. 4. kötet S–Zs. Összeáll. Seres Péterné Kováts Dániel közreműködésével. Miskolc, BAZ m. Lvt. 1977–1979 (1981). VII + 158 l. VII + 178 l. (Borsodi Levéltári füzetek 8. 9.)
- *FÜGEDI, E(rik): Beiträge zur Siedlungsgeschichte einiger slowakischer Dörfer auf dem Gebiet des heutigen Ungarn. = SSlav. 26. (1980). 3–4. 245–305.
- FÜLÖP László: Kaposvár utcanéveinek névtani vizsgálata. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. 1981. 32 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 17.)
- GALGÓCZI László: Szitokszóvá vált betegségneveink. = MNy. 77. (1981). 2. 188–196.
- B. GERGELY Piroska: A kalotaszegi magyar családnevek rendszertani és funkcionális vizsgálata. Bp., Akadémiai. 1981. 94 l. (Nyelvtudományi Értekezések 108.)
- B. GERGELY Piroska: A személynevek összehasonlító vizsgálatának lehetőségei a magyar névtanban. = NÉ. 6. (1981). 8–18. (Summary in English.)
- GERSTNER Károly: Magyar–német kettős földrajzi nevek Komárom megyében. = Név és társadalom. 1981. 181–183.
- GERSTNER Károly: A német névanyag Komárom megye földrajzinév-gyűjteményében. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 173–177.
- GULYÁS NÉ MÁTRAHÁZI Zsuzsanna: Napjaink különleges keresztnévdívatja. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. 1981. 91 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 15.)
- HAJDÚ Mihály: Békés megyei apaállatnevek 1925 és 1934 között. II. Bika nevek. = NÉ. 5. (1981). 70–80. (Summary in English.) (A tanulmány I. részét Lásd: NÉ. 4. 30–42.)

- HAJDÚ Mihály: Békés megyei apaállatnevek 1925 és 1934 között. III. Kannevek. = NÉ. 6. (1981). 19–27. (Summary in English.) (A tanulmány első része (Ménnevek) a NÉ. 4. számában (30–42); második része (Bikanevek), a NÉ. 5. számában (70–80) jelent meg.)
- HAJDÚ Mihály: Névtani témájú kéziratok a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában. = NÉ. 5. (1981). 103–112.
- HAJDÚ Mihály: Személynévkutatásunk helyzete és feladatai. = Név és társadalom. 1981. 17–32.
- HAJDÚ Mihály: Szerkesztői vélemény Péter László és Szabó József vitájáról. = NÉ. 5. (1981). 28–30. (Summary in English.) (Péter László és Szabó József cikkét lásd ugyanebben a számban.)
- HALÁSZ Péter: Magyarfalu helynevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 28 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 19.)
- HELTAI Pál: Poliszémia a terminológiában. = Nyr. (1981). 4. 451–462.
- HUSZÁR Ágnes: Bútornevek. = ÉA. 3. (1981). 4. 10.
- IMREH Barna: Alsórákos helynevei. = NyIrK. 25. (1981). 2. 208–216. (Melléklet: Alsórákos helynévtérképe.)
- IPACS József: Orosz és más szláv népi hónapnevek. = MNy. 77. (1981). 3. 335–337.
- *IPACS, József: Vernacular Russian and Slavic Names of Months. (Comments on „Our System of Time-Keeping” by József Erdődi.) = ÉFOu. 15. (1978–1979). 175–178.
- IVÁN László: Ikrek elnevezései Kecelen a XIX. században. = NÉ. 5. (1981). 44–47. (Summary in English.)
- IVÁN László: Kecel személynevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 167 l. (Magyar Személynévi Adattárak 40.)
- JUHÁSZ Dezső: A magyar tájnevek névtani vizsgálatáról. = Név és társadalom. 1981. 133–135.
- JUHÁSZ Dezső: Veszprém megye helységneveinek rendszere. = Név és társadalom. 1981. 253–263.
- KÁDÁR Gyula: Helynévközlés az Alutában. (Az Aluta 5–11. 1974–1980-as köteteiben megjelent tanulmányokhoz.) = A Hét. 12. (1981). 42. 2. (A sepsiszentgyörgyi Múzeum kiadványa.)
- KÁLMÁN Béla: Hivatalos név, szólítónév, említőnév. = Név és társadalom. 1981. 119–120.
- KÁLMÁN Béla: Madárnévi eredetű helységnév-e a *Ludvég*? = NÉ. 6. (1981). 47–48. (Summary in English.)
- KAMBE, Takenori: How Do Magyars Use Kinship Terms? = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 204–209.
- KÁZMÉR Miklós: A párhuzamos személynévadás. = Név és társadalom. 1981. 43–46.
- KIRÁLY Lajos: A A földrajzinév-gyűjtemények nyelvjárási tanulságairól és nyelvföldrajzi felhasználásukról. = Név és társadalom. 1981. 199–206. (4 térképmelléklet.)
- KISS Jenő: Habent sua fata a helynevek is! avagy hogyan lett *Sárfenék*ből *Élesszög*? (Burgenlandi helységnev.) = NÉ. 5. (1981). 114.
- KISS Jenő: A népi és a hivatalos névadás a madárnevekben. = NÉ. 5. (1981). 52–55. (Summary in English.)

- KISS Jenő: Tallózás madárneveink között. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 137–143.
- KISS Lajos: Szilágysági helységnevek. (*Csizér, Gerdánfalva, Haraklány, Kelence, Kémer, Mosóbánya* és mások.) = Nyr. 105. (1981). 3. 354–361.
- KISS Lajos: Szilágysági helynevek. (*Bebek, Észak-hegy, Foglal-tető, Tarnica, Terbete, Vigyázó*.) = Nyr. 105. (1981). 1. 97–101.
- *KMETTY Kálmán: Balassagyarmati utcanévek. Balassagyarmat, Városi Tanács. 1980. 217 l. + 7 térk.
- KNAUSZ Ágnes: Kutya-, ló- és szarvasmarhanevek Miklósán. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 37 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 16.)
- KOCSIS Ilona: Dunavecse keresztnévei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 65 l. (Magyar Személynévi Adattárak 42.)
- KOROKNAY Gyula: A „Nyír” Anonymusnál. = NÉ. 6. (1981). 39–42. (Summary in English.)
- KOROMPAY Klára: Az ómagyar személynévrendszer alaktani kérdéseihez. = Név és társadalom. 1981. 37–39.
- KOVÁCS Béla: Visonta keresztnévei (1692–1945). Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 42 l. (Magyar Személynévi Adattárak 38.)
- KOVÁTS Dániel: A belterületi nevek kérdéséhez. = Név és társadalom. 1981. 169–171.
- KÖRMENDI Géza: Komárom megye földrajzi neveinek összegyűjtése. = Név és társadalom. 1981. 179–180.
- KÖTELES Lajos: Adatok Békés megye honismereti-helytörténeti mozgalmának felszabadulás utáni történetéhez. = BékésiÉ. 16. (1981). 1. 60–64.
- KRISTÓ Gyula: Pusztá személynéves helynevek névadóinak kérdéséhez. = Név és társadalom. 1981. 101–104.
- KUCZY Károly: A Kalocsa környéki földrajzi nevek vizsgálata. Az ember és a táj kapcsolatának tükröződése a földrajzi nevekben. Kalocsa, Kalocsa Városi Tanács 1980 (1981). 139 l. + 1 térk. (Kalocsai múzeumi dolgozatok 3.) (Summaries in German, English, and Serbo-Croatian.)
- L(ADÓ) J(ános): Leggyakoribb családneveink. = ÉA. 3. (1981). 1. 8.
- LADÓ János: Mi a magyar családnév? = Név és társadalom. 1981. 51–53.
- LADÓ János: A nevek világa. (Az ÉA új rovata.) = ÉA. 3. (1981). 1. 7–8.
- LAKÓ György: A szülőföld és az anyanyelv jelentősége az ember életében. = Honism. 9. (1981). 1. 3–7.
- LŐRINCZE Lajos: Zárszó. (A 3. Magyar Névtudományi Konferencia eredményeinek összegzése.) = Név és társadalom. 1981. 245–249.
- MARKÓ Imre Lehel: Földrajzi köznevek a megyei földrajzinév-gyűjtésekben. = Név és társadalom. 1981. 197.
- MAROSI Teréz: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 66 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 13.)
- MATIJEVICS Lajos: A jugoszláviai Ferenc-csatorna víznevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 69 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 23.)

- MÉSZÁROS NÉ VARGA Mária: A Veszprém megyei tapolcai járás földrajzinév-gyűjtésének és közzétételének tapasztalatai. = *Név és társadalom*. 1981. 159–162.
- MEZŐ András: Egy nap a felszabadulás utáni helynévadás történetéből. = *NÉ*. 6. (1981). 91–100.
- MEZŐ András: *Fele*. (A *Félegyház* helynevek eredetéről.) = *Nyr*. 105. (1981). 1. 88–92. (Vö. Kónyi Sándor: *Félegyháza – Derekegyház* *Nyr*. 103. 473–477.)
- MEZŐ András: Földrajzinév-kutatásunk helyzete és feladatai. = *Név és társadalom*. 1981. 85–99.
- MEZŐ András: Móregyháza-Nyíregyháza? = *NÉ*. 5. (1981). 3–6. (Summary in English.)
- MIZSER Lajos: Jókai álneve. = *NÉ*. 6. (1981). 60. (Summary in English.)
- MIZSER Lajos: A keresztnévek néhány problémája. (Eredetük és típusaik.) = *Név és társadalom*. 1981. 61–63.
- MIZSER Lajos: Mozdonynevek. = *NÉ*. 6. (1981). 48–50. (Summary in English.)
- MIZSER Lajos: *Sebestyén*. (Szómagyarázat.) = *MNy*. 77. (1981). 1. 85–86.
- MOLLAY Károly: Földrajzi neveink magyarázatáról. (Hozzászólás Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára c. könyvéhez. Bp., 1980. 727 l.) = *SoprSz*. 35. (1981). 3. 237–250.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Rokonnevekről. = *MképesÚjs*. 30. (1981). 12. 29.
- *MOLNÁR, József: Les toponymes de la plus ancienne carte hongroise: la carte de Lázár. = *ÉFOu*. 15. (1978–1979). 233–242.
- NAGY Géza: A bodrogi közeli Karcza állatnevei (1959–1979). Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 43 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 22.)
- NÄGLER, Thomas: Der Name der Siebenbürger Sachsen. = *FVL*. 24. (1981). 2. 23–32. *Név és társadalom*. A 3. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai. (Veszprém, 1980. szept. 22–24.) Szerk. Hajdú Mihály és Rácz Endre. Bp., A Magyar Nyelvtudományi Társaság. 1981. 266 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 160.) (Az előadások bibliográfiánkban külön tételekként is szerepelnek.)
- ÖRDÖG Ferenc: A megyékben folyó földrajzinév-gyűjtés helyzete és időszerű kérdései. = *Név és társadalom*. 1981. 147–151.
- ÖRDÖG Ferenc: Műemlékvédelem – névemlékvédelem. Régi patikaneveinkről. = *ÉA*. 3. (1981). 1. 4–5.
- ÖRDÖG Ferenc: A patikanevek keletkezésmódjai. = *Név és társadalom*. 1981. 235–239.
- ÖRDÖG Ferenc: Zala megye helységneveinek rendszere. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 23 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 12.)
- J. PAPP Zsuzsanna: Egy fanév a IX. századból. (Az Alexandrosznak nevezett tölgyfa eredete.) = *NÉ*. 5. (1981). 114.
- J. PAPP Zsuzsanna: Madárnevek középkori helyneveinkben. = *NÉ*. 5. (1981). 55–59. (Summary in English.)
- PAULUSZ Julianna: Szarvasmarhanevek Nagykanizsa környékén. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 19 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 20.)

- PELLE Béláné: A hevesi járás *tanya* köznévvél alakult tanyaneveinek vizsgálatához. = Név és társadalom. 1981. 141–143.
- PENAVIN Olga: A Jugoszláviában folyó földrajzinév-kutatás. (A Vajdaság helységeinek földrajzi nevei című sorozat 1–5. kötetéről.) = Név és társadalom. 1981. 125–128.
- PESTI János: A földrajzi nevek közzétételének sajtósági kérdései a baranyai kötetben. = Név és társadalom. 1981. 163–164.
- PÉTER László: Szőreg neveihez. = NÉ. 5. (1981). 15–23. (Summary in English.)
- POSGAY Ildikó: Az intézménynevek egy csoportjáról. = Név és társadalom. 1981. 241–243.
- RAÁTZ Judit: Gödöllő helynevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Név-kutató Munkaközössége. 1981. 77 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 14.)
- RÁCZ Sándor: Óföldrak és a volt Náway-uradalom lakosságának ragadványnevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Név-kutató Munkaközössége. 1981. 61 l. (Magyar Személynévi Adattárak 36.)
- REUTER Camillo: Ipp és Ipacs (Egy szilágysági falu nevének eredete.) = NÉ. 5. (1981). 9–15. (Summary in English.)
- REUTER Camillo: *Sikota* (Baranya megyei hely- és családnév.) = Nyr. 105. (1981). 4. 478–482.
- SALLÓ László: Igészült testrésznevek. = A Hét. 12. (1981). 39. 6.
- SCHEIBERNÉ BERNÁTH Livia: A magyarországi zsidóság személy- és családnévei II. József névadó rendeleteig. Az előszót írta Mollay Károly. Bp., M. Izraeliták Orsz. Képv. 1981. 121 l. (A magyarországi hitközségek monográfiái 10.)
- *SIPOS, István: Onomastičeskaja rabota v Vengrii. Perv. s českiego A. Z. Skripničenko. = Perspektivy razvitiya slavyanskoj onomastiki. Moszkva, 1980. 384–386.
- J. SOLTÉSZ Katalin: Az egyéb tulajdonnévfajták kutatásának helyzete és feladatai. (Állatnevek, tárgynevek, intézménynevek stb.) = Név és társadalom. 1981. 213–225.
- J. SOLTÉSZ Katalin: Az intézménynevek megkülönböztető (egyedítő) elemének típusairól. = MNy. 77. (1981). 4. 407–413.
- *J. SOLTÉSZ Katalin: Petőfi állatvilága. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 219–235. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- J. SOLTÉSZ Katalin: Személynevek az intézménynevekben. = NÉ. 5. (1981). 34–42. (Summary in English.)
- SOLTÉSZ Katalin: Országnevek és lakosságnevek. = ÉA. 3. (1981). 1. 1.
- SOLYMÁR Imre: Mezőgazdasági termelőszövetkezetek nevei Magyarországon. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Név-kutató Munkaközössége. 1981. 52 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 10.)
- SZABÓ T. Ádám: *Felek*. (Helynévmagyarázat.) = MNy. 77. (1981). 3. 337–339.
- SZABÓ TÖRPÉNYI, Ádám: Finnisch-ugrische (FU) Bestandteile der historischen und der heutigen Orts- und Strassennamen Rumäniens. = Congressus Quintus Internationalis Fennougristarum. Pars VII. 1981. 137–143.
- SZABÓ T. Ádám: *Hatolyka*. (Háromszéki – Kovászna megyei – település Kézdivásárhelytől délre.) = MNy. 77. (1981). 4. 473–474.

- SZABÓ T. Ádám: Kolozsvár és környéke helyneveinek történeti-etimológiai vizsgálata. I. A–E. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 81 l. + 2 térk.
- J. SZABÓ Erzsébet: Rákospalota külterületi helynevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 47 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 9.)
- SZABÓ Géza: A helységnevek ragozásának nyelvföldrajzi és nyelvészeti kérdésehez. = Név és társadalom. 1981. 137–139.
- Gy. SZABÓ Gyula: Mekkora a nagyvilág? A helynévadás érdekességeiből. = Kor. 40. (1981). 11. 841–843.
- SZABÓ József: Csongrád megye nyelvjárási sajátosságainak áttekintése a földrajzi nevek alapján. = Név és társadalom. 1981. 173–176.
- SZABÓ József: Egy bírálat néhány tanulsága. (Válasz Péter Lászlónak.) = NÉ. 5. (1981). 23–28. (Summary in English.) (Lásd Péter László cikkét ugyanebben a számban.)
- SZABÓ József: Nagykónyi község nevének eredetéről. = NÉ. 5. (1981). 6–9.
- SZITA László: A XVII–XIX. századi levéltári források jelentősége a helynévgyűjtésben. = Név és társadalom. 1981. 105–106.
- TAKÁCS Lajos: Helyneveink és a régi életforma kutatása. (Főrtés szavunk tanulsága.) = Név és társadalom. 1981. 111–113.
- TÁLOS Géza: Fadd esetleg inkább Fokod lenne? (A Tolna megyei nagyközség nevének eredetéről.) = NÉ. 6. (1981). 42–47. (Summary in English.)
- TEMESI, Mihály: Ortsnamenforschung und Sprachgeographie. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 34–39.
- TIBÁD Levente: Nyikó menti helynevek. = NyIrK. 25. (1981). 2. 217–221.
- TIMAFFY László: A földrajzinév-gyűjtés helyzete Győr-Sopron megyében. = Név és társadalom. 1981. 177–178.
- TIMÁR György: Az uradalmi kéziratos térképek névtudományi forrásértéke. = Név és társadalom. 1981. 165–167.
- Tolna megye földrajzi nevei. Közzétette Hajdú Mihály és mások. Szerk. Végh József, Ördög Ferenc, Papp László. Vadas Ferenc vezetésével gyűjtötték a Tolna megyei pedagógusok. Bp., Akadémiai. 1981. 840 l. + 14 t. fol. ill.
- TORMA István: A földrajzi nevek és a régészet. = Név és társadalom. 1981. 207–209.
- TÓTH Éva: Letenye és Sormás kutyanevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 30 l. (Magyar Névtani Dolgozatok 18.)
- TÓTH Mihály: Bag mai család- és ragadványnevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névtani Munkaközössége. 1981. 29 l. (Magyar Személynévi Adattárak 37.)
- UDVARI István: A történeti Magyarország helynevei Dél-Ukrajna területén. = NÉ. 6. (1981). 101–102. (Summary in English.)
- VÉGH József: Földrajzinév-kutatásunk elvi kérdéseire. = Név és társadalom. 1981. 121–123.
- VILLÁNYI Péter: Galgamácsa mai család- és ragadványnevei. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközössége. 1981. 68 l. (Magyar Személynévi Adattárak 41.)

- VILLÁNYI Péter: Névcsúfolók Galgamácsáról. = NÉ. 5. (1981). 47–51. (Summary in English.)
- VIRÁG Gábor: A legmegterheltebb család- és keresztnévek együttesének aránya Csantavér névállományában. = Név és társadalom. 1981. 55–59.
- VITÁNYI Borbála: Személynévadás Tömörkény István műveiben. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. 1981. 48 l. (Magyar Névutatói Dolgozatok 11.)

12. Nyelvföldrajz és nyelvjárástan. A regionális köznyelvek kérdései

- BANA Enikő: A kispaládi pokróckészítés szakszókincse. Bp., ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. 1981. 45 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 8.)
- BENCZE Sándor: A népi megszólításokról. (Részlet.) = MképesÚjs. 30. (1981). 10. 30.
- BOKOR József: A zárt ē-zés állapota és mozgása Sopronkövesd nyelvjárásában. = MNy. 77. (1981) 3. 347–352.
- DÉCSY, Gy(ula): Atlas der Ungarischen Dialekte in sechs Teilen. Bp., Akadémiai. 1968–1977. 1162 Karten. = UAJb. 53. (1981). 139–141.
- FAZEKAS, Tibor: Sprachatlas, Sprachgeographie und Sprachsoziologie. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 172–177.
- GUTTMANN Miklós: A Vas megyei általános iskolások zárt ē-zéséről. = VasiSz. 35. (1981). 2. 214–221. (Summaries in German and Russian.)
- HAJDÚ Mihály: Nyelvjárástörténeti szövegek és följegyzések a XVIII–XIX. századi Orosházáról. Bp., ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. 1981. 99 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 7.)
- HÉVVIZI Sándor: Gyoma regionális köznyelvének néhány vonása. (A nyelvjárási sajátosságok alapján.) = BékésiÉ. 16. (1981). 1. 21–36.
- IMRE Samu: Egy fogalomkör nyelvjárási megnevezéseinek típusai. = MNy. 77. (1981). 1. 1–20.
- KISS Jenő: A cipésmesterség szakszókincse a rábaközi Mihályiban. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. 1981. 69 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 5.)
- KISS Jenő: Néprajzi-nyelvi érdekességek Mihályiból. = Soprsz. 35. (1981). 1. 72–80.
- KISS Jenő: Nyelvjárási jegyzetek. (A nyelvjáráskutatással kapcsolatos feladataink újrarendelése.) = MNy. 77. (1981). 2. 214–219.
- KISS Jenő: Nyelvjárási tanulmányok. Bp., Magyar Nyelvtudományi Társaság. 1981. 55 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 159.)
- P. LAKATOS Ilona: Tapasztalatok Jászberény és Nyíregyháza regionális köznyelvi vizsgálatáról. = MNy. 77. (1981). 4. 449–457.
- LÉGRÁDI Imre: *Mon.* ('Malom', 'malmom' nyelvjárási változata.) = Nyr. 105. (1981). 3. 364–365.
- B. LŐRINCZY Éva: Ami egy előszóból kimaradt. (Az Új Magyar Tájszótár anyaggyűjtési munkálatairól.) = MNy. 77. (1981). 1. 117–118.

- MARKÓ Imre Lehel: Kiskanizsai szótár. Bp., Akadémiai. 1981. 280 l. (A helység köznyelve, nyelvjárása és szókincse.)
- MÉSZÁROS NÉ VARGA Mária: Falucsúfolók a tapolcai járásban. Bp., ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. 1981. 35 l. + 1 térk. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 6.)
- (MOHÁKY) MOKAN, K(atalin): Metodika obrabotki lingvogeografičeskih kart vengerskoj dialektologičeskoj školoj. = FU. (1980). 6. 79–84.
- MORVAY Péter: Kilenc országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőtalálkozó eredményei és tanulsága. = Honism. 9. (1981). 5. 6–11.
- MURÁDIN László: Az asszociatív á-zás elterjedtsége a romániai magyar nyelvjárásokban. = NyIrK. 25. (1981). 2. 185–192. (Melléklet: Az asszociatív á-zás erdélyi elterjedtsége térképlapra vetítve.)
- MURÁDIN László: Miriszló (Fehér megye, Románia) nyelvjárásának magánhangzórendszere. = NyIrK. 25. (1981). 1. 39–66. (Summary in Rumanian.)
- SIPOS Pál: Hasonlóságok a népnyelv és a szleng között. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 229–232.
- SZABÓ T. Attila–PÉNTEK János: A burgonya. 1. = Művelődés. 34. (1981). 1. 43–45.
- SZABÓ Géza: A regionális szókészleti kutatás néhány kérdése. = MNy. 77. (1981). 3. 341–347.
- SZABÓ Géza: A *v* hang sajátos viselkedésének kérdéséhez. (Adalékok az előreható *v* > *f* hasonuláshoz, valamint a *v* hátraható zöngésítő hatásához két muravidéki község nyelvjárásából.) = MNy. 77. (1981). 1. 93–101.
- SZABÓ József: Észrevételek a kiskundorozsmai nyelvjárás változásáról (a Magyar Nyelvjárások Atlasza alapján). = MNy. 77. (1981). 4. 474–486.
- SZABÓ József: Az ige-*tövek vizsgálata Nagykónyi község nyelvjárásában.* = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 149–160. (Summary in Russian.)
- SZABÓ József: A mondattejtjedelem vizsgálata nyelvjárási szövegekben. = Nyr. 105. (1981). 4. 463–475.
- TÓTH Imre: Gyermekeköröm köszönésformái Bernecebarátiban. = Honism. 9. (1981). 4. 40–45.
- VARGA Gyula: A pusztacsaládi köznyelv és nyelvjárás. Bp., Varga Gyula. 1981. 47 l.
- ZILAH Lajos: Regionális köznyelvi szövegek Orosházáról. Bp., ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete. 1981. 71 l. (Magyar csoportnyelvi dolgozatok 9.)

13. Nyelvművelés, normatív nyelvészet

- BALÁZS János: Nyelvművelésünk és a nyelvfilozófia. = MNy. 77. (1981). 4. 396–407.
- BALOGH Dezső: Általános beszédkultúránkról. = Utunk. 36. (1981). 30. 6.
- BALOGH Dezső: Nyelvművelő feladatainkról. = Utunk. 36. (1981). 43. 1–2.
- BARÓTI Judit: Nyelvi, nyelvtani „kalauzok”. (Szabó Kálmán: Játékos nyelvtan, játékos helyesírás és Nagy Kálmán: Kis magyar nyelvtankönyv... című, a Kriterion Kis-kalauz sorozatban megjelent könyvének elemzése.) = Kor. 40. (1981). 3. 235–236.

- BENKŐ László: Hogyan köszönjünk a nőknek? = ÉA. 3. (1981). 4. 7.
- BENKŐ Loránd: Elnöki megnyitó. (Elhangzott A magyar nyelv hete 1981. évi rendezvénytársasorozatát bevezető tudományos ülésen.) = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 14–17.
- BÍRÓ Zoltán: „Zaj” és nyelvhasználat. (A tudományos-műszaki forradalom nyelvi kérdéseiről.) = Művelődés. 34. (1981). 4. 19–20.
- BODOR Pál: Egynevűség, kétnevűség. = A Hét. 12. (1981). 6. 3.
- BOGNÁR Elek: Beszédtechnikai ismeretek műszaki előadások tartásához. 4. utánn. Bp., BME. 1981. 106 l. (A Budapesti Műszaki Egyetem Mémöki Továbbképző Intézete előadássorozatából.)
- BÜKY László: Ma is forr a világ! (A *forr* ige jelentése és használata.) = ÉA. 3. (1981). 1. 5–6.
- DEME László: Anyanyelv – hazafiság. = ÉI. 25. (1981). 24. 6.
- DEME László: Anyanyelv és hazafiság. = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 66–84.
- DEME László: Beszédünk tempója. = ÉA. 3. (1981). 3. 11.
- DEME László: A hangzás kulcsa. = ÉA. 3. (1981). 4. 11.
- DEME László: Hogyan bánjunk a szünetekkel? = ÉA. 3. (1981). 2. 10.
- DEME László: Hogyan lejtse a hangunk? = ÉA. 3. (1981). 1. 9.
- DEME László: Közigazgatásunk nyelvi arculatáról. = Nyr. 105. (1981). 1. 1–9.
- DEME László: Közigazgatási fogalmazásunk minőségi jellemzői. = Nyr. 105. (1981). 3. 267–278.
- DEME László: A közigazgatási irat mint közlemény. = Nyr. 105. (1981). 4. 406–415.
- FÜLÖP Lajos: „Anyanyelvünket is állandóan tanulnunk kell”. (Beszélgetés Keresztury Dezső akadémikussal.) = ÉA. 3. (1981). 2. 7.
- FÜLÖP Lajos: Memoriter és beszédművelés. = Mtan. 24. (1981). 4. 168–169. (Table of Contents in Russian and French.)
- GÁL Sándor: Nyelvművelést – hétköznapiakon is! = Hét. 26. (1981). 18. 6.
- I. GALLASY Magdolna: „Közismert”-e? (Új nyelvi formák terjedése; nyelvhelyességi megítélésük.) = Nyr. 105. (1981). 1. 29–37.
- GRAF Rezső: A magyar nyelv hete Budapesten – 1981-ben. = nyr. 105. (1981). 3. 382–384.
- GRÉTSY László: Szakítsunk a papás-mamással! (A mindennapi életben használt egyes szavak minősítő jellegéről.) = ÉA. 3. (1981). 4. 3.
- *HALL, Jr. Robert A.: Hungarian Grammar. Publ. by Linguistic Society of America. Suppl. to Language Vol. 20. 1944. Millwood. Kraus. 1979. 91 l. (Language Monograph 21.)
- HANGAY Zoltán: Franciakulcs, svédcsavar, törökülés. (Műveltség és nyelvhasználat a szakmunkástanulók magyar nyelvi döntőjében.) = Mtan. 24. (1981). 5. 237–240. (Table of Contents in Russian and French.)
- HERNÁDI Sándor: Szó-beszéd. Képzelt nyelvi folyóirat. Bp., Gondolat. 1981. 296 l. 111.
- HORVÁTH Károly: A MÉM felsőoktatási intézményeinek első országos magyar nyelvi versenye. (1981. március 10-én.) = Nyr. 105. (1981). 4. 507–508.

- HUSZÁR, Ágnes: Die syntaktische Eigentümlichkeiten der ungarischen gesprochenen Umgangssprache. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 186–191.
- ILLYÉS Gyula: Üdvözlő beszéd. (Elhangzott A magyar nyelv hete 1981. évi rendezvényt sorozatát bevezető tudományos ülészekon.) = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 12–13.
- KÁDÁR Ferenc: Beszédhibák – logopédiai nevelés. = Kor. 40. (1981). 3. 205–207.
- KÁLMÁN Endre: Egy magyartalanság ellen – de hogyan? (Szepes Gyula: A „tötö” nyelv járványa c. cikke kapcsán. Nyr. 104. 16–28.) = Nyr. 105. (1981). 1. 37–39.
- KEMÉNY Gábor: Szórendetlenség. (A szórendről.) = ÉA. 3. (1981). 2. 2.
- KEMÉNY Gábor: „Zsül Verne” és a többiek. (Az idegen nevek kiejtéséről.) = ÉA. 3. (1981). 4. 11–12.
- KISPISTA István: Hangszórók kora. (Egy rádióriporter gondolatai élőbeszédünk változásairól.) = ÉA. 3. (1981). 2. 9–10.
- KOVÁTS Dániel: Édes anyanyelvünk diákjaink ajkán. (Az országos középiskolai nyelvhasználati verseny tapasztalatai.) = Mtan. 24. (1981). 1. 39–42. (Table of Contents in Russian and French.)
- LADÓ János: Hangrendi párhuzam. (Követi-e az utónév a hangrend szempontjából a családnevet?) = ÉA. 3. (1981). 3. 10.
- LŐRINCZE Lajos: Az érzékelésről, de – pontosabban. (Az *érzeke*l ige használatáról.) = ÉA. 3. (1981). 1. 2.
- MAJOROS Mihály: Van nyelve az oroszlánnak! (A pesti nyelvhasználatról.) = ÉA. 3. (1981). 4. 5.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Európaiságunk és az idegen szavak. = MképesÚjs. 30. (1981). 14. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Félresikerült vonzatok. = MképesÚjs. 30. (1981). 10. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Mid van (neked)? = MképesÚjs. 30. (1981.) 13. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Mire jó a tárgyaz ragozás? = MképesÚjs. 30. (1981). 8. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Mivel jött a nagybajuszú ember? (Magyar nyelvhelyességi kérdések.) = MképesÚjs. 30. (1981). 2. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Barátján keresztül. (Nyelvhelyességi kérdések.) = MképesÚjs. 30. (1981). 16. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Bír és tud. (Nyelvhelyességi kérdések.) = MképesÚjs. 30. (1981). 19. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: Körtéket vett. (Nyelvhelyességi kérdések.) = MképesÚjs. 30. (1981). 17. 29.
- MOLNÁR CSIKÓS László: A nyelvi szemlélet. (Nyelvhelyességi kérdések.) = MképesÚjs. 30. (1981). 15. 29.
- MOLNÁR Zoltán Miklós: Adalékok a „tötö” megítéléséhez. = Nyr. 105. (1981). 2. 180–184. (Lásd még Szepes Gyula és Tompa József cikkét Nyr. 104. 16–28, ill. Nyr. 105. 165–180.)
- MONTÁGH Imre: Tiszta beszéd. Beszédtechnikai gyakorlatok. 2. kiadása. Bp., NPI. 1981. 143 l.
- NYIRKOS, István: Kirjallissuuden kieli – yeliskieli – kansankieli. Unkarin kielimuotojen systematiikkaa. = Vir. 85. (1981). 3. 240–246. (Irodalmi nyelv – köznyelv – népnyelv. A magyar nyelv rendszertana.)

- ÓVÁRI Miklós: Megnyitó beszéd. (Elhangzott A magyar nyelv hete 1981. évi rendezvénytársaságát bevezető tudományos ülészekon.) = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 7–11.
- RÁCZ Endre: Alkotott és kiállított személyiségek. (A melléknévi igenevek helyes használatáról.) = ÉA. 3. (1981). 2. 1–2.
- RÁCZ Endre: Egy új összegezés nyelvművelésünk történetéről és főbb kérdéseiről. (Fábián Pál és Lőrincze Lajos: Nyelvművelés. Bp., ELTE BTK. (Tankönyvkiadó.) 1980. 218 l. című könyvéről.) = Nyr. 105. (1981). 4. 396–496.
- RÁCZ Endre: Töményebb lett a „feles”? (Az egy deci borból és egy deci szódából való fröccs neve) = ÉA. 3. (1981) 1. 4.
- SIJ, Eniko (SZÍJ Enikő): Kurs vengerskogo jazyka. 2. izd. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 630 l.
- SÜLE Jenő: Anyanyelvi műveltségünk hanyatlásának okairól. = Mtud. 26. (1981). 2. 102–113. (Table of Contents in Russian and English.)
- SZABÓ Ilona: Kell a törődés. (Nyelvművelő sorozat.) = Kor. 40. (1981). 3. 203–204.; Kor. 40. (1981). 4. 295–296.; Kor. 40. (1981). 7–8. 594–595.; Kor. 40. (1981). 9. 708–709.; Kor. 40. (1981). 10. 789–790.; Kor. 40. (1981). 11. 843–845.
- SZABÓ József: Kell-e szégyellnünk anyanyelvjárásunkat? = ÉA. 3. (1981). 3. 12.
- SZENDE Aladár: Anyanyelvi nevelés a családban. = ÉA. 3. (1981). 1. 12.
- SZENDE Aladár: Emberközpontú nyelvművelés – emberformáló anyanyelvoktatás. = NyelvKult. 44. (1981). 39–46.
- SZÉPE György: A nyelvi műveltség modellje a harmadik évezred küszöbén. = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 85–102.
- A szerkesztőség: A windsurf pályázat értékelése. = ÉA. 3. (1981). 1. 7.
- SZÜTS László: Anyanyelvünk 1981-ben. (A magyar nyelv hetének rendezvénytársaság.) = NyelvKult. 44. (1981). 75–77.
- SZÜTS László: A magyar nyelv hete 1981-ben. = Mtud. 26. (1981). 7–8. 612–614.
- TISZAMARTI Antal: Kiegészítés a „tötö” nyelv kérdéséhez. (Lásd Szepes Gyula: A „tötö” nyelv járványa c. cikkét, Nyr. 104. 16–28.) = Nyr. 105. (1981). 1. 40.
- TOMPA József: Anyanyelvünk védelmében. (Szepes Gyula: A „tötö” nyelv járványa c. cikke kapcsán, Nyr. 104. 16–28.) = Nyr. 105. (1981). 2. 165–180.
- WACHA Imre: Beszéljessünk a beszédéről! 2. kiadás. Bp., Kossuth. 1981. 195 l. + 1 t. fol. ill.
- WACHA Imre: A középiskolások beszédversenye 1980-ban. = Nyr. 105. (1981). 1. 122–127.

14. Nyelvtan (alaktan, mondat) és szövegtan

- *ASCHENBRENNER, K.: The Appraisive Function of Hungarian Verbs in *-kodik*, *-kedik*, *-ködik*. = ALH. 28. (1978). 3–4. 187–239.
- BACHÁT László: A tulajdonnév mint mondatrész. = NÉ. 6. (1981). 50–55. (Summary in English.)
- BÉKÉSI Imre: Viszonyfajta és konstrukciós forma. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 161–177. (Summary in German.)

- CSÉCSY, Madeleine: Predicat nominal et constructions agrammaticales en Hongrois. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 356–363.
- DEME László: Közigazgatási szövegek szerkezeti mutatói. = Nyr. 105. (1981). 2. 145–155.
- *DÉNES Imre: Az elbeszélő irodalmi szövegek redukálása. = Narratológiai tanulmányok. 1980. 300–314.
- B. FEJES Katalin: Az igeneves szerkezetek a *Fizika 6.* szövegében. (*Fizika 6.*, Kövesdi Pál, Bokor Pál, Halász Tibor, Kovács László, Miskolczi Józsefné. Bp., Tankönyvkiadó. 1979.) = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 195–204. (Summary in English.)
- GÁLFFY Mózes: A többtagú (halmozott) állítmányú egyszerű mondatok és a mellérendelő összetett mondatok elhatárolásának kérdéséhez. = MNy. 77. (1981). 4. 385–395.
- HUNYADI László: A magyar fókuszképzés egy újabb esete. = NyK. 83. (1981). 402–408. (Summary in English.)
- JAKAB István: Gondolatok az összetett mondatrészekről. = Nyr. 105. (1981). 3. 286–292.
- JAKAB László: Unkarin verbien taivutusjärjestelmässä 1300-luvun lopulla tapahtumassa olevista alkuperältään äänneopillisista muutoksista. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 114–120.
- *JUHÁSZ József: Vázlatok a szó portréjához. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 99–120. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- KÁROLY Sándor: Mondat és megnyilatkozás. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 49–63. (Summary in English.)
- *KÁROLY Sándor: Szavak, szerkezetek morfológiai tagoltságának változásai és a jelentés. (Szintetikus és analitikus irányú változások a magyar nyelvben.) = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 121–156. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- KIEFER Ferenc: A kérdő mondatról. = NyK. 83. (1981). 2. 273–292. (Summary in English.)
- KIEFER Ferenc: Zur semantischen Klassifizierung der ungarischen Adjektive. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 275–286.
- KISS, Antal: Lauseenjäsenten funktionaalinen systeemi unkarin kielessä. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 401–406.
- É. KISS Katalin: Brassai Sámuel mondatelmélete. = ÁNyT. 13. (1981). 91–102.
- KISS É. Katalin: Structural Relations in Hungarian, a „Free” Word Order Language. = LIn. 12. (1981). 2. 185–213.
- M. KORCHMÁROS Valéria: A „kettős alany” megítéléséhez. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 179–194. (Summary in English.)
- LÉVAY, Béla: A New Approach and a Model of the Indefinite and Definite Conjugation in Hungarian. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 296–301.
- *MOLNÁR, Ilona: The Semantic Structure of Complex Sentences Containing the Conjunction *hogy* ‘that’ in Hungarian. = ALH. 29. (1979). 1–2. 27–45.

- NAGY Ferenc: Bevezetés a magyar nyelv szövegtanába. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 151 l.
- PERROT, Jean: Accent et syntagme prédictif en hongrois. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 334–338.
- PETE István: A névmások osztályozása. = MNy. 77. (1981). 3. 331–334.
- PLÉH Csaba: A visszautaló (anaforikus) nyelvi eszközök értelmezése. = MPSz. 22. (1981). 3. 215–230. (Summaries in Russian and English.)
- RÁCZ Endre: Az állítmány egyeztetése a mennyiségjelzős alánnyal a mondategység határán túl. = Nyr. 105. (1981). 2. 134–145.
- *RÁCZ, E(ndre): Stand und Aufgaben der ungarischen deskriptiven grammatischen Forschungen. = AUBud-L. 11. (1980). 11–30.
- RÁCZ Endre: Számbeli egyeztetés halmozott jelzőjű főnevek mellett. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 211–218.
- RÁCZ Endre: A tulajdonnevek grammatikája. = NÉ. 6. (1981). 55–60. (Summary in English.)
- RÁCZ Endre: A tulajdonnevek és az egyeztetés. = Név és társadalom. 1981. 231–234.
- *REGAMEY, Constantin: Die objektive Konjugation von Ungarischen. = Friburg-Orient. 1980. Sommer. 1–8.
- SEBESTYÉN Árpád: Önálló szók névutóvá fejlődése a magyar nyelvben. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 460–466.
- SZABÓ Géza: Helyhatározóink leíró nyelvtani kérdéseiről. (Részletek „A mai magyar nyelv helyhatározó rendszere” című kéziratban levő monográfiából.) = VasiSz. 35. (1981). 3. 389–398. (Summaries in German and Russian.)
- SZABÓ Géza: Szavak a mondatban. (A szóalakok mondatbeli összefüggései.) = VasiSz. 35. (1981). 1. 43–48. (Summaries in German and Russian.)
- SZEGFÜ Mária: Ősi és idegen eredetű alapszavak aránya igeképzős származékokban. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 113–117.
- VARGA László: A magyar névszói állítmány kérdéséhez. = NyK. 83. (1981). 1. 79–95. (Summary in English.)
- VARGA László: A topicről és a fókusz utáni elemek sorrendjéről (egy szintaktikai modell kapcsán). = MNy. 77. (1981). 2. 198–200.
- VELCSOV Mártonné: „Jöttelek meglátogatni”. A tárgyaz igeragozás kiterjedése. = ÉA. 3. (1981). 4. 8.
- *VILLÓ, Ildikó: The Interrelationship Between Affected Objects and Adverbials of Direction. = ALH. 30. (1980). 1–2. 25–62.

15. Nyelvtörténet és etimológia. Az irodalmi nyelv története

- E. ABAFFY Erzsébet: Igerendszer és igeragozás összefüggése az ősmagyar korban. = MNy. 77. (1981). 1. 20–33.
- E. ABAFFY Erzsébet: A képzőrendszer leírásának gondjai a történeti grammatikában. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 17–25.

- BÁRCZI Géza: A magyar nyelv bolgár- és köztörök jövevényszavai. = Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből. 1981. 31–52.
- *BÁRCZI Géza: A szótövek. Bp., ELTE. 1980. 67 l. (Magyar történeti szóalaktan. Egyetemi magyar nyelvészeti füzetek.)
- BENKŐ Elek: Középkori feliratok Dálnokon. = Kor. 40. (1981). 2. 138–145.
- BENKŐ, Loránd: Beiträge zur Geschichte der ungarischen Wortbildung. = Congressus Quintus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars VI. 1981. 40–47.
- BENKŐ Loránd: Megjegyzések a *bagó* eredetéhez. = MNy. 77. (1981). 2. 203–206. (Vö. MNy. 77. 201–203.)
- BENKŐ Loránd: Olasz eredetű régi kelmenevek. = Lakó- emlékkönyv. 1981. 31–42.
- BERECZKI Gábor: Szómagyarázatok és etimológiák. = Lakó- emlékkönyv. 1981. 43–47.
- BERECZKY Gyuláné: Magyar sírfeliratok az isztambuli temetőben. = Honism. 9. (1981). 4. 50–51.
- BERNÁTH Béla: Még egyszer a *feze*. (Szómagyarázat.) = MNy. 77. (1981). 3. 334–335.
- *BOLLÓK, J(ános): L'authenticité historique de la légende de Thonuzoba. = AUBud-L. 11. (1980). 31–42.
- BRATINKA József: Hadrendi kifejezések a 16. századból. = AUSz–SEL. 24–25. (1980–1981). 111–127. (Summary in German.)
- BRATINKA József: Tinódi mozgást jelentő igéinek szemantikai viszonyai. = Nyr. 105. (1981). 3. 348–353.
- DÉCSY, Gyula: Linguistische Sinndeutungen IV. (Magyar, orosz és finn szószármaztatások.) = UAJb. 53. (1981). 66–75.
- DIENES Erzsébet: Az Érdy Kódex és a Jordánszky Kódex kéziratai összehasonlításának tanulságaiból. = MNy. 77. (1981). 3. 315–319.
- DIENES Erzsébet: A lesz és a tész igék az Érdy Kódexben. = Congressus Quintus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars VI. 1981. 60–65.
- DORÓ Gézáné: Olasz jövevényszavaink kutatásának története. = AAPSz. 1. (1980–1981). 57–64. (Summaries in German and Russian.)
- ÉDER Zoltán: *Pápaszem* szavunk keletkezésének művelődéstörténeti háttere. = MNy. 77. (1981). 177–188.
- EREN, Hasan: *Tapsifüles*. (Szómagyarázat.) = MNy. 77. (1981). 1. 84–85.
- FÁBIÁN Pál: A XIX. század magyar nyelve és Jókai. = Az élő Jókai. Tanulmányok. 1981. 35–44.
- FÁBRICZ Károly: Az *-e* kérdő partikula. = Nyr. 105. (1981). 4. 447–451.
- FEHÉRTÓI Katalin: A *leveles* melléknév és a régi magyar bűnildözés. = MNy. 77. (1981). 4. 440–449.
- FODOR István: Francia eredetű városnév-e a *Párizs*? Volt-e szóvégi *s* (*ʃ*) hang az ófranciában? = MNy. 77. (1981). 2. 158–168.
- FODOR István: Ist *Párizs* 'Paris' ein französisches Lehnwort im Ungarischen? Existierte ein auslatendes im Altfranzösischen? = Congressus Quintus Internationalis Fenno–Ugristarum. Pars VI. 1981. 66–71.
- FOGARASI Miklós: A blabla múltjáról. = MNy. 77. (1981). 4. 467–470.

- GALGÓCZI László: Betegségneveink történetéből: *orbanc* 'erysipelas'. = AAPSz. 1. (1980–1981). 65–74. (Summaries in German and Russian.)
- GREGOR Ferenc: A *százados*, *hadnagy* és *tizedes* szavak jelentésfejlődése és szláv nyelvi kapcsolatai. = MNy. 77. (1981). 4. 423–435.
- GREGOR Ferenc: Újabb adatok a lovak és szarvasmarhák leírásához a XVII–XVIII. században. = MNy. 77. (1981). 1. 126–128. (Lásd még Schram Ferenc írását, MNy. 66. 107–109.)
- HAADER Lea: A Münchener Kódex szövegtagolásának kapcsán. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 55–59.
- HAHN, Franz: Kann das ungarische 'perc' nicht vom lateinischen 'pars'? = ZPh. 34. (1981). 4. 479–482.
- HAJDÚ Mihály: Helyneveink *-d*-féle képzőinek funkcióiról. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 161–172.
- S. HÁMORI Antónia: Kötőszóhasználat az ómagyar kor értelmezős szerkezeteiben. = MNy. 77. (1981). 2. 148–158.
- S. HÁMORI Antónia: „mend w nemeneč”. (A Halotti Beszéd szókapcsolata, amelyben az alaptagnak mennyiség- és birtokos jelzői bővítménye van.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 27–35.
- HÁZI Jenő: Vas megyei középkori oklevelek. 37. közleménye. = VasiSz. 35. (1981). 2. 295–296.
- HONTI László: Egy ugor kori hiátustöltő nyomán. (A *hossz* névutó történetéhez.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 275–279.
- HORVÁTH Judit: Gondolatok *duska* szavunk elavulási folyamatáról. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 129–134. (Summary in English.)
- P. HORVÁTH, Judit: On the Problem of Word-Obsolescence in the Hungarian Language. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 55–60.
- HORVÁTH Mária: Művelődéstörténet – szótörténet. (Péter Katalin: Az erdélyi társadalom élete a 17. század első felében c. dolgozata kapcsán. Századok. 1980. 4. 575–597.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 97–104.
- R. HUTÁS Magdolna: A szaglást és ízlést kifejező magyar igék szótörténeti és jelentéstörténeti problémái. = MNy. 77. (1981). 4. 436–440.
- Jókai-Kódex XIV–XV. század. A nyelvemlék betűhű olvasata és latin megfelelője. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva közléstesi P. Balázs János. Bp., Akadémiai. 1981. 354 l. (Codices Hungarici VIII.)
- JUHÁSZ Dezső: XI. századi *-e rév* szavunk? (Gondolatok egy oklevélvizsgálat kapcsán.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 129–135.
- KESZLER Borbála: Véghangzóihiányos töltő – véghangzóihiányos töváltózat. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 219–227.
- Sz. KISPÁL, Magdolna: Das uralische Verbalnomensuffix *-m* im Ungarischen. (Ein Beitrag zur ugrischen Morphologie und Syntax.) = Explanaciones et tractationes Fenno-Ugricae in honorem Hans Fromm. München. 1979. 117–128.
- Sz. KISPÁL Magdolna: A *-va/-ve*, *-ván/-vén*, *-val/-vel* képző története. = MNy. 77. (1981). 1. 33–41.
- É. KISS Sándor: *Nosztalgia*. (Szómagyarázat.) = Nyr. 105. (1981). 2. 219–225.

- KOROMPAY Klára: A Székelyudvarhelyi Kódex első két keze és a *-val/-vel* rag. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 61–69.
- KOVÁCS István: Bécsi Glosszák. (Egy magyar glosszás esztergomi iskoláskönyv a bécsi Schottenstiftben a XV. század első negyedéből.) = MNy. 77. (1981). 4. 506–510.
- KOVÁCS István: Szótörténeti adatok a XVI–XVII. századból. = MNy. 77. (1981). 2. 254–256.
- KOVÁCS István: Szótörténeti adatok a XVI–XVII. századból. = MNy. 77. (1981). 3. 381–384. (Lásd még MNy. 77. 254–256.)
- KOVÁCS István: XVI–XVII. századi szótörténeti adatok. = MNy. 77. (1981). 4. 510–511. (Lásd még MNy. 77. 254–256, 381–384.)
- KOVALOVSKY Miklós: Vasárnap – vásárnap? = ÉA. 3. (1981). 3. 3.
- KRISTÓ Gyula: Nyíregyháza kialakulástörténetének problémái. = NÉ. 6. (1981). 27–39. (Summary in English.)
- LÁSZLÓ, Gyula: Sattel und Steigbügel. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 79–84.
- LIGETI, Louis: Prolegomena to the Codex Cumanicus. = AOH. 35. (1981). 1. 1–54.
- MARKUŠ, M.: Adalékok a *bagó* szó eredetéhez. = MNy. 77. (1981). 2. 201–203.
- MATAI, Marija (MÁTAI, Mária): Rol' izučenija istorii jazyka v nacional'noj kul'ture. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 225–229.
- D. MÁTAI Mária: A történeti szemlélet az anyanyelvi oktatásban. = Nyr. 105. (1981). 1. 75–87.
- D. MÁTAI Mária: Rendszerkapcsolatok érvényesülése a magyar határozószók történetében. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 37–45.
- MERÉNYI Oszkár: Néhány nyelvészeti megjegyzés a Berzsenyi-életmű kiadásához. (Döbrentei Gábor nyelvi torzításairól. Berzsenyi szószármaztatási elméletéről.) = Nyr. 105. (1981). 3. 303–309.
- MÉSZÁROS István: *Adta-teremtette*. (Szómagyarázat.) = Mny. 77. (1981). 2. 206–207. (Vö. még MNy. 77. 1. 90–93.)
- MEZEY László: Az oxfordi glosszák. (Nyelvtörténeti adatok.) = MNy. 77. (1981). 3. 372–376.
- MIKOLA Tibor: A tárgyas ragozás eredetének kérdéséhez. = Lakó- emlékkönyv. 1981. 119–125.
- MIZSER Lajos: Leica, repró. (Eredetük és jelentésük.) = ÉA. 3. (1981). 4. 10.
- MIZSER Lajos: XVII. századi levelek. (Fügedi István hitlevele és Esterházy Miklós levele a cserépiekhez.) = MNy. 77. (1981). 2. 253.
- MOKÁNY Sándor: A nyelvatlaszok felhasználhatósága az etimológiai kutatások forrásanyagaként. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 135–147. (Summary in Russian.)
- A. MOLNÁR Ferenc: A biblia és a magyar nyelv. = ÉA. 3. (1981). 4. 6.
- A. MOLNÁR Ferenc: A *-sza, -sze* nyomatékosító toldalék eredete. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 81–90.
- MOLNÁR Zoltán Miklós: Csúcs. (A szó története.) = ÉA. 3. (1981). 3. 5.
- NAGY Ilona: A Jordánszky Kódex fordítástechnikai sajátosságairól. = MNy. 77. (1981). 1. 41–48.

- NÉMETH K. Bódog: Eltartási szerződések a XVII. századból. (Nyelvtörténeti adatok.) = MNy. 77. (1981). 3. 376–380.
- NYÍRI, Antal: Die inetymologischen *j*, *v*, *h* in der Geschichte der ungarischen Stammsystems. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 195–200.
- NYÍRI Antal: Még egyszer *szén* szavunk eredetéről meg egy szófejtés-szemléleti kérdésről és annak következményeiről. = NyK. 83. (1981). 2. 396–401. (Summary in German.)
- NYÍRI Antal: Az *óv* 'bewahren, behüten' meg az *ősz* 'ua' és az *ó* 'régi, alt' története. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 79–90. (Summary in German.)
- NYÍRI Antal: Sur l'origine de la conjonction *ha* 'si'. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 247–251.
- NYÍRKOS István: Az inetimologikus hangok a magyarban és a rokon nyelvekben. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 212–228.
- ONDRUS, Šimon: Staroslovienske 'drökol' fustis, slovenské 'driek' a mada'arské 'derék' truncus. Akadémikovi L(ászló) Hadrovics 70. rod. (Az ósláv 'drökol', a szlovák 'driek' és a magyar 'derék' szó eredete. Hadrovics László akadémikus 70. születésnapjára.) = SlavSl. 16. (1981). 1. 3–10.
- K. PALLÓ Margit: *Bűn*. (Szómagyarázat.) = MNy. 77. (1981). 1. 86–87.
- K. PALLÓ Margit: *Írماغ*. (Szómagyarázat.) = Nyr. 105. (1981). 3. 363–364.
- K. PALLÓ Margit: *Komor*. (Szómagyarázat.) = MNy. 77. (1981). 2. 208.
- J. PAPP Zsuzsanna: Különös szószervezetek a kódexirodalom korában. (Mellérendelő szószervezetek.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 47–53.
- PUSZTAI Ferenc: Jelentésrendszerek történeti vizsgálata. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 91–96.
- *RUSPANTI, Roberto: „Halotti beszéd”, il primo monumento linguistico ugro-finnico. Roma, Univ. di Roma. Istituto di Glottologia. 1980. 43 l.
- SARKISJAN, A. E.: K voprosu pristavok glagolov vengerskogo jazyka. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 314–316.
- SZABÓ, Géza: Zu einigen Fragen der urungarischen Lokalbestimmungen. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 77–82.
- SZATHMÁRI, István: Quand la langue littéraire hongroise s'est-elle fixée? = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 157–162.
- SZILÁGYI Ferenc: Andalog, mereng. (Szófejtések.) = ÉA. 3. (1981). 3. 4.
- L. SZINI Karola: Anatómiai és kórtani műszavak belső struktúrája a XVI. századi „Ars Medica”-ban. = NyIrK. 25. (1981). 2. 169–176.
- TAKÁCS Lajos: *Csille* szavunk eredetéhez. = NyK. 83. (1981). 1. 143–148. (Summary in German.)
- TAKÁCS Lajos: „Fejszéjeket beitták”. (A jogtalan birtokháborító megbírságolása, a közvetlen megzálogolás és a zálogra való ivás.) = Nyr. 105. (1981). 4. 476–478.
- TAKÁCS Lajos: *Hajításnyira*... (Egy kifejezés hátteréhez.) = NyK. 83. (1981). 1. 139–142. (Summary in German.)
- TAKÁCS Lajos: Kenyeres verem. (Élelemtároló hely.) = Nyr. 105. (1981). 361–363.

- TARDY Lajos: A keleti magyarok *madzsar* neve egy 1310. évi kaffai olasz okiratban. = AT. 28. (1981). 2. 205–210.
- TOMPA József: Ábrahám, Izsák, Jákob kebelében. (A szólás-mondás nyelvtörténeti háttéréről.) = Mny. 77. (1981). 4. 457–460.
- VARGHA Balázs: A magyar szótörténet lyukas hálója. (Széjgyezetek a TESZ-hez.) = Űl. 21. (1981). 8. 98–105.
- VÁSÁRHELYI, S. István: Das Verhältnis der Endungen zum Wortstamm bei der Deklination des ungarischen Hauptwortes. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 109–117.
- VELCSOV Mártonné: Egy távolságjelölő mérték (a *stadium*) megnevezései azonos szövegeket fordító nyelvemlékeinkben. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 91–110. (Summary in German.)
- VELCSOV Mártonné: A határozói igenevek egy sajátos szerepe nyelvemlékeinkben. = Mny. 77. (1981). 3. 308–315.
- VELCSOV Mártonné: *Mennyütőkő – mennyütősziget*. = Mny. 77. (1981). 1. 87–90.
- VÍGH Károly: Etimológiai szótáraink margójára. (*Dömöcköl* 'ócska patkóvasból acélt kovácsol' és *fancilla* 'kicsi rongyos szolgáló, vagy szegény leányocská'). = Mny. 77. (1981). 3. 339–340.
- ZELLIGER Erzsébet: Adalékok a Keszthelyi Kódex nyelvjárásához. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 71–80.
- ZILAHY Lajos: *Atta-teremtette*. (Szómagyarázat.) = Mny. 77. (1981). 1. 90–93.
- ZSILINSZKY Éva: A *képpen* nyelvtörténetéhez. = Mny. 77. (1981). 1. 82–84.
- ZSILINSZKY Éva: A történeti szókészlet vizsgálatának néhány kérdése. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 105–112.

16. Stilisztika

(A szépirói – költői és prózai – művek nyelvének elemzése. A stilisztikával érintkező kérdések. Verstan)

- BAKOS József: A mondatok világa. (Ahogyan költők látják és láttatják.) = Mtan. 24. (1981). 4. 175–183. (Table of Contents in Russian and French.)
- BAKOS József: A kérdőjelek poétikája. (Hogyan válhat egy-egy kérdőjel a poétikum forrásává, van-e a kérdőjeleknek sajátos poétikai kommunikációs funkciója?) = Nyr. 105. (1981). 1. 41–45.
- BANÓ István: Három archaikus mesei stíluselem generatív nyelvelméleti megvilágításban. = Ethn. 92. (1981). 1. 1–13. (Summary in French.)
- *BÁNYAI János: Narratívikai kutatások Jügoszláviában. = Narratológiai tanulmányok. 1980. 91–101.
- BENCZE Lóránt: A nyelvi norma és a metafora kérdéséhez. = Mny. 77. (1981). 2. 196–198.
- *BENKŐ László: Durva szók a köznyelvben és a szépirodalomban. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 5–13. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- D. BERENCSI Margit: A „tűz” motívum Nagy László költészetében. = Mny. 77. (1981). 1. 72–83.

- BÍRÓ Ágnes: Költői nevek varázsa. = ÉA. 3. (1981). 2. 17.
- BOROS Mária: Szabó Lőrinc: Így semmisül meg. (Verselemzés.) = Nyr. 105. (1981). 3. 309–318.
- BÜKY László: Egy szókép világa Füst Milán költői nyelvében. = Nyr. 105. (1981). 2. 185–193.
- BÜKY László: „A szív idézete: líra”. A szív főnév használata Füst Milán és Karinthy Frigyes költői nyelvében. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 205–236. (Summary in French.)
- DOBÓNÉ BERENCSI Margit: Költői képek nyomában. A metafora. = Mtan. 24. (1981). 6. 249–254. (Table of Contents in Russian and French.)
- DOBÓNÉ BERENCSI Margit: Nagy László: Kereszt az első szerelemre. (Verselemzés.) = Mtan. 24. (1981). 2. 69–74. (Table of Contents in Russian and French.)
- FÁBIÁN Pál–SZATHMÁRI István–TERESTYÉNI Ferenc: A magyar stilisztika vázlat. 5. kiadás. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 297 l. (Egyetemi tankönyv.)
- *FEHÉR Erzsébet: Az igekötős igék Kassák Lajos első két verseskötetében. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 15–55. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- FEHÉR Erzsébet: A rejtélyes egyszerűség. (Weöres Sándor Talizmán című verséről.) = ÉA. 3. (1981). 3. 7.
- FENVYESI István–ERDEI Juszta: A második „magyar Anyegin”. = MNy. 77. (1981). 3. 320–329.
- FISCHER Sándor: Retorika. A közéleti beszéd gyakorlata. Bp., Kossuth. 1981. 308 l.
- FOGARASI Miklós: Tömörkény és a velencei nyelvjárás. = Ttáj. 35. (1981). 1. 47–48.
- FÜLÖP Lajos: Váci Mihály: A mohos favödör. A próza lirizálása. = Mtan. 24. (1981). 2. 74–77. (Table of Contents in Russian and French.)
- *GAÁL Edit: A művészi neologizálás. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 57–66. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- *GÁSPÁRI László: Jeltípusok és stilisztikai kategóriák. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 67–78. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- GÖMÖRI György: „Rákérdezés” a nyelvre – Irányzatok a magyar diaszpóra költészetében. = Congressus Quintus Internationalis Fenno–Ugristarum Pars VII. 1981. 328–332.
- HERCZEG Gyula: A XIX. századi magyar próza stílusformái. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 332 l.
- *Az irodalmi elbeszélés elméleti kérdései. Narratológiai tanulmányok. Szerk. Kanyó Zoltán. Szeged, JATE. 1980. 373 l. (Studia poetica I.) (A nyelvészeti tanulmányok külön bibliográfiai szócikkben.)
- JÓZSA Péter: Az esztétikai élmény emocionális tartalmának szemantikai mezői. = Kultúra és szemiotika. 1981. 329–332.
- *KARÁTSON Endre: A magyar költői nyelv megújulása és Ady szimbolizmusa. = Mégis győztes, mégis új és magyar. 1980. 37–48.
- KÁROLY Sándor: A korstílus érvényesülése napjaink nyelvhasználatában. = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 43–49.

- *KÁROLY, Sándor: Die Nebenfunktion und Stilistik der Verbformen im Ungarischen. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars II. (1975) (1980). 97–101.
- KECSKÉS András: A vers hangzásvilága. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 206 l.
- KELEMEN Péter: Szimbolista versszerkezetek Kosztolányi első korszakában. Bp., Akadémiai. 1981. 322 l. (Irodalomtörténeti füzetek 103.)
- KEMÉNY Gábor: Krúdy és stílusa. A stílus helye Krúdy művészetében és Krúdy helye a stílus művészetében. = It. 63. (1981). 2. 440–457.
- KOCZISZKY Éva: Janus Pannonius: Ad animam suam. (Műelemzés.) = ItK. 85. (1981). 2. 192–209.
- KOCSÁNY Piroska: Jelentéstan és metafora. = MNy. 77. (1981). 1. 59–72.
- KOMLOVSZKI Tibor: Balassi költői nyelvének néhány sajátja. = ItK. 85. (1981). 5–6. 535–544. (Summary in French.)
- KONCSOL László: Egy költői nyelv átváltozásai. (Cselényi László költői nyelvének elemzése.) = ISz. 24. (1981). 9. 803–814.
- KOVÁCS Éva: Adalékok Petőfi ö-zéséhez. = Nyr. 105. (1981). 1. 54–59.
- KOVÁCS Péter: A stílusparódia fogalmáról. = NyIrK. 25. (1981). 2. 159–168. (Summary in Rumanian.)
- KOVALOVSKY Miklós: Író és névhangulat. = Név és társadalom. 1981. 75–77.
- LÁSZLÓ Zsigmond: József Attila rímvilága. = Lit. (1981). 1–2. 258–269.
- LŐRINCZE Lajos: Az ízléstükrözéstől az ízlésformálásig. (Gondolatok irodalmi és köznyelvünk stílusáról.) = Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. 1981. 50–65.
- MADÁCSY Piroska: Szóösszetételek Vörösmarty költészetében. = AAPSz. 1. (1980–1981). 115–123. (Summaries in German and Russian.)
- MOLNÁR Ildikó: Művészi versmondások összehasonlító elemzése. (Petőfi Sándor: A négyökrös szekér.) II. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 247–254.
- MOLNÁR Zoltán Miklós: A stílus és képvizsgálatról. (Nyelvi-képi kifejezések Krúdy prózájában.) = Nyr. 105. (1981). 4. 421–432.
- PAPP Lajos: Örkény István: Budapest. (Lélektani szempontú stíloselemzés.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 265–272.
- PÉCZELY László: Szempontok a *Csongor és Tünde* verselésének elemzéséhez. = It. 63. (1981). 1. 90–108.
- POMOGÁTS Béla: Kommunikációs zavar a költészetben? (A költői szereptudat megín-gásának nyelvi vetületei.) = Nyr. 105. (1981). 1. 26–28.
- *RÁCZ Endre: A homonimák szépirodalmi előfordulásairól. = Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. 1980. 157–206. (Table of Contents in English, German and Russian.)
- SÁROSI Zsófia: Egy vers – két változatban. (József Attila: Nyár.) = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 255–263.
- SURÁNYI Ibolya: Művészi versmondások összehasonlító elemzése. (Petőfi Sándor: A négyökrös szekér.) I. = Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. 1981. 235–245.
- *SZABÓ Zoltán: Narratívikai kutatások Csehszlovákiában. = Narratológiai tanulmányok. 1980. 74–90.

- *SZABÓ Zoltán: Narrativikai kutatások Romániában. = Narratológiai tanulmányok. 1980. 66–73.
- SZEPES Erika–SZERDAHELYI István: Verstan. Bp., Gondolat. 1981. 597 l.
- SZERDAHELYI István: A versritmus szemantikája. (Az elvont formák tartalmi problémáihoz.) = MFilSz. 25. (1981). 3. 380–396. (Summary in German.)
- SZILÁGYI Péter: Forma és világkép. Verstani tanulmányok. Bp., Szépirodalmi. 1981. 329 l.
- *SZUROMI Lajos: A versritmus elemzése az iskolában. Debrecen, Hajdú-Bihar m. Tanács V. B. Pedagógiai Továbbk. Int. 1980. 108 l. (Módszertani segédanyagok 47.)
- TAGAI Imre: Ady Endre: Az eltévedt lovas. (Nyelvészeti-stilisztikai elemzés.) = Nyr. 105. (1981). 1. 59–68.
- TAMÁS Attila: Illyés Gyula költészetének néhány stílussajáttsága a harmincas években. = ItK. 85. (1981). 3. 290–300. (Summary in French.)
- TÓTH Imre: Még egyszer a legszebb magyar nevekről. = Nyr. 105. (1981). 1. 10–26.
- TÚROS Endre: A rím kérdései Áprily rímeinek tükrében. = NyIrK. 25. (1981). 1. 31–38.
- VÍGH Árpád: Retorika és történelem. Bp., Gondolat. 1981. 522 l.
- VIRÁG Gábor: Vajdaság népei és nemzetiségei testvériségének gondolata Majtényi Mihály: Császár csatornája és Élő víz c. regényében előforduló tulajdonnevek tükrében. = Üzenet. 11. (1981). 12. 594–597.
- VITÁNYI Borbála: Névadás az irodalmi művekben. = Név és társadalom. 1981. 79–81.
- ZALABAI Zsigmond: Tűnődés a trópusokon. (Költői képek, trópusok.) Bratislava, Madách. 1981. 212 + 2 l.
- ZALABAI Zsigmond: Szó, kép, szókép, képvilág. (Részlet.) = ISz. 24. (1981). 8. 726–734.
- ZALABAI Zsigmond: Versszerűség és világkép. (A versszerűség ismérveinek a változásai.) = ISz. 24. (1981). 10. 898–903.
- ZALABAI Zsigmond: Metafora és ikonitás. (Részlet a szerző Tűnődés a trópusokon c. készülő munkájából.) = ISz. 24. (1981). 1. 38–47.

17. Az uráli (finnugor) nyelvtudomány és az orientalisztika magyar nyelvi/nyelvészeti kérdései

- BALÁZS, János: Transformationen in finnisch-ugrischen Satzstrukturen. = Lakó-émlékkönyv. 1981. 20–30.
- BÁNCZEROWSKI, Jerzy: A Contribution to the Theory of Uralic Apophony. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 195–201.
- BÁTORI, István: Die finnisch-ugrische Vokalharmonie – ein Rekonstruktionsversuch. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 34–39.
- BÁTORI, István: Die maschinelle Kontrolle der hypothetischen uralischen Formen. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 121–154.

- BONDALETOV, V. D.: Finno-ugorskije zaimstvovanija v russkih professional'nyh argo. = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III.* (1975) (1981). 369–372.
- **Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum Budapestini habitus.* 9.–15. Septembris 1975. Redigit Gyula Ortutay. Pars II. *Acta Sessionum.* Curavit János Gulya. Bp., Akadémiai. 1980. 258 l. (Az előadások bibliográfiánkban külön tételekként is szerepelnek.)
- Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum Budapestini habitus.* 9.–15. Septembris 1975. Redigit Gyula Ortutay. Pars III. *Acta Sectionis Linguisticae.* Curatores Gábor Bereczki, János Gulya. Bp., Akadémiai. 1981. 451 l. (Az előadások bibliográfiánkban külön tételekként is szerepelnek.)
- Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum.* (Turku 20.–27. VIII. 1980.) Pars VI. *Dissertationes sectionum: Phonologica et morphologica, syntactica et semantica.* Redigit Osmo Ikola. Curaverunt Kaisa Häkkinen, M. K. Suojanen. Turku, Suomen Kielen Seura. 1981. 486 l. (Az előadások bibliográfiánkban külön tételekként is szerepelnek.)
- Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum.* (Turku 20.–27. VIII. 1980.) Pars VII. *Dissertationes sectionum: Lexicologica et onomastica, alia linguistica et litteraria.* Redigit Osmo Ikola. Curaverunt Kaisa Häkkinen, M. K. Suojanen. Turku, Suomen Kielen Seura. 1981. 464 l. (Az előadások bibliográfiánkban külön tételekként is fel vannak tüntetve.)
- FUTAKY István: Zur Herausbildung des Farbfeldes im Finnougrischen. = *Lakó-émlékönyv.* 1981. 48–58.
- GANSCHOW, Gerhard: Aszendenztheoretische Untersuchungen ugrischer Nominalstrukturen. = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III.* (1975) (1981). 55–63.
- HAJDÚ Péter: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 202 l.
- HAJDÚ Péter: Sumer kapcsolatainkról. = *ÉA.* 3. (1981). 2. 5.
- *HONTI L(ászló): Characteristic Features of Ugric Languages. (Observations on the Question of Ugric Unity.) = *ALH.* 29. (1979). 1–2. 1–26.
- *HONTI, László: Y a-t-il une langue ougrienne primitive? = *ÉFOu.* 15. (1978–1979). 165–173.
- KATZ, Hartmut: Das Ururalische – eine Ergativsprache. (Vorläufige Mitteilung aus der Werkstatt.) = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI.* 1981. 393–400.
- KAZÁR, Lajos: Uralic–Japanese Language Comparison. = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII.* 1981. 210–215.
- KERESZTES, László: Numerustunnukset ja sanaluokat uralilaisissa kielissä. = *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI.* 1981. 139–145.
- KORENCHY, Éva: Iranian Contacts During the Period of Ugric Division. = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III.* (1975) (1981). 70–76.
- *LAKÓ, György: Geleitwort zur Diskussion. (Mittel und Wege in den finnisch-ugrischen Sprachwissenschaften.) = *Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars II.* (1975) (1980). 13–32. (Diskussion: Honko, Lauri. 17–19; Posti, Lauri. 19–23; Bátori, István. 25–28; Hajdú, Péter. 28–30; Kazár, Lajos. 30–31; Rédei, Károly. 31–32.)

- *LAKÓ, György: Schlusswort. (Mittel und Wege...) = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars II. (1975) (1980). 32–37.
- *LAKÓ, György: Von der Frage nach Beziehungen der Eskimosprache zum Ungarischen bis zur Erschliessung der ungarisch-lappischen Sprachverwandtschaft. Uppsala. 1979. Fenno-Ugrica Suecana. 75–84. Klny.
- LERCH Ágnes: Észt pregnáns határozós szerkezetek kontrasztív vizsgálata. = AUSZSEL. 24–25. (1980–1981). 259–281. (Summary in German.)
- MAJTINSKAJA, Klara: K otnositel'noj hronologii formirovanija poslelogov v finno-ugorskih jazykah. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 170–176.
- A. MOLNÁR, Ferenc: Some Semantic Problems of Finno-Ugrian Etymological Studies. = Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars III. (1975) (1981). 350–353.
- *PERROT, Jean: Conjugaison subjective et conjugaison objective; um imbroglia morpho-syntaxique finno-ougrienne. = ÉFOu. 15. (1978–1979). 261–271.
- *Les peuples Ouraliens. Leur culture, leurs traditions. Publié sous la direction de Péter Hajdú. Trad. par Éva Szilágyi et al. Bp.–Roanne, Corvina–Horvath. 1980. 372 l. (Lásd Hajdú Péter tanulmányát: L'arriere-fond linguistique de la parenté. 13–47.)
- RÉDEI, Károly: Monikon tunnuksel uralilaisessa ja suomalais-ugrilaisessa kantakiesssä. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 210–219.
- SCHIEFER, Erhard: Das anonyme Subjekt in den finnisch-ugrischen Sprachen. = Lakó-émlékkönyv. 1981. 140–157.
- *N. SEBESTYÉN, Irén: L'équivalent samoyède-yourak (nenetz) du verbe hongrois *mond*. (Contribution à l'étude des fonctions fondamentales de certains suffixes youraks.) = ÉFOu. 15. (1978–1979). 347–354.
- SEILENTHAL, Tonu: A névutók fejlődésútjai az ugor nyelvekben. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 467–469.
- SIMA, Ferenc: Zur Charakteristik der ungarischen und der finnischen Vokalharmonie. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VI. 1981. 258–266.
- Uralisztikai olvasókönyv. 2. kiadás. Szerk. Domokos Péter. Bp., Tankönyvkiadó. 1981. 634 l. ill. (Egyetemi segédkönyv.)
- VERES, Peter (Péter). Příčiny raspada ural'skoj i ugorskoj jazykovyh obščnostej. = Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Pars VII. 1981. 280–285.

18. Az 1981-ben ismertetett művek, tanulmányok, cikkek

- Acta Linguistica Academiae Scientiarum Hungaricae. 28. 1–2. Bp., Akadémiai. 1978. 187 l. — Ism. Sauvageot, A(urélien). = BSL. 76. (1981). 2. 250–252.
- Adler, Lory–Dalby, Richard: The Dervish of Windsor Castle: The Life of Armenius Vambery. London. Bachman and Turner. 1979. 512 l. — Ism. —. = HSN. 1980. 23–24. 3.
- Általános Nyelvészeti Tanulmányok 10. (= Trudy po obščemy jazykoznaniju tom X). A nyelv hangdomíniuma. Szerk. Telegdi Zsigmond és Szépe György. Bp., Akadémiai. 1974. 315 l. — Ism. T(amás) Szende. = ALH. 28. (1978). 3–4. 378–383.

- Arbeiten zur deutschen Philologie XIII. Debrecen, KLTE. 1979. 363 l. (A KLTE Német Tanszékének kiadványai.) – Ism. Szondi Béla. = *Hel.* 27. (1981). 4. 455–456.
- Sz. Bakró-Nagy, Marianne: Die Sprache des Bärenkultes im Obugrischen. Bp., Akadémiai. 1979. 141 l. – Ism. Vámszer Márta. = *NyIrK.* 25. (1981). 1. 121–122.
- Balázs János: Magyar deákság. Bp., Magvető. 1980. 656 l. (Elvek és Utak.) – Ism. Szilágyi Ferenc. = *Nyr.* 105. (1981). 4. 483–485.
- Balázs László: Nyelvművelés a liceumban. Bukarest. Dialektikai és Ped. Kiadó. 1981. 113 l. (Tanári műhely.) – Ism. Farkas Jenő: A tanár műhelyében. = *A Hét.* 12. (1981). 46. 4.
- Balogh Lajos–Király Lajos: Az állathangutánzó igék, hívogatók és terelők somogyi nyelvatlasza. Bp., Akadémiai. 1976. 226 l. – Ism. Gunda Béla. = *Nyr.* 105. (1981). 3. 371–372; Manherz, Karl. = *ZDL.* 48. (1981). 1. 92–95.
- Bánréti Zoltán: Gyerek és anyanyelv. Bp., Tankönyvkiadó. 1979. 179 l. – Ism. Pléh Csaba. = *Nyr.* 105. (1981). 1. 117–119.; Réger Zita. = *MTud.* 26. (1981). 6. 487–488.
- Bárczi Géza: A magyar nyelv múltja és jelene. Bp., Gondolat. 1980. 529 l. – Ism. Heltainé Nagy Erzsébet. = *PedSz.* 31. (1981). 9. 869–871. R. Hutás Magdolna. = *MTud.* 26. (1981). 11–12. 980–981.; Rónay László: Fejezetek a magyar nyelvtudomány aranykorából. = *Üzenet.* 11. (1981). 4. 187–190.
- Barla Gyula: Nyelvtan, stílus, iskola. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 150 l. – Ism. B. Porokláb Judit. = *Nyr.* 105. (1981). 1. 104–106.
- Barta László–Páhi Ferenc: Szentes utcanévei. Szeged, 1980. 155 l + 1 térk. (Csongrád megyei Könyvtári Füzetek 12.) – Ism. Juhász Dezső. = *NÉ.* 5. (1981). 96–98.
- Benkő László: Az írói szótár. A szépirodalmi nyelv és stílus lexikográfiai feldolgozása. Bp., Akadémiai. 1979. 276 l. – Ism. Sauvageot, A(urélien). = *BSL.* 76. (1981). 2. 94–97.; T. Somogyi Magda. = *NyK.* 83. (1981). 1. 263–264.
- Benkő Loránd: Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegeimlékei. Bp., Akadémiai. 1980. 392 l. – Ism. Hadrovics László. = *MTud.* 26. (1981). 10. 790–792.; Kristó Gyula. = *PedSz.* 31. (1981). 11. 1071–1073.; Pusztay János. = *Él.* 25. (1981). 44. 11.; Szabó T. Attila. = *NyIrK.* 25. (1981). 2. 228–232.
- Bevezetés a magyar őstörténet kutatásainak forrásaiba. I/1, I/2, II. Szerk. Hajdú Péter, Kristó Gyula, Róna-Tas András. Bp., Tankönyvkiadó. 1976, 1977. 308, 328, 328 l. – Ism. Agyagási, K. = *UAJb.* 1. (1981). 291–292.
- Bibliografie československé hungaristiky za léta 1972–1974. Hrsg. von R. Pražák und M. Romportlová. Brno. 1977. – Ism. Schrey, G. = *UAJb.* 1. (1981). 292–293.
- Bihari J(ózsef): Adalékok a zsidó névadásban. = *MNy.* 76. (1980). 208–210. – Ism. Šmilauer, Vladimír. = *ZPrMK.* 22. (1981). 4–5. 583–584.
- Congressus Quartus Internationalis Fenno-Ugristarum Budapestini habitus. Pars II. Bp., Akadémiai. 1980. 259 l. – Pars III. 1981. 452 l. – Pars IV. 1981. 240 l. – Ism. Mikola Tibor. = *AUSz-SEL.* 24–25. (1980–1981). 403–409.
- Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum. Turku 20–27. VIII. 1980. – Ism. Hartung, Liselotte. = *ZPh.* 34. (1981). 4. 504–507. (A szerző ism. a magyar tárgyú előadásokat: Lakó György, Károly Sándor, Kazár Lajos, Kálmán Béla, Mízsér Lajos, Szathmári István stb.)

- Dávid Antal*: Nyelv és varázs. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 337 l. – Ism. Szloboda János: Szívvel és ésszel. = Űzenet. 11. (1981). 7–8. 382–384.
- Éder Zoltán*: Révai Miklós. Bp., Akadémiai. 1972. 295 l. (A múlt magyar tudósai.) – Ism. Kemény Gábor. = ÁNyT. 13. 284–288.
- Fábián Pál–Lőrincze Lajos*: Nyelvművelés. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 218 l. – Ism. Zelliger Erzsébet. = MNy. 77. (1981). 3. 365–366.
- Fábián Pál* (közreműködésével) *Novotny Júlia*: Nyelvművelő cikkek sajtószemléje (1971–1972.) = Nyr. 105. (1981). 2. 236–251.
- Fabricius-Kovács Ferenc*: Kommunikáció és anyanyelvi nevelés. Bp., OPI. 1980. 96 l. – Ism. Fábián Gyuláné. = Mtan. 24. (1981). 1. 46–48.
- Ferenczy Géza*: Magyarán. Válogatott cikkek, tanulmányok. Szerk. Elekfi László. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 339 l. – Ism. Fülöp Lajos. = ÉA. 3. (1981). 4. 16.
- Festschrift für Wolfgang Schlachter zum 70. Geburtstag. Hrsg. von Christoph Glaser und János Pusztay. Wiesbaden. Otto Harrassowitz. 1979. XV + 371 l. (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica. Band 12.) – Ism. Honti László. = MNy. 77. (1981). 3. 352–358.; Honti, L(ászló). = UAJb. 1. (1981). 273–285.; Viitso, Tiit-Rein. = SovFU. 17. (1981). 2. 144–147.
- A Fonetika '80 tudományos ülésszak. (1980. dec. 9-én.) – Ism. – = MFF. 7. (1981). 175–183.
- A földrajzi nevek gyűjtésének, ellenőrzésének és közzétételének kézikönyve. Szerk. Balogh Lajos, Kálmán Béla és mtsai. Bp., MTA Nyelvtudományi Intézete. 1978. 114 l. – Ism. Šmilauer, Vladimír. = ZPrMK. 22. (1981). 4–5. 547.
- Fülöp György*: A kiskanizsai ragadványnevek. Nagykanizsa, 1979. 49 l. (Nagykanizsai Honismereti Füzetek 1.) – Ism. Csoma Zsigmond. = Honism. 9. (1981). 3. 57.
- Gal, Susan*: Language Shift. Social Determinants of Linguistic Change in Bilingual Austria. New York, Academic Press. 1979. XII + 201 l. (Language, Thought and Culture. Advances in the Study of Cognition.) – Ism. Coates, Richard. = JL. 17. (1981). 1. 131–133.
- Habovštiaková, Katarina–Hasák Vilmos–Török Matild*: Magyar–szlovák frazeológiai szótár. Bratislava, Szlov. Ped. Kiadó. 1980. 213 l. – Ism. Kovács Livia. = SzovNev. 26. (1981). 9. 293–294.; Smieškova, E. = KS. 15. (1981). 8. 282–285.
- Hajdú Mihály*: Az 1646–47. évi Bandinus-féle összeírás névstatistikái. Bp., ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközössége. 1980. 53 l. (Magyar Személynévi Adattárak 30.) – Ism. Köhegyi Mihály. = Honism. (1981). 4. 61.
- Hajdú Péter–Domokos Péter*: Uráli nyelvrokaink (Unsere uralischen Sprachverwandten.) Bp., Tankönyvkiadó. 1978. 424 l. + 27 Photographien. – Ism. Vértes, Edith. = ALH. 29. (1979). 3–4. 378–382.
- Helsingin kadunnimet 2. (Helsinki utcanevei 2). Helsinki. 1979. 200 l. (Helsingin kaupungin julkaisuja – Helsinki városának kiadványai 32.) – Ism. Szij Enikő. = NÉ. 5. (1981). 90–96.
- Horvát J. Gyula–Timár György*: XVI. századi dikális konskripciók Baranya megyéről (1542, 1551 és 1564). Baranyai Helytörténetírás 1972. Pécs, 1973. 127 l. + 1 térk. (A Baranya megyei levéltár évkönyve.) – Ism. Reuter Camillo. = NÉ. 6. (1981). 65–68.

- Horváth István*: Magyarózdi toronyalja. Írói falurajz egy erdélyi magyar faluról. Bp., Helikon. 1980. 549 l. — *Ism. Mészárosné Varga Mária.* = NÉ. 5. (1981). 98–101.
- Hungarológiai Értesítő. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Folyóirata. 1979. 1. évfolyam. Budapest. — *Ism. A. Molnár Ferenc.* = MNy. 77. (1981). 1. 114–116.; *A. Molnár Ferenc*: Új magyarságtudományi folyóirat. = NyelvKult. 44. (1981). 87–88.; *Szász Lőrinc.* = NyIrK. 25. (1981). 1. 106.; *R. Takács Olga.* = ItK. 85. (1981). 1. 121–122.; *Tóth István.* = FilKözl. 27. (1981). 3. 343–345.; *Voigt Vilmos.* = Ethn. 92. (1981). 4. 634–636.
- A Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményeinek névtani vonatkozású cikkei. 1(1969)–25(1975). — *Ism. Mező András.* = NÉ. 6. (1981). 85–90.
- Huszár Ágnes*: A predikatív viszony szintaktikai kategóriái. Bp., Akadémiai. 1979. 62 l. (Nyelvtudományi Értekezések 101.) — *Ism. Farkas Vilmos.* = NyK. 83. (1981). 1. 224–226.; *Gaál Edit.* = Nyr. 105. (1981). 1. 110–111.
- Jakab István*: Nyelvünkéről — nyelvünkért. (A szerző válogatott nyelvművelő cikkei.) Bp. — Bratislava. Gondolat–Madách. 1980. 252 l. — *Ism. Benkő László.* = NyelvKult. 44. (1981). 85–87.; *Sz(abó) I(lona).* = Kor. 40. (1981). 4. 324.; *Szende Aladár.* = ÉA. 3. (1981). 2. 11–12.
- Kálmán Béla*: A „Földrajzi nevek etimológiai szótára”-ról. = MNy. 75. (1979) 297–305. — *Ism. Šmilauer, Vladimír.* = ZPrMK. 22. (1981). 4–5. 573.
- Katonai helyesírási tanácsadó szótár. Szerk. Fábíán Pál és Szemere Gyula. Bp., Zrínyi Katonai Kiadó. 1980. 462 l. — *Ism. Polónyi Szilárd.* = Nyr. 105. (1981). 3. 366–367.
- Kelemen, Béla*: Dicționar român–maghiar — Magyar–román szótár. Munkatárs Szász Lőrinc. București, Editura Științifică și Enciclopedică. 1980. 800 l. — *Ism. Csák László.* = NyIrK. 25. (1981). 1. 118.
- Kerek, (András) Andrew*: Bibliography of Hungarian Linguistic Research in the United States and Canada. Compil. by Kerek A. Oxford OH. 1979. 28 l. American Hungarian Foundation. (Hungarian Reference Shelf 5.) — *Ism. Birnbaum, D. Marianna.* = Lg. 57. (1981). 1. 242.; *Kontra Miklós.* = ALH. 29. (1979). 3–4. 375–376.; *Sherwood, Peter.* = SEER. 59. (1981). 1. 79–80.
- Kiss Jenő*: Mihályi tájszótár (Rábaköz.) Bp., Akadémiai. 1979. 76 l. (Nyelvtudományi Értekezések 103.) — *Ism. Péter László.* = Nyr. 105. (1981). 3. 367–370.; *Szabó József.* = MNy. 77. (1981). 2. 221–227.
- Kiss Jenő*: Szőlőnevek. = Nyr. 104. (1980). 48–50. — *Ism. Šmilauer, Vladimír.* = ZPrMK. 22. (1981). 4–5. 580.
- Kiss Lajos*: Földrajzi nevek etimológiai szótára. (Etymologisches Wörterbuch geographischer Namen). Bp., Akadémiai. 1978. 727 l. — *Ism. Zaicz Gábor.* = ALH. 28. (1978). 3–4. 357–364.
- Kiss, Lajos*: Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban (Slavjanskije leksičeskije i semantičeskije ka'ki v vengerskom jazyke). Bp., Akadémiai. 1976. 231 l. — *Ism. Rot, A(leksandr).* = ALH. 29. (1979). 1–2. 202–208.
- Klaudy Kinga*: Orosz–magyar fordítástechnika. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 151 l. — *Ism. Nagy Miklós.* = FoktSz. (1981). 10. 639–640.
- Kontrastive Studien: Ungarisch–Deutsch. Hrsg. von János Juhász. Bp., Akadémiai. 1980. 140 l. — *Ism. Gárdonyi Sándor.* = NyK. 83. (1981). 1. 245–236.; ——. = Sprachpflegen. 30. (1981). 4. 64.

- Lakó György*: Budenz József (Josef Budenz). Bp., Akadémiai. 1980. 229 l. (A múlt magyar tudósai) – *Ism. Décsy, Gy(ula)*. = UAJb. 53. (1981). 149.; *A. Jászó Anna*. = *Nyr.* 105. (1981). 2. 234–236.
- Ligeti Lajos*: A magyar nyelv török kapcsolatai és ami mögöttük van. II. Bp., 1979. 480 l. (Budapest Oriental Reprints. Series A 1.) (Az I. kötetet lásd MNy. 74. 491–494. és AOH. 33. 278–281.) – *Ism. Kakuk Zsuzsa*. = MNy. 77. (1981). 4. 489–492.
- Lindeck-Pozza, Irmtraut*: Urkundenbuch des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete der Komitate Wieselburg, Ödenburg und Eisenburg. III. Band: Die Urkunden von 1301 bis 1327, mit Nachtragen von 1233 bis 1301. Wien–Köln–Graz. Hermann Böhlau Nachfolger. 1979. xiv + 338 l. – *Ism. Mollay Károly*. = *SoprSz.* 35. (1981). 3. 282–283.
- Lotz János*: Szonettkoszorú a nyelvről (Sonetti a Corona on Language). Bp., Gondolat. 1976. 387 l. – *Ism. Radics, Katalin*. = ALH. 29. (1979). 1–2. 193–198.
- Lőrincze Lajos*: A magyar nyelv és kultúra ápolása Horvátországban. = *NyKult.* 43. (1981). 51–57. – *Ism. Csáky Károly*: (Lőrincze Lajos tudósításáról.) = *Hét.* 26. 1981. 41. 8.
- Lőrincze Lajos*: Emberközpontú nyelvművelés. Bp., Magvető. 1980. 251 l. (Gyorsuló idő.) – *Ism. Balázs János*. = MNy. 77. (1981). 2. 219–224.; *Grétsy László*. = *Nyelv-Kult.* 42. (1981). 79–80.; *Grétsy László*. = *Kr.* (1981). 2. 32–33.; *Szabó Zoltán*. = *Nyr.* 105. (1981). 2. 227–229.
- B. Lőrinczy Éva*: A magyar mássalhangzó-kapcsolódások rendszere és törvényszerűségei. Bp., Akadémiai. 1979. 492 l. (Nyelvészeti tanulmányok 19.) – *Ism. Büky László*. = *AUSz–SEL.* 24–25. (1980–1981). 391–397.; *Kassai Ilona*. = *ALH.* 30. (1980). 1–2. 190–193.; *Szabó, L(ászló)*. = UAJb. 53. (1981). 152.
- Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok*. (Sorozat) Szerk. Hajdú Mihály. – *Ism. Gálffy Mózes*. = *NyIrK.* 25. (1981). 2. 233–236.
- Magyar Fonetikai Füzetek – Hungarian Papers in Phonetics*. 1–6. Bp., MTA Nyelvtudományi Intézete. 1978–1981. – *Ism. Bán A(lexa) Elek, Stan, I. T.* – *StUBB.* 26. (1981). 2. 276–277.
- Magyar Nyelv.* 76. 1980. Bp., Akadémiai. 1980. 512 l. – *Ism. Sauvageot, A(urélien)*. = *BSL.* 76. (1981). 2. 264–274.
- A magyar nyelv grammatikája. A magyar nyelvészek III. nemzetközi kongresszusának előadásai*. Szerk. Imre Samu, Szathmári István, Szűts László. Bp., Akadémiai. 1980. 794 l. (Nyelvtudományi Értekezések 104.) – *Ism. E. Abaffy Erzsébet*. = MNy. 77. (1981). 4. 487–489.
- A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. Főszerk. Benkő L(oránd). 1–3. Bp., Akadémiai. 1967–1976. 1142, 1111, 1230 + VIII. l. – *Ism. Doerfer, G.* = *OLZ.* 76. (1981). 1. 62–64.
- Magyar nyelvészet*, 1979. (könyvismertetések.) = *HungÉrt.* 3. (1981). 3–4. 165–202.
- Magyar Nyelvjárások* 22. Szerk. Kálmán Béla és Sebestyén Árpád. Debrecen, 1979. 174 l. – *Ism. Szabó, L.* = UAJb. 53. (1981). 152–153.; *Sauvageot, A(urélien)*. = *BSL.* 76. (1981). 2. 275–277.
- Magyar Nyelvőr.* 103. Bp., Akadémiai. 1979. 385 l. – *Ism. Sauvageot, A(urélien)*. = *BSL.* 76. (1981). 2. 277–281.

- A magyar szaknyelv kutatás bibliográfiája. Szerk. Csörögi István és Nagy Ferenc. Bp., ELTE. 1980. 210 l. (Nyelvtudományi Dolgozatok 31.) – Ism. Kiss Jenő. = Nyr. 105. (1981). 3. 375–376.
- A magyar szókészlet finnugor elemei. Etimológiai szótár. N–Zs. Főszerk. Lakó György. Szerk. Rédei Károly. Bp., Akadémiai. 1978. 305 l. – Ism. Sauvageot, A(urélien). = BSL. 76. (1981). 2. 282–285.
- Magyar–zsidó Oklevéltár 18. kötet (1290–1789). Bp., 1980. 498 l. + 4 tábla. – Ism. Mollay Károly. = Soprsz. 35. (1981). 1. 87–88.
- Mai magyar nyelvünk. Szerk. Grétsy László. Bp., Akadémiai. 1976. 105 l. – Ism. Szathmári István. = MNy. 77. (1981). 1. 106–109.
- Manherz, Karl*: Sprachgeographie und Sprachsociologie der deutschen Mundarten in Westungarn. Bp., Akadémiai. 1977. 189 l., 90 Kартen. – Ism. Protze, H. = ALH. 29. (1979). 3–4. 376–378.
- Manoliu, Gabriel–Bucur, Ion–Szalay András–Schweiger Ágnes*: Román–magyar, magyar–román mezőgazdasági szótár. Bukarest, Ceres. 1980. 672 l. – Ism. Beke György: Szótárak szolgálata. = A Hét. 12. (1981). 4. 7.; Nagy Miklós: Ötödik szakszótárunk. = Könyvtár. 1980. 4. 30–31.; Nagy Miklós. = Kor. 40. (1981). 4. 318–320.
- Markó Imre Lehel*: Kiskanizsai szótár. Bp., Akadémiai. 1981. 280 l. – Ism. Szabó József. = AUSz-SEL. 24–25. (1980–1981). 397–401.
- Márton Gyula–Péntek János–Vöö István*: A magyar nyelvjárások román kölcsönszavai. Bukarest, Kriterion. 1977. 468 l. – Ism. Gunda Béla. = Ethn. 92. (1981). 1. 173–176.; Szabó T. Ádám. = Nyr. 105. (1981). 1. 111–113.
- Matijevics Lajos*: Az utca nyelve. Újvidék, Forum. 1979. 115 l. – Ism. Heltainé Nagy Erzsébet. = ÉA. 3. (1981). 3. 16.
- Murvai Olga*: Szöveg és jelentés. A szabad függőbeszéd szövegnyelvészeti vizsgálata. Bukarest, Kriterion. 1980. 195 l. – Ism. P. Dombi Erzsébet. = NyIrK. 25. (1981). 1. 106–107.
- Mutató a Magyar Nyelvjárások Atlasza I–IV. kötetéhez. Összeállította Balogh Lajos, Deme László, Imre Samu. Bp., Akadémiai. 1980. 196 l. – Ism. Kiss Lajos. = Nyr. 105. (1981). 3. 374–375.; Nyíri Antal. = NyK. 83. (1981). 2. 466–467.
- Nagy Ferenc*: Kriminálisztikai szövegnyelvészet. Bp., Akadémiai. 1980. 171 l. – Ism. Szende Tamás. = Nyr. 105. (1981). 1. 103–104.
- Néprajz és nyelvtudomány. 22–23. Szeged, 1978–1979. 262 l. (Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Sectio Ethnographica et Linguistica.) – Ism. Sauvageot, A(urélien). = BSL. 76. (1981). 2. 286–288.
- Névtani Értesítő. Szerk. Hajdú Mihály, Mező András. Bp., 1977. (1979. 1. sz.) – Ism. Šmilauer Vladimír. = ZPrMK. 22. (1981). 4–5. 572.
- Névtani Értesítő. 2. Bp., ELTE. 1979. – Ism. Ördög F(erenc). = Onoma. 24. (1980). 1–3. 226–227.
- Nyelvédesanyánk. (Magyar írók és költők vallomásai anyanyelvükről.) Szerk. Hernádi Sándor, Grétsy László. Bp., Móra. 1980. 373 l. – Ism. Szende Aladár. = NyelvKult. 42. (1981). 81–84.
- Nyelvészeti tanulmányok – 1980. Szerk. és az előszót írta Teiszler Pál. Bukarest, Kriterion. 1980. 176 l. – Ism. Balogh Lajos. = Nyr. 105. (1981). 4. 492–495.; Szabó Bálint. = A Hét. 12. (1981). 4. 9.; Szász Lőrinc. = NyIrK. 25. (1981). 1. 115–117.

- Nyelvművelő kézikönyv. 1. (A–K). Főszerk. Grétsy László és Kovalovszky Miklós: Bp., Akadémiai. 1980. 1294 l. – Ism. Bencédy József. = ÉA. 3. (1981). 2. 11.; Benkő Loránd. = MTud. 26. (1981). 3. 229–231.; Péter László: A magyar nyelvtudomány új teljesítményei. = Üzenet. 11. (1981). 3. 122–128.; Sauvageot, A(urélien). = BSL. 76. (1981). 2. 289–291.
- Nyelvtudományi Közlemények. Vol. 81. 2. Bp., Akadémiai. 1979. 238 l.; Vol. 82. 1–2. Bp., Akadémiai. 1980. 478 l. – Ism. Sauvageot, A(urélien). = BSL. 76. (1981). 2. 291–306.
- Nelvünk és kultúránk. Az Anyanyelvi Konferencia Védnökségének tájékoztatója. (Budapest, 1974 –). – Ism. Szarka László. = Hét. 26. (1981). 33. 15.
- Ódor László: Balázs beszélni tanul. Bp., Minerva. 1980. 241 l. – Ism. S. Meggyes Klára. = ÉA. 3. (1981). 4. 16.; Sz(abó) I(lona). = Kor. 40. (1981). 5. 410–411.
- Orosz László: A magyar verstani eszmélkedés kezdetei. Bp., Akadémiai. 1980. 154 l. (Irodalomtörténeti füzetek 97.) – Ism. Kecskés András. = ItK. 85. (1981). 2. 235–236.; Péczely László. = It. 63. (1981). 3. 808–814.
- Paládi-Kovács Attila: A magyar parasztság rétgazdálkodása. Bp., Akadémiai. 1979. 542 l. – Ism. Gerstner Károly. = MNy. 77. (1981). 4. 499–503.
- Papp Ferenc: A magyar főnév paradigmatisztikus rendszere. (Leírás és automatikus szintézis.) (The Paradigmatic System of the Hungarian Noun (Description and Automatic Synthesis)). Bp., Akadémiai. 1975. 327 l. – Ism. Vásárhelyi, I. S. = ALH. 29. (1979). 1–2. 209–214.
- Papp Ferenc: Könyv az orosz nyelvről. Bp., Gondolat. 1979. 446 l. – Ism. Nyomárkay István. = MNy. 77. (1981). 3. 362–365.
- Pastinszky Miklós–Tapolcainé Saray Szabó Éva: Pesti (Pesty) Frigyes 1864. évi helynévgyűjtése. Komárom megye. Tatabánya, 1977. 309 l. – Ism. Büky Béla, Végh József. = Honism. 9. (1981). 2. 61.
- Pelle Béláné: Heves megye földrajzi nevei. III. A hevesi járás. Bp., 1980. 192 l. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 145.) – Ism. Mészárosné Varga Mária. = NÉ. 5. (1981). 83–90.
- Penavin Olga–Matijevics Lajos: Ada és környéke földrajzi neveinek adattára. Újvidék, Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. 1979. 167 l. – Ism. Molnár Csikós László: Újabb földrajzinév-adattárunk. = Üzenet. 11. (1981). 6. 321–323.
- Penavin Olga–Matijevics Lajos: A jugoszláviai székelytelepek nyelvatlasza. Újvidék, Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. 1978. 36 + 268 térk. + 1 alaptérk. – Ism. Gálffy Mózes. = NyIrK. 25. (1981). 1. 119–120.
- Penavin Olga–Matijevics Lajos: Székely szójegyzék. Újvidék, Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. 1980. 91 l. – Ism. Beszédes Valéria: Gazdagodó nyelvjáráskutatásunk. = Üzenet. 11. (1981). 4. 199–200.
- Pénovátz Antal: Vajdasági magyar néprajzi kalauz. Újvidék, Forum. 1979. 127 l.; Matijevics Lajos: Az utca nyelve. Nyelvművelő cikkek. Újvidék, Forum. 1979. 115 l. (Forum kiskönyvtár.) – Ism. Keszeg Vilmos. = Kor. 40. (1981). 6. 503–504.
- Péntek János: A kalotaszegi népi himzés és szókincse. Bukarest, Kriterion. 1979. 328 l. + 45 térk. – Ism. Fél Edit. = Ethn. 92. (1981). 1. 171–172.

- Pjaty meždunarodnyj kongress finno-ugrovedov (S 20-go po 27-oje avgusta 1980 goda v gorode Turku.) — *Ism. Laanest, A., Rimmel, M., Kjährik, A., Hauzenberg, A. R., Simm, Ja.* = *SovFU*. 17. (1981). 2. 152–160.
- Pomogáts Béla*: Beszélgetés Szabó T. Attilával. = *Látóh*. 1979. 174–186. — *Ism. Forstinger, Rudolf.* = *ZPrMK*. 22. 1981. 4–5. 621.
- Scheiberné Bernáth Livia*: A magyarországi zsidóság személy- és családnevei II. József névadó rendeletéig. Bp., 1981. 121 l. (A magyarországi zsidó hitközségek monográfiái 10.) — *Ism. J. Soltész Katalin.* = *NÉ*. 6. (1981). 63–65.
- Schwalm, Paul*: Wörterbuch des Dialekts der Deutschen in Vaskút (Südungarn), Neuenstein, 1979. 405 l. — *Ism. Kőhegyi Mihály.* = *Honism*. 9. (1981). 3. 58–59.
- Sipos, István*: Slowakische Probleme der Sammlung (und Aufzeichnung) geographischer Namen in Ungarn. = *SSLav*. 23. (1977). 383–389. — *Ism. Šmilauer, Vladimír.* = *ZPrMK*. 22. (1981). 4–5. 574–575.
- Sipos, István*: La formation des noms de famille vivante en milieu de langue étrangère. = *Onoma*. 22. 1978. 371–376. — *Ism. Šmilauer, Vladimír.* = *ZPrMK*. 22. (1981). 4–5. 579.
- Sociolinguistic Problems in Czechoslovakia, Hungary, Romania and Yugoslavia. Ed. by William R. Schmalstieg, Thomas F. Magner. Columbus. O. H. 1978. *Slavica*. (Folia Slavica, 1–3.) — *Ism. Birnbaum, Henrik.* = *Lg*. 57. 1981. 1. 240–241.
- J. Soltész Katalin*: A tulajdonnév jelentése és funkciója. Bp., Akadémiai. 1979. 207 l. — *Ism. Balázs Judit.* = *NyK*. 83. (1981). 1. 249–250.; *Hajdú Mihály.* = *MNy*. 77. (1981). 1. 109–113.; *Kovalovszky Miklós.* = *ÉA*. 3. (1981). 2. 12.; *Sauvageot, A(urélien).* = *BSL*. 76. (1981). 2. 104–108.
- Soltész J., Katalin*: Die stilistische Funktion der Eigennamen. = *Onoma*. 22. 1978. 382–387. — *Ism. Šmilauer, Vladimír.* = *ZPrMK*. 22. (1981). 4–5. 565–567.
- Stephanides, Éva*: A Contrastive Study of the English and Hungarian Article. Bp., 1974. 123 l. (The Hungarian–English Contrastive Linguistics Project Working Papers 5.) — *Ism. Varga László.* = *ModNyokt*. 18. (1981). 1–2. 197–200.
- Studies in Finno-Ugric Linguistics. In Honor of Alo Raun. Ed. by Denis Sinor. Bloomington, Indiana University. 1977. 440 l. (Uralic and Altaic Series. Volume 131.) — *Ism. Sz. Bakró-Nagy Marianne.* = *NyK*. 83. (1981). 2. 440–448.
- Szabó T. Attila*: Nép és nyelv. Válogatott tanulmányok, cikkek. IV. Bukarest, Kriterion. 1980. 674 l. — *Ism. Andor György.* = *Mtan*. 24. (1981). 6. 284–285.; *Benkő Samu*: Múltunk nyelvi átélése. = *Utunk*. 36. (1981). 18. 6.; *Gálffy Mózes.* = *Kor*. 40. (1981). 5. 399–401.
- Szabó T. Attila*: Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár. I. A–C. Bukarest, Kriterion. 1975. 1225 l., II. Cs–Elsz. Bukarest, Kriterion. 1978. 1219 l. — *Ism. Fazekas, T.* — *UAJb*. 1. (1981). 271–273.; *Fodor István*: Gondolatok az erdélyi nyelvtörténeti szótár-ról Szabó T. Attila 75. születésnapja alkalmából. = *IrodUjs*. 32. (1981). 1–2. 7–8.
- Szegedi Bölcsész-műhely '77. Szerk. Róna-Tas András. Szeged, JATE. 1978. 402 l. — *Ism. Csókás László.* = *It*. 63. (1981). 2. 542–546.; *Imre László.* = *Hel*. 27. (1981). 1. 92.
- Szegedy-Maszácz Mihály*: Világkép és stílus. Történeti-poétikai tanulmányok. Bp., Magvető. 1979. 582 l. — *Ism. Szabó Zoltán.* = *Nyr*. 105. (1981). 4. 497–501.

- Szemere Gyula*: Az akadémiai helyesírás története. Bp., Akadémiai. 1974. 300 l. – *Ism. Felde György.* = *ÁNyT.* 13. (1981). 241–246.
- Szende Tamás*: A szó válsága. Bp., Gondolat. 1979. 255 l. – *Ism. Puskás György.* = *Utunk.* 36. (1981). 31. 8.
- Szende, Tamás*: A beszéd folyamat alaptényezői (Grundfaktoren des Sprechprozesses). Bp., Akadémiai. 1976. 197 l. – *Ism. Kassai, Ilona.* = *ALH.* 29. (1979). 1–2. 176–181.
- Szépfa István*: Lássatok, halljátok egymást! Mai magyarok Ausztriában. Bern, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem. 1980. 407 l. – *Ism. Szabó T. Ádám.* = *Nyelv-Kult.* 43. (1981). 94–97.
- Szif Enikő*: Kurs vengerskogo jazyka. Bp., Tankönyvkiadó. 1979. 630 l. – *Ism. Guszkova, A. P.* = *NyelvKult.* 42. (1981). 87–90.; *Guszkova, A. P.* = *AUBud-L.* 11. (1980). 211–215.; *Pan'ko, S. S.* = *SovFU.* 17. (1981). 3. 227–228.
- Szilágyi Péter*: Forma és világkép. Verstanti tanulmányok. Bp., Szépirodalmi. 1981. 330 l. – *Ism. Szuromi Lajos.* = *ItK.* 85. (1981). 5–6. 716–718.; *Tímár György.* = *ÉI.* 25. (1981). 28. 10.
- Szilágyi N. Sándor*: Világunk, a nyelv. Bukarest, Kriterion. 1978. 284 l. – *Ism. Schweiger Paul.* = *CLing.* 25. (1980). 2. 250–251.
- Szilágyi N. Sándor*: Magyar nyelvtan. 1. Tankönyv a pedagógiai liceumok 9–10. és a filológia-történelem szakprofilú liceumok 9. osztálya számára. Bukarest, Tanügyi és Ped. Kiadó. 1980. 167 l. – *Ism. Balogh Dezső*: Egy jól sikerült tankönyv. = *Könyvtár.* 1981. 1. 25–26.; *Mihálka György*: A dinamikusabb nyelv szemléletért. = *Könyvtár.* (1981). 1. 24–25.
- Takács Lajos*: A Kis-Balaton és környéke. Kaposvár, Somogyi almanach 27–29. 1978. 208 l. – *Ism. Fábrián Pál.* = *Nyr.* 105. (1981). 3. 370–371.
- Takács Lajos*: Irtásgazdálkodásunk emlékei. Bp., Akadémiai. 1980. 418 l. – *Ism. Balogh Lajos.* = *NyK.* 83. (1981). 1. 260–261.
- Tanulmányok a mai magyar nyelv mondattana köréből. Szerk. Rácz Endre és Szathmári István. Bp., Tankönyvkiadó. 1977. 215 l. – *Ism. S. Hámosi Antónia.* = *MNy.* 77. (1981). 3. 358–361.; *Szemere Gyula.* = *NyK.* 83. (1981). 1. 230–235.
- Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. Szerk. Rácz Endre–Szathmári István. Bp., Tankönyvkiadó. 1980. 256 l. – *Ism. Bakos Ferenc.* = *NyK.* 83. (1981). 2. 467–471.; *Tompa József.* = *Nyr.* 105. (1981). 4. 485–492.
- Tanulmányok a magyar és finnugor nyelvtudomány történetéből. Szerk. Szathmári István. Bp., Tankönyvkiadó. 1970. 174 l. – *Ism. Havas Ferenc.* = *ÁNyT.* 13. (1981). 255–259.
- Tanulmányok a regionális köznyelviség köréből. Szerk. Imre Samu. Bp., Akadémiai. 1979. 146 l. (Nyelvtudományi Értekezések 100.) – *Ism. Péter László.* = *Nyr.* 105. (1981). 2. 229–234.; *Sauvageot, A(urélien).* = *BSL.* 76. (1981). 2. 326–327.; *Szathmári István.* = *NyK.* 83. (1981). 1. 227–230.
- Tárkány Szücs Ernő*: Magyar jogi népszokások. Bp., Gondolat. 1981. 904 l. – *Ism. H(ajdú) M(ihály).* = *NÉ.* 5. (1981). 101–102.
- Társadalmi fejlődés és nyelvi magatartás. Szerk. Grétsy László. Bp., TIT. 1981. 103 l. – *Ism. Kovalovszky Miklós.* = *ÉA.* 3. (1981). 4. 16.

- Temesi Mihály*: A magyar nyelvtudomány. Írások és eredmények a felszabadulás után. Bp., Gondolat. 1980. 408 l. – Ism. Heltainé Nagy Erzsébet. = *PedSz.* 31. (1981). 11. 1073–1075.
- Új anyanyelvi kaleidoszkóp. Szerk. Felde Györgyi és Grétsy László. Bp., Gondolat. 1980. 330 l. – Ism. Andor György. = *PedSz.* 31. (1981). 12. 1200–1201.; Szende Aladár. = *NyelvKult.* 42. (1981). 84–86.
- Új magyar tájszótár. 1. köt. A–D. Főszerk. B. Lőrinczy Éva. Bp., Akadémiai. 1979. 1053 l. – Ism. Péter László: A magyar nyelvtudomány új teljesítményei. = *Üzenet.* 11. (1981). 3. 122–128.; Ruzsiczky Éva. = *MTud.* 26. (1981). 5. 404–406.; Szabó T. Attila. = *NyIrK.* 25. (1981). 1. 108–112.; Takács Lajos. = *Ethn.* 92. (1981). 4. 633–634.
- Váczy, Coloman (Kálmán)*: *Lexicon botanicum polyglottum latino–dacoromanico–anglico–germanico–gallico–hungarico–rossicum.* Dictionar botanic poliglot. Latină, română, engleză, germană, franceză, maghiară, rusă. București, Editura științifică și enciclopedică. 1980. 1017 l. – Ism. Szabó Attila: *Exegi monumentum.* = *Kor.* 40. (1981). 1. 69–72.
- Vago, Robert M.*: *The Sound Pattern of Hungarian.* Washington, Georgetown University Press. 1980. XIII. + 150 l. – Ism. Farkas, D. = *UAJb.* 53. (1981). 149–151.
- Vértés Edit*: A nyelvrokon népek nevérol népneveink rendszere alapján. = *Nyr.* 103. (1979). 268–281. – Ism. Šmilauer, Vladimír. = *ZPrMK.* 22. (1981). 4–5. 578–579.
- Vértés O. András*: A magyar leíró hangtan története az újgrammatikusokig. Bp. Akadémiai. 1980. 235 l. – Ism. Gósy Mária. = *MFF.* 8. (1981). 166–167.; Gósy Mária. = *NyK.* 83. (1981). 2. 471–473.; Szende Tamás. = *Nyr.* 105. (1981). 4. 495–497.
- Die Volksgruppen in Österreich.* Integratio-Jahrbuch XI–XII. Hrsg. von Ernő Deák. Wien, 1979. 307 l. – Ism. Vörösmarty Géza. = *SoprSz.* 35. (1981). 1. 90–93.
- Vőő István*: *Dictionar de proverbe român–maghiar.* (Román–magyar közmondás-lexikon. 2154 számozott román közmondás.) București, Editura Științifică și Enciclopedică. 1978. 146 l. – Ism. Paczolay Gyula. = *Ethn.* 92. (1981). 1. 183–185.
- Wagner, Ernst*: *Historisch-statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen.* Köln–Wien, Böhlau Verlag. 1977. 526 l. (*Studia Transsylvanica* 4.) – Ism. Szabó T. Ádám: Erdély történeti-statisztikai helységnévtára. = *MNy.* 77. (1981). 2. 227–233.
- Working Papers of the Hungarian–English Contrastive Linguistics Project.* = Ism. Kenesei István. = *ALH.* 29. (1979). 1–2. 181–189.
- Zsolnai József*: *Beszédművelés kisiskolás korban.* Bp., Tankönyvkiadó. 1978. 191 l. – Ism. Bartók János. = *Nyr.* 105. (1981). 1. 106–110.

A magyar néprajztudomány bibliográfiája, 1981

Összeállította: S. Gémes Magda

Tartalom

A. Általános

I. Bibliográfia, lexikon, katalógus	199
II. Kutatók	199
III. Tudománytörténet	205
IV. Összefoglaló és vegyes tartalmú művek	206
V. Kutatási beszámolók	208
VI. Elvek, módszerek	210
VII. Folklorizmus	210
VIII. Néprajzi gyűjtés, néprajzi kutatótábor, gyűjtési útmutatók	212
IX. Néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázatok	213
X. Néprajzi filmek	213
XI. Személyi és tudományos hírek	214
XII. A néprajz szervei	214
A) Muzeológiai kérdések	214
B) Múzeumok	214
C) Kiállítások	216
D) Tájházak, emlékszobák, néprajzi gyűjtemények	217
E) Magyar Néprajzi Társaság	217
F) Kongresszusok, konferenciák, tudományos tanácskozások	217
XIII. Népi műemlékvédelem	219

B. Tájak, népcsoportok

I. Tájak, települések	220
II. Népcsoportok	220

C. Tárgykörök

I. Település, építkezés, házberendezés	221
II. Földművelés, növénytermesztés, erdőgazdálkodás, gazdasági eszközök	223
III. Gyűjtögetés, halászat, vadászat	225
IV. Állattartás, pásztorkodás	226
V. Kereskedelem, piacok, vásárok	228
VI. Közlekedés, teherhordás	228
VII. Táplálkozás	229
VIII. Népi technológia, malom	230

IX. Népművészet	231
A) Általános és vegyes tárgyú tanulmányok	231
B) Faragás, festés	231
C) Hímzés, csipke	232
X. Mesterség, házi- és kisipar	233
XI. Bútor és lakáskultúra	234
XII. Kerámia	234
XIII. Viselet, ékszer	235
XIV. Társadalom, társadalomnéprajz	235
A) Történeti és általános kérdések	235
B) Jelenkutatás – a mai magyar falu társadalma	237
C) Munkaszervezet	237
D) Család, családszervezet	237
E) Nemek, korcsoportok	238
F) Nevek, névadási szokások	238
G) Osztályok, rétegek	239
H) Intézmények	240
1. Iskola, oktatás	240
2. Katonaság	240
3. Céhek	240
XV. Jog	240
XVI. Néphit, vallás, mitológia	241
XVII. Orvoslás, állatgyógyítás, természetismeret	243
XVIII. Szokás	245
A) Általában, vegyes	245
B) Az emberi élet	246
C) Az esztendő	247
XIX. Népköltészet	249
A) Általános és elméleti kérdések	249
B) Népköltési gyűjtemények	250
C) Népi líra	250
D) Gyermekdalok	251
E) Mese	251
F) Monda, legenda	252
G) Ballada	253
H) Kisebb műfajok	253
1. Elbeszélés, adoma, mondóka, tréfa	253
2. Találós kérdések, közmondások, szólások, egyéb kispika	254
3. Emlékiratok, önéletírások	254
XX. Népi olvasmány	255
XXI. Népzene, hangszerek, zenetörténet	255
XXII. Tánc	256
XXIII. Játék	257
Pótlások az 1980-ban ismertetett bibliográfiához	257
1981-ben ismertetett néprajzi és néprajzi érdekű irodalom	258

A. ÁLTALÁNOS

I. Bibliográfia, lexikon, katalógus

- CSEKE Péter: A falvak népe — falvak dolgozó népe. Néprajzi bibliográfiája 1945–1980. = NépismDolg. 1981. 219–264.
- FÜZES Endre: Bibliographia Ethnographica Carpatobalcanica. 1. Lidová architektura. Brno, 1981. Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně. 65–78. — Válogatott népi építkezési bibliográfia.
- Magyar Néprajzi Lexikon. 4. köt. Né–Sz. Főszerk.: Ortutay Gyula. Szakszerkesztők: Bodrogi Tibor etc. Bp., 1981. Akadémiai. 671 l. 10 t. Illusztr.
- A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1979. Összeáll. S. Gémes Magda. = HungÉrt. III. 1–2; 169–228.
- A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1980. Bibliographie der Ungarischen Volkskunde 1980. Összeáll.: Serfőzőné Gémes Magda. = NH. X. 3–6; 43–110.
- A Tiszazugi Munkaközösség kutatásának eredményei. Bibliográfia. Összeáll.: Bereczki Ibolya. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 251–262.

II. Kutatók

BÁLINT SÁNDOR

- *BORI Imre: Bálint Sándor. = HungKözl. XII. 42–43; 219.
- *EGYÜD Árpád: Bálint Sándor, a szakrális néprajz nagy öregje. = Confessio. IV. 4; 109–111.
- ERDÉLYI Zsuzsanna: Bálint Sándor idézése. (1904–1980.) = Vig. XLVI. 289–294.
- *GRYNAEUS Tamás: Bálint Sándor (1904–1980). = OtK. XXVI. 1–3; 341–342.
- KILIÁN István: Bálint Sándor nyomában. = Vig. XLVI. 296–303.
- *KÓSA László: Bálint Sándor (1904–1980.) = HungÉrt. II. 476–477.
- A kultúra és az emberiség biztonsága. Bálint Sándor válaszolt Csapody Miklós kérdéseire. = Fo. XIII. 6; 60–75. — Az interjú 1979 júliusában készült.
- NYÍRI Antal: Búcsú Bálint Sándortól. = MNy. LXXVII. 120.
- SCHEIBER Sándor: Bálint Sándor emlékezete. = Fo. XIII. 6; 59.
- SZABÓ József: Bálint Sándor mint nyelvtudós és pedagógus. = MNy. LXXVII. 120–122.
- TÁLASI István: Búcsú Bálint Sándortól. = Ethn. XCII. 148–151. — Elhangzott a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Néprajzi Társaság nevében a szegedi alsóvárosi temetőben, 1980. május 20-án, Bálint Sándor temetésén.

*TÜSKÉS Gábor: Bálint Sándor (1904–1980) és a magyar vallási néprajz. = *KatSz.* XXXII. 215–223.

BARTÓK BÉLA

ALMÁSI István: A népzene tudós Bartók nagysága. = *Utunk.* XXXVI. 13; 1–2.

BÁRDOS Lajos: Bartók és az istenhit. = *Vig.* XLVI. 458–460.

ifj. BARTÓK Béla: Apám életének krónikája. Bm., 1981. Zeneműkiadó. 473 l. (Napról napra. 16.)

ifj. BARTÓK Béla: Béla Bartók's Diseases. = *StudMus.* XXIII. 427–441.

Bartók és Kodály nyomában. Beszélgetés Ág Tibor szlovákiai magyar néprajzkutatóval. = *Műhely.* IV. 1; 91–95.

BÍRLEA, Ovidiu: Exemplul lui Béla Bartók. Das Beispiel Béla Bartoks. = *AF.* II. 11–17.

CSENDE Béla: Visszaemlékezések Bartók Bélára. = A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. 67–85. l. Kottával. – Kira Mihályné Ökrös Róza, Duzs Béláné Szűcs Zsuzsanna, Holecska Antal, Valkai Julianna, Valkai Jánosné Csuti Rozália, Varga Sándor, Bartók Béla egykori adatközlői.

FÜR Lajos: Népek zenéje. = *Ttáj.* XXXV. 10; 68–74. – Bartók Béla népdalgyűjtéseiből.

GÁL István: Bartók és a szomszéd népek. = *Ttáj.* XXXV. 10; 63–67.

GOLOVINSZKIJ, G. L.: O nektoruh principah ispol'zovanija fol'klora v pozdnih proizvedenijah B. Bartoka. = *StudMus.* XXIII. 363–395. Kottával.

KIRÁLY István: Tények és dokumentumok a magyar agrároktatás múltjából. Bartók Béla családja és a parasztság. = *AgrártörtSz.* XXIII. 532–541.

*LÁSZLÓ Ferenc: Bartók Béla. Tanulmányok és tanulságok. Bukarest, 1980. Kriterion. 317 l. 10 t.

MÁRAI György: Bartók Béla Békés megyei kapcsolatai és emlékhelyei. = A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. 9–27.

MÖSER Zoltán: Változatok. Vallomások, jegyzetek Bartókról és Felső-Ireghről. = *Dunatáj.* IV. 4; 10–20.

OLSVAI Imre: Bartók és Somogy. 1–2. = *Som.* IX. 2; 73–85., 3; 65–73.

PETHŐ, Bertalan: Béla Bartók's Personality. = *StudMus.* XXIII. 443–458.

SÁNDOR László: Bartók Béla nyomában a Tiszaháton és a Kárpátokban. = *Honism.* IX. 3; 30–31.

UJFALUSSY József: Bartók Béla századik születésnapján. = *MTud.* LXXXVIII (Új folyam XXVI) 440–443.

UJFALUSSY József: A Bartók-életmű. = *NyelvKult.* 53–60.

UJFALUSSY József: Béla Bartók – Werk und Biographie. = *StudMus.* XXIII. 5–16.

WILHEIM, András: A Bartók Bibliography, 1970–1979. = *StudMus.* XXIII. 477–491.

BÁTKY ZSIGMOND

VIGA Gyula: Bátky Zsigmond levelei a Herman Ottó Múzeumban. = *MHOMK.* XIX. 136–141. Bibliogr. a jegyzetekben: 140–141.

BERZE NAGY JÁNOS

BANÓ István: Berze Nagy János és a magyar mesekutatók. János Berze Nagy (1879–1946) und die Märchenforschung in Ungarn. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 247–252.

KOVÁCS Ágnes: Berze Nagy János Magyar Népmesetípusok c. munkája és a készülő magyar népmesekatalógus. Das Werk „Ungarische Volksmärchentypen” von János Berze Nagy und der „Ungarische Volksmärchenkatalog”, der letztere in Vorbereitung. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 259–265. Bibliogr. 264.

DOMOKOS PÁL PÉTER

CSÁKY Károly: Aki életét szentelte népének. (Domokos Pál Péter 80 éves.) = Hét. XXVI. 30; 14–15.

KÓKA Rozália: Domokos Pál Péter nyolcvanesztendős. = Honism. IX. 3; 18–20. Illusztr.

DOROGI MÁRTON

MOLNÁR Balázs: Dorogi Márton 1911–1980. = Ethn. XCII. 568–570. Bibliogr. 570., és = Honism. IX. 5; 56–57.

DÖMÖTÖR TEKLA

K. I. (KRÍZA Ildikó): Dömötör Tekla a bergeni egyetem díszdoktora. = Ethn. XCII. 579.

MAGYAR, Kálmán: A Conversation with Prof. Tekla Dömötör. = Karikázó. VI. 1; 8–10.

ERDÉLYI JÁNOS

T. ERDÉLYI Ilona: Erdélyi János. Bp., 1981. Akadémiai. 214 l. 1 t. (A múlt magyar tudósai.) Bibliogr. 212–214.

FÉL EDIT

K. CSILLÉRY, Klára: Edit Fél 70 Jahre. = ÖZfV. LXXXIV. Neue Serie XXXV. 45–48.

FÉNYES ELEK

BENDA Gyula: Fényes Elek forrásai. = AgrártörtSz. XXIII. 365–380.

FÖLDES LÁSZLÓ

PODOLÁK, Ján: Za László Födesom. (29. 4. 1934–13. 10. 1980.) = SlovNár. XXIX. 407–408.

GUNDA BÉLA

Gunda Béla irodalmi munkássága. 1970–1980. Összeáll. Serfőzőné Gémes Magda. = Ethn. XCII. 196–203.

PALÁDI-KOVÁCS Attila: Gunda Béla köszöntése. = Ethn. XCII. 193–196.

GYÖRFFY ISTVÁN

*GYÖRFFY Lajos: Emlékezés Györffy Istvánra. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 15–19.

SELMECZI KOVÁCS Attila: Györffy István. Bp., 1981. Akadémiai. 199 l. 1 t. Bibliogr. 195–199. (A múlt magyar tudósai 10.)

KATONA IMRE

VOIGT, Vilmos: Imre Katona's Sixty Years. = ArtesPop. VII. 12–16.

VOIGT, Vilmos: Katona Imre hatvanadik születésnapjára. = Ethn. XCII. 557–567. Bibliogr. 560–567.

KISS LAJOS

ÁCS Zoltán: Száz éve született Kiss Lajos, a magyar néprajztudomány „szögény embőre”. = ÉT. XXXVI. 294–295.

GUNDA Béla: Kiss Lajosra emlékezünk. = Honism. IX. 5; 19–20.

KATONA Imre: Emlékezés Vásárhely szögény embőrére: Kiss Lajosra, születésének századik évfordulóján. = Ttáj. XXXV. 3; 86–89.

KISS Lajos (1881–1965). Bibliográfia. Születésének 100. évfordulójára összeáll. Kőszegfalvi Ferenc. Hódmezővásárhely, 1981. 61 l.

MOLNÁR József: Kiss Lajos levele Molnár Józsefhez. = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 82–85. Bibliogr. a jegyzetekben.

NÉMETH Péter: Kiss Lajos, a múzeumigazgató. 100 éve született Kiss Lajos. = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 41–48. Illusztr.

PÁLL István: Kiss Lajos és a Jósza András Múzeum néprajzi gyűjteménye (1918–1979). = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 60–67.

KÓS KÁROLY

Hagyománykutatás és népismeret. Kós Károly valóságos válaszaí Bárth János képzeletbeli kérdéseire. = Fo. XIII. 7; 57–63.

MANGA JÁNOS

TÁTRAI Zsuzsanna: A palócföld kutatója: Manga János. = Pal. 6; 22–23.

VOIGT Vilmos: Manga János 75 éve. = NH. X. 1–2; 38–39.

MÉSZÖLY GEDEON

TÁLASI István: Megemlékezés Mészöly Gedeonról. = MNy. LXXVII. 261–265.

MOLNÁR ISTVÁN

FÜLÖP Lajos: Molnár István derűs munkakedve. = Művelődés. XXXIV. 1; 19.

NAGY OLGA

CSEKE Péter: Nagy Olga születésnapjára. = Utunk. XXXVI. 2; 2.

ERDEI Sándor: „A mese az Ember története.” (A hatvanéves Nagy Olga köszöntése.) = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 3; 93–94.

KÓSA-SZÁNTHÓ Vilma: „Hős nélkül nincs grandiózus világ”. Nagy Olga köszöntése. = Művelődés. XXXIV. 1; 33.

A kutató, a valóság és az utánpótlás. Születésnapi beszélgetés Nagy Olgával. Riporter: Rostás Zoltán. = A Hét. XII. 3; 9.

VÖÖ Gabriella: Nagy Olgát köszöntjük. = IgSzó. 1; 70–72.

NYÁRÁDY MIHÁLY

BALASSA Iván: Nyárády Mihály 1889–1980. = Ethn. XCII. 574–576.

ERDÉSZ Sándor: Nyárády Mihály néprajzkutató. = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 86–91.

ORTUTAY GYULA

*KATONA Imre: A népi líra kutatása Ortutay Gyulánál. = Üzenet. X. 3; 99–104.

PÉTER László: Ortutay és Szeged. = Somogyi-könyvtMűhely. XX. 4; 151–156.

Válogatott bibliográfia Ortutay Gyula írásaiból. Összeáll.: Falvy Zoltánné. = Ortutay Gyula: A nép művészete. Bp., 1981. 382–419.

VOIGT Vilmos: Ortutay Gyula tudományos munkásságának kezdetei. = Vság. XXIV. 5; 21–23.

RÁDULY JÁNOS

*NAGY Olga: Egy tudományos pálya tanulságai. = Utunk. XXXV. 42; 1–2. – Ráduly János.

RAJECZKY BENJAMIN

DOBSZAY László–GÁCH Marianne: Köszöntő. = Muzs. XXIV. 11; 7–11. – Rajeczky Benjamin.

RAJECZKY Benjamin: A nép nem elzárkózó. Beszélgetés. Riporter: Laczkó Pál. = Pal. 6; 3–4.

SALAMON ANIKÓ

DÖMÖTÖR Tekla: Salamon Anikó. 1945–1981. = NH. X. 1–2; 39–40.

SZENDREY ÁKOS

DÁNIELISZ Endre: Szendrey Ákos diáksága és első néprajzi gyűjtése. = BékésiÉ. XVI. 483–486.

SZENDREY ZSIGMOND

DÁNIELISZ Endre: Kiegészítés a Szendrey Zsigmond bibliográfiához. = MK. 36. 6–7.

DÁNIELISZ Endre: Szendrey Zsigmond nagyszalontai éve. = NépismDolg. 1981. 202–218. Bibliogr. a jegyzetekben: 216–218.

SZENTIMREI JUDIT

JENEYNÉ LÁM Erzsébet: Rendhagyó köszöntő Szentimrei Juditnak. = Művelődés. XXXV. 5; 29–30.

TARISZNYÁS MÁRTON

IKVAI Nándor: Tarisznýás Márton. 1927–1980. = Ethn. XCII. 571–572.

KÓS Károly: A vidéket vállaló muzeológus-néprajzkutató. Tarisznýás Márton életművéről. = Kor. XL. 372–375.

Tarisznýás Márton irodalmi munkássága (1958–1980). Összeáll. Tarisznýás Mártonné. = Ethn. XCII. 572–574.

TÖRÖK KÁROLY

KATONA Imre: Emlékezés Török Károly (1843–1875) vásárhelyi folkloristára. = Honism. IX. 2; 26–27.

VIKÁR BÉLA

EGYÜD Árpád: Vikár Béla és a somogyi népköltészet gyűjtése. (A folklorista Vikár Béla nyomában.) Ethnographische Sammlung Béla Vikárs im Komitat Somogy. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 287–290.

KATONA Imre: Vikár Béla kéziratok hagyatéka. Der handschriftliche Nachlass von Béla Vikára. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 291–293.

III. Tudománytörténet

- *ANDRÁSFALVY Bertalan: Néhány gondolat a „Társadalomtudományok vidéken” című vitaindító tanulmányhoz. = Ttáj. XXXIV. 9; 49–51. – Bakos István cikkéhez.
- *BALASSA Iván: Az ember és a tudós. (Elnöki megnyitó.) = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 9–10.
- *BALASSA Iván: Györffy István, a tudományszervező. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 46–49.
- BARABÁS, Jenő: Zur problematik des Fischereiatlas. = Studien zur europäischen traditionellen Fischerei. Baja, 1976[1981]. 45–51. (Bajai dolgozatok 3.)
- BOTIK, Ján: A csehszlovákiai magyar nemzetiség etnikulturális fejlődésének tényezői és tendenciái. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 73–78.
- CSÁKY Károly: Bartók Béla és a „honti igricek”. = Honism. IX. 3; 26–29. Illusztr.
- DOBROSSY István–FÜGEDI Márta: Megjegyzések a termelőszövetkezetek történetének néprajzi szempontú feldolgozásához. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 215–224.
- EGYED Ákos: Tájéztetőírás. = NépismDolg. 1981. 7–16.
- *FARAGÓ József: Kőváry László székely balladagyűjtése 1852-ben = Művelődés. XXXIII. 3; 34–36. – Kőváry László: Székely népköltészet 1–6. Hölgyfutar. III. 1852.
- FARAGÓ József: A mai folklórgyűjtés vázlata. = A romániai magyar nemzetiség. Bukarest, 1981. 331–345.
- T. FLOREA, Ioan: Bartók Béla folklórgyűjtése Arad megyében. = A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. 87–121.
- FÜR Lajos: Agrármúltunk kapitalizmus-kori forrásai. = Agrármuzeológiai füzetek II. 13–32.
- *FÜZES Endre: Györffy István a paraszti földművelés kutatója. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 64–67.
- *GUNDA Béla: Györffy István közelében. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 20–30.
- *GUNDA Béla: Györffy István reliefjének avatásán Karcag, 1974 őszén. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 7–8.
- IKVAI Nándor: Ethnikai és interethnikai vizsgálatok tanulságai az Ipoly két partján. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 108–113. és = Honism. IX. 6; 29–31.
- *KARDOS László: Györffy és a Györffy-Kollégium. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 50–63.
- KÓS Károly: A rajz szerepe a néprajzkutatásban. = NépismDolg. 1981. 17–22.
- KÓSA László: Furulyával, dudával... Bartók Béla és Györffy István közös néprajzi gyűjtőúton. = VÚjszó. XXXIV. 1981. 189; 11.

- MADAY, Béla: Hungarian Ethnography American Anthropology. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 161–170. Bibliogr. 169–170.
- *A magyar nép tudósa. (Györffy István emlékülés Karcag, 1974. december 10.) Szerk. Bellon Tibor. Karcag, 1980. Városi Tanács. 112 l. Illusztr. (Nagykunsági füzetek 3.) – Az egyes cikkekről önálló címleírások készültek.
- A magyar őstörténet a néprajztudomány szemszögéből: „A magyar nép etnogenezise és etnikai története 896-ig.” Veres Péter kandidátusi disszertációjának moszkvai vitája. Hungarian Prehistory from an Ethnographic Perspective: Ethnogenesis and Ethnic History of the Hungarians Until the Conquest in 896. Discussion of a Thesis Presented by Péter Veres at the Ethnographic Institute of the Soviet Academy of Sciences, Moscow. = Ethn. XCII. 120–141. Opponensi vélemények és hozzászólások: Kuzejev, R. G., Szokolova, Z. P., Susarin, V. P., Csebokszarov, N. N., Csesznov, Ja. V., Vajnszejn, Sz. I., Veres Péter válasza.
- J. MOLNÁR, August: Hungarian–American Archives and Other Research Resources. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 125–136.
- *PALÁDI-KOVÁCS Attila: Györffy István a magyar népi állattartás kutatója. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 68–72.
- *SZABÓ László: Györffy István tudósi elkötelezettsége. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 78–84.
- SZATHMÁRY Lajos: Népi és néprajzi mozgalom a hódmezővásárhelyi diákság körében a harmincas években. = Honism. IX. 1; 27–31.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály–KÓSA László: Két újabb vélemény a Magyar Néprajzi Lexikonról. = Ethn. XCII. 549–556.
- SZILÁGYI Miklós: Erdei Ferenc parasztság-konceptiója és aktuális néprajzi feladatok. = Fo. XIII. 5; 28–31.
- UJVÁRY Zoltán: A migráció és a kolonizáció szerepe Gömör népi kultúrájában. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 54–62.
- URBANCOVÁ, Viera: A politikai és a társadalmi determináció hatása a néprajztudomány nép iránti érdeklődésének kialakulásában Magyarországon a 18. és 19. században. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 43–53.
- VAKERELSZKI, Hriszto: Magyar tudósok és a bolgár etnográfia. = Tanulmányok a bolgár magyar kapcsolatok köréből. Bp., 1981. 377–391.
- VARGHA Károly: Régi helyi adatszolgáltatók a Zselicből. = ZsDolg. V. 181–184.
- *VARGHA László: Szülőháztól a Kollégiumig. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 11–14. – Györffy István.
- VOIGT Vilmos: Áttekintés a kultúra szemiotikájáról. = Kultúra és szemiotika. Bp., 1981. Akadémiai. 257–275. Bibliogr. a lábjegyzetekben.
- VOIGT, Vilmos: Quelques problèmes du folklore historique en Hongrie. A folklór történeti kutatásának kérdései Magyarországon. = MűvH. XX. 269–277.

IV. Összefoglaló és vegyes tartalmú művek

- BALASSA Iván–REGDONNÉ BAGI Mária: Kétszáz néprajzi előadás vázlata. Bp., 1981. TIT Néprajzi Választmánya. 232 l.

- BÁLINT Sándor: A hagyomány szolgálatában. Összegejtött dolgozatok. Bp., 1981. Magvető. 245 l.
- Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Szerk. Dankó Imre. Túrkeve, 1981. Alföldi ny. Debrecen, 328 l. Illusztr. Bibliogr. a fejezetek végén. — A néprajzi vonatkozású cikkekről önálló címfelvételek készültek.
- The Folk Arts of Hungary. Papers Presented at a Symposium Duquesne University Pittsburgh, Pennsylvania April 1980. Ed. by Walter W. Kolar, Ágnes H. Várdy. Pittsburgh, 1981. DUTIFA. 4. 201 l. Illusztr. Bibliogr. a fejezetek végén. — A cikkekről önálló címléírások készültek.
- Folklor és mindennapi élet. (Válogatott tanulmányok.) Szerk. Niedermüller Péter. Bp., 1981. Népművelési Intézet. 219 l. (Folklor, társadalom, művészet 7.) — A tanulmányokról önálló címléírások készültek.
- Folklor tanulmányok. Szerk. Hoppál Mihály. Bp., 1981. MTA Néprajzi Kutató Csoport. 201 l. (Előmunkálatok a magyarság néprajzához 9.) — A tanulmányokról önálló címléírások készültek.
- HOPPÁL Mihály: Szerkesztői bevezető. Jelképek és jelentések. = Előmunkálatok a magyarság néprajzához 9. Bp., 1981. 7–15. Illusztr.
- Hortobágytól Sárrétig művelődési mozgalom füzetek. Válogatás az 1980-ban beérkezett pályamunkákból. Szerk. Varga Gyula. (Debrecen) 1981. Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei Biz. 228. 4 l. — Népi hiedelem, gyógyászat, babona, dohánytermesztés, kender termelése és feldolgozása.
- KÓS Károly: A romániai magyarság néprajzáról. = A romániai magyar nemzetiség. Bukarest, 1981. 313–330.
- Kultúra és szemiotika. Culture and Semiotics. Kultura i szemiotik. Tanulmánygyűjtemény. Szerk. Gráfik Imre, Voigt Vilmos. Bp., 1981. Akadémiai. 475 l. 1 térk. Illusztr. (Muszeion könyvtár 4.) Bibliogr. 445–470. — Az egyes tanulmányokról önálló címléírások készültek.
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum Agrármuzeológiai füzetek 2. Szerk. Balassa Iván. Bp., 1981. MRMK. 139 l. — Az egyes cikkekről önálló címléírások készültek.
- A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Szerk. és bev. Csende Béla. Békéscsaba, 1981. Rózsa Ferenc Gimnázium. 143 l. 22 t. (Bibliotheca Bekensiensis 21.) — Az egyes cikkekről önálló címléírások készültek.
- Népismereti dolgozatok 1981. Szerk. Kós Károly, Faragó József. Bukarest, 1981. Kriterion. 265 l. 10 t. Illusztr. Bibliogr. a fejezetek végén. — Az egyes cikkekről önálló címléírások készültek.
- Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. (Válogatás az önkéntes néprajzi gyűjtők pályamunkáiból.) Szerk. Viga Gyula. Miskolc, 1981. Herman Ottó Múzeum. 313 l. Illusztr. (A miskolci Herman Ottó Múzeum néprajzi kiadványai 12.) — A dolgozatokról önálló címléírások készültek.
- Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Szerk. Szabadfalvi József. Miskolc, 1981. Herman Ottó Múzeum. 367 l. Illusztr. (A miskolci Herman Ottó Múzeum néprajzi kiadványai 10.) Bibliogr. 349–367. — A tanulmányokról önálló címléírások készültek.
- A romániai magyar nemzetiség. Szerk. Koppándi Sándor. Bukarest, 1981. Kriterion. 521 l. — A magyar vonatkozású cikkekről önálló címléírások készültek.

SZABÓ T. Attila: Nyelv és irodalom. Válogatott tanulmányok, cikkek. 5. Bukarest, 1981. Kriterion. 628 l. 8 t. — Erdélyi magyar néprajz-kutatástörténet, néprajzi könyvek ismertetése.

*SZILÁGYI Miklós: Ötletek, szempontok Györffy István településnéprajzi kutatásainak értékeléséhez. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 73–77.

Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből. A bolgár állam megalapításának 1300. évfordulójára. Bp., 1981. Akadémiai. 551 l. — A magyar vonatkozású néprajzi irodalomról önálló címleírás készült.

Új Mindenes Gyűjtemény. 1979. Összeáll. Zalabai Zsigmond. Bratislava, 1981. Mádách. 205 l. 24 t. — A néprajzi vonatkozású cikkekről önálló címleírások készültek.

V. Kutatási beszámolók

ÁG Tibor: A szlovákiai magyarság népdal-kutatásának eredményei. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 148–151.

BALASSA Iván: A Mezőgazdasági Munkaeszközök Történetét Kutató Nemzetközi Titkárság 25 éves munkája. = Ethn. XCII. 592–595.

BALASSA Iván: A néprajzi kutatás szerepe a nemzetiségi kultúra fejlődésében. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 17–25.

BARNA Gábor: A népszokások, a hiedelmek és a kultusz kutatása a Tiszazugban. (Vázlatos áttekintés.) = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 153–175. Bibliogr. 172–175.

BARNA Gábor: Tanulmányúton a kelet-szlovákiai Abaújban és Ungban. = NH. X. 1–2; 26–27.

BELLON Tibor: Gazdálkodás a Tiszazugban. (Eredmények, feladatok.) = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 119–127.

BENŽA, Mojmir: A szlovákiai magyar etnikum vizsgálatának eredményei a Szlovák Nemzeti Múzeum tevékenységében. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 209–211.

CSÁKY Károly: Az amatőr néprajzkutatás helye és szerepe szellemi életünkben. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 189–194.

CSOMA Zsigmond: A munkaeszköz-kutatás és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Munkaeszköztörténeti Archívuma. = Agrármuzeológiai füzetek II. 42–69.

DANKÓ Imre: Bevezető a Sárrét néprajzi kutatásához. = MK. 36. 54–59.

DOMONKOS Ottó: Az ipar néprajzi kutatásának eredményeiről. = VEABÉrt. 3; 211–213.

ELSCHEK, Oskár: A szlovákiai magyar népzene kutatásának jelen helyzete. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 143–147.

HORVÁTHOVÁ, Emilia: A nemzetiségek kutatásának elméleti problémái a jelenlegi marxista néprajztudomány szemszögéből. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 13–25.

KÓSA László: A nemzetiségek néprajzi kutatásának problémái napjainkban. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 26–32.

- KOVACEVIČOVÁ, Soňa: A szlovákiai magyar népi kultúra differenciálódása a szlovákiai néprajzi atlasz kutatásainak tükrében. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 85–91.
- LEŠČÁK, Milan: A Csehszlovákiában élő magyar nemzetiség néprajzkutatásának távlati tervei. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 149–152.
- MARKOLT László–VAS Tibor: Bács-Kiskun megyei népi építészeti kutatások a BÁCSTERV-nél. Illusztr. = Műev. XXV. 154–159. — Szélmalom, présház, pince-sor, kemma.
- MÉRY Margit: Néprajzi gyűjtőmunka eredményei és problémái a Csemadok munkatervében. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 175–179.
- MÉRYNÉ TÓTH Margit: A csehszlovákiai magyarság néprajzi kutatásának eddigi eredményei a Csemadok Központi Bizottságán. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 433–438.
- MITRULY Miklós: Prózai epikus szájhagyományunk huszonöt éve. = Kor. XL. 553–558.
- NAGY Olga: Modern néprajzkutatás és nemzetiségi önismeret. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 439–444.
- PODOLÁK, Ján: A dél-szlovákiai magyar etnikum néprajzi vizsgálatának némely ismerte (1970–1974). = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 92–102.
- SZABADFALVI József: Kutatások és eredmények a Zempléni-hegység népi kultúrájának tanulmányozásában. Forschungen und Ergebnisse im Studium der Volkskultur des Zemplén-Gebirges. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 11–24.
- SZABÓ László: Néprajzi kutatások Szolnok megye múzeumaiban. = NH. X. 1–2; 18–20.
- SZABÓ László: Társadalomnéprajzi kutatások eredményei és feladatai a Tiszazugban. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 135–152.
- TAKÁCS András: Néptáncok gyűjtése Dél-Szlovákiában. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 170–171.
- 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szerk. Szabó László. Szolnok, 1981. Damjanich Múzeum. 263 l. Bibliogr. 251–262. — Település, földrajzi nevek, népi építkezés, gazdálkodás, táplálkozás, társadalom-néprajz, népszokás, hiedelem, népzene-gyűjtés. (Az egyes cikkekről önálló címleírások készültek.)
- TÓTH Ferenc: A jugoszláviai magyar folklórkutatás eredményei és feladatai. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 507–514.
- VÉGH László: A szlovákiai magyar nemzetiségi kultúra szociológiai vizsgálatának eredményei. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 79–84.

VI. Elvek, módszerek

HOPPÁL Mihály: A mindennapi folklór-tények tipológiája. = Folklór és mindennapi élet. Bp., 1981. 7–30. Bibliogr. 25–30. (Folklór, társadalom, művészet 7.)

NIEDERMÜLLER Péter: A mindennapok folklórja avagy a folklór mindennapjai. = Folklór és mindennapi élet. Bp., 1981. 192–219. (Folklór, társadalom, művészet 7.)

VII. Folklorizmus

BALASSA Iván: Népi kultúra, szocialista kultúra. = Népi-paraszti kultúra – szocialista kultúra. Debrecen, 1981. 32–41.

Beszélgetés Martin Györggyel az új folklórhullám és néptáncmozgalom előzményeiről. Készítette: Szász János. = KultKöz. 4; 42–53.

DÖMÖTÖR Tekla: Népi együtteseink és a nagyvilág. = Kr. 12; 22–23. – Vitányi Iván: „A professzionista népművészet történetéből” c. cikkéhez.

FARAGÓ József: A folklór a mai romániai magyar nemzetiségi kultúrában. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 328–353. Bibliogr. a jegyzetekben 345–353.

FARAGÓ József: Folklór és kultúra. = Fo. XIII. 7; 4–6. – A Hargita Művészegyüttes tizedik évfordulója alkalmával rendezett szimpozion, Csikszereda 1980. december 20., és = Művelődés. XXXIV. 11; 32–33.

FARAGÓ József: A folklorizmus formái és lehetőségei a mai romániai magyar nemzetiségi kultúrában. = Művelődés. XXXIV. 3; 35–38.

FEJŐS Zoltán: A kultúraörzés és folklorizmus. = Folklór, társadalom, művészet. 9. Kecskemét, 1981. 13–25. Bibliogr. a jegyzetekben 24–25.

„A folklór helye a mai életben. A népművészeti együttesek mint művelődési közösségek.” Szerk. Morvay Péter. A Duna menti Folklór Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ. 121 + 2 l. Illusztr.

GUNDA Béla: Babits Mihály költészete és a néphagyomány. = Dunatáj. IV. 4; 5–9.

*Harc a zenei anyanyelvért. (László Ferenc, Szabó Csaba, Rónai István, L. Bakk Anikó, Vermes Péter, Horváth Tibor, Szenik Ilona vitacikkei.) = Azok a lázas hetvenes évek. A HétÉvk. 1980. 57–86.

HAVASI János: A néptánc és a „milliók”. = Kr. 12; 22–23. – Vitányi Iván: „A professzionista népművészet történetéből” c. cikkéhez.

HOFFMANN Tamás: Hagyományok. = Új építész, új társadalom. 1945–1978. Bp., 181. 405–408. (Művészet és társadalom.)

KATONA Imre: Folklór hatások Sinka István népi költő lírájában. = Folklór, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 49–60.

B. KOLOZSI Irén: De van kiút! = A Hét. XII. 1981. 41; 2. – Mihály Béla–Szigyártó Sándor: Mit találnak Kalotaszegen a jövő század néprajzkutatói? uo. XII. 32; 2. c. cikkéhez.

*LÁNG Gusztáv: A népi kultúra funkciója. = Azok a lázas hetvenes évek. A HétÉvk. 1980. 169–176.

- LELE József: A Gyöngyösbokrétától a Pávakörig. A tápai néptáncmozgalom története. = A Duna menti Folklor Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. 37–51.
- MAÁ CZ László: A magyar néptáncmozgalom a hetvenes években. The Hungarian Folk Dance Movement in the Seventies. = TáncstudT. 1980–1981. 71–105.
- Matyó Népművészeti és Háziipari Szövetkezet 1951–1981. Matyó Volkskunstgewerbe und Hausgewerbegenossenschaft 1951–1981. Összeáll. Varga Marianna és Kertész Istvánné. Bp., 1981. Kossuth ny. 90 sztl. Illusztr. – Mezőkövesd.
- MIHÁLY Béla–SZÍGYÁRTÓ Sándor: Mit találnak Kalotaszegen a jövő század néprajzkutatói? = A Hét. XII. 32; 2.
- MOLNÁR János: A néptánc helye és szerepe a közművelődésben. (Tapasztalatok és tanulságok.) = KultKöz. 4; 95–101.
- MORVAY Péter: Magasan röpködjön – a páva! = Honism. IX. 4; 55–56.
- S. NAGY Katalin: A paraszti kultúra tárgyainak továbbélése. = Folklor és mindennapi élet. Bp., 1981. 131–156. Illusztr. Bibliogr. 155–156. (Folklor, társadalom, művészet 7.)
- Népi-paraszti kultúra – szocialista kultúra. Popular-peasant culture – socialist culture. Volkskultur, Bauernkultur, – sozialistischen Kultur. Narodno-kreszt'janszkaja kul'tura – szocialiszticeszkaja kul'tura. Szerk. Soós Pál. Debrecen, 1981. Alföldi ny. 135 l. (Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Akadémiai Bizottsága közleményei.)
- *A népi tánc – közügy. A Hét kerekasztal-megbeszélése. (Huszár Sándor, Szabó Csaba, Lőrincz Lajos, Birtalan József, Tófalvi Zoltán, Benedek Mihály, Szabó Éva, Székely Dénes felszólalása.) = Azok a lázas hetvenes évek. A HétÉvk. 1980. 124–132.
- *Népművészet – népi giccs. (Huszár Sándor, Sylvester Lajos, Végh Olivér, Balogh Edgár, Káby Lisette, Szócs István, Bandi Dezső, G. Olosz Ella, Péntek János, Kovács Nemere vitacikkei.) = Azok a lázas hetvenes évek. A HétÉvk. 1980. 87–124.
- NIEDERMÜLLER Péter: Folklorizmus és társadalomkritika. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 61–67.
- PÁLFI Csaba: Kecsetkisfalud a Gyöngyösbokrétában. Kecsetkisfalud in the Pearly Bouquet. = TáncstudT. 1980–1981. 317–331.
- PAPP Oszkár: Népi kultúra x avantgard. (A Muharay-együttesről.) = KultKöz. 4; 26–34.
- PÉTERFY László: A velemi faragóház építése. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 69–72.
- POGÁNY Frigyes: A népi és az új építészeti rokonságáról. = Új építészet, új társadalom. 1945–1978. Bp., 1981. 431–435. (Művészet és társadalom.)
- SZABÓ László: A paraszti olvasás és a folklor. = Folklor és mindennapi élet. Bp., 1981. 31–59. Bibliogr. 54–59. (Folklor, társadalom, művészet 7.)
- Szanyi Bokréta 1931–1981. Szerk. Tőreki Imre. Szombathely, 1981. MMIK Rota. 36 sztl. illusztr.
- SZÁSZ János: Bartóki modell – néptáncmozgalom. Új folklorhullám, tematikus táncok, hagyományörzés. = KultKöz. 4; 63–94.
- SZÓCS István: Folklorizmus, egyetemesség, vidékiesség. = Utunk. XXXVI. 43; 4.

- TARJÁN Gábor: Folklorizmus és ellenkultúra. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 73–78.
- TIMAFFY László: A Hédervári Pávakör közművelődési tevékenysége. = A Duna menti Folklor Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. 52–77. Illusztr. Kottával. — Az emberi élet szokásai általában. Ballada.
- UJVÁRY Ferenc: A Gyöngyösbokréta boldogi csoportjának története. = A Duna menti Folklor Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. 21–36.
- *VASAS Samu: Mert ő nem körösfői. A kalotaszegi népművészet jelrendszerének változásai. = A Hét. XI. 48; 9.
- VEREBÉLYI Kincső: A „pásztor” — „művészet”. A folklorizmus egy 19. századi magyar példája. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 79–90. Bibliogr. 89–90.
- VITÁNYI Iván: A népművészet távlatai. = Életünk. XVIII. 1070–1074.
- VITÁNYI Iván: A népzenei „reformáció” ürügyén. = Népműv. XXVIII. 5; mell. 2–4.
- VOIGT Vilmos: Folklor? Szórákozás? Folklorizmus? = Kr. 7; 3.
- VOIGT Vilmos: József Attila neofolklorizmusa. = Életünk. XVIII. 645–648.
- VOIGT, Vilmos: Otázky folklorizmu a detského folklóru v súčasnom skúnamí folkloru. Voproszŭ fol’klorizma i detskogo fol’klora v szovremennŭh iszsledovanijah fol’klora. Fragen der Folklorismus und der Kinderfolklore in der gegenwärtigen Folkloreforschung. = SlovNár. XXIX. 101–105.
- ZELNIK József: Folklorizmus a hírszolgálatban. = Folklor és mindennapi élet. Bp., 1981. 157–166. 1. 3 t. Bibliogr. 165–166. (Folklor, társadalom, művészet 7.)
- ZELNIK József: „Folklorizmus” az ünnep és a mindennap között. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 117–128. Bibliogr. 127–128.
- ZELNIK József: Népművészet ma? A tárgyi népművészethez kapcsolódó területek főbb erővonalai 1945 után. = Életünk. XVIII. 1075–1086.
- ZILAHÍ Lajos: Csujogató, nóta, banda. = Nyr. CV. 162–164.

VIII. Néprajzi gyűjtés, néprajzi kutatótábor, gyűjtési útmutatók

- ÁCS Anna: Néprajzi kutatótábor a Szigetközben. = NH. X. 1–2; 31–32.
- BARNA Gábor: Néprajzi gyűjtőúton Kelet-Szlovákiában. = Honism. IX. 3; 15–17. Illusztr.
- BARTHA Elek: Néprajzi gyűjtés Gömörben. = NH. X. 1–2; 32.
- M. BOROS Erika: Folklorgyűjtő iskolások. = Művelődés. XXXIV. 11; 38–39.
- CSÁJI Bertalan: A néprajzi gyűjtés problémái a rozsnyói járásban. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 201–202.
- CSÓKÁS Ferenc: Néprajzgyűjtés Bény községben. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 206–208.
- GEDAI Sándor: Néprajzi gyűjtés Kőbölkülton. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 203–205.
- HALÁSZ Péter: Az önkéntes néprajzi gyűjtés tapasztalatai Magyarországon. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 180–188.
- LUKÁCS László: Néprajzi gyűjtőúton a burgenlandi Felső-Őrségben. = NH. X. 1–2; 26.

- P. MADAR Ilona: A tiszakürti alkotótábor és a kunszentmártoni tanácskozás. = Honism. IX. 2; 11.
- MOLNÁR László: A néprajzi gyűjtés gyakorlatai, lehetőségei és néhány elméleti problémája a Bodroghözben és az Ung vidékén. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 198–200.
- MOLNÁR Mária: A gazdacselédek. = Honism. mell. IX. 4; 2 sztl. (Gyűjtési útmutatók.)
- SZANYI Mária: Néprajzi gyűjtés és kiállítás. = Hét XXVI. 23; 6.
- VARGA László: A Bodroghöz és az Ung vidék néprajzi gyűjtésének eredményei és problémái. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 195–197.
- VARGA László: Gyűjtőúton az Ung vidékén. = Hét. XXVI. 3; 7.

IX. Néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázatok

- Az 1980. évi Jubileumi Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat eredményjegyzéke. Összeáll.: Fejős Zoltán. = Honism. IX. 3; 62–64.
- FEJŐS, Z[o]ltán]: Les engueteurs ethnographiques amateurs en Hongrie. = CLO. IX. 173–174.
- KOVÁTS Dániel: A tizedik országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőtálalkozó után. = Honism. IX. 5; 51–53.
- MORVAY Péter: Kilenc országos Néprajzi és nyelvjárási gyűjtőtálalkozó eredményei és tanulása. = Honism. IX. 5; 6–11.
- MORVAY Péter: Útmutató az I. és II. sz. pályázati témához. = A Duna menti Folklor Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. 103–121.
- Pályázati felhívás. A Néprajzi Múzeum, az MTA Nyelvtudományi Intézete, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, ... a megyei tanácsok és múzeumi szervezetek közreműködésével meghirdeti az 1981. évi XXIX. Országos Néprajzi és Nyelvjárási gyűjtőpályázatot. = Honism. IX. 2; 62–64.
- VIGA Gyula: Az Istvánffy Gyula gyűjtőpályázat tapasztalatai. = SZB-A-Z. 2; 48–53.

X. Néprajzi filmek

- HOPPÁL, Mihály: Fil'm i fol'klor. = AEthn. XXX. 159–165. Bibliogr. 165.
- HOPPÁL Mihály: Folklor és film, Jankovics Marcell; Fehérlófia c. rajzfilmjéről. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 129–142. Bibliogr. 141–142.
- MOLDOVÁN, Domokos: Hungarian Love-Spells. (Szerelmi Varázslások.) = AEthn. XXX. 166–173. Illusztr. – Script of a Film.
- PÁLDY, Krisztina: Folklorismus-Erscheinungen in den ungarischen Filmen der 70-er Jahre. = Folklor, társadalom, művészet 8. Kecskemét, 1981. 109–120.

XI. Személyi és tudományos hírek

- BARTHA Elek: A Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszékének kiadványai. = NH. X. 1–2; 33. — Műveltség és Hagyomány, Studia Folkloristica et Ethnographica, Folklor és Etnográfia.
- *BUDAY Endre: Gondolatok a néprajzi szemináriumról. = Hét. XXV. 36; 6. — Szlovákiai magyar néprajzi gyűjtők nyári néprajzi szeminárium 7. (1980. Komárno)
- GUNDA Béla: Hungarian Studies Newsletter. = NH. X. 1–2; 37.
- ILLYÉS Elemér: Egy felbecsülhetetlen értékű könyv új kiadása. = KatSz. XXXIII. 166–167. Orbán Balázs: A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismereti szempontból. 1–3.
- Imreh István kitüntetése. = NH. X. 1–2; 28.
- KISBÁN Eszter: Az Erixon-díjról. = Ethn. XCII. 162.
- KRÍZA Ildikó: L'atelier des études de folklore hongrois. = CLO. IX. 175–176.
- D. VARGA László: A CSEMADOK KB Néprajzi Albizottságának üléséről. (Bratislava, 1981. február 21.) = NH. X. 1–2; 14.
- VOIGT Vilmos: A jugoszláviai magyar bibliográfiák első évtizede. = Ethn. XCII. 163.

XII. A néprajz szervei

A) MUZEOLÓGIAI KÉRDÉSEK

- BODÓ Sándor: Népi műemlékek múzeumi berendezéséről. = MúzK. 1; 68–70.
- HOFER Tamás: A Néprajzi Múzeum nemzetközi szervezetének (ICME) tervei. = MúzK. 1; 82–84.
- IKVAI Nándor: A múzeumi közművelés főbb területei és irányai. = Agrármuzeológiai füzetek II. 100–119.
- IKVAI Nándor: Tendenciák és perspektívák a múzeumi közművelődésben. = MúzK. 1; 21–31.
- KOVÁCS Tibor: A múzeumok nemzetközi kapcsolatai. = MúzK. 1; 14–20.
- Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1980. A Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága 1980. október 27–28-án tartott tudományos ülészakán elhangzott előadások. Szerk. Juhász Antal. Szeged, 1981. Móra Ferenc Múzeum. 232 l. — A néprajzi vonatkozású cikkekről önálló címleírások készültek.
- Múzeumpedagógiai segédkönyv 1981. Szerk. Eöry Márta. Bp., 1981. 114 l. Bibliogr. a fejezetek végén.
- PETERCSÁK Tivadar: Honismeret a képes levelezőlapokon. = Honism. IX. 2; 27–33. Illusztr.
- SZILÁGYI Miklós: Jegyzetek a múzeumi közművelődésről. = Dunatáj. IV. 1; 64–70.

B) MÚZEUMOK

- ANDRÁSFALVY, Bertalan: Janus Pannonius Múzeum. Janus-Pannonius-Museum. Pécs. = Demos. XXI. 1–2; 58–59. hasáb.

- BÁRDOSI, János: Savaria Múzeum. Savaria-Museum. Szombathely. = Demos. XXI. 1–2; 54–55. hasáb.
- BÍRÓ, Endre: Kuny Domokos Múzeum. Domokos-Kuny-Museum. Tata. = Demos. XXI. 1–2; 52. hasáb.
- CSEKE Péter: Érmelléki múzeumőrök 2. = Művelődés. XXXIV. 3; 10–12.
- CSEKE Péter: Körösvidéki néprajzkutatók. = Művelődés. XXXIV. 12; 15–18. Illusztr.
- CSIKI László: A Magyar Mezőgazdasági Múzeum keszthelyi Georgikon Majormúzeumának története (1979). Geschichte des zum Ungarischen Landwirtschaftlichen Museum gehörenden Meierhofmuseum Georgikon in Keszthely. = MMMK. 1978–1980/1981. 19–38. Bibliogr. 37. Illusztr.
- DANKÓ, Imre: Déri Múzeum. Déri-Museum. Debrecen. = Demos. 1–2; 48–49. has.
- DANKÓ Imre: Jelentés a Déri Múzeum 1979. évi munkájáról. = DMÉ. LX. 1979[1981]. 503–508.
- DÁVID, Lajos: Xántus János Múzeum. János-Xantus-Museum. Győr. = Demos. XXI. 1–2; 52–53. has.
- DOMONKOS, Ottó: Liszt Ferenc Múzeum. Ferenc-Liszt-Museum. Sopron. = Demos. XXI. 1–2; 53–54. has.
- DÖMÖTÖR, János: Tornyai János Múzeum. János-Tornyai-Museum. Hódmezővásárhely. = Demos. XXI. 1–2; 60. has.
- ERDÉSZ, Sándor: Jósza András Múzeum. András-Jósza-Museum. Nyíregyháza. = Demos. XXI. 1–2; 49. has.
- ERDÉSZ, Sándor: Sóstói Múzeumfalu. Sóstó-Museumsdorf. Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő. = Demos. XXI. 1–2; 49–50. has.
- GRIN, Igor: Munkácsy Mihály Múzeum. Mihály-Munkácsy-Museum. = Demos. XXI. 1–2; 61–62. has.
- HOFFMANN, Tamás: Die ethnographischen Sammlungen in den ungarischen Museen. = Demos. XXI. 1–2; 41–42. has.
- HORVÁTH István: A nógrád megyei múzeumok tevékenysége 1976–1980. = NMMÉ. VII. 247–257.
- István Király Múzeum. König-Stephan-Museum. Székesfehérvár. = Demos. XXI. 1–2; 47–48. has.
- JUHÁSZ, Antal: Móra Ferenc Múzeum. Ferenc-Móra-Museum. Szeged. = Demos. XXI. 1–2; 59–60. has.
- JUHÁSZ Antal: Szabadtéri néprajzi múzeum telepítése Ópusztaszeren. = Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1980. Szeged, 1981. 81–87.
- KECSKÉS, Péter: Szabadtéri Néprajzi Múzeum. Ethnographisches Freilichtmuseum. Szentendre. = Demos. XXI. 1–2; 46–47. has.
- KERECSÉNYI, Edit: Thury György Múzeum. György-Thury-Museum. Nagykanizsa. = Demos. XXI. 1–2; 56–57. has.
- KODOLÁNYI, János: Néprajzi Múzeum. Ethnographisches Museum. Budapest. = Demos. XXI. 1–2; 43–46. has.
- MARCELL Béla: A Csallóközi Múzeum néprajzi tevékenysége. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 212–215.
- MÉSZÁROS Johanna: Szakkörök és múzeumok. = Múzeumpedagógiai segédkönyv 1981. Bp., 1981. 73–86. Bibliogr. 86.

- NÉMETH József: A Göcseji Falumúzeum. = Népműv. XXVIII. 6; 14–17.
- PETÁNOVICS, Katalin: Balatoni Múzeum. Balaton-Museum. Keszthely. = Demos. XXI. 1–2; 57–58. has.
- RÉNYIOVÁ, Katerina: A magyar etnikum dokumentációs anyaga a lévő Barsi Múzeumban (Tekovske Muzeum). = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba. 1981. 468–480.
- RÉNYIOVÁ, Katerina: A magyar etnikum népi kultúrájának dokumentációja a Barsi Múzeumban Léván. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 216–222.
- SAROSÁ CZ, György: Kanizsai Dorottya Múzeum. Dorottya-Kanizsai-Museum. Mohács. = Demos. XXI. 1–2; 59. has.
- Cs. SCHWALM, Edit: Dobó István Vármúzeum. István-Dobó-Burgmuseum. Eger. = Demos. XXI. 1–2; 51–52. has.
- ŠTASTNÁ Ida: A martosi falumúzeum. = Hét. XXVI. 20; 24.
- SZABADFALVI, József: Herman Ottó Múzeum. Ottó-Herman-Museum. Miskolc. = Demos. XXI. 1–2; 50–51.
- WINKLER, Ferenc: Göcseji Múzeum. Göcsej-Museum. Zalaegerszeg. = Demos. XXI. 1–2; 55–56. has.

C) KIÁLLÍTÁSOK

- BÁRTH János: Népek, életformák, hagyományok a kalocsai Sárközben. A kalocsai Viski Károly Múzeum történeti-néprajzi állandó kiállításának vezetője. Kalocsa, 1981. Viski Károly Múzeum. 32 l. 8 t. Bibliogr. 30–31. (Kalocsai múzeumi kis-könyvtár 1.)
- F. DÓZSA Katalin: Magyar viseletkiállítás Manchesterben és New Yorkban. Ungarische Trachten – Eine Sonderausstellung in Manchester und in New York. = FoliaHist. IX. 249–257.
- HOFER Tamás: Gondolatok a néprajzi kiállítások enteriőrjeiről. = TörtMúzK. 1; 35–47.
- Hungarian Folklore Museum. = Karikázó. VI. 4; 7–10.
- MAGYAR, Judith: Opening Day at the Hungarian Folklore Museum. = Karikázó. VI. 4; 11.
- Paraszti konyha. (Táplálkozási kultúránk hagyományai.) A katalógust írta és a kiállítást rendezte: Hoffmann Tamás, Molnár Mária, Gráfik Imre és Kodolányi János közreműködésével. Bp., [1981.] Néprajzi Múzeum. 36 sztl. Illusztr.
- SÁRKÁNY Mihály: „A 'Matyó' jelző véglegesen védjegy lett.” (Felirat a Néprajzi Múzeum „A népművészet születése” kiállításában.) = MúzK. 1; 51–54.
- *SZILÁGYI Miklós: A rendezésről utólag. (Az életmód változások Tolnában című kiállításról.) = TörtMúzK. 21–25.
- TURSKA, Krystyna: „Ködmön i suba” – wystawa węgierskiej odzieży futrzanej w Muzeum Etnograficznym w Budapeszcie. = KHKM. XXIX. 267–270. l. 1 t.

D) TÁJHÁZAK, EMLÉKSZOBÁK, NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNYEK

- BALASSA M. Iván: Mezőkövesd. Kis Jankó Bori Emlékház. Bp., 1981. TKM Szerv. Biz. 16 l. Illusztr. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára 69.)
- BALASSA M. Iván: A tájházak muzeológiai és műtárgyvédelmi kérdései. = MHOMK. XIX. 1–9.
- BATHÓ Edit: A jászapáti Vágó Pál Helytörténeti Gyűjtemény. = NH. X. 1–2. 20–21.
- BENCSIK János: A Szeghalmi Helytörténeti Közgyűjtemény életrajza. = BékésiÉ. XVI. 327–331.
- BUDAY Endre: Az ágy a Zserei Tájházban. = Hét. XXVI. 48; 24.
- BUDAY Endre: Az asztal és környéke. = Hét. XXVI. 47; 24. – Zserei Tájház.
- ERDÉSZ Sándor: A Bessenyei György-emplékházról. = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 4; 60–71. Illusztr.
- JÓKAI Mária: A léceci néprajzi gyűjtemény. = Hét. XXVI. 43; 24.
- KÓSA László: Endrőd. = ÉT. XLIV. 1399–1401. Illusztr. (Szép hazánkat járva.) – Békés m.
- PÉTER Sándor: Az alistáli (Hroboňovo) néprajzi ház. = Hét. XXVI. 14; 24.
- SÁNDOR János: A Koloni Falumúzeum. A menyasszonyi láda. = Hét. XXVI. 44; 24.
- STEIGERVALD József: Múzeum a majorban. = BékésiÉ. XVI. 457–459. – Gyula, szabadkai major, Békés m.
- SZANYI Mária: Az egykori falusi gyermekélet tárgyi emlékei. = Hét. XXVI. 28; 24. – Vágsellyei Tájház.
- SZANYI Mária: A kosúti emlékház. = Hét. XXVI. 35; 24.
- SZANYI Mária: A Vágsellyei (Šal'a) Tájház. = Hét. XXVI. 26; 24.
- A tiszafüredi Kiss Pál Múzeum „Nyúzó Gáspár” fazekas tájház ismertetője. Összeáll.: Füzessy Anikó. Tiszafüred, 1981. Szolnok m. Múz. Ig. 14 l. Illusztr.
- G. VÁMOS Mária–GÉMES Balázs: Decs, Sárközi tájház. Bp., 1981. TKM Szerv. Biz. 16 l. Illusztr. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtár.)

E) MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG

- KATONA Imre: A Magyar Néprajzi Társaság vándorgyűlése Hódmezővásárhelyen. (1981. június 19–21.) = NH. X. 1–2; 8–9.
- A Magyar Néprajzi Társaság 1981. évi (93.) közgyűlése. = NH. X. 1–2; 1.
- A Társaság új kitüntetettjei. = NH. X. 1–2; 1–6. – Barabás Jenő, Szabó T. Attila, Bálint Sándor, Martin György, Tárkány Szűcs Ernő, Barna Gábor, Gergely Pál, Scheiber Sándor, Márkus Mihály.

F) KONGRESSZUSOK, KONFERENCIÁK, TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁSOK

- A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. (1980. szeptember 30.–október 2.) Szerk. Eperjessy Ernő, Krupa András. Bp.–Békéscsaba, 1981. Művelődési Minisztérium Nemzetiségi Osztálya. 754 l. 3 db. Folya-

- matos lapsz. — A magyar vonatkozású néprajzi előadásokról önálló címléírások készültek.
- A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. A Dunaszerdahelyen 1980. május 26–28-án megrendezett szeminárium beszámolója. Összeáll. szerk. Ján Botík, Méry Margit. Bratislava, 1981. Szlovák Tud. Akad. Néprajzi Int., CSEMADOK Közp. Biz. 222 l. — Az egyes cikkekről önálló címléírások készültek.
- HOFER Tamás: Amerikai–magyar folklór konferencia Budapesten és Kecskeméten. = NH. X. 1–2; 11–12.
- KODOLÁNYI János: A néprajz az V. Nemzetközi Finnugor Kongresszuson. Turku, 1980. augusztus 20–27. = Ethn. XCII. 582–585.
- KÓSA L[ászló]: Az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. = NH. X. 1–2. 9–10.
- KRESZ Mária: A 13. Nemzetközi Fazekasszimpozicion Pálinis, Román SzK. 1980. május 27.–június 1. = Ethn. XCII. 161–162.
- KRÍZA Ildikó: „A Magyar Népi kultúra” Amerikában. Szimpózium Pittsburghben, 1980. április 15–16. = Ethn. XCII. 589–590.
- KÜLLÖS Imola: Beszámoló a Nemzetközi Kárpát–Balkán Bizottság munkáuléseiről. (Moszkva, 1981. június 1–5.) = NH. X. 1–2; 12–13.
- NIEDERMÜLLER Péter: A Nemzetközi Kárpát–Balkán Bizottság konferenciája. Smolenice, 1980. október 27–31. = Ethn. XCII. 588.
- PALÁDI-KOVÁCS Attila: Szeminárium a csehszlovákiai magyar lakosság néprajzi kutatásáról. Dunaszerdahely, 1980. május 26–28. = Ethn. XCII. 158–160.
- SMUTA Kálmánné: A honismereti tanácskozások és a tiszazugi gyűjtőtáborok rövid története. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 236–250.
- Studien zur europäischen traditionellen Fischerei. Solymos, Ede, Baja, 1976[!1981] 146 l. Illusztr. (Bajai dolgozatok 3.) — A Magyar Néprajzi Társaság a Bajai Városi Tanács és a Türr István Múzeum által 1974. június 27–30. között rendezett 2. Konferenz für Volksfischereiforschung anyaga. — A magyar vonatkozású cikkekről önálló címléírások készültek.
- Symbols in Action — (Program of the) III. Finnish–Hungarian Folklore Symposium Budapest. = ArtesPop. VIII. 258–262. Illusztr.
- Teoretické a praktické problémy národopisného výskumu maďarskej národnosti v Československu. Zostavil a redakčne pripravil Jan Botík, Margita Méryová. Bratislava, 1981. Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied. Kultúry zväz maďarských pracujúcich v Československu. 222 l. — A magyar vonatkozású cikkekről önálló címléírások készültek.
- VERES Péter: Szovjet–magyar együttműködési ülésszak. = NH. X. 1–2; 10–11. — 1981. szeptember 7–11. (Budapest, Sopron.)
- VOIGT Vilmos: Harmadik állatepika-kutató konferencia. Münster, 1979. október 26–28. = Ethn. XCII. 162–163.
- VOIGT Vilmos: „A szimbólumok élete” — III. finn–magyar folklorisztikai szimpózium. Budapest, 1980. május 5–12. = Ethn. XCII. 156–157.
- VOIGT Vilmos: „A szóbeliség és a kultúra, irodalom, szövegek”. Konferencia Urbinóban. 1980. július 21–25. = Ethn. XCII. 590–592.

XIII. Népi műemlékvédelem

- *BÁRDOSI János: A népi műemlékek mentési módszerei, eredményei és tanulságai Vas megyében. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 57–69. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *DERCSÉNYI Dezső: Mai magyar műemlékvédelem. Bp., 1980. Magvető. 253 l. Illusztr. (Gyorsuló idő.) Bibliogr. 241–249.
- *ERDÉSZ Sándor: Múzeumfalu Sóstógyógyfürdőn. = Pedműh. VI. 105–112.
- *Falusi műemléki együttesek védelme. ICOMOS Konferencia Budapest–Szombathely, 1977. június 23–29. Szerk. Brenner János, Merker Viktor. Bp., 1980. Építésügyi Tájékoztatási Központ. 230 l. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai 3.) – Az egyes cikkekről önálló címleírások készültek.
- *GAZDA Anikó: A jellegzetes népi épületek szerepe településeink karakterének megőrzésében. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 184–185. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *KECSKÉS Péter: A népi építészeti kutatásról. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 176–180. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- KERNER Gábor: Agrártörténeti emlékek műemléki védelme Bács-Kiskun megyében. = Műv. XXV. 149–153. Illusztr. – Szélmalom, gazdasági épületek.
- *KURUCZ Albert: A szabadtéri néprajzi múzeumokról. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 89–97. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- MENDELE Ferenc: A magyar műemlékvédelem távlati feladatai. = Műv. XXV. 5–13.
- *MENDELE Ferenc: Népi műemléki együtteseink védelméről. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 23–32. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *ROMÁN András: A magyarországi népi műemlékek fogalomkörének meghatározása. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 39–46. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *SZIGETVÁRI János etc.: Népi műemléki együttesek védelme Baranya megyében. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 105–107. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *WIRTH Péter: Falusi temetőink megőrzése. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 195–198. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)
- *ZÁDOR Mihály: A népi műemlékek helyszíni megővésének gyakorlati kérdéseiről. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 169–172. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)

B. TÁJAK, NÉPCSOPORTOK

I. Tájak, települések

- Berettyóújfalu története. Szerk. Varga Gyula. Berettyóújfalu, 1981. Városi Tanács. 684 l. Bibliogr. a fejezetek végén. — A néprajzi vonatkozású cikkekről önálló címléírások készültek.
- DOJCSÁK Győző: A kanadai Esterházy története. Bp., 1981. Magvető. 246 l. Illusztr.
- JUHÁSZ Ágnes: Hejce településföldrajza. Die Siedlungsethnographie von Hejce. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 105–124. Illusztr.
- KISS Lajos: A Rétköz. = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 68–81. — Földművelés, gabonatermelés, tárolás. Állattartás. Halászat. Nádvágas. Gyékényszövés. Építkezés. Vi-selet.
- *N. LÁSZLÓ Endre: Föld és nép. = Hét. 24; 18. — Csallóköz.
- NAGY Miklós: Adalékok a szegedi járás „homoki” községeinek kialakulásához. = Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1980. Szeged, 1981. 73–79.
- NOVÁK László: Tiszazug települési viszonyai a XVIII–XIX. században. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 94–109.
- TÚRI Róbert: „Hogy Komárom megye ne legyen fehér folt a néprajzi térképen”. Beszélgetés Körmendi Gézával. = Honism. IX. 2; 5–7.
- VARGA Antal: Balmazújváros keletkezése. = MK. 36. 44–45.

II. Népcsoportok

- BAKÓ Ferenc: Az etnikai al csoport kutatásának kérdései. Esettanulmány a keleti Tarna-völgy falvairól. Die Fragen der Prüfung von ethnischen Untergruppen. Ein Fallstudie über die Dörfer des östlichen Tarnatales. = EMÉ. XVIII. 1981. 243–289. Bibliogr. 286–288.
- *BÁLINT Sándor: A szögedi nemzet. A szegedi nagytáj népelete. 3. Das „Geschlecht von Szöged”. Das Volksleben in der Gegend um Szeged. = MFMÉ. 1978–79–2[1980]. 952 l. Illusztr. Kotta. Bibliogr. 903–905. — Előzményt l. uo. 1974–75–2[1976]. 627 l., 1976–77–2[1977]. 240 l.
- BÁRTH János: Egy bácskai magyar falu (Doroszló, Doroslovo) népének eredete. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 261–268.
- *BEKE György: Ingázás a havasokon át. = KorunkÉvk. 1980. 187–196. — Hétfalusi csángók Bukarestben.
- *FARKAS Judit–PISZTORA Ferenc–MARTOS Gizella: Történeti szocio-kulturpsychiátriai vizsgálatok egy zárt faluközösségre, a mezőkövesdi matyó populációra vonatkozóan 1895 és 1945 között. Historische sozio-kulturpsychiatrische Untersuchungen einer geschlossenen Dorfgemeinschaft in bezug auf die Population der „Matyó“-s in Mezőkövesd zwischen 1895–1945. = OtK. XXVI. 4; 127–131.
- FEHÉR Zoltán: „Kölő, csárdás ölelkezik.” (A két nyelvűség virágai.) = Fo. XIII. 7; 7–11.

- *GÁSPÁR Simon Antal: „Az öröm után jött a nagy bánat.” Gáspár Simon Antal (1894–1978, Istensegits, Istenvele, Nagyvejke, Halásztelek) krónikájából. Közread. és bev.: Erdélyi Zsuzsanna. = Som. VIII. 5; 47–57.
- *MARTOS Gizella–FARKAS Judit–PISZTORA Ferenc: Szocio-kulturális tényezők hatása a mezőkövesdi matyók pszichés sajátosságaira és megbetegedéseire a XVIII. és XIX. században. Die Auswirkung der soziokulturellen Faktoren auf die psychischen Eigenartigkeiten und Erkrankungen der „Matyó”-Volksgruppe in Mezőkövesd im XVIII. und XIX. Jahrhundert. = OtK. XXVI. 4; 119–126.
- SCHUBERT, Gabriella: Ungarn und Slowenen. = ZtfBalkanologie. XVII. 1; 82–88.
- STANKOVÁ, Jutka: Lidové umění Paloců. = Český Lid. LXVIII. 2; 115. – Szemponatok a palóc etnográfiai csoport interetnikus vizsgálatához.
- B. VÁRDY, Steven–H. VÁRDY, Ágnes: Research in Hungarian-American History and Culture: Achievements and Prospects. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 67–124. Bibliogr. 97–124.

C. TÁRGYKÖRÖK

I. Település, építkezés, házberendezés

- BALASSA M., Iván: Konstrukcja sochowo-slemieniowa w budownictwie ludowym na terenie Węgier. A Plough-Transom Roof Construction in Hungarian Folk Architecture. Das Pfettendach in der Ungarischen Volkstümlichen Baukunst. = Materiały Museum Budownictwa Ludowego W Sanoku. 27; 20–40. Illusztr. Bibliogr. 35–39.
- BALASSA M. Iván: A lakóházak történeti fejlődése Észak-Magyarországon. Bp., 1981. Kézirat. 224 l. 68 t. 16 térk. Bibliogr. 200–220. Kandidátusi értekezés.
- *BALOGH István: Adatok az alföldi faépítkezés történetéhez. = Ép.-építészettud. XII. 87–114.
- BARABÁS Jenő: Eredmények és kérdések Túrkeve és környékének lakóházfejlődési vizsgálataiban. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 225–239.
- BÁRTH János: A tanyai építészet emlékeinek megőrzése Bács-Kiskun megyében. = Műv. XXV. 179–186. Illusztr.
- BENEDEK Zoltán: Az érmelléki nádfedeles házak. = Művelődés. XXXIV. 11; 40–42. Illusztr.
- BUDAY Endre: A népi építészet kutatásának eredményei Dél-Szlovákiában. = A cseh-szlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 138–142.
- CSERI Miklós: Adatok Szuhafoő népi építkezéséhez. = MHOMK. XIX. 50–58. Bibliogr. a jegyzetekben: 57–58.
- K. CSILLÉRY Klára: Népi építészeti emlékek az 1867-es párizsi és az 1873-as bécsi világkiállításon. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 189–194. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)

- DÁM, László: Grubenwohnungen in der Grossen Ungarischen Tiefebene. Földbe mélyített lakóépületek a Nagy Magyar Alföldön. = MűvH. XX. 7–31. Illusztr.
- DÁM László: Település, építkezés. = Berettyóújfalu története. Berettyóújfalu, 1981. 379–415. I. Illusztr. Bibliogr. 415.
- DÁM László: Település, lakóház és házberendezés a Zempléni-hegyvidéken. Siedlung, Wohnhaus und Hauseinrichtung im Zemplén-Gebirge. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 63–88. Illusztr.
- DOBOSY László: Ózd régi települése. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 7–25.
- *ELKÁN György: Tájépítészet. = KorunkÉvk. 1980. 67–74.
- FARBAKY Péter: Településszerkezeti vizsgálatok a Mezőségben. (Ároktő és Mezőcsát.) = MHOMK. XIX. 38–49. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 49.
- FÜR Lajos: A kertkultúrás tanyarendszer kezdetei. (1790–1848.) Entstehung der Gärtnerischen Gehöftsysteme. = MMMK. 1978–1980[1981.] 101–123. Bibliogr. 121–122.
- GÚTAY János: A tardosi vöröskő Tata népi építészetében. A kő útja és megmunkálása. = Rajztanítás. XXIII. 3; 8–11.
- HOFER Tamás: Képek a magyar falu építőművészetéről. = MÉpítőműv. 2; 56–57.
- KOROMPAY Katalin: Mezőkövesd településrendjének alakulása. A Kisjankó Bori utcai körzet tanulságai. = MHOMK. XIX. 23–37. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 37.
- MENTÉNYI Klára: Népi építészeti emlékek Zalában. = MÉpítőműv. 5; 58–61.
- MÓZES Teréz: Érmelléki borpincék. = Népismdolg. 1981. 51–62. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 61–62.
- NÉMETH József: Dunántúli haranglábak. = ÉT. XXXVI. 976–978.
- NIEDERMÜLLER Péter: Térformák és térhasználati szabályok a falusi kultúrában. = KultKöz. 5; 75–84.
- OLAJOS Csaba: Borsod-Abaúj-Zemplén megye népi építészeti emlékei és azok védelme. = MHOMK. XIX. 10–22. Illusztr.
- *PÉTER VASS Ferenc: Erdély parasztvárai. = KorunkÉvk. 1980. 236–245.
- PETKES József: Nyáradselyei kiskapuk. = Művelődés. XXXIV. 6; 38.
- SELMECZI KOVÁCS Attila: A beltelek gazdasági épületei. Die Wirtschaftsgebäude auf dem Grundstück. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 89–104.
- SISKA József: A dámóci nép építkezési szokásaiból. = SzB-A-Z. 2; 26–31.
- SOLYMOS Ede: Lófejes házak Baján és környékén. = Műev. XXV. 187–189. Illusztr.
- SZABÓ Tünde: Népi építkezés a Zselicben. = ZsDolg. V. 40–42.
- SZAMOSUJVÁRI Sándor: Egy hajdúszováti népi építészeti emlék megújulása. = Honism. IX. 1; 15–16. Illusztr. – Csőszház.
- SZENTI Tibor: Gondolatok a tanyákról és a mai tanyahelyzetről. = Vság. XXIV. 2; 32–48. Illusztr.
- SZTRINKÓ István: Népi építkezés és lakáskultúra a Tiszazugban. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 110–118.
- TARJÁN Gábor: A gerendavázis építkezés emlékei Dél-Zselicben. = ZsDolg. V. 170–175.
- TOMORY László: Az ócsai öreghegyi pincesor felmérése. = Honism. IX. 1; 46–48. Illusztr.

Új építészet, új társadalom. 1945–1978. Válogatás az elmúlt évtizedek építészeti vitáiból, dokumentumaiból. A dokumentumokat válogatta, szerk.: Major Máté, Osskó Judit. Bp., 1981. Corvina. 491 l. 16 t. Illusztr. (Művészet és elmélet.) – A néprajzi vonatkozású cikkekről önálló címleírások készültek.

*VARGHA László: Györffy István szülőháza. = A magyar nép tudósa. Karcag, 1980. 31–45. Bibliogr. 44–45.

*VARGHA László: Művelődéstörténeti és építészettörténeti adottságok, hatások és stílusváltások a magyar népi építészetben. = Falusi műemléki együttesek védelme. Bp., 1980. 116–125. (Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának kiadványai.)

VERASZTÓ Antal: Adatok Orosháza napsugaras házoromzatairól. = BékésiÉ. XVI. 363–371.

VOIGT Vilmos: Jel és építészet. Az építészetszemiotika helye az építészettel és a jelekkel foglalkozó tudományok között. = Hid. XLV. 370–377.

II. Földművelés, növénytermesztés, erdőgazdálkodás, gazdasági eszközök

ANDRÁSFALVY Bertalan: Paraszti talajismeret és -használat a bükkösi termelőszövetkezet területén. = ZsDolg. V. 138–147.

BALASSA Iván: A marokszedő (kettőző) az aratócsapatban. Die Sammler in der Schnittergruppe. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 83–92.

BALASSA Iván: A munkaeszközök kutatásának ikonográfiai forrásai. Ikonographische Quellen der Arbeitsgeräteforschung. = MMMK. 1978–1980/1981. 3–18. Illusztr. Bibliogr. 16.

BARSI Ernő: Az aratás változása Sályban. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 99–123.

BELLON Tibor: A köles termesztése és keleti párhuzamai. The Cultivation of Millet in Hungary and Its Eastern Parallels. = Ethn. XCII. 233–258. Illusztr. Bibliogr. 254–258.

BOROSS Marietta: Bolgár és bolgár rendszerű kertészek Magyarországon 1870–1945. (A magyarországi piacra termelő kertészetek kialakulásához.) = Tanulmányok a bolgár magyar kapcsolatok köréből. Bp., 1981. 353–376. Illusztr.

CSOMA Zsigmond: Borászati munkaeszközváltás Somlón. Wechsel der Arbeitsgeräte für Weinbereitung in Somló. = MMMK. 1978–1980/1981. 36–69. Illusztr. Bibliogr. 64–65.

*DUÑARE, Nicolae: Semnificații etnologice ale pădurăritului tradițional din Munții Giurgeu și Harghita. A Hargita és a Gyergyói havasok hagyományos erdőgazdálkodásának néprajzi jelentősége. Significations ethnologiques de l'économie forestière traditionnelle dans la région de monts Giurgeu et Harghita = Acta Hargitensia I. 183–195.

ERMÉNYI Magdolna: Magyarország főbb borvidékeinek története a Magyar Mezőgazdasági Múzeum kiállításában. (Előadás a Mezőgazdasági Múzeumok Nemzetközi Egyesületének V. Kongresszusán – Neubrandenburg, 1978. szept. 10–16.) Ge-

- schichte der wichtigsten Weinbaugebiete Ungarns in den Ausstellungen des Ungarischen Landwirtschaftlichen Museums. (Vortrag auf dem V. Kongress der AIMA 10–16. September 1978, Neubrandenburg.) = MMMK. 1978–1980/1981. 453–467. Illusztr. Bibliogr. 466.
- Esze József munkanaplója (1940–41). Gyűjt.: Molnár Mária. = NéprK. XXIV. 11–56.
- FAGGYAS István: Aratás a keleméri földesúri birtokon. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 79–97.
- FEYÉR Piroska: A szőlő- és bortermelés Magyarországon 1848-ig. Bp., 1981. Akadémiai. 386 l. Bibliogr. 384–385.
- GALUSKA Imre: Nyomtatás Kesznyétenben. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 125–144.
- IKVAI Nándor: A földművelés jellemzői a Zempléni-hegységben. Der Ackerbau im Zemplén-Gebirge. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 25–41.
- IKVAI Nándor: A tövisborona Észak-Magyarországon és szlovákiai párhuzamai. Straucheggen in Nordungarn und ihre slowakische Parallelen. = Ethn. XCII. 278–297. Illusztr. Bibliogr. 294–297.
- KÁROLYI Zsigmond: „Az aszályok – és az árvizek szélsőségei között...” (Újabb szempontok és feladatok vízügyi múltunk kutatásában.) Between the Two Extremes of Drought and Flood. = TechnikatörtSz. XII. 1980–1981. 79–90.
- KOVÁCSY Tibor: Paraszti gazdálkodás Milotán. (Adatgyűjtés). I–II. The Family Farming of Peasant in Milota. Part. I–II. Kreszt'janszkoe szemejnoe hozjajsztvo v szele Milota. I–II. = NéprK. XXIV–XXV. 57–233., 5–158 l.
- Magyarországi madárijesztők. Szerk.: Kovács Ákos. A kiállítást rendezte: Kovács Ákos, Kriston Vizi József stb. [H. n.] 1981. 122 l. Illusztr. (Hatvany Lajos Múzeum Füzetek 10.)
- MÓDY György: A debreceni erdőpuszták története 1945-ig. Debrecen, 1981. Alföldi ny. 48 l. Illusztr. Bibliogr. 44–48.
- NYÁRÁDY Mihály: Dohánytermesztés Nagyhalász községben. (Néprajzi gyűjtés.) = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1: 92–96.
- ORBÁN Lázár: Erdei kaszálók, szénahordás. = Művelődés. XXXIV. 5: 34–37.
- PARÍKOVÁ, Magda–SLAVOVSKY, Peter: A honti agrikultúra szlovák–magyar párhuzamai. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 103–107.
- PARÍKOVÁ, Magdaléna: A földművelés néprajzi vizsgálata a népi kultúra szlovák–magyar viszonyának tükrében. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségi Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 453–460.
- PÉNTEK János–SZABÓ Attila: Az alakor (*Triticum monococcum* L.) Erdélyben. Das Einkorn (*Triticum monococcum* L.) in Siebenbürgen. = Ethn. XCII. 259–277. Illusztr. Bibliogr. 275–277.
- PÉNZES István: Adatok a magyarországi búzamosás történetéből. The Story of Wheat Washing in Hungary. = TechnikatörtSz. XII. 109–135. Illusztr. Bibliogr. 133–135.
- PETERCSÁK Tivadar: Az erdő szerepe a Zempléni-hegyvidék népének életében. Die Bedeutung des Waldes im Volksleben im Zemplén-Gebirge. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 43–61. Illusztr.

- RÁCZ Jánosné: Uradalmi dohánytermesztés Fülöp községben. (A felszabadulás előtt.) = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 150–168.
- ROMSZAUER János: Az erdőgazdálkodás története a Zselicben. (Különös tekintettel az Eszterházy hercegi hitbizományra.) = ZsDolg. V. 20–29.
- SÁNDOR János: Az eke. + A szakajtó. = HÉT. XXVI. 45; 24.
- SASS Jánosné: A kender termelése és feldolgozása Fülöpön. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 186–228. l. 3 t.
- SELMECZI KOVÁCS Attila: Spezialgeräte für Büschelsammeln im Karpatenbecken. = Aethn. XXX. 53–70. Illusztr. Bibliogr. 70.
- SZABÓ Attila–PÉNTEK János: A bab és a paszuly. 1–2. = Művelődés. XXXIV. 10; 39–42., 11; 44–46.
- SZABÓ T. Attila–PÉNTEK János: A burgonya 1–2. = Művelődés. XXXIV. 1–2; 43–45, 45–47.
- SZANYI Mária: Mezőgazdasági eszközök. = Hét. XXVI. 34; 24.
- SZITÁSI Ferenc: Aratási szerszámok. = Hét. XXVI. 17; 24.
- TÁLASI, István: Die Wichtigsten Ergebnisse ethnographischer Forschungen über Erntemethoden in Europa. (Zur Geschichte der Rationalisierung Landwirtschaftlicher Produktion und Arbeit.) = Aethn. XXX. 3–4, 241–294. Illusztr. Bibliogr. 291–294.
- *TARISZNYÁS Márton: Az erdő néprajzi kutatásának kérdéseiről. Probleme actuale ale cercetării etnografiei pădurii. Aktuelle Probleme der ethnographische Waldforschung. = Acta Hargitensia I. 217–222.
- TÓTH Péter: A szőlőhegyek védelme Sajószentpéteren a XVIII. században. = MHOMK. XIX. 102–110.
- URAM Jánosné: Paraszti dohánytermesztés Újiráz községben. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 169–185.
- VARGA Gyula: Berettyóújfalu gazdaságnéprajza a két világháború között. = Berettyóújfalu története. Berettyóújfalu, 1981. 417–431. l. Bibliogr. 430–431.

III. Gyűjtögetés, halászat, vadászat

- ANDRÁSFALVY, Bertalan: Fischerei und allgemeine Wirtschaft in den Überschwemmungsgebieten Ungarns. = Studien zur europäischen traditionellen Fischerei. Baja, 1976[1981]. 59–64.
- BÁNYAI János: Népies bányászok a Székelyföldön. = NépismDolg. 1981. 39–51.
- CSEH János: Ácsi aranyászok. = Mifj. XXV. 33; 30–32.
- *GÖNYEY Sándor: A Drávaszög halászata. = MképesÚjs. XXIX. 19; 30. — 1940-es évekbeli gyűjtés közlése.
- *LÁBADI Károly: A kezdetlen víz. = MképesÚjs. XXIX. 9; 30.
- N. LÁSZLÓ Endre: Akar aranyat mosni? = DL. V. 12.
- N. LÁSZLÓ Endre: Aranyászok a Dunán. = DL. V. 10.
- N. LÁSZLÓ Endre: Aranyászok kora. Kincs a Duna főenyében. = Mvígazdálk. 2; 17.
- *N. LÁSZLÓ Endre: Aranymosás a Csallóközben. = ÉT. XXXV. 17; 534–535. Illusztr.

- N. LÁSZLÓ Endre: Aranymosás a Duna mentén. = Bányász.kohászL. CXIV. 6; 409–417. Illusztr.
- N. LÁSZLÓ Endre: Aranynézés. = DL. V. 17.
- N. LÁSZLÓ Endre: A dunai arany a mesében. = DL. V. 14.
- N. LÁSZLÓ Endre: A dunai arany nem mese! = Mvitzgazdálk. 6; 24–25.
- N. LÁSZLÓ Endre: A dunai arany a valóságban. = DL. V. 13.
- N. LÁSZLÓ Endre: A kisárgítás és beolvasztás. = DL. V. 24. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Lapátpróba. = DL. V. 17. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Magyar Kalifornia. Történelmi visszatekintés. = Mlfj. XXV. 33; 32–33. Illusztr. – Aranymosás a Dunán.
- N. LÁSZLÓ Endre: Még egy kis történelem. = DL. V. 15. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: A mosás. = DL. V. 22. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Munkaeszközök. = DL. V. 21. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Ném mind arany. = DL. V. 20. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: A szérke haszna. = DL. V. 23. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Utóhang a sorozathoz. = DL. V. 27. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Az utolsó fázis. = DL. V. 26. – Aranymosás.
- N. LÁSZLÓ Endre: Utolsó mohikánok? = DL. V. 16. – Aranymosás.
- *MOLNÁR István: Népi vadfogási módok a Görgényi-hegység déli övezetében. Vînatul popular în zona sudică a munților Gurghiuului. Populäre Jagd in der südlichen Zone der Gebirge von Gurghiu. = Acta Hargitensia I. 197–216.
- SOLYMOS Ede: A halászat sokféle eszközéről. = Som. IX. 6; 40–43.
- SOLYMOS Ede: Die südslawischen Beziehungen der ungarischen Donaufischer. = Studien zur europäischen traditionellen Fischerei. Baja, 1976[!1981]. 65–72.
- SZABÓ Lajos: A halászat emlékei Taktaszadán. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 41–78.
- SZILÁGYI Miklós: Egy „elemi ismeret” aktualizálásai. Halfogás kézzel. Aktualisierung einer elementären Kenntnis. Fischfang mit der Hand. = Ethn. XCII. 334–349. Bibliogr. 346–348.
- TÓTH Anikó: A nád hasznosításának hagyományai a Bodroghözben. = BorsSz. XXVI. 3; 23–26.
- TÓTH Izabella: Aranymosás a Csallóközben. = Hét. XXVI. 13; 24.

IV. Állattartás, pásztorkodás

- BERECZKI Ibolya: Pásztorkutyatartás a Tiszazugban. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 163–182. Illusztr. Bibliogr. 182.
- BERECZKI Imre: Adatok a szilajpásztor bojtárjának iskolázásához. = BékésiÉ. XVI. 102–110.
- BÍRÓ Ferencné: A vetlei zsellérek selyemgubó-termelése. = Honism. IX. 2; 38–41.
- BODÓ Sándor: Iga és járom. 'Iga' und 'járom'. (Zwei ungarische Ausdrücke für das Zugzeug des Rindviehs.) = Ethn. XCII. 298–306. Bibliogr. 303–305.

- BODÓ Sándor: A magyar állattartás történeti kérdéseihez. Zu den geschichtlichen Fragen der ungarischen Viehhaltung. = EMÉ. XVIII. 1981. 291–309. Bibliogr. 305–308.
- FÖLDES László: A csehétfalvi juhászat. (Magnós gyűjtés, szó szerinti lejegyzés.) = MK. 36. 8–18.
- FÖLDES, László: Karpatské elementy v stavbách madarských pastierov oviec. Karpatskie elementü v posztroikah vengerszkih pasztuhov ovec. Karpaten-Elemente in den Bauten der ungarischen Schäfer. = SlovNár. XXIX. 255–258.
- GREGOR Ferenc: Újabb adatok a lovak és szarvasmarhák leírásához a XVII–XVIII. században. = MNy. LXXVII. 126–128.
- HAGYMÁSY Sándor: Legeltető állattartás Túrkevéen. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 127–145.
- HAJDÚ Mihály: Békés megyei apaállatnevek 1925 és 1934 között. 1. Ménnevek. 2. Bika-
kanevek. 3–4. Kannevek. Kosnevek. = NÉ. 4; 30–42., 5; 70–80., 6; 19–27.
- KISS Jenő: A népi és a hivatalos névadás a madárnevekben. = NÉ. 5; 52–55.
- KNAUSZ Ágnes: Kutya-, ló- és szarvasmarhanevek Miklósfán. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 36 l. (Magyar névtani dolgozatok 16.)
- NAGY Géza: A bodrogi közti Karcsa állatnevei (1959–1979). Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 43 l. (Magyar névtani dolgozatok 22.)
- PALÁDI-KOVÁCS Attila: „Keleti hozadék” a magyar pásztorkultúrában. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 109–125. Bibliogr. 123–125.
- PAULUSZ Julianna: Szarvasmarhanevek Nagykanizsa környékén. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 19 l. (Magyar névtani dolgozatok 20.)
- PODOLÁK, Ján: Ovcarské koliby a kosiara na Slovensku. = ZbSlovNárMuzEtn. LXXV. 22; 6–53. – Áttekintés a juhtartás fejlődéséről a 15. sz.-tól. Szókincs, földrajzi helyek nevei. (Magyar vonatkozásokkal.)
- SZABADFALVI József: Pásztori jelzések, pusztai híradás Nádudvaron. Signale der Hirten auf der Weide von Nádudvar. = Ethn. XCII. 478–481. Bibliogr. 481.
- SZABÓ László: A heverő gulya legeltetési rendje a nagyrévi Mentetlen réten. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 147–161. Illusztr. Bibliogr. 161.
- SZAPPANOS Jolán: A nagy pusztán. A XIX. évszázadbéli bugaci pásztorelet ismertetése. Kecskemét, 1981. Petőfi Ny. 176 l. Illusztr. Bibliogr. 175–176.
- TAKÁCS Lajos: Kenyeres verem. = Nyr. CV. 361–363.
- TÓTH Éva: Letenye és Sornás kutyaneei. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 30 l. (Magyar névtani dolgozatok 18.)
- VERESS László: A juhászat múltja és jövője a Zselicben. = ZsDolg. V. 8–15. Bibliogr. 15.
- VIGA Gyula: Népi kecsketartás Magyarországon. Miskolc, 1981. Herman O. Múz. 146 l. (Borsodi Kismonográfiák 12.)
- VIGA Gyula: Die Ziegenhaltung in Ungarn. Kecsketartás Magyarországon. = MűvH. XX. 49–67. Illusztr.

V. Kereskedelem, piacok, vásárok

- *Árszabások a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltárban 1625–1849. Összeáll.: Hógye István, Seres Péterné. Miskolc, 1980. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltár. XI, 125 l. (Borsodi levéltári füzetek 12.)
- DANKÓ Imre: Berettyóújfalu kézművessége, árucsereszonyai. = Berettyóújfalu története. Berettyóújfalu, 1981. 323–336. l. Bibliogr. 336.
- DOBROSSY István: „Vendéglátó-házak”, fogadók Miskolc és Mindszent határán a 18–19. században. = MHOMK. XIX. 93–101. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 101.
- *GELENCSÉR Ferenc: Palotaváros: a legédesebb zöldségtől a kaptafakihúzóig. Adalékok Székesfehérvár-Palotaváros néprajzához. = FMSz. 2; 21–50.
- GELENCSÉR József: A kudari. = Honism. IX. 6; 48–49. – Parázstartó fazék. Télen a piacon a kofák a kudari mellett melegedtek.
- ISTVÁN Lajos: Korondi vásárok. = NépismDolg. 1981. 118–128.
- IVÁNYOSI-SZABÓ Tibor: A „kongó” nevű pénz forgalma Kecskeméten. = TörtSz. XXIV. 287–295.

VI. Közlekedés, teherhordás

- *ÁCSNÉ DANKÓ Éva: A zsákos teherhordás és egy érdekes fajtájáról. Über die Verbreitung einer interessanten Art des Lastentragens mit dem Sack. = HMÉ. IV. 311–320. Bibliogr. 317–319.
- ALMÁSY Dénes: A tiszai hajózás és hajóépítés szakszavai. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 145–162.
- *ANDRISKIN József: A komáromi szekeresgazdák. = Hét. XXV. 51; 18. – A hajóvontatásról.
- BARNA, Gábor: Zur kulturellen Bedeutung der Flösserei auf der Theiss und auf der Hármas-Körös. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 157–159.
- FÖLDES, László: Die geschichtliche Typologie der Pferdegebisse bei den Ungarn. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 145–148. Illusztr.
- *GARDA Dezső: A gyergyóremetei tutajosok a XIX. században. Viața plutasilor din Remetea în secolul al XIX-lea. Rafter's Life in Remetea Village in 19th Century = Acta Hargitensia I. 85–95.
- GRÁFIK, Imre: Schiffschleppen auf den ungarischen Flüssen. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 149–156. Illusztr. Bibliogr. 152–153.
- GUNDA, Béla: Die Probleme der traditionellen menschlichen Traggeräte auf der Balkanhalbinsel und in den Karpaten. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 9–23. Illusztr.
- KESZI-KOVÁCS, László: Der Leistenwagen im Karpatenbecken. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 107–116. Illusztr. Bibliogr. 110–111.

- KÓCZIÁN-SZENTPÉTERI, Erzsébet: The Coachmaking Trade and the Coachmakers in Hungary. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 131–136.
- MÉSZÁROS Vince: Fahajók a Dunán. = Műzsák. 3; 26–28.
- PALÁDI-KOVÁCS Attila: Hagyományos vízhordó módok és eszközök a Kárpát-medencében. Traditionelle im Karpatenbecken. = Ethn. XCII. 307–333. Illusztr. Bibliogr. 329–332.
- PALÁDI-KOVÁCS Attila: Water Carrying Yokes in the Carpathian Basin. = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 85–92. Illusztr.
- SZÉKELY László: Az utolsó remetei tutajos. = Művelődés. XXXIV. 42–43.
- TIMAFFY, László: Transport mit Menschenkraft in Szigetköz (Ungarn). = Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Bp., 1981. 79–83. Illusztr.
- Traditionelle Transportmethoden in Ostmitteleuropa. Hrsg. von Attila Paládi-Kovács. Bp., 1981. MTA Néprajzi Kutatócsoport. 161 l. Illusztr. Bibliogr. a fejezetek végén. – A magyar vonatkozású cikkekről önálló címleírások készültek.
- *VIGA Gyula: A gönci „kólya”. = MHOMK. XVIII. 96–100.
- ZÁKONYI Ferenc: A szántódi rév története. Die Fähre von Szántód. Isztorija szantodskoj prisztani paromov. (Kaposvár), 1981. Siotour. 143 l. 8 t. Illusztr. (Szántódi füzetek 2.)

VII. Táplálkozás

- ABELOVÁ, Viera: Zabijačka na okoli Trenčína. = ZbSlovNárMuzEtn. LXXV. 22; 54–105. – A disznóölés szertartása. A böllér. Pörzsölés, bontás, hurka, kolbász, sonka készítése. Bélmosás, töltés. Szalonnasütés, hússózás, sonkapácolás, disznósajtkészítés, füstölés. (Magyar vonatkozásokkal.)
- BERECZKY Ibolya: Népi táplálkozás a Tiszazugban. = 10 éves a Tiszazug kutatás. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 128–134.
- BÓDI, Erzsébet: Ethnocultural Connections between Hungarians, Slovaks and Poles as Reflected through a Popular Dish. Egy népi étel magyar–szlovák–lengyel etnokulturális kapcsolatai. = MűvH. XX. 89–103. Illusztr.
- BÓDI Erzsébet: Növényi alapanyagú táplálékok. Food from Vegetable Matter. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegységéről. Miskolc, 1981. 147–160.
- KISBÁN Eszter: A kenyérsütés eszközei. = Hét. XXVI. 39; 24.
- KNÉZY Judit: Babócsa és környéke népi táplálkozása. Bäuerliche Nahrungswesen in der Gegend von Babócsa (Südwestungarn). = Ethn. XCII. 459–470. Bibliogr. 469–470.
- KNÉZY Judit: Faanyagok és fából készült használati tárgyak a zselici falvak paraszti háztartásaiban. = ZsDolg. V. 36–39. Bibliogr. 39.
- *KNÉZY Judit: Mit ettek eleink, hogyan süttöttek-főztek Somogyban a XVIII. században? = Som. VIII. 5; 57–60.
- NAGY Vera: Ételkonzerválási eljárások Vásárhelyen. = Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1980. Szeged, 1981. 103–110.
- RADOVÁN István: Étkezési szokások a Bánságban a századfordulón. = Művelődés. XXXIV. 12; 37–38.

- RUDNAY János: Fakanál és aranyvilla. = Múzsák. 3; 18–19. – Az evőeszközök történetéről.
- SZABÓ Bálint: Az étkezés rendje Nyárádszentimrén. = NépismDolg. 1981. 82–96. Bibliogr. a jegyzetekben: 95–96.
- SZÚCS Judit: Az étkezés rendje Szentesen a XX. század első felében. = Honism. IX. 6; 44–47.
- H. TIMKÓ Ilona: Tökmagolaj készítés a rátóti Fenyvesalja Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben (1977). Erzeugung von Kürbiskernöl in der Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft „Fenyvesalja”, Rátót (1977). = MMMK. 1978–1980/1981. 311–326. Bibliogr. 325. Illusztr.
- VAJDA Mária: A balmazújvárosi Németfalú táplálkozási szokásai. Ernährungsgewohnheiten im „Deutschendorf” von Balmazújváros. = DMÉ. LX. 1979[1981]. 331–352.
- VASS Tibor: Az ózdi vasgyár munkásainak táplálkozási szokásaihoz. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 271–283.

VIII. Népi technológia, malom

- HARAG Ferenc: Vízmeghajtású őrlőmalmok a Zselicben. = ZsDolg. V. 30–35.
- N. IPOLY Márta: Ipari és gazdasági forrásértékek térképen (1782–85). Industrial and Economic Source Values of Maps. = TechnikatörtSz. XII. 1980–1981. 137–154. Illusztr. – Aranybánya. Malmok. Sóház. Üveghuta.
- N. IPOLY Márta: Ipartörténeti források az első katonai felvétel térképén (1782–1785) = Honism. IX. 2; 19–23. – Vízialom, szárazmalom, szélmalom, üveghuta.
- MARCELL BÉLA: Vízialmalmok. = Hét. XXVI. 6; 24. – Csallóköz.
- POMOZI István: A szentgáli fűrészmalom. = Műev. XXV. 301–306. Illusztr.
- SELMECZI KOVÁCS Attila: Kézimalmok a zempléni hegyvidéken. = MHOMK. XIX. 116–125. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 124–125.
- SELMECZI KOVÁCS Attila: Kézimalmok. Történeti rétegek – technikai regresszió. Querns. Historical Layers–Technical Regression. = Ethn. XCII. 204–232. Illusztr. Bibliogr. 228–231.
- SELMECZI KOVÁCS, Attila: Die Trogmühle im Karpatenbecken. A vályús kézialom a Kárpát-medencében. = MűvH. XX. 33–47. Illusztr.
- SZABÓ Gyula–HORVÁTH Istvánné–PÉNZES István: A velemi műemlék vízialom. = Gabonaipar. XXVIII. 4; 149–156.
- SZABÓNÉ FUTÓ Rózsa: Mosás Taktaszadán. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 163–174.
- VAJKAI Zsófia: Malomtípusok és a molnár mesterség a XIX. századi Magyarországon. 1. Mühlentypen und Müllergewerbe in Ungarn im XIX. Jahrhundert 1. = MMMK. 1978–1980/1981. 351–371. Illusztr. Bibliogr. 369–370.

IX. Népművészet

A) ÁLTALÁNOS ÉS VEGYES TÁRGYÚ TANULMÁNYOK

- ANDRÁSFALVY Bertalan: Néprajz és tárgyalakotás. = Életünk. XVIII. 1087–1094.
- ANDRÁSFALVY Bertalan: Váralja és népművészete. Szekszárd, 1981. Babits Mihály Megyei Művelődési Központ. 20 l. 37 t. és = Mintagyűjtemény Tolna megye népi hímzéseiből, 3. Váralja. Szekszárd, 1981. 1–10.
- BIHAL Ella: A népi díszítőművészet feledésbe merülő ága. Homokrózsák, vízvirágok, pingálás. = ÉT. XXXVI. 11–13. – A földes ház talajának díszítése. Takarítás, mázolás.
- DOMANOVSKY György: A hagyományból építkezni, hozzáadva az egyéniséget. Beszélgetés ... a népi díszítőművészetről, a folytatás lehetőségéről, pályája tapasztalatairól. Riporter: Tripolszky László. = Népszabadság. XXXIX. 180; 13.
- DOMANOVSKY György: A magyar nép díszítőművészete. 1–2. köt. Bp., 1981. Akadémiai. 2 db 1. köt. 323 l. 2. köt. 397 l. Illusztr. Bibliogr. 1. köt. 309–315.
- FARKAS József: Schlangendarstellungen auf ostungarischen Leiterwagen. Kígyóábrázolások a kelet-magyarországi szekereken. = MűvH. XX. 241–247. Illusztr.
- FARKAS József: Vaskígyók szatmári parasztszekereken. = ÉT. XXXVI. 950–951.
- GYÖRGY Emese: Népi díszítő- és tárgyalakotó művészet. = A Hét. XII. 22; 4.
- HOFER, Tamás–FÉL, Edit: Ungarische Volkskunst. 2. Aufl. Berlin–Bp., 1981. Henschelverl.–Corvina. 68 l. 330 t. Illusztr.
- HORVÁTH[né] KRÍZA, Ildikó: Historical Strata of Hungarian Folk Art = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 33–56. Bibliogr. 47. Illusztr.
- *KÓS Károly: Szempontok népművészetünk néprajzi vizsgálatához. Puncte de vedere în studierea etnografică a artei populare maghiare din România. Viewpoints in the Ethnographic Study of Hungarian Folk Art in România = Acta Hargitensia I. 235–244.
- KÓS Károly–SZENTIMREI Judit–NAGY Jenő: Moldvai csángó népművészet. Bukarest, 1981. Kriterion. 469 l. 82 t. Illusztr. Bibliogr. az egyes fejezetek végén a jegyzetekben.
- *MURAKÖZI Ágota: Adalékok Szabolcs-Szatmár megye népművészetéhez. = Pedműh. VI. 4: 49–59.
- SZABÓ László: Szolnok megye népművészete. Katalógus. Szolnok, 1981. Damjanich Múzeum. 40 l. Illusztr.
- VEREBÉLYI Kincső: Notes sur quelques éléments turcs dans la culture hongroise au XVII–XVIIIe siècles. = ArtesPop. VII. 205–218. Bibliogr. 216–218.

B) FARAGÁS, FESTÉS

- B. BOROS Ilona–P. SZÉKELY Éva: Batikolás, tojásírás. Bp., 1981. Móra. 77 l. Illusztr. (Csináld velünk.)
- FÖLDESNE, GYÖRGY Erzsébet: Egy család tojáshímzése a 20. század első felében. = Folklor, társadalom, művészet, 9. Kecskemét, 1981. 27–36. Illusztr.

- HINTS Miklós: Aranyosszéki festett famennyezetek. = Művelődés. XXXIV. 3; 39. Illusztr.
- KOMOROVSKÁ, Marta: Črpáky stredoslovenského typu. = ZbSlovNárMuzEtn. LXXV. 22; 106–138. — Figurális díszítőelemek, faragások. A „szív-motívum”. (Magyar vonatkozásokkal.)
- MARCZELL Béla: Sulykolófák — mángorlók. = Hét. XXVI. 10; 24.
- *SZABADFALVI József: A megyaszói festett asztalosmunkák 1735-ből. Painted Joineries in Megyaszo from 1735. Hudozsesztvennaja roszpisz' med'aszovszkih maszterov 1735 goda. Die bemalten Tischlerarbeiten von Megyaszo aus dem Jahre 1735. Miskolc, 1980. Herman Ottó Múzeum. 62 l. 37 t. (Borsodi kismonográfiák 9.)
- V. SZATHMÁRI Ibolya: Ivócsanakok a Déri Múzeum néprajzi gyűjteményében. Trinkengefässe in der ethnographischen Sammlung des Museums Déri. = DMÉ. LX. 1979[1981]. 255–271. Illusztr. Bibliogr. 270.
- TÜSKÉS Gábor: Szaruból, fából, ökörszarv javából. = Műzsák. 4; 16–17. Illusztr.
- D. VARGA László: A pásztorművészet éltetője. = Honism. IX. 6; 42–44. — Galgóczy Tiborról.
- VARGHA László: Ung-vidéki faragó pásztorok. = MHOMK. XIX. 146–152. Illusztr.
- Virágok vetélkedése. Fafaragások kalotaszegi kapukon és házoromzatokon. Fényképezte Kútvölgyi Mihály. Bp., 1981. Magyar Helikon. 173 l. Illusztr. — Fotoalbum.

C) HÍMZÉS, CSIPKE

- BÁRTH János: Korai kalocsai hímzések. (A mintalapokat rajzolta: Juhász Aranka.) Bp., 1981. NPI. 33 l. 78 t. Illusztr.
- Békés megyei szűcshímzések. Békéscsaba, 1980[1981]. Békés megyei Műv. Közp. — Mezőkovácsházi Nagyközségi és Járási Műv. Közp. 137 l. Illusztr.
- BOROSS Marietta: A balatonendréd csipke története. Geschichte der Spitzen von Endréd. Isztorija vozniknovenija i razvitija Balatonendredszihi kruzsev. Bp., 1981. Siotour. 37 l. 8 t. (Szántódi füzetek 3.)
- DODEKNÉ CHOVAN Ilona: A koloni lyukas hímzés. = Új Mindenes Gyűjtemény. 1979. Bratislava, 1981. Madách. 130–137. l. 20 t.
- V. EMBER Mária: Űrihímzés. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye. Bp., 1981. Akadémiai. 126 l. 38 t. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 121–126.
- HENTZ Lajos: Mezőberényi vászonhímzések. = A Duna menti Folklor Fesztivál 1979–81. évi III. pályázata. Kecskemét, 1981. 79–99. Illusztr.
- Mintagyűjtemény Tolna megye népi hímzéseiből. 3. Váralja. Bev. Andrásfalvy Bertalan. A mintákat gyűjt.: Schmidt Károlyné, Tóth Judit. Rajzolta Wágner Istvánné, Schmidt Judit. Szekszárd, 1981. Babits Mihály Megyei Művelődési Központ. 20 l. 37 t. — A tanulmányokról önálló címleírások készültek.
- NÉMETH Pálné: Sárközi, sióagárdi, Kapos menti hímzések. Bp., 1981. Közgazd. és Jogi K. 28 t. (Minerva kézimunkaalbumok.)
- SÁNDOR Ildikó: Módszertani tanulmányok a Pest megyei hímzések vizsgálata alapján. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 114–118.

- SCHMIDT Károlyné–TÓTH Judit: Váraljai hímzések. = Mintagyűjtemény Tolna megye népi hímzéseiből. 3. Váralja. Szekszárd, 1981. 10–20. l. 37 t.
- VARGA Marianna: Hódmezővásárhelyi hímzések. Bp., 1981. Hódmezővásárhelyi Népművészeti és Házipari Szövetkezet. 108 sztl. l. 4 mell. Illusztr.
- VARGA Marianna: A turai hímzések motívumvilága. Aszód, 1981. Petőfi Múzeum. 323 l. Illusztr. (Múzeumi füzetek 18.) (Folklór Archívum.) és = FA. XIII. 5–321. Illusztr.

X. Mesterség, házi- és kisipar

- BARNA Enikő: A kispaládi pokróckészítés szakszókincse. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke, MTA Nyelvtudományi Intézete. 45 l. Illusztr. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 8.)
- BARNA Gábor: Fejezetek Berettyóújfalu anyagi kultúrájából. (Házipar, viselet, táplálkozás.) = Berettyóújfalu története. Berettyóújfalu, 1981. 433–482. l. Illusztr. Bibliogr. 481–482.
- BURA László: Az utolsó szatmári mézeskalácsos mestersége. = NépismDolg. 1981. 71–81. Illusztr.
- DOBROSSY István–FÜGEDI Márta: Kenderfeldolgozás és vászonfelhasználás a Zempléni-hegyvidék falvaiban. Die Hanfbearbeitung und die Leinenverwendung in den Dörfern im Zemplén-Gebirge. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 125–146. Illusztr.
- DÓKA Klára: Buda kézművesei 1828-ban. = TörtSz. XXVI. 100–113.
- DOMONKOS Ottó: Blaudruckhandwerk in Ungarn. Bp., 1981. Corvina. 124 l. 60 t. Bibliogr. 106–108.
- DOMONKOS Ottó: A magyarországi kékfestés. Bp., 1981. Corvina. 112 l. 60 t. Illusztr. Bibliogr. 94–96.
- ifj. ERDŐDI Gyula: Néhány zselici falu kézműipara a XIX. század végén. = ZsDolg. V. 109–114.
- JÓKAI Mária: A szövőszék. = Hét. XXVI. 49; 24.
- *KALOCSA Erzsébet: Székesfehérvári tobakosok, tímárok. = FMSz. 2; 51–59.
- KARDALUS János: Mészégetés Csíkszentdomokoson. = Művelődés. XXXIV. 8–9; 58–60. Illusztr.
- *KARDALUS János: Posztó- és csergeványolás a Kis-Homoród mentén. Prelucratul (piuitul) postavului în valea Homorodului Mic. Le foulage du drap dans la vallée du Homorod Mic. = Acta Harghitisia I. 223–234.
- KISS Jenő: A cipézmesterség szakszókincse a rábaközi Mihályiban. Bp., 1981. ELTE Magy. Nyelvtört. és Nyelvj. Tanszéke–MTA Nyelvtudományi Intézete. 69 l. (Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 5.)
- KOVÁCS László: Csizmadia és cipézszerzők. = Hét. XXVI. 15; 24.
- *LABANCZ István: Régi gömői foglalkozások. = Hét. XXV. 12; 16–17.
- MARCZELL Béla: Kendertörő vagy kendermorzsoló. = Hét. XXVI. 10; 24.
- NAGY Kornélia: A mézeskalácssütés formái. = Hét. XXVI. 7; 24. – Csallóközi Múzeum.

- PETERCSÁK Tivadar: Vándoriparosok a Zempléni-hegységben és a történeti Felső-Magyarországon. Wanderhandwerken im Zemplén Gebirge und im historischen Oberungarn. = Ethn. XCII. 436–451. Illusztr. Bibliogr. 450–451.
- SZABADFALVI, József: Ursprung des ungarischen Lebzelterhandwerks. A magyar mézeskalácsosság eredete. = Műv. H. XX. 69–79.
- SZANYI Mária: Kosarak, kasok. = Hét. XXVI. 30; 24.
- VALTER Ilona: Árpád-kori kovácsműhely Csatáron. (Zala m.) = VEAB.Ért. 1981. 3; 123–131.
- WEINER Piroska: Faragott mézeskalácsformák. Bp., 1981. Corvina. 43 l. 24 t.

XI. Bútor és lakáskultúra

- K. CSILLÉRY Klára: A paraszty gyermek helye a lakásban. Der Platz des Bauernkindes in der Wohnung. = Ethn. XCII. 59–65. Illusztr. Bibliogr. 64–65.
- KARDALUS János: Csikmenasági hátasszékek. = Művelődés. XXXIV. 3; 40. Illusztr.
- KARDALUS János: Két falu festett bútorai. Abásfalva. Korond. = Művelődés. XXXIV. 4; 35–36.
- NAGY György: Régi lakóházak berendezése Karcsán. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 27–39.
- *S. NAGY Katalin: Lakásmód, lakáskultúra Telkibányán 1975–1978. Bp., 1980. Népművelési Propaganda Iroda. 187 l. Illusztr.
- ŠTASTNÁ Ida: Komáromi ládák. = Hét. XXVI. 21; 24.
- SZANYI Mária: Dikó, asztalágypad. = Hét. XXVI. 32; 24.
- Cs. TÁBORI Hajnalka: A Déri Múzeum XVII–XVIII. századi festett asztalosbútorai. Painted Peasant Furniture from the 17th–18th Centuries in the Déri Museum. = DMÉ. LX. 1979[1981]. 273–280. Illusztr.

XII. Kerámia

- Ceramica din Corund. A korondi kerámia. Red. Kardalus János. Miercurea-Ciuc, Csiksztereda, 1981. Hargita m. Művelődési és Szocialista Nevelési Bizottsága, Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Hargita m. Irányító Központ. 32 l. 43 t.
- JÓKAI Mária: Cseréptálak. = Hét. XXVI. 42; 24.
- JÓKAI Mária: A lagzis fazék. – A kettes fazekacska. = Hét. XXVI. 43; 24.
- KRESZ, Mária: Ungarische Back- und Bratgefäße aus Irdenware. = Volksk. IV. 44–46. Illusztr.
- *SCHNEEWEIS, Felix: Bericht über das 13. Internationale Hafnersymposium in Paltinis bei Hermannstadt. = ÖZfV. LXXXIII. Neue Ser. XXXIV. 246–252. – Kresz Mária, Duma György, Nagybakay Péter kivonatos előadásával.
- *SOPRONI Olivér: A magyar művészeti kerámia születése. A török hódoltság kerámiája. Leadglazed Turkish and Hungarian Pottery from the Time of the Turkish Occupation of Hungary. Vasellame turco e ungherese a vernice piombifera del periodo di

- occupazione turca dell'Ungheria. Bp., 1980. Népművelési Propaganda Iroda. 241 l. Illusztr. (Mesterségek.)
- SZANYI Mária: Csuprok, köcsögök, rátók. = Hét. XXVI. 31; 24.
- SZANYI Mária: Főzőfazekak. = Hét. XXVI. 29; 24.
- SZANYI Mária: Kályhaszemek, szűrőtálak. = Hét. XXVI. 38; 24.
- SZANYI Mária: Sütőedények. = Hét. XXVI. 33; 24.
- SZANYI Mária: Vizeskorsó, pálinkás butykos. = Hét. XXVI. 27; 24.
- TÓFALVI Zoltán: A fazekakról soha ne feledkezzél meg! = Művelődés. XXXIV. 7; 24–25. – Páll Ágoston és felesége Koszta Veronika korondi fazekasok.
- TÓFALVI Zoltán: Ez a korong tartja bennem a lelket. = Művelődés. XXXIV. 5; 24–25. – Molnos Áron, korondi fazekas.
- TÓFALVI Zoltán: Tófalvi Pongrác katlanháza. = Művelődés. XXXIV. 6; 26–28. – Korondi fazekas.
- TÓTH, Susana: Ceramica veche de Vama din colectia Muzeului Tării Crisurilor. Céramique ancienne de Vama de la collection du Musée Tarii Crisurilor. = Biharea. VII–VIII. 1980.[1981] 117–202. Illusztr. Bibliogr. 201–202. – Magyar vonatkozásokkal.
- VÉGH Olivér: Erdélyi hólyagos edények. = Népművel. 1981. 63–70. Illusztr. Bibliogr. a jegyzetekben: 69–70.

XIII. Viselet, ékszer

- DÁNIELISZ Endre: A békéscsabai kontyfesű. = BékésiÉ. XVI. 307–314. Illusztr.
- DOBAI PATAKY Tünde: Kerelőszentpáli népviselet. = Művelődés. XXXIV. 11; 36–38. Illusztr.
- GERGELY Katalin: A paraszti öltözködés és a divat. = KultKöz. 5; 85–92.
- JÓKAI Mária: Zoboralja és népviselete. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 131–137.
- *KÁLÓZI Aranka: A gombosi női viselet szemiotikai leírása. = Tanulmányok. XII–XIII. 1979–80. 29–33.
- T. KNOTIK Márta: Szegedi öltözködés a múlt század derekán. = Múzeumi kutatások Csongrád megyében. 1980. Szeged, 1981. 89–92.
- *KULCSÁR Veronika: Tiszamenti női viselet restaurálása. = MűzMűtv. VIII. 57–64.
- TRUGLY Sándor: A honfoglaláskori női viselet. = Hét. XXVI. 22; 24.

XIV. Társadalom, társadalomnéprajz

A) TÖRTÉNETI ÉS ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

- ÁCS Zoltán: Népi kapcsolatok magyarok és németek között a régi Magyarországon. = Fo. XIII. 7; 12–17.
- *BELLON Tibor: A Nagykunság történeti tudata. = A magyar nép tudása. Karcag, 1980. 85–90.

- BENCsik János: Egyek újratelepült lakosságának két évtizede (1768–1790). = MK. 36. 47–49.
- EGYED Ákos: Falu, város, civilizáció. Tanulmányok a jobbágyfelszabadítás és a kapitalizmus történetéből Erdélyben 1848–1914. Bukarest, 1981. Kriterion. 359 l. Bibliogr. a jegyzetekben: 311–337.
- HOFFMANN Tamás: A parasztok. (Néhány néprajzi fogalom és lehetséges magyarázatuk.) = MTA I. OK: XXXII. 155–162.
- HOFFMANN, Tamás: Was sind Bauern? Eine Untersuchung über die Widersprüche von Produktion und Konsumtion im vorkapitalistischen Europa. = JbMVL. XXXIII. 12–35.
- KATONA, Imre: Fragen der ungarischen Geschichte aus sozialanthropologischer Sicht. = Aethn. XXX. 1–31. Bibliogr. 29–31.
- *KIRÁLY István: A Habsburg elnyomtatás és ennek kihatása Alcsík társadalmi rétegződésére a XVIII. század első felében. Dominația habsburgică și consecințele sale asupra stratificării sociale a populației din Ciucul de jos în prima parte a secolului al XVIII-lea. The Habsburg's Domination and Its Consequences on the Social Stratification of the People in Low-Ciuc in the First Part of the XVIII. Century = Acta Hargitensia I. 49–72.
- KÓSA László: Tanyás gazdálkodás és előítéletek. Magyarok, németek és románok egy alföldi városban. = Fo. XIII. 7; 18–24.
- *PÁL-ANTAL Sándor: Jobbágyviszonyok a Gyergyói medencében 1820-ban. Relații iobăgești în zona Gheorgheni în anul 1820. Beziehungen im Leibeigenensystem in der Gheorgheni-Zone während des Jahres 1820. = Acta Hargitensia I. 73–84.
- *PAPP György: A köszönés szemiotikai megközelítése. = Tanulmányok. XII–XIII. 1979–1980. 89–103.
- *PENAVIN Olga: Társadalmi ellentétek a közmondásokban. = HungKözl. XII. 1980. 42–43. 49–63.
- *SEMLYÉN István: Országos és nemzetiségi népességszaporodás = KorunkÉvk. 1980. 41–55. – Romániai és romániai magyar adatok.
- SKOVIEROVÁ, Zita–SIGMUNDOVÁ, Marta: Egy etnikailag vegyes falusi közösség társadalmi viszonyai. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 119–126.
- P. SZALAY Emőke–V. SZATHMÁRI Ibolya: A népi társadalom élete Berettyóújfalu-ban. = Berettyóújfalu története. Berettyóújfalu, 1981. 483–512. l. Bibliogr. 512. – Egyletek. Baráti, rokoni, szomszédsági kapcsolatok. Társas munkák, összefüggések. Szokás: az emberi élet, jeles napok.
- *SZŐCS János: Adatok a gyimesvölgyi parasztmozgalmak történetéhez. Contribuții la istoria mișcărilor țărănești din vale Ghimesului. Contributions a l'histoire des mouvements paysans de la vallée du Ghimes. = Acta Hargitensia I. 107–120.
- VARGA Gyula: Pusztacsallád a két világháború között (1918–1945). = Soprsz. XXXV. 313–331. Illusztr. – Történeti adatok. Kép: Uradalmi cselédlakások, urasági major, gazdasági udvar(olák), fekete zsinóros, kék posztó kabát.
- VOIGT Vilmos: Egy falu kommunikációs rendszeréről. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 241–247.

B) JELENKUTATÁS – A MAI MAGYAR FALU TÁRSADALMA

- HOLLÓS, Marida: The Effect of Collectivization on Village Social Organization. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 137–146. – Tiszakécske, Nagykőrös.
- KOVÁCS, Emese: Social Stratification of a Hungarian Village (Zsombó) in Figures. = ArtesPop. VII. 249–257.
- ROTH Endre: Szellemi költözködés és építkezés. 1. Városiasodás és életmód. = Művelődés. XXXIV. 8–9; 24–26.
- SÁRKÁNY Mihály: A kultúra és az életmód változása falun. = A mezőgazdaság szocialista átalakulása Magyarországon. Tudományos ülésszak. Túrkeve, 1981. április 6–7. Szolnok, 1981. 120–129.
- SÁRKÁNY Mihály: A paraszti életmód változásai. = MHírl. XIV. 12; 9., 86; 9.
- SÁRKÁNY Mihály: Részlet „A kultúra és az életmód változása falun” előadásából. = Jászk. XXVII. 8; 53–56.
- SOZAN Mihály: Egy magyar falu társadalmi változásai. = ÚjLátóh. XXXII. 1; 58–75. – Tápió, Győr-Sopron m.
- SOZAN, Michael: Social Transformation of Hungarian Rural Society. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 57–66.
- *VÁRHEGYI István: Város és etnikum. = KorunkÉvk. 1980. 173–185.

C) MUNKASZERVEZET

- BALASSA Iván: Az aratógazda. Der Vorschnitter (Führer des Schnittertrupps). = Ethn. XCII. 533–548. Bibliogr. 545–547.
- NAGY Géza: Társasmunkák Karcsán. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 245–270.
- SÍK Endre: A munkacsere Tiszaigaron. Exchange of Labour in the Village of Tiszaigar. Mena mruda v Tiszaigare. = Szociológia. 1; 49–72.

D) CSALÁD, CSALÁDSZERVEZET

- BALABÁS Klára: A családi nevelés hagyományai Nagyrozvágyon. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 175–200.
- J. LŐRINCZI Réka: A magyar rokonsági elnevezések rendszerének változásai. Bukarest, 1980. Kriterion. 258 l. Bibliogr. a rövidítésjegyzékben: 223–232.
- MORVAY Judit: Asszonyok a nagycsaládban. A mátraalji palóc asszonyok élete a múlt század második felében. 2. bőv. kiad. Bp., 1981. Akadémiai. 227 l. 11 t. (Néprajzi tanulmányok.) Bibliogr. 212–213.
- NIEDERMÜLLER, Péter: A családi élet szokásai és a társadalmi viselkedés szabályai a Zempléni-hegyvidéken. Customs of Family Life and Regulations of Social Behaviour in the Zemplén Mountains. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni-hegyvidékről. Miskolc, 1981. 295–310.

PENAVIN Olga: A nagycsaládszervezet Szlavóniában (Kórógyon). Újvidék. 1981. Forum. 224 l. 16 t. Bibliogr. 210–217.

SZABÓ László: Család és rokonság a Zempléni-hegyvidék középső részén. Family and Kinship in the Central Part of Zemplén Mountains. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 161–187.

E) NEMEK, KORCSOPORTOK

FÜGEDI Márta: A kislányok varrni tanulása és a varró munka Mezőkövesden. Das Erlernen der Stickerei und die Stickarbeit der kleinen Mädchen in Mezőkövesd. = Ethn. XCII. 69–74. Illusztr. Bibliogr. 73.

JÁVOR Kata: A gyermek és a fiatal mint a szülői aspirációk tárgya. Két jelenkori példa. The Child as the Object of the Parents' Aspirations: Two Recent Case-Studies. = Ethn. XCII. 89–94.

KÓSA László: Gyermekcsere és nyelvtanulás. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 142–148.

PALÁDI-KOVÁCS Attila: Cseregyermek. (Népi kapcsolatok és nyelvtanulás a régi Gömörben.) = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 63–72. Bibliogr. 71–72.

TÁTRAI Zsuzsanna: Nagylányok szerepe a családi munkaszervezetben. The Role of Girls in the Family Work-Organisation. = Ethn. XCII. 74–89. Bibliogr. 86–88. Társasmunkában való részvét, járandóságért, bérért végzett munka, summásság, részes aratás, szolgáló lány.

F) NEVEK, NÉVADÁSI SZOKÁSOK

BORSA Iván: A nemesi előnév. = NÉ. 5; 42–44.

FAZEKAS Tibor: Hertelendyfalva és Sándoregyháza keresztnévei (1899–1960). Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 38 l. (Magyar személynévi adattárak 39.)

B. GERGELY Piroska: A kalotaszegi magyar családnevek rendszertani és funkcionális vizsgálata. Bp., 1981. Akadémiai. 95 l. (Nyelvtudományi értekezések 108.) Bibliogr. 93–94.

GULYÁSNÉ MÁTRAHÁZI Zsuzsanna: Napjaink különleges keresztnévdivatja. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 91 l. (Magyar névtani dolgozatok 15.)

HAJDÚ Mihály: Névtani témájú kéziratok a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában. = NÉ. 1981. 5; 103–112.

IVÁN László: Ikrek elnevezései Kecelen a XIX. században. = NÉ. 5; 44–47.

IVÁN László: Kecel személynévei. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 167 l. (Magyar személynévi adattárak 40.)

KOCSIS Ilona: Dunavecse keresztnévei (1737–1895). Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 65 l. (Magyar személynévi adattárak 42.)

- KOVÁCS Béla: Visonta keresztnévei (1692–1945). Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 42 l. (Magyar személynévi adattárak 38.)
- MAROSI Teréz: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 65 l. (Magyar névtani dolgozatok 13.)
- RÁCZ Sándor: Óföldreák és a volt Náray-uradalmak lakosságának ragadványnevei. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névutató Munkaközösség. 60 l. (Magyar személynévi adattárak 36.)
- TÓTH Mihály: Bag mai család- és ragadványnevei. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 29 l. (Magyar személynévi adattárak. 37.)
- VILLÁNYI Péter: Galgamácsa mai család- és ragadványnevei. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport. 68 l. (Magyar személynévi adattárak 41.)
- VILLÁNYI Péter: Névcsúfolók Galgamácsáról. = NÉ. 5; 47–51.

G) OSZTÁLYOK, RÉTEGEK

- ANDORKA Rudolf: A gyermekszám alakulásának társadalmi tényezői paraszti közösségekben (XVIII–XIX. század.) Social Factors of the Development of the Number of Children in Peasant Communities: 18th–19th Centuries. = Ethn. XCII. 94–110. Bibliogr. 108–109.
- BALÁZS György: A Csongrád megyei kubikusok helyzete és mozgalmi a gazdasági válság utáni években (1933–1939). = AgrártörtSz. XXIII. 546–563.
- CSALOG Zsolt: A tengert akartam látni. Négy munkásportré. Bp., 1981. Szépirodalmi. 493 l.
- KATONA Imre: A kubikolás nemzetközivé válása Jugoszláviában. Magyar–délszláv–olasz és albán földmunkások déli szomszédságunkban. = Fo. XIII. 7; 28–34.
- KISS Lajos: A szegény emberek élete. A bevezetőt írta Ortutay Gyula. 3. kiad. Bp., 1981. Gondolat. 2 db. (A magyar néprajz klasszikusa.) 1. köt. A szegény ember élete. 376 l. 2. köt. A szegény asszony élete. 465 l.
- KUNT Ernő: Fényképek és parasztok. = Fotóm. XXIV. 4; 3–22., 44–45. Illusztr. – Mezőkövesdi menyecske (viseletben). Betlehemező fiúk csoportja. Mádi legények és lányok aratópárban, köznapi viseletben. Cséplő csoport. Szüreti csoportkép. Ökrös-fogatos eke stb.
- PALÁDI-KOVÁCS Attila: Kisnemesek utódai a paraszti társadalomban (XIX–XX. század). Die Nachfolger der niederen Adeligen in der bäuerlichen Gesellschaft (XIX–XX. Jahrhunderte). = NMMÉ. VII. 163–178. Bibliogr. 174–175.
- SÁNDOR Pál: Iparos és kereskedő zsellérek Fejér megyében az 1828. évi országos összeírás tükrében. = AgrártörtSz. XXIII. 236–240. l. 1 t.
- SZABÓ István: Egy földmunkás család hagyatéka. I. Vezető a kiállításához. Szolnok, 1981. Damjanich Múzeum soksz. 110 l. Illusztr.
- SZABÓ István: Egy földmunkás család hagyatéka II. A begyűjtés és feldolgozás módszere. Szolnok, 1981. Damjanich Múzeum soksz. 207 l. Illusztr.
- TÖRÖK Katalin: Paraszti gazdaság és háztartás a XIX. század közepén. = AgrártörtSz. XXIII. 381–488. Bibliogr. 488.
- UJVÁRY Zoltán: Nemesek az alsószuhai templomban. = MK. 36. 60–61.

H) INTÉZMÉNYEK

1. Iskola, oktatás

- BOLDIZSÁR ZEYK Imre: Néprajzi képzés az általános iskolában 1–2. Tordaszent-lászlói „kincskeresők”. = Művelődés. XXXIV. 11; 33–35., 12; 34–36.
- KOMÁROMY Sándor: A sárospataki kéziratok diákirodalom néprajzi értékeiről. = Honism. IX. 3; 37–78.
- MÁNDOKI László: Egyház- és oktatástörténeti adatok Siklóról. Kirchen- und erziehungsgeschichtliche Angaben über Siklós. = Baranyai Helytörténetírás. Pécs, 161–174.

2. Katonaság

- KARACS Zsigmond: „Édes hazánktól távol idegen földön kell harcolnunk.” Földesi katonák levelei a II. világháborúból. = Honism. IX. 3; 43–47.
- SOLTÉSZ István: El kell menni katonának. A falusi ember és a régi katonáskodás. Bp., 1981. Zrínyi. 451 l. Illusztr. Kotta. Bibliogr. 442–449.

3. Céhek

- A céhes élet Erdélyben. Vál. bev. jegyz. ellátta Kovách Géza, Binder Pál. Bukarest, 1981. Kriterion. 318 l. (Téka.)
- *CSUHAJ Zsuzsa: Az egri kádár-céh ládájának restaurálása. = MűzMűtv. VIII. 21–33.
- KOVÁCS László: Céhládák a Csallóközi Múzeumban. = Hét. XXVI. 9; 24.
- LENGYEL Alfréd: Nehézségek a győri céhek megszüntetése körül. = Honism. IX. 2; 24–25.
- NAGYBÁKAY Péter: Magyarországi céhbehívótablák. Bp., 1981. Corvina. 62 l. 24 t. Illusztr. Bibliogr. 59–61.
- NAGYBÁKAY, Péter: Zunftaufgebotstafeln aus Ungarn. Aus dem Ungarischen v. Franz Gottschlig. Bp., 1981. Corvina. 77 l. 24 t. Bibliogr. 73–76.
- SOLYMOS Ede: A battinai halászcéhről. = Halászat. XXVII. 131.
- SZALAY Emőke: Debreceni céhládák. Debrecener Zunftladen. = DMÉ. LX. 1979 [1981]. 117–156. Illusztr.
- SZVIRCSEK Ferenc: Céhek, céhesélet Nógrád megyében. = Pal. 2; 23–24.
- *TAKÁCS Béla: A debreceni céhek és a reformáció. = TheolSz. XXIII. 235–238.

XV. Jog

- GRÁFIK Imre: Betűjegyet tartalmazó tulajdonjeleinkről. = Kultúra és szemiotika. Bp., 1981. Akadémiai. 221–238. Bibliogr. 237–238. (Muszeion könyvtár. 4.)
- GRÁFIK Imre: Jelek a népi kultúrában. A mesterjelek. = Dunatáj. IV. 2; 52–55. Illusztr.

- GRÁFIK, Imre: Property Marks Containing Letters (in Hungary). = Aethn. XXX. 33–51. Bibliogr. 51.
- JUHÁSZ Péter: A nomád szerződés-kötés rítusa az óbolgároknál és a magyaroknál. = Fo. XIII. 11; 33–51.
- KÓS Károly: Népi írott források a székelység anyagi kultúrájának múltjához. Schriftliche Quellen zur Geschichte der materiellen Kultur der Székler. = Ethn. XCII. 471–478. – Végrendelet, hozománylevelek, örökösödési szokás.
- KÓSA-SZÁNTÓ Vilma: Férjhez vitt... szobabelső. Hozománylevelek a múlt századból. = TETT. 2; 44–48.
- SZILÁGYI Miklós: Túrkevei kocsmabérletek a XVIII. század második felében. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 95–107.
- TAKÁCS Lajos: „Fejszéjeket beitták...” = Nyr. CV. 476–478.
- TAKÁCS Lajos: Hajításnyira... (Egy kifejezés háttéréhez.) Hajításnyira... (Zum Hintergrund eines Ausdrucks.) = NyK. LXXXIII. 139–142.
- TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981. Gondolat. 901 l. (Társadalomtudományi Könyvtár.) Bibliogr. 861–878.

XVI. Néphit, vallás, mitológia

- *BALÁZS Lajos: Adatok a csíkszentdomokosi lakodalom egykori hiedelemvilágához. Cîteva credințe și superstiții în legătură cu nunta din Sîndominic. Quelques croyances et superstitions liées aux noces a Sîndominic. = Acta Hargitensia I. 245–254.
- BÁLINT B. András: „Láttam a világ nyomorúságát, de nem láttam a kiutat.” (Adventisták.) = KultKöz. 5; 93–104.
- *BÁLINT Sándor: „Körülfogták az ördögök.” Egy középkori templomi példázat sorsa néphagyományunkban. = Vig. XLV. 446–448.
- BARNA Gábor: A hiedelmek alakjai a Zempléni-hegység falvaiban. Figures of Beliefs in the Zemplén Mountains. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 189–205.
- BARNA Gábor: A nora. Egy szláv eredetű hiedelemmlény a magyar néphitben. Die Nora. Ein übernatürliches Wesen slawischen Ursprungs im ungarischen Volksglauben. = Ethn. XCII. 413–435. Bibliogr. 432–434.
- BARNA Gábor: Totenseher im ungarischen Volksglauben. Halottlátók a magyar néphitben. = MűvH. XX. 177–189.
- BARTHA Elek: L'influence de la liturgie sur les coutumes fixées par le calendrier dans les milieux uniates de la Hongrie. A görögkatolikus liturgia hatása a kalendáris szokásokra. = MűvH. XX. 249–257.
- BARTHA Elek: A szentelmények szerepe Komlóska néphagyományában. Role of Sacraments in Komlóska. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 311–318.
- BECK Zoltán: Építőáldozat. Tanulmányok. Békéscsaba, 1981. Kner ny. Gyoma. 49 l. (Új Auróra füzetek.)
- BECK Zoltán: Szerelmi varázslás-adatok Biharugra és Körösnagyharsány népi hitvilágához. = MK. 36. 52–53.

- BENZE NAGY János: A századforduló táján feljegyzett hiedelmek, szokások és babonás történetek a Heves megyei besenyőtelekről. *Glauben, Gebräuche und abergläubige Geschichte aus dem Dorf Besenyőtelek im Komitat Heves.* = EMÉ. XVIII. 1981. 311–330.
- BOSNYÁK Sándor: A gyógyító nap. = MK. 36. 41–43.
- *CSORBA Béla: Temerini hiedelemmondák. = *HungKözl.* XII. 42–43; 111–141. – A hiedelemmondák közlésével.
- DACZÓ Árpád: A gyimesi rekegő. = *NépismDolg.* 1981. 197–201.
- DÖMÖTÖR Tekla: A magyar nép hiedelemvilága. Bp., 1981. Corvina. 261 l. 28 t. Bibliogr. 227–250.
- ERDÉLYI Zsuzsanna: Van-e hazai evangélikus népi imádságoshagyomány? = *Diakonia.* III. 1; 26–34.
- FAZEKAS Árpád: Isza, por és hamu vagyunk. Ósmagyar lélekhiedelmek és a Halotti Beszéd. = MK. 36; 50–51.
- FEJŐS Zoltán: Mitikus lények Karancseszi hiedelemrendszerében. *Mythical Beings in the Belief-System of a Hungarian Village.* = *Előmunkálatok a magyarság néprajzához* 9. Bp., 1981. 88–118.
- FÜGEDI Márta: Változások Mátraderecske néphitében. = *Folklór, társadalom, művészet* 9. Kecskemét, 1981. 37–42.
- *HEGEDŰS Lajos: Karácsonyi vers a XVII. századból. = *Vig.* XLV. 816–818. – „Egyházi énekek, 1645” feliratú kézírásos könyv az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának Ernyey József-hagyatékában. (XVII. fasc. Fond. 75.)
- HOPPÁL Mihály: Az „Égigérő fa” gyökerei. Berze Nagy János mitológiai tanulmányai. *Die Wurzeln des „Bis zum Himmel gewachsenen Baumes”.* = JPMÉ. XXV. 1980 [1981]. 267–273. Illusztr.
- HOPPÁL Mihály: A Toldi mitológiai hátttere. Substratul mitologic al poemului „Toldi” de János Arany. = *NyÍrk.* XXV. 2; 131–148., és = *Úf.* XXI. 11; 68–101. Bibliogr. 98–101.
- *HÖRCSIK Edit–PISZTORA Ferenc: Ritkuló és halványuló babonás hiedelmek valamint széles körben elterjedt technikai ismeretek napjaink pszichiátriai kórképében. *Decreasing and Fading Superstitious Beliefs and Widespread Technical Knowledge in Psychiatric Diseases of Today.* = *Otk.* XXVI. 4; 93–99.
- JUNG Károly: Doroszló hiedelemvilágához. = *Híd.* 10; 1204–1210.
- KLANICZAY Gábor: A középkori magyarországi szentkultusz-kutatás problémái. = *TörtSz.* XXIV. 273–286.
- KOVÁCS András: Vallomás a székely szombatosok perében. Bukarest, 1981. *Kriterion.* 275 l. 2 t.
- KÖPECZI, Béla: Les vampires de Hongrie: un scandale des Lumières. = *ArtesPop.* VII. 87–105.
- MAKKAI László: Puritánok és boszorkányok Debrecenben. *Puritans and Witches in Town Debrecen.* = *H-BMLÉ.* VIII. 113–130.
- MARCZELL Béla: Luca széke. Lószerszámok. = *Hét.* XXVI. 50; 24. – Csallóköz.
- NÁDASI Éva: A búcsújárás szokásai Mogyorósán. *Parish-Feast in Mogyoróska.* = *Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről.* Miskolc, 1981. 319–334.

- *ORZÓY Róbert: Néphit elemek idegbetegek kórképeiben. Volksglauben-Elemente in den Nervenkranken. = OtK. XXVI. 4; 101–112.
- PÓCS, Éva: Die Komponenten der Glaubenswelt von Nógrádsipek. = AEthn. XXX. 3–4; 329–378.
- PÓCS Éva–NAGY Ilona: A hold a magyar nép hitvilágában. = Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 189–190. l.
- *REFFLE Gyöngyi: A kávéjósítás szemiotikája. = Tanulmányok. XII–XIII. 1979–1980. 105–113. l. 2 t.
- SERES András: Erdők, vizek csodás lényei Háromszékes és a környező vidékeken. = Népismdolg. 1981. 185–196. Bibliogr. a jegyzetekben: 196.
- *SZABÓ Lajos: A református nép hitvilága a folklórban. = Confessio. IV. 4; 29–34.
- *SZAPU Magda: A segesdi búcsú. = Som. VIII. 5; 61–64.
- SZILÁGYI Mihály: Egy „különös házasság” XVIII. századi boszorkányperben. = Duna-táj. IV. 3; 56–59.
- SZILÁRDFY Zoltán: Kegyéptípusok a pestisjárványok történetében. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981] 207–236. Illusztr.
- *TOK Béla: „Akkora hájo legyen a kijetek disznájának, mind a zajtu.” (A Luca-napi szokásokról.) = Hét. XXV. 50; 11.
- TÜSKÉS Gábor: Népi vallásosság, társadalomtudományok és teológia. = KatSz. XXXIII. 2; 114–125.
- TÜSKÉS Gábor: Néprajz és liturgia. = Vig. XLVI. 304–309.
- UJVÁRY Zoltán: Agrárkultusz. Debrecen, 1981. KLTE Néprajzi Tanszék. 265 l. (Folklor és etnográfia 6.) Bibliogr. 237–265. – Termékenységi mágia, aratási szokások, a vándorlás-elmélet és a kultúrbotanikai szempontok, kalendáris szokások, stb.
- VÉRTESSY György: Egy ősi hiedelem nyomai Magyarországon. = Fo. XIII. 11; 24–27.

XVII. Orvoslás, állatgyógyítás, természetismeret

- BARABÁS Ferenc: Népi hiedelmek és gyógymódok Debrőn. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 7–23.
- BARNA Gábor: Baromrivosi könyvek – népi állatorvoslás. (Nagykunsági adatok a népi állatorvosláshoz.) = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 183–191.
- BUGYI Balázs: Népi gyógyászat a reformkori orvostudori értekezésekben, különös tekintettel Trencsén megyére. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 313–323. Bibliogr. 322.
- CSATÁRI Gábor: Népi gyógyászat Zsákán. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 24–30.
- DANTERNÉ TÓTH Izabella: Adalékok egy csallóközi falu népi gyógyászatához. = Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 182–185. l.
- DANTERNÉ TÓTH Izabella: A népi gyógyítás kutatásának néhány problémája. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 127–130.

- DOBROSSY István–TÓTH Péter: Egykori „magyaros” terápiák. Dokumentumok az 1831-es kolerajárványról. = Napij. XX. 7; 14–16.
- *ENDREI Walter: Egy korai magyar nyelvű orvoslevél. = OtK. XXVI. 1–3; 267–268. – Borbély céhről. (1570-es céhemlékirat.)
- GALGÓCZI László: Szitokszóvá vált betegségneveink. = MNy. LXXVII. 188–196.
- GÉMES Balázs: A népi orvoslás kutatás aktuális problémái Magyarországon. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 15–33. Bibliogr. 30–33.
- HALÁSZNÉ ZELNIK Katalin: Adatok a moldvai magyarok gyógynövény-használatához. Dannüe o primenonii lekarsztvennüh rasztenij vengrami Moldvü. Contribution to the Vegetable Drug Application by the Moldavian Hungarian. Daten zu der Heilpflanzen-Verwendung der moldauischen Ungarn. Indikoj pri la kuracplanto-uzado de la moldaviaj hungaroj. = Gyógyszerészet. XXV. 361–367.
- HOPPÁL Mihály: Népi gyógyítás. Die Volksheilkunde. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegységéről. Miskolc, 1981. 237–253. Illusztr.
- *KACSÓ Albert–CSEDŐ Károly: Plantele medicinale din cursul superior al văii Tîrnavei Mici. A Kis-Küküllő forrásvidékének és felső folyásának gyógynövényei. The Medicinal Herbs of the Springs' zone and of the Superior Flow of the Tirnava Mică River. = Acta Hargitensia I. 371–376.
- KELEMEN András: A sámánisztikus tevékenység körlélektani vizsgálata. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 77–87. Bibliogr. 85–86.
- KELENVÁRY János: Versenyre kelhet-e a népi időjósítás a tudománnyal? Mit mondanak az ősi tapasztalatok. = Hét. XXVI. 20; 22–23.
- KESZEG Vilmos: Elemente vechi și noi în medicina populară din Triteni-Colonice (judaețul Cluj). (Régi és új elemek a detrehehem-telepi (Kolozs megye) népi gyógyászatában) = Bulatinul științific al Societății studentești de etnografie și folclor, II. Baia-Mare, 1981. 119–122.
- KESZEG Vilmos: A mezőgazdasági Detrehehemtelep népi gyógyászata. = Népismdolg. 1981. 97–117. Bibliogr. 116–117.
- KÓCZIÁN Géza: Egyes solanaceae fajok pszichotomimetikumként való használata a népgyógyászatban. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 155–160. Bibliogr. 159–160.
- KÓCZIÁN Géza–SZABÓ István–Gy. SZABÓ László: A Helleborus/(hunyor)-fajok népgyógyászati felhasználására vonatkozó adatok. = OtK. Supplementum 11–12. 1979[1981]. 125–154. Bibliogr. 151–153. Illusztr.
- LENGYEL Sándorné: Népi gyógyítás és babonák Álmosdon. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 96–129.
- LÓRÁND Klára: Adalékok a fene és az íz nevű betegségek kapcsolatához. = OtK. Supplementum 11–12. 1979[1981]. 161–178. Bibliogr. 176–177.
- LÓRÁND Nándor: „Ha a szem valamilyen állapotban szenved...” = OtK. Supplement 11–12. 1979[1981]. 325–327.
- LÜKŐ Gábor: A Medvecsillag mítosza. = Fo. XIII. 11; 28–32. Illusztr.
- Magyar nyelvű gyógynövénykönyvek. (Spielmann József, Szabó Attila, Rózsa Imre, Péntek János, Rácz Gábor hozzászólása Veress Zoltán bevezető soraival.) = Kor. XL. 763–772.

- MARKUŠ, Michail: A Kárpát-medence etnobotanikai problémái. = OtK. Supplementum 11–12. 1979[1981]. 113–123. Bibliogr. 121–123.
- Népi gyógyítás Magyarországon. Ethnomedicine in Hungary. (A kötet anyagának összeállításában ... részt vett a Magyar Orvostörténeti Társaság ..., elsősorban Grynaeus Tamás, Sergő Erzsébet). Bp., 1979[1981]. Medicina. 327 l. Illusztr. = OtK. Szpplementum. 11–12. — Az egyes cikkekről önálló címléírások készültek.
- Népi gyógyító módok és babonák Fülöp községben. Gyűjt. a Hazafias Népfront Fülöp Községi Bizottság aktívái. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 70–95.
- OLÁH Andor: „Eddig dolgom után, ezután hitem után élek.” A magyar népi gerontológia tanulságai. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981] 179–206. Illusztr.
- PETERCSÁK Tivadar: Adatok a helyközi népi állatgyógyításhoz. = MHOMK. XIX. 153–158. Bibliogr. a jegyzetekben: 157–158.
- PÓCS Éva: A népi gyógyászat és a néphit kutatásának határterületei. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 61–75.
- RAB János–TANKÓ Péter–TANKÓ Magdolna: Népi növényismeret Gyimesbükkön. = NépismDolg. 1981. 28–38. Bibliogr. a jegyzetekben: 37–38.
- RÁCZ Gábor: A népgyógyászati adatok értékelése. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 51–60.
- SERGŐ Erzsébet: Népi gyógyászati eszközök a magyar múzeumokban. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 287–312. Illusztr.
- SPEIZERNÉ RÉPÁS Mária: Népi gyógyítás Tiszagyulaházán. = Hortobágytól Sárrétig. Debrecen, 1981. 31–69.
- SPEILMANN József: Történelmi reflexiók a népi orvoslás és az orvostudomány viszonyáról. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 35–50. Bibliogr. 49.
- *SZANYI Mária: Forog mint a keringős juh. Népi állatgyógyítás Jánokon. = Hét. XXV. 41; 18.
- *TÓFALVI Zoltán: Falusi emberek patikája. = Művelődés. XXXII. 3; 40–42. — Enyedi Órás János, Benedeki: Falusi emberek patikája a falun lakó minden keresztyén valláson levő tisztelendő papokhoz, melyben a falusi embereknek legnevezetesebb nyavalyáinak orvoslások íratlak meg. Szeben, 1801.
- VARGHA Dezső: Egy gazdatiszt meteorológiai és gazdasági följegyzései a bükkösdi irodalomban. (Pollonyi János naplója, 1839–47.) = ZsDolg. V. 104–108.
- VÖRÖSMARTY Géza: Népi hiedelmek az időjárásról. = Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 186–188. l.

XVIII. Szokás

A) ÁLTALÁBAN, VEGYES

- BENCZE Sándor: A népi megszólításokról.. = MképesÚjs. XXX. 10; 30. — A szlavóniai magyarság körében.
- BORÚS Rózsa: Topolya népszokásai. Újvidék, 1981. Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete. 186 l. Illusztr. Bibliogr. 179–181.

- EPERJESSY Ernő: A kétnyelvűség jelenségei egy vegyeslakta település néphagyományában. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba 1981. 87–96. – Házassági, lakodalmi, Borbála- és Luca-napi szokások. Hiedelem. Népzene.
- HOPPÁL Mihály: Elosztás és egyenlőség. A kommunikáció rejtett csatornái a közösségben. = MTA I. OK. XXXII. 139–154. Bibliogr. 153–154.
- HOPPÁL, Mihály: „Mother and Child” in Hungarian Folklore: an Ethnosemiotic Approach to the Study of Belief System. = OtK. Supplementum. 11–12. 1979[1981]. 89–102.
- KISS Jenő: Néprajzi-nyelvi érdekességek Mihályiból. = SoprSz. XXXV. 72–80. Illusztr. – Balázsjárás. Időjárási szabályok. Játék.
- LAMMEL Annamária: Az interperszonális kapcsolatok rítusai. = Folklór és mindennapi élet. Bp., 1981. 167–191. Bibliogr. 188–191. (Folklór, társadalom, művészet 7.)
- NIEDERMÜLLER Péter: A szokáskutatás szemiotikai aspektusai. Semiotic Aspects of the Study of Customs. = Előmunkálatok a magyarság néprajzához 9. Bp., 1981. 177–200. Bibliogr. 195–199.
- TÓTH Imre: Gyermekkorom köszönésformái Bernecebarátiban. = Honism. IX. 4; 40–45.
- UJVÁRY Zoltán: A korteskedés emlékeiről a néphagyományban. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 249–254.
- VÁRKONYI Imre: Hajdani büssüi népszokások. = Som. IX. 6; 76–85.

B) AZ EMBERI ÉLET

- BALÁZS Lajos: Párvalasztás Csíkszentdomokoson. = NépismDolg. 1981. 129–137. Bibliogr. 136–137.
- BECK Zoltán: Az emberélet fordulói a battonyai magyarságnál. = ÚjAur. 2; 124–133.
- FAGGYAS István: Sírjelek a Sajó vidékén. = SzB-A-Z. 2; 32–36.
- GEBORA László: Csónakos és tönkös fejfák északi temetőinkben. = Rajztanítás. XXIII. 5; 7–13.
- GEBORA László: Pusztuló népi emlékeink nyomában: régi sírjeleink. = Rajztanítás. XXIII. 3; 2–3.
- HENTZ Lajos: Házasság és lakodalom Mezőberényben. = ÚjAur. 2; 133–144.
- HOFER, Tamás: Bezeichnung von Gräbern durch lebende Bäume. Sírok jelölése élő fával. = MűvK. XX. 223–228. Illusztr.
- KELEMEN Imre: Komáság és keresztelő Hétben. = Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Szerk. Viga Gyula. Miskolc, 1981. 201–214.
- KUNT Ernő: A halál tükrében. Bp., 1981. Magvető. 193 l. (Gyorsuló idő.) Bibliogr. 188–192.
- KUNT, Ernő: Ungarische bäuerliche Grabmäler. Magyar paraszti sírjelek. = MűvH. XX. 191–221. Illusztr.
- LISZKA József: „Itt vagyon az ő emléke megörökítve.” 1–5. = Hét. XXV. 47–51; 22., 22., 18., 22., 22. – Szlovákiai magyar temetők sírjai.

- Cs. SCHWALM Edit: A palóc lakodalmi kalácsok. Der Hochzeitkuchen der Palócen. = Ethn. XCII. 350–373. Illusztr. Bibliogr. 367–369.
- SEBŐK Mária: Udvarlási szokások a századeleji Zoboralján. = Fo. XIII. 7; 35–40.
- *SZERBÁK Elek: Halál, temetés és búcsúztatás. – Különös tekintettel az orvostörténeti adatokra. Tod, Beisetzung und Verabschiedung am Anfang des XIX. Jahrhundert in Ungarn. = OtK. XXVI. 1–3; 175–190.
- TÓTH Judit: Az életkorhoz kötött szokások a Tiszazugban. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 176–186. Bibliogr. 185–186.
- TÓTH Judit: A telkibányai református temető. = Néprijzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. Miskolc, 1981. 215–243.
- UJVÁRY, Zoltán: Spiele anlässlich der Totenwache. Halottvirrasztói játékok. = MűvH. XX. 229–239.
- VAJDA Mária: Szerelmi élet Balmazújvároson. I. „Szántottam gyöpöt...” = Fo. XIV. 1; 58–67.

C) AZ ESZTENDŐ

- Adatok május elseje szemiotikájához. = Kultúra és szemiotika. Bp., 1981. Akadémiai. 239–256. (Muszeion könyvtár. 4.)
- BAGOTA István: Emlékezés régi szüretre. = Hét. XXVI. 43; 22.
- BARABÁS László: Hesspávázás és királynézés a Sóvidéken. = NépismDolg. 1981. 160–169. Bibliogr. a jegyzetekben: 168–169.
- BOSNYÁK Sándor: A csiksomlyói napvárók. = MK. 36; 30–36.
- CSISZÁR Árpád: „En kis rózsza, gyenge rózsza.” Karácsonyi és napfordulói évszokások. (Szatmárberegi gyűjtés.) = Confessio. V. 1; 79–87.
- DÖMÖTÖR, Tekla: Hungarian Folk Customs. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 1–14. Bibliogr. 13.
- FARAGÓ József: Téli legényünnepek a kalotaszegi Kiskapuson. = NépismDolg. 1981. 138–159.
- FÖLDESI Béla: Adalékok a magyarországi gergelyjárás történetéhez. Contributions to the History of Gregory-Day Collection in Hungary. = Előmunkálatok a magyarság néprajzához 9. Bp., 1981. 119–176. Bibliogr. 166–169.
- FÖLDESI, Béla: Der Gregorsgang im Karpatenbecken. Gergelyjárás a Kárpát-medencében. = MűvH. XX. 161–175.
- F[ÖLDESNÉ] GYÖRGYI Erzsébet: Vízkereszt. Háromkirályok. = Műsák. 4; 3–5. Illusztr.
- GAZDA Zoltán: Bolondkerék. = Művelődés. XXXIV. 4; 38.
- GERE Vince: Adai betlehemes játék. (1945) = Vig. XLVI. 841–846.
- Hajdúsági farsang. Szerk. Kiripolszky Károly. Bp., [1981] Közgazd. és Jogi K. 117 l. Bibliofil kiadás. – Ujváry Zoltán: Farsangi szokások. Béres András: Beszélgetés a táncról.
- JÓKAI Mária: Ulicskázás a zoboralji Bédén. = Honism. IX. 3; 34–35. Kottával. – Virágvasárnapi szokás.
- KONTRA Ferenc: Aratóünnepség Koncanicán. = MképesÚjs. XXX. 17; 9.

KRÍZA Ildikó: Az amerikai magyarság ünnepi szokásai. = Fo. XIII. 7; 41–48.

LISZKA József: „Luca, Luca, kity-koty...” Luca-napi népszokások. = Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 185–186. l.

LUKÁCS László: Húsvéti korbácsolás. Österliche Rutenzüchtigungen. = Ethn. Bibliogr. 396–399.

LUKÁCS László: Pinceszor, asszonyfarsang, farsangolás. = MK. 36; 19–20.

MAGYAR, Judit: Wishing You Peaceful, Joyous Holidays and New Year! Békés, boldog Karácsonyt és Újévet kívánunk! = Karikázó. VI. 3; 1–2.

MARCZELL Béla: „Megjött a szép karácsony.” „Prišli krásne Vianoce.” = CSMMH. V. 4; 7–11., 17–22.

MARCZELL Béla: Népszokásainkról. O našich ľudových zvyklostiach. = CSMMH. V. 1; 6–9., 18–21.

MARCZELL Béla: Az ősz a népi hagyományban. Jeseň v ľudových tradiciach. = CSMMH. V. 3; 6–8., 17–19.

*MÉSZÁROS István: Adalékok a gergelyjárás történeti háttéréhez. Bp., 1980. ELTE. 527–530. (Folklor és folklorisztika 7.)

NIEDERMÜLLER Péter: Kalendáris szokások a Zempléni-hegyvidék falvaiban. Calendar Customs in the Villages of the Zemplén Mountains. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 207–235.

OLARU, Ioan: Plugșorul la ciangăii din Luizi-Călugara, județul Bacău (A csángók újevi köszöntése Lujzikalagorban, Bákó megye) = Buletinul științific al Societății studențești de etnografie și folclor, II. Baia-Mare, 1981. 37–39.

RÁDULY János: A kibédi szolgák óesztendei búcsúja. = Népismdolg. 1981. 170–174.

SZÁRAZ Pál: A nagykeri farsang vége. Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 188 l.

SZENDREY Zsigmond: Jeles napok. Közread. és bev. Bezzegh Péter. = E. XXX. 517–521.

*UJVÁRY, Zoltán: Die Interethnischen Verbindungen der theriomorphischen Masken vom Typ turca – turoň im Karpatenbecken. Interetnické styky teriomorfných masiek typu turca – turoň v karpatskej oblasti. Mezsetniceszkie szvjazi zoomorfnüh maszok tipa turca – turoň v Karpatszkoj kotlovine. = Interetnické vzťahy vo folklóre Karpatskej Oblasti. Red. Milan Lescak. Bratislava, 1980. 319–335. Illusztr. (Ethnographia Carpatobalcanica.)

UJVÁRY Zoltán: Népszokások és színjátékok. II. Jegyzet. Debrecen, 1981. Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék. 69 l. (Folklor és etnográfia 5.)

VOIGT, Vilmos: First May in the 1970th Years in Budapest. = ArtesPop. VII. 263–268.

XIX. Népköltészet

A) ÁLTALÁNOS ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

- BERNÁTH Béla: A magyar népköltés szerelmi szimbolikája. *Erotic Symbolism in Hungarian Folk-Poetry*. = *Előmunkálatok a magyarság néprajzához* 9. Bp., 1981. 16–87. Bibliogr. a jegyzetekben: 59–78.
- DÖMÖTÖR, Tekla: Some Questions Concerning Belief-Legends as a Genre. = *StudF.* XXVI. 11–17.
- EGYÜD Árpád: A somogyi népköltés világi és szakrális vonatkozásai. = *Som.* IX. 6; 68–75.
- EGYÜD Árpád: Újabb szövegfolklorisztikai adatok a somogyi Zselicből. = *ZsDolg.* V. 59–84.
- GULYÁS Éva: Szövegfolklor. = 10 éves a Tiszazug kutatás. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 187–208.
- HOPPÁL, Mihály: A Case Study of Adaptation in Folk Narrative: Tolstoy's Tale in the Hungarian Oral Tradition. = *StudF.* XXVI. 35–48. Bibliogr. 47–48.
- *HOPPÁL Mihály: Elbeszélés és emlékezet. = *MMűhely.* XVIII. 60–61; 68–84.
- *Interetnické vzťahy vo folklóre Karpatskej Oblasti. Red. Milan Leščák. Bratislava, 1980. VEDA. 351 l. Illusztr. (*Ethnographia Carpatobalcanica.*) – A magyar vonatkozású tanulmányokról önálló címleírások készültek.
- JUNG Károly: Gondolatok a magyar–délszláv egybevető néphiedelem- és mitológiai kutatás kapcsán. *Gedanken zur vergleichenden ungarisch–südslawischen Volksglau-be- und Mythologie-Forschung.* = *Ethn.* XCII. 142–147. Bibliogr. 146–147.
- *KATONA Imre: Népköltészetünk művészi stílusa és stíluskorszakai. = *HungKözl.* XII. 42–43; 5–28.
- KISS Tamás: Egy XVI. századi országtjáró énekes diák: Moldvai Mihály. = *Honism.* IX. 2; 34–37.
- id. KORDOS László: Egy mezőcsáti parasztköltő a XIX. században. (Új Péter versesfüzete.) = *MHOMK.* XIX. 130–136.
- KÜLLÖS, Imola: Predbežné poznámky o madarskom zbojnickom folklóre v súvislosti s vydaním medzinárodnej teoretickej monografie. Predvaritelnü zamecsanija o vengerskom zbojnickom folklóre v szvjazi sz izdaniem mezsduarodnoj teoreticeszkoj monografii. Vorläufige Anmerkungen über die Zusammenhang mit der Herausgabe der internationalen theoretischen Monographie. = *SlovNár.* XIX. 288–292.
- LENGYEL Dénes: Légendes populaires historiques dans les gestes et chironiques médiévales. = *CLO.* IX. 135–143.
- ORTUTAY Gyula: A nép művészete. (Vál. és szerk. Bodrogi Tibor és Dömötör Tekla.) Bp., 1981. Gondolat. 418 l. + Válogatott bibliografia (Ortutay Gyula írásából). Összeáll. Falvy Zoltánné. 382–419.
- ORTUTAY, Gyula: Principles of Oral Tradition. = *ArtesPop.* VII. 274–283.
- VOIGT, Vilmos: Adaptation and Interaction of Professional and Folk Literature. = *StudF.* XXVI. 49–61. Bibliogr. 59–61.
- VOIGT, Vilmos: Einführung. Introduction. = *Folklor, társadalom, művészet* 8. Kecskemét, 1981. 5–26. – A sorozat ismertetése.

VOIGT Vilmos: Előszó. = *Folklór, társadalom, művészet* 9. Kecskemét, 1981. 5–12. — A kötet ismertetése.

VOIGT Vilmos: Etnikus szimbólumok létrehozása a folklórban. = *Folklór, társadalom, művészet* 9. Kecskemét, 1981. 91–116.

*VOIGT Vilmos: *Semantics and Semiotics of Works of Art in High and Folk Literature*. = *Association Internationale de Littérature Comparée, Congrès*, 8. Vol. 2. Stuttgart, 1980. 757–761.

B) NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNYEK

Bartók Béla kapcsolata a moldvai csángómagyarokkal. Népdalok, népmesék, népszokások, eredetmondák a magyar nyelvterület legkeletibb részéről. Összeáll. Domokos Pál Péter. Bp., 1981. Szent István Társulat. 116 l. Illusztr. Kottával.

EGYÜD Árpád: Kaposváron megverték a rézdobot. Száz somogyi népdal. Kaposvár, 1981. Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága. 104 l. Illusztr. Kotta.

Gyémántkigyó. Ordódy József és Kovács Károly meséi. Antológia. Gyűjt., bev. és jegyz. S. Dobos Ilona. Bp., 1981. Szépirodalmi. 469 l.

KRÚPA András: Újkigyósi mondák és igaz történetek. Békéscsaba, 1981. Békés megyei Tanács VB. Műv. Oszt. 307 l. 8 t. Bibliogr. 304–307.

*Magasan repül a daru. Magyar népdalok könyve. Vál. az utószót és jegyzeteket írta, összeáll.: Dávid András. Újvidék, 1980. Tankönyvkiadó Int. 288 l.

A mohácsi malomgátban reng a nád. (50 népdal. Gyűjt. Schneider Lajos. Szerk.: Várnai Ferenc.) Mohács, 1981. Városi Tanács. 122 l. Illusztr.

NAGY József: Sárréti gyűjtésem. Békéscsaba, 1981. Szeghalom Nagyközségi Tanács–Békés megyei Tanács VB. Művelődési Osztály. 117 l. Kottával.

*A régiek öröksége. Válogatás a magyar történeti mondakincsből. Vál.: Pastyik László. Újvidék, 1980. Tankönyvkiadó Int. 95 l.

SEBESTYÉN Ádám: Bukovinai székely népmesék 2. Fábián Ágostonné, Mátyás Rózsi-ka stb. meséi. A nyelvészeti gondozást végezte és a szójegyzéket összeáll.: Rónai Béla. A mesemondó Fábián Ágostonné c. tanulmányt írta Kovács Ágnes. Szekszárd, 1981. Tolna m. Tanács VB. Könyvtára. 463 l.

TÓTH Ferenc: Topolya és környéke népballadái. Újvidék, 1981. Forum. A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológia Kutatások Intézete. 182 l. Kottával.

VÖÖ Gabriella: Tréfás népi elbeszélések. Snoava populara maghiara. Hungarian Folk Joke. La facitie populare Hongroise Bukarest, 1981. Kriterion. 389 l. Bibliogr. a jegyzetekben: 371–382.

*A zentai kőkecske. Válogatás a magyar mondakincsből. Vál., sajtó alá rend., a bevezetőt írta: Jung Károly. Újvidék, 1980. Tankönyvkiadó Int. 128 l.

C) NÉPI LÍRA

*BECK Zoltán: Népdalok egy múlt századi körösnagyharsányi kéziratos könyvből. = ÚjAur. 2; 129–140.

- JAGAMAS János: Miért nem népdal? 4–6. = Művelődés. XXXIV. 6; 31–35., 8–9; 49–53., 12; 31–33. Kottával. – Előzményt ld. uo. XXXIII. 1980. 5; 30–33., 8–9; 48–51., 12; 31–33.
- KÁLMÁNFI Béla: Interetnikus elemek Esztergom és környéke magyar és nemzetiségi népdalaiban. = A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai. Bp.–Békéscsaba, 1981. 125–141.
- *KATONA Imre: Hej, halászhok, halászhok... Eltűnt halászdalaink nyomában 1. = Művelődés. XXIX. 22–23; 48–49. – Vajdaság.
- KATONA, Imre: Pure and Transitional Forms of Hungarian Lament Poetry. = StudF. XXVI. 79–87. Bibliogr. 87.
- KATONA, Imre–VOIGT, Vilmos: Proposal for an International Coordination of Folk Lyric Studies. = ArtesPop. VII. 19–22.
- LÁSZLÓ Ferenc: Két „Bartók-népdalról”. = Művelődés. XXXIV. 3; 25–27. Kottával.
- SZÉP Gyula: Az Árvátfalvi kesergő Kézsi nótája is. = Művelődés. XXXIV. 7; 29–33. Kottával.
- VISNYAINÉ KONYDOR Ágnes: Éririnyi sirató. = Művelődés. XXXIV. 11; 35–37.
- VOIGT Vilmos: „A szerelem kertjében”. Szempontok lírai népdalszövegeink kialakulásának és alkotásmódjának vizsgálatához. III. „In the Garden of Love”. Approaches to the Analysis of the Development and Poetic Characteristics of Lyric Folk Song Texts. = Ethn. XCII. 513–532. Kottával. Bibliogr. 526–528. – I–II. közleményt ld. uo. LXXX. 1969. 235–275., LXXXI. 1970. 1–27. lapjain.

D) GYERMEKDALOK

- BOSNYÁK Sándor: Naphívogató énekek. = MK. 36; 37–40.
- GRANDPIERRE K. Endre: Gólya, gólya, gilice. Egy széltében ismert gyermekdal ősi színeképei. = Som. IX. 5; 46–53.

E) MESE

- BANÓ István: Három archaikus mesei stíluselem generatív nyelvelméleti megvilágításban. Trois éléments de style de conte populaire archaïques au jour de la théorie linguistique générative. = Ethn. XCII. 1–13. és Bp., 1981. ELTE. 13 l. (Folklor és folklorisztika. 29.)
- *BORI Imre: Móra Ferenc csókai népmeséje. = HungKözl. XII. 42–43. 161–163.
- DÉGH, Linda: The Magic World of Hungarian Storytellers. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 15–32. Bibliogr. 30–31.
- DÉGH, Linda: The Peasant Element in the Hungarian and East European Magic Tale. = CLO. IX. 45–77. Bibliogr. 76–77.
- FÁBIÁN Imre: Koczás Sándor, kiskeresi mesemondó. = Művelődés. XXXIV. 7; 36–39.

- *FARAGÓ József: Zweisprachige Märchenerzähler in Osteuropa, Dvojazyční rozpráv-kári vo východnej Európe. Dvujazyčnšie szkazocsniki v Vosztocnoj Evrope. = In-teretnické vzťahy vo folklóre Karpatskej Oblasti. Red. Milan Lescak. Bratislava, 1980. 125–135. Bibliogr. 132–133. (Ethnographia Carpatobalcanica.)
- GÖRÖG, Veronika: Conte, ethnologie, ethnohistoire. = CLO. IX. 13–43. Bibliogr. 40–43.
- *KOVÁCS Ágnes: Bilinguismus in stilistischer Funktion. Štylistické funkcie biblingviz-mu. Sztiliszticeszkie funkci dvujazyčsija. = Interetnické vzťahy vo folklóre Karpatskej Oblasti. Red. Milan Lescak. Bratislava, 1980. 109–123. (Ethnographia Carpatobalcanica.)
- KOVÁCS, Ágnes: La prosodie du conte populaire hongrois. = CLO. IX. 105–124. Bibliogr. 122–124.
- KOVÁCS Ágnes: The Literary Genres of Folktales and the Hungarian Folktales Catalogue. = StudF. XXVI. 105–129. Bibliogr. 128–129.
- B. KOVÁCS István: Adalék a gömöri magyarság mesekincsének ismeretéhez. = Új Min-denes Gyűjtemény. 1979. Bratislava, 1981. Madách. 140–168. Bibliográfia a jegy-zetekben: 168.
- *B. KOVÁCS István: „Úgy folyik belőlük a vér, mint a rima dereka...” (Az ún. „koz-mikus küzdelem” a gömöri hősmesékben.) = Hét. XXV. 12; 22.
- NAGY Olga: A szerelem témái a népmesében. 1–3. = Művelődés. XXXIV. 4; 29–31., 8–9; 60–62., 10; 31–33.
- PENAVIN Olga: A 170 éves török megszállás nyomai a jugoszláviai magyar népmesékben. = Úzenet. XL. 12; 587–593.
- SERES András: Háromszéki mesemondók. = Művelődés. XXXIV. 8–9; 55–57.
- VOIGT Vilmos: A folklór és az irodalom kapcsolata a magyar állatmesékben. Folklore et littérature dans les fables d'animaux. = DMÉ. LX. 1979[1981]. 281–329. Bibliogr. 327–328.
- VOIGT Vilmos: A történeti magyar mesekutatás kérdései. Fragen der ungarischen historischen Märchenforschung. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 253–257.

F) MONDA, LEGENDA

- *Athleta Patriae. Tanulmányok Szent László történetéhez. Szerk. Mezey László. Bp., 1980. Szent István Társulat. 246 l. 13 t. Illusztr. (Hungaria Sacra 1.)
- DEMÉNY István Pál: Kísérlet László király kerlési kalandjának összehasonlító vizsgálata. = NépmisDolg. 1981. 175–184. Bibliogr. a jegyzetekben: 183–184.
- DIÓSZEGI Zsuzsa–BARNA Gábor: Komlóscai mondák. Legends from Komlósk. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 283–294.
- DOBOS Ilona: Néhány Északkelet-Magyarországi mondatípus. Some Legend Types in North-East-Hungary. – Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 255–269.
- FERENCZI Imre: Bodrogszentesi mondák és legendák. Myths and Legends from Bodrogszent. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegyvidékről. Miskolc, 1981. 271–282.

- JUHÁSZ Péter: Iztocsnijat proizhod na tjurkobölgarszkata in ungarszkata „Legenda za csudnija elen”. = LitM. 3; 12–39.
- *NAGY Miklós: Betyárvilág a Bükk és a Mátra vidékén. = HevSz. VIII. 3; 42–46.
- RADNAI Mikes: A dombegyházi Attila-hagyomány új megvilágításban. Békéscsaba, 1981. Megyei Tanács VB. Műv. Oszt., TIT Békés megyei Szervezete. 249 l.
- UJVÁRY Zoltán: Gömöri adatok a Mátyás mondakörhöz. = MHOMK. XIX. 125–130.
- *VARGYAS Lajos: Honfoglalás-előtti hagyományok Szent László legendájában. = Athleta Patriae. Tanulmányok Szent László történetéhez. Bp., 1980. 9–18. Bibliogr. 18.
- VESZELKÁNE GÉMES Erzsébet: Történetek Rúzsa Sándorról. Szerk. és az utószót írta: Küllös Imola. Bp., 1981. RTV–Minerva. 231 l.

G) BALLADA

- BECK Zoltán: Dobra Lajosné balladá. = Je. XXIV. 12; 146–166.
- FARAGÓ József: Paralele între baladele populare românești si maghiare. Parallelen in den rumänischen und den ungarischen Volksballaden. = AF. II. 147–156.
- KRÍZA, Ildikó: Changes in Budapest Epic-Lyric Songs. = StudF. XXVI. 131–138.
- POZSONY Ferenc: Prezentul baladelor populare maghiare în județul Covasna (A magyar népballadák jelene Kovászna megyében.) = Buletinul științific al Societății studențești de etnografie și folclor, II. Baia-Mare, 1981. 97–100.
- POZSONY Ferenc: „Virrasztóbeli keserves nótáink.” Népballadák közössége és szertartása. = Kor. XL. 735–738.
- RÁCZ István: Emberáldozat emléke népballadákban? = Confessio. V. 2; 94–102.
- RÁCZ István: Feltekinte Mónár Anna. = Fo. XIII. 7; 80–87.
- VARGYAS Lajos: Magyar–bolgár kapcsolatok a folklórban. = Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből. Bp., 1981. 177–185.
- VASAS Samu: Egy ballada bölcsőjénél. = Művelődés. XXXIV. 1; 38–39.
- VOIGT, Vilmos: Gibt es in der Volksballade einen gesellschaftlichen Konflikt? = Lares. XLVII. 171–189.

H) KISEBB MŰFAJOK

1. Elbeszélés, adoma, mondóka, tréfa

- KATONA Imre: A tiszai epikus néphagyomány tréfás műfajai. = Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának 30. évfordulójára. Túrkeve, 1981. 255–280.
- SÁNDOR István: Adomák és adomafunkciók Jókai életművében. = PIMÉ. 1980–1981. 65–87.
- Tréfálgató bányászok. (Bányász szájhagyományok.) Gyűjt. és írta: Kiss József. Pécs, 1981. Komló Városi Tanács V.B. 87 l. Illusztr.
- *VÖÖ Gabriella: A magyar népi tréfa. Snoava populara maghiara. Cluj-Napoca, 1980. Univ. 25 l. Bibliogr. 27–29.

2. Találós kérdések, közmondások, szólások, egyéb kisepika

- FEJŐS Zoltán: A házassági hirdetések: példa a mai folklór mindennapjaira. = Folklór és mindennapi élet. Bp., 1981. 101–130. Bibliogr. 128–130. (Folklór, társadalom, művészet 7.)
- GÁL Irma: Lakodalmi csujogatások Gyergyóalfaluban. = Művelődés. XXXIV. 12; 38–39.
- JANKOVICS József: Négy archaikus ima. = ItK. 3. 329–331.
- KLANICZAY Gábor: Trágárságok és civilizáció. (Háy Ágnes gyűjtése kapcsán.) = Folklór és mindennapi élet. Bp., 1981. 60–100. Bibliogr. 94–100. (Folklór, társadalom, művészet 7.)
- Leány, legény, szerelem. Magyar közmondások és szólások. = Madách Naptár 1982. Bratislava, 1981. Madách. 190–192 l.
- MÁNDOKI László: A találós kérdések Vikár Béla és Berze Nagy János munkásságában. Volksrätsel in der Tätigkeit von Béla Vikár und János Berze Nagy. = JPMÉ. XXV. 1980[1981]. 281–286. Kottával. Bibliogr. 285–286.
- *MATIJEVICS Lajos: Az Ormós-Gyűjtemény szólás- és közmondásanyagából. = Hung-Közl. XII. 42–43; 157–159. – Ormós Zsigmond.
- MÉSZÁROS István: Adta-teremtette. = MNY. LXXVII. 206–207.
- MÉSZÁROSNÉ VARGA Mária: Falucsüfolók a tapolcai járásban. Bp., 1981. ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszék–MTA Nyelvtudományi Intézet. 35 l. 1 térk. mell. (Magyar Csoportnyelvi dolgozatok 6.)
- Szemelvények a székelyszentléleki diákok folklórgyűjtéséből. Találós kérdések. = Művelődés. XXXIV. 6; 37.
- SZEMERKÉNYI, Ágnes: L'utilisation des proverbes. = CLO. IX. 79–104. Bibliogr. 102–104.
- SZEMERKÉNYI, Ágnes–VOIGT, Vilmos: Cislo sest v madarskych prisloviach. (Pokus o interpretáciu systémov povahy prislovi.) Cifra „seszt” v vengerszkij poszlovicah. Die Zahl sechs in den madjarischen Sprichwörten. = SlovNár. XXIX. 569–576.
- VERESS Regina: Kelementelki lakodalmi csujogatók. = Művelődés. XXXIV. 5; 33–34.

3. Emlékiratok, önéletírások

- CSEPREGI János: Amerikába utazása Csepregi János és családjának és az indító okok a kivándorlásra, vagy tanulság: miként induljon útján valaki a magyar nyelvvél. = Éle-tünk. 673–704.
- DOBOS Ilona: Áldozatok. Bp., 1981. Móra. 183 l. (Kozmosz könyvek.) – Paraszti ön-életírás.

XX. Népi olvasmány

SZIGETI Jenő: „És emlékezzél meg az útról...” Győr, 1981. Szabadegyházak Tanácsa. 291 l. — Kis egyházak története és népi kapcsolatai, népi olvasmányok a múlt században.

XXI. Népzene, hangszerek, zenetörténet

ÁG Tibor: Bodrogek és Ungvidék népzeneje. 6–11. = Hét. XXVI. 1–5; 24. — 1–5.

A Bodrogek népzeneje. ld. uo. XXV. 47–62; 24.

*ÁG Tibor: A Cserhát népzeneje. 1–4, 6–7. = Hét. XXV. 39–40; 42–43; 45–46; 24.

*ÁG Tibor: Gömör népzeneje. 17–19. = Hét. XXV. 36–38; 24. — 1–16. uo. XXV. 19–35; 24.

ALMÁSI István: Közös elvek a népzene gyűjtés módszeréről. = Művelődés. XXXIV. 3; 21–25.

ALMÁSI, István: Principiile lui Bartók și Brăiloiu privind metoda de culegere a folclorului. Bartóks and Brailoius Pinzipien der Folkloresammelmethode. = AF. II. 18–27.

BÁRDOS Lajos: Háromféle pentatónia. 1. = Parlando. XXIII. 5; 10–15.

BÁRDOS Lajos: Ritkább hangsorok népzeneinkben. = Ének-ZeneTan. XXIV. 123–133.

BARTÓK Béla: A népzeneről. Bp., 1981. Magvető. 99 l. (Gondolkodó magyarok.)

BENCZE Lászlóné: Népzene gyűjtés a Tiszazugban. = 10 éves a Tiszazug kutatása. Kutatási beszámoló. Szolnok, 1981. 209–235. Kottával.

BRADU, Ion: Bartók Béla népdalkutató tevékenysége Biharban. = A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. 122–140.

DOMOKOS, Mária: „Die Volksmusik der Magyaren und der benachbarten Völker.” = StudMus. XXIII. 353–362.

DOMOKOS Pál Péter–RAJECZKY Benjamin: Csángó népzene. Csángó Folk Music. La musique populaire Csángó. Die Volksmusik der Csángó-Ungarn. Bp., 1981. Zene-műk. 2 db. 1. köt. 259 l. Illusztr. kotta. 2. köt. 221 l. Illusztr. kotta.

FASANG Árpád: Bartók Béla Békés megyei népdalgyűjtése. = A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben. Békéscsaba, 1981. 29–60. Kottával.

*FASANG Árpád: Bartók Béla Békés megyei népdalgyűjtésének szerepe zeneszerzői munkásságában. = ÚjAur. 2; 28–33.

T. FLOREA, Ioan: Culegerile folclorice ale lui Béla Bartók în Județul Arad. Béla Bartóks Folkloresammlungen im Kreis Arad. = AF. II. 44–56.

FÜR Lajos: Bartók és a paraszttzene. = Fo. XIII. 10; 53–60. (Részlet „Bartók és századunk történelmi fordulói” c. írásából.)

HANKÓCZI Gyula: A bordun hangszerek használatának változásai. = Folklor, társadalom, művészet 9. Kecskemét, 1981. 43–48.

HANKÓCZI Gyula: A Herman Ottó Múzeum citerái. Zithern in der Sammlung der Museums Herman Ottó. = MHOMK. XIX. 141–146. Illusztr.

HANKÓCZI Gyula: Kiskunsági tekerőlantok. = Fo. XIII. 12; 91–96.

A kemény népzenétől a korszerű népművészetig. Ujfaluassy Józseffel beszélget Szerdahelyi István. = Kr. 12; 24–26.

- KODÁLY Zoltán: A magyar népzene. A példatárt szerk. Vargyas Lajos. 8. kiad. Bp., 1981. Zeneműkiadó. 335 l. 12 t. Illusztr. kotta.
- LAMPERT, Vera: Contribution to the Dating of Some Bartók Folk-Song Arrangements. = StudMus. XXIII. 323–327.
- MANDEL Róbert: A tekerő alkonya. = Muzs. XXIV. 9; 38–41.
- OLSVAI Imre: Mit köszönhet a magyar népzene tudomány és zeneművészet Vikár Bélának és Berze Nagy Jánosnak? Was hat die ungarische Volksliedforschung und Musikultur Béla Vikár und János Berze Nagy zu verdanken? = JPMÉ. XXV. 1980 [1981]. 275–280.
- OLSVAI Imre: A zselici népzene gyűjtés rövid áttekintése. = ZsDolg. V. 43–58.
- RAJECZKY Benjamin: Mi a gregorián? Bp., Zeneműkiadó. 157 l. Illusztr. Kotta.
- SÁGI Mária: Átfordítható-e a zenei nyelv festőire? Bp., 1981. MTA Népr. Kut. Csup. 207–220. l. Illusztr. (Szemiotikai tanulmányok 64.)
- SÁROSI Bálint: Bartók és a hangszeres népzene. Beszélgetés. Riporter: Fodor András. = Som. IX. 2; 7–9.
- SÁROSI Bálint: Bartók szava a népzeneben. = Úl. XXI. 9; 7–11.
- SÁROSI Bálint: Kód a népzene körül. = Él. XXV. 18; 4.
- SÁROSI Bálint: Népzene. 15. Muzs. XXIV. 6; 42–44. – Előzményt l. XXI. 1978. 7–12; XXII. 1979. 1; 4; 7; 8; XXIII. 1980. 2; 7; 8; 11.
- SUCHOFF, Benjamin: Béla Bartók and Hungarian Folk Song. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 147–160.
- SZENDREI Janka: A magyar középkor hangjegyes forrásai. Bp., 1981. MTA Zenetud. Int. 302 l. Illusztr. (Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez 1.)
- SZOMJAS-SCHIFFERT György: Rokon dallamok a magyar, a cseh és a morva népdal-
kincsben. Verwandte Melodien im ungarischen, tschechischen und mährischen
Volksliedschatz. = Ethn. XCII. 27–58. Kottával.
- VARGYAS Lajos: Bartók and Folk Music Research. = NHQu. XXII. 83; 58–70.
- VARGYAS Lajos: A magyarság népzeneje. Bp., 1981. Zeneműkiadó. 623 l. Kottával.
Bibliogr. 383–391.

XXII. Tánc

- FODOR K. Sándor: Táncok, bálók. = Művelődés. XXXIV. 4; 37–38.
- MAGYAR, Kálmán–MAGYAR, Judit: Hungarian Folk Dances in Hungary and in America. = The Folk Arts of Hungary. Pittsburgh, 1981. 171–201. Illusztr.
- MARTIN György: A magyar nemzetiségi néptáncgyűjtés szerepe a szlovák–magyar összehasonlító kutatásokban. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 152–169. Bibliogr. 166–169.
- MARTIN György: Szék felfedezése és táncgyomániai. The Discovery of Szék and its Dance Traditions. = TáncstudT. 1980–1981. 238–281.
- MARTIN György–TAKÁCS András: Mátyusföldi népi táncok. Bratislava, 1981. Má-
dách. 217 l. 16 t. Kottával.
- PESOVÁR Ernő: Bartók és a néptáncművészet. = Táncműv. IV. 4; 7–9.

- SEBŐK Géza: A szlovákiai magyar néptánc kutatás problémái. = A csehszlovákiai magyar nemzetiségi néprajzi kutatás. Bratislava, 1981. 172–174.
- *SZÉKELY Mária: A Duna menti leánytáncok gyűjtése. = HungKözl. XII. 42–43; 89–109.

XXIII. Játék

- GUNDA Béla: Művelődéstörténeti jegyzetek a magyar gyermekjátékokhoz. Beiträge zur Kulturgeschichte der Kinderspiele und Spielzuege. = Ethn. XCII. 65–69. Bibliogr. 68.
- KELEMEN Gábor: Babszekér. Salgótarján, 1981. Nógrád m. Tanács. 147 l. Illusztr. (Palócföldi könyvek.) – Nógrád megyei falvak életéből.
- KRISTÓ Tibor: A cserkabala. = Művelődés. XXXIV. 5; 37.
- KRISTON VIZI József: Játék és szórakozás Pusztafaluban. Spielen und Unterhaltung in Pusztafalu. = Néprajzi tanulmányok a Zempléni hegységéről. Miskolc, 1981. 335–347.
- KUNT Ernő: A felnőtté válás fontos eszközei voltak: a paraszti gyermekjátékok. = ÉT. XXXVI. 1263–1265.
- *LÁNCZ Irén: Néhány szabadkai népi gyerekjáték alapszituációja, elemei és szabályai. = Tanulmányok. XII–XIII. 1979–80. 49–63.
- *McCONNELL-DUFF Márta: „Papát és mamát játszottunk!” Kísérlet a játék szemiotikai analizésére. = Tanulmányok. XII–XIII. 1979–1980. 73–81.
- PÉCSINÉ ÁCS Sarolta: Népi gyermekjátékok Kalocsa környékén. Kalocsa, 1981. Városi Tanács VB. 124 l. Illusztr. (Kalocsai múzeumi dolgozatok 2.)

Pótlások az 1980-ban ismertetett bibliográfiához

- Almási István*: Szilágysági magyar népzene. Bukarest, 1979. Ism.: László Ferenc: Ünneprontás? = IgSzó. XXVIII. 455–457.; Szenik Ilona = NyIrK. XXIV. 115–116.
- Balladaskönyv. Összeáll.: Vargyas Lajos. Bp., 1979. Ism.: Almási István: Ballada-énekeskönyv. = A Hét. XI. 8; 4.
- Bukovinai székely népmesék. 1. köt. Gyűjt.: Sebestyén Ádám. Szekszárd, 1979. Ism.: Liszka József: „Mondott osztán, mesélgetett...” = Hét. XXV. 9; 18.
- Dömötör Tekla*: János Honti. Leben und Werk. Helsinki, 1978. (FFC. 221.) Ism.: Boškovič-Stulli, Maja = Narodna Umjetnost. XVII. 354.
- Fedics Mihály mesél. Bev. és jegyz. Ortutay Gyula. 2. kiad. Bp., 1978. Ism.: Vajda Zsuzsa: Egy mesemondó repertoárja. = Híd. LXIV. 396–399.
- Gunda Béla*: Ethnographica Carpatho-Balcanica. Bp., 1979. Ism.: Penavin Olga = HungKözl. XII. 42–43; 203–205.
- Kalapis Zoltán*: Balladaénekesek, mesemondók, vásárosok. Újvidék, 1980. Ism.: Péter László = Üzenet. X. 636–639.

- Katona Imre–Lábadi Károly*: Erdők, mezők, vadligetek. Drávaszögi magyar népbaldák. Újvidék, 1980. *Ism.*: Burány Béla: Egy könyv és tanulságai. = *Híd*. XLIV. 1243–1252.
- Kresz Mária*: Népi szücsmunka. Bp., 1979. *Ism.*: Tóth Izabella = *Hét*. XXV. 37; 8.
- Magyar néprajzi lexikon*. 2. köt. F–Ka. Főszerk. Ortutay Gyula. Bp., 1979. *Ism.*: Molnár Csikós László = *HungKözl*. XII. 42–43; 211–216.
- Martin György*: A magyar körtánc és európai rokonsága. Bp., 1979. *Ism.*: Sebők Géza = *ISz*. XXIII. 757–758.
- O. Nagy Gábor*: Mi fán terem? Magyar szólásmondások eredete. Bp., 1979. *Ism.*: Vajda Zsuzsa: Nyelvünk virágai, a szólások. = *Híd*. XLIV. 1138–1140.
- Nagy Olga*: A táltos törvénye. Népmese és esztétikum. Bukarest, 1978. *Ism.*: Szabó Zoltán = *Nyírk*. XXIV. 234–236.
- Pénovátz Antal*: Vajdasági magyar néprajzi kalauz. Újvidék, 1979. (Forum kiskönyvtár.) *Ism.*: Szente Imre: Vajdasági magyar világ. = *ÚjLátóh*. XXXI. 405–406., Vajda Zsuzsa: Morzsák a Vajdaság néprajzi hagyományából. = *Híd*. XLIV. 521–523.
- Péntek János*: A kalotaszegi népi hímzés és szókincse. Bukarest, 1979. *Ism.*: Szász Lőrinc = *Nyírk*. XXIV. 239–242.
- Polner Zoltán*: A Teknyőkaparó. Szeged, 1980. *Ism.*: Vajda Zsuzsa: Az ősi magyar hitvilág nyomában. = *Híd*. XLIV. 1390–1391.
- Reguly Antal* palóc jegyzetei. Sajtó alá rend., jegyz., és mutatókkal ell. Selmeczi Kovács Attila. Eger, 1975. *Ism.*: Csáky Károly: Reguly Antal palóc gyűjtéséről. = *Hét*. XXV. 42; 11.
- Szeghalom*. Szerk. Miklya Jenő, Szabó Ferenc. Szeghalom, 1979. *Ism.*: Gyáni Gábor = *LevéltSz*. XXX. 3; 509–513.
- Vargyas, Lajos*: Trends of Dissemination of the Ballad Genre. = *The European Medieval Ballad – a Symposium*. Ed. Hozapfel, Otto. Odense, 1978. *Ism.*: Dittmar, Jürgen = *ZfV*. LXXVI. 304.
- Vétecsék ki szóló szívem*. Vál. Ág Tibor, Sima Ferenc. Bp., 1979. *Ism.*: Liszka József: „Költészeti szépsége ragad vala el...” (Gondolatok a Vétecsék ki szóló szívem című balladagyűjtemény kapcsán.) = *Hét*. XXV. 20; 14.

1981-ben ismertetett néprajzi és néprajzi érdekű irodalom

- Ág Tibor–Sima Ferenc*: Vétecsék ki szóló szívem. Bp., 1979. *Ism.*: Móser Zoltán: Ismertetés – köszöntés – vallomás. = *Ttáj*. XXXV. 5; 92–95.
- Agrármuzeológiai Füzetek* 1. Szerk. Balassa Iván. Bp., 1980. *Ism.*: Füzes Endre: Megjelent az Agrármuzeológiai Füzetek első száma. = *NH*. X. 1–2; 36.
- Anyagi kultúra*. Tárgyi néprajzi dolgozatok. Szerk. Knézy Judit. Kaposvár, 1980. *Ism.*: Füzes Endre = *Műv*. XXII. 10; 57–58.
- Balassa Iván–Ortutay Gyula*: Magyar Néprajz. Bp., 1979. *Ism.*: Tóthová, Izabela = *Nár-Akt*. XVIII. 216–217.
- Balázs Sándor*: Szociológia és nemzetiségi önismerete. Bukarest, 1979. *Ism.*: Szabó Zsolt = *Honism*. IX. 2; 58–59.
- Balogh Lajos–Király Lajos*: Az állathangutánzó igék, hívogatók és terelők somogyi nyelvatlasza. Bp., 1976. *Ism.*: Gunda Béla = *Nyr*. X. 371–372.

- Barabás Jenő–Gilyén Nándor*: Vezérfonal népi építészetünk kutatásához. Bp., 1979. *Ism.*: Moser, Oskar = *ÖzfV*. LXXXIV. 3; 205–206.
- Barna Gábor*: Néphit és népszokások a Hortobágy vidékén. Bp., 1979. *Ism.*: Fehér Zoltán = *Honism*. IX. 1; 62–63.; Pócs Éva = *Ethn*. XCII. 507–508.
- Bartók Béla* Békés megyei gyűjtései. Szerk. Fasang Árpád. Sarkad, 1981. *Ism.*: Márai György = *BékésiÉ*. XVI. 517–518.
- Bolla Ilona–Csizmadia Andor–Degré Alajos–Horváth Pál*: Tanulmányok a falusi közösségekről. Pécs, 1977. (A Pécsi Tudományegyetem jogtörténeti tanszékének kiadványai 2.) *Ism.*: Tagányi Zoltán = *Ethn*. XCII. 605–606.
- Borús Rózsa*: Topolya népszokásai. Újvidék, 1981. *Ism.*: Beszédes Valéria: Topolya szokásainak monográfiája. = *Üzenet*. XI. 12; 617–619.
- Bura László–Fejér Kálmán–Petkes József*: Szatmár vidéki néphagyományok. Népdalok és szöttesek. Szatmár, 1979. *Ism.*: Gunda Béla = *Ethn*. XCII. 172–173.
- A céhes élet Erdélyben. Vál, bev. és jegyz. Kovách Géza, Binder Pál. Bukarest, 1981. *Ism.*: Imreh István: Céhbeli kézművesek dicsérete. = *Utunk*. XXXVI. 40; 8.
- Dankó Imre*: Opuscula ethnographica. Debrecen, 1975. *Ism.*: Sándor István: A Múzeumbaráti Kör nagyszerű kiadványáról, Dankó Imre tanulmánykötetéről. = *MK*. 35. 92–96.
- Dávid András*: Hej paun paune. 111 madarski narodnih balada. Subotica–Beograd, 1980. *Ism.*: Penavin Olga: Magyar népballadák – szerbhorvát nyelven. = *Üzenet*. XI. 4; 184–187.
- Demény István Pál*: Kerekes Izsák balladája. Bukarest, 1980. *Ism.*: Antal Árpád = *NyIrK*. XXV. 102–103., Szöcs István: Kerekes Izsák családfája. = *Utunk*. XXXVI. 29; 2–3.
- Den Hollander, A. N. J.*: Az Alföld települései és lakói. Bp., 1980. *Ism.*: Viga Gyula: Az Alföld település- és társadalomrajzához. = *BorsSz*. XXVI. 1; 93–94.
- Dobrossy István*: Dohánytermesztés a Nyírségben. Debrecen, 1978. (*Studia Folkloristica et Ethnographica* 2.) *Ism.*: Viga Gyula = *AgrártörtSz*. XXIII. 616–618.
- Dömötör Tekla*: A magyar nép hiedelemvilága. Bp., 1981. *Ism.*: Beszédes Valéria: A néphitkutatás szintézise. = *Üzenet*. XI. 376–378.
- Elindultam hosszú útra. Gyűjt., bev. és jegyz. ellátta: Ráduly János. A kibédi Majlát Józsefné Ötvös Sára népballadáit. Bp., 1979. *Ism.*: Banó István = *Ethn*. XCII. 178–180.
- Erdők, mezők, vad ligetek. Drávaszögi magyar népballadák. Újvidék, 1980. *Ism.*: Péter László: Balladaélettan. = *Üzenet*. XI. 1–2; 66–70.
- Fügedi Mária–Viga Gyula*: Borsod megye néprajzi irodalma. III. Debrecen, 1979. (A Herman Ottó Múzeum Néprajzi Kiadványai 9.) *Ism.*: Hankóczy Gyula = *BorsSz*. XXVI. 3; 93.
- Fülöp György*: A kiskánizsai ragadványnevek. Nagykanizsa, 1979. *Ism.*: Csoma Zsigmond = *Honism*. IX. 3; 57.
- Gáspár János*: Kerekecske, gombocska. Mesék, versek, mondókák. Bukarest, 1977. *Ism.*: Kovács Ágnes = *Honism*. IX. 3; 59–60.
- Gazda József*: Így tudom, így mondom. A régi falu emlékezete. Bukarest, 1980. *Ism.*: Gagy József: Emlékeinkben az egység. = *A Hét*. XII. 31; 9.; Kormos Gyula: Így tudjuk, így mondjuk. = *Utunk*. XXXVI. 19; 8.; H. Szabó Gyula = *Könyvt*. 1; 28–29.

- Gazda Klára*: Gyermekvilág Esztelneken. Néprajzi monográfia. Bukarest, 1980. *Ism.*: Kós Károly: Lapozom a gyermekvilág néprajzi könyvét. = *Művelődés*. XXXIV. 3; 42–44.; Nagy Olga: Elfogult tudósítás. = *Utunk*. XXXVI. 16; 2.
- Gunda Béla*: *Ethnographica Carpatho-Balcanica*. Bp., 1979. *Ism.*: A. G. = *FVL*. XXIV. 1; 139–140.; Barabás Jenő = *Ethn*. XCII. 499–501.; Hainding, K. = *ZHVfS*. LXXII. 248.; Podolák, Ján = *SlovNár*. XIX. 449–451.
- Gunda Béla*: Kulturverbindungen zwischen dem Ostalpenvorraum und dem ungarischen Transdanubien. = *Gunda Béla: Ethnographica Carpatho-Balcanica*. Bp., 1979. *Ism.*: —. = *Anthr*. LXXVI. 1–2; 249–250.
- Gunda Béla*: Ludovy transport v Gemeri. = *Gemer*. III. 1978. 133–137. *Ism.*: —. *Český Lid*. LXVIII. 2; 116.
- Gyémántkígyó. Ordódy József és Kovács Károly meséi. Antológia. Gyűjt., bev. és jegyz. S. Dobos Ilona. Bp., 1981. *Ism.*: Vajda Zsuzsa: Két mesemondó repertoárjából. = *Híd*. XLV. 10; 1264–1266.
- Hajdú-Bihar temetőművészete. Debrecen, 1980. *Ism.*: Ács Zoltán = *Fo*. XIII. 8; 94–95.
- Hann, L. M.*: Tázlár: a Village in Hungary. Cambridge etc. 1980. (*Changing Cultures Series*.) *Ism.*: Bogdanovicz, P. = *SEER*. LIX. 3; 468–469.; Hoffmann Tamás = *AEthn*. XXX. 3–4; 429–431.; Jávorka Kata = *Ethn*. XCII. 599–600.
- Ház és Ember. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Közleményei 1. Szerk. Kecskés Péter. Szentendre, 1980. *Ism.*: Füzes Endre = *Ethn*. XCII. 611–612.
- Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. Bp., 1980. *Ism.* Fejős Zoltán = *Vság*. XXIV. 114–115.
- Hofer, Tamás*: Changes in the Style of Folk Art and Various Branches of Folklore in Hungary During the 19th Century. 1980. *Ism.*: —. = *VolksBull*. VII. 1; 107.
- Hofer, Tamás–Fél, Edit*: Magyar népművészet. Bp., 1976, 1977. *Ism.*: Danterová, Izabella = *SlovNár*. XXIX. 1; 158–160.
- Honko, Lauri–Voigt, Vilmos* (szerk.): Genre, Structure and Reproduction in Oral Literature. Bp., 1980. *Ism.*: Niedermüller Péter = *NyK*. LXXXVIII. 473–474.
- Horváth István*: Magyarózdi toronyalja. 2. bőv. kiad. Bp., 1980. *Ism.*: Görömbei András = *Alf*. XXXII. 4; 86–88.; Mészárosné Varga Mária = *NÉ*. 5; 98–101.; Penavin Olga: Írói falurajz. = *Üzenet*. XI. 10–11; 556–557.; Puskás Tivadar: Magyarózdi „titokaija” = *Utunk*. XXXVI. 51; 1. 3.; Tóth Pál Péter = *Vság*. XXIV. 105–107.
- Hungarológiai Értesítő*. 1979. I. Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság. Bp., 1979. *Ism.*: Voigt Vilmos = *Ethn*. XCII. 634–636.
- Így teltek hónapok, évek. Vál. és gondozta: Salamon Anikó. Bukarest, 1979. *Ism.*: Szabó Zsolt: A falu szociográfiájáról háromféleképpen. = *Honism*. IX. 2; 58–59.
- Imreh István*: Erdélyi hétköznapiak. Bukarest, 1979. *Ism.*: Bárh János = *Honism*. IX. 3; 51–52.
- Jung Károly*: Az emberélet fordulói. Gombosi népszokások. Újvidék, 1978. *Ism.*: Széman, Zsuzsa = *AEthn*. XXX. 219–220.
- Kalapis Zoltán*: Balladaénekesek, mesemondók, vásárosok. Újvidék. 1980. *Ism.*: Herédi Gusztáv = *Kor*. XL. 64–65.; Mezey József: Körön belül – körön kívül. = *A Hét*. XII. 39; 8.
- Kiss Jenő*: A cipésmesterség szakszókincse a rábaközi Mihályiban. Bp., 1981. (*Magyar Csoportnyelvi Dolgozatok 5.*) *Ism.*: Mollay Károly = *SoprSz*. XXXV. 285.

- Kocsi Mária–Csomor Lajos*: Korondi székely fazekasság. Bp., 1980. Ism.: Molnos Lajos: A fa mögött ott van az erdő is! = Utunk. XXXVI. 40; 6.; Sebők Mária: Korondi fazekasok. = Hét. XXVI. 39; 9.
- Kós Károly*: Eszköz, munka, néphagyomány. Bp., 1979. Ism.: Balassa Iván = Ethn. XCII. 502–505.; D. Varga László = Hét. XXVI. 20; 8.
- Kósa László*: A burgonya Magyarországon. Bp., 1980. Ism.: Ács Zoltán = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 2; 123–124.; Deák, Ernő: UH. LII. 4; 301–303.; Szilágyi Miklós = Som. 111–112.
- Kósa László*: Megjártam a hadak útját. A magyar nép történeti emlékezete. Bp., 1980. Ism.: Buzinkay Géza = MN. XLIV. 45; 13.; Ódor László = ÉI. XXV. 8; 11.; Szabó Ferenc = BékésiÉ. XVI. 386–387.; Zalabai Zsigmond = ÚjSzó. XXXIV. III. 6. 55.
- S. Kovács, Ilona*: Hirtenkunst aus Ungarn. Leipzig, 1977. Ism.: Wildhaber, Robert = SchAfv. LXXVII. 1–2; 128.
- Kovalovszki Júlia*: Településátadások Tiszaeszlár-Bashalmon. Bp., 1980. Ism.: Füzes Endre = Ethn. XCII. 615–616.
- Kötések, sodrásban. Összeáll. Cseke Péter, Zágoni Attila. Bukarest, 1980. – Paraszti életforma változás. Ism.: Szabó Zolt = Honism. IX. 2; 58–59.
- Kövi Pál*: Erdélyi lakoma. Bukarest, 1980. Ism.: Trugly Sándor = Hét. XXVI. 47; 8.
- Kríza Ildikó–Tátrai Zsuzsanna*: Kis Magyar Néprajz a Rádióban. Bp., 1978. Ism.: Magyar, Judit: Folk Customs of Christmas. = Karikázó. VI. 3; 1–2.
- Kuoliaaksi tanssitetty tyttö. (A halálra táncoltatott leány.) Vál. és finnre ford. Viljo Tervonen. Helsinki, 1979. Ism.: Kovács Ágnes = Honism. IX. 1; 63–64.
- Lajos Árpád*: Nemesek és partiak Szuhafeőn. Miskolc, 1979. (Borsodi kismonográfiák 8.) Ism.: Barna Gábor = Honism. IX. 2; 59–60., Kósa László = Alf. XXXII. 5; 86–88.
- A magyar folklór. Bp., 1979. Ism.: Fejős Zoltán–Niedermüller Péter = Fo. XIII. 9; 93–94.
- Magyar néprajz. 1979. Könyvismertetések. = HungÉrt. 3; 3–4. 203–256.
- Magyar Néprajzi Lexikon. I. Szerk. Ortutay Gyula. Bp., 1977. Ism.: Baumann, Mariusz = Lud. LXV. 320–321.
- Magyar Néprajzi Lexikon. II. F–Ka. Bp., 1979. Ism.: Bodrogi Tibor = AEthn. XXX. 3–4; 427.
- Magyar néptáncagyomány. Bp., 1980. Ism.: Almási, István = AF. II. 332–333.
- A magyar tanyarendszer múltja. Bp., 1980. Ism.: Hársfalvi Péter = Száz. CXV. 425–427.
- Manga János*: Palócföld. Bp., 1979. Ism.: Csáky Károly: Manga János posztumusz könyvéről. = Hét. XXVI. 19; 15.
- Martin György*: A magyar körtánc és európai rokonsága. Bp., 1979. Ism.: Kósa László = Fo. XIII. 9; 95–96.
- Mórocz Károly–Ág Tibor*: Kodály Zoltán nyomában. Bratislava, 1978. Ism.: Molnár László = Honism. IX. 2; 60.
- Nagy Dezső*: Az amerikai magyarok folklórja. Bp., 1978–1979. (Folklore Archives 8.) Ism.: Fejős, Zoltán = AEthn. XXX. 215–218.
- Nagy Olga*: A táltos törvénye. Népmese és esztétikum. Bukarest, 1978. Ism.: Széman, Zsuzsa = AEthn. XXX. 220–221.

- Népismereti dolgozatok 1980. Szerk. Kós Károly, Faragó József. Bukarest, 1980. Ism.: Gunda Béla = Ethn. XCII. 170–171.; Katona Ádám: Népismereti Dolgozatok – és a még több népismeret kérdései. = A Hét. XII. 1; 10–11.; Vita a Dolgozatokról. Keszeg Vilmos: Búvópatak vagy tényleges nagykorúsodás?; Pozsony Ferenc: Legyen modell a fiataloknak. = A Hét. XII. 1. 10.
- Néprajzi csoportok kutatási módszerei. Szerk. Paládi-Kovács Attila. Bp., 1980. (Elő-munkálatok a Magyarság Néprajzához 7.) Ism.: Nádas Éva = Ethn. XCII. 508–510.
- Néprajzi kutatások Nyírlugoson. I–II. Nyíregyháza, 1977, 1979. Ism.: Farkas József = Szabolcs-SzatmáriSz. XVI. 1; 104–107.
- Netting, Robert Mc C.: Cultural Ecology. Massachusetts–London, etc. 1977. Ism.: Sárkány, Mihály = AEthn. XXX. 222–223.
- Novák László: Fejfák a Duna–Tisza közén. Nagykőrös, 1980. (Az Arany János múzeum kismonográfiái. 1.) Ism.: Selmeczi Kovács Attila: Monográfia az alföldi fejfák-ról. = NH. X. 1–2; 34–35.
- Oinas, F. J.: Folklore in the Program of the Fifth International Finno-Ugric Congress, Turku, 1980. Ism.: – = UAJb. LIII. 132–134.
- Paládi-Kovács Attila: A magyar parasztság rétgazdálkodása. Bp., 1979. Ism.: Fenton, Alexander = Ethn. XCII. 505–507.; Gerstner Károly = MNy. LXXVII. 499–503.; Podolák, Ján = Agrikulta. 205–207.; Szilágyi Miklós = BékésiÉ. XVI. 513–514.
- Parádi Nándor: Sarvaly középkori pincéi és kemencéi. = Archaeológiai Értesítő 1979. Ism.: H. Csukás Györgyi = Ethn. XCII. 613–615.
- Penavin Olga: A nagycsaládszervezet Szlavóniában (Kórógyon). Újvidék, 1981. Ism.: Beszédes Valéria: Kórógy néprajzi monográfiája. = Üzenet. XI. 10–11; 553–555.; Fekete J. József: A vállalkozás beteljesítése. = Híd. XLV. 10; 1253–1256.; L[ábad] K[ároly]: A szlavóniai nagycsalád. = MképesÚjs. XXX. 19; 30.; Vajda Zsuzsa: Mono-gráfia a nagycsaládszervezetről. = Híd. XLV. 11; 1400–1402.
- Pénovátz Antal: Vajdasági magyar néprajzi kalauz. Újvidék, 1980. Ism.: Kósa László = Fo. XIII. 1; 84–85.
- Péntek János: A kalotaszegi népi hímzés és szókincse. Bukarest, 1979. Ism.: Fél Edit = Ethn. XCII. 171–172.
- Polner Zoltán: A Teknyőkaparó. Szeged, 1980. Ism.: Beszédes Valéria: A táltoshit em-lékei. = Üzenet. XI. 381–382.
- A puszták népe. A Mezőföld története. Szerk. Fitz Jenő. Székesfehérvár, 1980. (Az István király Múzeum közleményei D. sorozat. 133.) Ism.: Selmeczi Kovács Attila: Múzeumi kiadvány a Mezőföldről. = NH. X. 1–2; 36–37.
- Rékasy Ildikó: Györffy István munkássága. Bibliográfia. Szolnok, 1977. Ism.: Selme-czi Kovács Attila = AgrártörtSz. XXIII. 618.
- Rozmaringkoszorú. Összeáll.: Kósa László. Bratislava, 1979. Ism.: Katona Imre: A szlo-vákiai magyarság folklórjának reprezentatív antológiája. = Ttáj. XXXV. 5; 89–92.
- Scheiber Sándor: Folklor és tárgytörténet. I–II. Bp., 1977. Ism.: Dán, Róbert = AOH. XXIII. 175–177.
- B. Sergő Erzsébet: Pentelei női viselet. Székesfehérvár, 1976. (Alba Regia. XV.) Ism.: N. Fülöp Katalin = Ethn. XCII. 620–621.

- A Szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve 1977–1978. Szerk. Szilágyi Miklós. Szekszárd, 1979. *Ism.*: Petánovits Katalin = *Ethn.* XCII. 510–512.
- Takács Lajos*: Irtásgazdálkodásunk emlékei. Bp., 1980. *Ism.*: Balogh István = *Ethn.* XCII. 607–608., Balogh Lajos = *NyK.* LXXXIII. 260–261., Švecová, Soňa = *SlovNár.* XXIX. 160–161.
- Takács Lajos*: A Kis-Balaton és környéke. Kaposvár, 1978. (*Somogyi Almanach* 27–29.) *Ism.*: Fábíán Pál = *Nyr.* XV. 370–371.
- Tanulmányok Nagykőrös történetéből és néprajzából. Nagykőrös, 1978. (Nagykőrösi Arany János Múzeum közleményei 1.) *Ism.*: Hamar Anna = *Ethn.* XCII. 512.
- Tárkány Szűcs, Ernő*: Collecting Legal Folk Customs in Hungary. *Acta Ethnographica.* 1980. *Ism.*: —. = *VolksBull.* VII. 1; 115–116.
- Tárkány Szűcs Ernő*: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981. *Ism.*: H. M. = *NÉ.* 5; 101–102.; Csillag György = *MTud.* LXXXVIII. Új folyam XXVI. 792–794.; Dömötör Tekla: Jog és néprajz. = *Vil.* XXII. 786–787.; Nagy Olga: Egy néprajztudós életművének tanulságai. = *Kor.* XL. 877–878.; Penavin Olga: Szokásrendszer, magatartásforma. = *Üzenet.* XI. 378–380.; Varga Csaba: Népi jogszokásoktól a jogi népszokásokig. = *JogtudKözl.* XXXVI. 880–886.; Vekerdí László = *Vság.* XXIV. 5; 109–111.
- Tarr, László*: Karren – Kutsche – Karosse. Eine Geschichte des Wagens. 2. erweit. Aufl. Bp.–Berlin, 1978. *Ism.*: Kirchberg, P. = *NeueM.* XXIV. 2; 140–141.
- Timaffy László*: Szigetköz. Bp., 1980. *Ism.*: Gunda Béla = *Honism.* IX. 1; 60–62.
- Ujváry Zoltán*: *Ethnographica et Folkloristica Carpatica.* Debrecen, 1979. *Ism.*: Podoba, Juraj = *SlovNár.* XIX. 442–444.
- Ujváry Zoltán*: Népszokás és népköltészet. Debrecen, 1980. (Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Közleményei 35.) *Ism.*: Küllös Imola = *Fo.* XIII. 10; 85–87.; *NH.* X. 1–2; 33–34.; Szilágyi Miklós = *Alf.* XXXII. 11; 102.
- Ujváry Zoltán*: The Parody of Funeral. Debrecen, 1978. *Ism.*: Pócs Éva = *AEthn.* XXX. 3–4; 427–429.
- Ujváry Zoltán*: Szállj el fecskemadár. Bp., 1980. *Ism.*: Küllös Imola = *Fo.* XIII. 10; 85–87.
- Ujváry Zoltán*: A temetés paródiája. Temetés és halál a népi játékokban. Debrecen, 1978., *Ism.*: Küllös Imola: Ujváry Zoltán újabb könyveiről. = *Fo.* XIII. 1981. 85–87.
- Vargyas Lajos*: A magyarság népzeneje. Bp., 1981. *Ism.*: Ág Tibor: Vargyas Lajos új könyvéről. = *Hét.* XXVI. 43; 14–15.
- Végh Antal*: Száz szatmári parasztétel. Bp., 1978. *Ism.*: Béres András = *Honism.* IX. 3; 60–61.
- Veres László*: A Bükk hegység üveghutái. Miskolc, 1978. (Borsodi kismonográfiák 7.) *Ism.*: Hegyi Imre = *Ethn.* XCII. 188–189.
- Vétessék ki szóló szívem. Szlovákiai magyar népballadák. Bratislava, 1979. *Ism.*: Csáky Károly = *Honism.* IX. 3; 56–57.
- Viga Gyula*: Népi kecsketartás Magyarországon. Miskolc, 1981. *Ism.*: Petercsák Tivadar = *BorsSz.* XXVI. 94–96.
- Vöő Gabriella*: Tréfás népi elbeszélések. Bukarest, 1981. *Ism.*: Benedek Katalin: A rá-tótiadától a trufáig. = *NH.* X. 1–2; 35–36.

Magyar néprajz, 1981

Árkádia.

Antológia a Déri Múzeum Baráti Köre fennállása 50. évfordulójára. Szerkesztette: Dankó Imre. Debrecen, 1978 [1981]. 297 l.

A debreceni Déri Múzeum a leggazdagabb vidéki muzeális gyűjtemény Magyarországon. A mellette dolgozó baráti kör, melyet 1928-ban alapítottak, a legrégebben folyamatosan működő intézmény a maga nemében. A jubileumi kiadvány azt a társadalmi, a múzeumi munkát segítő tevékenységet kívánja reprezentálni, amit a kör tagjai kifejtettek és kifejteneek. Maga a kötet is valóságos múzeumbaráti munka eredménye, a szerzők és a szerkesztő, önkéntes és ingyenes közreműködésével jött létre. A tematikája rendkívül szerteágazó, régészeti dolgozatoktól kezdve madártani, művészettörténeti, helytörténeti, szociológiai, irodalomtörténeti és néprajzi cikkekig bezáróan különfajta érdeklődésű, terjedelmű és igényű írásokkal találkozunk benne. A 29 cikk és tanulmány közül csupán a két utóbbi tárgykörbe tartozók rövid ismertetésére térünk ki. *Bán Imre* a *Himnusz* egy jól ismert rímpárjának nagy irodalmi múltjával foglalkozik. *Péter László* Csokonai karcagi tartózkodásának részleteit derítette ki. *Csapláros István* írása a magyar–finn irodalmi kapcsolatokról nyújt elsősorban bibliográfiai áttekintést. *Katona Imre* tanulmánya a gyermekfolklórról általános és összefoglaló igényről szól. *Ujváry Zoltán* egy ókori téma (*Caritas Romana*) meglétét mutatja ki a magyar folklórban. *Molnár József* egy jeles tudású csengeri adatközlőre emlékezik. *Dömötör Sándor* kis adalékot közöl a betyárfolklórról. A kötet két külföldi szerzőjének tanulmánya is néprajzi tárgyú, az angliai etnográfiai múzeumokról és a bulgáriai népi árucse-re mozzanatairól. *Dankó Imre* szerkesztő rövid bevezetőjében a baráti kör történetének legfontosabb mozzanatait eleveníti föl, nagyobb tanulmányában pedig a romániai magyar tudományos irodalom szemléjét készítette el, különös tekintettel az 1970-es évekre.

Kósa László

Arta populară. Bibliografie, Népművészet, Bibliográfia.

Összeállította Bakó László. [Kiadja: Hargita megye Szocialista Művelődési és Nevelési Bizottsága. Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Hargita megyei Irányító Központja. Megyei Könyvtár.] Csíkszereda, [é. n.] 1981. 83 l.

A néprajztudomány kérdései iránt érdeklődők és az önkéntes gyűjtők igényeinek kielégítését szolgálja Bakó László bibliográfiai mutatója, amely nyomtatott fedőlappal, házi sokszorosításban 100 példányban jelent meg Csíkszeredában. A több mint 1200 tételt tartalmazó bibliográfia 33 fejezetbe csoportosítja az adatokat (Népművészet; Hargita népművészete; Kiállítás; Néprajzi és falumúzeum; Népművészek; Iparművészet; Művészet és Kisipari Szövetkezetek; Népművészeti körök; Fafaragás; Kőfaragás; Faragott kapuk; Parasztházak; Szőnyegek; Csergék; Népviselet; Szőttesek; Varrotások; Csipke; Nád és egyebek; Bőrművesség; Kéreg; Ikonok, freskók; Festők; Vasmunkák; Csont; Kerámia; Életforma; Nyelvészet; Folklor; Hagyományok; Balladák; Népi tánc; Temetők). Tartalmaz románul megjelent cikkekre vonatkozó adatokat (a román nemzeti bibliográfia vonatkozó tételeit, valamint a helyi napilap anyagából), és az országos terjesztésű magyar nyelvű sajtóorgánumok (elsősorban a Művelődés, Előre, Falvak Dolgozó Népe, A Hét, Utunk, Korunk, Új Élet) és a megyei napilap (a Hargita) néprajzi szempontból hasznosítható cikkek, tanulmányok, adatközlések bibliográfiai adatait. A bibliográfia időhatárai: 1965–1974.

Szabó Zsolt

Bálint Sándor: A hagyomány szolgálatában.

Összegyűjtött dolgozatok. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1981. 245 l.

Bálint Sándor 1980-ban, 76 éves korában hunyt el váratlanul, egy tragikus bal eset következtében. Utolsó kötete, melyet még ő állított össze, megjelenését már nem érthette meg. A cím találóan jellemzi Bálint Sándort. Aligha kereshetnénk munkás, szorgalmas életére tömörebb jellemzést, mint azt, hogy a hagyomány szolgálatában telt el. Ez a tradíció iránti hűség a szülőföldje iránti elkötelezettségen túl, jelentette a magyar népi kultúra s a római katolikus vallásos népi műveltség iránti odaadó ragaszkodást egyaránt. Bálint Sándornál a pontos tárgyi tudás és a személyes élmények gazdagsága akkor ötvöződik leginkább kerek egészzé, amikor a magyar paraszti hitélettel foglalkozik. Nemcsak a tételes vallásoknak volt ő kitűnő ismerője, hanem a bűvópatakként létező, az egyéni élmények és eljárások sokaságát őrző személyes vallási gyakorlatnak is. Ennek legjobb tanúságait *A népi hitvilág*, a *Liturgia és néphagyomány*, *Patrocinium*, *egyházi év és néphagyomány* című tanulmányai őrzik.

E könyve három részre tagolódik, s ez a három fejezet címeiben jelzi érdeklődésének fő irányait. Először a *Népi hitélet* körébe vágó írásokat olvashatjuk. A második részben *A szegedi világ* jeles alakjaival, eseményeivel, történeteivel ismerkedhetünk. (Dugonics András, Vedres István, Juhász Gyula és mások.) Az utolsó rész *Emberek, művek* címen olyan tudósokról, s alkotásaikról szól, akiket Bálint Sándor nagyra becsült. Például kiemeli *Györffy István* munkásságából, hogy számára a néprajz nem pusztán tudományszak, hanem a magyar sors, a magyar múlt megismerésének egyik legfontosabb eszköze. Közeli ismerte *Ortutay Gyulát*, aki Szegeden volt egyetemi hallgató. Leírja *Móricz Zsigmonddal* való találkozását. Emléket állít *Lőw Immánuel*-nek, a tudós szegedi rabbinak, és a hódmezővásárhelyi *Kiss Lajos*nak, aki a magyar

népismeret egyik legnagyobb mestere volt. Olvashatunk: *Veres Péter*: Bölcs és balgag tag őseink, *Pogány Péter*: A magyar ponyva tüköre és *Polner Zoltán*: Föld szülte fáját c. könyveiről. Ezekből az írásokból is kicsendül szerzőjük aggodalmas szeretete népe eltűnőben levő szóbeli kultúrája iránt. A kötet Bálint Sándor tömör életrajzával zárul.

Szemerényi Ágnes

Bartók Béla Békés megyei gyűjtései.

Szerkesztette Fasang Árpád. A békéscsabai Megyei Művelődési Központ és a sarkadi Nagyközségi Művelődési Ház kiadványa. Sarkad, 1981. 265 l. (A Békési Műhely külön-száma.)

Egyetlen tájhoz sem fűzték olyan szoros kapcsolatok Bartók Bélát, mint Békés megyéhez, ahol húga és családja lakott, akiket évtizedeken át rendszeresen látogatott. Itt gyűjtött először népdalokat, ezek számát újabb tartózkodásai alkalmával rendszerint növelte. Fasang Árpád a változatokat és a bizonytalanul datált kéziratokat mérlegelve mintegy 750–800-ra becsüli a Bartók által gyűjtött békési dalok számát. Ezekből 353-at ad közre a nagyalakú, sokszorosító technikával készült kötet. Célja elsősorban közművelődési jellegű, a helyi népdalköröknek, iskoláknak, érdeklődőknek ismét a kezébe adni, amit a nagy zeneszerző annak idején megmentett a feledéstől. Az anyag laza tematikus csoportokban található a kiadványban. Meglepő, hogy milyen sok, ma már országosan ismert dallam és szöveg származik a különben néprajzilag kevésbé számon-tartott Békés megyéből. Ennek egyik oka az, hogy Bartók ezeket a dalokat munkáiban példaanyagként használta. A népzenei oktatás pedig a klasszikusnak számító darabokat tankönyvbe illesztve népszerűsítette. A másik ok: Bartók valójában „véletlenszerűen” került Békésbe, hiszen a rokoni kapcsolatok vonzották, s nem valamifajta tudományos meggondolás, azonban a korabeli Magyarországon akkor még oly eleven volt a népzene, hogy ezen a kulturálisan nyitott, viszonylag vegyes népességű tájon is bőven meríthetett belőle. Fasang Árpád előszava *A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben* (Békéscsaba, 1981) című kiadványban megjelent tanulmányának rövidebb változata.

K. L.

Bartók Béla kapcsolata a moldvai csángómagyarokkal.

Népdalok, népszokások, eredetmondák a magyar nyelvterület legkeletibb részéből. Összeállította Domokos Pál Péter. Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1981. 116 l.

Levelezésének tanúsága szerint Bartók Béla 1913–14-ben tervezte, hogy népdalgyűjtő útra megy az archaikus néphagyományt őrző moldvai magyarok közé. Tervét az első világháború hiúsította meg. *A magyar népdal* című, 1924-ben megjelent munkájában megemlékezett egykori elképzeléséről. Domokos Pál Péter – visszaemlékezései sze-

rint — ezeket a sorokat olvasva határozta el, hogy útnak indul Moldvába, az ott élő magyarok történetének és néprajzának tanulmányozására. Első, 1929. évi utazása népzenei eredményeit nem sokkal később Budapesten bemutatta Bartóknak, aki ekkor találkozott először a moldvai magyar népzenevel. A következő években a fiatal Veress Sándor, majd ismét Domokos Pál Péter és Balla Péter jártak népzenei gyűjtőúton Moldvában. Gyűjtésük anyaga szintén eljutott a moldvai magyar népdalokat nagyra értékelő Bartókhoz. Végül 1938-ban a budapesti eukarisztikus világkongresszusra érkezett néhány moldvai magyar paraszttól Bartók Béla személyesen is hallhatott dallamokat. A Magyar Rádió az ő irányításával a legszebb darabokat Pátria-lemezekre vette föl. Ezek a főlvételek, szám szerint tizenhat, a moldvai Trunkról és kiegészítőleg nyolc, a Csík megyei Kászonimpérről, együttesen először kerültek kiadásra. Ugyancsak Pátria-lemezekre került 1938-ban néhány mese és monda szövege is, melyeket korábban és később lejegyzett darabok társaságában olvashatunk a kötetben. A gyűjteményt Domokos Pál Péter személyes hangvételű írása vezeti be, mely áttekinti Bartók találkozásait a moldvai magyarok népzenejével és a maga szerepét a moldvai magyar néphagyomány ismertetésében. A szövegeket és dallamokat jegyzetek kísérik. Az illusztrációk Imets László fametszetei.

Kósa László

Sam Beck and John W. Cole, eds.: *Ethnicity and Nationalism in Southeastern Europe*. Antropologisch-Sociologisch Centrum. Universiteit van Amsterdam, 1981. 144 l. (Papers on European and Mediterranean Societies. No. 14.)

Mint oly sok esetben, ezúttal is előadások gyűjteményével áll szemben az olvasó: az American Anthropological Society 1976-os ülészaka szolgált a kötet alapjául. A hasonló vállalkozások többségénél mégis egységesebb ez a tanulmánykötet. „A legutóbbi évtizedig az antropológusok furcsa módon elhanyagolták az etnikum kérdéskörét” — olvashatjuk William G. Lockwood *Vallás és nyelv mint az etnikai azonosság követelményei: összehasonlító vizsgálat* című értekezésében, s ezt a föltevést tekinthetjük a dolgozatok közös kiindulópontjának. Három deduktív és két induktív vizsgálat foglalkozik az etnikum mibenlétével, melyek közül az előbbiek alacsony színvonalúak, de hiányosságukért nem a gondolatmenet irányra, hanem az empirikus ismeretek fölszínessége okolható.

Mind a három szövegben meggyőző a mástól kölcsönzött alaptétel; csakis az alkalmazásban rejlik a hiba.

Katherine Verdery *Etnikai viszonyok és függőségi hierarchiák a volt Habsburg-birodalomban: Ausztria, Magyarország és Erdély* című tanulmányát annak a fölfogásnak az ismertetésével kezdi, melyhez hasonlóval Kosáry Domokosnak a XVIII. századi magyar művelődésről írott összefoglalásában találkozhat a magyar olvasó: a Habsburg-birodalom a tőkés világgazdaság peremén helyezkedett el, vagyis főként nyersanyagtermelő volt. Ennek az általános észrevételnek megfogalmazása után a szerző néhány lapon próbálja összegezni Erdély múltját, hogy azután rátérjen ugyanezen országrész jelenlegi helyzetének értékelésére. Vizsgálódásának ez a központi része a szakszerűség

elemi követelményeinek sem tesz eleget. Lábjegyzetben megemlíti, hogy 1973–74-ben IREX ösztöndíjjal terepmunkát végzett „román közösségben, amely korábban dzsenti magyarokat is magába foglalt” (26), de mivel kutatása helyéről és jellegéről semmi bővebbet nem árul el, az olvasó képtelen megítélni azok mélységét. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Katherine Verdery semmit nem ismer Erdély magyar nyelvű szakirodalmából. Jótékonynak nevezi Woodrow Wilsonnak a tételét a nemzetek önrendelkezéséről, s ebből vezeti le Erdélynek Romániához csatolását, amiből arra következtethetnénk, hogy az I. világháború után Magyarországtól Romániához csatolt területet nevezi Erdélynek, holott ez koránt sincs így: elemzése sokkal kisebb területre vonatkozik. Tájékozottságának fogyatékoságát bizonyítja, hogy nincs tudatában ennek az ellentmondásnak.

Hasonló tévedéseket találhatunk két másik tanulmányban. Sam Beck és Marilyn McArthur *Románia: etnikum, nacionalizmus és fejlődés* című értekezésében Budapestről beszél a XVIII. században, s azt állítja: az erdélyi magyarok sem németül, sem románul nem voltak hajlandók megtanulni. Ezúttal is a máshonnan átvett kiinduló állítás a figyelemre méltó: a kétféle – függő és önálló – értelmiség szembeállítására érdekes, az általános törvényszerűség alkalmazása viszont már hibás, mivel a szerzők alig ismerik Erdély múltját. Azt csak helyeselni lehet, hogy figyelembe veszik román marxista történészek kutatásait – bár ezek ismertetése is fölületes –, az viszont már aligha szerencsés, hogy egyetlen magyar nyelvű forrásmunkát sem olvastak. Részben ezzel magyarázható, hogy szövegükben sok az egyoldalúság: csak román kivándorlásról tudnak, s az erdélyi magyaroknak a két világháború közötti tevékenységét kizárólag fasizmusként jellemzik.

A harmadik deduktív eszmefuttatás, mely az *Etnikum és a nacionalizmus elterjedése* címet viseli, annyiban különbözik a megelőző kettőtől, hogy szerzője, John W. Cole, kifejezetten összegző igénnyel lép föl. Az előrebocsátott állítás ismét elgondolkodtató, sőt, talán bizonyos fokú önállóságot is elárul. A szerző úgy véli, hogy az oszmán és a Habsburg-birodalom egyaránt etnikai munkamegosztásra épült. Az egyensúlyt a XIX. század borította föl, amidőn Közép- s Délkelet-Európa is bekapcsolódott a tőkés világrendszerbe, a nacionalista mozgalmak pedig mindegyik etnikum számára kizárólagos jogokat követeltek. Az olvasóban azért merülnek föl kétségek e tanulmánnyal szemben, mert nyilvánvaló, hogy a gondolatmenet kifejtése során az antropológus egyáltalán nem veszi komolyan az időbeliséget, s a legkülönbözőbb korszakokhoz tartozó történeti jelenségeket helyezi egymás mellé. Szót ejt pl. görög és zsidó kereskedőkről, de még csak nem is céloz arra, hogy e kisebbségek nem ugyanakkor s nem is ugyanott jutottak döntő szerephez. Rendkívül messziről tekint arra a területre, amelyet Délkelet-Európának nevez; történetinek mondott áttekintésében sem fölvilágosodásról, sem szabadelvűségről, sem 1848-ról, sem 1867-ről nem tesz említést, így aztán aligha vagyunk szigorúak, ha átfogó igényű érvelését elnagyoltnak találjuk. Első lábjegyzetéből kiderül, hogy az 1970-es években ő is folytatott terepvizsgálatot, de ennek körülményeiről ugyanolyan nagyvonalúan hallgat, mint Katherine Verdery. Mivel kizárólag angol nyelvű szakirodalomra hivatkozik, nincs kizárva, hogy egyetlen olyan nyelvet sem ismer, amelyet az általa tanulmányozott vidéken beszélnek.

Bármilyen legyen is nyelv és etnikum viszonya, aligha lehet valamely etnikumot sikerrel jellemezni, ha nem vesszük tekintetbe a hozzá tartozó nyelvet. A kötet induk-

tív tanulmányai azért szakszerűbbek az eddig ismertetett három dolgozatnál, mert szerzőjük eleget tesz ennek a követelménynek. William G. Lockwood két vásárvárosban végzett megfigyeléseiből von le érdekes tanulságokat. Megállapítja, hogy legkevésbé gazdasági területen érezhető az etnikumok különválása. Ettől a közös vonástól eltekintve a két helyszín más és más jellegű: Boszniában a szerbek, horvátok és muzulmánok sokkal inkább befelé fordulnak, mint Burgenlandban a németek, horvátok s magyarok. A szerző azzal magyarázza e nagy különbséget, hogy Ausztriában a vallási elmentések nem esnek egybe az etnikai határokkal, de az olvasó másféle indoklást is lehetségesnek tarthat, emlékezhet például arra, hogy Burgenlandban az iparosítás erősítette a különféle etnikumok kölcsönhatását.

Lockwood okfejtéséből önként adódik a végkövetkeztetés, hogy az etnikumot nem lehet a nyelvből levezetni, vagyis érvénytelennek mondható az a Herder óta elterjedt fölfogás, melyről kis túlzással azt mondhatjuk, hogy döntően hatott mindarra, amit a Kárpát-medencében s környékén az etnikumról írtak az elmúlt másfél-két században. E cáfolatot határozott formában Susan Gal fogalmazza meg *Nyelv és etnikum Ausztriában: megfelelés vagy kölcsönhatás* című értekezésében. Felsőőr burgenlandi kisvárosban végzett kutatásai meggyőzően bizonyítják, hogy a nyelvnél kisebb és nagyobb egységeket is meg lehet feleltetni társadalmi csoportosulásoknak. Másszóval, az egyazon nyelvet beszélők közösségén belül is megfigyelhetők nyelvészeti szempontból lényegesnek tekinthető különbségek. A magyar azért válik mind szűkebb érvényességi körű jelrendszerré a kétajkú burgenlandi lakosok nyelvhasználatában, mert ez a nyelv hagyományosan a helyhez kötött paraszti életmódhoz kapcsolódott, ennek értékrendje pedig a II. világháború óta sokat veszített tekintélyéből.

Nagyon valószínű, hogy az itt ismertetett kötetből leginkább Susan Gal tanulmánya tarthat számot a magyarságtudomány művelőinek érdeklődésére. Nem azért, mert bizonyítja előföltevést, vagyis hitelteleníti az etnikumnak a nyelvtől való függését, hanem azért, mert hozzásegíthet ahhoz, hogy a jövőben árnyaltabban lássuk e meghatározottságot, sokoldalúbban vizsgáljuk az etnikai tudat nyelvi megnyilvánulásait, s többet foglalkozzunk a nyelv pragmatikai vetületének, az életmódnak és az értékrendszernek a kölcsönhatásával.

Szegedy-Maszák Mihály

Beck Zoltán: Építőáldozat.

Tanulmányok. Békéscsaba, 1981. 48 l. (Új Auróra Füzetek)

A kötet legterjedelmesebb tanulmánya eredeti gyűjtés alapján mutatja be a battonyai magyarok születéshez és keresztesítéshez kötődő szokásait. Két dolgozat szól az építőáldozatról: néhány frissen előkerült Békés megyei adatot mutat be a rítus történetére való kitekintéssel. Végül a *Táncsics a folklórban* című cikk az író és politikus orosházi szerepléséhez fűződő kortesdalok és szájhagyományok feldolgozására vállalkozik. Beck Zoltán írásai tudománynépszerűsítő stílusban készültek.

K. L.

Berettyóújfalu története.

Szerkesztette Varga Gyula. A berettyóújfalui Városi Tanács kiadása. Berettyóújfalu, 1981. 684 l.

Az 1970-es években országsszerte megélénkült helytörténeti tevékenység nyomán különösen Békés és Hajdú-Bihar megyékben látott napvilágot sorozatnyi kötet, mely helységektörténetet foglal magába. Ezek a kötetek ritka esetben egyetlen szerző munkái, általában tanulmánygyűjtemények. A többszerzős művek azonban nem tárgyalják teljes kronológiai és tematikai rendszerben az illető település történetét, hanem a tanulmányírók érdeklődésének megfelelően, valamint annak függvényében (akadt-e hozzáértő kutatója a korszaknak vagy a tárgynak) több-kevesebb részletességgel tárják föl a múltat. A berettyóújfalui kötet a teljességet leginkább megközelítő vállalkozások között foglal helyet. A huszonhat szerző huszonnégy tanulmánya bőven foglalkozik a helység kialakulásával, régészeti leleteivel és középkori emlékeivel. A későfeudális és kapitalista korszak történetében a gazdasági, a társadalom-, a népességtörténet egyaránt szerepel, a művelődéstörténeti tematikai viszont viszonylag szegényes tartalmú fejezetet kapott. Terjedelmes rész foglalkozik a helység legutóbbi 30–35 évének eseményeivel a várossá emelkedés és a modern településfejlődés jegyében. (A városi rangot 1979-ben kapta meg Berettyóújfalu.)

A békési és hajdú-bihari helytörténeti kötetek gyakorlattá vált szerkesztési elveit követve azon kívül, hogy az újkori történeti feldolgozás nagyszámú néprajzi adatot és értékes anyagot szintén tartalmaz, ebbe a tanulmánygyűjteménybe is több néprajzi dolgozat került be. A néprajzi tanulmányok elsősorban az anyagi kultúra területeiről választották tárgyukat. *Dám László* a település és az építkezés feldolgozását nyújtja a 19. század első feléig visszanyúlóan. *Varga Gyula* a két háború közti község gazdálkodását mutatja be, melynek jellegzetessége a feudális eredetű nagybirtok hiányában a nagygazdák és középparasztok okszerű gazdálkodásra való viszonylag zavartalan törekvése volt. *Barna Gábor* egyetlen tanulmányba foglaltan három nagy kulturális terület, a háziipar, a viselet és a táplálkozás gyűjtési tapasztalatait összegzi. *P. Szalay Emőke* és *V. Szathmári Ibolya* dolgozatában az emberi élet nagy fordulóinak szokásairól, és a település közösségi életének néhány szervezeti formájáról (társasmunkák, összejövetelek, baráti, rokoni, szomszédsági kapcsolatok, egyletek, körök) olvashatunk. A néprajzi fejezetekből egyértelműen olyan városiasodó-modernizálódó kultúra képe bontakozik ki, mely már a század elején is a paraszti polgárosulás előrehaladott fokán állt. A két háború között a község státusa (Csonka-Bihar vármegye székhelye volt) siettettenek a változási iránynak a kiteljesedését. Az átalakulás ugyanakkor – legalábbis a tanulmányok tanulsága ez – nem formált új, a tájra és a településre jellemző sajátos arculatot.

K. L.

Bodnár Bálint: Kisvárdai környéki népmesék.

Válogatta, az előszót és a jegyzeteket írta: Erdész Sándor. Nyíregyháza, 1980. 174 l. (A Jósza András múzeum kiadványai 18.)

Bodnár Bálint (1911–1977) néprajzi gyűjtő és mesemondó 1958-tól vett részt a magyarországi Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatokon. Évről évre kiváló pályamunkákat nyújtott be, melyek tematikája a néphagyomány széles területeit magába foglalta, érdeklődése azonban elsősorban a mesemondáshoz kötődött. A nagy terjedelmű kéziratos anyagból huszonöt mesét válogatott ki a kötet számára Erdész Sándor, aki a Bodnár Bálintra emlékező előszót és a tudományos igényű szövegközlés jegyzeteit is elkészítette.

K. L.

Borús Rózsa: Topolya népszokásai.

A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének kiadása. Újvidék, 1981. 186 l.

Borús Rózsa bácbstopolyai tisztviselő és önkéntes néprajzi gyűjtő könyve eredetileg bölcsészdoktori értekezésként készült és került megvédésre a debreceni KLTE Néprajzi Tanszékén. Több mint húsz év gyűjtéseinek és a helyi lapban (Topolya és környéke) közzétett cikkeknek eredményeképpen állt egybe a város és környéke népszokásait tárgyaló munka, mely két nagyobb fejezetből áll. Az első és terjedelmében nagyobb rész a naptári év jeles napjaihoz kapcsolva tárgyalja a bácbstopolyaiak szokás- és hiedelemvilágát, a második, terjedelmében kisebb rész pedig az emberélet fordulójának szokáskörébe enged betekinteni. Az esztendő néprajzát feldolgozó rész a Bálint Sándor összefoglaló monográfiáiból ismert módszerből kiindulva a kalendáriumi ünnepekhez kapcsolódva tárgyalja az anyagot, sok értékes adattal és széles mesélő kedvvel társulva. Az egyes jeles napok és ünnepek leírásai alkalmat adtak a szerzőnek arra is, hogy Bácbstopolya népköltészetének megfelelő változataiból közöljön, ezért a munkában számos népdalszöveg, tánckurjantás, ráolvasás és hiedelemmonda is található.

Az emberélet fordulóját bemutató rész, rövidségénél fogva csak vázlatosan tárgyalhatja a kérdést. Ennek ellenére itt is gazdag hiedelemanyag és néhány szép hiedelemmonda található. A kötetet az egyes szokásokhoz kapcsolódó fényképanyag, valamint jegyzet és irodalom teszi teljessé.

J. K.

A céhes élet Erdélyben.

Válogatta, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Kovách Géza és Binder Pál. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981. 316 l. (Téka)

Az erdélyi céhek története mindaddig hiányosan ismert a szakirodalomban. Ez a könyvecske sem a hiány pótlására készült, csupán betekintést kíván nyújtani a céhek mindennapos tevékenységébe, szervezeti életébe és szokásaiba. Az előszó sem kísérel meg az erdélyi céhek sajátosságait vagy számokban kifejezhető jellegét meghatározni, csupán általános összegzést ad a tárgyról. A közölt 33 dokumentum – főleg szabályzat

és céhlevél – nagyszámú művelődéstörténeti, ipartörténeti és néprajzi adatot tartalmaz. Egy részük most lát először nyomdafestéket, különböző levéltárak és múzeumok birtokában van. A legkorábbi 1376-ból származik, a szász városok szabályzata, a legkésőbbi 1818-ból való, az aradi tímárlegények társaságának törvényeit foglalja össze. (Megjegyzendő, hogy a szerzők Erdély fogalmát nem történeti értelemben használják, hanem a Romániához Magyarországtól 1918 után került területek értelmében!) A céhlevelek és szabályzatok eleinte latin és német nyelven íródtak (a kötetben magyar fordításban olvashatók), később egyre inkább magyar nyelvűek lettek. 1525-ből maradt fenn a jelzett területen az első magyar nyelvű céhokmány (Szatmár). Kiderül a közölt anyagból, hogy az erdélyi céhtagok túlnyomólag németek és magyarok voltak. A céhszokások és szabályzatok egyöntetűek más magyarországi vidékek szokásaival és szabályzataival.

K. L.

Dobos Ilona: Gyémántkígyó.

Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1981. 469 l.

Dobos Ilona új kötetében két mesemondó anyagát mutatja be. A kötetben helyet kaptak a „valódi” meséken kívül az igaz történetek és a hiedelemtörténetek is. Indokolt ez a műfaji tágitás, hiszen a hiedelemtörténetek alkotórészei szervesen kapcsolódnak a mesék alkotóegységeihez, s egymás mellett élnek a mesélők tudatában – jóllehet a mesemondó világosan elkülöníti őket egymástól. „Ez nem mese, hanem az én édesapámmal megtörtént” – mondja az egyik, s ezután a legképtelenebb, legirracionalisabb történet következik a tücsköt táncoltató kanászról.

A jó mesemondó kiemelkedik képességeivel társai közül. Nem egyszerűen egy-két mesét tud, hanem mesék tucatjait, mint Dobos Ilona mindkét mesélője. Az ismert meséket átszűrük saját személyiségükön, saját élményanyagukon, s azzal gazdagítva, változtatva adja tovább. Egyik mesélője *Ordódy József*, már nyolcvan éves elmúlt, amikor Dobos Ilona rátalált Érsekvadkertben. Elszegényedett paraszti sorban élő kisnemesi családból született Alsósztrégován, 1880-ban. Apja „szolgaember”, s egyik pusztáról a másikra hurcolkodva telt az életük. Amikor nem volt munka az uradalmakban, Pestre járt és segédmunkásként kereste meg a kenyerét. 1945 után éjjeliőrként dolgozott. A Népművészet Mestere kitüntetés – amit nagyszerű mesélési tudásáért kapott – temetése napján érkezett meg.

Másik mesemondója, *Kovács Károly*, a Fejér megyei Rácalmáson élt. Apja muzsikus cigány, anyja magyar asszony volt. 1896-ban született Pákozdon, a gyermekkorát több faluban töltötte el. 1–2 évig járt iskolába is, de a betűvetést elfelejtette. 14 éves korában már vidéki zenekarokban muzsikált, de az első világháborúban szétlőtték a bal kézfejét. Ezután a hadirokkant segélyből és alkalmi munkákból élt. A II. világháborúban deportálták, 1945-ben érkezett vissza Auschwitzból. Dobos Ilonával való találkozása nyomán megkapta a Népművészet Mestere címet. Cigány származása ellenére meséi nem cigánymesék, hanem magyar parasztmesék, hiedelemtörténetei a magyar néphit legarchaikusabb elemeit őrzik.

Ezekben a szájhagyományban élő népmesékben igazi mesei fordulatokat hallhatunk: „Ment, mendegélt hét évig, hét nap, hét óráig, hét percig szünet nélkül”, de ugyanakkor érezni lehet az előbeszéd lüktetését a mai élet aktualitásainak a megjelenését is. A királyfi a hercegi lányhoz táviratot küldött (83. l.), a királyi család éjszaka színházba jár (89. l.), s más mai kifejezések sokaságától tarkállik a szöveg. Mindezek nem vonnak le semmit a mese értékéből, hanem csak fokozzák a kutató érdeklődését, hol és mely elemek azok, amelyek kihullhatnak a meséből, s hol és miként lehet őket újabbakkal helyettesíteni.

A kötetet – amely 19 mesét és 19 hiedelemtörténetet tartalmaz – rövid jegyzetek zárják.

Szemerkenyi Ágnes

Domanovszky György: A magyar nép díszítőművészete. I–II.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 323, 397 l.

A magyar népművészet-kutatás megint vaskos, hosszú évtizedek munkájának eredményeit összefoglaló monográfiával gyarapodott. Domanovszky György kétkötetes munkában foglalta össze mindazt, amit élete során a népművészetről megtudott, azal kapcsolatban megismert; azt a gondolatrendszert, amit a népművészet tanulmányozása során és annak kapcsán megalkotott. Az első kötet – néhány ábrától eltekintve – a munka szöveges részét tartalmazza, míg a második a szöveg illusztrációjával szolgáló képanyagot foglalja magában. A szerző könyve bevezetőjében rögtön olyan kérdéseket vet fel, amelyek önmagukban is egy-egy monográfia tárgyául szolgálhatnának. Vizsgálja a népművészet és a hagyomány fogalmát, a periférikus és provinciális művészet közötti összefüggéseket, a népművészet stílár és történeti kérdéseit. Az ezt követő nagyobb fejezetben Domanovszky a művészeteket általában is érintő elméleti problémákat tárgyalja; elemzi alkotó és közösség kapcsolatát, tárgy, anyag és technika összefüggéseit, a különböző díszítőtechnikák, a forma, a díszítmény, a kompozíció és a szín egymáshoz való viszonyát. Ezeket az általános művészettörténeti, művészetelméleti és -esztétikai kérdéseket azonban a szerző mindig a népművészet sajátos történeti, társadalmi kontextusában értelmezi. Igyekszik nyomatékkal kiemelni azokat a sajátosságokat, amelyek a művészetek e legáltalánosabb vonatkozásain belül elkülönítik (vagy összekapcsolják) a népművészetet és a magas művészetet. A következő fejezet a magyar népművészet történetét kíséri végig a honfoglalás korától a XIX. század elejéig. Az első kötet harmadik, s egyben legterjedelmesebb része pedig ezt a múlt századi népművészetet mutatja be az egyes művészeti területeken, ágazatokon keresztül. E fejezetben szinte mindenről olvashatunk: a házról, a bútorokról, a viseletről, a szőttésekről, a hímzésekről, a kislasztikáról, a kéregmunkáról stb. Különösen gazdag anyagot gyűjtött össze és közölt a szerző a fazekassággal és a fafaragással kapcsolatban. Itt elsősorban a helyileg is köthető, lokálisan különböző stílusokat vizsgálja Domanovszky György. A könyv végén egy néhány oldalas Egybevetés-ben érdekes kísérlet tanúi lehetünk. Két népművészeti „térképet” találunk itt; egyik az egyes népművészeti ágak elterjedésére, a másik pedig az egyes ágazatok együttes előfordulására vonatkozik. A térképek adatainak egymásra ve-

títése nyomán plasztikusan rajzolódnak elénk a magyar népművészet nagy központjai és peremvidékei, a magyar népművészet regionális tagolódása. A szerző arra is utal, hogy az ilyen jellegű, de elsősorban történeti perspektívákban gondolkozó kutatás a magyar népművészet számos, ma még homályban levő problémáját oldhatná meg. A második kötet közel 800 színes és fekete-fehér fotója felöleli a magyar népművészet egészét és jól támasztja alá a szöveges anyagot.

Az első kötet végén részletes és pontos mutatók, valamint bibliográfia segíti a további tájékozódást.

Niedermüller Péter

Domonkos Ottó: A magyarországi kékfestés.

Corvina Kiadó, Budapest, 1981. 112 l. 129 fénykép, 37 színes táblakép.

Az utóbbi évtizedekben a környező országokban – Lengyelország, Csehszlovákia, Ausztria – összefoglaló monográfiák jelentek meg a kékfestésről és a textilnyomásról. A magyarországi kékfestés történetének megírására Domonkos Ottó vállalkozott, aki művében több évtizedes gyűjtőmunkájának eredményeit összegezi.

Az indiai eredetű indigónövény használatával már a XV. században találkozunk Magyarországon, elsősorban az egyházi, bőjti időszakban használt textíliákon és a főúri viseletben. Magáról a textilnyomásról az első hiteles adatunk 1695-ből, Győr városából van. A középkorban a művészetek körébe tartozó kelmefestést Magyarországon a XV–XVI. században már több helyen végezték, s lépést tartva a közép-európai festőipar fejlődésével, az első céh megalapítása hazánkban 1608-ban történt. A szerző részletesen foglalkozik a festőcéhek megalakulásának, a kékfestés meghonosodásának, s a festőcéhekben megindult versengésnek leírásával, mely a kékfestés jogának kisajátításáért folyt. A céhekben felszabadult inas számára kötelező háromévi vándorlás tovább segítette a kékfestés tökéletesedését, a forma- és mintakészlet fejlődését, s a kékfestés széles körű elterjedését. A XVIII. század elejére az ország valamennyi városában és mezővárosában működött festő, s a század közepére a kék-fehér kelmék országszerte divatba jöttek. A szükségletek növekedéséhez hozzájárult a török után újratelepített országrészek lakóinak szaporodása, s a gabonakonjunktúra következtében megnövekedett paraszti jövedelmek lehetővé tették a lakás és az öltözet gazdagabb előállítását, drágább anyagok felhasználását.

A könyv szerzője részletesen leírja a kékfestőműhelyben, azaz festőházban folyó különféle munkafolyamatokat, a munkák során használt eszközöket és felszereléseket, kiemelve a nagy gyakorlatot kívánó, aprólékos munkát, a mintázást vagy tarkázást mint a kékfestés leglényegesebb mozzanatát. A mintázáshoz korábban fadúcokat, később a fadúcok finomabb részleteihez fémdrótokat és lemezeket használtak. A felhasznált motívumok között megtaláljuk a barokk, a rokokó formakincséből átvetteket éppen úgy, mint a XIX. századi népi hímzések motívumait, vagy a „honi divat”, azaz a védjegyi mozgalom jelmondatait, jellegzetes szimbólumait.

A kékfestő anyagot elsősorban ruhaanyagként s csak kisebb mértékben használták lakástextilként. A festőműhelyek működési területéből következően először váro-

sokban terjedt el a kékfestő használata, majd a vásározások, piacok következtében divat lett a parasztság körében is.

Levéltári források és gazdag irodalomjegyzék zárja a kötetet, térképek és fényképek teszik szemléletessé a mondandót. Különösen értékesek a színes képek, amelyek érzékeltetik a kékfestő anyag motívumkincsének gazdagságát és változatosságát — a legrégebbitől a napjainkban használatosig.

Gergely Katalin

Dömötör Tekla: A magyar nép hiedelemvilága.

Corvina Kiadó, Budapest, 1981. 261 l.

A magyar néprajztudománynak régi adóssága olyan monográfia elkészítése, amely magas szakmai színvonalon, ugyanakkor közérthető formában tartalmazza mindazt, amit ma a magyar hiedelemrendszeréről tudunk. Dömötör Tekla több évtizedes kutatómunkájának eredményeit foglalta össze ebben a könyvében. A hiedelmek néprajzi kutatása, elemzése — amint azt a szerző bevezetőjében meg is fogalmazza — azokat a vallási, mitikus és mágikus képzeteket célozza, amelyek a tételes vallások keretein kívül, de hasonló funkciókat betöltendő alakultak ki, jöttek létre az évszázadok során. A könyv első, rövidebb részében a szerző a paraszti-népi hiedelemrendszernek a XIX. századot megelőző történetét vázolja fel. Ennek során összefoglalja magyar ősvalláskutatás eredményeit, különös tekintettel a sámánizmusra. Majd a kereszténnyé válás folyamatát vizsgálja, s hangsúlyozza, hogy ez a tény nem jelenti automatikusan a népi hiedelmek megszűnését, sőt még csak a visszaszorulását sem. A reformáció korának, valamint a boszorkányperek anyagának áttekintése és értékelése után jut el Dömötör Tekla a klasszikus néprajzi anyaghoz, a XIX–XX. században néprajzi-folklorisztikai módszerrel gyűjtött hiedelmek elemzéséhez. A munkának ebben a részében a szerző az előző fejezetekben alkalmazott komplex látásmóddal szemben az aprólékos elemzéseket részesíti előnyben. Figyelmének középpontjába a mitikus, természetfeletti lényeket állítja, s szinte enciklopédikus rendszerességgel közli és értékeli az egyes mitikus lényekkel kapcsolatos ismereteinket. A lidérc, a szépasszony, a tündérek, a hazajáró halottak, a kísértetek, az óriások, a törpék, az ördögök, a sárkány, a kígyó stb. alakjához fűződő képzetek bemutatása és elemzése során egyrészt igen sok eredeti, a helyszínen gyűjtött szöveget közöl, másrészt pedig ezeket a szövegeket, adatokat azonnal elhelyezi a megfelelő kultúrtörténeti kontextusban. Ily módon a néprajzi anyagot rögtön történeti összefüggéseiben lehet értelmezni. Ugyanez vonatkozik a mágikus cselekvések — rontás, igézés, szerelmi varázslás, jóslás stb. — elemzésére is. A könyvet a különböző természeti jelenségekhez fűződő hiedelmek, mitikus képzetek bemutatása zárja. Dömötör Tekla munkája tehát átfogja a hiedelemrendszer egészét, pontosan érzékeltetve a rendszer tartományai közötti összefüggéseket, a magyar hiedelemrendszer etnikai sajátosságait, illetve eurázsiai kapcsolatait. Módszereit tekintve nemcsak a néprajz és a folklorisztika, hanem az etnológia, a történelem, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, a művészet- és a művelődéstörténet szempontjait, adatait is figyelembe veszi. Különösen sok tanulsággal járt a régi magyar irodalom tanulmányozása, valamint a kü-

lönböző évszázadokból és különböző európai területekről származó képzőművészeti anyag interpretálása. A kötet értékét – a gazdag, érdekes és értékes tartalom mellett – tovább emeli az igényes tipográfiai kidolgozás, a számos művészi és tudományos értékű fénykép, illusztráció.

Niedermüller Péter

Együd Árpád: Kaposváron megverték a rézdobot.

Száz somogyi népdal. Közreadja a Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága, Kaposvár, é. n. [1981] 100 l.

A kiadvány a somogyi magyar népzene reprezentatív gyűjteménye, amint Együd Árpád a bevezetésben hangsúlyozza, kifejezetten közművelődési céllal és iskolai tanítási segédanyagnak készült. Együd gyűjtései mellett még további nyolc népzenei gyűjtő (köztük Kodály Zoltán, Lajtha László, Kiss Lajos) régebbi anyagát is tartalmazza a szép kiállítású füzet. Beosztása a következő: I. Gyermekek dalok (altatók, ringatók, hintázatók, mondókák, kiolvasók); II. Lírai dalok (szerelmi dalok, párosítók, lakodalmi dalok, táncdalok); III. Katonadalok; IV. Foglalkozásdalok (pásztordalok, betyárdalok, rabénekek, béresdalok); V. Tréfás és mulató dalok; VI. Jelesnapi és szokás énekek; VII. Balladák.

K. L.

V. Ember Mária: Úrihímnés.

• A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 126 l., 137 kép.

A művészettörténet és a viselettörténet tárgykörébe tartozó könyv, amely a magyar úrihímnésekről ad összefoglaló képet, a magyar népművészet kutatói számára is fontos tanulságokkal szolgál. Segítségével megtaláljuk egyes XVIII–XIX. századi népművészeti motívum eredetét, különös tekintettel a reneszánsz motívumokra, amelyeket a népművészet szabadon felhasznált és átalakított.

V. Ember Mária, aki több évtizeden keresztül a Magyar Nemzeti Múzeum textilgyűjteményének vezetője, gyarapítója és továbbfejlesztője volt, ismereteit összegezve írta meg könyvét. A hímnés, mint a legváltozatosabb díszítési módja a textíliáknak, pontosan tükrözi az alkotó művészi szándékát, rátermettségét, ízlését, technikai felkészültségét. Talán ezért is találjuk meg a díszítőművészetek közül leginkább a hímnést mind a főúri asszonyok, lányok, mind az egyszerű parasztsaládok mindennapi tevékenysége között. A szerző szerint a magyar hínművészetek fejlődése folyamán nyugati és keleti hatások érték, Itália és Bizánc egyaránt éreztette hatását. A magyar ízlés sajátosan alakította a nyugati és keleti stíuselemeket, s ezzel megteremtette az önálló, egyéni magyar hínművészeti stílust. A magyar úrihímnések kifejlődésének és virágzásának különös jelentőségét az adja, hogy a kiteljesedés korszaka egybeesett a mohácsi vész utáni

évekkel, amikor a három részre szakadt ország mégis egységes hímzésstílust tudott kialakítani.

A magyar hímzés történetének kezdete I. István király uralkodásának idejére tehető. Ekkor már hímzőműhely is működött, s itt készült az aranyhímzéssel borított magyar koronázási palást, amely eredetileg miseruha volt, s hímzésén bizánci hatás ismerhető fel. A középkorban már hivatásos hímzőmesterek is működtek hazánkban, s a hímzők, vagy ahogyan régen nevezték, varrók céhe már ebben az időben működött Budán. A XVI–XVII. században a főúri, köznemesi és jómódú polgárasszonyok otthon készítették és hímzéssel díszítették családjuk ruháit. Munkájukat gyakran magyar vagy török varróasszonyok segítségével végezték, ez utóbbiaktól tanulták meg a török hímzést: az aranyfonallal való hímzést. Maga a skófiúm, a legdrágább hímzőfonal, mely aranyból, ezüsből húzott vékony drótszál, szintén török eredetet mutat. A könyv írója szerint az európai múzeumok és gyűjtemények közül Magyarországon maradt fenn legnagyobb számban a XVII. századból származó hímzés. Ebben az időszakban nemcsak az ünnepi, alkalmi öltözeteket és textíliákat hímezték, hanem a köznapiakat is. A főnemesi, kisenemesi, sőt a polgári családok öltözködési és lakáskultúrájához is hozzátartozott a hímzett textilnemű.

A továbbiakban a szerző részletesen elemzi a magyar úríhímzés motívumait, amelynek alapja az olasz reneszánsz ornamentika. Az egyes motívumok ismeretében vizsgálja a díszítmények kompozícióját, s a legjellegzetesebbet rajzokkal szemlélteti. A különféle varrásmódok ismertetésénél negyven féle öltést és öltésvariációt ír és rajzol le. Végül ismerteti a Magyar Nemzeti Múzeum hímzésgyűjteményét, amely 234 darabból áll, s a legszebb darabokat művészi fényképeken is bemutatja. Ezek a fekete-fehér és színes fotók érzékeltetik ennek a páratlanul gazdag és sokrétű anyagnak művelődés- és művészettörténeti jelentőségét.

Gergely Katalin

Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának harmincadik évfordulójára.

Szerkesztette: Dankó Imre. Túrkeve, 1981. 328 l.

A túrkevei Finta Múzeum fennállása óta mindössze harmadszor bocsát ki évkönyvet (az előző kettő a 10., illetve a 20. évforduló alkalmából jelent meg). A mostani kötet tehát nem sorozat része, hanem önálló kiadvány, és jellege mellett azért is megkívánja a külön ismertetést, mert a közreadott huszonkét írás fele néprajzi témájú. A dolgozatok másik része megoszlik a régészet, településtörténet, helytörténet, művészet- és irodalomtörténet között. Az utóbbi szakot csupán egy írás, Dankó Imre *Kupa Árpád és Laskai Mihály* helyi jelentőségű írókról szóló tanulmánya képviseli. A néprajzi tematikában legnagyobb súlya van a terület hagyományait bemutató, állattartás-kutatásának. Kiemelkedik a sorból *Paládi-Kovács Attila* dolgozata, mely a magyar állattartás „keleti hozadékának” kérdését veti föl az eddigi szakirodalom legfontosabb megállapításainak összegzésével. *Hagymássy Sándor*, *Szabó László*, *Bereczky Ibolya* és *Barna Gábor* cikkei gyűjtések közreadását végzik el (legeltetés, pásztorkutya-tartás, állatorvoslás), *Balassa Iván* az aratás marokszedője munkájáról írt a szűkebb területnél Túr-

keve környékénél, nagyobb kitekintéssel. *Katona Imre* a tiszai epikus népköltészet bemutatására vállalkozott stilisztikai szempontok alapján. *Ujváry Zoltán* a korteskedés néphagyománybeli emlékeiről írt. *Barabás Jenő* a türkevei ház, a közép-magyar háztípus jellegzetes típusa történeti fejlődéséről készített összegző tanulmányt. *Voigt Vilmos* egy falu kommunikációs rendszeréről írott úttörő könyv (Hoppál Mihály) tanulmányoszerű ismertetését adta közre. *Dobrossy István* és *Fügedi Márta* a termelőszövetkezeti történetírás néprajzi szempontú feldolgozásához szólnak hozzá közös tanulmányukban. Írásuk azért is számot tarthat érdeklődésre, mert Túrkeve lett Magyarországon az első termelőszövetkezeti város, és a múzeum 30 évvel korábban termelőszövetkezeti múzeumként alakult meg.

K. L.

The Folk Arts of Hungary.

Edited by Walter W. Kolar and Ágnes H. Várdy. Pittsburgh, PA. 1981. 207 l. (Publ. Duquesne University Tamburitzans)

1980 áprilisában a pittsburghi Duquesne University mellett működő Tamburitzans Institute of Folk Arts (DUTIFA) magyar hét keretében kétnapos tudományos tanácskozást szervezett a magyar népi kultúráról. A tanácskozást az intézmény igazgatója *W. W. Kolar*, *Kríza Ildikó* (vendégprofesszor) és *Várdy Béla* a helyi egyetem történeész professzora szervezte. Az elhangzott előadásokat a *The Folk Arts of Hungary* című sokszorosított kiadványban tette közzé a DUTIFA.

A tanulmányok fele a folklór reprezentatív műfajaira vonatkozó összefoglaló írások, az érdeklődők számára alapvető ismereteket tartalmaznak és mint ilyenek a DUTIFA-nál folyó tudományos-népszerűsítő munkához kiváló segítséget nyújtanak. Különösképpen gondolunk a Magyar-házaspár tánc-stílusokat ismertető rendszerezésére, ami *Martin György* kutatásain alapult, és ezt egészítették ki a magyar és az amerikai táchagyomány közti alapvető különbség interpretálásával. *Kríza Ildikó* a magyarországi díszítőművészet-kutatás eredményeinek rendszerezésére és bemutatására vállalkozott olyan szempontból, amely az amerikai közvélemény előtt kevésbé ismert. Másrészt a szakemberek a saját kutatási eredményeiket tárták a nyilvánosság elé. Példa erre *Dégh Linda* tanulmánya, amelyben a mesemondók mágikus mesevilágát, a csodás elemek átalakulását, racionalizálódását mutatja be. Hasonlóképpen *B. Suchoff* írása is erre vall. *Bartók* zeneművészetének ismeretében feltárja az előzményeket, a népdal, népies műdal, cigányzene ihletését. *Dömötör Tekla* pedig ezúttal a közismert kalendáriumi jelesnapi alkalmakat kerülve, azokat a népszokásokat részletezi, amelyekről a népszerűsítő írások kevesebbet szólnak, de a hagyományhoz szervesen hozzátartoznak.

A tanulmánykötet másik része a magyarságkutatás különböző aspektusait képviseli. *Maday Béla* (Washington D. C.) vállalkozott arra, hogy a magyar és az amerikai etnográfiai szemlélet közti különbséget megvonja. A *Várdy* házaspár (Pittsburgh PA.) az amerikai magyarság kutatására, történetére, kultúrájára, irodalmára vonatkozó adatokat szedte egybe és terjedelmes bibliográfiával igen hasznos forrásanyagot összesített. Kiválóan egészíti ki az előzőt *Molnár Ágoston* (New Brunswick N. J.) beszámolója,

részletezve az amerikai magyar gyűjtemények jellegét, sorsát. Mindezeket az írásokat, kutatási törekvéseket egészíti ki két szociálintropológiai módszerű írás *Sozan Michael és Hollós Marida* tollából. Sozan Michael (Slippery Rock, PA) *Social Transformation of Hungarian Rural Society* címmel a társadalmi átalakulás és rétegződés jelenségeit rögzítette a Tápon folytatott kutatási eredmények alapján, Hollós Marida (New York) pedig az utóbbi évtizedekben végbement átszervezést, a kollektivizálást tette kutatása és elemzése tárgyává. Regisztrálta a közösség érzelmi hozzáállását az idősebb és fiatal nemzedék szemszögéből egyaránt, és így a magyarországi kutatás számára is fontos adatokat tárt fel.

The Folk Arts of Hungary című tanulmánykötet az amerikai szakirodalomban az első ilyenirányú kezdeményezés.

Kriza Ildikó

Folklór és mindennapi élet.

Válogatott tanulmányok. Szerkesztette Niedermüller Péter. Népművelési Intézet, Budapest, 1981. 218 l. (Folklór—Társadalom—Művészet 7.)

Az utóbbi néhány esztendőben a magyar néprajzban gyakoribbá váltak az útke-reső, a központi tudományos fogalmakat újraértelmező, a külföldi eredményeket hazai gyakorlatba átültető kísérletek. Ezek sorába tartozott az MTA Néprajzi Kutató Csoport által 1980 őszén *Folklór és mindennapi élet* címmel rendezett ülésszak. Az elhangzott nagyszámú előadásból a szerkesztő azt a nyolcat válogatta ki és tette közzé, melyek legközelebb állnak a címben megjelölt tárgyhöz.

A kezdő és a záró tanulmány, *Hoppál Mihály és Niedermüller Péter* írása elméleti síkon igyekszik megragadni a kérdéskör két alapfogalmát, a „mindennapi élet” és a „folklór” mibenlétét. Különösen hangsúlyozzák, hogy a magyar folklorisztikában eddig általánosan használt folklór-fogalom, mely elsősorban esztétikai meghatározottságú, szűknek bizonyult az emberi lét megszokványosabb, hétköznapi színtereinek folklorisztikai megközelítéséhez.

A további hat tanulmány — a fogalmi változtatás, „tágítás” alapelveinek közössége mellett — egymástól különböző elképzeléseket és modelleket mutat be konkrét példákon. Sorrendben az első *Szabó László*, aki a paraszti olvasáskultúra többszáz éves visszatekintő elemzéséből azt a tanulságot vonja le, hogy a parasztok olvasási igényei és gyakorlata a szájhagyomány törvényszerűségeihez igazodtak. *Klaniczay Gábor* az emberi élet sorozatnyi összefüggő tabuval sújtott területének (szexualitás, meztelenség, obszcenitás) nagyívú művelődéstörténeti analizéséből kiindulva budapesti gyerekek folklorisztikus trágárságait tipizálja, csoportosítja, értékeli. *Fejős Zoltán* olvasóközönségükre nézvést két karakteresen más lap (Magyar Nemzet, Szabad Föld) házassági hirdetéseit vizsgálja gazdag szempontrendszer alapján, mintegy másfélezer példán. Igen tudatos nála a törekvés, hogy egy kvantitatív szociológiai módszerekkel földolgozható adatanyagot a néprajz sajátos módszereivel közelítsen meg, vagyis a számsorokon túl a szubjektív tényezők rendszerét is föltárja. *S. Nagy Katalin* országos méretű mai lakáskultúra vizsgálatainak néhány tanulságát közli, különös tekintettel a paraszti tárgyak

továbbélésére, azon belül a „tisztá szoba” és a „szentsarok” változásaira. *Zelnik József* csupán néhány példát villant fel arra vonatkozóan, hogy a hírszolgálat (jelen esetben a Magyar Távirati Iroda) miként közvetíti fényképfelvételeken a mai folklórizmus-jelenségeket. Végül *Lammel Annamária* alsózsolcai (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) kutatásainak eredményeiből a jelenlegi falusi interperszonális kapcsolatok rítusairól ír. A község cigány és nem cigány csoportjainak jellegzetes megnyilvánulásait írja le és elemzi (pl. találkozás, ismerkedés, verekedés, kocsmázás, köszönés).

K. L.

Folklór tanulmányok.

Szerkesztette: Hoppál Mihály. MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1981. 200 l. (Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához 9.)

A tanulmánykötetben négy szerző munkáját olvashatjuk. Hoppál Mihály szerkesztői bevezetőjében nem csupán jellemzi a tanulmányokat, de az egyikhez részletesebben is hozzászól saját kutatásai alapján. Ez a különös érdeklődést kiváltó munka a kötet élén *Bernáth Béla: A magyar népköltés szerelmi szimbolikája*. A szerző ugyanis hatalmas anyag alapján a népdalok természeti kezdőképei, érthetetlennek tűnő hasonlatai mögötti jelentést vizsgálja, s bennük a szerelem és a szexuális élet kifejezésének ezoterikus módját látja. Megállapítja, hogy a szerelmi képanyelv nem specifikus magyar sajátosság, s ezt a cikkében felhozott idegen nyelvű példákkal is igazolja. Úgy véli, hogy strukturális tekintetben népdalaink összefüggést mutatnak a keleti rokonnépek és más urali és altáji népek költészetével.

Fejős Zoltán tanulmánya: *Mitikus lények Karancskeszi hiedelemrendszerében* egy nagyobb munka rövidített változata. Dolgozatában számos terminológiai, elméleti problémát is felvet. Gyűjtött anyaga alapján részletesen elemzi a mitikus lényekre, s ezen belül is az emberfeletti természetfeletti lényekre, valamint az alakhoz nem, vagy csak ritkán kötődő cselekményekre és elhárításukra vonatkozó adatokat. A hiedelem-tartalom és a nyelvi forma összefüggéseit vette vizsgálóra a hiedelemrendszer paradigmámatikai és szintagmatikus tengelyének az elemzésével.

A kötet harmadik, *Adalékok a magyarországi gergelyjárás történetéhez* című tanulmányában *Földesi Béla* 10 éves kutatómunkájáról ad számot. A szokás keletkezéstörténetét nyomozza a néprajz, iskola- és egyháztörténet segítségével. E tanulmányában a gergelyjárás szokásának rövid jellemzése után a Festum Gregorianumhoz kapcsolódó ünnepekről ír, majd nemzetközi kitekintésében a belga, lengyel, szlovén, cseh, szlovák gergelyjárás történeti anyagáról számol be. Vizsgálja a tanítók szerepét a szokás fenntartásában, majd felvázolja a magyarországi gergelyjárás fejlődéstörténeti időrendjét. A kéziratos köszöntők összehasonlító vizsgálatával zárja a dolgozatot. Végezetül időrendben közli a kéziratban és nyomtatásban megjelent Gergely-napi köszöntőket.

A kötet zárótanulmánya *Niedermüller Péteré, A szokáskutatás szemiotikai aspektusai* címet viseli. A szerző célja, hogy a néprajzi szokáskutatásban kevésbé ismert módszerre hívja fel a figyelmet. Terminológiai problémákat vet fel és javaslatokat tesz

az elemzéshez szükséges fogalmakra. Így a szokásszövegeknek különböző osztályait különíti el, s ezeket megfelelő példákkal illusztrálva mutatja be. Vizsgálja ezen belül a poétikus és a nem poétikus szövegeket. A szokáseseményt a kommunikációs aktusok és helyzetek összetevőire bontva vizsgálja. Elemzi a szokásesemények szintaktikai és pragmatikai sajátosságait. Felvázolja a szintaktikai modell általános sémáját, a szokásperformancia folyamatának szinkron és diakron síkját is ábrákon szemlélteti. Szól még a közösség és a szokásrendszer, valamint a kultúra és a szokásrendszer viszonyának kérdéséről.

Mind a négy tanulmányhoz angol nyelvű rezümé csatlakozik.

Tátrai Zsuzsanna

Hiedelemrendszer és társadalmi tudat. I–II.

Szerkesztette: Frank Tibor és Hoppál Mihály. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 1980. 340, 301 l. (Membrán Könyvek, 5–6.)

A két kötetben található 45 tanulmány A hiedelmek természete, szerveződése és szerepe a mindennapi tudatban című munkaértekezleten hangzott el 1975 áprilisában. S bár a konferencia anyaga közel 5 év múltán jelent meg, mégis a hiedelmek magyarországi kutatásának legteljesebb antológiáját tartjuk a kezünkben. A két kötetben belül hét nagyobb egységben rendezték el a szerkesztők az igen terjedelmes anyagot. Az első nagyobb tömb *A hiedelemrendszerek természetrajza* címszó alatt elsősorban az általánosabb jellegű, illetve filozófiai, rendszerelméleti ihletésű előadásokat tartalmazza. A kötet legheterogénebb, tematikailag legkevésbé tisztázott fejezete a második, amely a *Hiedelemstruktúrák a mindennapi tudatban* címet viseli. Az ide sorolt előadások egyrészt a vallási mező, másrészt pedig a társadalmi élet hiedelmeit, előítéleteit elemzik. A következő rész *Történelmi ismeretek és tévhitek* címmel a történelemmel kapcsolatos tévhiteket, mítoszokat, képzeteket tárgyalja, elsősorban konkrét vizsgálatok alapján. Ezután *A néphagyomány mint hiedelemtároló rendszer* címen a problematika hagyományos néprajzi-folklorisztikai megközelítését illusztráló előadásokat olvashatunk. Az ötödik rész a *Hiedelemszerveződés és személyiség*, azaz a hiedelmek rendkívül lényeges pszichikai, pszichológiai vonatkozásait tekinti át. A hiedelmek megjelenésének, konkrét megnyilvánulásának legfontosabb eszköze az emberi nyelv. A *Nyelv és hiedelem* című fejezet a hiedelmek és a verbális megnyilatkozások közötti törvényszerű összefüggéseket írja le. Végül az utolsó egység *Az esztétikai tudat változatai* cím alatt a mindennapi tudat esztétikai szférájában megnyilvánuló hiedelmeket veszi sorra, és elemzi. Az összeállítást igen részletes és a problémakör egészére kiterjedő bibliográfia zárja.

Niedermüller Péter

Hortobágytól Sárrétig művelődési mozgalom füzetei.

Válogatás az 1980-ban beérkezett pályamunkákból. Szerkesztette és lektorálta Varga Gyula. Kiadja a Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei Bizottsága. Debrecen, 1981. 228 l. + 3 tábla.

A Hajdú-Bihar megyei Hazafias Népfront másodszor hirdetett honismereti pályázatot az 1979/80-as években. A beérkezett legsikeresebb pályaművekből nyolcat tartalmaz a sokszorosított eljárással készült könyvecske. Öt dolgozat népi gyógyászattal és a hozzá fűződő hiedelmekkel foglalkozik (Bedő, Zsáka, Tiszagyulaháza, Fülöp, Álmosd községekből). Két pályamunka a dohánytermesztést (Fülöp, Újiráz), egy pedig a kender termelését és feldolgozását mutatja be (Fülöp). A dolgozatok szerzői a honismereti mozgalom tagjai, helyi gyűjtők.

K. L.

Kétszáz néprajzi előadás vázlata.

Irodalom és filmjegyzék. Írta és összeállította Balassa Iván, Regdonné Bagi Mária közreműködésével. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Néprajzi Választmányának kiadványa. Budapest, 1981. 232 l.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kiadványai többnyire egyetlen nagyobb témát fölölélő füzetek. Ez a szokásosnál nagyobb terjedelmű kötet, mint címe jelzi, kétszáz hosszabb-rövidebb (10–80 sornyi szövegű) előadásvázlatot tartalmaz. Tematikája a következő: I. A magyar néprajztudomány elvi kérdései, története; II. A magyar népi műveltség rétegei, interetnikus kapcsolatai; III. A magyarság néprajzi csoportjai; IV. A magyar néprajzi csoportok a határokon kívül; V. Nemzetiségek és népcsoportok Magyarországon; VI. Anyagi műveltség; VII. Szociális, társadalmi kultúra; VIII. Szellemi műveltség; IX. Népi műveltség mai kultúránkban; X. A világ népei; XI. A néprajztudomány műhelyeiből.

Az egyes vázlatok néhány soros tartalmi részből, s a vonatkozó leglényegesebb művek bibliográfiájából állnak. A kötet bevezető részében található rövid fejezetek a néprajzi ismeretterjesztés céljait, feladatait, legfontosabb módszertani tudnivalóit tartalmazzák. A zárórészben a szemléltetés módszertanáról olvashatunk. Ugyanitt található a kölcsönözhető néprajzi ismeretterjesztő filmek listája és a kölcsönzés feltételeinek felsorolása is. A változatos tematikában szakmutató igazítja el az érdeklődőt.

K. L.

Kiss Lajos: A szegény emberek élete.

A bevezetőt írta Ortutay Gyula. I. k. A szegény ember élete, 376 l.; II. k. A szegény asszony élete, 465 l.; 3. kiadás, Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1981. (A magyar néprajz klasszikusai)

Kiss Lajos művét, melyre valóban ráillik a néprajztudományon belül a klasszikus jelző, először 1939-ben és 1943-ban adták ki, majd 1955-ben némileg rövidítve és összevonva látott napvilágot a két kötet. A mostani szép kiállítású harmadik kiadás sajnos ismét a megkurtított változatot tartalmazva került az olvasókhoz – a különben kaphatatlan könyvritkaságokból álló Kiss Lajos-i életműből. Kiss Lajos azok közé a szerzők közé tartozik, akik nagyon erősen kötődtek szülőföldjükhöz. Számára Hódmezővásárhely volt mindvégig a néprajzi kutatás legfontosabb terepe. Épp ez a műve mutat be legtöbbször az alföldi nagy parasztváros néprajzából. Címében a szegény emberek életét ígéri, valójában jóval többet ad annál, a mezővárosi társadalom színes rajzát a múlt század végéről, a jelen század elejéről. A szociográfia legjobb eredményeinek, a szépirodalom eszközeinek és a néprajzi hitelességnek hármasából alakult ez a „műfaj”, mely négy évtized után is friss és tanulságos olvasmány.

K. L.

Kós Károly – Szentimrei Judit – Nagy Jenő: Moldvai csángó népművészet.
Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981. 469 l.

A neves kolozsvári szerzőgárda immár negyedik közös tanulmánykötettel lepi meg a szaktudományt és a népművészet iránt érdeklődők széles táborát. A *kászoni, szilágysági* majd *Kis-Küküllő-vidéki* monográfiák után talán a legkevésbé ismert néprajzi csoport, a moldvai csángó magyarok kultúrájának néhány fontos területét tárják az olvasó elé. *Kós Károly* bevezető tanulmányában a kutatómunka ismertetésén túl felvázolja a csángók táji elhelyezkedését, műveltségük legfontosabb megkülönböztető jegyeit. Amint írja „kutatómunkánk során mindjobban megismerkedhettünk a csángóság egész korábbi sorsát és életét tükröző sajátos tárgyi világával, ennek esztétikai értékével, amelyet elsősorban hagyományos népművészetünk táji dialektusai közt egyedülálló egyszerűsége és nyíltsága jellemz. Nincsenek e népművészetnek a valóságot, az eredeti értelmet eltakaró sallangjai.”

A korábbi kötetekhez hasonlóan a népi építkezés, lakáskultúra, fazekasság, a textília és öltözködés alkotja a könyv egyes fejezeteit. A szerzők minden témakörnél törekednek mindazokat a változásokat, kulturális komponenseket is megragadni, amelyek a moldvai megtelepedés után a csángó népművészet formálódását, önálló etnikus jegyeit alakították. Így nemcsak a számos archaikumot őrző hagyományos műveltségi elemek, hanem a jelenvaló változások, a mindennapi gyakorlat is helyet kapott az anyagbemutatásban. Ettől válik élően teljessé a gyűjteményes kötet nagy gonddal közreadott rendkívül gazdag ismeretanyaga.

Az építkezés kapcsán Kós Károly képet nyújt a hagyományos településformát jellemző kettős udvarokról, amelyek a félszilaj állattartás emlékét őrzik elrendezésükben. A kusza-halmazfalvak terminológiával illetett települések vérségi alapon keletkeztek, amelyek egymástól közelebb-távolabb eső rendezetlen épületcsoportokból állnak. Ez a nemzetségi telekcsoportos-zsákutcás településrendszer sok helyütt ma is eleven fejlődő formát mutat. Külön is említést érdemelnek azok a részletes telekrajzok, amelyek a leszármazottak közötti megosztások tanulságos példáit nyújtják. A csángókra

jellemző sövényépítkezés magas színvonalát a kerítések, udvarbeli gazdasági épületek mindmáig hirdetik, noha az utóbbi két-három nemzedék folyamán az építőanyag és építéstechnika számottevő változáson ment keresztül. A meghatározó jelentőségű fa-építkezés eszközkészletét, az épületszerkezeteket, a lakóházak alaprajzi beosztását e változások oldaláról is bemutatja a szerző.

A lakásbelső, a lakóház berendezésének hagyományos, tájanként és időben változó formáit *Kós Károly* alapos leírása mellett nagyszámú szemléletes rajza jeleníti meg. A lakásbelső legfontosabb elemét képviselő füstfogós kemence idővel főzőlapos takaréktűzhellyel bővült, megformálódásának hihetetlenül gazdag változatait eredményezve. (Erről több mint 70 objektum rajza is tanúskodik.) A tanulmány nagy figyelmet szentel a bútorok (pad, láda, szék, asztal, ágy) formai alakulásának és elhelyezésének, valamint számbaveszi a falibútorok: polcok, ruhatartó rudak, edénytárolók változatait.

Mivel a csángók napjainkig szélteben szabad tűzhelyen főztek, háztartásukban a cserépedények dominálnak. Ez a hagyomány tartotta életben a helybelieken túl a környéki csiki és háromszéki fazekasközpontokat is. Így tehát Kós Károly még élő valóságában rögzíthette a moldvai magyar fazekasok tevékenységét, aminek túlsúlyát a mázattal fekete edények előállítása jelentette. A fazekasság bemutatásához a legszámottevőbb kézműves gócpontot, Gorzafalvát választotta, ahol ma is 360 fazekas működik még. A szerző részletes leírást nyújt a munkatechnikákról, felsorakoztatja a készítmények változatait és foglalkozik az értékesítés, árusítás útvonalával.

Szentimrei Judit terjedelmes tanulmányában a szöttesek, varrások és hímzések beható ismertetését nyújtja, mégpedig a nyersanyag megszerzésétől az elkészült használati tárgyig, népművészeti termékig követve a sokágú munkafolyamatokat, emberi fáradozást, egyben népművészeti alkotást. A nyersanyag miatt külön tárgyalja a kender és a gyapjú feldolgozásának technikáját. A szövés módok, szín- és ízlésvilág változásával összefüggésben mutatja be a szöttesek, hímzések alakulását, fejlődését, valamint a csángók életében, szokásaiban betöltött szerepét. A szerző rámutat, hogy „a csángó asszonyok szöttesei és hímzései még tükrözik azt az időt, amikor elsőrendű szerepük nem a díszítés volt, hanem a funkció”. A használat, forma, elkészítési technika, díszítésmód, színkultúra szerint számbavett rendkívül sokféle szötte ennek az ősi foglalkozásnak magas színvonaláról bizonykodik.

Az öltözet, a viseleti darabok hagyományos és változó formáit – az előző tanulmány anyagára támaszkodva – *Nagy Jenő* tárja eléünk. Utal a házi előállítás meghatározó jelentőségére, amely sok archaikumot őrzött meg a ruhadarabok jellegében, szabásmódjában és az öltözködési kultúrában. A női és férfi viselet egyes darabjainak részletes leírása a történeti változások mellett a hagyomány és újítás, a népi kölcsönhatás szempontjait is érvényesíti. Amint a szerző vizsgálatának eredményét összefoglalja, „a csángóság sajátos népművészetet, öltözködési stílust alakított ki magának, mely a régi-nek és az újnak sajátos hasonításából, összeötvözéséből keletkezett”.

Annak ellenére, hogy a tanulmánykötet tematikailag csak egy szeletét tekinti át a moldvai csángó magyarok népi kultúrájának, az olvasó mégis sokoldalú, beható ismeretet szerezhet e távoli népcsoportunkról. Ebben pedig a szerzők magas színvonalú

munkáján túl a rendkívül gazdag képi anyag: a 700-at meghaladó rajz és fényképmelléklet, valamint a szómutató szerepét betöltő részletes szójegyzék is szerepet játszik.

Selmeczi Kovács Attila

Krupa András: Újkígyósi mondák és igaz történetek.

Kiadja a Békés megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya, Békéscsaba, 1981. 307 l.

Krupa András, a Békés megyei népelet tapasztalt kutatója egy ismeretterjesztő előadás utáni beszélgetésen figyelt fel arra, hogy az újkígyósiak milyen sok hiedelem-történetet, igaz történetet tudnak. Több éves munkájának eredménye ez a kötet, amely 252 szöveget tartalmaz. A szövegekből 12 történeti jellegű monda, 183 hiedelemmonda és 57 igaz történet. A falunak a hódoltság utáni újratelepülés óta közel kétszáz éves története van, s ez az idő, úgy látszik, kevés volt ahhoz, hogy a történeti események mondákká szerveződjenek. Nyilván a viszonylag fiatal történelem a magyarázata annak, hogy az újkígyósi folklórból hiányzanak az ország nagy részén kedvelt történetek a híres emberekről, helységekről, várakról, eseményekről. A kötet nagyobb részét a hiedelemmondák alkotják. Természetfeletti erővel rendelkező emberekről, különböző rontásokról, varázslásokról szólnak, vagy a jelesnapok szokásokkal kapcsolatosak. Viszonylag nagy az igaz történetek száma is, ami jelzi, hogy a mai folklórban egyre nagyobb szerepet kap a megtörtént eseményeknek élményszerű feldolgozása: az anekdoták, viccek, tréfák előtérbe kerülése jelzi, hogy a folklór szerepe egyre inkább a szórakoztatás felé tolódik el.

Újkígyóson a hagyományos, klasszikus epikus műfajok közül hiányzik a mese. Hiányzanak már azok az együtt töltött hosszabb idők, akár a közös munka, akár a közös estézések, amikor alkalom nyílt a hosszabb időt igénybevevő terjedelmes mesék elmondására. Így kerültek előtérbe a rövidebb történetek, mondák, amelyek lazább szerkezetűek, előadásmódjuk nem annyira kötött.

Krupa András bevezető tanulmánya és gyűjtése a folklór mai állapotáról alkotott reális képünk megrajzolásában segít. S bár minden mozzanata természetesen nem általánosítható az egész magyar nyelvterületre, mégis jó tájékoztató a népi epika mai életéről. A kötet jegyzeteit Bihari Anna állította össze. Végül archív és a közelmúltban készült fényképek kaptak helyet a könyvben.

Szemerkényi Ágnes

Kultúra és szemiotika.

Tanulmánygyűjtemény. Szerkesztette: Gráfik Imre és Voigt Vilmos. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 476 l. (Muszeion könyvtár 4.)

A magyar szemiotikai kutatás lendületes fejlődésének legújabb bizonyossága ez a közel 500 oldalas kötet, amely ugyan 1981-ben jelent meg, de a hetvenes évek első felének kutatási irányait, eredményeit tükrözi.

A könyv – néhány praktikus tudnivalót tartalmazó szerkesztői bevezetőt követően – négy nagyobb részre tagolódik. A *Tanulmányok* címszó alatt tizenhárom nagyobb lélegzetű, elmélyültebb, elméleti igényű – részben külföldi, részben hazai szerzőtől származó – írást találunk. Elemzésre kerülnek a jeltudomány, a szimbolizmus legfontosabb általános problémái, az emberi nyelvnek, a nyelv szerkezetének és rendszerének jelelméleti vonatkozásai, az irodalomtudománynak, a poétikának a szemiotikai kapcsolatai, valamint a kultúrának azok a különböző területei (zene, képzőművészet, film, társadalmi ünnepek stb.), ahol különösen jól megragadható a jelek és jelrendszerek szerepe, funkciója. A kötet második részében, *Kutatási beszámolók* címen, az 1974-es tihanyi szemiotikai konferencián elhangzott előadások szövegét olvashatjuk. A sokirányú érdeklődés, tájékozódás itt már-már az áttekinthetetlenségig fokozódik. Az előadások, a beszámolók a különböző diszciplínák konkrét problémáit, adatait igyekeznek a szemiotikai megközelítés segítségével áttekinteni, megoldani. A társadalomtudományoknak szinte valamennyi területe megtalálható itt. Szó van a nyelvészet, a pszichológia és a pszicholingvisztika, a poétika, a film- és a képzőművészet, a zene, az építészet, az antropológia és a néprajz szemiotikai eszközökkel megragadható jelenségeiről. A néhány oldalas előadások persze inkább csak felvetik, mintsem megoldják a problémákat, kétségtelen azonban, hogy elhangzásuk idején (1974!) hasznos továbbvivő funkciókat töltöttek be. A kötet harmadik részében négy összefoglaló jellegű beszámoló kapott helyet a tihanyi szemiotikai konferencia egyes szekciói (nyelvelméleti-filozófiai, irodalomszemiotikai, a vizuális kultúrával foglalkozó és etnoszemiotikai) által végzett munkáról. Az összefoglalások szerzői elsősorban arra törekedtek, hogy korrekt módon, pontosan ragadják meg a megbeszélések során, a vitában elhangzottakat, érzékeltes módon ütköztessék a különböző nézőpontokat. Ezt a feladatot sikeresen végezték el, s nem az ő hibájuk, hogy ma már jobbára csak tudománytörténeti jelentősége van az ott elhangzottaknak. A kötet végén egy viszonylag bő – de semmiféle szempontból sem teljes – bibliográfia található a magyar szemiotikai kutatásokról.

Befejezésül újra csak azt kell hangsúlyozni, hogy ez a rendkívül sokrétű, sokirányú érdeklődést mutató kötet lényegében a hetvenes évek első felében született. Éppen ezért bizonyos, ma már több mindent bizonyára a szerzők is másképpen fogalmaznának meg. Így is jelentős munkáról van szó, amely pontosan rögzíti és tükrözi a magyar szemiotikai kutatások első szakaszának eredményeit.

Niedermüller Péter

Magyar hiedelemmonda katalógus.

(A Catalogue of Hungarian Folk Belief Legends.) Összeállította: Bihari Anna. MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1980. 328 l. (Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához 6.)

A kötet előszavát Dömötör Tekla írta, mely a kutatás előzményeit ismerteti. Bihari Anna bevezetője a katalógus felépítéséről és használatáról tájékoztat. Ezután következik a katalógus magyar és angol nyelven, majd a magyar nyelvű szöveggyűjtemény, végezetül bibliográfiával és a kéziratok anyagok jegyzékével zárul a munka.

A katalógus az 1963-ban Budapesten tartott nemzetközi szakkonferencia alap-

ján kialakított csoportelrendezésen alapul, a magyar anyag sajátosságainak figyelembevételével. Két témacsoport, melyet Körner Tamás már korábban kidolgozott Halál és halottak, valamint a Tündér nem szerepel ebben az összeállításban. A következő fő csoportok adják a katalógus vázát: A. Sors, Végzet, Előjelek; B. Halál és halottak; C. Kísértet; D. Szellemek vonulása; E. Túlvilágjárás; F. Természeti démonok; G. Váltott gyermek; H. Elvarázsolt lények-Átváltozás; J. Ördög; K. Betegségdémonok; L. Természetfeletti (mágikus) javakkal és erővel rendelkező emberek (1. Boszorkány, 2. Tudós pásztor, tudós gulyás, 3. Tudós kocsis, 4. Gyógyító ember, 5. Néző, 6. Halottlátó, 7. Tudós bába, 8. Táltos, 9. Garabonciás, 10. Egyéb tudományos emberek); M. Miti-kus állatok és növények; N. Kincs; O. Természetfeletti lények (1. Lidérc, 2. Tüzes ember, 3. Bolygó mérnök, 4. Kisasszony, 5. Bányaszellem, Bányatorpe, 6. Szépasszony, 7. Tündér, 8. Egyéb természetfeletti lények és erők); P. Mágikus tárgyak; R. Tabu.

A fenti főbb csoportokon belül a feldolgozott anyag adja ki a további csoportosítási lehetőségeket. Példaként az egyik leggazdagabb témakör az L. jelzésű fő csoporton belül L/1. jelzéssel a boszorkány. A következő főbb, 11 római számmal jelölt tartalmi egységet különítette el: I. A boszorkány tudományszerzése; II. A boszorkány halála; III. A boszorkány alakváltozása; IV. Emberek elleni tettei; V. Állatok megrogtatása, hasznuk elvétele; VI. Egyéb tettei; VII. Boszorkányok rontásának meggyógyítása, leleplezése; VIII. A boszorkány felismerése Lucaszékkel és egyéb módon; IX. Megpatkolt boszorkány; X. Boszorkánymulatság; XI. Boszorkányok vetélkedése. E tartalmi egységeken belül arab számmal jelölte a különböző típusokat, sőt esetenként altípusokat. Így pl. I. A boszorkány tudományszerzése címszó alatt 7 arab számmal jelölt típust, sőt ezen belül arab szám és betűkombinációval altípusokat különített el. Pl. 1. tudományszerzés beavatással 1/A. éjfélikor, 1/B. esküvel, 1/C. boszorkánytalálkozáson, 1/D. orron át beengedett darázzsal, 1/E. karácsonyi lucaszéken, 1/F. saját gyermekét, 1/H. különféle próbákkal.

A feldolgozás egységesen úgy történt, hogy az egyes típusok leírását a szövegváltozatok felsorolása követi az alábbi meghatározott rendben: az Ethnographiában, a Néprajzi Értesítőben, önálló kötetekben megjelent mondaszövegek végül kéziratos gyűjtések.

A katalógus az ELTE Folklor Tanszék szöveggyűjteménye, 8000 szövegváltozat alapján készült. Mint Dömötör Tekla írja bevezetőjében: „Amit az olvasó kézhez kap, az tehát nem a magyar hiedelemmondák teljes katalógusa, hanem egyetlen tanszék szöveggyűjteményének katalógusa. Azonban ebből is igen sok tanulság adódik a magyar hiedelemmondák fő jellegzetességeire vonatkozólag, sőt lehetséges ennek alapján tematikus, helyi statisztikai következtetéseket is levonni.”

Tátrai Zsuzsanna

Magyar Néprajzi Lexikon. 4. kötet Né–Szé.

Főszerkesztő Ortutay Gyula. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 671 l.

A Magyar Néprajzi Lexikon új kötete ugyanolyan gondos, körültekintő szerkesztői, írói munkával készült, mint a korábbiak. Az Ortutay Gyula főszerkesztő elgondo-

lásai szerint útjára bocsátott sorozat célja az volt, hogy a maga lexikoni, enciklopédikus nyelvén a magyar néprajztudomány kutatásai alapján a teljes magyar néprajzot bemutassa. Ortutay halálával sem a Lexikon céljában, sem a szerkesztés elveiben nem történt változás, korábbi munkatársai továbbvitték elképzeléseit, amit az is megkönnyített, hogy már az első kötet megjelenésekor a teljes anyag szinte kiadásra készen állt. Egy lexikon-kötet tartalmi ismertetése természetesen lehetetlen, azonban a sok közül kiragadnánk, kiemelünk néhány közérdeklődésre leginkább számot tartó szócikket. A negyedik kötet folytatja a néprajzi szempontból fontos földrajzi egységek ismertetését, mint pl. az Ormánságét, az Őrségét, a Palócföldét, a Sárközét, Szeged népéét. Eligazít egy nagyon lényeges és sok vitára okot adott fogalom, a *néprajzi csoport* helyes értelmezésében. Ezt egy népen belüli alegységnek fogja fel, amelyet vagy sajátos történeti hagyománya, kultúrája, életmódja, társadalmi szervezete, vagy nyelve különít el a környezetétől. Szépen illusztrált példákkal mutatja be a kötet a népzene fogalmát és történetét. A népzene kutatás hazánkban 1865-ben indult meg, 1894-ben Vikár Béla már fonográfval végzett gyűjtéseket. Igazi kiteljesedését Bartók Béla és Kodály Zoltán munkássága mutatja. Megjegyzésre érdemes, hogy az összehasonlító zenetudomány módszerét a magyar Herzog György vitte át Amerikába.

Felelevenít a kötet néhány feledésbe ment népszokást, mint a pünkösdi lovaglást, a királynéjárást, a regölést, vagy a Szent György-napi kilövést, melynek során néhány Garam-menti községben kikiabálták a lányok és az asszonyok bűneit. Szép példákat hoz a „napsugár díszes” házoromzatok közül, vagy a pingálás kialakulásáról és elterjedéséről. Jól megválogatott képekkel mutat be gazdasági termelő folyamatokat, mint pl. a szénégetést, a faszénkészítő mesterséget. Ebben a kötetben olyan jeles néprajzi kutatókról és működésükről kapunk tájékoztatást, mint Ortutay Gyula, Papp László, Péczely Attila, Szendrey Ákos. Megismerhetjük a néprajztudomány intézményeit, köztük pl. a Néprajzi Múzeumot, vagy a gyűjtés szervezeteit, pl. az önkéntes gyűjtők hálózatát, tevékenységét, eredményeit.

A Lexikonban elvi jellegű szócikkek is találhatók, mint pl. a népszokás fogalmának meghatározása, amely kifejezést 1867-ben használta először Réső Ensel Sándor; vagy pl. a *struktúra* kifejezésnek már a köznyelvbe behatolt fogalmáról is olvashatunk.

Még a kötet képanyagára szeretnénk felhívni a figyelmet, mely az előzőkhöz hasonlóan színes és fekete-fehér fényképekből, rajzokból, térképekből, kottákból, táncírásokból áll.

Tárkány Szűcs Ernő

A magyar nép tudósa.

Györffy István emlékülés, Karcag, 1974. december 10. Szerkesztette: Bellon Tibor. Karcag, 1980. 112 l. (Nagykunsági Füzetek 3.)

A Györffy István halálának 35., születésének 90. évfordulóját köszöntő emlékülés anyagát tartalmazó füzetben változatos tárgyú szövegek olvashatók: emléktáblavató beszéd (*Gunda Béla*), elnöki megnyitó (*Balassa Iván*), személyes hangvételű visszaemlékezés (*Vargha László, Györffy Lajos, Gunda Béla, Kardos László*), és a tudós

tevékenységét, eredményeit értékelő tanulmányok. Vargha László Györffy szülőházát – részben épp a hírneves szülött kutatásaira támaszkodva – a nagykunsági lakóház múlt századi tipikus példajaként mutatja be. Balassa Iván azokról szól, akiket Györffy István agitáló-rábeszélő tevékenysége hozott a magyar néprajz munkásainak sorába (Csikós Tóth András, Nyárády Mihály és mások). *Szabó László* Györffy tudósi elkötelezettségének alapvonásait, a táj, a nép és a történelem szeretetét emeli ki. *Bellon Tibor* a Nagykunság lakosságának történeti tudatát vázolja föl, mely sokban hozzájárult a fiatal Györffy pályaválasztásához. Három előadás Györffy István három nagyfontosságú kutatási területén elért eredményeit összegzi. *Füzes Endre* a földművelés, *Paládi-Kovács Attila* az állattartás etnográfusát mutatja be. *Szilágyi Miklós* a településnéprajzi vizsgálatokról szólva nem annyira kutatástörténeti összeggést nyújt, hanem Györffy eredményeiből és kérdésfeltevéseiből adódó további lehetőségeket és szempontokat vesz számba. Az emlékülésre eredetileg *Illyés Gyulát* is meghívták, aki azonban betegségére hivatkozva kimentette magát, ahhoz viszont hozzájárult, hogy a kötetben üdvözlő levelének hasonmását, valamint Györffyről szóló, az emlékülésnek címet kölcsönző írását (*A magyar nép tudósa*, 1939) közöljék. A kiadvány függelékében Györffy István életét, működését, valamint az emlékülés lefolyását illusztráló fényképek és képek láthatók.

Kósa László

Magyarországi madárijesztők.

Szerkesztette: Kovács Ákos. Hatvan, 1981. 122 l. (Hatvany Lajos Múzeum füzetek, 10.)

A Hatvany Lajos Múzeum munkatársai sorozatban készítettek, a szakembereket is mehökkentő, a különböző kulturális-művészeti jelenségek határterületeit vallató, bemutató kiállításokat. 1981-ben a madárijesztőknek szenteltek egy „tárlatot”, hozzá kapcsolódóan egy kis katalógust is megjelentettek. A katalógus, mely anyagában és szemléletében szorosan összefügg a kiállítással, jellegéből következően mégis több irányból is közelít a témához. *Hofer Tamás* bevezetőjében egyrészt az egész kiskötet summáját nyújtja, másrészt meghúzza azokat a határokat, amelyeken belül az ilyen perifériálisnak nevezhető kulturális jelenségek elemzése elképzelhető. A tanulmányok két nagy csoportba sorolhatók. Egy részük művészeti-esztétikai jelenséggént tárgyalja a madárijesztőket és a „paraszti kultúra expresszív megnyilvánulásainak”, „etnoart”-nak tartja ezeket a tárgyakat (*Németh Lajos*, *Szemadám György* és részben *Hoppál Mihály*). Az íráskok másik csoportja elsősorban kulturális tartalmakat hordozó objektumokat lát a madárijesztőkben. Ezeknek a dolgozatoknak egy jelentős része a madárijesztőket a gonosz távoltartásának különböző módjaival hozza kapcsolatba. Erre az összefüggésre utalnak a néprajzi-folklorisztikai adatok mellett a nyelvészeti bizonyítékok is (*Bökönyi Sándor*, *K. Palló Margit*, *Kovács Ákos* tanulmányai). Persze, amint az *Sterbetz István* írásából is kiderül, a madárijesztők felállításának nagyon is racionális okát és alapját jelentette a kártevő madaraink nagy száma, szaporasága. A racionális és irracionális mozzanatok összefonódottságát jól példázza *Kriston Vizi József* összehasonlító tanulmánya, amely a madárijesztőkkel kapcsolatos néprajzi-folklorisztikai meg-

figyeléseket összegzi. A tudományos igényű tanulmányok mellett a kötetben *Nagy László*, *Krúdy Gyula*, *Tandori Dezső*, *Hervay Gizella* e témához kapcsolódó verseit, szövegeit is megtaláljuk. A könyvecske végén pedig *Neal Avon*nak és *Jean-Paul Savignac*nak a párizsi madárijesztő-kiállítás katalógusában megjelent kultúrtörténeti dolgozatait olvashatjuk. A kis kötet értékét, hasznosságát nagyban emelik a fekete-fehér és színes fényképek.

Niedermüller Péter

Martin György–Takács András: Mátyusföldi népi táncok.

Madách Könyv- és Lapkiadó, Bratislava, 1981. 217 l.

A történeti-népi tájszemlélet szerint a Kisduna és a Vág által közrezárt területet nevezzük *Mátyusföldnek*, a néprajzi irodalom azonban gyakran kiterjeszti ezt a fogalmat a Komárom-Esztergom vonaltól északra eső síkságra és dombvidékre is. Az a három község – Tardoskedd, Kéménd és Martos – melynek táncanyagát szöveges formában és táncjelírással közreadják a szerzők, szintén ezen a tájon fekszik.

Takács András előszavában ismerteti a szlovákiai magyar tánc kutatásban jelentős gyűjtés körülményeit, a közölt táncokkal kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat és rövid összefoglalást ad a három község történetéről, valamint etnikai arculatáról.

A mai Délnyugat-Szlovákiában levő Mátyusföld tánckészletét tekintve a magyar néptánc kincs nyugati dialektusához tartozik. E területen is megtalálhatók a vonuló-kapuzó leányjátékok, a leánykörtáncok, az eszközös és eszköz nélküli pásztortáncok, a verbunk és a csárdás, valamint a múlt század közepétől meghonosodott polgári társastáncok. Martin György rövid elméleti bevezetőjében jellemzi a felsorolt tánc típusok helyi változatait, utal a magyar nyelvterület hasonló tánc típusaival való rokonságukra és néhány mondatban említést tesz a szomszédos szlovák tánc hagyománnyal való kölcsönhatásra.

Mátyusföldön és a szomszédos keleti vidékeken a körtáncok több típusban és formában jelennek meg. A tardoskeddi színelőadás például, amelyben a gyermekjátékdalok füzérébe régies táncdalok, úgynevezett dudánóták is ékelődnek, átmenetet képez a tiszta énekes körtáncok és az énekes körtáncok között. Ebben a faluban a nagyböjti tánc tilalom idején a fiatalok esténként a színelőadással szórakoztak. Az egyszerű, énekes, párvalasztó játékban a legények is részt vettek. Az egyszerű játékformák használata a felnőtt ifjúság körében ritka a magyar nyelvterület más részein, csupán a régies táncéletű Dél-Dunántúlon fordult elő. A martosai karikázó fejlettebb, három részes, tiszta leánykörtánc, bár még gyermekjátékszerű elemek is helyet kapnak benne. Kísérő dallamai új stílusú, csárdászerű népdalok és népies műdalok. Figyelemre méltó, hogy az ugrós kísérője egy taktusváltó 3/4-2/4-es (mazurka ritmusú) dallam, melyhez a tánc sajátosan illeszkedik. A Garam menti Kéménden a szó szoros értelmében vett karikázó helyett az úgynevezett „kör csárdás” tűnik föl.

A mátyusföldi pásztortáncok különböző típusai a kéméndi kanásztánc, a kéméndi seprútánc és a tardoskeddi vaskatánc (váska=víz hordó rúd). A kéméndi kanász-

tánc és a tardoskeddi vaskatánc egyik kísérő dallama megegyezik a Palócföld jellegzetes kanásznótájával, amely egyben a szlovák odzemok dallama is.

E vidék verbunkjai a régies, kötetlen szerkezetű verbunkok közé tartoznak, melyeket sajátos helyi elnevezéssel, „sallai verbunk” néven ismernek.

A mátyusföldi csárdásokat sajátos kettősség jellemzi: az újabb, szegényebb lassúval szemben a friss rész régiesebb és gazdagabb. A lenthangsúlyos friss jellemző motívumait (bukós-mártogatós-lippentős), a nő emelve ugratását és a csalogatós párelengedést éppen e vidék csárdásai őrzik legszebb formában.

Mátyusföld újabb nyugat-európai eredetű táncait e kötetben a martosi menyasszonyfektető gyertyástánc, a tardoskeddi tapsikoló és a birkástánc képviseli. A táncok filmről való lejegyzését *Lányi Ágoston* végezte. A táncírások mellett a képmellékletben 45 fényképet találunk.

Felföldi László

A II. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségtudományi Konferencia előadásai (1980. szeptember 30–október 2.).

Szerkesztette Eperjessy Ernő–Krupa András. Kiadja a Művelődési Minisztérium Nemzetiségi Önálló Osztálya, Budapest–Békéscsaba, 1981. 754 l.

A teljes terjedelmükben megjelentetett előadások szövegének szerkesztése követi a konferencia rendjét. Elsőként a megnyitó ünnepség beszédei kerülnek sorra, melyet az egyes szekcióülések előadásainak sora követ. Az előadások száma hozzávetőlegesen egyforma arányban oszlott meg a három szekció között, ami lehetőséget nyújtott arra, hogy anyaguk külön kötetekbe kerüljön. A nagyszámú előadásból elsősorban a magyar vonatkozásúakra tér ki az ismertetés.

A szekcióüléseknek megfelelő első nagy tematikai egység középpontjában a két-nyelvűség és az interetnikus kapcsolatok állnak. Európa különböző részéről származó példák a magyar nyelvterületen élő nemzetiségekéhez hasonló problémákat vetnek fel. A két-nyelvűség jelenségeit *Eperjessy Ernő* a népszokások, hiedelmek és a népzene; *Fatuska János* a színjátékszerű szokások, *Gerstner Károly* a nyelvi váltás, *Kálmánfi Béla* a népköltészet anyagán keresztül mutatja be egy-egy nemzetiségi csoport köréből. Az interetnikus kapcsolatok feltárásának módszertani, de tudománypolitikai jelentősége több előadót is foglalkoztatott. *Hajós Ferenc* a szlovéniai, *Milan Leščák* a csehszlovákiai magyar nemzetiségi kultúra kutatásának távlati terveiről, *Michal Markuš* a Kárpát-medencében élő nemzetiségek, *Paládi-Kovács Attila* a magyarországi nemzetiségek kutatásának feladatairól, *Voigt Vilmos* a nemzetiségi kultúra átalakulásának tendenciáiról nyújt képet. Az interetnikus kapcsolatok egyik fontos gyakorlati tartalmát, a nyelvtanulást szolgáló gyermekcsere szokásának kialakulásával, társadalmi kötődésével és kulturális jelentőségével *Kósa László* foglalkozik. Figyelmet érdemel az a gazdag néprajzi fogalomgyűjtemény, mellyel *Németh Zoltán* a nyelvi kölcsönzések, átvételek jelentőségét bizonyítja.

A nemzetiségi kultúra megőrzését, fejlesztését szolgáló néprajzi kutatásokról szóló beszámolók alkotják a második témakört. Több előadás szerzője foglalkozik a

folklor kérdésével, mint a nemzetiségi kultúra, etnikus fejlődés fontos tényezőjével: *Faragó József* a romániai magyarok, *Tóth Ferenc* a jugoszláviai magyarok etnikus tudatának kapcsán, *Bárth János* egy bácskai magyar falu népének eredetét, *Penavin Olga* a szlavóniai nagycsaládrendszer hagyományőrző funkcióját elemzi. A múzeumi gyűjtemények és kiállítások szerepe nem lebecsülendő a nemzetiségi tudat őrzésének szempontjából, amint arra több előadás is rávilágított. De annak az intézményes kulturális tevékenységnek is hatékony szerepe van e téren, mint amilyet pl. a csehszlovákiai magyarság körében a Csemadok betölt, ahogyan arról *Méryné Tóth Margit* előadása tanúskodik. Több értekezés konkrét anyagon keresztül vizsgálja az egyes nemzetiségi kultúrák jellemzőit, így pl. *Dankó Imre* az árucseré, *Lantosné Imre Mária* a népi kismesterségek, *Magdaléna Parikova* a földművelés terén.

A konferencia harmadik témaköre egy-egy nemzetiség néprajzi vizsgálatát foglalja magába. Az előadások legnagyobb része a magyarországi nemzetiségek népi kultúrájának valamely szűkebb elemére irányítja a figyelmet, a tárgyi műveltségtől a folklorizmus kérdésköréig.

Selmeczi Kovács Attila

A mohácsi malomgátba reng a nád.

50 népdal Schneider Lajos gyűjtéséből. Szerkesztette Várnai Ferenc. Közreadja Mohács város Tanácsa V. B. Művelődési Osztálya. Mohács, 1981. 122 l.

Schneider Lajos (1889–1960) tanító mintegy negyedszázadon keresztül másfél-ezer dallamot jegyzett le Délkelet-Baranyában. Gyűjtései országos kataszterekbe és gyűjteményekbe is bekerültek. Kodály Zoltánnal és más népzene kutatókkal tartott kapcsolatot, akik nagyra értékelték szakszerű munkáját. Az ízléses, környékbeli népművészeti motívumokkal illusztrált könyvecske a helyi hagyományok ápolásának szép példája. Az ötven dal tematikus csoportosításban található benne.

K. L.

Morvaj Judit: Asszonyok a nagycsaládban.

A mátraalji palóc asszonyok élete a múlt század második felében. Második, bővített kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 227 l.

Mátraalji falu, Bodony nagycsaládi szervezetben megrekedt életmódját tekinti át a szerző ebben a monográfiában. A falu parasztságának csak egy rétegét, a teljes jobbágyok nagycsaládban élő leszármazottait – közülük is elsősorban asszonyok régi életét tárta fel a szájhagyományban élő emlékek alapján. Lényegében 50-60 esztendő, a múlt század második fele az, amiről a könyv beszél. Ez az időszak országos méretekben a kisparaszti gazdálkodás kapitalizálódásának legjelentősebb félszázada. Bodony környékén elkésve indult meg ez az átalakulás. A nagybirtok szorítása, a falvak táji elzártsága és mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas földje, nem utolsó sorban pedig a nagy-

családi szervezet fenntartása erősen késleltette és akadályozta az országosan tapasztalható fejlődés hatásának érvényesülését. Elsősorban a gazdálkodás és a házbelső ismeretése, valamint a lakásban való élet állt a szerző érdeklődése középpontjában. A monográfia bodonyi gyűjtésen alapul, de tipizált, az élet és az emberi magatartás apró jelenségeiből, ellentmondásaiból, variánsaiból a legjellemzőbbeket ragadta ki, azt a környezetet, szokást, magatartást, amely az egész nagycsalád-rendszerre a XIX. századi Magyarországra is ráillik. Morvay Judit elsősorban az asszonyok nézőpontjából ítéli meg a letűnt életforma egyes jelenségeit, és az ő szemléletükön keresztül alkothat képet az olvasó az egykori életvitelről. Az 1956. évi nagy kritikai visszhangot kiváltott kötet bővített, második kiadását dokumentumértékű fényképek egészítik ki.

Kríza Ildikó

Műveltség és hagyomány.

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszékének Évkönyve XX. Ethnographica et folkloristica carpathica Tom. 2. Szerkeszti: Ujváry Zoltán, munkatársak: Bartha Elek és Dám László. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1981. 301 l.

A debreceni tudományegyetem néprajzi tanszéke évkönyve új folyamának második kötetében is igyekszik megvalósítani jellegadóul választott célját. A közölt tanulmányok nagyobb része összefoglaló vagy rendszerező, és általában a Kárpát-medence, valamint a Kárpátok térsége keretét választja vizsgálódási terepéül. A jelen kötet tanulmányai, melyek egyúttal a 70. életévét betöltő *Gunda Bélát* köszöntik, német, angol és francia nyelven, magyar összefoglalóval láttak napvilágot. Tematikájukat tekintve főleg a néprajz számos területét az anyagi kultúrában és a folklórban egyaránt. A huszonöt tanulmány egy része kifejezetten északi szláv (szlovák, lengyel) néprajzzal foglalkozik. A szerzők túlnyomó többsége a kultúrák kapcsolódásának módját és lehetőségét kutatja, az interetnikus vizsgálatokat tartja szem előtt.

A tematikus-összegző írások sorában foglal helyet *Sehmezsi Kovács Attila* tanulmánya a vályus kézimalomról, *Dám László* tanulmánya az alföldi földbe épített lakóépítményekről (*veremház, gödörlakás*), *Földesi Béla* dolgozata a Gergely-járásról. Hasonló igénnyel írt *Ujváry Zoltán* a halottvirrasztó időtöltő játékokról, *Barna Gábor* a halottlátókról, *Kunt Ernő* a magyar paraszti sírjelekről. *Szabadfalvi József* arra hívja föl a figyelmet, hogy a XVII. századi osztrák céhes hatás előtt, a középkorban is virágzott a magyarországi mézeskalácsos mesterség. *Hofer Tamás* tanulmánya a halotti kultusz egyik nagymúltú mozzanatáról, a sírra ültetett élőfákra vonatkozó adatokról szól. *Dankó Imre* a dualizmus kori magyarországi vásárok jellegzetes figuráját, a bosnyák vándorárust mutatja be. *Bartha Elek* az eddig alig kutatott magyar görögkatolikusok kalendáris szokásainak liturgikus gyökereit segít megismerni. *Bódi Erzsébet* a nyers burgonyából és lisztből készített népszerű étel magyar–szlovák–lengyel változatait vizsgálja. *Mándoki László* kisebb közlése tudománytörténeti vonatkozásban tárgyalja a magyar–ukrán találókérdés-összehasonlítás lehetőségét. *Farkas József* anyagbemutatója a kelet-magyarországi szekerek vasalásán – valószínűleg mágikus eredetű – látható kígyóábrázolásokra szorítkozik. *Voigt Vilmos* tanulmánya kizárólagosan elméleti meg-

közelítésével válik ki a kötet többi írása közül. Néhány példán elemzi, hogy a magyar kutatók milyen utakon jártak a folklór történeti vizsgálata során. Közben javaslatokat tesz, továbblépési lehetőségeket vázol.

K. L.

Nagy József: Sárreti gyűjtésem.

Szerkesztette, a Nagy Józsefről szóló megemlékezést és a jegyzeteket írta Bencze Lászlóné Mező Judit. Kiadja Szeghalom Nagyközség Tanácsa és a Békés megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya. Békéscsaba, 1981. 117 l.

Nagy József a vidéki tudós tanár típusába tartozott. Tankönyveket, segédkönyveket, cikkeket, tanulmányokat írt, és az 1930-as években – néhány éves szeghalmi tartózkodása idején a községben és környékén – mintegy hétszáz népi dallamot jegyzett le. A kötet ebből az anyagból az ízelítőt, elsősorban újstílusú dallamokat tartalmaz, szám szerint hetvenkettőt. Függelékben Nagy József önéletrajza, néhány zenei vonatkozású, általa vagy róla írt hírlapi cikk, valamint a közreadott dallamok mutatói találhatók.

K. L.

Nagybákay Péter: Magyarországi céhbehívótáblák.

Corvina Kiadó, Budapest, 1981. 62 l. + 48 tábla.

A magyarországi céhek tárgyi emlékanyagának jeles csoportját alkotják a céhbehívótáblák: különböző alakú és díszítésű, 15–25 cm átmérőjű táblaszerű jelvények. Mintegy ötszáz ismeretes belőlük, ebből a kötet rajzban, fekete-fehér és színes fényképen százhuszat mutat be. A céhbehívótáblák a céhtagok értesítésére, leginkább gyűlésbe hívására szolgáltak. Körülhordozásuknak megvoltak a maguk kötött, szertartásformájú szabályai. Eredetükre nézve rokonok a középkori idézőpecsétekkel és más idéző jelvényekkel, melyek az írni-olvasni tudás szűk körének korszakában a hivatalos értesítés szerepkörét látták el. Felmutatójuk általuk igazolta küldetését, velük erősítette meg a hozott parancsot. A magyarországi céhbehívótáblák jelentőségét növeli, hogy Európában – jóllehet a céhes rendszer meglehetősen egyöntetűen terjedt el – másutt csupán Északnyugat-Németországban, Hollandiában, Flandriában és kisebb mértékben Itáliában voltak használatban. A szomszédos délnémet-osztrák területeken sem ismerték, csupán sziléziai előfordulásai képeznek bizonyos hidat az északnémet kapcsolathoz. A XVI–XIX. században készült táblák értékes ipartörténeti, ikonográfiai, iparművészeti és néprajzi emlékek. A kötet a történeti múlt és a szokás ismertetése mellett részletes művészettörténeti és művelődéstörténeti elemzésükkel is szolgál.

K. L.

A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben.

Szerkesztette és a bevezetőt írta Csende Béla. Békéscsaba, 1981. 143 l. (Bibliotheca Bekesiensis 21.)

A Bartók-életrajzból jól ismert, hogy a zeneszerző 1905–1906-ban Békés megyében kezdte népdalgyűjtő munkáját. Születésének századik évfordulóján a megye ezzel a – sajnálatosan könyvárusi forgalomba nem került – kötettel tiszteleg emléke előtt.

Márai György írása röviden felidézi Bartók Békés megyei családi kapcsolatait. Felsorolja a helyszíneket, ahol Bartók rokon látogatáson a 30-as évek elejéig gyakran megfordult. Megszólaltat idős embereket, volt adatközlőit és egykori uradalmi cselédek, akik személyes emlékeik elmondásával gazdagítják az alakjáról kialakult képet. Ismerteti békéscsabai hangversenyeinek történetét is. *Fasang Árpád* Bartók Békés megyei népdalgyűjtéseit értékeli és elemzi. Elsősorban azzal foglalkozik tanulmányában, hogy az első gyűjtések hogyan hatottak a zeneszerző életművére. Milyen nyomot hagytak gondolkodásában, miként bukkannak föl későbbi elméleti írásaiban, hogyan alakult ki gyűjtőtechnikája és módszere. Összefoglalóan megállapítja, hogy a fiatalember számára egész életét meghatározó élmény volt a Békés megyei gyűjtés. *Südy Ernőné Tevan Gizella* rövid emlékezésében a Békéscsabán többször szívesen hangversenyező Bartókról olvashatunk. *Csende Béla* rövid interjúi a közelmúltban még élő egykori énekesek és uradalmi cselédek visszaemlékezéseit tartalmazzák. Ezeket érdekesen egészíti ki a kötet két korábban megjelent román írásának fordítása, melyek a Békéssel szomszédos románlakta tájakon Bartók által folytatott, életművében szintén jelentős helyet elfoglaló, román népzenei gyűjtésekről hasonló nézőpontból, a helyi emlékek alapján szólnak. *Ion Bradu* a bihari vonatkozásokról írt (eredetileg 1971-ben jelent meg Nagyváradon). *Ioan T. Florea* Bartók Arad megyei gyűjtéseit mutatja be (megjelent eredetileg 1974-ben Aradon). Csak sajnálhatjuk, hogy ez utóbbi fordítása nem sikerült alkotás. Megjegyzésre méltó még, hogy a román szerzők a mai román megyebeosztás alapján írták meg tanulmányaikat, és kifejezetten csak román gyűjtésekkel foglalkoztak. Biharban a románnal párhuzamosan magyar népzenei anyagot is lejegyzett Bartók.

A tetszetős kiállítású bibliofil kötetet számos kevésbé ismert, vagy eddig nem közölt fénykép és szöveg-hasonmás illusztrálja. Végezetül rövid román nyelvű összefoglaló summázza a tanulmányok tartalmát.

Kósa László

Népi-paraszti kultúra – szocialista kultúra.

Szerkesztette Soós Pál. Debrecen, 1981. 134 l. (Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Akadémiai Bizottsága Közleményei.)

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Felnőttnevelési és Közművelődési Tanszéke és az MTA Debreceni Akadémiai Bizottsága 1980. október 22–23-án a kiadvány címével egyező szemináriumot rendezett. A bevezető és vitaindító előadást *Soós Pál* tartotta A népi-paraszti kultúra integrációja a fejlett szocialista társadalom kultúrájába címmel. A kérdéskört a szerző történetileg közelítette meg. Amíg a magyar nép-

rajztudomány jelentős eredményeket mondhat magáénak az elmúló paraszti műveltség tudományos megmentésére irányuló munkája során, ugyanez nem mondható el a népi kultúra közművelődési szerepének alakulásáról. Az értelmezésben mind a múltban, mind a jelenben jelentkező „zavarok” társadalmi, elméleti és ideológiai okokkal magyarázhatók. Mindmáig nincs kidolgozva megnyugtatóan a paraszti-népi kultúrának a nemzeti, a jelenben a szocialista nemzetinek nevezett kultúrába való integrálódása. A megoldás a marxista esztétika eredményeinek következetes alkalmazásától várható. A kiadvány a bevezető előadás mellett kilenc korreferátumot és hozzászólást tartalmaz Soós Pál zárszavának kíséretében. A hozzászóló szakemberek (etnográfusok, közművelődéskutatók, szociológusok) egyetértőleg vitatták az előzetesen sokszorosítva közreadott főreferátumot. Számos ponton kiegészítették és javították mondanivalóját. Elhatárolták magukat a romantikus elméletektől, egyúttal sürgették a népi kultúra integrációjával foglalkozó elméleti munkákat. Mind a bevezető, mind a hozzászólások határozottan művelődéspolitikai irányúak és érdeklődésűek, ennél fogva nem taglalják az újabb kultúraelméleti és folklorizmus-szakirodalmat. A kiadványban rövid angol, orosz és német nyelvű összefoglaló is olvasható.

K. L.

Népismereti dolgozatok 1981.

Szerkesztette Kós Károly, Faragó József. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981. 265 l.

Az 1976-ban Kós Károly által megindított kiadványsorozat negyedik kötete immár évkönyvként látott napvilágot, és az előszó ígérete szerint a Kriterion Könyvkiadó vállalkozik Népismereti dolgozatok évenkénti megjelentetésére. Nagy jelentősége van ennek, hiszen a rendszeres publikációs fórum nemcsak mind szélesebb forrásanyagot nyújt a szaktudománynak, és gazdag ismeretanyagot a széles olvasótábornak, hanem számottevően bővíti és elmélyíti az erdélyi magyar néprajzi kutatásokat, betölti az etnográfiai iskola funkcióját. Ennek a fáradságos, de nagy értékű tudományszervezésnek feladatát is magukra vállalták a szerkesztők.

A tanulmánykötetet két módszertani jellegű írás indítja: *Egyed Ákos* a tájtörténetírás kérdésével foglalkozik, *Kós Károly* a rajz szerepét vizsgálja a néprajzkutatásban. Amint megállapítja, „a néprajzi rajz komoly válogató és stilizáló munka a néprajzi jelentőségű vonások érvényrejuttatása érdekében, a tudományos értelmezés fontos részeként”. A kötet vázát alkotó 15 tanulmány változatos leíró anyagot sorakoztat fel a népi kultúra legszélesebb területéről. A gyimesbükkiek növényismeretét értékelő írás a mezei és termesztett növények gazdag terminológiai készletét, valamint a felhasználás szerinti rendszerezését adja közre. Kevésbé kutatott témakört képvisel *Bányai János* Hargita-kutató földrajztudós hagyatékából származó tanulmány a székelyföldi népies bányászkodásról, a különböző lelőhelyekhez fűződő hiedelmekről. Az érmelléki borpincék építésmódját, típusait, használatát ismerteti *Mózes Teréz*. *Végh Olivér* rövid írásában egy történetileg is jelentős kerámiatechnikáról, az erdélyi hólyagos edények készítmódjáról nyújt ismertetést. A különleges technológiával készült cserépedények hőszigetelő tulajdonsága megközelítette a mai hőpalackokét. A szatmári mézeskalácsos

mesterség munkatechnikáját és eszközkészletét az utolsó működő műhely leírása révén rögzíti *Bura László*. *Szabó Bálint* a hagyományos étkezési rendet, annak kötöttségeit mutatja be Nyárádszentimrérről. Egy mezőszegi település népi gyógyászatát, másfélszáz betegség gyógyító eljárásait, eszközeit veszi számba *Keszeg Vilmos*. Az 1930-as évek korondi vásárainak emlékét idézi fel *István Lajos*. A szerző rögzíti a különböző árusok vásári elhelyezkedését, ami hagyományosan kötött rendhez igazodott.

A párválasztás szempontjait a legények és leányok oldaláról egyaránt vizsgálat alá vette *Balázs Lajos* Csíkdómonkoson. *Faragó József* a kalotaszegi Kiskapus téli legény-ünnepeiről nyújt áttekintést. A pünkösdi király- és királynőválasztás szokáskörébe tartozó, napjainkban is élő gyermekjátékokat mutat be a Sóvidékről *Barabás László*.

A falusi szolgál- és cseléd tartás emlékeinek népköltészeti vonatkozásait gyarapítja *Ráduly János*nak a kibédi szolgák ősztendei búcsúénekeit bemutató adatközlése. A Szent László-legenda epizódjának történeti összehasonlító motívumvizsgálatát *Demény István Pál* végezte el. *Seres András* Háromszéknék és környékének erdei, vízi csodalényeit (vadleányok, szépasszonyok, vízitündérek, óriások) idézi fel gazdag szövegközlés révén. A gyimesi néphitben élő kirekesztett, baljós lény, a *rekegő* alakját rekonstruálja *Daczó Árpád* rövid, de felfedezésértékű dolgozatában.

Tudománytörténeti aspektussal Szendrey Zsigmond nagyszalontai gimnáziumi éveit *Dánielisz Endre* munkája dolgozza fel. A korábbi gyakorlatnak megfelelő bibliográfiai összeállítás sem hiányzik a kötetből, ez alkalommal *Cseke Péter* a „Falvak népe”, majd „Falvak dolgozó népe” című mezőgazdasági újság 1945–1980 közötti évfolyamaiból közel ezer tételből álló néprajzi vonatkozású anyagot közöl, nagyobb témakörök szerint rendszerezve. A bibliográfiához helység- és névmutató csatlakozik.

Selmeczi Kovács Attila

Néprajzi dolgozatok Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből.

Válogatás az önkéntes néprajzi gyűjtők pályamunkáiból. Szerkesztette Viga Gyula. Miskolc, 1981. 313 l. (A miskolci Herman Ottó Múzeum néprajzi kiadványai XII.)

Kevés magyarországi múzeum fordít annyi gondot az önkéntes néprajzi gyűjtők munkájának irányítására és összefogására, mint a miskolci Herman Ottó Múzeum. Imár két évtizede hirdeti meg évente az „Istvánffy Gyula-gyűjtőpályázatot”, melynek rendkívül gazdag kéziratos anyaga folyamatosan gyarapítja a múzeum adattárát. Ebből a változatos anyagból a múzeum kiadásában már eddig is több válogatás látott napvilágot. A jelen kötet 13 dolgozatot ad közre, melyek java része a szélesebb szakmai érdeklődésre is igényt tarthat. A népi építkezés témaköréből Ózd egykori településéről, valamint a karcsai régi lakóházak berendezéséről olvashatunk. Figyelmet érdemel a takta-szadai halászat gazdag eszközkészletének és a tiszai hajóépítés szókincsének bemutatása. Az aratás és nyomtatás hagyományos technikáját, munkamódjának változását több tanulmány idézi fel. Egy jellegzetes női foglalkozás, a mosás leírásán kívül a családi nevelés hagyományai, a komaság intézményével, a telkibányai református temető néprajzi bemutatásával, a társasmunkák változatos formáival is megismerkedhetünk. Az írások mind egy-egy településhez kötődnek. A kötetet az ózdi vasgyár munkásainak táp-

lálkozási szokásairól szóló adatközlés zárja. A változatos tartalmú gyűjteményes kötet összességében nemcsak a megye néprajzi képét, hanem a hazai néprajztudományt is gazdagítja.

Selmeczi Kovács Attila

Néprajzi tanulmányok a Zempléni-hegyvidékről.

Viga Gyula közreműködésével szerkesztette Szabadfalvi József. Miskolc, 1981. 367 l. (A miskolci Herman Ottó Múzeum néprajzi kiadványai X.)

A Zempléni-hegyvidék térsége (korábbi nevén Eperjes-Tokaji hegylanc) nagy múltra tekint vissza. A sárospataki főiskola keretében már a XVIII. század vége óta gyűjtőmunka folyt, itt maradt fenn az első magyar népmesegyűjtemény. A XIX. században a főiskolán tanító Erdélyi János végzett népdalgyűjtést tanítványaival. 1931–1952 között pedig a főiskola Faluszemináriuma fáradozott a néphagyomány feltárásán. Az 1950-es évek közepétől a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézete végez rendszeres, szervezett kutatásokat a Zempléni-hegyvidéken, amelyhez az utóbbi években a miskolci múzeum munkatársai is csatlakoztak. Számos egyéni vállalkozás, feldolgozás is gazdagítja a vidékről szóló publikációk sorát. Erről a sokirányú kutatómunkáról és eredményeiről nyújt áttekintést *Szabadfalvi József* bevezető tanulmánya, amely összegezi a Zempléni-hegyvidék tájegységeinek fontosabb emberföldrajzi jellemzőit is. A szerző utal arra, hogy a miskolci múzeum már évekkel ezelőtt célul tűzte ki egy monografikus jellegű tanulmánykötet közreadását a korábbi kutatások eredményeiről. Noha a jelen kiadvány ezt a célt valósítja meg, a közel húsz tanulmány között több is található, amely egészen friss tudományos eredményt, részletvizsgálatot rögzít.

A tanulmánykötet összegező feldolgozásai az anyagi műveltség és szellemi kultúra nagyobb tematikai egységeit egyaránt tartalmazzák. Előljáróban a hegyvidék földművelésének jellemzőit veszi számba *Ikvai Nándor*. Rámutat az irtásgazdálkodás történeti jelentőségére, a munkafolyamatok és munkatechnikák, a termesztett növények hegyvidéki sajátosságaira. *Petercsák Tivadar* az erdő meghatározó szerepét vizsgálja a hegyvidék népének életében. Figyelemre méltó adatokat közöl az erdők közbirtokossági használatáról, a falvak lakóinak specializálódásáról, a fa értékesítésével járó árucserkapcsolatokról. A település, népi építkezés és lakáskultúra sajátosságait *Dám László* gazdagon illusztrált tanulmánya mutatja be, a beltelek gazdasági épületeiről és használatmódjáról *Selmeci Kovács Attila* ad képet. *Juhász Ágnes* egyetlen község (Hejce) településnéprajzi vizsgálatát végzi el, nagy figyelmet fordítva a határbeli külső telkek számbavételére is.

A hegyvidék népéletében fontos szerepet játszó foglalkozásnak: a kenderfeldolgozásnak munkatechnikáit és eszközkészletét kartográfikus igénnyel és összehasonlító vizsgálattal tárja elének *Fügedi Márta* és *Dobrossy István*. A szerzők kitérnek a vászonból készült viseletdarabok, valamint azok cserekereskedelmének ismertetésére. A népi táplálkozás köréből *Bódi Erzsébet* a növényi alapanyagú táplálékokat rendszerezi, gazdag változatát rögzítve a kukorica- és búzadarából készült pépes ételeknek. *Szabó*

László a rokonsági terminológiarendszer, illetve a falvak társadalmi-gazdasági helyzete felől közelíti meg a család és rokonság kérdését. A kiscsaládos társadalomszerveződésű hegyvidéken létrejövő gazdasági csoportosulások tagjait a közvetlen szomszédok, testvérek, szülők és komák alkották, szemben a nagycsaládos területekkel, ahol a vérségi alapú had jelentett gazdasági egységet.

A hegyvidék népszokásait *Niedermüller Péter* a kalendáris szokások szerint rendszerezi. Összegező tanulmánya nemcsak bemutatja, hanem tágabb összefüggéseiben is értékeli a szokáseseményeket, vázolja a terület szokásrendszerének sajátosságait, a magyar szokásrendszer egészével való kapcsolatát. Másik tanulmányában a családi élet szokásait és a társadalmi viselkedés szabályait az egyén szemszögéből veszi vizsgálat alá. A Zempléni-hegyvidék népének hitvilágában fellelhető nagyszámú hiedelemalakot ismerteti *Barna Gábor*. Ennek a hiedelemvilágnak legarchaikusabb rétegéből (vámpír, nora, vizidémon) táplálkozó mondatípusokat elemzi *Dobos Ilona*. *Ferenczi Imre* bodrogszentesi, *Diószegi Zsuzsa* és *Barna Gábor* pedig komlósikai mondák szövegeivel és azok értékelésével bővíti a tanulmányok sorát.

A népi gyógyítás eljárásait és anyagait *Hoppál Mihály* sorakoztatja fel. *Bartha Elek* a különböző szentelmények (házszentelés, szentelt gyertya, barka stb.) szerepével foglalkozik egy település néphagyományában, *Nádasi Éva* pedig a búcsújárás szokásait rendszerezi. A társas időtöltés, a játék és szórakozás hagyományos módjairól *Kriston Vizi József* rajzol képet. A kötetet a *Viga Gyula* által összeállított irodalomjegyzék zárja, amely az egyes tanulmányok jegyzetanyagának feloldásán túl egyúttal áttekintést is nyújt a terület népi kultúrájával foglalkozó publikációkról.

Selmeczi Kovács Attila

Orbán Balázs: A Székelyföld leírása.

Bővített kiadás. Sajtó alá rendezte Illyés Elemér. Firenze–München, 1981. Bibliofolio ny. I–III. kötet.

Orbán Balázs nagyszabású munkája, *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismereti szempontból* a magyar művelődéstörténeti és néprajzi irodalom klasszikusai között foglal helyet. Első megjelenése óta többen is készültek arra, hogy új kiadásban tegyék hozzáférhetővé, elsőnek maga a tudós szerző, aki élete végén egy tervezett második kiadás számára egészítette ki az eredeti szövegét, később a neves kolozsvári történész, Kelemen Lajos, aki a két világháború között szerette volna közreadni a ritka köteteket. Az ő törekvésüket valósította meg Illyés Elemér, a München közelében élő magyar író és történész, akinek *Erdély változása* című könyve a közelmúltban két kiadásban is megjelent.

Maga Orbán Balázs 1862-ben kezdte gyűjteni nagy vállalkozásának anyagát: gyalogszerrel járta be a Székelyföld városait és falvait, s minden figyelemre méltó adatot lejegyzett, mindenről vázlatot rajzolt, sőt a kor technikai színvonalán álló kezdetleges fényképezőgéppel felvételeket is készített. Hatkötetes munkájának első kötete 1868-ban, utolsó kötete 1873-ban hagyta el a nyomdát. A Székelyföld történetének és néprajzáinak feldolgozását követte *Torda város és környéke* című műve, az első magyar vá-

rosmonográfiák egyike. A további tervek megvalósítását a tudós székely 1890-ben bekövetkezett halála akadályozta meg. A *Székelyföld leírása* a történelmi székely közgazgatási egységek rendjében halad: Udvarhely, Csík, Háromszék, Marosszék, Aranyos-szék és a Barcaság (Brassó és a csángó Hétfalu) természeti képét, történeti, régészeti és néprajzi emlékeit veszi sorra. Minden műemlékről beszámol, a templomok falán vagy a harangokon őrzött régi feliratokat is lejegyzí, bőven ismerteti a székely vidék történeti és népi hagyományait. Számos olyan műemléket ír le, amelyet azóta lerombolt a múlt idő, s csak Orbán Balázs képes-szöveges ismertetése őrzött meg az emlékezet számára. E történelmi dokumentumokban és adatokban bővelkedő hatalmas munka nagy értékét jelenti a gazdag illusztrációs anyag, amely a szülőföldjén vándorló tudós fényképeinek és rajzainak felhasználása nyomán készült annak idején. Orbán Balázs alakja e szép és áldozatos munka jóvoltából került abba a képzeletbeli erdélyi magyar Pantheonba, ahol mellette Apáczai Csere János, Mikes Kelemen, Kőrösi Csoma Sándor, a két Bolyai, Mikó Imre, Benedek Elek és Tamási Áron foglal helyet. Hősies egyéniségét nem először ébresztgeti a köztírás és a szépirodalom: Beke György, Fodor Sándor és Mikó Imre *Orbán Balázs nyomdokain* címmel adott közre még 1969-ben riportkötetet, Erdélyi Lajos 1971-ben gyűjtötte össze könyv alakban a nagy székely kallódó fényképeit, Dávid Antal pedig nemrégiben regényes formában dolgozta fel életét. Munkásságának igazán méltó emlékműve most mégis ez a három vaskos kötet, amely nemcsak *A Székelyföld leírása* eredeti szövegét és képanyagát adja közre, hanem Orbán Balásznak azokat a kiegészítő jegyzeteit is, amelyeket az Országos Széchényi Könyvtár kéziratára őriz. Ezek a kéziratok feljegyzések csak részben maradtak ránk, a hat kötethez készült kéziratok anyagból csupán a harmadik és negyedik kötet (Háromszék és Marosszék ismertetése) írott kiegészítéseket őrizték meg gondos kezek. Illyés Elemér sajtó alá rendező munkájának nagy érdeme, hogy a hasonló kiadásban ezek a jegyzetek is megtalálhatók.

Pomogáts Béla

Ortutay Gyula: A nép művészete.

Válogatta és szerkesztette: Bodrogi Tibor és Dömötör Tekla. Gondolat Kiadó, Budapest, 1981. 419 l.

Ortutay Gyula munkássága átfogta a magyar folklór egészét, s gyakran egymástól távol eső területeken is maradandót alkotott. A kötet Ortutay különböző folyóiratokban megjelent, gyakran nehezen hozzáférhető néprajzi-folklorisztikai tanulmányait gyűjti egybe és közli újra. *A szájhagyományozás törvényszerűségei* cím alatt a magyar folklór elméleti kérdéseivel kapcsolatos tanulmányai olvashatók. Olyan, ma már tudománytörténeti jelentőségű írásokról van szó, mint a *Variáns, invariáns, affinitás*; vagy *A szájhagyományozás törvényszerűségei*, amelyekben a szerző folklórelméletének talán legfontosabb tételeit fogalmazta meg. Több dolgozat is foglalkozik a népmesekutatás különböző problémáival – köztudott, hogy Ortutay legkedveltebb kutatási területét éppen a népmesék jelentették –; ezek közül külön is ki kell emelni *A magyar népmese* című, e témakörben a maig legjelentősebb hazai folklorisztikai tanulmányt. De emel-

lett olvashatunk a magyar népballada, vagy éppen a dramatikus játékok (pl. a betlehemes játékok) történeti, kutatómódszertani problémáiról is. A tanulmánygyűjtemény másik nagyobb fejezete *Kelet és Nyugat között* címmel már nemcsak a tudós, hanem a művelődéspolitikus arcélét is felvillantja. Elég itt utalni *A nemzeti és a nemzetközi kérdése a néprajzban* vagy a *Kelet és Nyugat között* című írásokra. A kötet ugyanezen részen belül találjuk meg Ortutaynak a magyar folklorisztika nemzetközi kapcsolatait, vonatkozásait tárgyaló fontos dolgozatait is (*A finnugor folklór kutatások lehetőségei és feladatai*; *Jacob Grimm és a magyar folklorisztika*). Végül a könyv tudománytörténeti tanulmányokat tartalmaz (*A magyar népköltési gyűjtemények története*; *A magyar népmesekutatás eredményei és feladatai*). Ezek az írások – bár több évtizeddel ezelőtt születtek – még ma is időszerűek, érvényesek, azóta sem ismerünk jobb összefoglalásokat e témakörökben.

A kötetet Ortutay Gyula folklorisztikai munkásságának válogatott bibliográfiája zárja *Falvy Zoltánné* összeállításában.

Niedermüller Péter

Penavin Olga: A nagycsaládszervezet Szlavóniában (Kórógyon).

A Forum Könyvkiadó és A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének kiadása. Újvidék, 1981. 224 l.

Mintegy három évtizeddel ezelőtt kezdett hozzá Penavin Olga a szlavóniai szigetmagyarság már akkor is széthullóban levő népéletének teljes kutatásához és leírásához. E munkálkodásnak népmismereti és nyelvészeti eredményeit a közelmúltig öt kötetnyi közzétett anyag dokumentálta: a háromkötetes Szlavóniai (kórógyi) szótár, a Szlavóniai hétköznapiak című dokumentumkötet és egy kórógyi balladagyűjtemény. Az időközben közzétett számos tanulmány és tanácskozási beszámoló e könyvekkel együtt a szlavóniai magyarság legavatottabb ismerőjévé tette Penavin Olgát. Új könyvében a szintézisteremtés igényével nyúlt a fenti anyaghoz: az eddigi közléseket kamatoztatva összefoglalja mindazt, ami kutatásai és gyűjtései alapján ennek a sajátos közösségnek a népéletéről napjainkban elmondható. A kötet címe a szlavóniai nagycsaládszervezet leírását ígéri, emellett azonban a szlavóniai magyarság egykori népéletének nagyszabású összefoglalását nyújtja. A mű tulajdonképpen rekonstruál: az adatszolgáltatók szavai és a publikált források alapján tárja fel a nagycsalád intézményének gazdag színpétét. Adatai nem állnak meg a múlt század derekánál, hanem ennél néha még egy évszázadnyival régebbi állapotokat is felidéznek. A szerző a kötet elején a nagycsalád intézményével kapcsolatos állásfoglalásokat tekinti át, s a hangsúlyt a délszláv nagycsalád (*zadruga*) ismertetésére és a szlavóniai szigetmagyarság életében való szerepére helyezi. Az etnikai kölcsönhatásból eredő hasonlóságok és párhuzamok mellett természetesen megmutatkoznak a különbségek is, bár a szlavóniai magyarok is zadrugának nevezték a maguk nagycsaládi intézményeit, az mégsem azonos a néprajzi irodalomból jól ismert balkáni formával. A kötet további fejezetei a nagycsalád életének és mindennapjainak egy-egy oldalát világítják meg: a gazdálkodástól a köznapi élet apró mozzanataiig, a hiedelemvilággal kapcsolatos praktikáktól a viselet és ruházati darabok leírásáig szinte minden mozzanatát megelhetjük a szlavóniai népélet leírásának.

A négy szlavóniai magyar község: Kórógy, Szentlászló, Haraszi és Rétfalu lakosságának népeletét szintézisbe foglaló monográfia gazdag irodalomjegyzékkel zárul, amelyben igen számottevő nagycsalád-irodalom olvasható. Hasznos lett volna, ha a kötet végén megtalálható lenne Penavin Olga Szlavóniával kapcsolatos könyveinek, szótárainak, tanulmányainak és cikkeinek jegyzéke is.

J. K.

Pesovár Ferenc: A magyar nép táncélete. Tánctanulás, táncalkalmak, táncrendezés. Népművelési és Propaganda Iroda Budapest, é. n. [1981] 114 l. (Néptáncpedagógusok Kiskönyvtára)

Pesovár Ferenc könyve elsősorban a magyar paraszti táncélet múlt század végi és e század eleji virágkorának átfogó képét igyekszik megrajzolni a tánc történeti emlékek és recens adatok alapján. Főképp a táncok hagyományozódásának bemutatására és az általános táncalkalmak spontán és szervezett formáinak jellemzésére törekszik. Nem foglalkozik viszont a családi ünnepekhez, a jeles napokhoz s a paraszti munka szokásrendjéhez kapcsolódó különleges táncalkalmakkal.

A könyv három nagyobb fejezetre tagolódik: 1. *A tánc hagyományozódása* 2. *A tánc általános alkalmai* és 3. *A tánc rendezése*. Az egyes fejezetekben a szerző az általános érvényű mozzanatok mellett mindig kitér a táncélet koronként, társadalmi rétegenként és tájanként változó sajátosságaira.

Pesovár Ferenc a tánc tanulásról s a gyermekkor táncéletéről ír először. Itt emlékezik meg a tánciskolákról, a táncmesterekről és a paraszti táncéletre gyakorolt sokrétű hatásokról.

A második fejezet a táncalkalmak alaptípusaival és azok táji változataival foglalkozik. A táncmulatságoknak két alapvető típusát különbözteti meg: a spontán módon, hagyományos keretek között létrejött táncalkalmakat és a polgári mintákat követő bálokat. A spontán táncalkalmak legáltalánosabb és legrégebb formája a vasárnapi játszó. Később a vasárnapi tánc a századforduló óta egyre gyakrabban a kocsmákhoz kapcsolódott.

A szervezett bálok a polgárság közvetítésével jutottak el a parasztság körébe. Elterjedésük vidékenként különböző időpontokra tehető. Először a mezővárosok és a nagyobb községek parasztsága fogadta el ezt a formát a múlt század második felében, majd a kisebb településeken is elterjedt korosztályonként, társadalmi rétegenként és foglalkozási áganként különböző változatokban.

A harmadik, a legnagyobb fejezet a táncalkalmak szervezéséről, a zenészek fogadásáról, a táncillemről, a táncszókról és a táncrendről szól.

A tanulmányt bő irodalomjegyzék, név-, tárgy- és földrajzi mutató és több mint 40 dallampélda teszi teljesebbé. A dallamok nagyobb része a krasznai, a kükküllődombi és a vajdaszentiványi táncrendet mutatja be.

Pesovár Ferenc könyve témájában jól használható összefoglalás, amely felhasználja a legújabb gyűjtőtapasztalatokat és kutatási eredményeket is.

Felföldi László

Sebestyén Ádám: Bukovinai székely népmesék.

A nyelvészeti gondozást végezte és a szójegyzéket összeállította: Róna Béla. A mesemondó Fábíán Ágostonné c. tanulmányt írta és a kötetet jegyzetekkel ellátta Kovács Ágnes. Kiadja a Tolna megyei Tanács V.B. Könyvtára. Szekszárd, 1981. 463 l.

Sebestyén Ádám neves néprajzi gyűjtő négy kötetre tervezett bukovinai székely mesegyűjteményének 1979-ben megjelent első részében egyetlen mesemondó, Fábíán Ágostonné kilencven szövegét olvashatja az érdeklődő. A második rész is Fábíánné meséivel kezdődik, továbbá 78 szöveggel. A kötet a mesemondó környezete tudásának bemutatására is vállalkozik. Így kapott helyet a gyűjteményben férje Fábíán Ágoston négy, nagybátyja, Györfi Ferenc kilenc, édesanyja, Györfi Rudolfné kettő, az óvodai dajka Fábíánné kis tanítványa, Mátyás Rózsika kilenc, végül mesemondói tudománya legfőbb forrása, édesapja Györfi Rudolf huszonöt meséje. Kovács Ágnes tanulmánya a jeles bukovinai székely mesemondók sorába illeszti Fábíánnét. Másokkal összehasonlítva rámutat repertoárja sajátosságaira, melyek elsősorban foglalkozásával függnek össze. Pl. a gyerekek számára történő mesemondás az óvodában nagymértékben stabilizálta stílusát és a mesék tartalmát, továbbá szövegeit kézikönyvekből, mesekönyvekből gyarapítja. A tudományos igénnyel készült bő jegyzetek mellett külön érdeklődésre tarthat számot az első kötet megjelenése után Fábíánnéval folytatott beszélgetések közreadása, mely elsősorban a szövegek eredetével és a mesemondó rájuk vonatkozó érzelmi reflexióival foglalkoznak.

K. L.

Selmeczi Kovács Attila: Györffy István.

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 198 l. (A múlt magyar tudósai)

Györffy István a XX. századi magyar néprajztudomány napjainkig legnagyobb hatású művelője volt. Selmeczi Kovács Attila munkája az első könyvalakban napvilágot látott Györffy-életrajz. Korábban elsősorban megemlékezések és különböző részletkérdésekről szóló írások jelentek meg róla. A szerző a sorozat kialakult arcélének megfelelően először a legfontosabb életrajzi adatokat foglalja össze. Ezután kerül sor Györffy István központi témáinak részletesebb bemutatására: állattartás-pásztorkodás, település-építkezés, földművelés, viselet, végül a néprajzi vidékek és csoportok mibenléte. Ezek a fejezetek röviden felrajzolják a tudományos érdeklődés alakulásának ívét és eredményeit. A szerző kiemelten foglalkozik Györffy majdnem három évtizedes muzeológusi tevékenységével és csupán néhány évig tartó, de annál nagyobb jelentőségű budapesti egyetemi tanári működésével. Polemikus hangvétellel mutatja be az utolsó, művelődéspolitikai tárgyú könyvét (*A néphagyomány és a nemzeti művelődés*). Az életrajzi kötet Györffy István hatásának méltatásával, művei és a róla szóló legfontosabb írások bibliográfiájával zárul.

K. L.

Soltész István: El kell menni katonának.

A falusi ember és a régi katonáskodás. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1981. 453 l.

Soltész István színes képet rajzol a katonaelettel összefüggő néphagyományról. Bár látszólag a paraszti kultúrától távol esik a katonáskodás, valójában mégis az tapasztalható, hogy megannyi vonatkozással összefügg vele. Bölcsőtől a koporsóig, a mindennapi kenyértől az ünnepi alkalmakig sok helyen megtalálhatók a vele kapcsolatos utalások.

A sokféle kapcsolódás számbavételét a szerző a mindennapi élet tényeivel kezdi: a szavak, a nevek világa, az építkezés egyes díszítményei, egy-egy vonatkozásban a katonaelet hatását tükrözik. Rámutat Soltész István arra is, hogy a férfi ruházkodás alakulásában fontos szerepet játszott a praktikus katonamundur megismerése. A kapcsolatok sorában leggazdagabb, legárnyaltabb mégis a katonaköltészet. Hálás téma ez, amit maga a kötet is tükröz, hiszen a széles körű áttekintésnek több mint kétharmada e gondolatkörrel foglalkozik.

A szájhagyományban a katonaköltészetként ismert alkotások több egymással össze nem függő egységet mutatnak. A régi énekek egy része – pl. a búcsúzóének, bujdosódal, rabnóta – nem szükségszerűen függ össze a katonáskodással, mégha a gyűjtemények általában együvé is sorolják őket. Történetileg mindenképpen megelőzték a verbuválókat, és méginkább az újstilusú bakanótákat. Ezek a kényszerű lakóhelyváltás – mint pl. az őrvidékeken teljesített szolgálat, az idegenbe házasodás, jobbágytelepítés – költői vetületeinek tekinthetők, s bizonyosság erre régi irodalmunk több fennmaradt emléke. A rabnóták fordulatait is megtaláljuk a törökkori kéziratok költészetben, de hangulatuk, adekvát érzelmkifejező voltak miatt a katonafolklor éppúgy magának vallja, mint a betyárköltészet.

Eddigi ismeretek szerint a búcsúzóének, bujdosódal, rabnóta őrzi a legrégebbi folklórelemeket. Ezekhez csak néhány gyerekjáték töredéke társítható. Titkukat egy-egy archaikus rigmus, régi történelmi szituációt idéző kifejezés vagy névhasználat jelzi, amire csak a gondos összehasonlító vizsgálat és a kultúrtörténeti összefüggések feltárása deríthet fényt.

A magyar dalkincs régi rétegétől teljesen függetlenül jött létre a verbunkos zene, dal és tánc. Történetileg körülhatárolható, változásában regisztrálható egységet jelent. A harcias, virtuóz dal- és dallamkincsnek hatása a műzenére olyan jelentős, hogy hosszú időn át ez az egy réteg reprezentálta a katonafolkloort.

Az első világháború körüli időszak a magyarországi katonaköltészetnek fellendülését, új virágkorát mutatja. A századfordulón a hagyományos énekkultúra alapján újjaszületett, felelevenedett a katonanóta. Az országszerte ismert újstilusú és a könnyen variálható, katonaeletre adaptálható szövegek egymásratalálásával egyre-másra születtek az új dalok, a kényszerűen összezárt legénykor kultúrájának közös kifejező eszközeként.

A katonafolklor utolsó hajtása a levélköltészet volt. Ez már nem közösségi műfaj abban az értelemben, ahogyan a mese és dal mindenki számára ismert elsajátítható és továbbadható volt. A leveleket sokszor verses formában, de mindenképpen egy megadott minta szerint készítették, látszólagosan személyes levél, de teljesen függetlenül minden individuális vonástól.

Soltész István hangsúlyozza, hogy nem szakemberként, hanem az érdeklődő újságíró összegző-népszerűsítő igényével közeledett a témakörhöz. A katonafolklor adatait korábbi kiadványokból vette, és saját gyűjtéseivel egészítette ki.

A tárgyi kultúra idevonatkozó bizonyítékainak s a díszítőművészet katonatémájú motívumainak a képei illusztrálják a szép kiállítású könyvet.

Kríza Ildikó

Szabó T. Attila: Nyelv és irodalom.

Válogatott tanulmányok, cikkek. V. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981. 628 l.

Ismert, hogy Szabó T. Attilát, a nyelvtudóst szoros szálak fűzik a néprajztudományhoz. Nyelvtörténeti és nyelvjárástani cikkei nagyszámú néprajzi vonatkozást tartalmaznak; munkásságának kezdetétől írt kifejezetten néprajzi tárgyú dolgozatokat. Az utóbbiak jelentős hányada a válogatott tanulmányok negyedik kötetében összegyűjtve olvasható. Az ötödik kötetet a nyelvészet és az irodalom kapcsolatának jegyében állította össze a szerző, de helyet kapott benne tucatnyi néprajzi tematikájú írás is, melyek Szabó T. Attila életművének jellegzetes színét képviselik. Az írások egy része könyvismertetés néprajzi művekről. A nyelvész ugyanis mindig szakított magának időt, hogy fontos néprajzi kiadványokat bemutasson, de nem csupán tartalmilag, hanem kutatásainak gazdag anyagából gyarapítva, bővítve azokat, mondja el véleményét. Az első ilyen, a kötetben megtalálható írás 1938-ból (György Lajos: *Világjáró anekdoták*), a legutóbbi 1972-ből való (Kós Károly: *Népélet és néphagyomány*). A tanulmányformátumú könyvméltatások mellett a kötetben néprajzi kiadványokhoz írt bevezető- és kísérőtanulmányok is olvashatók. Nevezetes ezek közül a *Haja, haja virágom* című antológiához készített dolgozat. Ez a gyűjtemény egyedülálló módon egymás mellett közöl kéziratos virágénekeket és XIX–XX. században lejegyzett népdalokat. A másik jelentős tanulmány Kallós Zoltán *Balladák könyve* című gyűjteményéhez készült és a mai Románia területére vonatkozóan a magyar balladagyűjtés történetét tekinti át. Ezt a gyűjteményt különben Szabó T. Attila rendezte sajtó alá.

Kósa László

Szakács mesterségnek könyvecskéje.

A csáktornyai Zrínyi-udvar XVII. századi kéziratos szakácskönyve és a Tótfalusi Kis Miklós által kiadott kolozsvári szakácskönyv. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és a mutatót összeállította Király Erzsébet. A bevezető tanulmányt írta Kovács Sándor Iván. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1981. 489 l. (Magyar Hírmondó)

A XIX–XX. században jellegzetesnek ismert magyar konyha előzményeit tekintve két fontos forrásmű teljes kiadását tartalmazza a könyv. A csáktornyai kézirat mellett, hogy a kor főúri udvarainak jellegzetes terméke, nevezetes Zrínyi Miklós életmódjának kutatása szempontjából is. Nyomtatást először 1881-ben nem az eredeti után,

hibás olvasattal látott, így a mostani megjelentetés első megbízható kiadása. Tótfalusi Kis Miklós szakácskönyve, az első nyomtatott magyar szakácskönyv 1695-ben került ki a sajtó alól Kolozsvárott, majd 116 éven keresztül újabb kiadásai révén a legnépszerűbb hazai receptgyűjtemény volt.

A kötetet *A gyomros matéria* címmel Kovács Sándor Iván terjedelmes tanulmánya (5–142. l.) vezeti be. A szerző áttekinti a két szakácskönyvet megelőző hazai receptirodalmat. Kritikailag értékeli a XVI–XVIII. századi magyarországi konyhaművészettel foglalkozó tanulmányokat. Ennek során kiderül, hogy a kutatásnak nagy adósságai vannak, bár a szakácskönyvek műfaji sajátosságai pl. az, hogy a forrásaikat nem szokták megnevezni, számos nehézség elé állítja a tudományos vizsgáldást. A bevezető tanulmány művelődéstörténeti szempontok szerint elemzi a két mű kialakulását, majd foglalkozik szerkezetükkel, nyelvükkel és stílusukkal. Gazdag példaanyaggal, a régi magyar irodalomból származó számos színes és találó utalással illusztrálja mondandóját. Az ételféleségek közül egyetlen csoportot, a káposztás ételeket emeli ki, mint a kor szak konyhájára legjellemzőbbet. Különben nem foglalkozik a receptek anyag és technika szerinti elemzésével. A tanulmány a szakirodalom által eddig kevésbé méltatott szakács figurájának rajzával zárul.

A kötet függelékeként a magyarázatra szoruló kifejezések listáját és egy betűrendes mutatót találunk, mely a könyvet alkalmassá teszi arra, hogy a vállalkozó kedvű ínyencek ma is szakácskönyvnek használják.

K. L.

Székely Mária: Föld, föld... Gyűjtés a Dunatáj magyarságának szellemi néprajzi hagyományaiból.

Az Apatini Irodalmi Kör kiadása. Apatin, 1981. 161 l.

Székely Mária nem hivatásos néprajzkutató, magyar nyelv és irodalom szakos tanári képzése során azonban szert tett olyan néprajzi gyűjtői ismeretekre, amelyek alkalmassá tették a jugoszláviai magyar néprajzi hagyomány gyűjtésére. Apatinban és Zomborban élve, mindennapi munkája mellett alkalmat talált arra, hogy a Dunatájnak, a jugoszláviai Duna-szakasz kb. Újlakig terjedő bácskai és baranyai oldalának magyar lakossága körében már jó évtizede eredményes folklór gyűjtést végezzen. E gyűjtőutaknak az eredményeiből évek óta cikkei jelentek meg az újvidéki Magyar Szó *Dunatáj* című mellékletében, s ezekből a cikkekből ad válogatást a kis könyvecske.

Nem tanulmányokról van tehát szó, hanem egy hozzáértő önkéntes néprajzi gyűjtő dolgozatairól, amelyek szükségszerűen szem előtt tartották a hírlapban való megjelenés követelményeit is. Éppen ezért a cikkek elsődleges célja az anyagközlés, amely, az eddig megjelent munkák és monográfiák mellett, még inkább kidomborítja a táj magyar lakosságának gazdag szájhagyományozó tradícióját.

A könyvecske gazdag és változatos anyagot közöl: népdalokat, balladákat, meseanyagot, táncagyományi leírásokat, siratókat, gyermekjátékokat, Mátyás királyról szóló történeteket stb. Mindenképpen szerencsés, hogy a népdalok mellett a gyűjtő közli a zenei lejegyzést is.

A könyvecske Apatin írói csoportjának kiadásában látott napvilágot, ami külön említésre méltó, hisz eddig jugoszláviai magyar folklorisztikai kiadványok többsége vagy hivatásos könyvkiadó, vagy pedig egyetemi kutatóintézeti sorozat kiadásában látott napvilágot.

J. K.

Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből.

Szerkesztette: Csavdar Dobrev–Juhász Péter–Petar Mijatev. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 550 l.

Az Európában ma fennálló államalakulatok közül a legrégebbiek közé tartozik Bulgária. 1981-ben ünnepelte államiségének 1300. évfordulóját. Az ünnepi dátum előtti tisztelegésül a magyar Akadémiai Kiadó a Bolgár Tudományos Akadémiával közös kiadásban jelentette meg magyarul és bolgárul a *Tanulmányok a bolgár–magyar kapcsolatok köréből* című kötetet. A testes kötet anyaga négy nagyobb egységre tagolódik, s a honfoglalás előtti együttélés idejétől napjainkig ível. Ha szűkszavúan is, de fel kell villantanunk a tanulmánygyűjtemény tematikai gazdagságát, amelyben bolgár és magyar szerzők tollából 29 tanulmány kapott helyet. Céljának megfelelően a kötet tematikája igen széles körű s a tanulmányok alapvető ismereteket közvetítenek. A magyar szerkesztő, Juhász Péter bevezető tanulmányában megadja a kötet alaphangját s az összehasonlító nyelvtudomány, régészet, antropológia, néprajz, irodalomtudomány stb. eddigi eredményeire támaszkodva elemzi a bolgár–magyar kapcsolatok fő irányainak alakulását a történelem folyamán. A bolgár–törökök kapcsolatainak kezdetét a kialakuló magyarsággal a nyelvészek – Gombocz Zoltán, Zsirai Miklós, Munkácsy Bernát, a Martti Räsänen és mások –, már századunk első évtizedeiben egyre távolabbi múltra, egészen az ugor korra vezették vissza. Időszámításunk első évezredének közepétől, Attila birodalmának szétesésétől pedig nemegyszer közös államalakulatban helyezkedett el a két nép, közös etno-kulturális folyamatoknak alávetve. Ezeknek a folyamatoknak a történeti hátterét világítja meg *Bárczi Géza* tanulmánya a magyar nyelv bolgár- és köztörök jövevényszavairól szólva. Ugyanezen etnikai érintkezési folyamatokról szól *Czeglédy Károly*, *Róna-Tas András*, *Simonyi Dezső*, *László Gyula*, egy-egy tanulmánya, *Sztojan Radev* pedig a Kárpát-medencei magyar állam és nép sokoldalú összefonódásait ismerteti az utolsó évezred idején, kiemelve Magyarország rokonszenvét az 1878-79-es bolgár nemzeti felkelés és felszabadító háború iránt. Petar Mijatev pedig a bolgár–magyar politikai kapcsolatokat világítja meg az időszámításunk V. századától a XV. századig terjedő időközben.

A további tanulmányok a magyarság és a bolgárok közös totemisztikus hiedelmait világítja meg – Juhász Péter – valamint a magyar és bolgár folklórban mutatkozó kapcsolatokra vetnek fényt – *Vargyas Lajos* és *Elena Ognyanova* írásai.

Kiemelt jelentőséget nyert a kötetben a török alatti bolgár nép újjászületésének felkarolása Magyarországon *Bisztra Cvetkova*, *Canko Mladenov*, *Bödey József* tanulmányaival. Néprajzi szempontból különleges jelentősége van a Bulgária területén kutatásokat végzett magyar szakemberek munkásságának, e munkálatokról számol be *Hriszto*

Vakarelszki, Kiss Lajos írása a zeneszerző Bartók Béla s a bolgár ritmus kapcsolatát elemzi. A hazánkban élő bolgárok történetét és anyagi műveltségét *Mályusz Elemér, Bur Márta* és *Boros Mariette* dolgozatai tárják fel.

Alapos kutatások eredményeiben csapódott le a XIX. század közepi 1848-49-es magyar szabadságharc nagy élménye. *Pásztor Imre* arról ír, milyen vélemény alakult ki a Kossuth-emigráció tagjaiban Bulgáriáról, *Petar Szlavinszki* Kossuth Lajos és a forradalmi magyar emigráció bulgáriai tartózkodására vonatkozó bibliográfiát állított össze. *Ivan Popivanov* a bolgár írók magyarság-képéről s Petőfi alakjáról szóló megnyilatkozásait elemzi; *Rákosi Gábor* a bolgár irodalom magyarországi fogadtatásáról és terjesztéséről ír az 1841-1945 közötti évszázadban, s a kötetet mintegy befejezi Juhász Péter *Nagy László* bolgár népdalfordításairól írt tanulmánya. A nyomdatechnikailag is színvonalas kötetet részletes névmutató teszi könnyen áttekinthetővé.

Kiss Mária

Tárkány Szücs Ernő: Magyar jogi népszokások.

Az utószó Kulcsár Kálmán munkája. Gondolat Könyvkiadó, 1981. 903 l. (Társadalomtudományi Könyvtár)

A magyar néprajztudomány kutatói az utóbbi néhány esztendőben sorozatosan jelentettek meg tematikus monográfiákat. Ezek közé a rendszerint több évtizedes munkát összegző könyvek közé tartozik Tárkány Szücs Ernő műve is. Ujdonsága kétszeres. Amint bevezető fejezeteiből kiderül, a magyar jogi népszokások vizsgálata nem volt ugyan előzmény nélküli, de az 1930-as és 1940-es évek biztató fellendülése után visszasett, szinte maga a szerző képviselte egyedül a kutatási folytonosságot. A másik figyelemfelkeltő tényező a könyv anyagának megközelítési módja. Az olvasó jelentős részben ismert (publikált) néprajzi adatokkal találkozik a műben, csakhogy az eddigi szokástanulmányoktól teljesen eltérő szempontok szerint csoportosítva és elemezve. A jogi végzettségű szerző magasfokú szakmai felkészültsége és kitűnő néprajzi tájékozottsága találkozik a monográfiában.

A szokásszerűen ismétlődő emberi magatartások bizonyos idő múltán emberek és emberek, vagy emberek és tárgyak között jogilag is értékelhető viszonylatokat szültek. A kötet nagyobb része azt mutatja be, hogy a különböző élethelyzetekben hogyan tükröződnek a jogi népszokások.

A bevezető rész forráskritikai, tudománytörténeti és elméleti fejezetei után a személy és a társadalom kapcsolatában azokat az intézményeket és formákat vizsgálja meg a szerző, melyek keretet biztosítottak — olykor erőszakosan is — a jogi népszokások kibontakozásának és érvényesülésének (lokalitás, rendiség, osztály, vallás stb.). A következő két fejezetben, mely a társadalomban való belépés (születés) és a kilépés (halál) által közrezárt életfolyamat sajátos, jogi szempontból figyelemre méltó szakaszait tekintti át, már világosan kirajzolódik a kollektív hagyományok rendszere. Ezért nem meglepő, hogy a Személyiség és jogok című kisebb részből kiderül, becsülték ugyan a kiemelkedő tulajdonságokat hordozó személyiséget, de inkább a hasznosság alapján, mintsem a személyiséghez fűződő jogok tudatosultak vagy érvényesültek volna. A há-

zassággal foglalkozó gondolatsor a könyv kiemelkedő részletességgel feldolgozott és terjedelmre is leghosszabb főfejezete. Itt különösen szembevetendő — ami a születésnél és a halálnál is megmutatkozott már —, hogy az emberi élet fordulóit vizsgáló néprajzi leírásokkal szemben mennyire más képet rajzol az eddig nem megszokott szempontrendszer alapján történő elemzés. A házassághoz hasonlóan igen gazdag anyag dokumentálja a családról szóló főfejezetet is. A sajátos jogi szemlélet érvényesülése mellett kiemelhető, hogy ez a két terjedelmes rész tárgyról a magyar néprajzban mindmáig a legtöbbet mondja el. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a hiányzó magyar néprajzi házasság- és családmónográfiát a maga nemében pótolja ezt a két fejezet. Tárkány Szűcs Ernő a következőkben, a birtoklást legtöbb ember életében döntően befolyásoló házasság és családban élés bemutatása után, áttér a tulajdon jogi vonatkozásainak tárgyalására: mit jelent általában a tulajdon, melyek az eredeti szerzés formái, hogyan értékelik a munkát, az árucseré tartalmát és a vagyont. Ezek a témák, akár a fejezetet záró és kiemelt, részletesebb kidolgozást nyert, öröklésről szóló rész a jogi népszokások „klasszikusnak” számító területei, legtöbb szakszerű előmunkálattal itt számolhatott a szerző.

Viszonylag rövid, de annál lényegesebb tartalmú a szankciórendszer bemutatása. Meggyőző arról, hogy a szájhagyományban élő jogi népszokások és ugyancsak íratlan kényszerek a tradicionális társadalomban szoros, elválaszthatatlan egységet alkottak. Működésük természetesen addig volt zavartalan, míg az adott társadalmi formák bomlani nem kezdtek.

A kötet zárófejezete számos fontos megállapítást tartalmaz. Hangsúlyozza a népi jogszokásoknak a magyar népi kultúrában elfoglalt szerves szerepét és autonóm képződésük értékét. Pontosan megjelöli helyüket az állam által kodifikált joggal szemben, ami a korábbi időszakokban — főleg a feudális korban — társadalmi funkcióikat is félreérthetetlené tette. Végezetül szó kerül arról is, hogy a polgári kortól hogyan szakadt el fokozatosan az írott jogalkotás a mindennapi élet szintereitől, melyeket a jogi népszokások szabályoztak. Ennek következménye többek között a magyar társadalomban jelenleg tapasztalható jogi tudatlanság, tapasztalatlanság és a jogérzés gyenge foka.

A terjedelmes monográfia már tárgyánál fogva is hatalmas adatanyag földolgozását kívánta meg. Tárkány Szűcs Ernő kb. 1700 és 1950 közötti időszakból merítette különböző forrásokból (szájhagyomány, levéltári iratok, újságcikkek, tudományos tanulmányok stb.) anyagát. Felhasználta a magyarsággal szomszédos népek és nemzetiségek vonatkozó néprajzi utalásait is. A könyvhöz *Kulcsár Kálmán* írt tanulmány nagyságú utószót, melyben távolabbi nemzetközi adatok segítségével Tárkány Szűcs Ernő művét jogszociológiailag és jogtörténetileg értékeli. Rámutat arra, hogy a jogi népszokás-kutatás a jog születésének folyamatait is segít megismerni.

Kósa László

Teoretické a praktické problémy národopisného výskumu maďarskej národnosti v Československu.

(Príspevky z rovnomeného seminára v Dunajskej Strede 26–28. mája 1980). Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied — Kultúry zväz maďarských pracujúcich v Československu, Bratislava, 1981. 213 l.

1980. május 26. és 28. között rendezett nemzetiségi néprajzi konferenciát Duna-szerdahelyen a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete és a szlovákiai magyarok kulturális szervezete, a Csemadok. Ennek a tanácskozásnak az anyagát tartalmazza a kötet, melynek néhány hónappal később megjelent magyar változata a következő címet viseli: *A csehszlovákiai magyar nemzetiség néprajzi kutatása*. Összesen 35 referátum hangzott el a konferencián, amelyen a résztvevők száma 104 volt. A rendezvényen képviseltették magukat országos kutatóhelyek, Dél-Szlovákia számos vegyes nemzetiségű járásának, városának múzeumai, továbbá a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportjának munkatársai és más magyarországi kutatók. Így tulajdonképpen a konferencia nemzetközi jellegű volt. Szlovák, szlovákiai magyar és magyarországi kutatók számoltak be a dél-szlovákiai magyarság néprajzi vizsgálatában elért eredményeiről.

A nemzetiségi néprajz kutatásának általános kérdéseivel foglalkozott többek között *Kósa László*, *Ján botík* és *Matúš Kučera* előadása. A néprajz, a szociológia és a művelődéstörténet határterületén mozgott néhány referátum témája (például *Ján Podoláké*, *Végh Lászlóé*, *Ujváry Zoltáné* és *Paládi-Kovács Attiláé*). A tanácskozás legtöbb előadása egy-egy vidéken, faluban végzett anyaggyűjtést mutatott be, tulajdonképpen az anyagi és szellemi kultúra különböző területeiről, színes mozaikokat, de korántsem teljes képet nyújtva a nemzetiség népi kultúrájáról. Néhány beszámoló kulturális intézmények (Csemadok, a turócszentmártoni Szlovák Nemzeti Múzeum, a Csallóközi Múzeum, a lévai Barsi Múzeum) magyar néprajzi kutatásait mutatta be, más előadások pedig egy-egy táj vagy helység (többek között a Bodrog és Ung vidéke, a rozsnyói járás, Kőbölkút, Bény) vonatkozásában tárgyalták a nemzetiségi néprajzi gyűjtőmunkát.

A magyar nemzetiség néprajzi kutatásának szorgalmazása céljából a tanácskozás résztvevői ajánlásokat fogadtak el. Ezeket a javaslatokat a kötet előszavában olvashatjuk. Szorgalmazták többek között a nemzetiségi néprajzi kutatások összehangolását, egy központi nemzetiségi néprajzi múzeum létesítését, a Szlovák Néprajzi Társaság mellett nemzetiségi bizottság alakítását, a Csemadok és a területi múzeumok szorosabb együttműködését, a magyar nemzetiség néprajzának szlovák nyelvű bemutatását, a pozsonyi Madách Kiadóban magyar néprajzi kiadványsorozat megindítását.

Kiss Gy. Csaba

Tóth Ferenc: Topolya és környéke népballadái.

A balladákat gyűjtötte: Borús Rózsa, Tomik Erika, Tóth Ferenc és Vass Éva. A dallamokat lejegyezte: Kónya Sándor. Sajtó alá rendezte: Jung Károly. A Forum Könyvkiadó és A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetének kiadása. Újvidék, 1981. 182 l.

Tóth Ferencnek, az 1980. októberében tragikus körülmények között elhunyt folkloristának hagyatékából került kiadásra a topolyai és környékbeli népballadákat tartalmazó kötet. A kézirat bevezető része és a népzenei apparátus elkészült, a balladatípusok jegyzetanyagát azonban már nem írhatta meg Tóth Ferenc. Ezért a kéziratot Jung Károly rendezte sajtó alá és írt hozzá jegyzetet, amelyben a gyűjtemény rendezése és a kiadás körülményei nyernek megvilágítást.

A gyűjtemény huszonhét típusba besorolva nyolcvannégy balladavariánsot tartalmaz; a típusok megoszlása igen jól szemlélteti a Vajdaságban ma gyűjthető balladanyag természetét: elsősorban az új stílusúak vannak nagy számban, a régi stílusúak száma jóval kisebb. A régi stílusú balladákat hat típus képviseli 15 változattal, az új balladákat tizenkét típus negyvenegy változattal, a betyárballadákat pedig kilenc típus huszonnyolc változattal.

A kötet hézagpótló a jugoszláviai magyar népköltészet térképén, mert olyan területről, Észak-Bácskából nyújt igen szép balladakorpuszt, ahol nagyobb mérvű gyűjtés publikálására, Kiss Lajos horgosi népdalgyűjteményét, főleg pedig a zentai folkloristák munkáját nem számítva, nem került sor.

Néhány változat kivételével minden szöveg dallama is közlésre került. *Kónya Sándor* aki a zenei lejegyzést végezte, s egyben a kötet zenei apparátusát is írta, típusonként tért ki a dallamokra.

J. K.

Új Mindenés Gyűjtemény 1980.

Összeállította: Zalabai Zsigmond. Madách Könyv- és Lapkiadó, Bratislava, 1981. 203 l.

A kiadvány annak az első magyar népszerű tudományos folyóiratnak a címét újíttotta fel, amely *Pécze József* szerkesztésében Mindenés Gyűjtemény címmel jelent meg Komáromban 1789 és 1792 között.

A mostani Új Mindenés Gyűjtemény műfaját tekintve szlovákiai magyar szerzők társadalomtudományi dolgozatait tartalmazó évkönyv, mely Csehszlovákiában elsőként vállalkozik arra, hogy ilyen típusú fórumot biztosítson az önismeretet gazdagító tudományosságnak; a szülőföld valóságát vizsgáló történelmi, helytörténeti, művelődés- és gazdaságtörténeti tanulmányoknak, a csehszlovákiai magyar nemzetiség néprajzával, demográfiájával és szociológiájával foglalkozó dolgozatoknak.

A kötetbe sorolt nyolc tanulmány közül az elsőben *Püspöki Nagy Péter* az Árpád-kori Boldogasszonyfalva, később Boldogfa (v. Pozsony m.) község templomának falába illesztett római sírfeliratra alapozva megerősíti azt a korábbi állítást, amely szerint a római birodalom limeszét nem a Duna főága képezte a Csallóköznél, hanem az északi Kis-Duna.

A második tanulmányban *Blaskovics József*, a prágai Károly-Egyetem turkológus professzora dolgozza fel Köprülüzáde Ahmed pasa nagyvezír kegyes alapítványainak történetét az érsekújvári kerületben az 1664-1685-ös évek között.

Vadkerty Katalin a szlovákiai műtrágyázás kezdeteiről írt tanulmánya szemléletesen állítja elének a múlt századi nagybirtok racionális gazdálkodása és a hagyományokra még erősen támaszkodó paraszti gazdálkodás közötti fáziseltolódást.

Mácza Mihály a politikai erőviszonyok alakulásáról közöl eddig ismeretlen adatokat egy dél-szlovákiai határváros, Komárom életéből az 1919-1938 közötti első Csehszlovák Köztársaság idejéből.

Popély Gyula Bartók Bélának a szlovákiai magyar kisebbség két háború közötti kulturális életére gyakorolt hatásáról szól. Eközben vázolja az 1871-ben alapított po-

zsonyi Toldy Kör, és a belőle 1931-ben önállósult Bartók Béla Dal-egyesület pozitív szerepét a város és az egész kisebbségi magyarság művelődésében.

Dodekné Chován Ilona a koloni (v. Nyitra m.) úgynevezett lyukas-hímzés sokoldalú és szakszerű feldolgozását nyújtja. Az Árpád-kori község rövid történeti vázlata után kimutatja a hímzésben megőrzött reneszánsz és barokk-kori stílusjegyeket, ezek paraszti adaptálását s mai napig tartó megőrzését. A tanulmányhoz mellékelt negyven fényképfelvétel művészileg és szakmailag egyaránt igen értékes.

B. Kovács István az Adalékok a gömöri magyarság mesekincsének ismeretéhez című tanulmányában egy rimaszécsi magyar anyanyelvű cigány mesemondó repertoárját, elbeszélői sajátosságait és *A Világ Fája* címet viselő mese szövegét mutatja be. Az elmondott mese motívuma általánosan elterjedt a rokon török és finnugor népek emlékeanyagában, így az itt közölt *Világ Fája* a magyar őstörténeti elemeknek a szájhagyományokban megőrzött emlékeként is felfogható.

Mihályi Géza *A társadalmi átalakulás és gazdasági fellendülés hatása a népesedési folyamatok alakulására Dél-Szlovákiában* című, az ottani magyarság demográfiájával foglalkozó tanulmánya zárja a kötetet, melynek folytatását érdeklődéssel várjuk.

Kiss Mária

Ujváry Zoltán: Népszokások és színjátékok.

Jegyzet. II. rész. Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék, Debrecen, 1981. 68 l. (Folklor és Etnográfia 5.)

A mű első része a népszokások elméleti kérdéseivel, a jeles napok, s ezen belül a téli ünnepkör ismertetésével, interetnikus kapcsolatainak vizsgálatával foglalkozik.

A második rész a népi színjátékok kérdéskörét tárgyalja. Dömötör Tekla könyvére és munkásságára hivatkozva a szerző elsősorban a recens hagyományt, s nem a történeti anyagot vette vizsgálóra. Az első részhez hasonlóan arra törekszik, hogy eredeti gyűjtéseinek bemutatásától a nemzetközi párhuzamokon át az elméleti kérdések felvetéséig vigye el az olvasóit, illetve a hallgatóságát. Nem foglalkozik azokkal a szokásokkal, melyekről a szakirodalomban bővebb, alaposabb feldolgozások is vannak, pl. betlehemezés, pünkösödölés, regölés stb. A fő hangsúlyt a farsangi szokásokra, s ezen belül is a vonulós jellegűekre helyezi. Rövidebben szól a Luca-alakról, megállapítva, hogy a fehérruhás Luca-alakoskodók nagyobb területen ismertek, mint azt a korábbi adatok alapján feltételezték. A szokás német és szláv nyelvterületen fellelhető párhuzamaira is utal. Ugyancsak kisebb terjedelemben emlékezik meg a zajkeltő felvonulós szilveszteri játékokról. A farsangi szokások jellegzetes formáinak hazai példáit német, szláv nyelvterületről való párhuzamokkal egészíti ki. A farsangi szokások archaikus elemeinek egykori funkcióit nyomozva megállapítja, „hogy számos olyan szokás került a farsang vonzaskörébe, amelynek az eredeti funkciója a vegetáció kultuszához és különböző varázscselekedetekhez kapcsolódott.”

Tátrai Szusanna

Varga Marianna: A turai hímzések motívumvilága.

MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1981. 321 l. (Folklór Archivum 13.)

„A turai hímzés magába foglalja mindazokat a sajátosságokat, amelyek a magyar népi hímzések legújabb stíluskorszakára jellemzőek. Egy közösségen belül tanulmányozhattam a fehérhímzés kialakulását, a színes hímzés kibontakozását és a befejezést: a népi iparművészeti alkotásokat, amikor az újra való törekvésben a mai kor követelményeihez alkalmazkodva ismét megjelenik a hagyományos jelleg.” – írja a szerző. Ugyancsak áttekintést ad Tura község társadalmának és viseletének változásáról; a hímzéssel díszített textilekről; a hímzésmintákat kialakító, stílust teremtő egyéniségek életéről és munkásságáról, lényegében az 1900-as évek elejétől napjainkig. Vizsgálódása nemcsak technikai, népi, iparművészeti kérdésekre irányul, hanem, mint írja: „Tanulmányomban megkíséreltem egy közösségen belül bemutatni azokat az általános és speciális jelenségeket, amelyek országosan is jellemzőek alkotó népművészeinkre és hozzájárulnak a „személyiség és személytelenség” kérdéseinek felderítéséhez.”

A kötet további részében Sára Józsefné Lajos Ilona (1895-1973) birtokában talált nyomódúcokat és Tóth G. Mihályné Zsiga Ilona drukkolóasszony (1897-1977) nyomódúcait ismerteti: közli rajzukat, elnevezésüket, lehetőség szerint eredetüket, felhasználásukat (pl. nyakraváló kiskendő szegélymintája) a rajz és az ütőfa készítőjének a nevét is.

Az I. számú függelék Tóth G. Mihályné 506 mintájának az elnevezéseit adja közre témák szerinti csoportosításban.

A II. függelék az egyes hímzésfajták szerint csoportosított nyomódúcokat közli, ugyancsak Tóth G. Mihályné 1928-1974 között készült nyomódúcai alapján. A III. függelék a „drukkolók” elnevezéseit Sára Józsefné meghatározásában írja le. A IV. függelék az egyes hímzésfajták szerinti csoportosítást közli, ugyancsak Sára Józsefné hatátekéből.

A kötetet a turai hímzések rajzai zárják, 48 táblán, magyarázó szöveggel. A rajzokat Gulyás Ágnes készítette.

Tátrai Zsuzsanna

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje.

Zeneműkiadó, Budapest, 1981. 623 l.

A magyar népzene kutatás eredményeinek első tudományos összefoglalása, Bartók Béla *A magyar népdal* című könyve 1924-ben jelent meg. Népdalaink leírását, rendszerezését tartalmazza, bemutatja, hogy milyen is valójában a magyar népdal és milyen szomszédnépi és rokonnépi kapcsolatai, összefüggései vannak. Kodály Zoltán 1934-ben publikálta *A magyar népzene* című tanulmányát (amihez Vargyas Lajos készített később kottás példatárt), ő népzene történeti fejlődésének útját vizsgálta. Ez a két alapvető munka egymást mintegy kiegészíti és módszerben, szemléletmódban döntően befolyásolta a további kutatást: olyan ösztönzést adott, amelynek hatására újabb eredmények születtek, melyek most már újabb összefoglalást kívánnak.

Bartók 14 ezer darabbal zárta le kiadásra előkészített népdalgyűjteményét. Ma már több, mint 100 ezer dallamunk van. Az egyre szélesedő gyűjtőmunka nemcsak a változatok számát növelte, hanem ismeretlen típusokat is felszínre hozott, a kibontakozó néptánc kutatás pedig a hangszeres tánczenei anyag korábban nem sejtett gazdagságára hívta fel a figyelmet. A kutatók olyan elzárt, hagyományörző vidékekre is eljutottak, mint a Szerémség, Gyimes, Moldva, Mezőség, ahol eddig egyáltalában nem, vagy csak szórványosan gyűjtöttek.

Az eltelt csaknem félszázad tudományos eredményeinek összegezésére Vargyas Lajos vállalkozott. Könyvében a legszélesebb népdal-fogalom alapján tárgyalja a magyar népzene, mindazokat a dallamokat, amiket a nép variálva, alkotó módon használ, amit a közösség elfogad sajátjának. Ugyanakkor részletesen foglalkozik az eredet kérdésével is. Érzékelteti a zenei hagyomány sokféleségét, azt, hogy a fő ízlésirányok mellett mi mindennel gazdagodott évszázadok során a nép zenei ismerete, milyen arányban tudott befogadni mindig újat. A könyv fejezetei különféle zenei tulajdonságok szerint csoportosítva jellemzik a magyar népzene. A *dallam* című fejezet a zenei hang előtti „dallamtól”, a „hüdintésnek” nevezett üzenetváltó kiáltozástól és a beszédszerű mondókáktól elvezet a néhányhangos gyermekdalokon, archaikus szokásdalokon át a diatonikus, recitáló siratókhoz és a fejlettebb építkezésű, nagyívű pentatóniához. A szerző megállapítja, hogy a magyar nép zenei gondolkodására az ereszkedő jellegű dallamalkotás a leginkább jellemző, ami valószínűleg nyelvünk ereszkedő jellegével is kapcsolatban van. A következő fejezetek hangkészlet-hangnem, ritmus és metrum, forma szempontjából veszik sorra népi dallamaink tulajdonságait. A népzene életével, létezési módjával foglalkozik más-más nézőpontból az *Előadásmód*, *Variálás*, *Népdaltípusok eredete és időrendje* és a *Zene a paraszti társadalom életében* című fejezet. Ez utóbbi a könyv egyik legérdekesebb része, a szerző olyan személyes gyűjtőtapasztalatait, néprajzi megfigyeléseit írja le, amelyeknek a népzene tudomány eddig nem szentelt kellő figyelmet.

Vargyas Lajos könyve összefoglalás. Saját eredményei mellett a kortársi kutatók munkáit is figyelembe véve – elfogadva, kiegészítve vagy vitatkozva – érinti mindazokat a kérdéseket, melyek a magyar népzene tudományban felmerültek. Mások által nem kutatott, egyéni területéről számol be, mikor a szöveg és dallam viszonyát tárgyalja, vagy esztétikai szempontból vizsgálódik *A népdal mint műalkotás* című fejezetben. Megállapításait bőséges dallamidézettel illusztrálja, a tanulmányban 281, a hozzá csatlakozó példatárban 394 dallamot közöl. A példaanyag kiválasztásánál arra törekedett, hogy a magyar népdal bemutatása minden kérdésre kiterjedően a legteljesebb legyen és lehetőleg új, publikálatlan anyagot nyújtson. (Az eredeti elképzelés szerint hangzó melléklet, hanglez is tartozott volna a könyvhöz, ez kiadói nehézségek miatt végül nem készült el.)

Vargyas Lajos nemcsak a szakemberekhez szól, hanem, mint írja, tájékoztatást akar adni az egyre szélesebb körökben népszerű népdalról és a magyar közönség által mindig megértő figyelemmel kísért népzene kutatás állásáról minden érdeklődőnek. Könyvét Bartók Béla és Kodály Zoltán emlékének ajánlja.

Paksa Katalin

Veszelkáné Gémes Eszter: Történetek Rózsa Sándorról.

Szerkesztette és az utószót írta Küllös Imola. RTV—Minerva, Budapest, 1981. 231 l.

Az elmúlt két évtizedben legalább két tucat paraszti önéletrajz látott nyomdafestéket. Szerzőik közül való Veszelkáné Gémes Eszter is. Második könyve azonban már nem saját életének részleteit eleveníti meg. Gémes Eszter a szegedi tanyavilágban született (1901), a szegedi tájban — mely a legutóbbi időig élénken őrizte a betyárfolk-lórt — élte le életét. Gémes Eszternek, aki kislány korától szeretett olvasni, 1948-ban került a kezébe Móricz Zsigmondnak a betyárvezérről szóló könyve. Ez a mű ösztönözte arra, hogy összegyűjtse, lejegyezze környezetének betyártörténeteit. Hiteles képet akart róluk adni, nem idealizáltat. Nem a hősokeket és a szegény emberek segítőit, hanem a rablókat, haramiákat, könyörtelen szegénylegényeket akarta megörökíteni, a betyárvilágot olyannak festeni, amilyen a romantikus, folklorisztikus máz alatt valójában volt. Különösen segítségére szolgáltak férje családjának egyedi hagyományai, a Veszelkák, szoros kapcsolatban álltak Rózsa Sándorral, nem egy közülük megbízhatóbb emberek közé tartozott. Húsz esztendő alatt, míg anyagát gyűjtötte, sok-sok embert kikérdezett. Kis históriákból, mondákból kerekedik ki a betyárok története. Gémes Eszter írói és mesemondói tehetségének köszönhetően eleven jellemekkel, feszes párbeszédekkel, hiteles környezetleírásokkal találkozik az olvasó a különleges élményt nyújtó könyvben.

K. L.

Viga Gyula: Népi kecsketartás Magyarországon.

Miskolc, 1981. 146 l. (Borsodi kismonográfiák 12.)

A paraszti állattartás kevés figyelemre méltatott területének monografikus feldolgozása számos új eredménnyel gyarapítja a néprajztudományt. A történeti átalakulás és táji típusok áttekintése arról tanúskodik, hogy a kecsketenyésztésnek jóval nagyobb területi jelentősége volt Magyarországon mint ahogyan arra a recens anyag alapján következtetni lehet. A kecsketartás földrajzilag erősen determinált, elsősorban a hegyvidéken és peremterületeken volt jelentősége. A tartásmód, a legeltetés a takarmányozás táji típusai lényegesen megegyeznek a juhászat Kárpát-medencei formáival. Az állattenyésztés, gondozás módjainak számbavétele során kiderült, hogy a kecsketartás technikája meglehetősen primitív színvonalon maradt meg, de éppen ez tette lehetővé, hogy szociális kényszer esetén ismételten megélénkülhetett. A kecske tartásmódjának eljárásai és eszközei nem önállóak, a szarvasmarhatenyésztéssel vagy juhászattal mutatnak rokonságot. A szerző a pásztorok és gondozók tevékenységének ismertetése után a kecsketartás sokoldalú hasznát veszi sorra, bemutatja a tej, hús, bőr, szőr feldolgozásának és értékesítésének változatos formáit. A kismonográfiát irodalomjegyzék, valamint angol és német nyelvű összefoglalás zárja.

Selmeczi Kovács Attila

Virágok vetélkedése.

Fafaragások kalotaszegi kapukon és házoromzatokon. Fényképezte Kútvolgyi Mihály. Magyar Helikon, Budapest, 1981. 170 l.

Az utóbbi években több pompás magyar néprajzi tárgyú fotóalbum jelent meg. Ha technikailag tökéletesek is, mondanivalójuk azonban nem mindig határozott. Kútvolgyi Mihály százhusz darabból álló fényképsorozatát éppen ellenkezőleg, a téma nagyon határozott kiválasztása és a pontosan tudatosított mondanivaló, az ember és fa kapcsolatának esztétikailag értékelhető bemutatása jellemzi. Pedig nem volt könnyű dolga, mert Kalotaszeg a legrészletesebben ismert magyar néprajzi tájak közé tartozik, népművészete majdnem egy évszázada különösen a figyelem homlokterében áll. A fényképsorozat azáltal ér el különleges hatást, hogy szinte kizárólag a kapuk, kapubálványok, kerítések, házoromzatok és homlokzatok művészi famunkáját szemlélteti. Kitekintésül csupán mutatóban szerepel egy-két munkaeszköz és fejfa. A viszonylag szűk tematika azonban rendkívül változatos fafaragótechnikát fog át, a legegyszerűbb rovásoktól, vésett virágoktól, melyek sok századdal ezelőtti ízlésvilágba engednek betekinteni, a fűrészelt díszítések XX. századi divatjáig. A bemutatott anyag szinte kivétel nélkül újdonságot jelent a néprajz iránt érdeklődők számára, és az eddigi szakirodalomból alig ismert. A képekkel párhuzamosan a faragások hangulatához simuló népköltészeti szövegrészek olvashatók. Túlnyomólag az erdélyi magyar folklór legszebb darabjait képviselik. A szövegválogatás és a tipográfia Nagy András munkája. A kötetet Kós Károly, Malonyay Dezső és a néprajzkutató Kós Károly tanulmányaiból vett, Kalotaszegre vonatkozó szemelvények zárják.

Kósa László

Vöő Gabriella: Tréfás népi elbeszélések.

Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981. 389 l.

A Kolozsváron élő és dolgozó folklórkutató Vöő Gabriella legújabb kötete két részre tagolódik: az első részben terjedelmes – mintegy 180 lapos – tanulmányt olvashatunk a címben megjelölt műfajról, a második rész 132 romániai magyar tréfás népi szöveget közöl, amelyek a Babes–Bolyai Egyetem Társadalomtudományi Központjának archívumában találhatók, s amelyeket e központ folklorista munkatársai gyűjtöttek.

Vöő Gabriella kutatásainak középpontjában az elmúlt másfél évtized tanúsága szerint a tréfás népi elbeszélések álltak. E műfaj jelentőségét növeli, hogy ma is szinte változatlanul igénylik őket a falusi közösségek. A meséhez hasonlóan igen mélyen gyökereznek a hagyományban, de míg a mesemondás gyakorlata megszűnőben van, addig a tréfa, anekdota, vicc és társai mai napig változatlan népszerűségnek örvendenek. Eből következik, hogy e műfaj sajátosságai napjainkban is változnak, alakulnak.

Elemzései eredményeképpen Vöő öt tréfás népi elbeszélő műfaji csoportot különböztet meg: tréfás mesét, falucsúfolót, illetve rátótiadát, népi anekdotát, tréfát és viccet. E műfaji csoportok meghatározására már több kísérlet történt a magyar és a

nemzetközi folklorisztikában egyaránt, de a műfaj állandóan változó jellegéből következően szükség van e műfajok meghatározásának újrafogalmazására.

Vöő Gabriella megállapítja, hogy a tréfa – hasonlóan a folklór többi műfajához – s másodlagos szemiotikai rendszerek közé tartozik. Kettősben kódolt műfaj: a külső kód valamilyen történés-mozzanat epikus nyelvi formája, a belső kód a nyelvi formára ráépített tartalmi és formai elemek sajátos struktúrája által közvetített üzenet, amelyet a nevetés pillanatában ért meg a hallgatóság, s melynek továbbítása a tréfa általi kommunikáció legfőbb célja. Elemezve a tréfa szerkezeti sajátosságait, leszögezi, hogy abban három kompozicionális alapegység különíthető el: a) az alaphelyzet a tréfa kezdő szegmentuma, amelyben a szereplő, vagy szereplők értéke nyilvánvalóvá válik; b) a komikus szituáció a tréfa központi szegmentuma, a szerkezet leglényegesebb része, amely a típus legjellemzőbb tartalmi és szerkezeti elemeit tartalmazza; c) a végső szituáció vagy következmény a legkevésbé stabil része a szerkezetnek, sokszor nincs is jelen.

Vöő Gabriella elemzésében a tréfát, mint kommunikációs nyelvi rendszert tekintti, a tréfa szövegét pedig mint nyelvi közlésegyiséget, amelynek tartalma és funkciója a mondat tartalmával és funkciójával azonos. Ennek megfelelően a tréfa szerkezeti elemei alanyi, állítmányi és komplementáris elemekként is tekinthetők. Releváns funkciója csak az alanyi és állítmányi elemeknek, illetve elemcsoportoknak van. A két elemcsoport – alanyi és állítmányi – közti viszony, a kompozicionális alapegységben elfoglalt helyük jelenti a műfajnak mint formai kategóriának jellegzetességeit. A tréfás népi elbeszélések műfaji sajátosságainak kutatásában Vöő Gabriella egyesíti a hagyományos folklorisztikai elemzést a szemiotikai, kommunikációelméleti vizsgálattal. Típusainak megállapításában olykor túlbonyolítja az elemzést, de következetesen végiggondolt és végigjárt vizsgálati módszere nagy lépés a népi elbeszélő műfajok vizsgálatában, s további gondolkodásra serkent.

A kötet második része anyagközlés, melyet gondosan összeállított jegyzetek, táj-szójegyzék és szómagyarázat kísér. A könyvet rövid román, angol és francia nyelvű összefoglaló zárja.

Szemerkenyi Ágnes

Weiner Piroska: Faragott mézeskalácsformák.

Corvina Kiadó, Budapest, 1981. 24 l. + 48 tábla.

A mézes sütemények fogyasztásáról már az ókorból maradtak fenn adatok, a mézeskalács a későközépkorban tűnt föl, elsősorban a délnémet területeken kedvelték és készítették. Magyarországra a szomszédos osztrák tartományokból terjedt át a divatja. A faforma-faragás a XVIII. században élte virágkorát Európában, nálunk a XIX. századig dívott, elvéve még a XX. században is készültek újabb formák. Magyarországon elsősorban maguk a mesterek foglalkoztak faragással, a könyv a XVII–XIX. századi magyarországi alkotások legjavát mutatja be. A legkorábbi darabokon még megtalálható a gótika és a reneszánsz művészettörténeti hagyománya, ókori mitológikus és bibliai témák is előfordulnak. Később uralkodók, nemesek, polgárok, betyárok, katonák alak-

ja válik kedvelt mézeskalácsformává, a XIX. században pedig a szív, a kard, és sok más egyszerűbb tárgy lesz a legkeresettebb mézeskalács. Weiner Piroska könyve a mézeskalácsformák bemutatása mellett betekintést ad a nagymúltú mesterség magyarországi történetének legfontosabb szakaszaiba. A könyv az 1964-ben megjelent angol, francia és német nyelvű hasonló tárgyú mű átdolgozott, bővített magyar kiadása.

K. L.

A hungarológia hírei

Nekrológok

Björn Collinder
1894–1983

Nagy vesztesége van az uráli és az egyetemes nyelvtudománynak. Elhunyt Björn Collinder professzor, a tudományszak egyik utolsó polihisztora, „great old man”-je, a lappológia, az összehasonlító urálistika és az általános nyelvészet kimagasló művelője, számos tudományos intézmény és társaság tiszteleti tagja.

Közép-Svédországban, a Botteni-öböl partján fekvő Sundsvallban született, 1894. július 22-én. Mintegy negyven évet töltött az uppsalai egyetemen: előbb mint hallgató, 1929-től mint a finn és a lapp nyelv magántanára, végül 1933-tól 1961-ig – egykori tanára, K. B. Wiklund utódként – mint a finnugor nyelvtudomány tanszékvezető professzora. Több helyen működött vendégprofesszorként is, különösen nyugdíjba vonulása után: így például az Egyesült Államokban és Ausztráliában, de legszívesebben és a leghuzamosabb ideig Bécsben.

Sok témakör foglalkoztatta Collindert már pályája kezdetén is; az északi országok nyelvei éppúgy, mint a klasszikus nyelvek – vagy tágítva a horizontot: az összehasonlító indoeuropeisztika –, de legértékesebb korai publikációi mindenekelőtt az elméleti fonetika iránti érdeklődését és tájékozottságát tanúsítják. Doktori értekezésének tárgyául is hangtani kérdést választott, de *Über den finnisch-lappischen Quantitätswechsel. Ein Beitrag zur finnisch-ugrischen Stufen-Wechsellehre* c. műve (1929) egyben első jelentős lappológiai és urálistikai munkája is, amelyben – mint Paul Kokla rámutat – ma is érvényes megállapításai vannak például a bonyolult észti kvantitási rendszerrel kapcsolatban.

A lappológus Collinder egy sor monográfiában publikálta saját lulei és déli lapp gyűjtéseit, és szógyűjteményét H. Grundström is felhasználta nagy lulei lapp szótárában.

Collinder urálistikai munkássága a 30-as és a 40-es években elsősorban a finnségi nyelveknek, valamint a lappnak hangtani és szóképzleti problematikájára terjedt ki. Jelentősek egyrészt a finnségi (ill. finnugor) magánhangzó-harmónia (1942), a fokváltakozás (1948), a háromfokú kvantitás (1951) stb. kérdésének szentelt tanulmányai. Másrészt jövevényszó-monográfiájában (1932, 1941) helyesen állapította meg a finnségi nyelvek ősgermán jövevényszavainak időrendjét, és a germán–finn, illetve germán–lapp szóképzleti kapcsolatokról is több értékes tanulmányt adott közre (1933, 1935). Az 50-es évek közepétől gyors egymásutánban láttak napvilágot Collinder jól ismert, úttörő jelentőségű és hézagpótló uráli nyelvészeti kézikönyvei: *Fenno-Ugric Vocabulary. An etymological dictionary of the Uralic languages* (1955, 1977²); *Survey of the*

Uralic languages (1957); Comparative grammar of the Uralic languages (1960); Introduction till de uraliska språken (1962; angol ford. 1964). Valamennyi itt felsorolt monográfiája – mint segédkönyv – ma is fontos szerepet játszik mind az egyetemi oktatásban, a szakemberképzésben, mind pedig – különösen mintaszerű összehasonlító nyelvtana – a további kutatásokban.

Az uráli nyelvcsalád más nyelvcsaládokkal feltételezett ősi kapcsolatairól Collinder gyakran és szívesen írt. Indo-uralisches Sprachgut c. érdekes és nagyhatású munkájában (1934) a két nyelvcsalád feltehető ősi rokonsága mellett tört lándzsát, s e felfogását későbbi kiegészítő és válaszközleményében (1943, 1954) is megtartotta. Nézetei – Bo Wickman 1964-es megállapítása szerint – ma sem veszítették el jelentőségüket ebben a témakörben, bár napjainkban már inkább a különféle nyelvcsaládok ősi „rokonságszerű kapcsolatáról” beszélünk (Hajdú Péter nyomán). Török hangtani kérdéseket tárgyaló könyve (1939) révén a turkológiában is otthonosan mozgó Collinder az urál–altaji ősrakonság hívei közé tartozott (Uralaltaisch 1952). A jukagir–uráli egyezéseket megvizsgáló dolgozataiban (1940, 1957) Collinder a jukagirt az uráli nyelvcsalád távoli, de kétségtől mentes rokonának tekintette. Az uráli nyelvek ősi kapcsolatainak kérdését a Hat das Uralische Verwandte? c. monográfiájában (1965) összegezte.

Az általános nyelvész Collindert a kitűnő tájékozottság és – a legmodernebb irányzatok makacs ellenzőjeként – a kritikus szemléletmód jellemezte. Hely híján kénytelen vagyok két legfontosabb általános nyelvészeti könyvének csupán a címét megadni: Introduction i språkvetenskapen (1941; angol vált.: 1978); Språket (1959, 1970⁵; német vált.: 1978).

Collinder gyakorlati, oktatási, tudománynépszerűsítő céllal készült munkái közül kiemelendő öt kiadást is megért finn tankönyve (1940, 1962⁵), valamint a finn és a lapp irodalommal, népi kultúrával foglalkozó nagyszámú dolgozata.

Életében számos elismerésben részesült. Most csak két magyar vonatkozású adalékra utalhatok: 1937-től a Magyar Tudományos Akadémiának, majd 1977-es megalakulása óta a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaságnak is tiszteleti tagja volt. Annak az egész világra kiterjedő hungarológiai szervezetnek, amelynek elnöke, Bo Wickman, az ő tanítványa és 1961 óta utóda az uppsalai egyetemen.

Kilencvenedik születésnapja tiszteletére a bécsi egyetem *Linguistica et Philologica. Festschrift für Björn Collinder zum 90. Geburtstag* címmel ünnepi számot szándékozott kiadni a *Philologica Germanica* sorozatának 6. köteteként. Az ünnepi számból sajnos emlékszámm lett; Collinder professzor 1983 tavaszán elhunyt. Ebben a hamarosan megjelenő kiadványban a mintegy 40 nyelvész és irodalmár szakember Berkeley-től Tartuig, Umeától Jeruzsálemen át Adelaide-ig már csak emlékének tisztelegget. Björn Collinder halálával nemcsak egy nagy műveltségű, rendkívül áttekintő és rendszerző képességű nyelvtudóst, egy mindig szerény és korrekt, rokonszenves embert veszítettünk el, hanem a magyarok mindenkor nagy és önzetlen barátját, nyelvünknek kitűnő ismerőjét is.

Zaicz Gábor

Illyés Gyula
1902–1983

Meghalt egy költő. Neve gyászkeretben jelenik meg az újságok lapjain, hivatalos és baráti búcsúbeszédnek méltatják érdemeit, s jelölik meg szellemi örökségének helyét abban a hétévszázados történelmi folyamatban, amelyet magyar költészetnek nevezünk.

Illyés Gyulát megsiratta, elbúcsúztatta és eltemette a magyar irodalom: távozása mégis többet jelent, mint egy pátriárkai korba ért költő szomorú elköltözése, többet, mint irodalmunk egyik legteljesebb életművének végleges lezárulása. Illyés halálával szellemi életünk egész erőtere alakult át hirtelen, egy magas igény és igaz mérték megtestesülése távozott el; annak a láthatatlan köztársaságnak, amelyet az egyetemes magyar irodalom alkot, mindenki által elismert legitim elnöke hagyta el helyét. A veszteség ezért nagyobb annál is, mint amelyet az első pillanatban éreztünk a gyász hír hallatán: Illyés halálával irodalmunk egy korszaka zárult le véglegesen, egy korszak, amely még a harmincas években kezdődött, a Nyugatnak a szellem védelmében vívott harcaival, a népi írók eszméi küzdelmeivel, és tartott félévszázadon keresztül, létrehozva irodalmi kultúránk nagyszabású vállalkozásait és értékeit.

Ennek a korszaknak kétségtávol Illyés Gyula volt vezető írói személyisége, ahogy őelötte Babits Mihály és ha visszafelé tekintünk az időben, Ady Endre, Arany János, Petöfi Sándor, Vörösmarty Mihály, Kazinczy Ferenc. A szerep, amelyet betöltött nemcsak munkásságának művészi értékére, nem is termékeny változatosságára épült: Illyés maga önzetlenül engedte maga elé a költészetben Szabó Lőrincet, a prózairodalomban Németh Lászlót, a publicisztikai irodalomban Bibó Istvánt, s noha mint költő, elbeszélő, drámaíró, műfordító, esszéíró, publicista és irodalomszervező valóban páratlanul sokrétű életművet hozott létre, egymagában ez a gazdag teljesség sem magyarázza a magyar kultúrában megszerzett vezető szerepét. Másról van szó; Illyés nemcsak egy nemzet művésze, hanem hivatott képviselője is volt, aki mindig hitelesen fejezte ki ennek a nemzetnek a történelmi tapasztalatait és törekvéseit. Az a korszak, amelyben dolgozott s amelynek szellemi arculatát részben az ő küzdelmes munkája alakította ki, meg volt győződve arról, hogy az irodalomnak a magyarság számára nemcsak írásművészetet kell adnia, ennél jóval többet: reális önismeretet, teremtő közösségi tudatot, életető erőt. Illyés annak tudatában végezte dolgát, hogy az irodalomnak a magyarság életében különleges küldetése van: a nemzeti hagyomány és identitás első letéteményese, s ezért a nemzeti összetartozás gondozásában, a nemzeti lét fenntartásában kell méltó felelősséget vállalnia.

Arról beszélék, amit a határokon innen és a határokon túl a magyar közírás, Illyés Gyula munkásságával szoros összefüggésben, „nemzeti sorskérdéseknek” nevez. Tudjuk jól, hogy e „sorskérdések” mi mindenben várnak felelős állásfoglalást személyektől és intézményektől egyaránt. Illyés maga a nemzeti tudat zavaraiiban, kihagyásaiban jelölte meg a huszadik századi magyarság legfontosabb gondját, s ezekből a zavarokból származtatta azokat a súlyos bajokat, amelyekre a szociológusok, a demográfusok, a történészek, a pedagógusok figyelmeztették a közvéleményt. Az orvoslás munkáját is ennél a legsúlyosabbnak ítélt bajnál akarta kezdeni, műveiben rendre az egész-

séges nemzeti tudat kialakításának teremtmő kötelességére figyelmeztetett. „Egy halom donga – írta alig több mint egy évtizede – a ráillő abroncstól lesz hordó. Egy közösség összetartó szellemi ereje: a szellemi kohéziós erő is. A szellemi élet.” Az irodalomtól éppen azt várta, hogy ennek az összetartó szellemi erőnek a szervezője és forrása legyen, és minthogy nemcsak országban, hanem nemzetben is gondolkodott, tizenötmillió magyar között kívánta újraszöni vagy megerősíteni a szellem összetartó szálait: egy új közösségi tudatot, új közmegegyezést.

Ez a közösségi tudat sohasem irányult mások ellen, ellenkezőleg, azt a jövőbe sugárzó bizalmat fejezte ki, amely szerint a szellemi kohéziójában megerősödött és nemzeti tudatában egészséges magyarság lehet csak igazi társa és barátja a Dunatáj másnyelvű népeinek. Illyés, aki tanulmányok és műfordítások egész sorával tanúsította az emberi egyetemességbe, az irodalmak testvériségébe vetett hitét, meg volt győződve arról, hogy a magyarság csakis e szellemi kohézió teljes birtokában tud alkotó módon szerepet vállalni az európai népek nagy családjában. Ha, egy híres szállóige szerint, a nemzet naponkénti népszavazás, Illyés munkássága ennek az erkölcsi referendumnak az intézménye. Emberi alakja lassan a múltak ködébe merül, ez az intézmény azonban fennmarad továbbra is. Ameddig a magyar szó él az országban, a Duna táján és a Földön, Illyés Gyula életműve mindig nemzeti létünk letéteményese, magyarságunk oltalmazója, szellemi vértete marad.

Pomogáts Béla

Carlo Tagliavini
1903–1982

Carlo Tagliavini Bolognában született 1903-ban, elhunyt ugyanott 1982-ben. A két évszám, amely ott van a sírkövén, olyan életút kezdetét és végét jelzi, amely egy ideig Magyarországon át, s aztán már mindig ahhoz közel futott.

Talán a véletlenül múlt, hogy még gimnazista korában kezébe került egy olaszok számára készült magyar nyelvkönyv, s hogy ezt akkor áttanulmányozta. Azt azonban már nem tarthatjuk a sors szeszélyének, hogy nyelvünk iránti érdeklődése továbbra is élénk maradt: ez már tudósi pályájának átgondolt törekvéseiből következett.

Amikor a bolognai egyetemen a romanisztikai stúdiumok vonzásába került, a román nyelvet választotta szűkebb kutatási területül. Azonnal átlátta, hogy az eredményes munkához a szláv nyelvek és a magyar ismeretére is szüksége van: az 1920-as évek elején két tanulmányutat is tett hazánkban, Budapesten. Ezért vállalkozhatott – fiatal tudósként, de már mint a román nyelv szakértője és egyszersmind a magyar nyelv jó ismerője – okkal és joggal a 17. század végi, latin–román–magyar nyelvű, Bolognában őrzött Lexicon Maršilianum kritikai kiadásának gondozására.

Ilyen előzmények után logikus és természetes volt, hogy a budapesti tudományegyetem Carlo Tagliavinit hívta meg az általános romanisztika és a román nyelv előadójának, amikor ezeknek a tudományzakoknak magyarországi fejlesztését elhatároz-

ták. 1929-től 1935-ig volt a bölcsészszaknak előbb rendkívüli, majd rendes egyetemi tanára, s egyidejűleg az Eötvös Kollégiumban is tartott órákat. Túlzás nélkül állítható, hogy a magyar romanisztikának ő volt a korszerűsítője, több kiváló romanistánk útnak indítója.

A padovai egyetem 1935-ben választotta meg a nyelvtudományi tanszék professzorává. Életének ezt az új, egészen nyugalomba vonulásáig tartó szakaszát a sokoldalúság, a nyelvtudomány több ágának (az indoeurópai összehasonlító nyelvészetnek, az albanológiának, a fonetikának, a romanisztikának, az általános nyelvészetnek, a nyelvtudomány-történetnek stb.) rendkívül termékeny és eredményes művelése jellemzi. S ahogy Budapesten a magyarországi romanisztikának volt a megújítója, úgy lett Padovában az olaszországi hungarológia felvirágoztatója.

Az *Enciclopedia Italiana* magyar nyelvészeti és finnugor tárgyú cikkeinek ő a szerzője. Számos kiadást megért egyetemi tankönyvéből, az *Introduzione alla Glottologia*-ból olasz fiatalok ezrei ismerhették meg a magyar nyelv számos jelenségét, amelyeket azért hozott fel igen gyakran példának (előadásain is!), hogy szemléltesse velük a nyelvek kifejezési formáinak végtelen változatosságát. Könyvének tudománytörténeti részében Sajnovicsot, Gyarmathit, Révait mint az európai nyelvtudomány nagy úttörőit mutatta be, és méltóképpen megemlékezett későbbi nagy nyelvészeinkről (Budenről, Szinnyeiről, Szarvasról, Simonyiról, Munkácsiról, Pápayról, Melichről, Zsirairól, Gomboczról) is. Magyar tárgyú rövidebb-hosszabb írásainak sorából itt most csak *Storia di parole* című könyvére utalunk: ebben más nyelvek szavainak társaságában 120 magyar szó eredetéhez és történetéhez szólt hozzá nagy tájékozottsággal. *Gombocz Zoltán Jelentéstanát* olaszra fordíttatta, és előszót írt hozzá.

A második világháború utáni nehéz idők elmúltával, a magyar–olasz kulturális kapcsolatok újraéledése idején nem kis része volt a mai gyümölcsöző és kiterjedt egyetemközi kapcsolatok alapjainak lerakásában. A két ország között megkötött új kulturális egyezményben előírt két vendégtanári hely egyikét padovai tanszékén biztosította, magasabb fokon felújítva a háború alatti magyar lektorátust. A Padovába 1964-ben küldött magyar kollégát (e sorok íróját) a legnagyobb szívéllyel és segítőkészséggel fogadta, s a csaknem negyedszázados szünetelés után ismét megindított magyar stúdiumokat tanítványai körében népszerűsítette. Amikor a finnugor filológia iránt is érdeklődés mutatkozott, elérte, hogy ennek rendszeres előadása is megindulhasson, s ezáltal a magyar a többi nyelvvel azonos státust nyerjen az egyetem oktatási rendjében.

Tőle telhetőleg segítette a bolognai egyetemen folytatott magyar lektori tevékenységet is. Támogatta a budapesti és a padovai egyetem közötti kapcsolatok szorosabbra fűzését célzó kezdeményezéseket. Az első magyar–olasz nemzetközi konferencián, amelynek megrendezésére 1971-ben (nem véletlenül!) Padovában került sor, Tagliavini professzor (közvetlenül nyugalomba vonulása előtt) még részt vehetett, és örvendhetett kitartó munkája kiteljesedésének. Aztán betegsége miatt a többi egyetemközi összejövetelen már nem vehetett részt: bolognai lakásához volt kötve haláláig.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem 1966-ban díszdoktorává avatta, a Magyar Nyelvtudományi Társaság és a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tiszteleti tagjai közé választotta, e szimbolikus cselekményekkel fejezve ki elismerését és háláját azért, hogy évtizedeken át oly önzetlenül építette a hidat a magyar és az olasz nép között.

Neve nem fog feledésbe merülni!

Fábián Pál

A Társaság szervezeti élete

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségi ülése

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság 1983. augusztus 27-én, Budapesten tartotta meg hatodik végrehajtóbizottsági ülését a margitszigeti Thermál Szálló konferenciatermében. A tanácskozást *Bo Wickman* elnök vezette. A Végrehajtó Bizottság ülésén *Jean Perrot* (Franciaország), *Sinor Dénes* (USA) és *Szeli István* (Jugoszlávia) al-elnökök, valamint *Umberto Albini* (Olaszország), *George F. Cushing* (Anglia), *Czigány Lóránt* (Anglia), *Czine Mihály* (Magyarország), *Domokos Géza* (Románia), *Hasan Eren* (Törökország), *Faragó József* (Románia), *Gerhard Ganschow* (NSZK), *Gunda Béla* (Magyarország), *Hajdú Péter* (Magyarország), *Ilia Mihály* (Magyarország), *Imre Samu* (Magyarország), *Mikko Korhonen* (Finnország), *Jean-Luc Moreau* (Franciaország), *Nagy Péter* (Magyarország), *Pándi Pál* (Magyarország), *Patyi Sándor* (Magyarország), *G. Battista Pellegrini* (Olaszország), *Oleg Rosszijanov* (Szovjetunió) és *Albert Tezla* (USA) vezetőségi tagok nem tudtak részt venni.

A vezetőség megtárgyalta a Társaság titkársága által a külföldi felsőfokú magyar-oktatás továbbfejlesztésére készített és a Művelődési Minisztériumnak benyújtott javaslatot. A javaslat leszögezi: a nyelvi elszigeteltségben élő Magyarországnak fontos érdeke, hogy kinevelje azokat a szakembereket, akik a magyar nyelvet, irodalmat, kultúrát magas színvonalon ismerik, azt kutatni, terjeszteni tudják. Ezért szükséges a külföldi egyetemeken folyó hungarológiai oktatás magyar állami részről történő hatékonyabb összefogása és támogatása. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság titkársága ennek a célnak az érdekében készítette el javaslatát. A tervezethez példát és ötleteket adott néhány olyan, hazánkhoz hasonló kisebb ország – Hollandia, Finnország, Lengyelország – gyakorlata, amelyek már régen, kitűnően megoldották a külföldi oktatóhelyek segítésének és irányításának a kérdését.

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság javaslata elsősorban olyan új oktatási modell kidolgozását tartja szükségesnek, amely a külföldön működő magyar tanszékeken és lektorátusokon megfelelő rugalmassággal alkalmazható az adott ország igényeihez, illetve az egyetem rendszeréhez. Az új modell az oktatást a következő szakaszokra osztja:

- nyelvoktatás (magyar nyelven)
- magyar nyelv és irodalom (idegen nyelven)
- magyar kultúra (idegen nyelven)

A tanterveket úgy kell felépíteni, hogy nyitottságukkal távlatot és lehetőséget adjanak a további önképzésre vagy más posztgraduális képzésre. Az ajánlott oktatási séma igyekszik megszüntetni az egyoldalú nyelvi képzés hátrányait, hiszen külföldön egyre

növekszik a különböző tudományágak (jog- és gazdaságtörténet, történettudomány stb.) érdeklődése a magyarság iránt, ezért a nyitottabb studium generale oktatási forma sokkal megfelelőbb lenne.

Mindennek valóra váltásához új szervezeti formákat is ki kell alakítani. A Társaság javaslata szerint magas szintű tanács létrehozása szükséges, amely szakmai és társadalmi testület lenne, határozathozatali és döntési jogkörrel felruházva. Döntene a vendégtanárok és lektorok kinevezésében, ellátná a szakmai felügyeletet, tartaná a kapcsolatot a nem Magyarországról kiküldött hungarológus egyetemi oktatókkal, és javaslatot dolgozna ki olyan országok megnyerésére, ahol jelenleg nem folyik hungarológiai oktatás. A tanács mellett az operatív feladatokat lektori központ látná el: intézné a kiküldött oktatók és lektorok adminisztratív és szervezési ügyeit, begyűjtené jelentéseiket, gondoskodna tájékoztató anyagok készítéséről és szétküldéséről, közreműködne a tanszékek könyvellátásában, előadássorozatok, tanfolyamok, szemináriumok szervezésében stb.

Meghívottként *Köpeczi Béla* miniszter is részt vett a Végrehajtó Bizottság ülésén, hogy személyesen számoljon be a memorandummal kapcsolatos gondokról, tervekről és az eddig tett intézkedések eredményeiről. A miniszter egyetértett a Társaság javaslatával, hogy a külföldi felsőfokú magyaroktatás elvi és tudományos irányítására magas szintű tanácsot, s mellé, az operatív feladatok ellátására titkárságot kell létrehozni, és kérte, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság legyen segítségére a továbbiakban is a Művelődési Minisztériumnak; megbízottain keresztül vegyen részt abban a konzultációban, amely ennek a kérdésnek a leghatékonyabb megoldására törekszik. A Végrehajtó Bizottság tagjai sok hasznos ötlettel és megoldási javaslattal egészítették ki a tervezetet, és a vezetőség megígérte segítségét a további munkában is.

Következő napirendi pontként *Szabolcsi Miklós*, a Fédération Internationale des Langues et Litteratures Modernes elnöke nyújtott tájékoztatást a FILLM 1984. évi budapesti kongresszusának előkészületeiről. Elmondta, hogy a FILLM elnöksége kívánatosnak tartja, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tagjai közül is minél többen vegyenek részt a kongresszuson és tartsanak előadást.

Sinor Dénes szerkesztőbizottsági elnök – távolléte miatt – írásban, *Voigt Vilmos* felelős szerkesztő pedig szóban számolt be a Végrehajtó Bizottságnak a Társaság hamarosan megjelenő új idegen nyelvű folyóiratáról, a Hungarian Studiesről. Az első szám már nyomdában van, megjelenése 1984 első negyedévében várható. A tartalomjegyzék ismeretében remélhető, hogy a Hungarian Studies a hungarológia reprezentatív, magas színvonalú tudományos folyóirata lesz. A Végrehajtó Bizottság tagjai javasolták a szerkesztőségnek, hogy a folyóirat nagyobb számban közöljön francia és német nyelvű tanulmányokat is, és felkérték a szerkesztőket, kövessenek el mindent annak érdekében, hogy a lap jobb nyomdatechnikai kivitelben készülhessen, s ha lehetőség adódik rá, oldják meg a cirill-betűs cikkek nyomtatási gondját is.

A Hungarológiai Értesítő most megjelent IV. évfolyama már kiforrott szerkesztési elvekkel, igen széles szakmai áttekintést nyújt három tudományág – nyelvészet, irodalomtörténet és néprajz – tudományos terméséről. A kötetben az 1980-ban megjelent kiadványok teljes áttekintése szerepel, kevés mű kerülhetett el a szerkesztők figyelmét. A recenzíós rovat szinte ideálisnak tekinthető, mert sikerült kialakítani a legmegfelelőbb ismertetési formát: szabatos tárgyi leírás, ideológiamentes, tájékoztató értékelés

és lehetőleg rövid terjedelem. A bibliográfiai áttekintés válogatási elveit is sikerült rögzíteni, a selektivitás most megfelel a tudományos követelményeknek. *Béládi Miklós* főszerkesztő és *Jankovics József* felelős szerkesztő elmondották, hogy a feldolgozandó tudományos irodalom mennyiségi növekedése következtében a kiadvány terjedelme is egyre nő, s ennek valami módon gátat kell vetni. A Hungarológiai Értesítő következő számát két részre bontva kell megjelentetni. A Végrehajtó Bizottság egyik rovat megszüntetését sem tartja célszerűnek, semmilyen radikális változtatást nem tart lehetségesnek, ezért csak azt tudja javasolni a szerkesztőségnek, hogy a recenziók terjedelmének csökkentésével próbálja meg a Hungarológiai Értesítőt a megfelelő terjedelmi keretek között tartani.

Mindkét folyóirat szerkesztője elmondta, hogy a külföldön megjelent kiadványokról sokszor nehéz tudomást szerezni, s a művekhez sem minden esetben tudnak hozzájutni. Pedig a szerkesztőségek nem szeretnék lemondani a tájékoztatás egyetemességéről, ezért ennek a gondnak a megoldásához a Végrehajtó Bizottság tagjainak a segítségét is kérték.

A Végrehajtó Bizottság tagjai örömmel vették kézbe az I. Hungarológiai Kongresszus előadásait közreadó kötetek közül a Tankönyvkiadónál 1983 nyarán megjelent *Hungarológiai oktatás régen és ma* című kiadványt. A mű széles körű képet nyújt a címben foglalt tárgyról, s a tanulmányok azt bizonyítják, hogy milyen sok megközelítésben beszélhetünk hungarológiáról. *Wickman* elnök javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság fejezze ki köszönetét *M. Róna Judit*-nak a kiváló szerkesztői munkáért.

Béládi Miklós főtítkárhelyettes elmondta, hogy a kongresszus második témakörében elhangzott előadások szövege, a *Magyar vers* című kötet is szerkesztés alatt van, előreláthatólag 1984-ben meg is jelenik.

Ezután *Klaniczay Tibor* főtítkár tájékoztatta a vezetőség tagjait arról, hogy elkészült a *Hungarológiai Alapkönyvtár* kézírata is. A Társaság ezzel a bibliográfiával egy ideális hungarológiai könyvtármodellt mutat be, amely általános bevezető fejezet (történelem, földrajz, jog-, oktatás-, művelődés- és művészettörténet stb.) mellett a magyar nyelvre, irodalomra és néprajzra vonatkozó legfontosabb műveket foglalja magában. Az általános bevezető fejezet *Stauder Mária* és *V. Windisch Éva*, az irodalmi *Béládiné Hajtó Zsófia* és *Komlowszkiné Tódor Ildikó*, a nyelvészeti *D. Márai Mária*, a néprajzi fejezet pedig *Kósa László* munkája. A kézirat lektorálását *Czigány Lóránt* (Anglia), *Klara Maityinszkaja* (Szovjetunió) és *Rédei Károly* (Ausztria) professzorok vállalták. A lektori vélemények figyelembevétele után a bibliográfia nyomdába kerülhet, és remélhető, hogy ezzel a kiadvánnyal sikerül alapvető és jól használható segédesszkozt adni minden hungarológiával foglalkozó műhely és kutató kezébe.

A Végrehajtó Bizottság javasolta, hogy javított formában ismét jelenjék meg a *Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom felsőfokú oktatásának műhelyeiről* című kiadvány. A vezetőség felkérte a titkárságot, dolgozzon ki olyan szerkezetet a *Tájékoztató...* számára, hogy az oktatás mellett a kutatóintézetek, egyetemi kutatóhelyek, könyvtárak hungarológiai gyűjteményei, egyházi intézmények, alapítványok és magyar kultúregyesületek hungarológiai tevékenységét is regisztrálni tudja a címtár.

A Végrehajtó Bizottság – egyetértve a beterjesztett javaslattal – megbízta a titkárságot, hogy a Társaság szélesebb körű megismertetéséért készítsen el a Társaság munkájáról egy új angol, francia, magyar, német és orosz nyelvű ismertetőt.

Ugyanakkor elhatározta a vezetőség egy hungarológiai kézikönyv munkálatainak megindítását is, *Bevezetés a magyar stúdiumokba* címmel. A Végrehajtó Bizottság a budapesti titkárságot bízta meg a kézikönyv koncepciójának kidolgozásával és nemzetközi szerzőgárda megnyerésével.

A II. Hungarológiai Kongresszus előkészületeiről *Klaniczay Tibor* főtitkár és *Rédei Károly* professzor számolt be. A Végrehajtó Bizottság 1982. évi felhatalmazása értelmében a Társaság titkársága tárgyalást kezdeményezett a kongresszus bécsi megrendezésének lehetősége érdekében. Ennek eredményeként a kongresszus szervezését vállalta az Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut és az Institut für Finno-Ugristik der Universität Wien. A két intézet megtette a szervezés előkészítésével kapcsolatos javaslatait. A Végrehajtó Bizottság örömmel vette tudomásul, hogy a következő kongresszus helyszíne Bécs lesz, és köszönetét fejezte ki *Karlheinz Mack* úrnak és *Rédei Károly* professzornak. A jelenlegi tervek szerint a kongresszus megrendezésére 1986. szeptember első napjaiban kerül sor. A kongresszus témájára vonatkozó javaslatok közül a vezetőség interdiszciplináris témakört tart megfelelőnek, amelyben több tudományág és a magyar mellett a vendéglátó és a többi ország tudományos kutatása is érdekelve van. A témakör: magyar nyelv, irodalom, történelem és néprajz a Duna-völgyi népek kultúrájával kölcsönhatásban, különös tekintettel a 18–19. és a 19–20. század fordulójára. A kongresszus első körlevelét a társaság budapesti titkársága fogja elküldeni 1984 szeptemberében, de a jelentkezéseknek már Bécsbe kell befutniuk. A Végrehajtó Bizottság kíváncsún tartja, hogy a részvételi díj ne legyen magasabb, mint az első kongresszusé volt (30 \$). A vezetőség reméli, hogy a II. Hungarológiai Kongresszus tudományos szempontból ugyanolyan eredményes lesz, mint az első volt.

A Végrehajtó Bizottság 1982-ben felkérte a Lotz-Bizottságot, hogy az idei vezetőségi ülésre dolgozza ki a Lotz-érem odaítélésére vonatkozó alapszabály módosítását. *Király István* ismertette – *Ilia Mihály* távolléte miatt – a módosított javaslatot. Lotz-érem adományozható „mindazoknak a Magyarországot határain kívül élőknek, akik a magyar nyelvészet, irodalomtudomány vagy néprajz terén nagy jelentőségű kutató, oktató, illetve szervező munkát végeznek, hozzájárulnak a három tudományág fejlődéséhez és külföldi megismertetéséhez”. A vezetőség egyetértett a módosított javaslattal, és azzal is, hogy a Lotz-Bizottság nem szabja meg az egy alkalommal adományozható érmek számát.

Ezután a Társaság szervezeti és gazdasági ügyeiről szóló beszámolókat hallgatta meg a Végrehajtó Bizottság. *Nyerges Judit* szervező titkár tájékoztatta a vezetőséget a Társaság taglétszámának alakulásáról. Elhunyt a Társaság több tagja, köztük *Björn Collinder*, *Illyés Gyula*, *Carlo Tagliavini* tiszteleti tagok. Az elmúlt évben a tagok száma alig nőtt, noha 17 új tagot iktatott be a főtitkár. Jelenleg a Társaság taglétszáma 838 fő. Öröndetes viszont, hogy a Társaság munkája és a hungarológia iránt mégis növekszik az érdeklődés, különösen a nyugati országokban. Ezt a tényt az is mutatja, hogy az új tagok 69%-a ezekben az országokban folytatja kutatómunkáját. A vezetőség meghallgatta és elfogadta *Visóczki Márta* beszámolóját a Társaság éves költségvetéséről és pénzügyi gazdálkodásáról. A Számvizsgáló Bizottság elnöke, *Sivirsky Antal* ismertette a bizottság jelentését, és javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság fejezze ki köszönetét *Visóczki Mártának* a gazdasági ügyek nagy hozzáértést bizonyító intézéséért.

Klaniczay Tibor főtitkár javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság ismét Budapes-

ten tartsa meg következő ülését, az 1984 augusztusi FILLM kongresszushoz kapcsolódva. *Béla*di Miklós főtitkárhelyettes javaslatára a vezetőség úgy döntött, hogy 1984-es találkozóját tudományos ülésszakkal kapcsolja össze, melynek témája a hungarológia mint diszciplína tárgyának és mibenlétének a megvitatása lesz. Az 1985-ös végrehajtóbizottsági ülést pedig Sziktiivkárban kellene megtartani, a Finnugor Kongresszushoz kapcsolódva. Mivel ez lesz az utolsó vezetőségi ülés a II. Hungarológiai Kongresszus előtt, a vezetőség minden tagjának részt kellene vennie. A Végrehajtó Bizottság megbízta a budapesti titkárságot, vegye fel a kapcsolatot a Finnugor Kongresszus szervező bizottságával, és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a vezetőség tagjai közül minél többen megjelenjenek.

A Végrehajtó Bizottság tanácskozásának befejezése után, este *Szabolcsi Miklós*, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának elnöke fogadást adott a vezetőség tiszteletére a Thermál Szálló különtermében.

Ny. J.

Tudományos ülések, konferenciák

Tudományos tanácskozás Illyés Gyula nyolcvanadik születésnapja alkalmából

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem XX. századi Magyar Irodalomtörténeti Tanszéke, az MTA Irodalomtudományi Intézete és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1982. november 2-án és 3-án tudományos ülészeket rendezett az ELTE Bölcsészettudományi Kar tanácstermében Illyés Gyula életművéről. A kétnapos tanácskozáson tizenhat előadás hangzott el.

A *történelmi helyzettudat formálója* címmel Szabad György Illyés történelem-szemléletét, a magyarság és az európaiság összefüggéseit, a demokratizmusról, emberiségről, magyarságról vallott nézeteit elemezte a költő Zrínyit, Adyt folytató jellegzetes művei alapján. Ezután Czine Mihály *Illyés és a népi irodalom* című előadása a népi mozgalomhoz kötő tényeket, mozzanatokot emelte ki Illyés életművéből, a népi írókkal vállalt közösség dokumentumait elevenítette fel. A *népi írókról* című 1958-as pártállásfoglalás újrafogalmazását, árnyalását sürgette, s kifejezte azt a reményét, hogy a jövő irodalomtörténete egyszer talán „Illyés kora”-ként tárgyalja az utóbbi öt évtized irodalmát.

Kiss Ferenc *A Hajszálgyökerek fogadtatása* címmel az 1971-ben megjelent fontos esszégyűjtemény kritikai visszhangját dolgozta fel, a kritikák többségének értetlenségét bírálta. Az azóta eltelt évtized Illyés gondolatainak, az általa felvetett gondoknak a közgondolkodásba való beépülését, továbbélését bizonyította. *Béldi Miklós Illyés lírája és az 1945 utáni korfordulók* című előadásában a kor kihívásaira adott konkrét válaszokat mutatta be. Illyés tárgyköreit, problémaérzékenységét jellegadó művek elemzésével szemléltette, a nemzeti költővé válás folyamatát követte nyomon az ötvenes évek végéig. Fodor András szubjektív vallomása, *Az első találkozás* az olvasói befogadás lélektanáról, Illyés rendkívüli hatásáról közölt beszámolót. Koczás Sándor *A poétikai váltás és megújulás anatómiája (A tárgyias gondolatíság Illyés új költészetében)* című előadása Illyés kései költészetének legfőbb összetevőit, a tárgyias gondolati líra elemeit vette számba konkrét verselemzések segítségével. *Dramái sorsfordulók* címen Almási Miklós három Illyés-dráma (*Kegyenc; Különc; Malom a Séden*) központi gondolatait és eszmei üzenetét elemezte, a drámák formai felfedezéseit és újításait is bevonva a gondolati feltárás folyamatába. Tarján Tamás is a *Kegyenc* és a *Különc* című drámák alapján mondta el *Vonások a drámaíró arcképéhez* című kritikus véleményét, az 1956 után lehetséges magatartásformák modelljeit kutatva a drámákban. Élesen fogalmazó előadását az addigi hozzászólásoknál élenkebb vita követte. Szegedy-Maszárik Mihály *A puszták népe műfaja és világképe* új megvilágítására vállalkozott. Számos új szemponttal gazdagította a *Puszták népéről* élő képet a *Magyarok* című mű és a *Pusz-*

ták népe formai különbségeit és gondolati azonosságait összevető elemzésében. *Egy bekezdés Illyés prózájából* címen Szabolcsi Miklós mikrofilológiai módszerű előadása az új szövegelemző eljárások gyakorlati alkalmazását példázta. Párhuzamokat vont Illyés *Ebéd a kastélyban* című művének stílusa és Arany János sokjelentésűen rétegezett stílusa között. Lőrincze Lajos a nyelvművelő Illyés jelentőségét méltatta, a nyelvi ismeretterjesztésben vállalt szerepének néhány emlékezetes mozzanatát idézte fel.

November 3-án délelőtt az Illyés-pályázaton díjat nyert egyetemi hallgatók mutatták be munkáikat. Délután Kocsis Rózsa *A Tiszták példázata* című előadásával folytatódott az ülésszak. Az előadó az igen magasra értékelt dráma jelképes értelmét, irodalmunkban betöltött funkcióját, más történelmi drámákhoz való viszonyát emelte ki drámaelemzésében. A *Korotavasz* című regény sokoldalú értelmezését vállalta Bodnár György Illyés *félmúltjai* című tanulmánya. A határhelyzetben élő hős, a regény drámaisága, líraisága, a fikció és a dokumentumjelleg összefonódása alkották regénypoétikai elemzésének főbb gondolati vázát. Vasy Géza Illyés *Bartók- és Kodály-versét* vetette össze. A kor költészetének e két jelentős verse kapcsán részben Illyés legfontosabb eszméinek versebe szövődését, részben a párhuzamos műelemzés eredményességét bizonyította. Kulcsár Szabó Ernő *Az epikai tárgyiaság új alakzata* címen a *Puszták népe* szövegének stílusvizsgálatát végezte el, új szempontokból vizsgálta meg e mű nyelvi rétegeit, hatásának titkát, korszakos jelentőségének bizonyítékait. A befejező előadást *Kettős tükör* címen Kabdebó Lóránt tartotta, Illyés és Szabó Lőrinc barátságát, a két egyéniség közötti különbségeket, költészetük egymást kiegészítő vonásait rajzolta meg.

Valamennyi előadás után több felszólalás is elhangzott. Az egyes előadások vitára ingerlő tételeit részben az elnökök (Király István, Hubay Miklós, Tolnai Gábor), részben a hozzászólók cáfolták, illetve kiegészítéseket, nyomatékosító adalékokat közöltek. Az ülés teljes anyagát az ELTE adja ki, néhány előadás szövege már különböző folyóiratokban megjelent.

R. T. O.

*A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat országos előadói konferenciája
a szomszédos országokban folyó magyar néprajzi kutatásokról*

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Országos Néprajzi Választmánya és Hajdú-Bihar megyei Néprajzi Szakosztálya a Magyar Néprajzi Társasággal, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszékevel és a Déri Múzeummal közösen országos előadói konferenciát rendezett *Magyar néprajzi kutatások a szomszédos országokban* címmel 1982. november 19–20-án a debreceni Déri Múzeumban.

Legutóbb 1975-ben szervezett a TIT Országos Néprajzi Választmánya hasonló tárgyú konferenciát (anyaga megjelent a *Valóság* 1975/6. számában), mely a kezdetekig nyúló visszatekintéssel összegezte a kutatási eredményeket. Ezúttal csupán az azóta történt eseményeket, illetőleg kicsit távolabbra pillantva az utóbbi évtized néprajzi kutatásait igyekezett számba venni az előadói ülés. Mivel az eredetileg meghirdetett prog-

rammal ellentétben Újvidékről Penavin Olga és Jung Károly nem érkeztek meg, a jugoszláviai kutatásokat egyedül *Katona Imre* szemlélte. *Dankó Imre* a kárpátaljai, *Csoma Zsigmond* és *Lukács László* az ausztriai, *Gunda Béla* és *Kósa László* a romániai, *Ujváry Zoltán*, *Méryné Tóth Margit* (Pozsony) és *Paládi-Kovács Attila* a csehszlovákiai magyar néprajzi vizsgálatokkal foglalkoztak előadásaikban. Kiegészítésként kapcsolódott a programhoz *Bakó Ferenc* referátuma, amely az észak-amerikai magyar kutatásokról szólt. Az előadásokat nagyszámú hozzászólás és élénk eszmecsere követte. Az előadók elsősorban a publikációs tevékenységgel és az önkéntes társadalmi gyűjtőtevékenységgel foglalkoztak, bőven esett szó a magyarországi szakemberek tanulmányútjairól, a szomszédos országok etnográfusaival való együttműködésről, a kutatás területi és tematikai fehér foltjairól. A jelenlevők egyöntetűen kifejezték véleményüket, hogy az elmúlt évtizedben a szomszédos országokban folyó magyar néprajzi kutatások örövendően föllendültek és jelentős eredményeket értek el, kíváncsoknak tartották továbbá, hogy a munka a megkezdett csapásokon hasonló módon folytatódjék.

Az értekezlet anyagát a TIT külön kiadványban tervezi megjelentetni.

K. L.

*A Magyar Nyelvészek IV. Nemzetközi Kongresszusa,
Szombathely, 1982. augusztus 23–26.*

Az 1966-i debreceni, az 1972-i szegedi és az 1977-i nyíregyházi kongresszus után Szombathelyen rendezték meg 1983. aug. 23–26-ig a magyar nyelvvel foglalkozó szakemberek tudományos tanácskozását.

A több mint kétszáz résztvevő magyarországi és külföldi kutatóhelyeket és magyar nyelvet oktató intézményeket képviselt. A kongresszus témája a *magyar nyelv rétegződése* volt. Augusztus 23-án délelőtt *Herman József* akadémikus, az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatója nyitotta meg a tanácskozást. Köszöntőt mondott még *Bors Zoltán*, a Vas megyei Tanács elnöke és *Kovács Lajos*, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola főigazgatóhelyettese. A megnyitó beszédek után kezdődött el a plenáris ülés, amelyen a kongresszus fő témáját érintő néhány nagyon fontos kérdés került napirendre. *Benkő Loránd* előadásában az irodalmi nyelv és köznyelv viszonyával foglalkozott. Kiemelte, hogy a szépirodalom nyelvének a rendszerbe illeszthetőségét milyen tényezők gátolják, és fölhevítve a figyelmet arra, hogy e kérdések további tárgyalásához szükség lenne más tudományterületek (stilisztika, poétika, nyelvesztétika) eredményeinek a fölhasználására is.

Balázs János hozzászólásában többek között a kétnyelvűség–többnyelvűség kutatásának fontosságát hangsúlyozta, *Szathmári István* pedig több vizsgálandó elméleti és gyakorlati kérdést is fölvetett; egyebek mellett az írott nyelv és a beszélt nyelv kölcsönhatásának egyensúlyeltolódására, az egységesülésre törekvő normarendszer és a differenciálódást elősegítő stílus ellentétes tendenciáira hívta föl a figyelmet.

Imre Samu a nyelvjárási és köznyelvi változatok keveredéséről, a nyelvjárásgyűj-

tés aktuális feladatairól, a földolgozás módszereiről beszélt. Hozzászólásában *Balogh Lajos* a nyelvjárásgyűjtés szociológiai módszereire hívta föl többek között a figyelmet, *Szabó Géza* pedig a pszicholingvisztikai megközelítés fontosságáról beszélt.

Grétsy László előadása a szaknyelvek és csoportnyelvek kapcsolatáról részletesen tárgyalta e kettő viszonyát, és megállapította, hogy a szaknyelveket nem mindig tekint-
hetjük a csoportnyelvek egyik alaptípusának. Az ő előadásához fűzött újabb szempon-
tokat *Sebestyén Árpád* és *Pusztai István* hozzászólása.

24-én, szerdán kezdődtek a szekcióülések. Párhuzamosan általában négy szekció-
ban hangzottak el az előadások, a két és fél nap alatt több mint száz. Témájuk a meg-
adott tematikán belül nagy változatosságot mutatott: a nyelvi rétegződésről általában,
a rétegnyelvek keveredéséről, az egyes rétegnyelvek jellemzőiről és stilisztikai felhasz-
nálhatóságukról volt szó. A módszerek között a hagyományosak mellett szerepet ka-
pott az interdiszciplináris megközelítés, ami a téma jellegét tekintve természetes is. Ta-
lán nem tartozik szorosan a nyelvrétegződés problematikájához, de sor került a ma-
gyar mint idegen nyelv oktatása problematikájának és a kétnyelvűség okozta sajátos je-
lenségeknek a tárgyalására is.

Az előadások utáni viták, a fogadás, a közös vacsora és a kirándulás lehetőséget
adtak rá, hogy a résztvevők véleményt cseréljenek, elmélyüljenek egy-egy elméleti vagy
gyakorlati kérdés megtárgyalásában.

26-án, pénteken volt a kongresszus záróülése, amelyen *Klara Maityinszkaja* kö-
szönte meg a külföldiek nevében a négy kellemes és tanulságos napot. *Benkő Loránd*
zárszavában kiemelte, az eredményesség és a jó hangulat mellett a kongresszus harma-
dik jellemzője az volt, hogy a fiatal kutatók nagy számban, aktívan vettek részt a ta-
nácskozáson. Bejelentette még, hogy a következő kongresszust 1988-ban fogják meg-
rendezni *Nyelvünk múltja és jelene* címmel, tudománytörténeti kérdésekről. A tanács-
kozás tervezett színhelye Eger.

P. Eöry Vilma

Külföldi irodalmi hangfelvételek

Romániai magyar hanglemezek

A bukaresti *Electrecord* – nehéz megmondani, hogy milyen ütemben, hiszen csak esetlegesen jut el hozzánk romániai magyar hanglemez – tovább folytatja két nagy sorozatát: ez egyikben írók-költők hangja örökített meg, miként saját műveiket olvassák-értelmezik, a másik egy-egy színész (előadóművész) számára ad lehetőséget legkedvesebb műveinek interpretálására.

Kányádi Sándor *Fekete-piros versek* című hanglemeze (EXE 01774) – kitűnő válogatásban – az életmű legjobb, legjellegzetesebb verseit tartalmazza. Egyik írásában a kolozsvári költő így vall: „A vers az, amit mondani kell. Nem kötelezően, hanem szükségből. Hiszen mondjuk mi mindannyian, amikor magunkban olvassuk is, mondjuk a verset. Kérdésére talán csak a hangunk, a suttogásunk a válasz. A hang, az akusztika lételeme. A levegője.” Kányádi – hányan tudják, hogy fiatalabb korában a színművészettel is kacérkodott – ezúttal *fönnhangon* mondja költeményeit. Sohasem alakít, inkább értelmez: hagyja a mondanivalót kibomlani. Amit közöl, annak súlya van, főképp azért, mert lírájában együtt szólal meg a személyes sors a nemzetiségi sorssal. Kányádi nem fejlődésrajzot kíván adni, bár a fiatalkori versek mind előre kerültek, hanem a műsor szerkesztésére figyelmeztet.

Nem véletlen, hogy a *Bedesz-kázott szökökutat* (1973) indítja, és a romániai magyar – pontosabban: az egyetemes magyar – líra egyik antológiadarabjával, a szinte megismételhetetlen remeklésű *Halottak napja Bécsben* (1976) című poémával zárja a kis antológiát. Az elsőben riadt légkör: ilyen körülmények közt kell dolgoznunk, élünk; és a másodikban – a fölépítés szerint versszimfóniában – megmutattatik a *hogyan tovább*. Ez utóbbi – ima a létért, a magyarság (a romániai magyar nemzetiség és az összmagyarság) fennmaradásáért, a magyar szóért. E két „nemzetiségi” vers közé vannak szerkesztve azon darabok, melyek a gyermekkor s a szülőföld tiszta örömét éneklik (*Gyermekkor, A mi utcánk, Öreg kút az utca szadán*), melyekben fölmutatandó példaként, a magyarság nagyjai örökíttetnek meg. Kányádi harmonikus életeszményének sarkalatos pontja a másik nem megbecsülése; szerelmesversei, gyöngéd kitarulkozásai ezt az élményt sugározzák (*Két nyárfu, Kezdetben még..., Négy szemközt este felé, Egyszer majd szép lesz minden*). Érdekes, ahogyan a szélkialtóként perlő *krónikás* őrző, megóvó szerepe hangot kap: a megemberesült természet protestálásával is figyelmeztet (*Nádszál*), a még csak ezután kezdődő „gyötrelmek gyötrelme” hangsúlyozásával (*Még csak ezután*) úgyszintén. Ezt a hangulatot, de már a kételkedő szemével, rögzíti a megnyugvást kereső *Folytonosság*, s a „túlsó part” létében kételkedő *Ló és lovas*. Az idegenségérzés és tudat már negyedszázad előtt verset hívott elő (*Kóbor kutya*), ez

később nagyon is reális félelemmé fokozódott (*A ház előtt, Az első ütés után, Úgy fogok meghalni*).

A legnagyobb élményt azonban három vers, a *Fától fűig* (1968), a *Fekete-piros* (1972) és a *Halottak napja Bécsben* (1976) interpretálása adja. Kányádi mintha személyes életrajzt olvasna föl – nem titok, verseiben sok ilyesféle vonás van –, oly nyugodt a hangja; egy kis kiegészítéssel, közös üggyé teszi a verset: ami benne sistereg, az valójában történelmi eredetű, egy kis közösség létére, gondjaira utal. S ahogy a provincia tágul, úgy lesz egyre inkább nyilvánvaló: a költő – az összefoglaló szándék is jelzi – általános igazságok megfogalmazójává vált. A honi ügyek elősorolása csak apropó, hogy a világ (Nagygalambfalvától San Franciscóig), a történelem (Mátyás királytól a mai nemzetiségi sorsig) és az ember „mai állásáról” szólhasson. Látélete, a *Halottak napja Bécsben*, egyszerre fölemelő és megdöbbenő nagy vers: a küzdést mint az emberhez legmértőbb értéket és a szabadság formációit mutatja föl a mának, s eljövendő koroknak. Csak sajnálni lehet, hogy a versből egy fontos rész – a Mátyás királyt szólító 18 sor(!) – „technikai okokból” kimaradt, így a költeményt teljes egészében élvezni akaró olvasónak továbbra is a Magvető Könyvkiadónál megjelent *Fekete-piros versek* kötetre (1979) kell hagyatkoznia.

Kocsis István *Árva Bethlen Kata* című monodrámája valóságos közép-európai pályát futott be, játszották Szatmáron (Nyiredi Piroška), Nagyváradon (Kiss Törék Ildikó), Sepsiszentgyörgyön (Krizsovánszky Szidónia), Budapesten (Ronyecz Mária), Győrben (Spányik Éva), Veszprémben (Dobos Ildikó), Kassán (Gombos Ilona) és Szabadkán (Jónás Gabriella). Az *Electrecord* lemeze (EXE 01666) egy új *Árva Bethlen Kata*-előadást rögzített, a marosvásárhelyi Nemzeti Színház tagjának, *Farkas Ibolya*-nak tolmácsolásában. Kocsis – a dráma sikere ebből adódik – a hitét védő nagyszony erkölcsét fogalmazta példaerejűvé. Méghozzá enyhe *archaizmussal*, történelmi példázathoz illő módon ügyelvén a nyelv erejére. Tehát drámáját nemcsak a főhősnek választott, a közjavak gyarapításáért igen sokat tevő erdélyi asszony életútjának megrajzolása élteti, hanem az egyszerre régi és mai nyelv is, amelyen az író szól.

A hanglemez, bármekkora volt is Farkas Ibolya erőfeszítése, sikerületlen. S ez elsősorban az erősen megnyirbált – sajátágosan alakított – szövegnek köszönhető. Hogy evvel a torzítással mit veszített az előadás, az alábbiak alighanem meggyőzően mutatják. *Kocsis*: „a mi igaz hitre épült életünkéből”; *Farkas Ibolya*: „a mi hajlékunkból”; *Kocsis*: „Jóra fordulhat-e a Te új, nagy kísérleted, Isten?”; *Farkas Ibolya*: „Jóra fordulhat-e mindezek után a mi sorsunk?” stb. Az ismeretlen *nyelvgyomláló*, a hitmotívum kiírtásával, *Árva Bethlen Katát* „maivá” tette, szürkévé, egysíkúvá. S ezen a lecsupaszított nyelven – pedig Kocsis vélelme szerint Farkas Ibolya igazi *tragika* –, csak botladozó előadás jöhetett létre. Amelynek ugyan – főképp a színészi átélés révén – van valami hangulata, de e „lemezre formált” állapotban nem képes visszaadni a monodráma mélységeit.

Mátray László *Egyenes beszéd* (In memoriam Szilágyi Domokos) című hanglemezén (EXE 01826) válogatást nyújt nagy sikerű előadóestjéből. Noha a jól szerkesztett lemezen más írók, költők, esszéisták – Kenéz Ferenc, Király László, Méliusz József, Láng Gusztáv, Veress Zoltán, Marin Sorescu – művei is fölhangzanak, a közép-pontban a tragikus sorsú kolozsvári költő, Szilágyi Domokos alakja áll, a színész-előadóművész őt kívánja az összeállítással megidézni.

Mátray versmondása hatalmas folyam: a versek előtt a szerzők neve el van hallgatva, hogy minél jobban kitessék a téma szerinti építkezés: Szilágyi Domokost (*Becsüld, halandó...*) Marin Sorescu (*A színészek*), Kenéz Ferenc (*Immár*) követi, s majd a *Sietni, sietni...* és a *Ballada éjjel* című Szilágyi-verseket egy publicisztika-kötetből elhangzó részlet (Láng Gusztáv–Veress Zoltán: *Boríték nélkül*), és ismét Kenéz Ferenc verse (*Valami*). Az első lemezoldal Szilágyi Domokos-ciklusát Király László (*Szigorúság*) és Körössi P. József (*Ha nincs*) egy-egy műve vezeti föl, hogy most már egy tömbben hasson a *Hogyan írjunk verset*, a *Planéta*, a *Szomszéd asztalnál*, a megzenésített (*Két*) *virágének*, a *Ha nem vagy itt* és a *Pogány zsoldárok*, s a *Lidércnyomás* egy-egy részlete.

Mátray László előadóművészete a verset szolgálja, sohasem akar külön tündökölni. Minden (hanghatás, zene, népdalimitáció) a produkció kedvéért áll össze egységgé. Ez a tudatosság érződik a második ciklusban – a lemez hátoldalán – is. Az énekelt vers (Szilágyi Domokos: *Viszonylag, Pogány zsoldárok* – részlet) éppúgy jelen van, mint a dobkísérettel mondott (Szilágyi Domokos: *Szemből, Halál*), a belenyugvó rezignált hangját (*Harmincéves korára ősz az ember*) egy mérsékeltbb számvetés (1974) és egy fölkorbácsoló indulatú „névsorolvasás” (*Örültek*) követi. A *Napforduló*, egy Faust-i éjjel, Mátray László értelmezésében is az elszaladt idő kevés esélyét visszhangozza. A körképbe szépen simul bele Méliusz József és Anavi Ádám egy-egy verse (vers-részlete).

A romániai magyar zeneművészet és dalkultúra magas színvonaláról tanúskodik Barabás Kásler Magda (ST-ECE 01926) és Papp Magda (ECE 01983) hanglemeze. Ez utóbbinak címe: *Szállunk a nyárból...* Barabás Kásler Magda, a romániai magyar dal-költészetből válogatván, Márkos Albert (1914–1981), Farkas Ödön (1851–1912), Eisikovits Mihály (1908) és Terényi Ede (1937) virágének-földolgozásait, illetve versekre írott dalait szólaltatta meg szopránhangján, kolozsvári muzsikuskok közreműködésével. Az első lemezoldalon Márkos Albert tizenegy földolgozása hallható. A *Zöld erdő harmatán* című összeállítás – az ismertetésben László Ferencre hagyatkozunk – dallamai „különböző forrásokból származnak, jórészt ismert virágénekek”, de a zeneszerző, ahogy a régi mesterek, a hagyományos dallamokból kiindulva „személyes, archaizáló, de mai hangot üt meg”. (*Óh, Tihannak ríjjad leánya! Az árgyélus kismadár, Zöld erdőben, sük mezőben, Ej, haj gyöngyvirág stb.*)

Farkas Ödön Ady-dalai (*Add nekem a szemeidet, Hó hull a sárba, Nóta a halott szűzről*) a század első évtizedében Kolozsvárt „merész kortársi zenének számítottak”. A magyar, román és zsidó szövegekre komponáló Eisikovits Mihály szintén a romániai magyar zenekultúra első mesterei közé tartozik. Barabás Kásler Magda egy, Salamon Ernő versére írott dalt (*Egyszerű szerelmes ének*) és egy Gagy László költeményt (*Tiltás és felelet*) szólaltatott meg tőle, és nem utolsó sorban József Attila *Mama* című versét, mely alighanem Eisikovits „legszebb műve”. Terényi Ede az alábbi József Attila-versekhez komponált zenét: *Tedd a kezed, Ringató, Az én szívem sokat csatangolt... Ki tudom, még sokáig élek..., Valamikor volt a tett...* Szintén László Ferenc zenetörténészről tudjuk: Terényi az első három dalhoz – választékos eszközökkel komponált, bensőséges szerelmi líra – 1956-ban írt zenét, a negyedikhez és az ötödikhez pedig 1973-ban. Ez utóbbiak nyelvezete „kimértébb”, a ciklus a groteszk jegyében zárul.

Barabás Kásler Magda, aki – bár hangja megengedné – sohasem kívánczoltott ope-

raszínpadra, evvel a lemezével is nagy szolgálatot tett a romániai magyar zenekultúrának. Közben áhítattal tomácsolja — szólaltatja meg a régi zenében otthonos társaival együtt — egy-egy zeneszerző alkotását, szinte fölmérhetetlen népszerűsítő munkát is végez. Valódi *dalköltészetet* ad, ahogy az a választott zeneszerzők rangjához illik. Kifejezőerejének teljében van: egyszer líraian légies, másszor drámaian komor és megrendítő (Terényi Ede—József Attila: *Mama*). Ha a dal hangulata úgy kívánja, játszani is mer, erre szintén egy Terényi megzenésítette József Attila-vers a példa (*Valamikor volt a tett*).

Papp Magda hanglemezén dalok és szonok szólnak meg, „ízléssel s igénnyel kiválasztott műsorszámai valójában betekintést nyújtanak a váltakozó érzelmi töltésű, s különféle hangfelvételt kívánó, félévszázadot átfogó dalkultúra világába.” (Tuduka Oszkár) Reinitz Béla Ady-dalai (*Szeretném, ha szeretnének, Héja-nász az avaron, Őrizem a szemed*) már-már klasszikusok, s Papp Magda érzi is: az egyszer volt hangulat mögé saját, hanggal festett élményét kell odavarázsolnia, hogy megelevenedjék a száradelő Váradja. Lágý tónusa tele érzelemmel, s ez nemcsak akkor érződik, amikor könnyedebb fajsúlyú dalokat ad elő (Szirmai Albert—Emőd Tamás: *Anatómia*, Szirmai Albert—Heltai Jenő: *A nagymama*), hanem a csupa villódzás *Rongyszőnyeg* dalciklusban (Eisikovits Mihály—Weöres Sándor: *Buba éneke, Bibic-síbe alszik, Galagonya* stb.) és a József Attila verseire komponált (Terényi Ede) *Mikro-dalciklusban* is. (*Hull a levél a fáról, Ki tudom, még sokáig élek, Valamikor volt a tett*). Jó, hogy Terényi Ede József Attila ihlette dalciklusa több romániai magyar énekes műsorán szerepel, így az előadóművészek egyénisége — ugyanazon mű más-más felfogása — fokozottabban érvényesül. A megzenésített romániai magyar vers sem idegen Papp Magdától, bizonyítja ezt Horváth Imre költeményeinek (zeneszerző: Zoltán Aladár) műsorra tűzése (*Béke, Vigasztaló, Villog mindörökre*), és nem utolsósorban a Halmos László zenéjére énekelt Bartalis János-vers is (*Ősz, milyen szép vagy*).

Szokolczay Lajos

Nyugati költők — magnetofonkazettán

1. Határ Győző versszövegei és mesetragédiája

A nyugati magyar irodalom jelentős része magánkiadásban, az írók-költők saját pénztárcájához mérve jelenik meg. Az évek során lassan kialakultak a „házi műhelyek”, melyeknek célja a könyv(ek) előállításán kívül a művek népszerűsítése ilyen-olyan formában. Határ Győző legutóbbi kötetei — a *Golghelóghi*, az *Őzön közöny* és az *Intra muros* — Londonban készültek, s szintén ott (a „Hongriusculé”-ban) azok a magnókazetták, melyek az életmű keresztmetszetét adják. A kazettákat, akárcsak a könyveket, a szerző vagy a müncheni Új Látóhatár címén meg lehetett rendelni, s ha pillanatnyilag nincs is birtokunkban adat arról, hogy egy-egy „versműsor” milyen „pél-

dányszámban” készült, föltehetően sokan jutottak hozzá ezekhez a *miniatürszínházakhoz*.

Nem tévedés, a költő-drámaköltő-regényíró-filozófus Határ Győzőnek saját *kazettaszínháza* van: önálló, mindenkitől jól megkülönböztethető színháza, melyben a hangé a főszerep. Ezek a versek, versszövegek valójában – külön cím is hangsúlyozza – *Minidramák*, több hangra írott kompozíciók. Az író mindenképp ki akart lépni papírszínházából, hogy bizonyíthassa: az olvasás által kapott élmény – még versek esetében is, hát még egy-egy drámarészlet dramatizálásakor – a különféle hanghatásokkal, több hang vitájával, felelgetésével, megsokszorozódik. A versek befogadását, noha nem mindegyikét, valamennyire segíti is ez az értelmező játék.

A férfi és a női hang variálása – Határ feleségét is bevonta a hanggal való megjelenítésbe – még a kevés rétegű verset is akcióállapotba hozza. E szövegek „eljátszásakor” mindig történik valami, s köszönhető ez az akusztikának, mely a sejtelem-nyelvet, a körülírás parodisztikus fintorát fölerősíti. A sokszor barokkos mondathálók, a címmé kiemelt külön-hangok, az író útmutatásai – ne feledjük: drámát hallunk! –, az egyszerre mondott refrének: mind-mind e különös hangjáték részei; egyszer fel, máskor le, mintha követelné e meghatározhatatlan hullámmozgás. És Határ, aki saját színházának rendezője is, tudja, mikor mit kell tennie: mikor szükséges a beszéd – az elváltoztatott hang, a selypítés, a röhögés, a kiabálás, a suttogás, a könyörgés, az átkozódás – mögé zenehátter, mikor kell a hangot elúsztatni vagy visszhangosítani.

A Határ Győző és Prágai Piroska képviselte nyolc-tíz hangszín – ennyi átváltozás már-már hihetetlen – az általunk ismert öt verses kazettát szinte hangjátéksornak tűnneti föl, melynek csúcspontja a *Mangún a Halott* (1973) című, eddig kéziratban megbújt mesetragédia. S ugyanilyen, csak valódi drámára jellemző pillanatokat hoz a *Golgheológ* című misztériumjáték prologusának és epilógusának hanggal – és számtalan hanghatással – való megjelenítése, úgyszintén azt a *A libegő* című vándorjáték – teljes szövege a *Sírónevető* című drámagyűjteményben (1972) olvasható – popmester által előadott három *hadarórigmusa*.

De a különböző versek, versszövegek elmondása is – helyesebb hanggal való alakítást mondani – olyan élménnyel ajándékoz meg bennünket, mely csak igazi színházi produkciót jellemez. Költőt ritkán hallani ily hatásosan, az értelmezésre is ügyelve, verset mondani. Az is élvezheti az effajta – versbefogadást mindenképp segítő – mesterfogást, aki eddig hadilábon állt a modern költészettel. Pedig Határ Győző lírája, senkit ne tévesszen meg a megannyi üde nyelvi játék, nem könnyű olvasmány.

A magnetofonkazetták – *Minidramák* (1977), *Versszövegek* (1978), *Lelencek zsoltára*, *Beszélő bábuk*, *Mangún a Halott* – közül a két legrövidebben másfél-másfél óra a műsoridő (*Minidramák*, illetve *Versszövegek*), míg a *Mangún a Halott* című lejáttszása kerekén három órát vesz igénybe. (Igaz, ez utóbbin – a mesetragédián kívül – tizenegy költemény is szerepel.) Határ a fölolvadásra szánt darabokat jobbára könyveiből (*Heliane*, *Liturgikon*, *Hajszálhíd*, *Sírónevető*, *Anibel* stb.) és különböző nyugati magyar lapokban és folyóiratokban megjelent versszövegeiből válogatta. S ami meglepő: jó pár, eddig ismeretlen kéziratoss vers is fölvetett az összeállításba (*A Repedés csudája*, *Feloldozás*, *Keresztrefeszítés*, *A csecsemő beszéde*, *Istenhozzád* stb.).

A verset író költő – regényei és drámái egy szuszra mondott hatalmas költemények – teljes fegyverzeten áll előttünk a kazetták „pódiumán” is. Élvezi a nyelvet,

játszik. Hangulatfestésként szívesen használja a tolvajnyelv szavait (*Hekus Dönci*), gyakran épít a különös hangzású szavakra – maga is szívesen gyárt ilyeneket (*Morgós, Bojszintó*) –, tud magasztos, ugyanakkor öncsúfoló lenni (*Két özvegy*), máskor meg mintha értekeznék, oly nyugodt (*A meddőség apostolkodása*). Az *Istenhózzád*-ban mondja: „már nekem nem kötelező kommentálni a létet”, és Határ egész életműve abból áll, hogy *kommentál*; pontosabban teremti. Téremti a létet, melyben biblikus átokkal a „hűtlen” ország megfegyelmehető (*Életcél*), álmódja a képtelenebbnél képtelenebb s ezért a humort sem nélkülöző helyzeteket (*A betörőkirály*), fordított Sámsonként él „a hivatalossá váló hazugságok, az elevenen kitömött szó és a kiherélt értelem századában” (*Az áldozat*), és bibliai átoknál hitelesebben maga elé tudja idézni a mocskot, az embert és a világot fenyegető tisztátalanságot (*Koszvakarók*).

Egy-egy nagy vers bontakozik ki eme láthatatlan pódiumon: a *Lelencek zsoldára*, az *Életcél*, a *Koszvakarók*, és mindenekelőtt a Veress Sándornak ajánlott *Beszélő bá-buk*, ez a több hangra írt félelmetes látomás a „bűngomolyagban” elvesző (mert a valóságban *nem is élt*) emberről. Jellegzetes ciklusok válogattatnak össze, gyakran a költő életútját is földerítve (*Az első londoni versekből, Az ötvenes évekből, A hatvanas évekből, A börtönsonettek, A börtönversekből* stb.). Ez a – még szokatlan – kazettaszínház az emberi hangot fokozza szinte látványerejűvé.

Határ Győző és Prágai Piroska mer egyszerre áhítatosan megrendült és cirkuszi mutatványszámba menő csörgősipkás lenni. Különösen Határ érzi magát jól a harlekini szerepben: dzsesszimitátor (*A Popmester hadarórigmusai*) és a betörőkirály falábanak kopogására ritmust kiverő, önfeledten játszó gyermek. Prágai Piroska pedig többek közt *Az első londoni versekből* ciklus költeményeit mondva mutatta meg, hogy a lírai közelítés nem mehet az értelmezés rovására.

Határ Győző kazettaszínházának legbecesebb darabja a *Mangún a Halott* című mesetragédia. Az író, mint annyi más művét, e történetet is „rég i hűség és kenyerespajtásától”, az *álomtól* kapta. Komikus és egyszerre rémisztő ez a játék, „*Mangún*: a hűség abszurduma. – És *Mangún* a téveszméivel játszó ember tragédiája is. A hűség zsarnoki rögeszméje annyira elúrhodott rajta, hogy lesorvasztja róla az óvatosságot, a ravaszságot, az intuíciót, a vén róka minden diplomáciai tapasztalatát.” Az író Mangún „elméjének lassú meg bomlását” kíséri nyomon káprázatosabbnál káprázatosabb képeivel.

Mangún, a kegyenc leginkább saját rémeivel viaskodik, meg bomlott agyában egyszerre van jelen megtörtént és megtörténhet; első pillanattól kezdve *halálát* szenved, s e kinagyított percben éli meg hűségének fokozatait, vagyis lassú leépülését, mely maga a bomlás. A majd két és félórás – kis megengedéssel – *monológot* Határ szinte hihetetlen beleélőképességgel mondja, s míg Prágai Piroska Ruxillánát és Enikőt játssza, ő Mangúnon kívül Hurpagut és az egész *udvart* (Tigris kánt és a sok névtelent) jeleníti meg számtalan – elváltoztatott, visszhangosított stb. – hangon. Természetesen itt is, akárcsak a többi kazettán, zenei aláfestésként muzsika, ének, ordítás, „tibeti szerzetesek imaböge” s különféle zörejek szerepel. De a legcsodálatosabb az *emberi hang*, amely az átváltozásokat úgy tudja követni, hogy percig sem hagy kétséget afelől, e hangjátékváltozatban *költőnek és színésznek* egyaránt megadatott a teremtés képessége.

2. Tollas Tibor válogatott versei

Tollas Tibor 2x30 perces műsorkazettáján harminc év verseiből válogatott. Szándéka szerint „egy rossz csillagzat alatt született nemzedék” útjáról akar hírt adni. Költeményeit úgy csoportosította, hogy művészi fejlődésén kívül az életút egy-egy eseménye is lássék; a versek közé magyarázó szövegeket iktatott be, melyeknek kettős célja van: hangulatilag bevezetik az egyes ciklusokat és némileg a vers születésének körülményeiről is tájékoztatnak. A költő különleges előadóművészi hatásra nem törekedett, megelégedett a szöveg (néhánykor érzelmes) interpretálásával. Az első ciklusban azok a versek kaptak helyet, melyek a szülőfalut, a gyermekkort, a régi ismerősöket, a családot éneklék (*Hazafelé, Anyám zsoltárt énekel, Eszter néni, Elmorzsolts virág*). Ezt követik a váci börtön világát fölelevenítő költemények: mit jelentett a rabok számára *Húsz szem cseresznye*, egy véletlenül arra tévedt kutya (*Ének Lili kutyáról*), egy, a magányt enyhítő rovar (*Egy pók foltozza be a csendet*). Vers íródott még *Október 23-ról, Az öreg lőmesterről, a Széncsatáról*, s arról az élményről, mely a „tenyényi napot” is elvette az emberek elől (*Bebádogoznak minden ablakot*).

A verskazetta másik oldalán levő versek az 1956-os tragédia után külföldre került költő életéről adnak képet (*A senki földjén, Vízválasztó, Péter, Tíz év után* stb.). Egy részük a családról szól, az idegen ajkúak közt nevelkedő gyermekről (*Altatódal Csillának, Eszterlánc, Holt ág*), s a véleményünk szerint értékesebbek – az *Irgalmas fák* című kötet jellegzetes darabjai – az emberi tulajdonságokkal fölruházott fákról (*Tizenhárom szomorúfüz, Jegenyék, Vadkörtefa*). Különösen érdekes a *Fából faragott litánia* című költemény, melyben a költő tárgyakat (ajtófélfá, kapufa, talpfa, bitófa stb.), különféle fogalmakat (nemzetségfa, családfa, életfa) és helységnevet (Boldogasszonyfa) sorolt egymás mellé; s e hangulati egység tulajdonképpen maga a vers. Mielőtt a *Mózes imája* fölhangzanék, Tollas bevallja, egyre jobban gyötri „a véglegessé váló hazátlanság tudata.” Nyugalmat a családi életben lel, ez az erős kötődés teszi elviselhetővé a fájdalmat – saját verscímével szólva – *A senki földjén élő és tevékenykedő írónak (Kései valóság Mayának)*.

Szakolczay Lajos

NÉVMUTATÓ

E névmutató csak a néprajzi recenziók *címleírásainak* személyneveit tartalmazza.

Bakó László 267	Krupa András 288, 294
Balassa Iván 285	Kulcsár Kálmán 311
Bálint Sándor 268	Kútvölgyi Mihály 319
Bartha Elek 296	Küllős Imola 318
Bartók Béla 269, 298	Martin György 293
Beck, Sam 270	Mijatev, Petar 310
Beck Zoltán 272	Morvay Judit 295
Bellon Tibor 291	Nagybákay Péter 297
Bencze Lászlóné Mező Judit 297	Nagy Jenő 286
Bihari Anna 289	Nagy József 297
Binder Pál 274	Niedermüller Péter 282
Bodnár Bálint 273	Orbán Balázs 302
Bodrogi Tibor 303	Ortutay Gyula 285, 290, 303
Borús Rózsa 274, 313	Penavin Olga 304
Cole, John W. 270	Pesovár Ferenc 305
Csende Béla 298	Regdonné Bagi Mária 285
Dám László 296	Róna Béla 306
Dankó Imre 267, 280	Rúzsza Sándor 318
Dobos Ilona 275	Schneider Lajos 295
Dobrev, Csavdar 310	Sebestyén Ádám 306
Domanovszky György 276	Selmeczi Kovács Attila 306
Domokos Pál Péter 269	Soltész István 307
Domonkos Ottó 277	Soós Pál 298
Dömötör Tekla 278, 303	Szabadfalvi József 301
Együd Árpád 279	Szabó T. Attila 308
V. Ember Mária 279	Székely Mária 309
Eperjessy Ernő 294	Szentimrei Judit 286
Erdész Sándor 273	Takács András 293
Fábián Ágostonné 306	Tárkány Szűcs Ernő 311
Faragó József 299	Tomik Erika 313
Fasang Árpád 269	Tótfalusi Kis Miklós 308
Frank Tibor 284	Tóth Ferenc 313
Gráfik Imre 288	Ujváry Zoltán 296, 315
Györffy István 291, 306	Várdy H., Ágnes 281
Hoppál Mihály 283, 284	Varga Gyula 273, 285
Illyés Elemér 302	Varga Marianna 316
Juhász Péter 310	Vargyas Lajos 316
Jung Károly 313	Várnai Ferenc 295
Király Erzsébet 308	Vass Éva 313
Kiss Lajos 285	Veszelkáné Gémes Eszter 318
Kolar, Walter W. 281	Viga Gyula 300, 301, 318
Kónya Sándor 313	Voigt Vilmos 288
Kós Károly 286, 299	Vőó Gabriella 319
Kovách Géza 274	Zalabai Zsigmond 314
Kovács Ágnes 306	Zrínyi Miklós 308
Kovács Ákos 292	Weiner Piroska 320
Kovács Sándor Iván 308	

ISSN 0209—4800

**A kiadásért felel: Klaniczay Tibor
8314403 MTA Sokszorosító, Budapest. F.v.: dr. Héczey Lászlóné
Terjedelem: 29,— (A/5 ív)**

A HUNGAROLÓGIAI ÉRTESÍTŐ ELŐFIZETHETŐ

Magyarországon: az Akadémiai Kiadó Terjesztési Osztályán
(1363 Budapest, Pf. 24., Telefon: 111-010), a 215-
11488-as pénzforgalmi jelzőszámon, utánvéttel vagy
az összeg egyidejű befizetésével.

Külföldön: terjeszti a KULTÚRA Külkereskedelmi Vállalat,
H-1389 Budapest, Pf. 149. Bankszámla: Magyar Nem-
zeti Bank, 218-10990.

Példányonként beszerezhető az Akadémiai Könyvesboltban
(1052 Budapest V., Váci u. 22. Telefon: 185-881),
minden nagyobb könyvesboltban és a Hungarológiai
Értesítő szerkesztőségében (1250 Budapest, Országház
utca 30., Telefon: 160-160, 126-os mellék).

Előfizetési díj egy évfolyamra: 95,— Ft.

E szám ára: 45,— Ft